

महान सल्लेख सूत्रोपदेश

निगूयु द्या

उपदेशक :

अग्गमहापरिडत्त

महोपकारक महास्थविर महाशी सयादो

प्रकाशन सहयोगीपि—
स्वदेशी विदेशी धर्मप्रेमी शासनानुयायी
श्रद्धावान्पि

(सर्वाधिकार सुरक्षित)

न्यापांगु संस्करण १००० प्रति

बुद्ध सम्बत् : २५३५

नेपाल सम्बत् : ११११

इसवी सम्बत् : १९९१

बिक्रम सम्बत् : २०४८

Dhamma.Digital

मू—

मुद्रक—

नेपाल प्रेस

शुक्रपथ, कान्तिपुर

फोन— २२ १० ३२

अगमहापण्डित

महास्थविर महाशी सयादोद्वारा

महान सल्लेख सूत्रोपदश

भाय् ह्युम्ह :

भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (घम्माचरिय)

सूचं

थुगु सल्लेख सूत्रोपदेशयात स्वइ ब्वनीपि ब्वमिपिसं
 छगू ग्रन्थया रूपय् च्वया तःगु ग्रन्थ छगू कथं मती तथा वा
 भाःपाः स्वके ब्वके बी मास्ति मवः । छगू सप्ताह निगू सप्ताह
 आदि दयेका छको छको जक उपदेश बिया तःगु धर्मोपदेशयात
 मूल पाठ याना छापे याना तःगु धार्मिक सफू छगूया रूपं जक
 सही कथं मती तथा स्वके ब्वके बी मास्ति वः । कारण छाय्
 धाःसा- छगू ग्रन्थया दृष्टि स्वल धाःसा बार बार धुवांघू
 वयना वयागु खँत खना च्वनीगुलि पुनरुक्तिदोष आरोपण
 यायेगु विचाः लुया वइगु सम्भावना दु । छुं दि वीका तिनि
 छको छको जक उपदेश याना तःगु धर्मपद समूह कथं स्वःसा
 तिनि कारणवश दोहरे दोहरे याना कना तःगु खनि का घका
 थुया वया दोषारोपण यायेगु लिचिला च्वनी ।

थुगु उपदेश कना यंका च्वनागु अवस्थाय् उपदेश
 न्यना च्वंपि धर्मश्रोतागण परिषदपि नं भावना धर्म अभ्यास
 याये नपि पुलांपि योगीपि व उद्योग व अभ्यास यानावं
 च्वनतिनिपि न्हूपि योगीपि जक आपाः जुया च्वन । इपि
 पुलांपि न्हूपि योगीपि विपश्यना सम्बन्धी उपदेश विशेष रूपं

[४]

सल्लेख सूत्रोपदेश-२

न्यने यःपि जुया च्वन । अले हानं विपश्चना सम्बन्धी उपदेश
न्यनेगु कारणं याना इपि योगीपित्त श्रद्धा, छन्द, वीर्यंत प्रबल,
दृढ व शक्तिशाली नं जुइ फूगु जुया च्वन । अनं हानं उपदेश
जुयावं च्वंगु धर्मपद लिसे सम्बन्धितगु विपश्यना ज्ञानतयत् नं
उगु उगु काण्डय् दुध्याका स्वापु क्यना कंसा क्यंसा तिनि
धर्मरस स्पष्ट जुइ फइगु जुया च्वन । उगु उगु कारणत दुगु
कारणं याना प्रत्येक धर्मं काण्डय् सम्बन्धित विपश्यना भावना
विधि ज्ञान उत्पत्ति विधि आदित दुध्याका स्वापु क्यना कना
वयागु खः । थुपि उद्देश्यतयत् विशेष होश तथा स्वके व व्वंके
बी मास्ति वः ।

बर्मेली संबत् १३३३-दं
भाद्र कृष्ण १३
(१७-६-१९६१)

आयुष्मान सोभन

अग्गमहापण्डित

महाशी सयादो

सासना यंता

यांगुन्मु ।

भूमिका

थुगु सफू “महान सल्लेख सूत्रोपदेश” या निदघागु दद्या खः । थुगु उपदेश नं पूज्यपाद महाशी सयादो महास्थविरं कृष्णपक्षया अष्टमी व पुन्ही पतिकं व्याख्या याना विज्याःगु जुया च्वन । न्हापांगु खुकोया उपदेशय् विहिंसा, पाणातिपात, अदिन्नादान, कामेसु मिच्छाचार, मुसावाद, पिसुणवाचा, फरुस-वाच्चा, सम्फपलाप, अभिज्झा व व्यापाद अकुशलयात तापाका तापाका यंकाः अन्ततः हां नापं ल्ये थनेगु उपदेश पुवने धुं कल । आः ल्यंगू ३४-गू अकुशलया तापाका तापाका यंका अन्ततः हां नापं ल्ये थनेगु न्हेकोगु उपदेश थुगु दद्या दुगु जुल । अले हानं सल्लेख उपदेश प्रज्ञा पक्ष जुया कं कं गम्भीर जुजुं वना च्वंगु दु ।

दुःखं मुक्त जुइगु लँपु “आर्य अष्टाङ्ग मार्ग”या विपरीत ८-गू अकुशल अले “मिच्छा त्राण” व “मिच्छा-विमुक्ति” याना १०-गू मिच्छत्त (मिच्छा+मिथ्या; अत्त+आत्म) या सल्लेख उपदेश याना विज्याये धका मती तथा विज्याःसां न्हापांगु उपदेश “मिच्छा दिट्ठि” छगुली हे दुग्यला पुवनी ।

मिच्छादिदृष्टि "मिथ्यादृष्टि" यात नेपाल भाषाय्
 चीहाकः याना पाय्छिक अर्थ बी साब थाकु । दुःखं मुक्त
 जुयेत द्वंक, अःखेक, मखेक, खंकिगु मिला वा दुनुगःया थःपत्याः
 घाःसां अर्थ तिमप्यर्थे ताः । थः थः दुनुगःया पत्यालं थःथःत
 गुलि गथे ज्वना तइ धयागु खँ विपश्यनाय् च्वना वंम्ह
 स्वीडेनया शिक्षकया उपमां स्वखंक घाः । उकि बसपोल
 महास्थविरं आज्ञा जुवा बिज्यात, सुना नं सुयातं वा कीत हे नं
 मिच्छादिदृष्टि घाःसां नुगलय् स्याके मज्यू । बुद्धधर्मं घाल्येगु
 स्वभाव-धर्मं खःगु खँ मालेगु खः । न्ह्यागुं घाःगु खँ स्वभाव-
 धर्मं कथं जू मजू विचाः याये बहः जू ।

मनया पत्याः मनं ज्वना च्वंगु धारणा निथी कथं
 द्वनी । किगू दुश्चरित्रय् दुनीगु थुनीगु छथी, आर्यं अष्टाङ्ग
 मार्गया अःखःगु लंपुया क्वाकलय् दुथुनीगु छथी । थुकियात
 थन दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टि, सुचरित्र सम्यग्दृष्टि, विपश्यना
 सम्यग्दृष्टिया अःखःगु दृष्टि व विपश्यना सम्यग्दृष्टि कथं
 कना तःगु दु ।

कर्म व कर्मं फलयात मदु धयागु पत्याः धारणा किथी
 कथं दु- दानया, तःधंगु दान पूजाया, पाहाँपिन्त नके त्वके छुं
 बीगु, भि मभि ज्या यानाया फल मदु; मां धयाम्ह मदु, बी
 धयाम्ह मदु, थुगु लोक धयागु मदु, मेगु लोक धयागु मदु,
 पुलांगुलि न्हूगु जन्मय् उत्पन्न जुइपि सत्त्व प्राणी धयागु मदु,
 तप्यंक वंपि बना च्वपि थुगु मेगु लोकयात प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्षं

सीका चर्वपि घयागु नं मदु । घात्थें घाःसा थुपि फितां खँ तप्यंक वा तमप्यंक “कर्म व कर्मया फल मदु” घयागु खँय् हे गथे दुध्याः घका क्यना थुपि विचाःधांत थुगु लोकया प्रत्यक्ष लाभ, थःगु अस्तित्वय् हे थःमहं अस्वीकार मयायेगु तथ्य, स्वबं बुद्ध बोधिसत्त्वपिनिगु यथार्थता आदि, वथें हे कीगु शरीरं, म्हुतुं व मनं याःगु ज्यां जुया च्वंगु सुख दुःख, मस्तय् लालन पालन प्रशिक्षण प्राणीपिनि अल्पायु दीर्घायु स्थिति, छगः प्वाशं निम्हं नापं ब्रूपि निम्हसिया निगू भिन्न स्थिति आदि न्ह्यथना कर्म व कर्म फल” मदु घयागु धारणायात छथाना तःगु दु ।

मनूतय् सुख दुःखया थला क्वलाः अथवा सुख दुःखय् च्वय् क्वय् लाःपि मनूतय् समस्या इस्सरकुत्त (इश्वरं दयेकूगु) च ब्रह्मकुत्त (ब्रह्मां दयेकूगु) वादं अथवा विना कारणं अथें हे जुइगुलि समाधान याये मफूगु खँ न्ह्यथना मनूतय् दुःखया कर्मवादं हे समाधान जुइगु उपदेश दु । घात्थें घाःसा कर्मवादं हे जक मनूयात उत्तरदायित्व म्हसीके बी, ज्या याइम्ह याना बी । नत्थिक-नास्तिक, अहेतुक, अकिरिय (अक्रिय) दुनुगःयात पत्याःयापि आचार्यपिसं गथे गथे घाइ घयागु खँया चर्चा याना कर्म दु, कर्मया फल दु, घात्थें घाःसा कर्मवाद हे मानव समाजया निरति नैतिक दायित्व दुगु सिद्धान्त खः, थुइका तःगु दु । कर्म व कर्मया फल मदु तायेवं मनू कुशल कर्मय् न्ह्यचिली मखु । अकुशल कर्म लिचिली मखु । अथे घका ‘अत्त’ “जि” या ‘अहं’ ज्वना च्वने मज्यू । मखुसा रूप व नामया क्षण क्षणया “धम्म” यात न्ह्यज्याना सीके फइ मखु । शाश्वत व

उच्छेदया दुनुगःया पत्याःया मिखाय् ततक्यना च्वनी । ध्व
जालं मुक्त जुयेत विपश्यनां क्षण क्षणया चित्तया उत्पत्ति व
विनाश मृत्यु व मेगु जन्म नं ध्व हे उत्पत्ति व विनाश क्रमय्
मरणासन्न अवस्थाया आरम्मणय् चित्त उत्पत्ति जूगु फल
उत्पत्तियात थः प्रज्ञां खंकेमाः । ध्वया लागी सम्मसन ज्ञान,
मार्गं ज्ञानया उत्पत्ति व प्यंगू सत्य छकोलं सीगु उपदेश निको
स्वको निको स्वको ब्वने बहः जू ।

सत्त्वेषु सूत्रया च्याकोगु उपदेशय् न्हेकोगु उपदेशय्
न्ह्यथना नं न्हापांगु छगू जक मिथ्या अन्तया उपदेशं लिपा
लिकूंगु गुंगू मिथ्या अत्त (आत्म) या उपदेश दु । काम,
व्यापाद व विहिंसा वितर्कय् “मिच्छा संकप्प” दिना च्वनी ।
नसा, त्वंसा, पुंसा, स्वापू, समृद्धि, बांला, बःला, विशेष याना
विसभाग आरम्मण आदी आदी यया ज्वना क्वात्तुक्क पुका
च्वनीगु काम वितर्कया थौं ब्याख्या न्ह्यथना तःगु दु । ध्वया
अःखः मयया तापाका फुका स्यंका छवयेगु व्यापाद वितर्क वा
विहिंसा वितर्क खः । कामया क्वातु बन्धन व पुका येका पुका
च्वनीगुलि पिहाँ वयेगु नैष्कर्म्य वितर्क वर्थे हे सकलया सुखी
अवस्था अस्तित्व रक्षाया भावना, करुणा व मैत्री बृद्धिया
अव्यापाद वितर्क व अविहिंसा वितर्कया उपदेशय् व्यावहारिक
अर्थ समेत खँ प्वलाः बिज्यासे नैष्कर्म्य वितर्कया नमूना कथं
शाक्यमुनि बुद्धया बोधिसत्त्व जीवन शुरु जूगु सुमेधया वाखं
न्ह्यथना बिज्यात । हानं जंगम, स्थावर, अंग व अनुगामिक
सम्पत्तियात बांलाक थुइका तल ।

अनं ल्यू मिच्छावाचा प्यंगू वची दुश्चरित्रयात् हानं
 ध्वयात् तापाका तापाका न्हंका छ्वयेत् सम्यक् वचनया
 संक्षिप्तं न्ह्यथना विज्यात् । वथे हे मिच्छा कम्मन्तयात्
 तापाकेगु सम्यक् कर्मान्तया उपदेश बिया विज्याये धुंका
 मिच्छा आजीविकाया उपदेश बिया विज्यात् । ध्वया व्याख्याय्
 प्राणी, ला, बीष, शस्त्र व अय्ला मिया जीविका यायेगु जक
 मिथ्या आजीविका मखु, हिंसादि पञ्चशील स्यंका लजगाः
 यायेगु नं मिथ्या आजीविका धका आत्ता जुया विज्यात् । अक्-
 मिक्षुपिनि निंति थः मलापिनि पाखें तोता धया प्यंगू प्रत्यय-
 कायेगु थःत माःगु खँ हीका धया कायेगु, स्वां फलफूल आदि
 बिया हेमस्त्रेम दयेका लाभ यायेगु, मद्दु पहः याना, मार्गं फल
 लाभोम्हथे जुया घ्यानीथे जुया चतुःप्रत्यय लाभ यायेगु मिथ्या
 आजीविका उपदेश ध्व हे प्रसंग्य वया च्वंगु दु ।

शीलया विपरीत ज्या-खँय् कुतः हे मिच्छा वायाम
 जुया ध्वयात् निञ्चित कथं विभाजन व्याख्या सम्भव मद्दु, बरू
 दुगु अकुशल स्वभाव मदयेकेगु, मद्दुगु अकुशल मदयेका हे
 तयेगु, मद्दुगु कुशल दयेकेगु, दुगु कुशल दयेका हे तयेगु सम्यग्-
 व्यायामया प्यथी कथं व्याख्या सम्भव खः । मिच्छा सति
 मचां निसंया न्हागुं ह्यले मदये धुंक्कूगु लुमंका च्वनेगु व भिक्षु-
 पिनि पाखें वंगु गृहस्थ जीवन लिसे सम्बद्ध खँ लुमंका च्वनेगु
 खः । ध्वया निंति बुद्धानुस्सति, सीलानुस्सति, चागानुस्सति निसं-
 प्यंगू सतिपट्टान तकं सम्यक् स्मृति अन्तरभूत जू । मिच्छा
 समाधिया उपदेशय् मखुगु ज्या-खँय् मन वनीगु व स्थिर

जुइगु खः । ध्वयात सम्यक् समाधि याउँक हीके फु । क्षणिक समाधि, उपचार समाधि व अर्पणा समाधि मिथ्यायात सम्यकय हीकेगु उपदेश सफुती दु । मखुगु मभिगु ज्या-खँया निंति ज्ञानं गुलि छु भूमिका म्हिताः च्वनी हानं व हे पाय्छि भालपाः च्वनी धयागु चर्चा नापं क्लेश शान्त व निरोध यायेगु मार्ग फलया १६-गू पच्चवेक्खणा प्राणया खँ जुया च्वंगु दु । विमुक्ति सकसियां यः । तर विमुक्तिया बारे थःथः दृष्टिकोण दु । अरूप ध्यानावस्था, आत्म साक्षात्कार, परब्रह्मलीन आत्माय पुलांगु कर्म मदयेका न्हूगु कर्म प्यमपुंकेगुयात विमुक्ति भालपीगु नं दु । अठ क्लेशया परम शान्तावस्थाय शूक्ष्मावस्थाय बुद्ध शासनय च्वपिं भिक्षुपित तक थःत विमुक्ति जूगुया भ्रम जुइ फु । कर्मस्थानय तेज प्रकाश जुइगु उपदेश न्यना विमुक्तिया भ्रमय लाःगु व कल्पनाया कराहिलय वा फोसी स्वीनिगू अशुभ भावना दग्ध याःम्ह स्थविरया शिष्यपिं विमुक्तिया भ्रमय लाःगुया नमुनां कीत मिच्छा पञ्जां सतर्क जुइत न्वाना च्वंगु दु ।

सल्लेख सूत्रया गुकोगु उपदेशं नीछ्गूगु अकुशलं निसें शीनमिद्ध आदि न्हूगू अकुशलं तापाना तापानावं अन्ततः हां नापं ल्येंथना छ्वयेगु विषययात तच्छयाना च्वंगु दु ।

‘थिन’ या अर्थ चित्तया त्वसे निष्क्रीयता खःसा “मिद्ध” या अर्थ चैतसिकया त्वसेसू खः । चित्त व चैतसिकया त्वसेसू भावना-अम्यासयात लिक्कुंका तइगुलिं ध्व नीवरण

धर्म जूगु खः । दुहाँ वनीगु सासः 'आन' व पिहाँ वइगु सासः 'अपान' यात 'अस्ससति' सासः दुहाँ वना च्वन 'पस्ससति' सासः पिहाँ वना च्वन धका चायेकेगु निसैं काय, वेदना, चित्त, धर्मया प्रतिकल सजगतां तटस्थं स्वया चायेका च्वनेगु धासय् थिनमिद्धं न्ह्यः वयेके मास्ते वयेकी न्ह्यलं व्वाकी यदद्यपि नसा त्वंसा वा ऋतुया कारणं मिद्ध जूगुयात नीवरण धाइ ला धाइ मखु धयागु खँय् ग्रन्थया धापू पाः ।

उद्धच्चं चायेके माःगु आरम्भणय् चित्त स्थिर मजुसे चिल्ला दना च्वनी, अऊ गबलें गबलें उकथं चायेके थुकथं चायेके धाधां हे चित्त चंचल जुया च्वनी । ज्यातुगु जाकि बोरा दिकाथाय् ध्याक्क दीथें अथवा क्यातुगु चाय् भालां सुइबले थ्याक्क दुतीथें समाधि क्वातुल धायेवं उद्धच्च तापाना वनी । विचिकिच्छा बुद्ध, धर्म व संघ अले शील समाधि व प्रज्ञाय् संशययात धाइ । संसारया पूर्व, अपर व पूर्वान्त अपरान्तय्, प्रतीत्य समुत्पादय् तकं विचिकिच्छां संशय याइ । सासःया स्थितिस भाविता यायेवं हे ध्यान लाभ जुइगु खः ला धका शमय कार्यय् विचिकिच्छा जूसा कायादिया गतिविधिस भावितां चायेकेवं हे विपश्यना जुइ ला धका संशय जुइ । थ्व संशय प्यंगू स्मृति भावनां विपश्यनां तापाका तापाका निर्मूल याये फइ ।

क्रोध, उपनाह, मक्ख, पलासयात चित्तया खित्ति धका धाइ । तमं मनूतय् ख्वाः म्हुतु गथे स्यंकी अले सह यायेवं

गथे शान्ति जुइया उपदेशं लिपा उपनाह अर्थात् तं पलिसा कायेगु कथं चित्तय् दुतुना च्वनीगु स्वभावया उपदेश थी थी कथं वया च्वंगु दु । पालंपाः जन्मय् मचा स्याना व गु दागा तःगुया दसु 'कालियक्षनी' वाखं बांलासे च्वं । लिबला स्वायेगु मनं आर्यं पुद्गलपिं लिसे तकं लिचिले मफयेका बी यःगु खं देवदत्त, चिचमाणविका, वाहिय दारुचीरिय आदिया प्रसंगं स्पष्ट याना च्वंगु दु । लिबलाया अकुशल गुलि ग्यानपु, उलि हे परउपकार ल्वःमंका छ्वडगु मक्ख (भ्रक्ष) अकुशल ग्यानपु । सारिपुत्र महास्थविरं थःत छगू चमचा जा दानया उपकार लुमंका तथा विज्याःगु आदर्श कृतघ्न स्वभाव चीकेत प्रेरणा ब्यू । पलास अकुशल थौं कन्हे हरेक क्षेत्रय् शिष्ट व सभ्य धाःपिनि दथुइ नं व्यापकगु ल्वय् हे धाःसां ज्यू । थः स्वया च्वय्या गुण व योग्यतायात थः तय् वा थःसिबे क्वय् तयेत स्वइगु वाजिये जाःगु ज्या-खँ हे पलास खः ।

सल्लेख सूत्रया फिकोगु उपदेशय् खुगू अकुशलायात तातापाका यंका अन्ततः हां नापं ल्ये थनेगु खँ दु । सुयां तःजि, भि, सुख आदि स्वमफइगु हे इस्सा (ईर्ष्या) खः । ध्व अकुशल धात्ये धाःसा हुइन फ्येगु अकुशल खः । मुदिता अर्थात् मेपिनि ज्यू भि तःजि सुख आदिस मन लय्तायेगु अभ्यासं ध्व ईर्ष्यायात कोत्यला छ्वये फु । थःगु छुं हे कतःयात बो मास्ते मवइगु मच्छरिय (मात्सर्य) मेगु अकुशल खः । काय्यात ल्वय् जूवले वासः तकं मग्याःम्ह हानं सीम्ह काय् छेतले वया स्वः वयेवं धन सम्पत्ति नं खनी धका ग्याःम्ह

ब्राह्मण, ४०-गू कोटी धन दया नं छको विशेष चत्तांमरि नये
 मास्ते बल नं जहान भोछियात नके माली अप्वः खर्च जुइ
 धका नुगः स्याःम्ह ब्राह्मणया बांलासे च्वंगु बाखं उपदेशय्
 स्वाना च्वंगु दु । तोदेय्य ब्राह्मणं बी वं फुइगु उपदेश बिल,
 थःम्हं छुं बी मनं, सिना आपालं धन दुसां खिचा जुया जन्म
 जुइ माल । अऊ नं वं उना च्वन । वया हे काय्यात बुद्धं
 फिप्प्यंगू खँया लिसः बिया बिज्यात । बी बहःगु वस्तु दया बी
 फुम्ह जुया नं मबीगु हे मच्छरिय खः । थ्व मच्छरिय थुलि तक
 ग्यानपु गृह त्याग जुया च्वं पि भिक्षुपिके तकं विकृत रूपं दया
 च्वने फु । विहारय् बाय् बी नुगः स्याइगु, श्रद्धालु उपासक
 उपासिकापि म्हसीका बी थाकु षाइगु, प्यंगू प्रत्यय लाभ नं
 मेपिन्त ध्याके मास्ति मवइगु, प्रशंसा याये बहःपिन्त प्रशंसा
 याये तकं मयइगु, थः स स्यूगु स्थना बी नुगः स्याइगु मच्छरियं
 भिक्षुपिन्त नं विपाक कुबीका तइ । सकल प्राणीया शत्रु भय
 मदयेक सुखं च्वने यः तर अयं नं शत्रु भयं अशान्त याना
 तइगुया मूल कारण हे ईर्ष्या व मात्सर्यं दुर्गुण खः ।

साठेय्य धयागु थःके मदुगु श्रद्धा, शील व प्रज्ञादि गुण
 दुथें क्यना लुघं दुघं फुदं तःघं तायेगु स्वभाव खः । थ्व अकुशलं
 आचार्यं जुइपि तापाक च्वने माःथें शिष्य साधक जुइपि नं
 रोग व्याधि मुक्त जुया श्रद्धा विश्वासं चक्कंगु तःप्यंगु याउंसे
 च्वंगु मनपि जुया मुक्त जुयेमाः । अले हे जक पयासु मज्जूगु
 त्वाः मदःगु बीर्यं दुपि जुया रूप व नाम स्कन्धया उदय ध्वय
 प्रज्ञा दुघंके फइ । बुद्धं “एतु बिञ्जु पुरित्तो अस्तौ, अमायावी,

उज्जुजातिको' अर्थात् अशठ अमायावी, तःप्यंगु जातिया जुया सयेके सीके खंके लुयेके दयेकेत वा धका सःता बिज्याःगु दु । थुगु आह्वान कथं गुलि धात्थें धात्थें शासनया अनुगमन याइ उलि हे अहंत् फलय् याकनं थ्यके फइ । थ्वया दसु कथं न्ह्यथना तःगु “धम्मचक्क सुत्त” व “अनत्तलक्खण सुत्त” या न्हापांगु देशनाया भावितां छन्हु छन्हु याना कोलकं अहंत् जुया बिज्याकपि पञ्चभद्रवर्गी भिक्षुपिनिगु दृष्टान्त साब दुग्यः जू । ‘धम्म’य् ‘पञ्जा’ भाविता याना हे तृष्णाया गथः पयने फइ । थ्व खँया ऊवल्य बुद्ध व वस्पोलया श्रावक-श्राविका, उपासक-उपासिकापिनिगु दृष्टान्त तःसकं संक्षिप्त जुया धर्म उपदेश न्यना थःगु तहः कथं जक थुयेके फइ । मू खँ, रोगीं खःथे जूथे बांलाक पुवंक थःगु खँ धाःसा बैदचयात वयागु लव्य थ्व हे धका सीकेत ग्वाहालि जुइ । रोगीं थः रोगबारे बुत्ता तया, चिन्वेयेका, ध्याचःथाय् नं हानं लः प्वंकेगु बुद्धि कया अथवा पुमवंक धायेगु तोतेमाः । धर्मया उदचोगी व विपश्यनाया साधकं शठता तोतेमाः ।

माया नं छगू अकुशल खः । तर थनया माया “ब्रह्म छगू जक सत्य जगत मिथ्या” मस्सनीगु अर्थया माया मखु । थःगु शीलया कमजोरि, भावनाया दुर्वलता, प्रज्ञाया अपरि-पक्वताथें जाःगु तोपुयेगु हे माया खः । अतिमान व “थम्भ” नं निगू अकुशल खः । थः हे तथं तःसकं फुषं मावक न्याक्क लुषं व दुषं तायेगु अतिमान खःसा थः क्वछुइ माथाय् क्वछुये

मफया आदर गौरव मान मर्यादा तयेमाःपिन्त अर्थे मतयेगु
 मानं थिंग थिंग दना च्वनीगु “थम्भ” खः । “थम्भ” व
 “अतिमान” अकुशल तापाका यंकेत कना तथा बिज्याःगु
 अग्रमहाश्रावक सारिपुत्र महास्थविर चरित्र व वस्पोलया
 अभिव्यक्ति तःसकं नुगःलय् ग्यः । चीवर च्वकां जक अय्क
 थिल नं छम्ह नुगः मूम्ह भिक्षुं जित अग्रमहाश्रावकं घ्वाना
 वन घका घया जुल । बुद्धं थ्व विषयय् न्यनेवं वस्पोल
 अग्रश्रावक महास्थविरं बिनित्ति यात, जिगु काय न्हागु,
 वांछ्वःसां छुं मयाइगु पृथ्वीथे, न्हागु वांछ्वःसां छ्वयेका
 छ्वइगु मिथे तुति हुइगु कापः (पाउदानी)थे फुकं जाति
 प्वाकः याना नं व्वह्यंका तःम्ह व्वय्या जातिया मच्चाथे न्यकू
 मदुम्ह द्वह्थे ध्वगिगम्ह खिचा व्वखाया च्वनाम्ह्थे, ज्वःगु हाकु
 च्चिकं घः कुबिना च्वनाम्ह्थे घयागु लिसः वर्णन उपदेश
 व्वनेबले छ्फाः की मन हे याउंसे च्वं ।

द्विच्छकोगु उपदेश ‘सल्लेख सुत्त’ या स्वंगू कथंया
 अकुशल तापाका अन्ततः हां नापं ल्येथना छ्वयेगु विषयय्
 खः । “दुब्बच” घया खँ न्यंके थाकुगु व उपदेशं थुइके भिके
 थाकुगु स्वभाव नं छ्गू अकुशल स्वभाव जुया च्वन । थुगु
 प्रसंगय् वःगु दुब्बच जुइगु अकुशलया दसु भिक्षु छ्छन्न स्थविर
 चरित्र नुगलय् दचू । जि बोधिसत्त्वया सहयोगी महाभि-
 निष्क्रमणया इलय् अनोमा खुसि थ्यंक तः वनाम्ह खः ।
 छिमिसं जितः स्यंवये माःगु मदु घका भिक्षुपिसं न्हागु खँ

घाःसां भिक्षु छन्दं खै मन्यं । थुकिं याना वयात बुद्धं
महापरिनिर्वाण अवस्थाय् संघयात ब्रह्म दण्ड बीगु आज्ञा जुया
बिज्यात । अले बुद्धया महापरिनिर्वाणं लिपा बुद्ध जिम्ह घका
ज्वना च्वंगु वयागु अहं आघार फुना वन । धर्मया निति माःगु
सुवच सद्गुण घया खै न्यनेगु स्वभाव दयेवं भिक्षु छन्न
अर्हत् जुल ।

पापमित्तता मभिपि पासा संगत स्वयं छगू अकुशल
खः । अरु अनेक अकुशल यायेत कुलाकथि नं खः । मभिपि
घयापि उपि खः, गुपिके श्रद्धा, शील श्रुतादि गुण दइ मखु,
नुगः स्याः भाव, ववहां, ववतुं फुसुलु ज्ञां जक दइ । देवदत्तया
संगत याना अजातशत्रु जुजुं आनन्तरिय कर्म अबुया हत्या
थ्यंक यात । उकिं याना थनया थनसं फल बीगु “सामञ्जफल
सुत्त” देशना न्यना नं श्रोतापन्न जुइ मफुत । थुगु अकुशलं
त्तापायेत कल्याणमित्र नाप बुलेमाः; गुपिके श्रद्धा, शील, त्याग,
श्रुत व प्रज्ञा दइ । येके ल्वःगु गौरब तये ल्वःगु, लुमंके बहःगु
गुण दइ । प्रमाद (प्रमाद) अकुशल मदयेकेगु उपदेश घाइ,
तथागतया अन्तिम उपदेश हे जुल । होश मदइगु हे प्रमाद
खः । अनेक लौकिक खैय् होश मन्त कि ऊवाकलय् दुनीयें
परमार्थय् काय, वाक व मनया दुश्चरित्रताय् न्यागू काम गुणया
आरम्भणय् प्राणीपि होश मदुपि जुया च्वनी । थुगु प्रसंग्य
अप्रमादीया खै विशेषतः तथागतया अन्तिम ओवाद
“अप्पमादेन सम्पादेथ” या तःसकं दुग्गेक थन उपदेश बिाया
तःगु दु ।

सल्लेख सूत्रया किनिगु उपदेश क्रमय् ४४-गु अकुशल
मध्यय् दकसिबे लिपाया न्हेगु अकुशलया व्याख्या दु ।
अस्सद्विय (श्रद्धा धर्मया अभाव) छगु अकुशल खःसा थवया
मूल आधार हे कर्म व कर्म फलय् विश्वास जुया च्वन ।
बुद्ध-धर्म अर्थे पत्याः यायेगु धर्म मखु, थः थःमं छुटे छुटे याना
सीका काये माःगु धर्म खः । उकिं बांलाक कना तःगु धर्म
खः । अहिरिक व अनोत्तप्प अर्थात् मर्म्मि ज्या-खँ याये खना
मच्छाः मजुइगु व मग्गाइगु नं निगु अकुशल खः । मच्छाः
मजूम्ह व ग्याः मजूम्ह मनुखं छु जक मघाइ हानं छु जक
मयाइ धयागु हे दइ मखु । अहिरिक व अनोत्तप्प जुल धाःसा
मनुखं न्हागु पाप अकुशल ज्या याइ । न्हागुं यायें फ्यु
थुजागु अकुशलयात तिबः बीगु स्वभावं तापायेत हिरि (ही)
व ओत्तप्प पाप याये खना मछालेगु त्राश चायेगु यायेमाः ।
तर थव खँ चायेकेत बहुश्रुत दयेकेमाः । उकिं बहुश्रुत आपाः
मदइगु नं अकुशल कारण जुइ । थन उपदेशय् आगम सुत व
अधिगम सुतया व्याख्या याना बौद्धिक विपुलता जक बहुश्रुत
मखु, छपु हे धर्म गाया थःजु, पुपुवंक न्यना थुइका व कथं
आचरण यात धाःसा वयात बहुश्रुत दुम्ह घका घाइ । थुकिया
दसु ग्रन्थधूर व विपश्यना धूरया तुलनात्मक चरित्र व कर्पिनि
सा जइम्ह सा जवानं साया दुरु त्वने मखयें खः । “कोसज्ज”
हीनवीर्य अलसि नं छगु अकुशल खः । कोसज्ज भावं सम्यक्
कुतः याबे फइ मखु । ‘मुट्टस्सच्च’ स्मृति हीन भाव नं अकुशल
जुया च्वन । नुगसय् हि तया लुमंका तयेगु कुतः मयाकं

लौकिक उन्नति प्रगति सम्भव मद्दु, लोकुत्तरत्व नं लाये फइ मखु । स्मृति तःसा-बखुं बखुं नं ह्वला तःगु जाकिग्बः दुधाय् चाः चाः हिला जाकि ग्वः क्वाना नइ । स्मृति उदय व्यय ज्ञानय् आरम्मण पाखे स्वभावतः चायेका चायेका च्वने फइ । थुकिया लागी मेगु मजि मगाःगु आधार “दुप्पञ्जता” विपश्यना प्रज्ञाया विहीनता मदयेकेगु खः, तम्पाकेगु खः । छाय् धाःसा सम्यग् व्यायामं हे सम्यक् समाधि बल्लाकी उदय धम्म वं वय धम्म खंकेत विपश्यनाय् वीर्यं यायेमाः । वय धम्म खनेवं संसारया आदीनव खनी । अले हे रूप व नामयात्त भवयात्त क्वातुक ज्वना मतसे तोते मास्ते वइ । त्यागया स्वाकं भाविता यायेवं प्रतिसांख्या लुया वइ । संस्कार-यात्त उपेक्षा याये फइ ।

‘सन्दिट्टिपरामास’ द्वं क परामास (च्वतु च्वलेगु) यायेगु थःगु विचाः थःके क्वातुक तथा च्वञ्चनेगु सल्लेख सूत्रया दकसिबे क्वय्यागु तोता तोता वन्न हां निसं ल्येयना छ्वये माःगु अकुशल खः । थःम्हं हे क्वातुक ज्वना नं तोते मफु धका धया च्वनेगु कीके फुसुलु ज्ञां व खं बक्व कु । तोते ला तःसकं मास्ते व तरु तोते हे मफया च्वन धका धइम्हं छम्ह शिष्ययात्त वन्न गुरुम्हं जंगल वन्न । अले शिष्यम्हं भतिषा उखे वनेवं गुरुम्हं सिमा छमा निप्प ल्हतं धयेपुना च्वन । वं धाल, जित सिमां मतोत् । शिष्यम्हं धाल, ल्हाः चक्कं कूसा गा हे गाः । सिमां ज्वना तःगु मखु, आम ला थःम्हं

सिमा घयेपुना च्वंगु खः । थां घयेपुना धीबजि काःम्हं पत्यां
याना मेपिस्तः धीबजि छको पलख वी फुसां धीबजि नयेत ल्हां।
त्वाः ल्हाये माली वा थां त्वाः ल्हाये माली घका घा हे धाड ।
द्वंक थःत च्वतु च्वला च्वंपिसं नं थःगु द्वंगु दृष्टि मतोतूतले
त्याग अभिनिष्क्रमण याये फइ हे मखु । अभिनिष्क्रमण याये
धुंका नं संसारयात बांलाक स्वये मफुत धाःसा लैपुं द्वंम्हं
जुइ । सदाचार घका घायेगु हे शीलव्रत परामशं जू वने फु ।
उकी नं थःथः धर्मया धामिक ममत्व व धारणा दया हे च्वने
वः । बुद्धया शासनय् च्वना नं जातकया समोधान् धुइके
मफया भिक्षु साति विचाः यात, बोधिसत्त्वया जन्म जन्मय्
रूप-वेदना संज्ञा व संस्कार लिना भवं । चित्त विज्ञान जक
त्तिना वन । उकिं महाजनक जुजु, हस्तिराज, विश्वम्तर व
बोधिसत्त्व सिद्धार्थ कुमारया चित्त व हे खः । खं ल्हाये सःम्हं
अमुमध याये सःम्हं अत्त एव हे खः । बुद्ध उम्हं भिक्षु
सातियात भागं फलं हीनम्हं पुरुष “मोघ पुरिस” धर्कं धया
विज्यात । भिक्षु अरिष्टया विचाः मेगु हे । काम सुख मतोतुसे
गृहस्थपि अनागामी जुया च्वं । चीवरयागु वर्णं नं रूपारम्भण
रूप धर्म खः; मातुनामयागु वर्णं नं रूपारम्भण रूप धर्म खः ।
कासा फांनयागु स्पर्शं नं स्पर्शारम्भण खः । मीतुनामयां स्पर्शं
नं स्पर्शारम्भण खः । परमार्थ स्वभाव कम्म समान खः । तरे
धर्मे धाःसा ध्व विचाः नं तत्त्व दर्शनया नगमतापि कुम्बु कीह
खः । सरवत व अय्ला निगुलि बापो धांतु खः, तरे ग्रहणया
लिच्चः जःखः अःखः धाःसां ज्यू । लोका भाष्टाय्बं हे वा

साचाय् नं प्यंगू धातु हे दु । छता कूथनां हिंसा मखु, मेगु
 पालेवं हिंसा सः । सुनक्खत्तं शमथ भावनां प्यंगू ध्यान लात ।
 दिव्य श्रोतया अभिज्ञा लाभ मज्जुइगु खंका स्यना मबीवं वं बुद्ध
 शासन तोता वन । नांगाम्ह तीर्थकरं बँय् च्वंगु म्हुतुं हे नया
 च्वंगु खंबले वयात हे अर्हत भाःपिल । सञ्जयथे जाःम्ह
 गणाचार्य सारिपुत्र पालेवं बुद्धया उपदेशया बारे न्यने धुंका नं
 यः पुलांम्ह गणाचार्य जुया न्हूम्ह व्यक्तिया शिष्य जू वने मखु
 धाल । नया विचारय् वृद्ध व पुलांम्ह धयागु हे लः यना तयेगु
 प्पसिये सः, न्हूपि व ल्याय्म्हपि धयागु लः तुया फया कायेगु
 चीगोगु थलचा सः । सारिपुत्रं प्रज्ञाया श्रेष्ठता बित्ति यायेवं
 वं धाल, संसारय् प्रज्ञावानपि सिबे प्रज्ञाहीनपि आपाः । जि
 आपाःपिनि हे आचार्य जुया च्वने । धुकथं यःत च्वतु च्वला
 न्हातु न्हायाः नं च्वला ज्यला फुना वनेगु हे श्रेयष्कद कवं
 इंका च्वनेगु अकुशलं तापाना तापानावं वना अन्ततः भुना
 च्वनीगु अज्ञानया अन्धकार चीका छ्चयेगु सल्लेख सूत्रया
 अन्तिम उपदेश सः ।

धुकथं निदधागु दधाया धुगु सफू सल्लेख सूत्रवा
 ४४-गू प्रकारया अकुशलं तापानावं तापानावं वना अन्ततः
 हां निसे अकुशल ल्येयवा छ्चयेगु फिनिक्कीगु उपदेश ववधाया
 च्वंनु दु । धर्म उपदेश गुलि गम्भीर, धर्म श्रवण याइपिसं नं
 उल्लि हे बांसक न्यना धुइकीपि जुयेमाः । धुगु सफू उपदेश
 सफू कथं जुया बार बार च्वने माल । व्वं व्वं लिसे ऊं ऊं

शुइ । सकूया न्हापांगु दचाय् पूज्यपाद महाशी सयादो
 महास्थविरया उपदेश व अनुवादक बारे धाये धुंगु जुषा हानं
 थन लिसा मकासे वसपोल महास्थविरया मेमेगु उपदेश नं
 व्वने दइ-टेपया रूपय् न्यनेगु नं व्यवस्था जू वनी धका मनय्
 तया निगू शब्द थन हे कवचायेके ।

श्रीकीर्ति बिहार

— भिक्षु सुदर्शन

११ अनालाख्व ११११

विषय-सूची

सूचं	३
भूमिका	५
विषय-सूची	२२
विषय	पौल्याः
न्हैगुगु काण्ड	१-७१
उपदेश स्वापु	१
मिथ्यात्म किगू	२
११-मिथ्यादृष्टि-अःसतं ज्वनेगु	३
स्वीडेनया स्कूल-भाष्टर	४
दशवस्तुक मिथ्यादृष्टि उत्पत्ति पहः	६
कर्म कर्मफल मदु सिद्धान्तय् फुकं दुध्याः	१६
सृष्टि सिद्धान्तं समाधान जुइ मफु	१६
कर्मबादं जक समाधान याये फु	२१
तःसकं भयावह	२२
सुचरित्र सम्यग्दृष्टि	२५
चित्तुत्पाद वारादि	२७
११-अधिष्ठान स्मरणिका	३१

मार्गाङ्ग मिथ्यादृष्टि व सम्यग्दृष्टि	३२
अवश्यक श्रुतमय प्रज्ञा	३७
संक्षिप्तं विषयना भावना विधि	३९
विषयना सम्यग्दृष्टिं अधिष्ठान स्मरणिका	४५
शाश्वतदृष्टि व उच्छेददृष्टि	४७
क्षरण कार्यं स्यूगु विषयना सम्यग्दृष्टि	५१
स्यूगु अन्म उत्पत्ति पहः	५२
प्रत्यय परिग्रह ज्ञान द्वारा दृष्टि विरोध	५४
सम्भसन ज्ञानादि उत्पत्ति पहः	५७
सामं ज्ञान उत्पत्ति पहः	६२
प्वं सत्य अक्रोलनं सिया वइगु पहः	६३
दृष्टि जुइके माःगु मार्गाङ्ग स्वतं	६५
सुष्यानुमोदन उपदेश निगमन	७१

अस्यगुगु काण्ड	७२-१४०
उपदेश स्वापु	७२
१२-मिच्छासंकप्प-द्वं क विचाः यायेगु	७३
सम्भासंकप्प (सम्यक् संकल्प) सही विचाः	७८
सुमेध्या नेठक्रम्य वितकं	८१
सम्पत्ति प्यवी	८२
(१२) अधिष्ठान स्मरणिका	९०
१३-मिच्छावाचा-द्वं क सँ ल्हायेगु (मिथ्या वचन)	९०
सम्भग्गवचन (सम्मानाचा) = सही सँ ल्हायेगु	९१

(१३) अधिष्ठान स्मरणिका	६२
(१४) मिच्छाकम्मन्त (मिथ्या कर्मान्त) = द्वंगु क्रिया	६३
सम्माकम्मन्त (सम्यक् कर्मान्त) = सही क्रिया	६४
(१५) मिच्छा आजीव (मिथ्या आजीविका)	
द्वंगु जीवन निर्वाह	६६
सम्माआजीव (सम्यग्-आजीविका) सही जीवन निर्वाह	६८
भिक्षुपिनि मिथ्या व सम्यग्-आजीविका	१००
(१५) अधिष्ठान स्मरणिका	१०४
विरती स्वंगु	१०५
(१६) मिच्छावायाम (मिथ्या व्यायाम) = द्वंगु प्रयत्न	१०७
सम्मावायाम (सम्यग्-व्यायाम) सही प्रयत्न	१०८
(१६) अधिष्ठान स्मरणिका	११३
(१७) मिच्छासति (मिथ्या-स्मृति) द्वंगु होश	११३
सम्मासति (सम्यक्-स्मृति) सही लुमन्ति	११५
(१७) अधिष्ठान स्मरणिका	११८
(१८) मिच्छासमाधि (मिथ्या समाधि) द्वंगु स्थिरता	११८
सम्मासमाधि (सम्यक्-समाधि) सही दृढ स्थिरता	१२०
(१८) अधिष्ठान स्मरणिका	१२४
(१९) मिच्छात्राण (मिथ्या ज्ञान) द्वंगु विमंशन	१२४
सम्मात्राण (सम्यग्-ज्ञान) सही विमंशन	१२६
(१९) अधिष्ठान स्मरणिका	१२७
(२०) मिच्छाविमुक्ति (मिथ्या-विमुक्ति) द्वंगु विमुक्ति	१३०
तेज प्रकाश अरहन्त	१३३

कराहिल्य सिया अरहन्त	१३६
भवसि अरहन्त (वा त्यपः)	१३६
सम्माविमुत्ति (सम्यग्-विमुत्ति) सही स्वतन्त्रता	१३७
(२०) अधिष्ठान स्मरणिका	१४०
पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन	१४०

गुग्गु काण्ड

१४१-१९८

उपदेश स्वापु	१४१
(२१)-थिनमिद्ध (स्थानमिद्ध) = चित्तयागु ल्वसे पहः	१४२
विपश्यना पर्व अनुसार चित्तविशुद्धि उत्पत्ति पहः	१४६
न्ह्यलं व्वा पतिकं क्लेश ला ?	१५१
रूप (भौतिक) मिद्ध वाद	१५२
स्थानमिद्ध हटे यायेगु	१५३
(२२) उद्धच्च = औघृत्य-चित्त चंचलता	१५६
(२३)-विचिकिच्छा (विचिकित्सा) = सत्य धर्मय संशय	१५८
प्रामथकार्य सम्बन्धी संशय	१६१
विपश्यनाकार्य सम्बन्धी संशय	१६१
अनेक विधि धोवजि वाला गथि चिने धुं कल	१६३
रूप समूहत भाविता याये ज्यूगु हे जक खः	१६५
बायु धाक्व भाविता याये ज्यूगु हे जक खः	१६७
स्मृतिप्रस्थान ४-गू वृद्धि यानां संशय जुइके माःगु मदु	१७०
क्षणिक समाधि द्वारा चित्त विशुद्धि पूर्ण जुइगु पहः	१७२
(२३) अधिष्ठान स्मरणिका	१७४

विपश्यना ज्ञान, मार्ग ज्ञान द्वारा संशय हटे यायेगु पहः	१७४
२४-कोध = (क्रोध) तें पिहां वइगु	१७६
२५-उपनाह = दागा तयेगु	१८१
आघात वस्तु ६-गू	१८२
कालियक्षणी कथावस्तु	१८४
बदला कायेबले आर्यपिनि प्रति अपराध बाबे लाबे यः	१८८
(२५) अघिष्ठान स्मरणिका	१९०
२६-मक्ख (मक्ष) परउपकारयात म्हुना छववेगु	१९०
दुर्लभ व्यक्ति	१९१
आबुष्मान सारिपुत्रथा कृतज्ञ पहः	१९३
२७-पलास = गुणज्ञान लिसे प्रतिस्पर्धा बाबेगु	१९५
पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन	१९८
किंगुगु काण्ड	१९९-२७७
उपदेश स्वापू	१९९
२८-इस्सा (ईर्ष्या) = नुगः मुइगु	२००
(२८) अघिष्ठान स्मरणिका	२०३
२९-मच्छरिय (मात्सर्य) नुगः स्यावेगु	२०४
मच्छरिय कोसिय कथावस्तु	२०५
मात्सर्यया रस (कृतज्ञ)	२१०
सन्नवेवं तुं मात्सर्यं अस्सु	२१०
नुगः स्याइगुया दोष व नुगः चक्कंनिगुया मुच्च	२११
तोदेव्य्य ब्राह्मण घटना	२१२
अस्स १४-गू	२१७

मात्सर्यं न्यागू	२२०
(१) आवास मच्छरिय (मात्सर्यं)	२२१
(२) कुल मच्छरिय (मात्सर्यं)	२२२
(३) लाभ मच्छरिय (मात्सर्यं)	२३२
(४) वण्ण मच्छरिय=वर्ण मात्सर्यं	२३४
(५) धम्म मच्छरिय=धर्म मात्सर्यं	२३५
(२६) अधिष्ठान स्मरणिका	२३८
दुःख बन्धन	२४०
३०-साठेय्य=शठता=पहःगुलु जुइगु	२४४
प्रधानियंग न्यागू	२४६
बांबांलाक उद्योग व अम्यास मयाःसा मलू	२५१
तथागतं सःता विज्याना च्वंगु दु	२५४
७-न्हुया दुने धर्मं लाभ जुइगु तकं अति दुर्लभ	२५५
धर्मचक्र सूत्र देशना याना विज्याबले	२५५
उपदेश न्यन्यं मार्गफल्य् थ्यनीगुली नं भाविता यायेगु दु	२५७
बुद्ध-वचन लिसे विरोध पहः	२६०
खालासाला ई लच्छिति माः	२६२
आवश्यक खँ ला सही मार्गं ऋजु स्वभाव व उद्योग हे खः	२६४
३१-माया=थःगु दोषयात त्वपुया छले यायेगु	२६७
३२-अतिमान=तःसकं अभिमानी जुइगु	२६९
३३-थम्म (स्तम्भ, दम्भ) गौरब तये मफइगु	२६९
आयुष्मान सारिपुत्रया कोमुली पहः	२७२
पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन	२७७

फिङ्गुगु काण्ड	२७८-३३१
उपवेश स्वापु	२७८
३४-दोबचस्सता (दोबचस्यता) घया खँ न्यंके चाकुइगु	२७९
आयुष्मान छन्न स्थविर	२८०
घया खँ न्यंसा तिनि मुसंस्कृत जुइ	२८३
३५-पापमित्तता (पाप मित्रता) मभिम्ह पासा संगत	२८५
हीन मित्र हीनाचार्ये	२८६
आयुष्मान देवदत्तया भक्ति हानी	२९१
आयुष्मान देवदत्तया न्यागू व्रताचरण माग	२९२
भिम्ह मित्र भिम्ह गुरु	२९८
मचाम्ह भ्रामणेरं घाःगु तकं स्वीकार	३०३
३६-पमाद (प्रमाद) = कुशल धर्म्य बेहोश जुइगु	३०६
दुश्चरित्रं कुगाक्क बेहोश जुया च्वन	३०८
कामगुणं कुगाक्क हे बेहोश जुया च्वन	३०९
कुशल वृद्धि मयायेवं नं बेहोश खः	३१२
अप्रमाद क्रिया	३२१
अप्पमादेन सम्पादेथया सही अर्थ	३२२
अन्तिम अववाद (उपदेश)	३२४
(३६) अधिष्ठान स्मरणिका	३३०
पुप्प्यानुमोदन उपदेश निगमन	३३१

फिनिगुगु काण्ड	३३२-४३६
उपदेश स्वापु	३३६

अस्सद्धिय (अश्रद्धेय्य) = श्रद्धा धर्मया अभाव	३३३
(३७) अधिष्ठान स्मरणिका	३३८
३८-अहिरिक (अह्लिक) = अकुशल खना मच्छाः मजुइगु	३३८
३९-अनोत्तप्प (अनत्रपा) = अकुशल खना त्रास मच्चायेगु	३३८
४०-अप्पस्सुतता (अल्पश्रुतता) बहुश्रुतया कमी	३४१
छप्पु गाथा मात्रं हे नं श्रुत सम्पन्न जुइ फु	३४५
विम्ह पासा भिक्षुपि	३४७
सा जवाः समान खः	३५०
अल्पश्रुत जूसां आचरण यात धाःसा आपालं लाभ	३५३
(४०) अधिष्ठान स्मरणिका	३५६
४१-कोसज्ज (कोसीद्य) = आलस्य	३५७
४२-मुट्टस्सच्च = मुष्ट स्मृति = स्मृतिहीनता	३६१
४३-दुप्पञ्जता (दुष्प्राज्ञता) = विपश्यना प्रज्ञा विहीनता	३६६
स्मृतिप्रस्थान धयागु विपश्यना प्रधान खः	३६७
स्त्रिचां स्यूगु साधारण मनुखं स्यूगुधे मखु	३६९
अर्थकषाय स्पष्टीकरण बिया तःगु पहः	३७०
भाविता दुम्हसिनं सीकी खंकीगु पहः	३७१
न्ह्यसः स्वंगू समाधान जुइक स्यू	३७२
नामरूप परिच्छेद ज्ञान नं उत्पन्न जुइगु जुल	३७३
प्रत्यय परिग्रह ज्ञान नं उत्पन्न जू	३७७
चूल श्रोतापन्न	३८१
सम्मसन ज्ञान नं उत्पन्न जू	३८१
उदय ग्यय ज्ञान नं उत्पन्न जू	३८४

श्रद्धा उत्पत्ति देवलोकगामि जुइ फु	३८७
भंग ज्ञान नं उत्पन्न जू	३९०
मय आदीनव निविदा ज्ञानत नं उत्पन्न जू	३९२
मुञ्चितुकाम्यता, प्रतिसांख्या, संस्कारूपेक्षा	
ज्ञानत नं उत्पन्न जू	३९३
४३-अधिष्ठान स्मरणिका	३९६
४४-सन्द्विपरामास=अतिकं स्वातूगु मिथ्यादृष्टि	३९७
शासनय् दुने दृष्टि स्वातुइगु	४०४
भिक्षु साति	४०६
अरिष्ट भिक्षु	४१०
वर्तमान युगय् नं दृष्टि द्वना च्वंगु ब हे दु	४१४
आलोचना पौ छपौ	४१५
सुनक्षत्रया कट्टरपन्थी	४२१
ध्यान लाभ जूसा तिति चित्त विशुद्धि !	४२४
सञ्जयाचार्यया कट्टरपन्थी	४२६
इति श्री निगमन	४३०
पुष्यानुमोदन उपदेश इति श्री निगमन	४३६
अधिष्ठान स्मरणिका (मुक्कं)	४३७-४५८

महान

सल्लेख सूत्रोपदेश

निगूगु दया

(नहेगूगु कारण्ड)

ब. सं. १३३२-दं आश्वीन पुन्ही

उपदेश स्वापु

सल्लेख सूत्रोपदेश कना वया च्वनागु खुको जुइ धुं कल । उगु खुकोया दुने सिधःगु ४४-गू क्लेशत मध्यय १०-गू जुल । कने बाकि दनिगु ३४-गू तकं दया च्वन तिनि । उगु सिधये धुंकूगु व ल्यं दनिगु प्रकट जुइकेत शीर्षक स्मरणिका धायेनु—

विहिंसा, पात, अविन्न.....सूत्र निर्देशन सल्लेखया ।

उगु स्मरणिका अनुसार शीर्षक क्रम ४४-गू दुगुलि अभिध्या, ब्या-घयागु ब्यापाद तक १०-गू पूवन । थौं

मिथ्यात्म किं ऊवः लाक धका धया तःगु मिथ्यात्म धर्म
१०-गूयात कने ।

मिथ्यात्म किं

मिच्छत्त धयागु मिच्छा व अत्त स्वाना तःगु खः ।
मिच्छा धयागु मिथ्या वा द्वना च्वंगु, अःखःगु ; अत्त=आत्म-
स्वभाव- उकिं मिच्छत्त-मिथ्यात्म धयागु द्वना च्वंगु अःखःगु
स्वभाव दया च्वंगु धर्म ; द्वंगु अःखःगु धर्म धयागु मतलब
खः । उगु मिच्छत्त मिथ्यात्म धर्म १०-गुली न्ह्योनेयागु च्यागू
ला सम्यक् मार्गाङ्ग च्यागू लिसे प्रतिपक्षी जुया च्वंगु मिथ्या
मार्गाङ्ग च्यागू हे खः । सम्यग्दृष्टिया प्रतिपक्षी मिथ्यादृष्टि
छगू ; सम्यक् संकल्पया प्रतिपक्षी मिथ्या संकल्प छगू ; सम्यग्
वचन, सम्यक् कर्मान्त, सम्यग्-आजीविकाया प्रतिपक्षी मिथ्या
वचन, मिथ्या कर्मान्त, मिथ्या आजीविका धयागु स्वंगू ;
सम्यग्-ब्यायाम, सम्यक्-स्मृति सम्यक् समाधिया प्रतिपक्षी
मिथ्या ब्यायाम, मिथ्या स्मृति, मिथ्या समाधि धयागु स्वंगू-
इपि मिथ्या मार्गाङ्ग च्यागू खः । मिथ्या मार्गाङ्ग धयागु द्वना
च्वंगु लंपुया अंगत हे खः । उगु मिथ्या मार्गाङ्ग च्यागूयात
छपुचः यायेबले मिथ्या मार्ग धयागु द्वंगु लंपु जुइगु जुल ।
उगु द्वंगु लंपु मिथ्या मार्ग गन थ्यंका बी यः लय् धाःसा नर्क,
तिरंश्रीन, प्रेत व असुरकाय धयागु प्यंगू अपायय् थ्यंका बी यः ।

कुशल कर्मया कारणे मनुष्य जन्मय् हाकनं ध्यंक वःसां अल्पायु जुइगु, रोग व्याधि आपाः जुइगु आदि दुःखितगु मनुष्य जन्मय् ध्यंका बी यः । उगु मिथ्या मार्गाङ्ग च्यागुलि लिपा सम्यग्-ज्ञानया प्रतिपक्षी मिथ्या ज्ञान छगू व सम्यग्-विमुक्तिया प्रतिपक्षी मिथ्या विमुक्ति छगू; न्होनेयागु मिथ्या मार्गाङ्ग च्यागू लिसे जोडे यायेबले १०-गू जुल । उगु किगूयात मिथ्यात्म धर्म १०-गू घाइ । उगु मिथ्यात्म धर्म १०-गू मध्यय् आः मिथ्यादृष्टियात कने ।

११-मिथ्यादृष्टि-अःखतं च्वनेगु

स्पष्टीकृत स्मरणिकाय् मिच्छादिद्वि-मिथ्यादृष्टि=द्वंक ग्रहण यायेगु धका संक्षिप्तं भाय् हिला तयागु दु । द्वंगु धारणां धारणा द्वं धयागु भाव खः । व सही धारणा, सही दृष्टि सम्यग्-दृष्टिया बिल्कुल प्रतिपक्षी खः । मनुत्तय्सं मिथ्यादृष्टि धका धायेका च्वने मालीबले प्रायः याना सह याये मफु । चित्त दुःखे जुइका च्वने यः । थःथःगु दृष्टि धया च्वनीगु खः । चित्त दुःखे याना च्वने माःगु मदु । प्रत्येक धर्म व सिद्धान्तय् थःथःपिनिगु धारणायात जक सम्यग्-दृष्टि-सही धारणां धका धारणं याना आशक्त जुया कतपिनिगु धारणां धाकवयात मिथ्यादृष्टि धारणां-द्वं धका थुकथं विस्वास याना धाये ल्हायेगु याना च्वनीगु खः ।

स्वीडेनया स्कूल-माष्टर

वने धुंकूगु १५-दँ १६-दँति न्हापा स्वीडेनया ल्याय्म्हचाम्ह स्कूल माष्टर छम्ह रंगून सासना यैताय् वया ध्यान भावना अभ्यास याःवल । लच्छि मयाक समय बिते जुया वन । विषयना ज्ञान ला सम्मसन ज्ञान उत्पत्ति स्वरूप तक वं कने फु । थःगु थासय् लिहाँ वना स्वला प्यला बिते जुइ धुंका वया अबुम्हं “अय् छ आः तक मिथ्यादृष्टि जुया च्वना हे तिति ला” धका न्यन हँ । अले वं नं “खः वा, जि आः तक मिथ्यादृष्टि जुया च्वना हे तिति” धका लिसः बिया धयागु विषयय् वं पौ च्वया खबर ब्यूगुलि सीके दत ।

अथे जुया धर्म संस्कृति धारणा मिले मजूपि मनुतय्सं मिथ्यादृष्टि धाःसां चित्त दुःखे याये माःगु मदु । वया थःगु दृष्टि कथं वं धाल । थःगु दृष्टि स्वया यंकेबले इपि मनुत नं मिथ्यादृष्टि हे धाये माली । आवश्यक खँ ला वास्तविक स्वभाव धर्म लना स्वयेबले यथार्थ व सत्य जुइ माःगु हे खः । उकिं जिमिसं नं बुद्ध धर्म लिसे प्रतिपक्षी धारणातय्त मिथ्या-दृष्टि हे धाये माली । अति हे दयू धका ला मती तयेथाय् मदु । उकथं धाःगुयात स्वाभाविक जू मजू जक विचाः याये बहः जुया च्वन ।

धारणा द्वनिगु मिथ्यादृष्टि २-थी दु । दुश्चरित्र फिगुली दुध्याःगु मिथ्यादृष्टि छथी, मिथ्या मार्गाङ्ग च्यागुली दुध्याःगु मिथ्यादृष्टि छथी- उकथं २-थी दु । उगु निगुलि

छगू याना थन मिथ्यादृष्टि धका कना तल । न्होनेयागु भागय् प्राणातिपात अदिनादान (अब्रह्मचरियालय् दुथ्याःगु) कामेषु मिथ्याचार धयागु काय दुश्चरित्र स्वंगू हटे याये निरिति कना वये धुन । मृषावाद पिसुणवाचा पौरुष वचन सम्प्रलाप धयागु वची दुश्चरित्र ४-गूयात हटे याये निरिति नं कना वये धुन । मनो दुश्चरित्र स्वंगुली अभिध्या व ब्यापाद धयागु २-गू जक तिनि कना वये धुन । मिथ्यादृष्टियात ला मकनानि । उगु मकनानिगु दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टियात नं थुगु मिथ्यात्म मिथ्यादृष्टी दुथ्याका कना तःगु दु । उकि थुगु मिथ्यादृष्टिया निरिति (१-क) (१-ख) आदि धका विभाजन याना स्मरणिकात बिया तयागु दु (१-क) स्मरणिकां दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टियात क्यना च्वंगु दु । (१-ख) स्मरणिका द्वारा सुचरित्र सम्यग्दृष्टियात क्यना च्वंगु दु । (२-क) (३-क) स्मरणिकां विपश्यना सम्यग्दृष्टिया प्रतिपक्षी मिथ्यादृष्टितय्त क्यना च्वंगु दु । (२-ख) व (३-ख) आदि स्मरणिकां विपश्यना सम्यग्दृष्टि मार्ग सम्यग्दृष्टितय्त थी थी क्यना च्वंगु दु । उकीयात आः स्वरूप छुटे याना कने । अति हे लुमंका तये बहः जू । भावना उदद्योग व अभ्यास याये मफुर्पि व्यक्तिर्पि लिसे नं सम्बन्धित खः । भावना उदद्योग व अभ्यास याये फूर्पि व्यक्तिर्पि लिसे नं सम्बन्धित खः । लुमंका तये बहःगु स्मरणिकात धाये माल ।

दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टि धवागु छु धाःसा कर्म व कर्म-फल मद्दु धका धारण याइगु विश्वास याइगु धारणा खः । संक्षिप्तं

जूसा उलि लुमंका तयेगु खः । उलि हे गाः । तर विस्तृतं ला उमु मिथ्या धारणाया अंग प्रत्यंगत १०-गू दु । उकिं उकीयात्त दशवस्तुक मिथ्यादृष्टि धाइ । अंग प्रत्यंग किगू दुगु धारणा द्वं घयागु भाव खः । उगु किगू धारणा-द्वंया विषयय् प्रतीत्य समुत्पाद उपदेश न्हेगूगु काण्डय् नं विस्तृतं कना वये घुन । अथे नं थन नं महत्व दुगु जुया हानं कने ।

दशवस्तुक मिथ्यादृष्टि उत्पत्ति पहः

उगु अंग प्रत्यंग कारण वस्तु किगुली नम्बर (१)-
 “तत्थि दिन्नं=दान बियाया फल महु ।” दान बीगु कारणं याना भिगु फल बी यःगु कुशल कर्म उत्पन्न जू घयागु नं मखु ; भिगु फल नं लाभ जुइ मफु ; सम्पत्ति फुइगु मात्र खः घयागु मतलब जुल । क्वथीक बांलाक विचाः याना स्वल घाःसा दान बीगुया फल दुगु स्वरूप ला स्पष्ट जू । दान ग्राहक व्यक्ति दान वस्तु लाभ याना वने दयेवं हे प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु फल लाभ याना वंगु जुल । उगु दान वस्तु सेवन याये खंगुलि नं शरीर व मन नितां सुख जूगु फल हानं लाभ जूगु जुल । नसा त्वंसा मद्दुम्ह व्यक्ति नसा त्वंसा नये त्वने खंगुलि दीर्घायु जुइगु आदि फल लाभ याःगु जुल । उकथं फलयात विचार विमर्श याना स्वल घाःसा दान ब्यूम्ह व्यक्ति नं प्रसन्न प्रफुल्लित जुइगु आदि फलत लाभ याःगु जुल । अले हानं दान दातायात आपाःसिनं हेम खेम तः । टोलय् तःधं चीधंगु

ज्या खँया निरिति चन्दा उठे याःवनीगु अवस्थाय् तीक्ष्ण प्रबल चेतनां दान बीम्ह ब्यक्तियात श्रद्धा ब गौरब तइ । सत्पुरुषपिसं नं दान दातायात विशेष रूपं समीप (निकट) सम्पर्कं तथा उपस्थान व उपकार याइ । दान दाताया प्रशंसनीय यश कीर्ति फइले जुइ । यथिजाःगु सभा परिषदय् हूँ हूँ दान दाताया ख्वाः चीपा जुइका च्वनेम्वाः । यथिजाःगु क्षेत्रय् च्वं हूँ च्वं हूँ दान दाताया परिवार आपाः दइ । प्रभाव दइ । न्ह्यागु ज्या नं सिद्ध जुइ । थुपि वर्तमान जीवनय् प्रत्यक्ष रूपं खने दया च्वंगु फलत खः ।

दान दाता मरणं लिपा सुख ऐश्वर्यं सम्पन्नगु जन्म दुम्ह जुइ । सुगति स्वर्ग लोकय् जन्म का वने दइ । थुपि ला मरणं लिपा दइगु फलत खः । प्रत्यक्ष खंके फइ मखु । प्रत्यक्ष खंगुयात जक विश्वास याये धाइपिन्त ला थुइक कने उलि अःपु मजू । अये नं “ज्ञान मिखा मदुपि ब्यक्तिपि लिसे छुं सरोकार मदु; ज्ञान मिखा दुपि बुद्ध, प्रत्येक बुद्ध, अभिज्ञा लाभी ब्यक्तिपिनि विषय जक जुया च्वन” धका योनिसे मनसिकार द्वारा मनन याना विश्वास याये बहः जू । स्वयं यःमं खंके मास्ति वःसा ला अभिज्ञा ज्ञान मिखा दइ कथं उदयोग व अभ्यास याना स्वये फु, खंके फु । दिव्यचक्षु धयागु अभिज्ञा प्राप्त जुल धाःसा दान कुशल कर्मी दातापि देवलोकय् जन्म कया मुखी जुया च्वंगु लखं लख खंका काये फु । दान बीगु मदुसे अकुशल आपाःपि मनुत नर्क भूमी प्रेत योनी जन्म कया दुःख सिया च्वंपिन्त नं लखं लख खंका लुइका काये फु ।

उकथं अभिज्ञा प्राप्त मयासें हे नं गुलिं योगीपिसं कुशल कर्म
 याना देवलोक्य जन्म काः वना च्वंपि प्राणीपि अकुशल कर्म
 याना नर्कं भूमी प्रेत योनी जन्म काः वना च्वंपि प्राणीपिन्त
 खना लुइका च्वन तिनि । उकथं खंगु धात्थें खइ ला ; कल्पनात्
 जकं जुया मच्चं ला” धका न्यनेथाय् दु । छम्हसिनं खना धया
 तःकथं मेपिं छम्ह निम्हसिनं न्हापा न्यने हे मनसे पाय्छि व
 मिले जुइक खना धाःगु जुल धाःसा धात्थें वास्तविक व यथार्थ
 खः धका विश्वासयाना निर्णय याये ज्यू । उकिं बीगु दानया
 फल मदु धयागु धारणा द्वंगु मिथ्या धारणया छगू अंग प्रत्यंग
 जुल ।

नम्बर (२) ला “नत्थि यिट्ठं=विशाल भव्य रूपं
 बान पूजा यानाया नं फल मदु ।” विशाल भव्य दान उत्सव-
 न्यायेका दान पूजा यायेगुया नं छुं हे फल मदु; सम्पत्ति फुकेगु
 दुःख कष्ट व शास्ति नयेगु मात्र खः धयागु अभिप्राय जुल ।

नम्बर (३) ला “नत्थि हृतं=पाहुना सत्कार याना
 नके त्वंके यायेगु उपहार बीगु आबि चिचीधंगु बान पूजायाः
 नं फल मदु ।” पाहुनातयत् पाहुना याना नके त्वंके यायेगु;
 मंगल कार्यय् दान प्रदान नके त्वंके यायेगु; न्हूदया उत्सव-
 आदिलय् उपहार बीगु धयागु थुजागु दान प्रदान नके त्वंके
 यायेगुया नं छुं हे फल मदु धयागु भाव खः । थुगु (२-व-३)
 नम्बर ला नम्बर (१) लिसे मिले जूगु स्वभाव दु । उबलेया
 जमानाय् भारतय् हनेगु चलन चल्ति दुगु दान बीगुया
 प्रकारान्तरत जूगु जुया उगु जमानाय् मिथ्या धारणा दुपिसं

छगू छगू छुटे याना विरोध याइगु व परित्याग याइगु पहःयात कना तःगु मात्र जुल ।

नम्बर (४) ला “नत्थि सुफतवुक्कटानं कम्मनं फलं विपाको=बांलाक याइगु कुशल कर्म; बांमलाक याइगु अकुशल कर्मया मूल विपाक, आनिशंस विपाक मदु ।” थ्व ला भिगु कथं विश्वास याना, याना च्वंगुया नं छुं हे फल मदु; शास्ति नयेगु मात्र खः । मभिगु धयागु याना नं छुं हे मभिगु फल मदु; दोष मदु धयागु भाव खः । नम्बर (१) य् क्यना वयाथें भिगु कर्मया भिगु फलत प्रत्यक्ष रूपं हे यक्वं यक्व खंका काये फु । परलोक्य नं अभिज्ञा चक्षुं खंका काये फु । मभिगु कर्मया फलत नं प्रकट रूपं खंका काये फु । अनुचितगु खँ धाल ल्हात धाःसा अनुचितगु ज्या—खँ यात धाःसा कमसेकम पण्डित सत्पुरुषपिनिगु निन्दा उपहास फयेमाः । राजकीय अपराधत उल्लंघन यात धाःसा राजकीय दण्ड लगे जुइ । धन सम्पत्ति विनाश जुइगु मभिगु कर्मत यात धाःसा धन सम्पत्ति नाश जुइ; थुजागु मभिगु फलत प्रकट रूप्य् खंका काये फु । मरणं लिपा अपाय भूमी पतन जुइका च्वने माले यः धयागु ला अभिज्ञा चक्षुं तिनि खंका काये फु । व नं “अभिज्ञा चक्षु दुपि बुद्ध अरहन्त आर्य पुद्गलपिसं घात्थें खंका कना तथा बिज्याःगु खः” धका योनिस्सो मनसिकारं मनन याना विश्वास याये बहः जू । तर कामगुण्य् आशक्त जुइगु तृष्णा प्रबलपि व्यक्तपिसं कामगुण सेवन यायेगुयात जक प्रश्रय बी मास्ति वयेका च्वनीगु जुया च्वन । कामगुण सेवन यायेगुयात बिघ्न

बाधा जुइके फूगु कुशल कर्म नं यः ताः मजू । मभिगु कर्म नं
 त्याग याना विरत जुइ मंमदु । कारण छाया धाःसा- कुशल
 कर्म अकुशल कर्मया भिगु मभिगु फल दु धका ग्रहण याःम्ह
 व्यक्तिया भिगु कर्म याये माःगुया कारणं आर्थिक क्रिया
 कलापत टुटे जू वने फु; स्यना वने फु; पाः जुया वने फु;
 आर्थिक सम्बन्धी मभिगु कार्यतयत् अलग याना च्वनेगु कारणं
 याना विकास जुइ फइ मखु धका उजागु धारणा दुपिसं धारणा
 दयेका च्वनीगु जुया च्वन । उक्ति “भिगु कर्म मभिगु कर्मया
 फल दु” धयागु पक्षयात वं विचाः याइ मखु । फल मदु धयागु
 पक्षय् हे जक महत्व बिया विभिन्न युक्ति प्रमाण क्यना विचाः
 याना तइ । श्व धात्थे परीक्षण याना स्वल धाःसा काम तृष्णा
 प्रबल जुया च्वंगुलि हे खः धयागु सी दया वः ।

नम्बर (५ व ६) ला “नत्थि माता=मां मदु; नत्थि
 पिता=अबु मदु । जन्म दाता उपकारिका मां; जन्म दाता
 उपकारक बी धका पण्डित सत्पुरुषपिसं “मां-बौपिन्त आदर
 गौरव तयेमाः । प्रत्युपकारया रूपय् सेवा टहल यायेमाः,
 पालन पोषण यायेमाः” धका कना क्यना निर्देशन बिया
 च्वन । उकीयात थुम्ह मिथ्या धारणा दुम्ह व्यक्ति स्वीकार
 मयाः, तिरस्कार याना छवइगु जुया च्वन । मां-बौपिनि काय्
 म्हायपि दुगु इमि ज्या खँ यायां अकस्मात् दया वःगु खः,
 इमिसं रक्षा याना नके त्वंके याना वया च्वंगु नं कर्तव्य
 अनुसार याना वया च्वंगु खः; छुं नं उपकार लुमंका च्वने
 माःगु मदु; धन्यवाद बी माःगु मदु धका थुम्ह मिथ्या धारणा

दुम्हसिनिं धारणा याता च्वंगु दु । अले हानं कुशल अकुशल
मदु धका वं धारणा याता च्वंगुलि मां—बौपिन्त लाबन पाल्ल
याता नके त्वंके याता च्वंसां छुं नं फल मदु; अपराध याःसां
छुं नं दोष मदु धका नं धारणा याता च्वंगु दु । अथे जुया थुम्ह
मिथ्या धारणा दुम्ह व्यक्ति “मां मदु, अबु मदु” धका धया
तःगु खः । मां व बौ धका विशेष आदर गौरव तये माःगु मदु
धयागु भाव खः । अति हे भयावहगु धारणा खः । वयागु
धारणा अनुसार वया काय् म्हायपिसं नं वयात आदर गौरव
तया च्वनी मखुत । उगु फल लाभ जुइगु ला सुनिश्चित
जुया च्वन ।

नम्बर (७) ला “नस्थि अयं लोको=थुगु लोक मदु ।”
मेगु लोकं मरण जुया थुगु मनुष्य लोक्य उत्पन्न जुइगु जुया च्वन
धयागु मदु धयागु भाव खः । थुगु मिथ्या धारणा दुम्ह व्यक्ति
प्रत्यक्ष खने मदुगु देवलोक, नर्कलोक, प्रेतलोक धयागुलो
विश्वास मयाः । उकिं वयागु विचाः कथं मेगु लोक धयागु
तिरश्चीन लोक हे दया च्वन । उगु तिरश्चीन लोकं मरण जुया
थुगु लोक्य मनु जुया जन्म जुया वःगु धका मदु । मरणं लिपा
छुं हे मदुसे तना वनीगु खः धयागु मतलब खः ।

नम्बर (८) ला “नस्थि परो लोको=मेगु लोक मदु ।”
मनुष्य लोकं मरण जुया देवलोक्य जन्म जुइगु; नर्क लोकम्
जन्म जुइगु; प्रेत लोक्य जन्म जुइगु; सा म्ये आदि तिरश्चीन
जुया जन्म जुइगु धयागु मदु । मनुष्य जन्मं मरण जुइ धुनेत्रं
छुं हे ल्यं मदुसे तना वनी धयागु भनाई खः ।

नम्बर (६) ला “नत्थि ओपपातिका सत्ता=पुलांगु
जन्मं मरण जुया न्हूगु जन्मय् लिक्क च्वना उत्पन्न जुइपिं
सत्त्व प्राणी धका मदु ।” मरणं लिपा छुं हे मदुसे त्रिलकुल
तना वना च्वनीगु मात्र खः धयागु अभिप्राय जुल । थुगु अर्थ
अनुसार नकतिनि कना वयागु नंबर (७, ८) लिसे समान हे
जुया च्वन । मेकथं ओपपातिका-पदयात उपपात प्रतिसन्धि
दुपिं सत्त्व प्राणीपिं धका भाय् हिले वहः जू । उगु अर्थ
अनुसार शरीर अंग परिपूर्ण जुया यथावत् लिक्क कुतुं वंगुथें
जुया वइपिं सत्त्व प्राणी धयापिं मदु धका धारण यायेमाः ।
उकथं उत्पन्न जुइपिं सत्त्व प्राणीपिं गुजापि लय् धाःवले बुद्ध
उपदेश अनुसार क्यना तःपिं देवतापिं, ब्रह्मापिं, नारकीय
सत्त्व प्राणीपिं, प्रेतत, असुरकायत, आदिकल्पिक सत्त्वपिं
थुजापिं सत्त्वपिं खः । नकतिनि कना वयाम्ह मिथ्यावादि ला
स्वयं थःम्हं मखंगुलि उकथं परिपूर्ण रूपं शरीर प्रकट जुया
वइपिं देवतापिं, ब्रह्मापिं, नारकीय सत्त्वपिं, प्रेतत धयापिं मदु
धका तिरस्कार याना छ्वइगु जुया च्वन । व ला अति हे
युक्ति संगत मजू । छाया धाःसा- उखें थुखें थाय् थासय्
मभिपिं देवतापिं भिपिं देवतापिं धका वरोबर खने दया हे च्वं ।
बृक्ष देवता धका नं खने दया च्वं । वयागु सिमा स्यंक्क वनीपिं
मनूत तुरन्त दुःख जुइका च्वनीगु दया हे च्वंगु दु । धनपिवा
ख्यात नं छको निको खने दः वः । अले हानं भूत विदद्या
सःपिनिगु सामर्थ्यं नं गुलिसिके खने दया च्वंगु हे जुल । उकिं
देव ब्रह्मा आदि मदु धयागु युक्ति संगत मजू । भावना उदयोग

व अभ्यास याइपिसं ला समाधियागु शक्ति देवतापि, ब्रह्मापि, नारकीय प्राणीपि प्रेतत धयापिन्त प्रत्यक्ष ध्वदुया खना च्वंगु नं दया हे च्वंगु दु । उकि हे देवता आदिपि मदु धयागु वादयात युक्ति संगत मजू धका धया च्वनागु खः ।

नम्बर (१०) ला “नत्थि लोके समणब्राह्मणा सम्मग्गता सम्मापटिपन्ना ये इमञ्च लोकं परञ्च लोकं सयं अभिञ्जा सच्चिकत्था पवेदेन्ति” खः । ध्व ला अति हे महत्वपूर्णगु विषय खः । उकि शब्दार्थ विधि कथं पूर्वक अर्थ बिया स्पष्ट याना क्यने ।

ये समणब्राह्मणा = गुपि श्रमण ब्राह्मणपि; इमञ्च लोकं = थुगु प्रत्यक्ष लोकयात व; परञ्च लोकं = मेमेगु अप्रत्यक्ष लोक-यात नं; सयं अभिञ्जा = स्वयं थःपिसं विशेष रूपं सीका; सच्चिकत्था = साक्षात्कार याना; पवेदेन्ति = कनिगु जुया च्वन; सम्मग्गता = तत्प्यं क वना च्वंपि; सम्मापटिपन्ना = तत्प्यं क आचरण याना च्वंपि; ते समणब्राह्मणा = उजापि श्रमण ब्राह्मणपि; लोके = लोकय; नत्थि = मबु ।

उम्ह मिथ्यावादी व्यक्तिया भनाइ छु धाःसा- धार्मिक सिद्धान्तयात प्रतिपादन याना कना जुया च्वनीपि व्यक्तिपिनि दथुइ वर्तमान मनुष्य लोकयागु विषययात व देवलोक नर्कलोक आदि अप्रत्यक्ष लोकयागु विषययात स्वयम्भू ज्ञानं विशिष्ट रूपं खंका सीका कने फुपि व्यक्तिपि धका मदु । खं व ज्या तत्प्यं पि व्यक्तिपि धका मदु । मसीकुसे विचाः व कत्पनं येन केन प्रकारेण कना जुया च्वंपि जक हे खः धयागु भनाई जुल ।

उक्तिं धर्मं कर्म धयागु भिगु सत्यगु धका मद्दु” धयागु नं भनाई जुल । उक्तं धाइ ल्हाइगु पुलांगु युगय् जक मखु; वर्तमान युगय् नं धर्मयात अपेक्षा मतइपिसं थथे हे धया च्वनीगु खः ।

थुगु धापुरति “आचरण उदद्योग व अम्यास याना संसारयागु विषययात यथार्थं रूपं स्यूपि खंपि बुद्ध अरहन्त धयापि मद्दु” धका तिरस्कार याइगु जुया च्वन । थुगु थासय् प्रज्ञावानया रूपय् विचार विमर्श याये माःगु ला “उक्तं धारणा ज्वना धया ल्हाना जुया च्वंम्ह ब्यक्ति नं साधारणम्ह ब्यक्तिये हे जुया च्वन; वं स्वयं थःमं छु हे विशिष्ट रूपं मसीकं कल्पना याना धया च्वंगु मात्र खः” धयागुयात नं वयागु धापू कथं सही जुया च्वंगु खँ निर्णय याये माली । अथे जुया मस्यूपि मनूतय्सं धाःगु उगु खँयात ठोस धापू याना विश्वास व धारणा दयेका च्वनेगु ला उचित मजू । स्वयम्भू ज्ञानं गम्भीर रूपं विचार विमर्श यायेगु आवश्यक जू ।

गुकथं धाःसा- संसारय् धार्मिक सिद्धान्तत आपालं दया च्वन । उकी मध्यय् गुलि धार्मिक सिद्धान्तत स्वयं थःमं खंके सीके मफु । विचाः व कल्पनां कना तःगु धयागु सम्बन्धित ग्रन्थय् हे स्वीकार याना तःगु दया च्वन । अले हानं उजांगु धार्मिक सिद्धान्तय् कल्पना याइपि ब्यक्तिपिसं स्वयं थःमं खंके सीके फूगु स्वभाव नं मद्दु । मिखा तिसिना विश्वास यायेगु व शरण कायेगु निति जबरजस्ति प्रेरणा बिया तःगु दु । उजांगु धार्मिक सिद्धान्तत ला प्रज्ञावानपिनि दृष्टि सन्तोष जुइथाय् मद्दु । बुद्धोपदेशं ला “सयं अक्खिआ वेत्तिता = स्वयं विशिष्ट ज्ञाने

सीका तिनि कना तःगु जुल” घका स्वीकार याना तःगु दु ।
 उकथं स्वीकार याना तःगु अनुसारं हे क्वात्तुक बांलाक
 ङाचरण यात घाःसा आः नं स्वयं साक्षात्कृत जुइ फु ।
 वैज्ञानिक दृष्टि नं बुद्धोपदेश यथार्थं व सत्य जुया च्वंगु प्रमाणत
 यक्व हे दया च्वंगु दु । अले हानं उपदेश खः मखु, सत्य असत्य
 निर्णय यायेगु धयागु ला विधिपूर्वक परिपूर्ण रूपं आचरण
 उदयोग व अभ्यास याना स्वःसा तिनि जुइ फइगु खः । अथे
 जुया थुगु नम्बर (१०) अनुसार धारणा दया च्वंम्ह ब्यक्ति
 ला बुद्धोपदेशयात क्वात्तुक बांलाक पूर्वक आचरण उदयोग व
 अभ्यास याना स्वये बहः जू ।

बुद्धकालीन अवस्थाय् थुपि अंग प्रत्यंग १०-गू दुगु
 मिथ्यावादायात कना कयना जुया च्वंम्ह ब्यक्ति अजित धयाम्ह
 तीर्थकराचार्य खः । वं तथागत प्रादुर्भाव जुइ न्हयनिसैं हे
 थुगु वादायात कना जुया च्वंगु जुल । उकिं वं न्हापां कना
 जूबले ला तिरस्कार यानातःपि श्रमण ब्राह्मणपि निक्वल्य
 तथागत सम्यक्सम्बुद्ध व वस्पोलया घात्थेंपि अरहन्त शिष्य
 श्रावकपि समावेश मजूनि घका धायेमाः । अथे नं वं अपरिमित
 रूपे दक्व दिक्व श्रमण ब्राह्मणपिन्त दक्व दिक्वं तिरस्कार
 याना तःगु जुया घात्थेंपि बुद्ध अरहन्तपि नं दुथ्याना वन घका
 ग्रहण यायेमाः । अले हानं तथागत बुद्ध उत्पन्न जुया बिज्याये
 घुका लिपा नं वं यथावत् कना हे च्वन तिनि । उकिं घात्थेंपि
 बुद्ध अरहन्तपिन्त नं आरोपित याना तिरस्कार याःगु ठहरे
 जू वं ।

कर्म कर्मफल मद्दु सिद्धान्त्य् फुकं दुध्याः

आः कना वयागु अंग प्रत्यंग १०-गू दुगु मिथ्यावादत
 कर्म कर्मफल मद्दु धयागु सिद्धान्त्य् फुकं दुध्याः वं । गुकथं
 धाःसा- (१) दान बीगुया फल मद्दु; (२) भव्य विशाल
 दान पूजाया फल मद्दु; (३) पाहुना सत्कार याना नके त्वंके
 यानाया फल मद्दु; (४) कुशल कर्म अकुशल कर्मया फल मद्दु
 धयागु थुपिं ४-गू विषय कर्म कर्मफल मद्दु धयागुली तप्यंके हे
 दुध्याः वं । (५) मां मद्दु; (६) अबु मद्दु धयागु थुपिं २-गू
 विषय नं गौरव तयेगु व अपराध यायेगु कर्मया फल व दोष
 मद्दुगुयात उद्देशित याना तःगु जुया कर्म व कर्मफल मद्दु
 धयागुली दुहाँ वना च्वंगु जुल । (७) थुगु लोक मद्दु; (८)
 परलोक मद्दु; (९) औपपातिक सत्त्व प्राणीपिं मद्दु धयागु
 थुपिं ३-गू विषय नं न्हूगु जन्म उत्पन्न जुइकीगु कर्म मद्दु
 धयागु भाव दुगु जुया कर्म व कर्मफल मद्दु धयागुली दुबिना
 च्वंगु जुल । (१०) बुद्ध अरहन्त मद्दु धयागु अन्तिम विषय नं
 बुद्ध अरहन्त जुइके फूगु पारमी कुशल कर्म मद्दु धका प्रतिकार
 याःगु जू वंगु जुया कर्म व कर्मफल मद्दु धयागुली स्वभाव कथं
 दुबिना च्वंगु हे जुल । उकिं दशवस्तुक मिथ्यादृष्टि कर्म व
 कर्मफल मद्दु धयागु मिथ्या धारणा लिसे समान धका हे
 सीकेमाः । उकीयात संक्षिप्तं लुमंका तयेत थन (१-क) नम्बर
 स्मरणिका क्यना तयागु दु—

कर्म व कर्मया फल मद्दु घका धारणा इतिगु बुध्रित्त
 विमथ्यावृष्टि खः ।

कर्म घयागु कम्म पालिया संस्कृत रूपान्तरण खः ।
 ज्या यायेगुयात धाःगु खः । उगु ज्या यायेगु कर्म मद्दु घयागु
 बाद सत्य खः वा असत्य खः विचाः याना स्व । शरीरं ज्या
 यायेगु, वचनं खँ ल्हायेगु, मनं विचाः यायेगु घयागु स्पष्ट रूपं
 दया च्वंगु हे दु मखुला ? उकीयात हे कर्म धाइ । क्रिया
 कलापत खः । उगु क्रिया कलापतय् फलतय्त नं प्रत्यक्ष खंका
 च्वनागु दु मखुला ? भिगु ज्या याःसा भिगु फल दया च्वंगु-
 दु; मभिगु ज्या याःसा मभिगु फल दया च्वंगु दु । व प्रत्यक्ष
 स्पष्ट रूपं खने दया च्वंगु हे जुल । उकिं मनुतय्सं भिगु फल
 सुख दयेके मास्ति वःगुलि भिगु ज्यायात न्हिथं दिपाः मदयेक
 माला चिन्तन याना याना यंका च्वनेमाः । उन्नति वृद्धि जुइगु,
 सुख सुविधा दइगु ज्या-खँत याना यंका च्वनेमाः । थःपिनि
 काय् म्हाय् मस्तय्त नं उन्नति वृद्धि व सुख जुइके मास्ति
 वःगुलि थुया सिया बइगु उमेरंनिसें विदया स्थने कने यायेमाः ।
 विदया सःसा तिनि भिगु ज्या याना उन्नति वृद्धि व सुख जुइ
 घका आशा याना विदया सयेके सीके बी माःगु खः । उकथं
 आशा याइगु अनुसार मचानिसें ज्ञानी गुणी जुया जुइ च्वने
 याना विदया बांलाक अध्ययन याना बयेगु नं भिगु ज्या यायेगु
 खः । उकथं बांलाक विदयाध्ययन याना वःगुलि प्रज्ञावान
 व्यक्तियिं जुया बइगु खः । उच्च श्रेणीयागु ज्या-खँत श्रीशोभा
 दयेक याये फइगु जुया च्वन । थद नं भिगु ज्याया फलत खः ॥

उक्तं भिगु ज्या-खँत याना धन सम्पत्ति श्रीरत्नत लाभ याना वया च्वन । थ्व नं भिगु ज्याया हे भिगु फलत खः ।

उगु भिगु ज्यात दुयें मभिगु ज्यात कर्मत नं दया च्वन । मभिगु ज्यातयगु मभिगु फलत नं दया हे च्वन । निन्दनीयगु कर्मत यात धाःसा निन्दा जुइका च्वनेमाः । राजकीय अपराधत जल्लघन यात धाःसा राजदण्ड फयेमाः । व प्रत्यक्ष रूपं वर्तमान अवस्थाय हे खंके फूगु भिगु मभिगु ज्या व भिगु मभिगु फलत खः । अथे हेथें संसार सम्बन्धी भिगु मभिगु कर्मत नं दया हे च्वन । उगु कर्मतय फल दोषत नं दया हे च्वन । उकीयात ला प्रज्ञा ज्ञानं तिति सीके फु ।

गुकथं धाःसा- सत्त्व प्राणीपि सकसियां भिके जीके सुख जुइके जक मास्ति वः । अथे नं प्रत्येक सत्त्व प्राणीपि थःपिसं इच्छायामें भिना जिया सुख जुइका च्वंपि मखु । अप्थः याना दुःखीपि हे जक आपाः जुया च्वन । मनु भ्रात्रया रूपय् समान जुया नं गुलि अल्पाद्युपि; गुलि दीर्घायुपि । गुलि रोग व्याधि आपाःपि, गुलि रोग व्याधि कर्मपि; गुलि बांलापि, गुलि ब्रामलापि, गुलि मयःपि आपाःपि, गुलि थःपि आपाःपि, गुलिसिया न्हांगु याःसां सिद्ध जुया धन सम्पत्ति वृद्धिपि, गुलिसिया याःगु ज्या-खँ सिद्ध मनुया धन सम्पत्ति नाश जूपि; गुलि तीक्ष्ण बुद्धि वुपि, गुलि मन्द बुद्धिपि आदि रूपं पाना च्वं च्वन । व मनु भ्रात्रया रूपय् समान जुया नं छाया पाना च्वने माःगु जुइ ? गुलि जम्त्याहा दाजु किजा जम्त्याहा तःकेहोपि जुया नं फल बीगु उक्तं मज्जेसे प्राणा च्वंगु दु ।

ब माँ-बौपिनिगु कारणं ला खइ मखु । छाया लय् ? विचाः
या । गुलिसिया छगू हे बुई बालि पिना नया च्वन । तर
छम्हसिया ब मेम्हसिया उब्जनी आपालं पाना च्वनीगु दु ।
चा लः ज्या-खँ समान जुया च्वसेलि छाया अये ? विचाः यां ।
उकथं पाना च्वंगुली थःपिसं याना वयागु पूर्व कर्म बाहेक मेगु
कारण ला दुगु मखु । पूर्व कर्म हे खः धका ग्रहण यायेमाः ।

सृष्टि सिद्धान्तं समाधान जुइ मफु

विश्व व सत्त्व प्राणीपिन्त जनन्त शक्तिमान ईश्वरं
सृष्टि याना तल धयागु वाद दु । बुद्ध धर्मय् उगु वादयात
इत्तरकुत्त = विरव अधिकारीं सृष्टि यात । बह्मकुत्त = महाब्रह्मा
सृष्टि यात धका क्यना तल । उगु वाद अनुसार ला मनूत
परस्परय् पाना च्वंगु सृष्टिकर्ता ब्यक्तिया इच्छा अनुसार हे
जुया च्वन धका लिसः बी माली । तर उगु लिसःयात
विमर्शन ज्ञान दुपि विद्वानपिसं स्वीकार याये फइ मखु । उकि
उगु लिखः निराकरण याये फइनु लिसः मखु धाये माली ।
गुकुयं निराकरण मजू धाःसा- यदि सृष्टि याःगु खःसा गुलि
गुलिसित जक भिक जीक सृष्टि याना गुलि गुलिसित धाःसा
छाय् भिक मजीक सृष्टि याये माल ? गुलि गुलिसित आयु
तःहाकः जुइक सृष्टि याना गुलि गुलिसित छाया आयु पतिहाकः
जुइक सृष्टि याये माल ? गुन्नि बुइसाथं हे सिन्त बनेमाः ;
गुलि मबुनि न्हावः हे सिना बनेमाः ; छाया यपायसक आयु

पतिहाकः जुइक सृष्टि याये माल ? सृष्टि वादं थुजागु न्ह्यसः-
 तयत् निराकरण जुइ कथं लिसः बी थाकू । अले हानं सृष्टि
 याना जुइगु जूसा- सत्त्व प्राणीपिन्त दक्खसितं सुख जुइ कथं
 समान रूपं सृष्टि याये माःगु खः; छाया दुःखीपिन्त आपाः
 आपाः सृष्टि याये माल ? मनूतयत् भय अन्तराय जुइकीपि
 सर्पं, धुँ आदि भयानक सत्त्वपिन्त छाया सृष्टि याये माल ?
 रोगया कीटाणुतयत् छाया सृष्टि याये माल आदि घका
 असन्तोष प्रकट यायेथाय् यक्व हे दया च्वन । श्रीलंकाया
 महास्थविर नारदं ला यूरोप अमेरिकाया मनूतयत् सुखीपि
 याना सृष्टि याना भारत श्रीलंका बर्मा इण्डोनेशियाय् च्वंपि
 मनूतयत् छाया दुःखीपि याना सृष्टि याये माल ? घका थुकवं
 असन्तोष प्रकट याय्थाय् दु घका नं घयातल । व ला सृष्टि
 मखु; ज्ञान वीर्यं उदधोग याना याये माःगु वर्तमान कर्म याना
 नं पाना च्वन घका घाये फु । आः कमा वयार्थे निराकरण
 याये मफइगु जुया सृष्टि याना उत्पन्न जूगु खः घयागु वाद
 धात्थे प्रज्ञावानपिसं स्वीकार याना काये फइ मखु ।

थुगु धासय् बिना कारण अकस्मात् उत्पन्न जुइगु खः
 घयागु वाद नं दु । उगु वाद ला छुं हे सन्तोष कायेथाय् मदु ।
 छाया धाःसा- आः दृष्टान्त अनुभव याना च्वने माःगु विषयत
 थः थः सम्बन्धित कारणत दया च्वंगु हे जक जुया च्वन ।
 भिगु याःसा भिगु फल दइ; मभिगु याःसा मभिगु फल दइ;
 थ्व अति हे स्पष्ट जुया च्वंगु जुल । पत्याः मजूसा राजकीय
 अपराधं मुक्त मजूगु मभिगु ज्या याना स्व । तुरन्त हे मभिगु

फल प्राप्त जुइ । अले हानं गुलिसिया समान रूपं नाप नापं
छगू हे ज्या याना च्वंगु जूसां छम्ह उन्नति व बृद्धि जुया
चवनीगु; पद बृद्धि जुइगु; मेम्हसिया उन्नति बृद्धि मडु;
पदोन्नति मजू । थुजागु विषयत नं स्पष्ट खने दया च्वंगु दु ।
ब ला वर्तमान कर्मया कारणं मखु; अतीत कर्म याना खः
धका जक कायेमाः । अले हानं न्हापायागु जन्म हानं लुमंके
फुपि मनूत धका नं थाय् थासय् दु । उजापि मनूतयसं गुजागु
ज्या याना गुजागु जन्म दयेका वये माल धका धाये सः । तर
मनूत मांया गर्भय् दुःख कष्ट सिया च्वने माःगु, वये माःगुलि
लुमंका तये म्फुपि हे आपाः दु । देवतापिनि ला न्हूगु जन्म
उत्पन्न जुइगुली दुःख मडु । दयना दना वयेथें तुरन्त शरीर
प्रकट जुया वइगु जुया च्वन । उकि इमिसं ला गुजागु कुशल
कर्म देवलोक्क्य जन्म जू वल आदि धका प्रकट रूपं लुमंका
धाये फु ।

Dhamma.Digital

कर्मवादं जक समाधान याये फु

आः कना वयागुयात फुकं समावेश याना सारांश
रूपय् स्वया यंकल धाःसा सत्त्व प्राणीपिके भिगु परिणाम
मभिगु परिणाम धका पाना च्वंगु वर्तमान कर्म याना मखुसा
अतीत कर्म याना जुया च्वंगु ख; धयागु स्पष्ट जुया च्वंगु दु ।
कर्म जुया च्वंगु खः धयागु थुगु वादं ला समस्या धाक्वयात
दक्व दिक्वं समाधान याना बी फु । आयु पतिहाक जूगु छु

कारणं लय् ? कतपिनि प्राण हत्या याना वःगुलि धका लिसंः बी फु । रोग व्याधि आपाः जूगु छाया लय् ? कतपिन्त शास्ति याना वःगु कर्म याना धका लिसः बी फु । उजागु विषययातं थुगु सल्लेख सूत्रोपदेश न्हापांगु छाया निगूगु काण्ड आदिलय् स्पष्ट याना बये धुन । उक्थं थःपिसं याना वयागु कर्मयां कारणं मभिगु परिणाम भिगु परिणाम दइगु खः धयागु खँय सुया नं असन्तोष जुइका च्वनेथाय् नं मदु; दृष्टान्त खना च्वनागु भिगु ज्याया परिणाम मभिगु ज्याया परिणाम लिसै नं तुलया याना विश्वास याये बहः जू । उकिं फुकं समाधान याये फु । आः कना वयाथें वर्तमान कर्म, अतीत कर्मत व उरपि कर्मतय्गु फलत प्रकट रूपय् दया च्वंगुलि “कर्म व कर्मफलं मदु” धयागु वाद मिथ्यादृष्टि द्वंगु धारणा जुया च्वंगु खँ स्पष्ट जुया च्वंगु जुल । अथे जुया (कर्म व कर्मफलं मदु धका धारणा द्वनिगु दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टि खः) धका स्मरणिकां धया च्वंगु खः ।

तःसकं भयावह

व किं दुश्चरित्रय् च्वंगु मिथ्यादृष्टि जुया निति उकीयात दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टि धका उल्लेख याना तल । थुगु दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टि नस्थिकविट्ठि (नास्तिक दृष्टि) अहेतुकविट्ठि (अहेतुक दृष्टि) व अकरिय विट्ठि (अक्रिय दृष्टि) धका स्वंगु दुं । बुद्धकालीन अवस्थाय् नां दीपि तीर्थकर गणाचार्यपि खुम्ह

अध्यम् पूरण काश्यप धयाम्ह आचार्य कुशल कर्म त अकुशल
 कर्म याःसां कुशल कर्म व अकुशल कर्म मजू धका कनीगु
 जुया च्वन । वयामु वाद "न किरियति=याये मज्जू" धका
 कना तःगु जुया उगु वादयात अक्रिय दृष्टि धाइगु खः ।
 व कारणतयत् तिरस्कार याइगु दृष्टि जुल । अजित
 धयाम्ह गणाचार्य ला भिगु कर्म व मभिगु कर्मया फल मद्दु;
 सरणं लिपा छुं नं मद्दुसे त्वाः दला वनीगु जुल धका कनीगु
 जुया च्वन । वयामु वाद ला "नत्थि विन्नं=दान वीगुया फल
 मद्दु" आवि धका कनीगु जूया निति उगु वादयात नास्तिक
 दृष्टि धाइगु खः । व कर्मया फलयात तिरस्कार याइगु वं
 छवइगु दृष्टि खः । मक्खलिगोसाल धयाम्ह गणाचार्य सत्त्वपि
 दुःख जुइत सुख जुइत कारण मद्दु; निश्चित रूपं नियमित
 याना तःगु अनुसार जक दुःख व सुख सी दइगु जुया च्वन
 धका कनीगु खः । वयामु वाद "नत्थि हेतु=कारण मद्दु" आवि
 धका कनीगु जूया निति उगु वादयात अहेतुक दृष्टि धाइगु
 जुया च्वन । उगु वाद ला कारण कर्म व फल विपाक
 नितायात तिरस्कार याइगु वाद व दृष्टि खः । शुक्कं तत्तप्यं
 तिरस्कार याइगु कथं भेद जुया च्वसां फल सिद्ध जुइगु अनुसार
 ला समान हे जुया च्वन । अक्रिय दृष्टि कारणयात तिरस्कार
 याइबले फलयात नं तिरस्कार याये धुं कूगु जुइगु जुल ।
 नास्तिक दृष्टि फलयात तिरस्कार याइबले नं कारण कर्मयात
 नं तिरस्कार याये धुं कूगु जुइगु जुल । उकिं थुपि तःतःधंगु
 दृष्टित स्वंगु कर्म व कर्मफल २-मुलियात तिरस्कार याइगु

द्वंगु धारणा जक जुया च्वन । कर्म व कर्मया फल मदु धयागु ध्व
 धारणा क्वात्तुक क्वात्तुक हा कया घुसे जुया बःलाना वन
 धाःसा अतिकं दोष तःधंनिगु जुया च्वन । मार्गं फल लाभ
 जुइगुया कारण कुशल धर्मयात उदचोग व अभ्यास याये फइ
 मखुगु जुया थुगु धारणा दया च्वंम्ह मनुखं मार्गं फल नं लाभ
 याये फइ मखु । मरणं लिपा सुगति स्वर्गं लोकय् नं जन्म का
 वने फइ मखु । निश्चित रूपं अपाय दुर्गती जक जन्म का वनी ।
 उगु धारणायात त्याग मयातले दुर्गति नं मुक्त जुइ फइ मखु—
 धका अर्थकथाय् क्यना तःगु दु । अकुशल कर्मय् दकसिबे तःधंनु
 दोषं युक्त जुया च्वन । विभिन्न मिथ्यादृष्टिलय् (कर्म व
 कर्मफल मदु) धका धारण याइगु थुगु मिथ्यादृष्टियात परम
 महान दोष युक्त धका क्यना तल । थुगु धारणायात त्याग
 याना दुर्गति मुक्त जुल धाःसां बयाके मनुष्य लोकय् जन्म
 कायेगु कुशल कर्म मन्त धाःसा प्रेत योनी, तिरश्चीन योनी
 जन्म का वनीगु सम्भावना जक दु । उकिं कर्म व कर्मफल मदु
 धयागु मिथ्यादृष्टि अति हे भयावहगु जुया च्वन । का
 स्मरणिका छको हानं धायेनु—

(१-क) कर्म व कर्मया फल मदु धका धारणा द्वनिगु
 दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टि खः ।

उगु परम महान दोष युक्त मिथ्या धारणायात हटे
 याये निति तथागतं थुगु सूत्रय्—

“परे मिच्छादिद्वि भविस्सन्ति, मयमेत्थ सम्मादिद्वि भविस्सा-
माति सल्लेखो करणीयो” आदि धका कना तथा विज्यात ।

परे=भोपि व्यक्तिपि; मिच्छादिद्वि=कर्म व कर्मया
फल मद्दु धका द्वंगु धारणा दुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी;
एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि; सम्मादिद्वि=कर्म व कर्मया
फल दु धका यथार्थ धारणा दुपि; भविस्सामाति=जुया च्वने
धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पा: जुइकीगुयात; वा=
क्लेश सालुका पा: जुइकीगु प्राचरणयात; करणीयो=प्राचरण
याथैमा: ।

कर्म व कर्मया फल मद्दु धका कतपि धारणा द्वपि
जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला यथार्थ व सही धारणा दुपि
जुया च्वने धका थुकथं समादान याना मिथ्यादृष्टि क्लेशयात
सालुका पा: जुइकेमा: । थुगु थासय् सम्मादिद्वि-सही व
सम्यग्-दृष्टि धयागु गुजागु लय् धा:बले कर्म व कर्मया फल
मद्दु धयागु मिथ्यादृष्टिया प्रतिपत्ती कर्म व कर्मया फल दु
धयागु धारणा ख: । उकि “कर्म व कर्मया फल दु धका सही
धारणा दया च्वनीगु सुचरित्र सम्यग्-दृष्टि” धका स्मरणिका
बिया तथा । का उकीयात धायेनु—

सुचरित्र सम्यग्दृष्टि

(१-ख) कर्म व कर्मया फल दु धका सही धारणा वइगु
सुचरित्र सम्यग्दृष्टि ख: ।

थुगु सुचरित्र सम्यग्दृष्टियात् कम्मस्सकता सम्मादिट्ठि—
 कर्मस्वकत्थ सम्यग्दृष्टि धाइ । कर्म हे जक निजी सम्पत्ति
 दया च्वन । भिगु कुशल कर्म यात धाःसा भिगु फल दइ ;
 मभिगु अकुशल कर्म यात धाःसा मभिगु फल दइ घका
 विश्वास व धारणा याइगु सही धारणा धयागु भाव खः ।
 थुगु धारणा फुकं कुशलया जग जूया निति अति महत्वपूर्ण जू ।
 थुगु सही धारणा दुसा तिनि अकुशलं विरत जुया च्वने फइ ।
 कुशलत याना यंके फइ । साधारण दान शील भावना कुशलत
 दयेका मनुष्ययोनी देवयोनी सुगति भूमी जन्म का वना सुख
 सुविधा दयेका च्वने फइ । विपश्यना कुशलत वृद्धि याना
 आर्य मार्ग फलय् थ्यंक वने फइ । उकिं थुगु सही धारणायात
 लाभ यायेगु अति महत्वपूर्ण जुया च्वन । तर बौद्ध मार्गी
 कुलीन मां-बौपिनि काय् म्हाय् जुया च्वंपिसं ला अति
 महत्वपूर्णगु अनर्घ मूल्य वंगु थुगु सम्यग्दृष्टि सही धारणायात
 मचाबलेनिसें मां-बौपिनि पाखें अंश प्राप्त जुया वया च्वंगु
 जुया विशेष आचरण याना च्वने माःगु मदु । उगु लाभ जुया
 च्वंगु सही धारणायात तना न्हना मवनी कथं आरक्षा व
 सुरक्षा याना वनेगु जक आवश्यकता दु । दृढ जुया च्वंगुलीसं
 कं दृढ व स्थिर जुइ कथं मनन यायेगु जक आवश्यक जुया
 च्वन । उकिं तथागतं “इति चित्तं उप्पावेतब्बं” धका नं कनातया
 विज्याःगु जुल ।

चित्तुत्पाद वारादि

इति चित्तं = जिमितं ला; सम्माविद्धि = सही धारणा
 सस्यगदृष्टि दयेका च्वने घका मनन याइगु थुजागु चित्त;
 उप्पादेतब्बं = उत्पन्न जुइकेमाः ।

थुकथं मनन यायेगु मिथ्या धारणा दया च्वंपिं लिसे
 सम्पर्कं तथा च्वनेगु अवस्थाय् मिथ्या धारणा दुपिं मनूतय्
 पुचलय् थ्यना च्वनीगु अवस्थाय् कं महत्त्वपूर्णं जू । कतपिसं
 कर्म व कर्मया फल मद्दु घका न्ह्याकथं कना क्यना च्वंसां
 जिपिं ला कर्म व कर्मया फल दु घयागु सही धारणा दयेका
 च्वने घका थुकथं दृढ व स्थिर जुया मनन याना च्वनेगु
 आवश्यकं जू । गुलिं उकथं दृढ व स्थिर रूपं मनन याये
 मफूगुलिं याना मिथ्या धारणायात तिबः बीगु सफूत ब्वना
 धारणा परिवर्तनं जुया वंपिं नं दु । विधि व्यवहार वैवाहिक
 सम्बन्ध आदि लिसे सम्बन्धं तथा धारणा परिवर्तनं जुया
 वनीगु नं दु । व मां-बोपिनि पाखे लाभं जूगु अमूल्य अंश
 विनाश व विहानं जुया वगु खः । अतिकं नुगः मच्छिसे च्व ।
 उजागु कथं विपरीत धारणा दुपित मरणासन्न अवस्थाय् व
 मरणं लिपा जिं द्वं का वये धुन घका यक्व शोक सन्ताप जुइका
 च्वने माली ।

अले हानं धारणा-द्वं घयागु लंपु इनिगु खः । मभिंभु
 मार्गं खः । सही धारणा घयागु भिंगु लं खः । बांलागु मार्गं

खः । उकिं मभिंगु लंपु वने मयःसा भिंगु लंपु पाखे हिला वनेमाःथें द्वंगु धारणा पाखे मन क्वछुना च्वंसा सही धारणा पाखे हीका बीगु खः । मेकथं धाःसा मिथ्या धारणा बिल्कुल रहित जुल धका धाये मफूनिगु पृथग्जन भावं सम्यग् धारणा दृढ व स्थिर जुया च्वंगु आर्यं क्षेत्रय् ध्यनी कथं लं फःहीका बीगु खः । उकीयात नं तथागतं--

मिच्छाविट्ठिस्त पुरिसपुगलस्त सम्भाविट्ठि होति परिवक्कमनाय धका कना तथा बिज्यात ।

“मिच्छाविट्ठिस्त=द्वंगु धारणा कुम्ह; पुरिसपुगलस्त= पुरुष पुद्गलया; सम्भाविट्ठि=सही धारणा ग्रहण यायेगु; परिवक्कमनाय=मिथ्या धारणायात छले याये निंति; होति= जुया च्वन ।

खवे च्वंगु लंपु बांमलाः । जवे च्वंगु लंपु बांलाः धायेनु । बांलाःगु लंपु वने मं दुसा जवे च्वंगु लंपुइ हिला हिला वनेगु खः । उगु उपमार्थें कर्म व कर्मया फल मदु धका धारण व चिन्तन याइगु मभिंगु बांमलाःगु लंपुइ ध्यना च्वंसा उगु बांमलाःगु लंपु मुक्त मजूनिगु स्थिती च्वना च्वन धाःसा कर्म व कर्मया फल दु धयागु सही धारणा बांलाःगु लंपुइ हिला वनेगु खः । उगु सही धारणा दृढ व स्थिरगु आर्यं क्षेत्रय् ध्यनी कथं आधरण याना वनेगु खः । अले हानं मिथ्या धारणा धयागु क्वय् कुतुका बी यःगु लें; सही धारणा धयागु च्वय् थःछ्वया बीगु लें; थुपिं निपु लंपु मध्यय् च्वय् थहाँ वने

मास्ति वःसा सही धारणा रूपी लंपु लिना वनेमाः घयागु
खँयात नं तथागतं—

निष्कारिद्विस्त=द्वंगु धारणा दुम्ह; पुरिसपुगलस्त=
पुरुष पुद्गलया; सम्भारिद्वि=सही धारणा सम्यग्दृष्टि;
उपरिभागाय=च्चय पाखे वनेया निति; वा=श्रेणी यहाँ वनेया
निति; होति=जुया च्चन धका कना तथा बिज्यात ।

कर्म व कर्मया फल मद्दु धका धारण याइम्ह व्यक्ति
कुशल कर्म नं मयाः; अकुशल कर्मयात नं चीका मछ्वः; उकिं
उच्च श्रेष्ठगु जन्मय् थ्यंक वने फइ मखु; नीच हीनगु प्यंगु
अपायय् जक जन्म का वने माली । व अकुशलं क्वय् पाखे
साला यंकूगु खः । कर्म व कर्मया फल दु धका धारण याइम्ह
व्यक्ति ला अकुशलयात चीका छ्वः, दान शील भावना
आदि कुशलतयंत फत्ति फक्व याना यंकू; उकिं वं याना तःगु
कुशलया प्रभावं उच्च श्रेष्ठगु मनुष्य जन्म देव जन्मय् थ्यंक
वनीगु खः । विपदयना भावना कुशलया आनुभावं श्रेष्ठ
पवित्रगु मार्ग फल व निर्वाणय् थ्यंक वनीगु खः । व कुशलं
उच्च श्रेणी श्रेष्ठ पवित्रत्वय् साला यंकूगु जुल । उकिं श्रेष्ठ
पवित्रत्वय् यहाँ वने मास्ति वःसा सम्यग्दृष्टि सही धारणा
द्वारा यहाँ वने फु । सम्यग्दृष्टि सही धारणां यहाँ हँ घयागु
अभिप्राय खः ।

उच्च श्रेणी घयागुली प्रत्येक व्यक्तिपिनि यहाँ वने
मास्ति वया च्चनीगु हे जुया च्चन । उकयं यहाँ वने मास्ति

वःपिनि निति थहाँ वने फयेकेत कोशिस याना च्वनीगु खः । गुलिसिनं द्वंगु लंपुया प्रयास याना च्वन । गुकथं धाःसा- गुलि कर्म व कर्मया फल मदु धका धारणा द्वना च्वंसां न्हापायागु कर्म व आः याना च्वनागु प्रयत्नं याना उच्च श्रेणी थ्यना उन्नति वृद्धि जुइका च्वंपि दु । उकथं उन्नति वृद्धि जुइका च्वंम्ह ब्यक्तियाथाय् वना उम्ह ब्यक्तियागु धारणायात्त नं धारण याना उम्ह ब्यक्तिया रची अनुकूल जुया ज्या याना वना च्वनेमाः । उकथं श्रेणी थहाँ वनी कथं प्रयास याना च्वनीगु नं दया च्वन । उगु विधि कथं छु क्षण छगू जन्म तक जक उच्च श्रेणी थ्यना च्वनीगु नं दये फु । तर अये नं उजापि ब्यक्तिपि लिपा लिपायागु जन्मय् दकसिबे क्वय् लाना च्वंगु अपाय भवय् जन्म का वना च्वने यः । उकि कर्तापि द्वंगु धारणां उच्च श्रेणी थहाँ वने निति प्रयास याना च्वनीगु थासय् जिमिसं ला सही धारणां उच्च श्रेणी थ्यंकेत उदद्योग याये धका थुकथं समादान याना आचरण याना वनेमाः ।

अन्तिम परिनिर्वाण वारय्—मिच्छाविद्विस्त=द्वंगु धारणा कुम्ह; पुरिसपुण्यत्तस्स=पुरुष पुद्गलया; सम्माविट्ठि=सही धारणा सम्यग्-दृष्टिवात्त धारण यथेगु; परिनिब्बानाय=मिथ्यादृष्टि बलेश मि पूर्ण रूपं शमन याये निति; होति=जुया च्वन धका कना तया बिज्यात ।

कर्म व कर्मया फल मदु धका मिथ्या धारणा दया च्वन धाःसा, अथवा उगु मिथ्या धारणा पाखे मन क्वछुना

च्वन धाःसा उचितगु उपदेश न्यना अच्ययन याना योनिसो
मनसिकार द्वारा कर्म व कर्मया फल दु घका यथार्थ रूपं
धारण यायेमाः । ब मिथ्यादृष्टि क्लेश मि निरोध व शान्त
याये निति जुया च्वन । अले हानं मिथ्या धारणा बिल्कुल
रहित जुल घका घाये मफूनिर्पि पृथग्जन भावय् स्थित जुया
च्वंपिसं कर्म व कर्मया फल दु घयागु कर्मस्वकत्व सम्यग्दृष्टि-
यांत दृढ व स्थिर जुइ कथंया बिपक्षनायांत वृद्धि यायेगु द्वारा
श्रेस्तापत्ति मार्गं फलय् ध्यंक वन धाःसा कर्म व कर्मभा फल
मंदु घयागु मिथ्यादृष्टि बिल्कुल निरोध व शान्त जुया वनी ।
उक्थं निरोध व शान्त जुया वनी कथं उदयोग व धम्मस
याना वनेगु खः । मिथ्यादृष्टियांत हटे धायेगुया सम्बन्धय्
कना बिज्याना तःगु उगु न्यागु वार देशना अनुरूप अधिष्ठानः
स्मरणिका धम्मेषु—

११-अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि (कर्म व कर्मया फल धनुं) घका धारणा वृंका ज्ञानीनु
बासव जिमिसं ला (कर्म व कर्मभा फल दु) घका सही धारणा बवेके ।
क्लेश पाः बुइकीगु आचरनयांत आचरण याये; जुयागु चित्त उत्पन्न
जुइके । वृं गु धारणा-मिथ्यादृष्टियांत सही धारणा-सम्यग्दृष्टि द्वारा
छलि याये । सम्यग्दृष्टि द्वारा श्रेणी चही वने । मिथ्यादृष्टि क्लेश
मियांत सम्यग्दृष्टि जुइ लखं शमन याये ।

उगु अधिष्ठान स्मरणिका अनुसार कर्म व कर्मया फल दु घयागु सही धारणायात सुदृढ जुइकेमाः । अकुशल क्रियात खँ, ता, ध्वदुक्क पतिकं “अकुशल कर्म मभिगु फल बी यः” धका मनन याना चीका च्चनेमाः । कुशल कर्म याक्क पतिकं “कुशल कर्म भिगु फल बी यः” धका मनन याना तन मन बिया ज्या यायेमाः । उकथं ज्या यायेगु कुशल ज्ञान सम्प्रयुक्त जुइ । त्रिहेतुक प्रतिसन्धि फल बी । अले हानं कर्म व कर्मया फल दु धका मनन याक्क पतिकं दृष्टि ऋजु कर्म घयागु सुचरित्र कुशल नं जुया च्चनी । व भावना कुशल्यं नं दुध्याः । उकिं मेमेगु भावना उदघोग व अम्यास याये मफुनिसा दृष्टि ऋजु कर्म भावना कुशल वृद्धि जुइकेमाः ।

मार्गाङ्ग मिथ्यादृष्टि व सम्यग्दृष्टि

आः कना वयागु दुअरित्र मिथ्यादृष्टियात हटे याना चीका सुचरित्र सम्यग्दृष्टियात वृद्धि जुइकेया निति खः । व थुइके अःपुल । आः अनैर्यानिक बिद्धि (अनैर्यानिकदृष्टि) घयागु मिथ्या मार्गाङ्ग दृष्टियात हटे याना चीके निति कने । अनैर्यानिक घयागु मिथ्या मार्गाङ्ग दृष्टियात हटे याना चीके निति कने । अनैर्यानिक घयागु संसार चक्र दुःखं पिहाँ बने मफयेक रोके याये यःगु घयागु अभिप्राय दया च्चन । दृष्टि घयागु द्वंगु धारणा हे खः । उगु निगू पद जोडे यायेबले अनैर्यानिक दृष्टि-संसार चक्र दुःखं पिहाँ बने मफयेक रोके

याये यःगु द्वंगु धारणा धयागु अभिप्राय दया च्वन । व गुजागु
 द्वंगु धारणा लय् धाःबले- विपश्यना ज्ञान, मार्गं ज्ञानया
 प्रतिपक्षी व विरोधी जुया च्वंगु अत्तदिट्ठि=आत्मदृष्टि,
 सक्कायदिट्ठि = सक्कायदृष्टि; सस्सतदिट्ठि = शाश्वतदृष्टि;
 उच्छेददिट्ठि=विच्छेददृष्टि धयागु थुपिं द्वंगु धारणात हे खः ।
 उरिपिं द्वंगु धारणातयत् (२-क) (३-क) (३-ख) स्मरणिका
 द्वारा क्यना तयागु दु । व विपश्यना ज्ञान मार्गं ज्ञानं हटे
 याना त्तीका छ्वये माःगु मिथ्यादृष्टित खः । (२-ख)
 (३-ग, घ, ङ) स्मरणिका द्वारा वृद्धि जुइके माःगु सम्यग्-
 दृष्टितयत् क्यना तयागु दु ।

उकी मध्यय् (२-क) स्मरणिकां “जीव आत्म दु धका
 मत्ती तयेगु धारण यायेगु आत्मदृष्टि सक्कायदृष्टि खः” धका
 धया तल । कीगु भाषं सजीव प्राण धका धारण याना धया
 लहाना जुया च्वनीगु विषययात पालिं “अत्त” धाइ । उकिं
 जीव आत्म धका निथी नं उल्लेख याना तया । जन साधारण
 पृथग्जनमिसं थःत थःमं नं सजीव प्राणी धका मती तया च्वंगु
 दु । कतपिन्त नं सजीव प्राणी धका हे मती तया च्वंगु दु ।
 वास्तवय् ला पञ्चस्कन्ध रूप व नाम निगू जक प्रकट रूपय्
 दस्य च्वन । जीव आत्म धका दुगु मखु । उगु मदुगु आत्मयात
 दुगु रूपय् दृष्टि द्वना धारणा द्वना च्वंगु मात्र खः । उकिं उगु
 द्वना च्वंगु दृष्टि, द्वना च्वंगु धारणायात आत्मदृष्टि धाइगु
 खः । सक्कायदृष्टि धका नं धाः । उकी सक्काय=सक्काय

घयागु प्रकट रूप्य दया च्वंगु रूप व नाम पुचः खः । विट्टि= दृष्टि घयागु द्वंगु धारणा खः । अथे जुया सत्कायविट्टि= सत्कायदृष्टि घयागु प्रकट रूप्य दया च्वंगु रूप व नाम पुचः प्रति जीव आत्म घका द्वना च्वंगु धारणा खः ।

नमूना क्यन घाःसा- खनिगु अवस्थाय् मिसा रूप प्रकट जुया च्वंगु दु; खंके माःगु वर्ण रूप प्रकट जुया च्वंगु दु, खना सिया च्वंगु नाम प्रकट जुया च्वंगु दु । उगु रूप व नाम निगू जक प्रकट जुया च्वंगु दु । तर विपश्यना ज्ञानं भाविता याये मफूपि सीके मफूपि मनूतय्सं यच्चुसे च्वंगु मिसा रूपयात, खंके माःगु वर्ण रूपयात व खना सिया च्वंगु नामयात सजीव आत्म घका मती तया जुया च्वन । “जिगु मिसाःयच्चुसे च्वं, बांला, जिगु ल्हाः खने दु, वयागु म्ह खने दु; जि खना च्वना; खना च्वंम्ह जि हे खः” आदि घका थुकथं मती तया आशक्त जुया च्वन । व प्रकट रूप्य दया च्वंगु रूप व नाम पुचःयात आत्म घका मती तया आशक्त जुया च्वनीगु सत्कायदृष्टि खः । ताइगु अवस्थाय् नंतुनीगु अवस्थाय् नया सिया च्वनीगु अवस्थाय् थिया सिया च्वनीगु अवस्थाय् विचाः याना सिया च्वनीगु अवस्थाय् नं थुगु हे विधि कथं आशक्त जुया थुगु सत्कायदृष्टि लुया वया च्वनीगु जुया च्वन । मेगु नमूना छगू नं क्यने । ल्हाः तुति कयकुंकेबले चक्कंकेबले कयकुंके मास्ति वःगु चक्कंके मास्ति वःगु नाम; कयकुंकूगु चक्कंकूगु रूप; थुगु नाम व रूप २-गू पुचः जक प्रकट रूप्य दु । तर विपश्यना ज्ञानं भाविता याये मफूपि, सीके मफूपि मनूतय्सं

“जि कयकुंके चक्कंके मास्ति वयेका; जि हे कयकुंका, जि हे चक्कंका, कयकुंके मास्ति वःम्ह, चक्कंके मास्ति वःम्ह नं जि हे; कयकुंकांम्ह चक्कंकांम्ह नं जि हे” धका थुकथं मती तथा आशक्त जुइगु जुया च्वन । व नं प्रकट रूप्य दया च्वंगु नाम रूप पुचःयात आत्म धका मती तथा आशक्त जुया च्वनीगु सत्कायदृष्टि हे खः । मेमेगु शारीरिक गतिविधिलय् नं थुगु हे विधि कथं आशक्त जुया थुगु सत्कायदृष्टि उत्पन्न जुया च्वंगु दु । उकिं “जीव आत्म दु धका मती तइगु धारण याइगु आत्मदृष्टि—सत्कायदृष्टि खः” धका स्मरणिका धया तल । का उकीयात धायेनु—

(२-क) जीव आत्म दु धका मती तयेगु धारण यायेगु आत्मदृष्टि—सत्कायदृष्टि खः ।

थुगु आत्मदृष्टि ला पृथग्जनपिके बिल्कुल मदयेके थाक् । यक्व लुया वइगु व भति; अप्पवः आशक्ति दइगु व मदइगु थुलि जक पाना च्वने फु । रूप नाम स्कन्ध विषय्य मस्यूपि ब्यक्तिपिके जूसा ला थुगु आत्मदृष्टि धारणा सदां धयार्थे हे लुया वयावं च्वंच्वनी । धात्थे खःगु रूप्य क्वात्तुसे क्वात्तुसे च्वंक हे लुया वया च्वंच्वनी । जिमिके नं मचाबले बहुश्रुत मदुनिबले थुजागु धारणा दया वया च्वंगु खः । थःगु शरीरय् दुने सजीव जुया च्वंम्ह सत्त्व खःछि हे दया च्वन धका मती तथा वया च्वनागु खः । सिना वनीबले नं उगु सजीव प्राण म्हुतुं पिहाँ वंथे न्हासं पिहाँ वंथे मती तथा वया च्वनागु खः । मांया गर्भय् प्रतिसन्धि च्वनीबले नं लिपा तिनि प्राण

दुर्हा वःगुर्धे छुर्धे मती तथा वया च्वनागु खः । उकीयात्त ला डाक्टरतयसं नं समर्थन याना च्वं । इमिसं नं मुटुयागु हि संचालन जूगु सः ताये दइबले तिनि प्राण दुर्हा वइगु खः घका स्वीकार व समर्थनं याना च्वं । उकि रूप व नाम सम्बन्धी पूर्वगु बहुश्रुत मदुपि व्यक्तिपिके थुगु आत्मदृष्टि गुलिखे गुलिखे दृढ रूपं लुया वया च्वनीगु जुया च्वन । अथे नं आत्म घका मदुगु, रूप नाम स्वभाव धर्म मात्र दुगु न्यना लुमंका तये नं पि बुद्ध शासनिक व्यक्तिपिके ला थुगु आत्म धारणा अपाय्च्व दृढ मजू । भावना धर्म उदयोग व अभ्यास याये मफयेक मार्गान्तराय जुइ मायेक प्रबल व शक्तिशाली मजू । उकि बुद्ध शासनिक व्यक्तिपिसं उगु आत्म धारणा दुपि जूसां भावना धर्म उदयोग व अभ्यास याना आर्य मार्ग फल प्राप्त याना काये फु ।

रूप व नाम स्वभाव धर्म विषय्य बहुश्रुत आपाःपि व्यक्तिपिके ला थुगु आत्म धारणा छुं अंशय पाः जुया च्वने यः । अथे नं बिल्कुल मदुगु ला मखु । रूप व नाम स्वभाव धर्म सम्बन्धय कना कयना जुया च्वसां हे “जि कना कयना च्वना” घका आशक्त जुइगु जुया च्वने फुनि । व धर्म छलफल यायां ल्वाना च्वनीगु तें पिकया च्वनीगु दग्गादुगु जुइका च्वनीगुयात आधार कया सीके फु । थुगु आत्म धारणायात बांबांलाक शान्त याये फइपु ला विपश्यना व आर्य मार्ग हे खः । उगु २-गुली नं विपश्यनां शान्त जुइगु ला आशक्त याता आशेका च्वंगु आरम्भय्य तदंन (क्षमिक) रूपं शान्त

जुइगु खः । मद्दिक भावना यांना चवनेबले बिकसम्भन (बिष्कम्भन) कथं नं तापाना शान्त जुया च्चं । विपश्यना भाविता यायेगुयात दिना हलुका छाँटं जुया चवनेबले ला थुगु आत्म धारणा हानं लुया वया चवने फुनि । बिस्कुल निर्मूल जुइक शान्त जुइगु ला श्रोतापत्ति मार्गय् थ्यंका तिति सिद्ध जुइगु खः । उर्कि उगु श्रोतापत्ति मार्गय् थ्यनी कथं उदद्योग व अभ्यास यांना वनेमाः ।

आवश्यक श्रुतमय प्रज्ञा

गुकथं उदद्योग व अभ्यास याये माःलय् धयागु न्हापांगु दधानिसें कना वये धुन । अथे नं थुगु भाग न्हूगु दधा जुया च्वंगुलि संक्षिप्तं हानं कना यंके । आर्यं मार्गं ज्ञान लाभ जुइ कथं उदद्योग व अभ्यास यायेगु धयागु आर्यं मार्गया पूर्वगामि जुया च्वंगु विपश्यनानिसें अभ्यास यायेमाः । विपश्यना भाविता यायेगु धायेबले न्यना तये नंगु श्रुतमय ज्ञानं पूर्णं जुया चवनेगु आवश्यक जू । गुलि तक पूर्णं जुया चवने माःलय् धाःबले “स्कन्ध, आयतन, धातु, इन्द्रिय, सत्य, प्रतीत्य समुत्पाद” धयागुयात पूर्णं जुइक अध्ययन याये धुंका तिति अभ्यास व उदद्योग यायेमाः धका गुलिसिनं धाइगु जुया च्वम । ब विद्युद्धि मार्गं अनुरूप धाःगु खँ जुया उचित जू । गुरु भद्वैक उदद्योग व अभ्यास यात धाःसा उकथं श्रुत सम्पन्न जूता तिति थःथःमं खः मखु निर्णय याये फइ । तर प्रत्येक व्यक्ति उकथं

हे जक श्रुत सम्पन्न जुइका तिनि उदद्योग व अम्यास याये ज्यू धका ला निश्चित रूपं निर्णय याना तये उचित मजू । छाया धाःसा- बुद्धकालीन अवस्थाय् तथागतयाके कर्मस्थान ग्रहण याना भावना उदद्योग व अम्यास याना च्वंपि व्यक्तिर्पि धाक्वसिन् उगु स्कन्ध आदियात कण्ठाग्र जुइक अध्ययन याये धुंका तिनि उदद्योग व अम्यास याइगु खः धका धाये फइ मखुगु जुया हे खः । प्रायः याना अबले कर्मस्थान ग्रहण याइगु समय छगू घण्टाति हे ताउ माःथें मच्चं । विशेषतः आरक्षा व रेखदेख याना सचे याना बीर्पि गुर्हपि दत्त धाःसा “रूप व नाम, अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभाव मात्र जक दु” धयागु ति जक न्यना लुमंका तये नन धाःसा श्रुतमय ज्ञान पूर्ण व पर्याप्त जू धका सीका तये बहः जू ।

उर्कि तथागतं संक्षिप्त रूपं श्रुतमय ज्ञान पूर्णं जुइगु पहःयात थुकथं आज्ञा दयेका तया बिज्यात—

“इध देवानमिन्द भिक्खुनो सुतं होति “सब्बे धम्मा नालं अभिनिवेत्ताया”ति ।

देवानमिन्द=हे देवराज इन्द्र; इध=युगु बुद्ध शासनय्;
भिक्खुनो=घरहस्त फलय् व्यनी कथं उदद्योग व अम्यास याये मं कुम्ह भिक्षुं; सब्बे धम्मा नालं अभिनिवेत्तायाति=सम्पूर्ण धर्मत
“नित्य सुख आत्म खः” धका मनन याना आशक्त जुइया निति उचित मजू, योग्य मजू धका; सुतं=न्यना लुमंका तये मंगु; होति=जुइगु जुया छन ।

व “गुलि तक सिल खन धायेवं अरहन्त जुइगु खः; संक्षिप्तं कना बिज्याहूँ” धका देवराज इन्द्रं निवेदन व प्रार्थना याःगु जूया निरिति तथागतं संक्षिप्तं श्रुतमय ज्ञान पूर्ण जुइगु पहःयात कना बिज्याना तःगु खँ खः । अर्थकथा व टीकायागु खँ मखु । भनाईया तात्पर्य खः- थःगु सन्तानय (थःके) मेपिनिगु सन्तानय (मेपिके) दया च्वंगु घर्म फुकं नित्य, सुख, आत्म खः धका आशक्त जुइ योग्य मजू । अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभाव धर्म मात्र खः धका थुलि न्यना लुमंका तये नन धाःसा विपरयना भाविता याये निरिति श्रुतयम ज्ञान पूर्ण जुल धयागु भाव खः । थुलि ला आःथें उपदेश न्यना च्वंच्वं नं पूर्ण जुइ फूगु जुया च्वन । धर्म अपेक्षु बुद्ध शासनिक व्यक्तिपि खुल धाःसा रूप व नाम मात्र दु; अनित्य दुःख निराधीनस्थ अनात्म स्वभाव धर्म मात्र दु धका न्यना लुमंका तये नंगु ताकाल दये धुं कल । उर्कि विपरयना भाविता विधि दत धाःसा न्यागु इलय नं भाविता याना वने फु । वने ज्यू । अये जुया तथागतं विपरयना भाविता विधियात हाकनं थुकथं संक्षिप्तं आज्ञा जुया बिज्यात ।

संक्षिप्तं विपरयना भावना विधि

सो सव्वं धम्मं अपिजानाति ।

सो=थुकथं न्यना लुमंका तये नंम्ह व्यक्तित्त;
 सव्वं धम्मं=सम्पूर्ण धर्मयात; अपिजानाति=नृग्वाना सिया
 च्चवं ।

सम्पूर्णं धर्मयात न्ह्यग्वाता सीका च्वनेमाः । उकी
सम्पूर्णं धर्मं धयागु छुल्य् धाःबले थःगु सन्तान्य् प्रकट रूप्य्
खने दया च्वनीगु खनिगु ताइगु नं तुनेगु नयेगु थिया सिया
च्वनिगु कयकुकेगु चक्ककेगु सनिगु विचाः थाना सिया
च्वनीगुलि दुथ्याना च्वंगु रूप व नाम धर्मत खः । उकीयात
यथार्थं रूपं सीकेया निति न्ह्यग्वाता चायेकेमाः । “न्ह्यग्वाता
स्यु” धयागु सीके माःगु धर्मपाखे ज्ञानं ख्वाः चू लाका न्वथीक
भाविता याना सिया च्वनीगु चायेका सिया च्वनीगुयात धाःगु
खः । अले हानं “सब्बं=फुकं सीकेमाः” धका धया तल
“छगू मात्र धर्मयात जक सीकेमाः” धका धाःगु मखु । उकिं
खं खं पतिकं, ता ता पतिकं, ध्वदुक्व पतिकं सिया च्वक पतिकं
प्रकट रूप्य् खने दया वःगु धाक्वयात फुकं लिना वना चायेका
सीकेमाः । अथे नं न्हापां नकतिनि उदयोग व अभ्यास-
यायेबले ला फुकं त्वमफीक लिना भाविता याना चायेका
च्वने फइ मखुनि । उकिं प्रकट रूप्य् दया च्वंगु छगू निगु ति
निसं शुरु याना भाविता याना चायेकेमाः । फेतुना च्वनेबले
शरीरय् चित्तं क्वथीक स्वया फेतुना च्वना फेतुना च्वना
धका थुकथं नं भाविता याना चायेका च्वने फु । श्वास प्रश्वास-
फय् टक्कर नःगु न्हाय् प्वाःया च्वकाय् चित्तं क्वथीक स्वया
(सासः) दुहाँ वना च्वन, पिहाँ वया च्वन धका थुकथं नं
भाविता याना चायेका च्वने फु । शरीरय् गनं छयाय् प्रकट
रूप्य् थिया च्वनीगुयात क्वथीक स्वया, थिया च्वन थिया
च्वन धका थुकथं नं भाविता याना चायेका च्वने फु । सासः-

दुकाक्व पिकाक्व पतिकं प्वाथय् कसे जुया टम्म च्वना सना
 च्वनीगु स्वभावयात व्वथीक स्वया फुले जुया च्वन मुके जुया
 च्वन धका थुकथं न भाविता याना चायेका च्वने फु । उकथं
 भाविता याना चायेका च्वं च्वं छुं छुं कल्पना लुया वल
 धाःसा उगु कल्पनायात भाविता याना चायेके धुं का न्हवः
 चायेका च्वनागु मूल धर्मयात हानं चायेका तुं च्वनेमाः ।
 शीरीरय् त्यानु चाइगु, पुइगु, स्याइगु आदि सह याये थाकूगु छुं
 छुं लुया वल धाःसा नं त्यानुया च्वन, पुना च्वन स्याना च्वन
 आदि धका भाविता याना चायेके धुं का चायेका च्वनागु मूल
 धर्मयात हे हानं चायेका तुं च्वनेमाः । कय्कुंकेगु, चक्कंकेगु,
 सँकेगु कथंकेगु दंत धाःसा नं भाविता याना चायेका कथं
 हँकेमाः, मिले यायेमाः । फेतुना दंसा नं भाविता याना चायेका
 धनेमाः । वनेब्ले नं पलाः पतिकं भाविता याना चायेकेमाः ।
 खनिगु ताइगुयात नं फुसां भाविता याना चायेकेमाः । उकथं
 प्रकंट रूपय् लुया वक्व फुकंयात भाविता याना चायेका सीका
 च्वनेया निंति तथागतं “सब्बं धम्मं अभिजानाति = सम्पूर्णं धर्म-
 धात न्ह्यग्धाना स्यू” धका कना तथा विज्याःगु जुल ।

उकथं भाविता याना चायेका च्वन धाःसा समाधि
 ज्ञान प्रबल व शक्तिशाली जुया वइगु अवस्थाय् चायेकु चायेकु
 पतिकं “सीके माःगु रूप व सिया च्वंभु नाम थुपि २-गु २-गु
 जेक दु; रूप व नाम स्वभाव धर्म जेक दु; सजीव आत्म
 धका मदु” धयागु थःगु ज्ञानं सिया खना थुया वइ । व
 नाम रूप परिच्छेद ज्ञान धयागु प्रारम्भिक विपर्ययना सम्यग्-

दृष्टि खः । उकीयात (२-ख) स्मरणिका द्वारा वयना तथागु
दु । उगु स्मरणिका धायेनु—

(२-ख) रूप व नाम स्वभाव धर्म जक दु धका सिया खना
थुया च्वनीगु विपरयना सम्यग्दृष्टि खः ।

थुगु विपरयना सम्यग्दृष्टि “जीव आत्म दु” धका
मती तइगु धारण याइगु आत्मदृष्टि सत्कायदृष्टिया प्रतिपक्षी
वा विरोधी खः । थुगु सम्यग्दृष्टि सही कथं पाय्छि जुइक
उत्पन्न जुइगु आवश्यक खः । गुलिसिनं “भूत रूप ४-गू;
उपादा रूप २४-गू धयागु रूप व लौकिक चित्त ८१-गू;
चैतसिक ५२-गू धयागु नाम थुगु रूप व नाम २-गू जक दु”
धका परामर्श याना स्वये मात्रं नाम रूप परिच्छेद ज्ञान लुया
वः धका मती तथा च्वन । व ला “फुकं धर्मयात न्ह्यग्वाना
सीकेमाः” धयागु बुद्ध-वचन लिसे नं मिले मजू; उकथं
परामर्श याये मात्रं खनिगु क्षण, ताइगु क्षण आदिल्य् आशक्त
जुइगु आत्म धारणयात नं हटे याना चीका छ्वये मफु;
धात्थें उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता याना चायेका
च्वनीमूह योगीं ला फुले जुया च्वन धका चायेका च्वनीगु
क्षणय् “फुले जुया च्वंगु रूप व चायेका सिया च्वंगु नाम थुपि
२-गू जक दु” धका स्वज्ञानं छुटे याना सिया च्वं । सुके जुया
च्वन धका चायेका च्वनीगु क्षणय् “सुके जुया च्वंगु रूप व
चायेका सिया च्वंगु नाम थुपि २-गू जक दु” धका छुटे याना
सिया च्वं । कय्कुंका च्वना, चक्कंका च्वना धका चायेका
च्वनीगु क्षणय् “कय्कुना च्वंगु रूप चक्कना च्वंगु रूप व

चायेका सिया च्वंगु नाम थुपि २-गू जक दु" धका छुटे याना सिया च्वं । वना च्वनीगु क्षणय् ल्हना च्वना, यंका च्वना, दिका च्वना धका चायेका च्वनीगु क्षणय् "ल्हना च्वंगु रूप यंका च्वंगु रूप दिका च्वंगु रूप व चायेका सिया च्वंगु नाम थुपि २-गू जक दु" धका छुटे याना सिया च्वं । खना च्वना ताया च्वन आदि धका चायेका च्वनीगु क्षणय् नं "मिखा रूप न्हाय्पं रूपादि व खना सिया च्वंगु ताया सिया च्वंगु थिया सिया च्वंगु चायेका सिया च्वंगु नाम, थुपि निगू जक दु" धका छुटे याना सिया च्वं । मेमेगु चायेका च्वनेगुली नं ध्वयें हे जुल । 'शरीर रूप व सीकिगु नास थुपि २-गू जक दु" धका छुटे याना सिया च्वं । उकि चायेका सिया च्वंक पतिकं आत्मदृष्टि सत्कायदृष्टियात हटे याना चीका च्वनीगु जुया च्वन । उकथं भाविता याना चायेका विपरयना सम्यग्दृष्टि द्वारा आत्मदृष्टियात हटे याना चीका छ्वयेमाः धयागुयात नं उद्देश्य याना थुगु सल्लेख सूत्रय् तथागतं—

परे=विपरयना भाविता याये मफुपि मेपि व्यक्तियि;
 मिच्छाबिद्धि=आत्म दु धका द्वंगु धारणा बुपि; भविस्सन्ति=
 जुया च्वनी; एत्थ=थुगु धासय्; मयं=स्मृतिप्रस्थान
 भाविता याना चायेकेगु बिधि प्राप्त जुया च्वंयि जिपि;
 सम्भाबिद्धि=उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता याना
 चायेका आत्म धयागु मवु रूप व नाम स्वभाव धर्म मात्र दु
 धका सिया खना च्वंगु विपरयना सम्यग्दृष्टि-सही धारणा
 बुपि; भविस्साम=जुया च्वने धका; सल्लेखो=बलेश सालुका

धाः जुहुकीणु आचरणयात; करणीयो=आचरण धार्यमाः घका कना तथा विज्यात ।

आः भाय् हिला वयागु अर्थे अभिप्राय ला गम्भीर नं जुया वल; श्रेष्ठ नं जुया वल । विपश्यना भाविता याये मफुपि व्यक्तिपि, परे=मेपि व्यक्तिपिनिगु पुचलय् दुध्याः वना च्वन । अथे नं बहुश्रुत दया आत्म धारणा प्रबल मजूपि व्यक्तिपि ला उगु परे—स्वरूपया दुने दुमध्याः घका धाये ल्धः जूनि । श्रुत नं कम विपश्यना नं भाविता याये मफुपि व्यक्तिपि ला आत्मदृष्टि धारणा प्रबलपि हे जुया च्वनी । उजापि व्यक्तिपिन्त थुगु कथं भाय् हिला अर्थे वीगु कथंया मिध्यादृष्टि धाये माली । तर थुगु आत्म धारणा मिध्यादृष्टि दुश्चरित्र मिध्यादृष्टिये दोष तःघं मजू । व याकचां अपाय दुर्गती जन्म कायेके बी मफु । दान शीलादि कुशल कर्म दत्त धाःसा देवलोक्य नं उत्पन्न जू वने फु । ध्यान लाभी जुया ब्रह्मलोक्य नं थ्यं क वने फु । भवाग्र धयागु उच्चस्थ भूमी नं थ्यं क वने फु । उकि सुगति स्वर्गलोक्य मध्यनि कथं थुगु आत्मदृष्टि बाधा बी मयः । अथे नं आत्म धारणा अति प्रबल जुया च्वन धाःसा बुद्धोपदेशयात विश्वास याये फइ मखुगु जूया निति भार्ग केलयात ला बाधा बी यः । उलि तक प्रबलगु आत्म धारणा ला मेमेगु धर्मावलम्बीपिनि पुचलय् जक प्रायः याना दु । बुद्ध शासनिक व्यक्तिपिनिगु पुचलय् ला उलि तक प्रबलगु आत्म आशक्ति दये थाकू । उकि बुद्ध शासनिक व्यक्तिपिसं बहुश्रुत मदया आत्म-धारणा दया च्वंसां बुद्धोपदेशयात

विश्वास याना भावना धर्मं नं उदयोग व अम्यास याये फु ।
 पूपूर्वक उदयोग व अम्यास याये फुसा मार्ग फलय् नं ध्यंका
 चने फु । अथे जुया आत्मदृष्टि धारणा दया च्वंगु लोकय्
 जिपि ला विषयना भाविता याना विषयना सम्यग्दृष्टि पूर्ण
 जुइका च्वने धका समादान याना आचरण यायेमाः । का उगु
 अधिष्ठान स्मरणिकायात पूवक धायेनु—

विषयना सम्यग्दृष्टि अधिष्ठान स्मरणिका

मेपि व्यक्तिपि जीव आत्म दु धका धारणा इना च्वंपि जुया
 च्वनीगु यास्य् जिमितं ला रूप व नाम स्वभाव धर्मं मात्र दु धका सिया
 खना च्वनीगु विषयना सम्यग्दृष्टि सही धारणा वयेका च्वने । क्लेश
 पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । पुजागु चितयात उत्पन्न
 जुइका च्वने । आत्मदृष्टि सत्कायदृष्टि इंगु धारणा इंगु मार्गयात
 विषयना सम्यग्दृष्टि सही धारणा सही मार्गं छले प्राये । विषयना
 सम्यग्दृष्टि द्वारा धेनी चहाँ चने । आत्मदृष्टि सत्कायदृष्टि क्लेश
 विघात विषयना सम्यग्दृष्टि मुद क्लेशं शमन यसे ।

थुगु अधिष्ठान स्मरणिका अनुसार आत्म धारणा दुमि
 मनुत्तयत् मिथ्यादृष्टि धाःगु जू वनिगुलि आत्म धारणा दुमि
 मनुत्तयत् चित्त दुःखय् जुइथाय् दु मखु ला धका न्यनेथाय् दु ।
 नकतिनि कमा वयाथे थुगु आत्म धारणा मिथ्यादृष्टि दुश्चरित्र
 मिथ्यादृष्टिथे तःसकं दोष दुगु मखु । संसारं तःहाकः जुइगुला
 कारण यात्र कः । अले हासं थुगु आत्म धारणां मिथ्यादृष्टि
 पृथग्जनपि जुल धाःसा मुक्त जुइ शकू । विषयना भाविता

याना च्वत्तले जक क्षणिक रूपय् मुक्त जुया च्वनीगु खः ।
 उकिं चित्त दुःखे याये थाय् मदु । चित्त दुःखे जूसा उगु आत्म
 धारणा मदइ कथं विपश्यना भाविता याना छ्वयेगु खः ।
 उकथं भाविता यात धाःसा सम्यग्दृष्टि जुया वनीगु जुल । अनं
 हानं संसारय् आत्म धारणा दुपि मनुत्तय्सं आत्म धारणा द्वारा
 हे श्रेणी थहाँ वने निति उदद्योग व अभ्यास याना च्वंगु दु ।
 विपश्यना योगी ला विपश्यना सम्यग्दृष्टि द्वारा हे श्रेणी थहाँ
 वनीगु जुया च्वन । बुद्धकालीन अवस्थाय् अनाथपिण्डिक
 विशाखापि श्रेणी थहाँ वंथे घाये माल । अनाथपिण्डिक
 विशाखापि मनुष्य लोकं देवलोकय् थहाँ वन । उगु देवलोकय्
 हे अनागामि जुया शुद्धावास धयागु रूपब्रह्म लोक न्यातं
 छसिकथं थहाँ वनी तिति । उगु न्यातं मध्यय् दकसिबे क्वय्यागु
 अविहा भूमी द्वःछि कल्प, अत्रपा भूमी निद्वः कल्प; सुदर्शा
 भूमी प्यद्वः कल्प; सुदर्शी भूमी च्याद्वः कल्प, अकनिष्ठ भूमी
 फिखुद्वः कल्प; जम्मा स्वीछद्वः कल्प तक शुद्धावास ब्रह्म भूमी
 स्थित जुया अन्तिमय् अकनिष्ठ भूमी अरहन्त जुइ धुंका
 परिनिर्वाण जुइ तितिगु जुल । व विपश्यना सम्यग्दृष्टि आर्य
 मार्ग सम्यग्दृष्टि द्वारा श्रेणी थहाँ वंगु पहः खः । जिपि नं
 उकथं हे सम्यग्दृष्टि द्वारा श्रेणी थहाँ वने धका समादान
 याना आचरण यायेमाः । अले हानं खं खं पतिकं ता ता
 पतिकं ध्वदुक्क पतिकं, सिया च्वंक पतिकं भाविता याना
 चायेकेगु विपश्यना द्वारा आत्मदृष्टि क्लेश मियात शमन याये
 धका नं नुगलय् स्वचाका तयेमाः ।

शाश्वतदृष्टि व उच्छेददृष्टि

आत्मदृष्टि हटे याना चीका छवयेगु पहः ला स्पष्ट जुल जुइ । आः शाश्वतदृष्टि व उ (वि) च्छेददृष्टि हटे याना चीका छवयेगु पहःयात कने । नम्बर (३-क) द्वारा शाश्वतदृष्टियात क्यना तयागु दु । सत्त्व प्राणी छगू जन्म मेगु जन्मय् सरे जुया सदां स्थिर जुया च्वंगु दु घका मती तयेगु धारण यायेगु शाश्वतदृष्टि खः । जीव आत्म धयाम्ह सत्त्व विनाश जुइनु मडु । स्थूल शरीर विनाश जुया मरण जुया वंसां व विनाश मजू । न्हूगु स्कन्ध रूपी छेँ सरे जुया स्थित जुइगु जुया च्वन । गबलें हे विनाश मजू । वयात विनाश जुइ कथं याये नं फइ मखु । असंख्य असंख्य कल्पं मयाक कल्पत विनाश जुया वंसां व विनाश मजू । सदां गथे खः अथे स्थिर जुया च्वनीगु खः घका मती तया धारण यायेगु शाश्वतदृष्टि खः । का उगु स्मरणिका धायेनु—

(३-क) सत्त्व छगू जन्म मेगु जन्मय् सरे जुया सदां स्थिर जुया च्वन घका मती तयेगु धारण यायेगु शाश्वतदृष्टि खः ।

थुगु शाश्वतदृष्टि नं कर्मयात विश्वास याइपिके मदयेके थाकू । हिन्दूतय्सं ला आत्म सदां गथे खः अथे स्थिर जुया च्वंगु दु घयागु खँ इमिगु ग्रन्थय् सुनिश्चित रूपं उल्लेख याना तःगु दु । गुकथं धाःसा सत्त्वया शरीर स्थूल व सूक्ष्म २-थी दु । स्थूल शरीर सिन; विनाश जुया वंसां सूक्ष्म आत्म शरीर विनाश मजू । मेगु न्हूगु स्कन्ध शरीर रूपी छेँ सरे जुया गथे

खः अथे हे स्थिर जुया च्वनीगु जुल । उकथं न्हूगु स्कन्ध छेँ
 माः वनीगु अवस्थाय् आत्म अति हे क्षुद्र जुया च्वन । मुलु
 प्वाः खनिगु गसु च्वका स्वया नं चीधंचा । तःसकं तापाःगु
 थासय् नं तुरन्त तत्क्षणय् ध्यंक वने फु । पहाड पर्वत छेँया
 अंगत नं ह्वखना वने फु । थ्व इमिसं धारण व विश्वास याना
 तःगु खः । उकथं धाःसा तिनि युक्ति युक्त जुइ फइ । छाया
 धाःसा- भावी मां जुइम्ह ह्वप्वाः मदुगु कोथाय् दुने दचना
 च्वनीवले थुजागु शक्ति दुसा तिनि ह्वःखना दुहाँ वने फइ ।
 उर्कि इमिसं अग ह्वःखना वने फु धका चिन्तन याना तःगुथें
 च्वं । बुद्ध शासनिक ब्यक्तिपिके ला उकथं त्याजीक सुनिश्चित
 रूपं कना तःगु ग्रन्थ धका मदु । तर श्रुत स्वल्पपि मनुतय्सं
 “मरण जुइगु अवस्थाय् प्राण पिहाँ वन । मेगु थासय् मेगु
 जन्मय् सरे जुया च्वंच्वन” धका हे मती तया च्वंगु जुल ।
 रूप व नाम कारण व कार्य सम्बन्धित जुया उत्पन्न जुइगु
 सम्बन्धय् बहुश्रुत दुपि ब्यक्तिपिके ला थुगु शाश्वत धारणा सी
 दयेक मदु । अथे नं विपश्यना ज्ञान मार्ग ज्ञानं सम्पन्न मज्जिनासा
 विल्कुल मदु धका नं धाये फइ मखुनि । अले हानं (३-ख)
 स्मरणिकां थुगु शाश्वत धारणा व प्रतिपक्षी जुया च्वंगु उच्छेद
 धारणायात क्यना तःगु दु । सत्व मरणं लिपा छुं हे मदुसे
 त्वाः दला वनीगु खः धका मती तयेगु धारण यायेगु उच्छेद-
 दृष्टि खः । का उकीयात धायेनु ।—

(३-ख) सत्व मरणं लिपा छुं हे त्वं मदुसे त्वाः दला वनीगु

खः धका मती तयेगु धारण यायेगु उ (वि) उच्छेददृष्टि खः ।

थुगु उच्छेददृष्टि धारणां ला “मरणं लिपा छुं हे मन्त ;
 विल्कुल तना न्हना वन” धका धारण याइगु जुल । थुगु
 धारणाय् “मरणं लिपा मन्त” धका धया तःबले “सिजा
 मवंनिबले ला दनि” धका कायेमाः । उगु दया च्वन तिनिगु
 छुलय् धाःबले आत्म हे खः धका प्रकट जू । उकि थुगु उच्छेद
 धारणा दुपि मनुतय्सं रूप स्वभाव धर्म जक दु धका धया
 च्वंसां आत्म धारणा नं इमिके दया च्वन तिनि । उकि थुगु
 उच्छेददृष्टि नं आत्म धारणा आत्मदृष्टियात बः कया लुया
 चःगु खः । शाश्वत धारणां मरणं लिपा नं आत्म यथावत् दु
 धका धारण याइगु; थुगु उच्छेददृष्टि ला आत्म मरणं लिपा
 तना वनीगु धका धारण याइगु जुया च्वन । उकि थुपि निगू
 धारणाय् मरणं लिपा आत्म दु धका ग्रहण याइगु व मडु धका
 ग्रहण याइगु थुलि जक विशेषता दु । मसितल्ले आत्म दु धका
 ग्रहण याइगु ला समान हे जुल । थुगु थासय् “मचाचीगु
 जन्मया रूप व नामत भाः तकं स्थिर जुया च्वन” धका मती
 तल धाःसा शाश्वतदृष्टि जुइगु खः धका धया च्वने यः ।
 उकथं मखु । उकथं स्थिर जुया च्वन धका मती तइगु नित्य
 संजा खः । उकीयात आत्म धारणा आत्मदृष्टि ला धाये फु ।
 शाश्वतदृष्टि धका ला धाये मज्यू । छाया धाःसा- उच्छेददृष्टि
 नं सिना वने न्ह्यवः ला सदां स्थिर जुया च्वंगु दु धका मती
 तया च्वनीगुलि हे खः । मैगु छगू छु धाःसा मचाबलेसिगु रूप
 व नामत यथावत् स्थिर जुया च्वन धका मती तइगुयांत
 शाश्वतदृष्टि धका धाल धाःसा छगू क्षण हे दिपा मध्येक

विनाश जुया जुया वना च्वन घका सिया च्वंगुयात नं उच्छेद-
 दृष्टि धाये माली । धात्थें ला उकथं छगू क्षण हे दिपा मदयेक
 विनाश जुया जुया वना च्वन घका सिया च्वंगु प्रत्यवेक्षण
 ज्ञान (सम्मसन ज्ञान) विपश्यना ज्ञान खः । दृष्टि मखु ।
 छकिं सिना वने न्हावः यथावत् स्थिर जुया च्वन घका मती
 तइगु ला उगु ज्ञानया प्रतिपक्षी आत्मदृष्टि जक खः । शाश्वत-
 दृष्टि ला मखु । धात्थें ला सिना वने धुंका तकं विनाश
 मजूसे स्थिर जुया च्वन घका मती तल धाःसा शाश्वतदृष्टि,
 सिना वने धुंका छुं हे मदुसे तना न्हुना वन घका मती तल
 धाःसा उच्छेददृष्टि खः । उकीयात निश्चित रूपं लुमंका
 तयेमाः ।

थुगु उच्छेद वादयात बुद्धकालीन अवस्थाय् अजित
 धयाम्ह आचार्यं कनीगु जुया च्वन । वं कनीगु पहः संक्षिप्तं
 ला मनू धयाम्ह सिना वनीगु अवस्थाय् वयागु लाशयात
 खाटाय् (कूटाय्) तया प्यम्ह मनुखं कुबिया श्मशानय् यंकी ।
 वन दाह-संस्कार याइबले नौ जुया वनी । छुं हे दइ मखु ।
 वं याना तःगु कुशल, अकुशल कर्म धयागु नं दक्क दिक्कं तना
 वनीगु खः- घका कनिगु जुल । थुगु वाद अनुसारं जुल धाःसा
 म्भिगु कर्म नं अलग याना च्वने माःगु मदु । थःत फायदा
 जक दइगु जूसा न्हागुं याये ज्यू । उकथं यायेत नं थुगु
 सिद्धान्तवादि प्रेरणा बीगु जुया च्वन । अले हानं भिगु कुशल
 कर्म नं याये माःगु मदु । थुगु सिद्धान्तवादि उगु भिगु ज्यायात
 नं याये म्वाःगु थुगु अवसर नं सिद्धि वंके म्वाःगु नं निर्देशन

बीगु जुया च्वन । उकिं थुगु उच्छेद धारणा ला कर्म व कर्म फल मदु धयागु दुश्चरित्र मिथ्यादृष्टिलय् दुध्याना च्वंगु दु ।

कारण कार्य स्यूगु विपरयना सम्यग्दृष्टि

आः कना वयागु शाश्वतदृष्टि व उच्छेददृष्टि कारण कार्ययात स्यूगु सम्यग्दृष्टि हटे याना चीका छवयेमाः । प्रतीत्य समुत्पाद कारण कार्य समवाय जुया उत्पत्ति जुइगु पहःयात मनन याना सिया खना वइगु ज्ञानं नं हटे याये फु । प्रत्यय परिग्रह ज्ञान धयागु विपरयना सम्यग्दृष्टि नं हटे याये फु । उकिं (३-ग) स्मरणिकां थुकथं घया तःगु दु । “कारण कार्यं स्वापु तथा मदिक उत्पत्ति विनाश जुया च्वन घका सिया खना थुया वइगु विपरयना सम्यग्दृष्टि खः ।” उकीयात धायेनु ।—

(३-ग) कारण कार्यं स्वापु तथा मदिक उत्पत्ति (विनाश) जुया च्वन घका सिया खना थुया वइगु विपरयना सम्यग्दृष्टि खः ।

सजीव जुया च्वंम्ह आत्म घयाम्ह सिना मवनि न्हावः वर्तमान अवस्थाय नं मदु; सिना वने धुंका नं मदु । अथे जूसा दया च्वंगु छु लय् ? छु दया च्वंगु लय् ? घाःबले कारण कार्यं सम्बन्धित जुया उत्पन्न जुया च्वनीगु रूप व नाम क्रम जक दु । अविदयादि कारण धर्मतय्गु कारण याना मदिक उत्पन्न जुया च्वंगु विज्ञान नाम रूप आदि स्वभाव धर्म मात्र दु । थौं कन्हे मनूतय्सं प्रायः याना प्यंगू सत्य यथार्थ

धर्मयात गये खः अये मस्यू । चीहाकलं धाल धाःसा दुःख
 सत्ययात यथार्थ रूपं मस्यू । दुःख सत्य धयागु खं खं पतिकं
 ता ता पतिकं नंतुक्व पतिकं नया सिया च्वंक्व पतिकं थिया
 सिया च्वंक्व पतिकं विचाः याना सिया च्वंक्व पतिकं प्रकट
 रूप्य खने दया च्वंगु स्वभाव धर्मत खः । इपिं छगू क्षण हे
 दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुया च्वंगुलि नित्य मखु; नित्य
 मखुगुलि त्ववंके बहःगु आधार काये बहःगु मदुगु दुःखत खः;
 थःमं धयार्थे मज्जुगुलि अधिकार्य दुगु आत्म मखु । अनात्म
 स्वभाव धर्मत खः । इमित यथार्थ रूपं मस्यू । नित्य, सुख,
 शुभ, जि हे खः; व हे खः धका मती तया च्वन । व अविदद्या
 खः । उकथं नित्य, शुभ, जि हे खः धका मती तइगु अविदर्या
 याना उगु खनिगु, ताइगु, ध्वदुइगु सिया च्वनीगुयात त्ववंका
 न्हाइपु तायेका च्वन; इच्छा याना च्वन; व तृष्णा खः ।
 त्ववंगु न्हाइपु ताःगु कारणं याना आशक्त जुल; क्वात्तुक
 ज्वन; उपादान खः । आशक्त जूगु अनुसार दइ कथं प्रयास
 याना जुल; कर्म व संस्कार खः । इपिं अविदद्या, तृष्णा
 उपादान कर्म संस्कार धयागु कारण धर्म न्यागु जुल । संक्षिप्तं
 ला कुशल कर्म अकुशल कर्म धयागु कर्म वर्त (कर्मचक्र) खः ।

नूगु जन्म उत्पत्ति पहः

उगु कर्म वर्त याना पुलांगु जन्मं मरण जुइगु अवस्थाय्
 विपाक वर्त धयागु फल धर्मत उत्पन्न जुइगु जुया च्वन । गुकथं

घाःसा- मरणासन्न अवस्थाय् थःमं याना तयागु कुशल व
 अकुशल कर्म याना कर्म कर्म निमित्त गति निमित्त धयागु जुया
 वइगु जुल । थःमं याना वयागु ज्या कर्म हानं लुया वइगु खः ।
 उगु कर्म याःगु अवस्थाय् गतिविधि आरम्भण (कर्म निमित्त)
 नं लुया वइगु जुया च्वन । उगु कर्म याना उत्पन्न जू वनीगु
 जन्मया गतिविधि परिस्थिति (गति निमित्त) नं म्हगसे
 म्हनिगुथें लुया वइगु जुया च्वन । इपि स्वंगू मध्यय् छगू मखु
 छगूयात आशक्त जुया सिना वनीगु जुल । मरण जुइगु धयागु
 छगू क्षण हे दिपा मदयेक उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगु चित्त
 क्रमय् अन्तिम चित्त विनाश जुया बने धुंका उगु शरीरय्
 हाकनं न्हूगु चित्त उत्पन्न जुया मवःसे दिना वनीगु स्वभाव
 खः । उकथं दिना वन घाःसां बिल्कुल दिना वंगु ला मखु;
 मरणासन्न अवस्थाय् आशक्त जुया वःगु कर्म, कर्म निमित्त,
 गति निमित्त धयागु छगू मखु छगू आरम्भणयात आरम्भण
 याना कर्मानुसार न्हूगु जन्मय् न्हूगु थासय् न्हूगु चित्त विज्ञान
 हानं उत्पन्न जुइगु जुया च्वन । उगु विज्ञान लिसे लिसें तुं
 नाम रूप अत्यतन स्पर्श वेदना धयागु फल धर्मत नं उत्पन्न
 जुया वइगु जुया च्वन । व अविदद्यादि न्यागू कारण कर्म वर्त
 याना विज्ञानादि फल विपाक वर्त धर्मत उत्पन्न जुया वइगु
 पहः खः । उगु उत्पत्ति पहः अनुसारं हे प्रतिसन्धि निसें च्युति
 तकं कारण धर्मं याना फल नाम रूप धर्मत मदिक उत्पन्न
 जुया वनीगु जुल । उकथं उत्पन्न जुया च्वनीगु क्रमय् दुने
 भि मभि अनुभव याइगु वेदनां याना तृष्णा उपादानादि

कारण धर्मत हानं उत्पन्न जुइगु जुल । उगु कारण धर्मतयगु कारणं याना मेगु छगू जन्मय् विज्ञानादि फल धर्मत हानं लुया वइगु जुल । थुगु हे विधि अनुसार कारणं याना उत्पन्न जुया च्वनीगु फल धर्मत जक दया च्वन । थुकथं अविदधादि लिसें कर्मया कारणं याना न्हूगु जन्म विज्ञानादि रूप व नामत उत्पन्न जुया वइगुयात हे देव लोकय् जन्म का वन; देवता जू वन; नर्कय् जन्म का वन आदि धका धाये माःगु जुल । वास्तवय् ला पुद्गल सत्त्व प्राणी द्रव्य ग्वःछि सरे जुया वनीगु धयागु मद्दु । न्हापायागु जन्मया कर्मया कारणं याना मेगु जन्मय् न्हूगु रूप व नाम उत्पन्न जुया वंगु मात्र दया च्वन । छगू जन्मया दुने नं न्ह्यवः न्ह्यवःयागु चित्तादिया कारणं याना लिपा लिपायागु चित्तादि फल परम्परात उत्पन्न जुया वनीगु नाम रूप क्रम मात्र दया च्वन । उगु स्वभावयात आःथें उपदेश न्यना नं सीका तयेमाः । ग्रन्थ साहित्य धर्म सफूत व्वना स्वया नं सीका तयेमाः । उकथं सीका तःम्ह मनुयाके “भरणं लिपा छुं हे मन्त” धयागु उच्छेददृष्टि नं लुया वइ मखु । “भरणं लिपा नं छगू थासय् सरे जुया यथावत् स्थिर जुया च्वन” धयागु शाश्वतदृष्टि नं लुया वइ मखु । उगु दृष्टि निगुलि मदया वनी ।

प्रत्यय परिग्रह ज्ञान द्वारा दृष्टि निरोध

तर श्रुतमय ज्ञान जक ला उलि क्वात्तुसे च्वने मयः । भावनामय ज्ञान तिनि अप्बः क्वात्तुसे च्वं । उकिं श्रुतमय

ज्ञान मात्रं सन्तोष जुया मच्चंसे विपश्यना भावना कर्मयात् ।
उदद्योग व अम्यास यायेमाः । उदद्योग व अम्यास यायेबले
न्हापा कना वयार्थे नाम व रूपयात् छुटे यानां सीके धुंका उगु
नाम रूपया कारणयात् समेत सिया वइ । गुकथं धाःसा—
रुहाः तुति आदियात् कयकुंकेगु चक्ककेगु संकेगु यायेबले
कयकुंके मास्ति वइगु चक्कके मास्ति वइगु संके मास्ति वइगु
चित्तयात् समेत भाविता याना चायेका सिया वः । उकिं
“कयकुंके मास्ति वःगु चित्तं याना कयकुंकेगु रूप उत्पन्न
जुल; चक्कके मास्ति वःगु चित्तं याना चक्ककेगु रूप उत्पन्न
जुल; संके मास्ति वःगु चित्तं याना संकेगु रूप उत्पन्न जुल;
वने मास्ति वःगु चित्तं याना वनीगु रूप उत्पन्न जुल; दी
मास्ति वःगु चित्तं याना दीगु रूप उत्पन्न जुल; फेतुइ मास्ति
वःगु चित्तं याना फेतुइगु रूप उत्पन्न जुल” आदि घका विचाः
न्नाचा याये म्वाक हे थुया सिया वइगु जुल । खना च्वना
ताया च्वन आदि घका चायेका च्वनेबले नं “मिखा दुगुलि
खना च्वन; वर्ण दुगुलि खना च्वन; नुगलं चायेकूगुलि खना
च्वन । न्हायपं दुगुलि ताया च्वन; सः दुगुलि ताया च्वन;
नुगलं चायेकूगुलि ताया च्वन” आदि घका रूप व नामया
कारणं याना खना सीकेगु ताया सीकेगु आदि फल उत्पन्न
जुया वइगुयात् थुया सिया वइगु जुल । अले हानं न्हवः
न्हवःयागु चित्त दुगुलि लिपा लिपायागु चित्त लुया वइगु खः
अयांगुयात् नं स्वज्ञानं सिया वइगु जुल । “चायेका सीके
आःगु आरम्भण दया चायेका सीकीगु लुया वइगु खः” धयागु-

यात् नं सिया वइगु जुल । उक्तं सिया वइगु जूया निति
 “चित्तं छगू छगू याना न्हून्हूगु उत्पत्ति जुया विनाश जुया
 च्वन” घयागुयात् नं थुया वइगु जुल । उकिं “सीगु (सिना
 वनीगु) घयागु नं आः चायेका सीका च्वनागु चित्तं छगू
 विनाश जुया वनीगुथें हे खः; पुद्गल सत्त्व प्राणी ग्वःछि
 सिना विनाश जुया वंगु मखु” घका नं सिया वइगु जुल ।
 न्हूगु जन्म दइगु घयागु नं आः चायेका सीका च्वनागु चित्तं
 छगू लुया वइगुथें खः, पुद्गल सत्त्व प्राणी ग्वःछि सरे जुया
 लुया वःगु मखु घका नं सिया वइगु जुल । उकिं “न्हूगु जन्म
 दत्त” घयागु न्हापायागु कर्म याना मरणासन्न अवस्थाय् आशक्तः
 जुइका वःगु आरम्भणयात् आरम्भण याना न्हूगु चित्तं लुया
 वःगु खः घका कारणं याना फल उत्पत्ति पहःयात् स्वज्ञानं
 थुया सिया वइगु जुल । थुकथं ज्ञान उत्पन्न जुइगु पहःयात्
 गुलि योगीपिसं आखः मसःसां स्पष्ट स्पष्ट जुइक घाये सः ।

आः कना वयार्थे कारण फल स्वापु तया रूप व नाम
 मात्र जक मदिक उत्पन्न जुया च्वन घयागुयात् स्पूगुलि
 “मरणं लिपा नं आत्म यथावत् स्थिर जुया च्वन” घयागु
 शाश्वतदृष्टि अलग जुया वनी । “मरणं लिपा छुं नं मन्त”
 घयागु उच्छेददृष्टि नं अलग जुया वनी । अले हानं “परमेश्वरं
 सृष्टि याना उत्पन्न जुल; थःथःमं अर्थे हे उत्पन्न जुल” घयागु
 द्वंगु धारणात् नं अलग जुया वनी । अन “सृष्टि याना उत्पन्न
 जुइगु खः” घयागु विषम हेतुकदृष्टि धाइ । व शाश्वतदृष्टी
 दुथ्याः । “थःथःमं अर्थे हे उत्पन्न जुइगु खः” घयागु अहेतुक-

दृष्टि घाह । व दुश्चरित्र मिष्ठादृष्टी बुध्याः । कारण कार्यं
(फल) मात विभाजन याना स्युगु प्रत्यय परिग्रह ज्ञान इपि
दृष्टि ४-गुया प्रतिपक्षी खः । उकि धन (३-ग) नम्बरं उगु
प्रत्यय परिग्रह ज्ञान सम्यग्दृष्टिमात क्यना तल । उकीयात
हामं छको धायेनु--

(३-ग) कारण कार्यं (फल) स्वापु तथा महिक उत्पत्ति
(विनाश) जुया ध्वन धका सिया खना जुया वहु विपरयना सम्यग्-
दृष्टि खः ।

सम्मसन ज्ञानादि उत्पत्ति पहः

नकतिनि (२-ख) नम्बर द्वारे क्यना वयागु सम्यग्-
दृष्टि नाम रूप परिच्छेद ज्ञान खः । आः (३-ग) नम्बरं
क्यना वयागु सम्यग्दृष्टि प्रत्यय परिग्रह ज्ञान खः । थुपि निगु
विपरयनाया प्राथमिक ज्ञानत खः । उकि इमित नं विपरयना
सम्यग्दृष्टि धका थन उल्लेख याना तथा । अनं लिपा स्वाकं तुं
भाविता याना चायेका च्वन धाःसा खुगु द्वारं प्रकट रूपय्
लुया वक्व रूप व नामतयत् अनित्य धका नं स्वज्ञानं सिया
वइ । दुःख धका नं सिया वइ । अनात्म-आत्म मखु स्वभाव
धर्म मात्र धका नं सिया वइ । छाय् उकथं सिया वइगु लय्
धाःबले भाविता याना चायेका च्वं च्वं लुया वया तना तना
वना च्वंगुयात प्रकट रूपं खना च्वंगुलि खः । खना सिया च्वंगु
गुकथं धाःसा- फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुभा च्वना

थिया च्वन आदि धका भाविता याना चायेका च्वंच्वं कल्पना विचाः लुया वइगु वखतय् उकीयात कल्पना याना च्वना, विचाः याना च्वना आदि धका चायेकेमाः । उकथं चायेकेबले उगु कल्पना तना वनी । अले न्ह्यवः मदयेक हे उगु न्हूगु कल्पना लुया वःगु नं खना च्वनी; तना वंगु नं खना च्वनी । उकिं उगु चित्तयात अनित्य धका सिया वइ । अथे हेथें न्हापायागु नं लिपायागु नं कल्पना धाक्वयात अनित्य धका थुया वया परामर्शं याइ । व सम्मसन ज्ञान खः ।

फुले जुया च्वन सुके जुया च्वन आदि धका भाविता याना चायेका च्वंच्वं गनं छथाय् त्यानुगु, पूगु, स्याःगु, चासुगु आदि छगू मखु छगू दुःख वेदना प्रकट रूपय् लुया वइबले उकीयात ध्यान तथा त्यानुया च्वन, त्यानुया च्वन, पुना च्वन, पुना च्वन आदि धका चायेकेमाः । उकथं चायेका च्वंच्वं उगु सह याये थाकूगु दुःख वेदना बुलुहुँ बुलुहुँ चीघं चीघं जुया बुलुसे बुलुसे च्वना तना वनी । अले दुःख वेदना न्ह्यवः मदयेक हे न्हूगु लुया वःगु नं खना च्वनी, तना च्वंगु नं खना च्वनी । उकिं उगु दुःख वेदनायात अनित्य धका नं सिया वइ; उगु वेदनाथें हे न्हापायागु नं लिपायागु नं वेदना धाक्व अनित्य धका थुया वया परामर्शं याइ । व नं सम्मसन ज्ञान खः ।

इच्छा जुइगु, तें पिहाँ वइगु मन स्यनीगु आदि मेमेगु नाम धर्मंत लुया वःसां उकीयात लिना चायेका च्वनेमाः ।

अथे चायेका च्वंच्वं तना तना वंगु खनी । उकि इमित अनित्य धका परामर्श याइ । सम्मसन ज्ञान हे खः ।

कयकुंकागु, चक्कंकागु, तुति ल्हनागु, न्ह्याकागु
दिकागु संकागु मिले यानागुयात नं लिना चायेका च्वंच्वं
थःथःगु अवस्थानुकूल क्षणिक क्षणिकय तना तना वंगु खनि ।
उकि इमित नं अनित्य धका परामर्श याइ । अथे हे फुले जुया
च्वन, सुके जुया च्वन आदि धका चायेका च्वंच्वं फुले जूगु
सुके जूथाय् मथ्यं; सुके जूगु फेतुना च्वना धका चायेका
च्वंगुली मथ्यं, फेतुना च्वना धका चायेका च्वंगु थिया च्वन
धका चायेका च्वंगुली मथ्यं; थःथःगु क्षण अनुसार तना तना
च्वना च्वंगु खनी; उकि इमित नं अनित्य धका परामर्श याइ ।
सम्मसन ज्ञान हे खः ।

अनित्य धका सीका ल्ववंके बहः मजूगु न्ह्याइपु तायेके
बहः मजूगु आधार काये बहः मजूगु दुःख मुकं हे खः धका नं
परामर्श याइ । सम्मसन ज्ञान हे खः । आः कना वयार्थे सिया
खना थुया परामर्श याइगु विपश्यना ज्ञानय् दकसिबे न्ह्यापांगु
सम्मसन ज्ञान खः । उकीयात (३-घ) स्मरणिका द्वारा क्वना
तथागु दु । “उत्पत्ति जुया तना लोप जुया वंगु खना अनित्य
दुःख अनात्म धका सिया खना थुया वइगु नं विपश्यना
सम्यग्दृष्टि खः ।” उगु स्मरणिका धायेनु ।—

(३-घ) उत्पत्ति जुया तना लोप जुया वंगु खना अनित्य
दुःख अनात्म धका सिया खना थुया वइगु नं विपश्यना सम्यग्दृष्टि
खः ।

आः कना वयागु विपश्यना ज्ञान १०-गुली न्हापांगु
 सम्मसन ज्ञान तिनि जुल । थुगु स्मरणिका ला अन्तिम
 अनुलोम ज्ञान तकं सम्बन्धित खः । उकिं परामर्शं विमर्शं
 याता मच्चंसे लुया वक्वयात भाविता याना चायेकेगु मात्रं
 जक भाविता याना चायेका च्वनेगु अवस्थाय् प्रज्ञा ज्ञान
 गतिमान जुया वइ । लुया वल तना वन, लुया वल तना वन;
 तुरन्त तुरन्त हे तना तना च्वंगु जक खना च्वनी । उगु
 अवस्थाय् अनित्य दुःख अनात्म स्वभावत कं दकले स्पष्ट जुया
 वइ । उकथं द्रुतगति उत्पत्ति विनाश जुया वना च्वंगु सिया
 खना वइगु उदय व्यय ज्ञान खः । उजागु अवस्थाय् भाविता
 याना चायेकेगु नं बांलाना; तेज प्रकाशत नं लुया वया प्रीति
 सौमनस्यत लिसें अत्यधिक रूपं न्हाइपु ताया च्वने यः । उगु
 प्रीति सौमनस्यत तेज प्रकाशतयत् भाविता याना चायेका हटे
 याना चीका छ्वयेमाः । इमित पुला वने घुनिबले चायेका
 सीका च्वनेगु आरम्भणय् लुया वइगु प्रकट मजूसे अन्तिम तना
 वनीगु जक स्पष्टं लुया च्वनी । उकिं तना तना वनीबले
 तिनि चायेका सीका च्वनेमाः घका योगीं मती तथा च्वने यः ।
 विनाश गतिमान स्वभावयात प्रकट रूपं सिया वःगु खः ।

उकथं विनाशयात जक खना च्वनीगु भंग ज्ञान खः ।
 उगु ज्ञानया क्षणय् आकार प्रकार संस्थान निमित्तत खने दइ
 मखुत । छगू थासं छगू थासय् मथ्यंसे द्रुतगति तना तना वना
 च्वनीगु जक खना च्वनी । नमूना क्यनेगु खःसा- कयकुंका
 च्वना कयकुंका च्वना घका चायेका च्वनेबले ल्हाः तुतियागु

आकार संस्थान खने मद्दु; छगू थासं मेगु थासय् मध्यसे खुह
 खुह छगू छगू छगू छगू याना तना तना वना च्वंगु जक खना
 च्वनी । अले हानं चायेका सिया च्वंगु चित्त नं नापं नापं तु
 तना तना वना च्वनीगु खः धका सिया च्वनी । सनिगु नं तना
 वनीगु सिया च्वनीगु नं तना वनीगु; सनीगु नं तनीगु, सिया
 च्वनीगु नं तनीगु जुया छज्वः छज्वः तना तना वना च्वनीगु
 जक खना च्वनी । चककंका च्वना, ल्हना च्वना, न्ह्याका
 च्वना, दिका च्वना, फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना
 च्वना थिया च्वन आदि धका चायेका च्वनेबले नं अथे हे
 चायेके माःगु व चायेका सिया च्वंगु छज्वः छज्वः खुह खुह
 तना तना वना च्वनीगु जक खना च्वनी । अले अनित्य दुःख
 अनात्म स्वभावत कं कं प्रकट जुया वइगु खः ।

उगु भंग ज्ञान परिपक्व जुया प्रबल जुइगु अवस्थाय्
 भय ज्ञान आदित लुया वइगु जुया च्वन । उगु भय ज्ञानादि
 लुया वइबले नं विनाशयात खना अनित्य दुःख अनात्म
 स्वभावत कं कं प्रकट जुया वइगु खः । उकी नं संस्कारुपेक्षा
 ज्ञान घयागु अति कोमल शूक्ष्म जुया अतिकं बोलाः । भि मभि
 आरम्भणतय्त यः मयः मयासे समभावं उपेक्षित याना
 भाविता याना च्वने फु । छघौ, निघौ, स्वघौ आदि रूपं ताउ
 तक नं छगू हे तालं भाविता याना च्वने फु । उगु संस्कारुपेक्षा
 ज्ञान परिपक्व जुया शक्तिमान जुइगु अवस्थाय् विशेष
 अतिमानगु वुट्टानगामिनी विपश्यना घयागु लुया वइगु जुल ।
 उगु वुट्टानगामिनी विपश्यनाया अन्तिम भावयागु ज्ञानयात

अनुलोम ज्ञान धाइ । उगु अनुलोम ज्ञान नं अनित्य दुःख
अनात्म आकार स्वंगू मध्यय् छगू छगूयात सिया खना लुया
वइगु खः । थुगु ज्ञान ला अन्तिम विपश्यना सम्यग्दृष्टि खः ।
नम्बर (३-घ) स्मरणिका थुगु अनुलोम ज्ञान तकं उद्देश्य
याना क्यना तयागु दु । उगु स्मरणिका धायेनु—

(३-घ) उत्पन्न जुया बये घुंका तना लोप जुया वना
च्वनीगुयात खना अनित्य दुःख निराधीन-अनात्म वका सिया खना
जुया वइगु नं विपश्यना सम्यग्दृष्टि खः ।

मार्गं ज्ञान उत्पत्ति पहः

आः कना वयागु अनुलोम ज्ञान धयागु भाविता याना
चायेका सिया च्वनीगु ज्ञानय् सर्वन्तिम खः । उमु प्रज्ञा ज्ञान
अन्त जुइ मात्रं तुरन्त रूप व नाम संस्कार निरोध व शान्त
जुइगु निर्वाण आरम्भणय् कुतुं वना प्रत्यक्ष खना वनी ।
उकथं निर्वाणयात खना वंगु गोत्रभू ज्ञान मार्गं ज्ञान फल ज्ञान
खः । इपिं स्वंगुली मार्गं ज्ञान धयागु मार्गं सम्यग्दृष्टि खः ।
उगु मार्गं सम्यग्दृष्टि द्वारा ध्वदुइगु पहः सिया खना च्वनीगु
पहःयात (३-ङ) स्मरणिका द्वारा क्यना तयागु दु । उकीयात
धायेनु ।—

(३-ङ) उत्पत्ति विनाश जुषव रूप व नाम संस्कार बिल्कुल
निरोध व शान्त जुइगु स्वप्नावयात खना प्यंगु सत्य यथार्थ धर्मयात
सिया खना वनीगु मार्गं सम्यग्दृष्टि खः ।

उगु स्मरणिकाय् “उत्पत्ति विनाश जुक्व रूप व नाम संस्कार बिल्कुल निरोध व शान्त जुइगु स्वभावयात खना” घयागु धापुर्लि निर्वाण साक्षात्कार जूगु क्यना च्वंगु दु । विपश्यना उत्पत्ति मात्र क्षणय् जूसा लुया बल तना वन लुया बल तना वन जुया तना तना वना च्वंगु रूप व नाम धर्मतय्त जक खना च्वनीगु खः । अनुलोम ज्ञान घयागु सर्वन्तिम ज्ञान अन्त जुया वनीबले ला उत्पत्ति विनाश जुइगु रूप व नामत छुं छगू हे लुया वइ मखुत । उगु रूप व नाम संस्कारत बिल्कुल मदुसे निरोध व शान्त जुइगु स्वभावय् दुने कुतु वंगुथें जुया खने दइगु जुल । व शान्त धातु निर्वाणयात साक्षात् रूपय् खंगु हे जुल । थ्व ला स्वयं खंसा तिनि वांसाक थुइका काये फइ । खंके मर्नपि व्यक्तिपिसं ला अनुमानं जक स्वया कायेगु खः ।

प्यंगु सत्य छकोलनं सिया वइगु पहः

निर्वाणयात खन धाःसा प्यंगु सत्ययात नं खनिगु जुल । व गथे धाःसा— उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगु रूप व नाम संस्कारत बिल्कुल मदुसे निरोध व शान्त जुइगु स्वभावयात खनीबले परम सुख परम शान्तिधातु हे खः धका सिया वइ । अले उगु शान्तिधातु लिसे तुलना याना मदिक अट्ट रूप उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगुयात दुःख हे खः धका नं सिया च्वनी । उकथं सीके दइगुलि उकथं उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगु खनिगु, ताइगु आदिलय् त्ववंकीगु इच्छा याइगु

समुदय तृष्णा नं अलग जुइ माक्व अलग जुया वनी । अलग जुइ माक्व घयागु श्रोतापत्ति मार्ग द्वारा अपाय गमनीय जुइ कथं प्रबलगु तृष्णा निरोध जुइगु सकृदागामि मार्ग द्वारा स्थूलगु कोडागु कामतृष्णा निरोध जुइगु अनागामि मार्ग द्वारा शूक्ष्मगु कामतृष्णा निरोध जुइगु; अरहत्त मार्ग द्वारा रूप अरूप तृष्णा निरोध जुइगु; उक्तं अलग वा निरोध जुइ माक्व अलग वा निरोध जुइगुयात व्यक्त याइगु भाव खः । उगु समुदय तृष्णा निरोध जुइगुयात (प्रहाणाभिसमय) प्रहाण कथं सिया च्वनीगु खः धका घया तल । निर्वाणयात प्रत्यक्ष रूपं खनीगु स्वभाव मार्ग सत्य खः । उगु मार्ग सत्य नं थःगु सन्तानय् (थःके) उत्पन्न जुया वंगु जूया निति (भावनाभिसमय) वृद्धि जुइकेगु कथं सिया च्वनीगु खः धका घायेमाः । संक्षिप्तं घायेगु खःसा निर्वाण घयागु निरोध सत्ययात सिया खना वनेवं ल्यंदुगु स्वंगु सत्ययात नं सीके खंकैगु कृत्य सिद्ध जुया वनीगु खः घयागु मतलब जुल । उक्तं सिया खना वनीगु पहःयात उद्देश्य याना (छगु पाखं प्यंगु सत्य, गुकथं सीकेगु सिद्ध जू ? निर्वाण खनेवं ल्यं सत्य, यथार्थ सीकेगु सिद्ध जू ।) धका न्हसः लिसः स्मरणिका २-निगु दयेका तयागु दु । व “निरोधे आरम्भणतो, तीसु किञ्चित्तो” घयागु अर्थकथा लिसे समाव जुल । ज्ञानक्रम उपदेशय् सदां कणा च्वनागु स्मरणिका नं जुया च्वन । उकि गुलि पुलांषि योगीपिनि ला कण्ठस्थ नं जुया च्वनी । उक्तं निरोध सत्य घवागु निर्वाणयात साक्षात्कार जुइवं ल्यंदुगु दुःख सत्त्व,

समुदय सत्य, मार्ग सत्ययात सीकेगु कृतम् सिद्ध जूगु कथं सिया खना बनीगुयात हे प्यंगु सत्ययात छगु पाखं सिया खना बनीगु खः घयागु धापू जुल । उकथं सिया बइगु पहःयात स्मरणिकाय् “प्यंगु सत्य यथार्थं धर्मयात सिया खना बनीगु मार्गं सम्यग्दृष्टि खः” धका घया तःगु जुल । उगु स्मरणिकायात हानं छको धायेनु ।—

(३-४) उत्पत्ति विनाश बुधव रूप व नाभ संस्कार विलकुल निरोध व शान्त बुद्धिगु स्वभावयात खना प्यंगु सत्य यथार्थं धर्मयात सिया खना बनीगु मार्गं सम्यग्दृष्टि खः ।

बुद्धि बुद्धके मार्गः मार्गाङ्ग स्वतं

आः कना वये धुंगु सम्यग्दृष्टि तं कथं स्वतं दु । मूल प्राथमिक सम्यग्दृष्टि मार्गाङ्ग छतें; आर्यमार्गया पूर्व्यामि पूर्वभाग विपश्यना सम्यग्दृष्टि मार्गाङ्ग छतें; आर्य सम्यग्दृष्टि मार्गाङ्ग छतें थुकथं स्वतं दु । लिपा कने मानिगु सम्यक्संकल्प मार्गाङ्ग आदिलय् नं थुगु सम्यग्दृष्टि लिसे ह्वना स्वतं स्वतं दया च्वंगु दु । उगु मार्गाङ्ग स्वतंयात क्रमशः पूर्वक बुद्धि बुद्धके फत धाःसा निर्वाणय् थ्यनीगु खः । उकीयात थन—

(१) मूल, पूर्व, आर्य, स्वंगु खः मार्गाङ्ग ।

(२) बुद्धिके बुद्धि, बुद्धि मार्गं अंगत्त,

प्यंगु सत्य यथार्थं धर्मयात सिया खना बनीगु मार्गं सम्यग्दृष्टि खः ।

यका स्मरणिकायात सिया तयासु दु । उकीयात धायेनु ।—

- (१) मूल, पूर्व, आर्य, स्वंगू खः मार्गाङ्ग ।
 (२) जुइकेवं वृद्धि, धुपि मार्ग अंगत ।
 ध्यनी जुल निर्वाण धातुइ तप्यंक ॥

मार्गाङ्ग च्यागू (१) मूल मार्गाङ्ग (२) पूर्वभाग मार्गाङ्ग व (३) आर्य मार्गाङ्ग धका थुकथं स्वतं स्वतं दु । इपि च्यागू मध्यय् सम्यग्दृष्टि मार्गाङ्ग छगू स्पष्ट याना क्यने धुनेवं व लिसे त्वाय् चिना च्वंगु सम्यक्संकल्पादि मार्गाङ्ग ७-गूयात नं सीके फु । उकि सम्यग्दृष्टि मार्गाङ्गयात हे स्पष्ट याना क्यने । थन क्यना वयागु नम्बर (१-ख) अनुसार (कर्म व कर्मया फल दु धका धारणा सही जुया च्वनीगु सुचरित्र सम्यग्दृष्टि) धयागु कर्मस्वकत्व सम्यग्दृष्टि मूल मार्गाङ्ग खः । थुगु कर्मस्वकत्व सम्यग्दृष्टि प्राथमिकगु जुया च्वंगुलि अति महत्वपूर्णं जू । न्हापा नं धया वये धुन । कर्म व कर्मया फल दु धका विश्वास मयात धाःसा अकुशलयात नं त्याग याइ मखु । दान, शीलादि कुशलयात नं यायेत थाकुया वनी । मज्जी मगाना छले याये मजिया ब्यू हे ब्यूसां ज्ञान विप्रयुक्त कुशल क्वह्यंगु मात्र जक जुइ । अथे जुया उजोम्ह ब्यक्ति अपायय् पतन जुइगु जक आपाः सम्भावना दया सुगती थ्यंकेगु द हे मदुम्हथे जुया च्वनी । मार्गं फल निर्वाणय् थ्यंकेगु धयागु ला तापाःगु हे जुल । कर्म व कर्मया फल दु धका विश्वास याइम्ह ब्यक्ति अकुशलयात नं विरत याना च्वनी ; दान, शीलादि कुशलयात नं फक्व चाक्व याना च्वनी ।

उपदेश न्यनी । भावना नं बृद्धि याइ । उकिं विशेष धर्मं
लाभ मजूसां सुगती ध्यना आपालं जन्म तक सुख जुइका वने
फइ । विपश्यना भावना कार्यं याना पूर्व भाग मार्गाङ्ग धयागु
विपश्यना मार्गाङ्गयात नं बृद्धि जुइके फइ । उगु विपश्यना
मार्गाङ्गयात थन नम्बर (२-ख), नम्बर (३-ग. घ.)
स्मरणिका द्वारा क्यना तयागु दु । उकथं क्यना तयागु कथं
पूर्व भाग विपश्यना मार्गाङ्ग जुया च्वंगु विपश्यना सम्यग्दृष्टि-
यात अनुलोम ज्ञान तक पूर्ण रूपं बृद्धि जुइकल घाःसा मार्गं
सम्यग्दृष्टि धयागु आर्यं मार्गाङ्ग उत्पन्न जुया निर्वाण
साक्षात्कार याना वनी । उकिं “बुइकेषं बृद्धि, बुधि भागं अंस्त;
प्यनी बुध निर्वाण घातुइ तप्यंक्” धका धया तयागु । उकथं
कर्मस्वकत्व सम्यग्दृष्टि, विपश्यना सम्यग्दृष्टि, आर्यं सम्यग्-
दृष्टियात क्रमशः बृद्धि जुइका दुइपरित्र मिथ्यादृष्टि, आत्म-
दृष्टि, सत्कायदृष्टि, शाश्वतदृष्टि, उच्छेददृष्टि, अहेतुकदृष्टि,
विषमहेतुक दृष्टितयत् हटे याना चीका छ्वयेया निति
तयागतं थुगु सूत्रय्—

परे=मेपि व्यक्तिपि; मिथ्याविद्धि=इंगु धारणा बुधि;
अविस्तन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=युगु वासय्; मयं=जिपि;
तस्मादिद्धि=कर्म व कर्मया फल दु धका स्यूगु ज्ञान; रूप व
नाम स्वभाव धर्म मात्र जक दु धका स्यूगु ज्ञान; अनित्य
दुःख अनात्म स्वभाव मात्र धका स्यूगु ज्ञान; निर्वाणयात
साक्षात्कार याना खंगु ज्ञान-धयागु सही धारणा सम्यग्दृष्टि
बुधि; अविस्ताभाति=जुया च्वने धका; तल्लेखो=क्लेशयात

सात्सुका पाः जुह्वकीगु ध्यात्तरणयात; करणीयो= ध्यात्तरण
याथेस्तः आदि घका कना तथा बिज्यात ।

उगु अववाद उपदेश अनुरूप अधिष्ठान स्मरणिका
घायेनु ।--

कर्तव्यं कर्म व कर्मफल मनु आदि घका द्वंगु धारणा बुधिं कुवा
ष्वकीगु पासय् विमिसं. ला कर्म व कर्मफल बु आदि घका सही धारणा
वमेकं चने । (विषयना कार्य उदघोग व अम्यास याथे
मफुर्तिपि व्यक्तिपिसं कर्म व कर्मया फल दु धयागु थुगु सही
धारणाः सम्यग्दृष्टिं ला सम्पन्न जुह्व कथं विशेष ध्यान तव्यं
चनेमाः । थःपिनि निति जक मस्तु; थःपिनि काय् म्हाय्
मन्ना खात्तातय्मु निति नं थुगु सम्यग्दृष्टिं सही धारणाः सम्पन्न
जुयं च्वनी कथं स्यवे कने याना बीमाः । थुगु सही दृष्टिं
समेतं मन्त धाःसा परम्परागत कथं बुद्ध शासनिक व्यक्तिपि
धाःसा नं धार्थेपि बुद्ध शासनिक व्यक्तिपि मजुसे च्वंचनी ।
अले हानं माँ-बौपिसं बुद्ध वन्दना यायेगु, शील समादान
यायेगु; पुण्यनुमोहन मन्ना वान बीगु आदि कुशल कर्मत याना
च्वनीगु अवस्थाय् कर्म व कर्मया फलयात्त किस्वास मयाइपि
काय् म्हाय्पिसं निहने म्हास्ति वःथे छुबे भाःपाः इमिसं
अकुसलत वृद्धि यान्न च्वने यः । अनं हानं तःधिक जुका
रुद्धमे म्हाहिक समुच्च अदि छगू मस्तु छगू कारणं यथा
अन्व धर्ममलस्वीपि नं जुया वने यः । धर्मं मर्दुपि नान्तिक्क
रूपम् नं जुया वने यः । उकि थःपिनि काय् म्हाय्पिन्त

मन्त्रानिसैं धुगु सम्यग्दृष्टि सही धारणा सम्पन्न जुइ कथं स्वने कने याना बिया तथेमाः । फया वन धाःसा विपश्यना सम्यग्दृष्टि आर्थ मार्ग सम्यग्दृष्टि परिपूर्ण जुइ कथं नं उदयोग व अभ्यास याके बीमाः ।) का धायेनु ।--

कर्तव्य कर्म व कर्मफल मनु आदि धका द्वंगु धारणा बुधि जुया कर्तव्यीगु यासय् जिमिसं ला कर्म व कर्मफल दु आदि धका सही धारणा ब्येका स्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । बुजागु विंसायात उत्पन्न जुइका स्वने । मिथ्यादृष्टि द्वंगु धारणा द्वंगु मार्गयात सम्यग्दृष्टि सही धारणा सही मार्ग द्वारा छले याये । सम्यग्दृष्टि द्वारा खेर्णोबही बने; मिथ्यादृष्टि क्लेश मियात सम्यग्दृष्टि गुद लक्ष्मण मन याये ।

उगु अविष्टान स्मरणिका अनुरूप आचरण याना बनेगु खः । आः उपदेश न्यना चर्चि परिषद्पि कर्म व कर्मया फल दु धयागु सम्यग्दृष्टि ला सम्पन्न जुया स्वने धुंकल । उगु सम्यग्दृष्टि बलाना च्वंगु स्वया नं कं बलाना दृढ स्थिर जुया च्वनी कथं उदयोग व अभ्यास याना बनेगु जक आवश्यक खः । विपश्यना ज्ञान उत्पन्न मज्जनि तिनिपि ब्यक्तिपिसं विपश्यना कार्ययात उदयोग व अभ्यास यायेमाः । उदयोग व अभ्यास याना वने स्वने तिनिपि अभ्यास याये नपि ब्यक्तिपिसं ला मध्यनिगु च्वय् च्वय् च्वंगु ज्ञानेय् ध्यनी कथं उदयोग व अभ्यास याना बनेगु खः । उदय ब्यय ज्ञानय् मध्यनिसा उगु ज्ञानय् ध्यनी कथं उदयोग व अभ्यास यायेमाः । उगु

ज्ञानय् ध्यान धाःसा न्हापा अनुभव याये मनंनिगु धर्म रसयात अनुभव याये खनि । अतिकं प्रसन्न प्रफुल्लित जुइ दइ । मार्गं फल ज्ञानय् ध्यनी कथं उदघोग व अम्यास यायेत नं बांलाःगु लिघंसा व सहयोग दया वनी । संस्काररूपेक्षा ज्ञानय् मध्यंनिसा उगु ज्ञानय् ध्यनी कथं उदघोग व अम्यास यायेमाः । उगु ज्ञान ला अतिकं शूक्ष्म कोमल जुया च्वन । भाविता याना चायेका च्वनेगु नं तःसकं अःपुसे याउंसे च्वं । स्वतः हे थःथःमं तुं सिया सिया वना च्वंगुथें जुया च्वनी । भिगु आरम्मणतय्त अनुभव याना च्वनेबलेथें नं त्वःवनापुसे च्वना न्हाइपु तायेगु, लय् तायेगु महु; मभिगु आरम्मणतय्त अनुभव याये मालीबले नं मन सुख मताइगु महु; मात्र सिया सिया जक च्वना उपेक्षित जुया भाविता याना यंका च्वने फु । छलङ्गुपेक्खा (षडाङ्ग उपेक्षा) धयागु अरहन्तपिनिगु गुणं उगु क्षणय् सम्पन्न जुया च्वनी । थःथःमं नं अति हे लुदं फुदें जुया च्वनी । भेपिसं स्यूसा नं तःसकं हे श्रद्धा प्रसन्न तायेके बहः जू ।

उगु संस्काररूपेक्षा ज्ञानं परिपक्व व प्रबल जुल धाःसा निर्वाणयात साक्षात्कार रूपं खनिगु मार्गं सम्यग्दृष्टि लुया वइगु हे जुल । उगु मार्गं सम्यग्दृष्टि उत्पन्न जुल धाःसा मिथ्यादृष्टि धाक्व सम्पूर्ण रूपं निर्मूल जुया वनी । कमसेकम उगु श्रोतापत्ति मार्गं सम्यग्दृष्टि सम्पूर्णं जुइ कथं उदघोग व अम्यास याना वनेगु खः । फया वन धाःसा ला सकृदागामि मार्गं, अनागामि मार्गं, अरहत्त मार्गं धयागु च्वय् च्वय्यागु

मार्गं सम्यग्दृष्टिं नं सम्पूर्णं जुड़ कथं उदद्योग व अभ्यास याना
यंकेमाः । इपि उच्चस्थ मार्गं सम्यग्दृष्टिं ला क्वय् क्वय्यागु
मार्गं हटे याये मफूगु अस्मिमान धयागु दृष्टिमानयात हटे याइ ।
अस्मिमान धयागु जि सः जि तःघं आदि धका घाल्थें दुगु
गुणयात कारण याना लुया वइगु मान खः । व घाल्थें दुगु
सत्यगु गुणयात कारण याना लुया वइगु जुया उकीयात
याथावमान धका घाइ । उगु मानयात अरहत्त मार्गं तिनि
निरवशेष रूपं त्यं पुत्यं मदयेक हटे याये फइगु जुल । उकिं
दृष्टिं समानगु उगु मानयात हटे याये फइ कथं उदद्योग व
अभ्यास यायेगु नं थुगु सम्यग्दृष्टिं मिथ्यादृष्टियात हटे याये
फयेक उदद्योग व अभ्यास यायेगुली दुथ्याना च्वंगु जुल । उकथं
समावेश जुया च्वंगु जुया उगु दृष्टिमानयात अरहत्त मार्गं
सम्यग्दृष्टिं द्वारा हटे याये फइ कथं उदद्योग व अभ्यास याना
बनेमाः ।

समय फुत । थौं पुण्यानुमोदन याना उपदेश क्वचायेका
छ्वये ।

पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन

थौंया निरिति कीसं सुखी जुये माल ।

सम सम समभागं पुण्य ग्रहण याये माल !

साधु ! साधु !! साधु !!!

सल्लेख सूत्रोपदेश न्हेगूगु काण्ड क्वचाल ।

सल्लेख सूत्रोपदेशं

(च्यामूगु कारण्ड)

ब. सं. १३३२-वें आश्वीन कृष्णपक्ष अष्टमी

उपदेश स्वापु

आश्वीन पुन्ही खुनु सल्लेख सूत्रोपदेशय् दुने च्वंगु मिथ्यात्म १०-गुलि शुरु याना उपदेश कना । मिथ्यादृष्टि छगू जक पूवन । मिथ्यासंकल्पादि मिथ्यात्म धर्म ६-गू ल्यं दनि । उगु ६-गूयात थौं क्वचायेक कने माली । कृष्णपक्ष अष्टमी जि उपदेश कना च्वनामु दि मखु । तर कृष्णपक्ष द्वादशी खुनु मण्डले वनेगु दया च्वन । अन लच्छि मयाक बिते जुइ तिति । उकिं कार्तिक पुन्ही खुनु नं थुगु उपदेश स्वाका कने फइ मखुनि । अथे जुया थुगु उपदेश न्यना च्वं पि व्यक्तिपिनि निति स्वापु तापाना वनी । उकथं स्वापु तामपाकेया निति धका थौं स्वाका कना च्वनागु खः । आः मिथ्या संकल्पं शुरु याना कने ।

१२-मिच्छासंकल्प-द्वं के बिचाः यायेगु

परे मिच्छासंकप्पा भविस्सन्ति; मयमेतथ सम्मासंकप्पा भवि-
स्सामाति सल्लेखो करणीयो ।

परे=मेपि व्यक्तिपि; मिच्छासंकप्पा= द्वंगु बिचाः
दुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासत्; मयं=
जिपि; सम्मासंकप्पा=सही बिचाः दुपि; भविस्सामाति=जुया
च्वने घका; सल्लेखो=क्लेशघात सालुका पाः जुइकीगु
घाचरणयात्; करणीयो=घाचरण यायेमाः ।

संक्षिप्त शीर्षकय् मिच्छासंकल्प (मिथ्या संकल्प) द्वं के
बिचाः यायेगु घका क्यना तथा । द्वना च्वंगु बिचाः घायेगु
लिसे समान खः । उगु द्वना च्वंगु बिचाः घयागु छु छु लय्
धाःबले कामवितर्क, व्यापादवितर्क, विहिंसावितर्क घयागु
बिचाःत हे खः । उकी कामवितर्क घयागु यइपुसे ल्वःवनापुसे
च्वंगु विषयघात बिचाः याना च्वनेगु खः । व्यापादवितर्क
घयागु कतपिन्त मरण जुइकेया विनाश जुइकेगु बिचाः याना
च्वनेगु खः । विहिंसावितर्क घयागु कतपिन्त शास्ति घाये
निर्ति बिचाः याना च्वनेगु खः । उकिं (क) संकेत स्मरणिकाय्
“यइपु ल्वःधनापुगुयात् बिचाः यायेगु कामवितर्क; मरण व विनाश
जुइकेगु बिचाः व्यापादवितर्क; शास्ति यायेगु बिचाः विहिंसावितर्क;
युपि संकल्प वा बिचाः स्वंगुयात् मिथ्या संकल्प घाइ” घका धयां
तयागु दु । उकीयात् घायेनु ।—

(क) यइपु ल्वःवनापुगुयात विचाः यायेगु कामवितर्कः; मरण व विनाश जुइकेगु विचाः ब्यापाववितर्कः; शास्ति यायेगु विचाः विहिंसावितर्कः; थुपि संकल्प वा विचाः स्वंगूयात मिथ्या संकल्प थाइ ।

थों कन्हे मनूतय्के गुजागु वितर्क विचाः संकल्प आपाः लय् ? मिथ्या संकल्प घयागु थुपि विचाः संकल्प वितर्कत जुया च्वनीगु आपाः । इपि स्वंगुली नं कामवितर्क घयागु वितर्क जुया च्वनीगु आपाः । गुकथं घाःसा- मनूतय्सं प्रायः याना यइपु ल्वःवनापूगुयात विचाः याना च्वनीगु खः । नसा त्वंसा पुंसा लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना च्वनी । जुइ च्वनेगु व्यवहार लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना च्वनी । उन्नति वृद्धि सुख समृद्धि लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना च्वनी । जुइ च्वनेगु व्यवहार लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना च्वनी । उन्नति वृद्धि सुख समृद्धि लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना च्वनी । ज्या-खँ क्रिया कलाप लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना च्वनी । थःगु आन्तरिक विषय लिसे स्वापु तथा यचुसे पिचुसे च्वंकेत, बांलाकेत, कतपित ययेकेत, दीर्घायु जुइत, स्वस्थ जुइत सार्कभिक नयेत, याउँक दघनेत आदि द्वारा नं विचाः याना च्वनी । भिभिगु वस्त्रत, तिसा वसः अलंकारत दयेकेत, नसा त्वंसा भिभिगु चूलाकेत, बांलागु डेँ भिभिगु लासा फांगा फनिचर हलं ज्वलंत दयेकेत, मू वंगु रथ भिभिगु कारत दयेकेत आदि आदि सम्बन्धय् नं विचाः याना

चवनी । जीवन हनेया निरिति माःगु ज्या खँ मामिलात लिसे
स्वापु तथा नं बुँ, बालि, जग्गा जमीन, बाग बगीचा सा म्ये
द्वहं आदि विभिन्न मिशिनरी चीज वस्तुत आदि दयेकेत नं
विचाः याना चवनी । वैवाहिक जीवन काय् म्हाय् साखा
सन्तानत लिसे स्वापु तथा नं विचाः याना चवनी । म्दुनिगु नं
दयेकेत, दये धुकूगु नं सम्हाले यायेगु सुरक्षा यायेगु आदि
विषयय् नं विचाः याना चवनी । (सुथय्) दना वसां निसें
(बहनी) न्हो मवःतल्ले यइपुगु इच्छा याये बहःगु ल्वःवना-
पूगु कामगुण आरम्भणतय्त विचाः याना चवनीगु हे आपाः
जुया चवन । इपि कामवितर्कं हे खः ।

उगु वितर्कं उगु विचारय् थःगु ज्या थःगु लाभयात
न्ह्यब्वया विचाः याना चवनीगु ला सही विचाः घका धायेमाः
खः । तर धार्मिक दृष्टि स्वया यंकेबले ला कामराग घयागु
अकुशलं विचाः याना चवंगु जूया निरिति मिथ्यासंकल्प-द्वंगु
विचाः घका हे घयातल । उकी दुनय् मज्जिमगाना उपभोग
परिभोग प्रयोगया निरिति धार्मिक पूर्वक विचाः यायेगु ला दोष
दुगु मखु । उजागु ला भावना उदद्योग व अभ्यास याना
चवनीपि भिक्षुपिसं समेतं भिक्षा वनेत आदि ज्या-खँया निरिति
विचाः याना चवनेमाः । उकि थुजागु मज्जिमगाना धार्मिक
पूर्वक विचाः यायेगुयात ला निर्दोषगु खः घका हे धाये माली ।
अथे नं भावना कार्य उदद्योग व अभ्यास याना चवनेगु समव
दुने ला उजागु विचाःत समेतं ताकाल तक स्वीकार याना
तथे मज्यु । भाविता याना चायेका मंदयेका छवयेमाः ।

सदोषगु दयेकेगु मत्वःगु मज्युसुयात अघर्म व अन्याय
 कथं विचाः याना च्वनीगु, दयेके ल्वःगु ज्यूगुली नं प्रमाणं
 अतिक्रमण जुइक दिलचस्पी कया क्वात्तुक क्वात्तुक विचाः
 याना च्वनेगु थुजागु कामवितर्कतयत् ला तःघंगु दोष
 दु धाये माली । छाग्य धाःसा- उजागु कामवितर्कतयत्सं
 अपाय प्रतिसन्धि मजुइकूसां इपि संसार तःहाकः जुइगुया
 कारण जुइगु जूया निति हे खः । उकि उजागु कामवितर्क-
 यात ला स्वीकार मयासे हटे याये फुसा तःसकं वेश जू । अले
 हानं इन्द्रिय संवर शीलं पूर्णं जुइ ल्वःपि श्रमण भिक्षुपि
 योगीपिसं विसभाग आरम्मण लिसे सम्बन्धितगु कामवितर्क-
 तयत् नं हटे याये ल्वः जू । विसभाग आरम्मण धयागु
 रूपाकृति अन्तर दया च्वंपि मिसा व मिजंतयत् धाःगु खः ।
 उकि श्रमण भिक्षु, मिजं योगीपिसं मिसा आरम्मणतयत्
 विचाः मयायेगु; शीलवती, अनागारिका, मिसा योगीपिसं
 मिजं आरम्मणतयत् विचाः मयायेगु आवश्यक जू । इपि
 विसभाग आरम्मणतयत् विचाः याना च्वन धाःसा उदद्योग व
 अम्यास याना च्वंगु समाधि, प्रज्ञा, भावना हानि जुया वने यः ।
 उकि उजागु कामवितर्कयात ला विशेष रूपं आविता याना
 चायेका हटे यायेगु आवश्यक जू ।

अले हानं कल्पनाय् मयःम्ह व्यक्ति लुया वल धाःसा
 उम्ह व्यक्तियात सिना वनेमाः; विनाश जुइमाः घका विचाः
 याये यः । वं जिगु अनर्थं याना वःगु दु; याना च्वन; वयागु
 कारणं याना जिगु संकल्प ज्या-खंत स्यंका च्वने माल आदि

धका आरोप लभे याना उम्ह व्यक्तिया मरण कारण मरण
 उपायतयत् विद्याः याना प्रार्थना याना च्वने यः । स्यायेगु तं
 विद्याः याना च्वने यः । व व्यापादवितर्क मन्तय प्रति जक
 विद्याः याना उत्पन्न जुइगु मखु; सर्प, बिच्छे, घैय, कुसि,
 पतिथे जाःपि प्राणीतयत् मरण जुइके मास्ति वइगु नं व्यापाद
 वितर्क हे खः । उको अन्तराय याइपि सर्प, बिच्छे, धुं
 (भालु) आदि शत्रुतयत् स्यायेगु विद्याः याइगु ला विद्याः
 याइम्ह व्यक्तिया पक्षं स्वयेवले खःगु विद्याः ज्यूगु विद्याः धका
 धाये माःथे च्वं । तर उकथं विद्याः याना लुधा वइगु अकुशलं
 ला थःमं इच्छा यानागु भिगु फल सुख बी मयः । इच्छा
 महुमु मभिगु फल दुःख जक बी यः । अथे जुवा यथिजाःगु
 ज्या यथिजाःगु फलयः निति हे विद्याः याना मरण जुइकेगु
 स्यायेगु निति विद्याः यायेगु व्यापादवितर्कयात् मिथ्यासंकल्प
 द्वंगु विद्याः धका हे धायेयाः ।

अले हानं म्मम्ह व्यक्तियात् स्यायेगु लक्ष्य मलःसे
 दुःख कष्ट व शास्ति बीगु कथं जक विद्याः यायेगु विहिता-
 वितर्क खः । व मयःम्ह व्यक्तियात् दाये, च्वाये, व्वबी; खेके
 याये; दुःख कष्ट जुइक याये आदि धका विद्याः याना च्वनीम्ह
 स्रभाक् खः । व भिगु चेतनं अवदाद बी निति विद्याः याइगु
 जूसा ला दोष महु धाये सानी । दोषं विद्याः याइगु जूसाः तु
 दोष दु । दोषारोपण याका च्वंम्ह व्यक्ति गुलि गुलि शीलादि
 गुण दुम्ह जुल, उक्कि उक्कि दोष तःधं जुइ । उक्कि उकीयात् नं
 मिथ्यासंकल्प = द्वंगु विद्याः धका धायेयाः ।

इपि मिथ्यावितर्कं स्वंगू द्वारा कतपि द्वंगु विचाः दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला सही विचाः दयेका च्वने घका नुगलं चायेका समादान याना क्लेश पाः जुइकीगु, आचरणयात आचरण यायेमाः ।

सम्मासङ्कल्प (सम्यक् संकल्प) सही विचाः

उकी सही विचाः घयागु छु धाःसा नकतिनि कना वयागु मिथ्यासंकल्प स्वंगूया प्रतिपक्षी जुया च्वंगु सम्यक्संकल्प स्वंगू हे खः । नैष्कर्म्य वितर्कं, अब्यापाद वितर्कं, अविहिंसा वितर्कं घयागु थुपि स्वंगू हे जुल । उगु स्वंगुली नेकसम्मवितकक = नैष्कर्म्य वितर्कं घयागु पिहाँ वनेया निति विचाः यायेगु खः । गुजागु पिहाँ वनेगु लय् धाःबले यइपु ल्वःवनापूगु कामगुणं पिहाँ वने निति; यइपु ल्वःवनापूगुलि पिहाँ वनेया निति, क्लेशं पिहाँ वनेया निति; संसारं पिहाँ वनेया निति; विचाः यायेगु खः । उकीयात स्मरणिकाय् “यइपु ल्वःवनापूगु मदयेकेया निति विचाः यायेगु नैष्कर्म्य वितर्कं खः ।” घका संक्षिप्तं घया तथा । विस्तृतं कयना यंकेगु खःसा नैष्कर्म्य घयागु पदयात अर्थकथाय् थुगु कथं उल्लेख याना व्याख्या याना तःगु दु ।

पञ्चजा पठमं धानं, मिञ्जानच्च विपस्सता ।

सञ्जे पि कुससा घम्मा, नेकसम्मन्ति पदुञ्चरे ॥

श्रमण भिक्षु जुइगुयात नं नेक्कम्म=नेक्कम्म्य=पिहाँ वनेगु घाइ । प्रथमध्यानयात नं नेक्कम्म्य घाइ । निर्वाणयात नं नेक्कम्म्य घाइ । विपश्यनायात नं नेक्कम्म्य घाइ । दान शीलादि कुशल धर्मं धाक्वयात नं नेक्कम्म्य घाइ । अथे जुया श्रामणेर जुइ निति; शीलवती अनागारिका जुइ निति; भिक्षु जुइ निति बिचाः यायेगु नं नेक्कम्म्य वितर्कं खः । ध्यान लाभया निति, शमथ भावना अभ्यासया निति बिचाः यायेगु नं नेक्कम्म्य वितर्कं खः । निर्वाण साक्षात्कार याये फयेके निति बिचाः यायेगु नं नेक्कम्म्य वितर्कं खः । विपश्यना भाविता याये निति, कर्मस्थान आश्रम्य वने निति बिचाः यायेगु नं नेक्कम्म्य वितर्कं खः । दान बी निति शील समादान याये निति उपदेश न्यनेगु आदि छगू मखु छगू कुशल कर्म याये निति बिचाः यायेगु नं नेक्कम्म्य वितर्कं खः । उगु पिहाँ वनेगु बिचाः; बिचाः याक्व पतिकं कर्म व कर्मया) फल दु घका विश्वास याइगु सीकीगु खंकीगु सम्यग्दृष्टि मार्गत नं दुध्याः । व दान बी निति बिचाः याइगु क्षण्यं नं दुध्याः । दान बिया च्वनीबले नं दुध्याः । शील आचरण याये निति बिचाः याइगु क्षण्यं शीलाचरण याना च्वनीगु क्षण्यं नं दुध्याः; भावना उदद्योग व अभ्यास याये निति बिचाः यायेगु क्षण्यं नं कर्म व कर्मया फल दु घका सीकीगु खंकीगु सम्यग्दृष्टि दुध्याः । शमथ भावना अभ्यास याना च्वनीगु क्षण्यं नं प्राथमिक रूपं दुध्याः । विपश्यना भाविता याना च्वनीगु क्षण्यं ला विपश्यना सम्यग्दृष्टि घयागु विपश्यना ज्ञानं छगू मखु छगू दुध्याः । उकिं

सम्यक्संकल्पयात वृद्धि जुहकल धाःसा नं सम्यग्दृष्टि दुध्याः ।
सम्यग्दृष्टियात वृद्धि जुहकल धाःसा नं सम्यक्संकल्प समेतं
वृद्धि जू । अथे हे मेमेधु माःसाङ्गत नं योग्यतानुसार वृद्धि जू
धका लुमंका सीका तयेमाः ।

अले हानं अब्यापाद वितर्कं धयागु ब्यापाद वितर्कया
प्रतिपक्षी खः । मरण व विनाश मजुइकेया निंति सुख जुइकेया
निंति बिचाः यायेगु खः । सुख जुइके बी मास्ति वइगु मैत्री
धातुं बिचाः यायेगु खः । उर्कि स्मरणिकाय् “सुख जुइके बीया
निंति बिचाः यायेगु अब्यापाद वितर्कं खः” धका धया तयागु दु ।
अले हानं अविहिंसा वितर्कं धयागु विहिंसा वितर्कया प्रतिपक्षी
खः । दया माया तथा बिचाः यायेगु खः । दया तइगु करुणां
युक्त जुया बिचाः यायेगु खः । संसारय् मनुतय्सं थःपि लिसे
सम्बन्धितपि ब्यक्तिपि थःगु पक्षयापि ब्यक्तिपित जक महत्व बी
मास्ति वः । थःपि लिसे प्रतिपक्षीथे च्वंपि मनुतयत् ला शत्रु
रूपय् मती तथा शास्ति याये मास्ति वः । मरण व विनाश
जुइके बी मास्ति वः । थुकथं बिचाः यायेगु प्रार्थना यायेगु
आपाः आपाः हे जुया च्वन । थुकथं बिचाः यायेगु वृद्धि जुइका
च्वंगु लोकय् दुने पिनेयागु ला छुटे मयासे मैत्री धातु द्वारा
सुखी जुइमाः धका बिचाः यायेगु; करुणां दुःखं मुक्त जुइमाः
धका बिचाः यायेगु अति हे उत्तम व पवित्र जुया च्वन ।

उर्कि केपि द्वंगु बिचाः दुपि जुया च्वनीमु शस्य
दिपि ला सही बिचाः दुपि जुया च्वने धका नुपत्तं चायेका

क्लेश पाः जुडकीगु आचरणयात आचरण यायेमाः धका निर्देशन बिया बिज्याःम्ह तथागतयागु अववाद अनुरूप सल्लेख आचरणयात आचरण याना वनेगु खः । थुगु थासय् अति हे स्मरणीयगु बोधिसत्त्व सुमेध ब्राह्मणयागु नैष्कर्म्य वितर्क उत्पत्ति पहः उल्लेख याना क्यने मास्ति वः ।

सुमेधया नैष्कर्म्य वितर्क

आपाःसिनं न्यना तये धुंकूगु दु बोधिसत्त्व सुमेध धयाम्ह वने धुंकूगु प्यंगू असंख्य व छगू लाख कल्प न्हापा उत्पन्न जुल । उम्ह सुमेध ल्याय्म्हचा तिनिबले हे वया माँ-वौपि परलोक जुया वंगुलि धुकू थुवाः वहिदारं बोधिसत्त्व सुमेध ब्राह्मण कुमारयात माँ-बौ वाज्या अजि न्हेगू पुस्तांनिसें मुंका थकूगु सम्पत्तित लः ल्हाये हल । धुकूत चायेका थुपि सम्पत्तित छि माँ-बौपिनि पालाय्यागु सम्पत्तित खः । थुपि सम्पत्तित ला बाज्या अजिपिनि पालाय्यागु सम्पत्तित खः । थुपि सम्पत्तित छिकपिनि तापा वाज्या तापा अजिपिनि पालाय्यागु सम्पत्तित खः आदि धका न्हेगू पुस्ता तकयागु सम्पत्तितय्गु हिसाव किताव क्यना लः ल्हात ।

उगु अवस्थाय् बोधिसत्त्व सुमेधं चिन्तन यात । सम्पत्तित जक ल्यना च्वन । सम्पत्तित मुंका वंपि माँ-बौ वाज्या अजिपि ला दुगु मखये धुकल । सम्पत्तित इमिसं तथा वंथें दया च्वन तिनि । इपि सम्पत्तितय्सं थुवाःत सिना वंगु

नं मस्यु । इमिसं नं थुगु सम्पत्तित रेखदेख या वये फूगु मखुतं । सम्पत्ति छखे थुवाःत छखे जुइ धुं कल । थुगु सम्पत्तित इमिसं छ्यला प्रयोग नं याना मवं । साथ्य् ज्वना नं वने मफु । जि थुपि सम्पत्तित ज्वना वने घका बिचाः लुइकल । गुकथं ज्वना वनेगु लय् धाःबले इपि सम्पत्तितयत् दान प्रदान याना अनुगामिक सम्पत्ति नां दया च्वंगु दान कुशल ज्वना वने घका चिन्तन याःगु जुल । अनुगामिक सम्पत्ति धयागु कुशल-कारी व्यक्तिया ल्यु ल्यु लिना वइगु कुशल हे खः ।

सम्पत्ति प्यथी

सम्पत्ति धयागु जङ्गम सम्पत्ति, स्थावर सम्पत्ति, अंगसम सम्पत्ति व अनुगामिक सम्पत्ति घका ४-थी दु । “दास दासी सा म्ये द्वहँ आदि सने सःगु सजीव सम्पत्तियात जंगम, सने मसःगु निर्जीव सम्पत्तियात स्थावर” घका थुकथं अर्थकथाय् भेद याना तःगु दु । तर थन ला व्यावहारिक बोलचाल कथं हे विभाजन याना क्यने । लुँ वहः तिसा वसः परिभोगादि हिलाबुला याये अःपुगु सम्पत्तित जंगम सम्पत्ति घका सीकेमाः । उजाःगु सम्पत्तित स्थिर मजू; थःगु सम्पत्ति खःसां खुँ डाखुँ ह्येकासिदथो आदि कतपिनि ल्हाती लाना च्वन घाःसा व कतपिनि सम्पत्ति जू वनीगु जुयां च्वन । नमूना कथं फाउन्टेन पेन जेब घडीथें जाःगु थुजागु सम्पत्तित बगलिमारातय्सं इमिगु खलिटि वा म्हिचाय् तया तये धुन

धायेवं इमिगु जू वनीगु जुल । विशेष संकेत मन्त धाःसा,
साक्षी मन्त धाःसा लित काये अःपु मजू । उर्कि उगु हिलाबुला
जुइ अःपुगु सम्पत्ति स्थिर मदु । आः थःगु सम्पत्ति जुया
चवंसां छुं समय लिपा मेपिनि सम्पत्ति नं जू वने फु । अथे
जुया प्रयोग्य् मवःगु लुं वहः आदि जंगम सम्पत्तियात
वयासिबे स्थिरगु स्थावर सम्पत्ति जुइ कथं हिलाबुला याना
तयेमाः । स्थावर सम्पत्ति धयागु बुँ, बालि, जग्गा जमीन,
बिल्डिंग, छेँ, बगोचा थुजागु सम्पत्ति खः । थुजागु सम्पत्ति
ला सुं छम्हसिनं मखंक मचायेक हिला यंके मज्यू । उर्कि थुगु
स्थावर सम्पत्ति जंगम सम्पत्ति स्वया स्थिर जू । अथे नं
शक्तिशालीम्ह ब्यक्ति जिगु अधीनय् खः । जि अंश भाग कया
तयागु सम्पत्ति खः आदि धका नालिश तया काल धाःसा
मेम्ह ब्यक्ति तोता छ्वये माले फुनिगु जुया च्वन । अले हानं
समययागु परिस्थिति अनुसार परिवर्तन जुइगु कारणं याना नं
थःगु ल्हातं छ्वेले चिला वने फुनि । मन धुवक तया च्वने दुगु
मखु । उर्कि उगु स्थावर सम्पत्तियात अंगसम सम्पत्तिया रूप्य्
हीका यंके फुसा वं ज्यू । अंगसम सम्पत्ति धयागु ल्हाः तुति
आदि शारीरिक अंग प्रत्यंग समानगु सम्पत्ति धयागु भाव
खः । ल्हाः तुति आदि अंगत थः वंथाय् नापं लिना वः ।
ल्यना च्वं धयागु मदु । अथे हेथें थुगु अंगसम सम्पत्ति वंथाय्
लिना वइगु जुया च्वन । गुजागु सम्पत्ति लय् धाःवले जीवन
हनेगु शिल्प विदद्या हे खः । चित्रकारी, कलाकारी विदद्या
हे थःजु, बज्रकःमि, दकःमि, सिकःमि शिल्प हे थःजु, लेखन-

दास बहिदार विदद्या हे थःजु, वैदद्य विदद्या, शिक्षक विदद्या हे थःजु, लेखन विदद्या, न्याय विदद्या, प्रशासनिक विदद्या हे थःजु, सांस्कृतिक विदद्या, कृषि सिंचाई विदद्या, मिशिनरी विदद्या हे थःजु, कल कारखाना औद्योगिक विदद्या हे थःजु उजागु जीवन निर्वाह सम्बन्धी छगू मखु छगू विदद्या बांबालाक सयेका सीका तल धाःसा वंथाय् थःगु शिल्प विदद्या द्वारा ज्या-खँ याना नये त्वने फु । उगु विदद्यायात मेपिसं लाका काये नं फइ मखु । उकि थःपिनि काय् म्हाय्पिन्त घन सम्पत्ति फुका शिल्प विदद्या स्यने कने यायेमाः । अथे नं उगु प्रज्ञा नं कानूनी कथं रोक थाम याना तल धाःसा प्रयोग्य ह्ये मफया च्वने यः । वयासिकं स्थिरगु सम्पत्ति ला अनुगामिक सम्पत्ति खः । अनुगामिक सम्पत्ति धयागु ला दान शीलादि कुशल कर्मत जूया निति सुना नं हे खुया काये फइ मखु । लाका काये फइ मखु । भिगु फल मवी कथं सुना नं हे रोक थाम याये फइ मखु । वंथाय् जन्म जन्म पतिकं ल्यू ल्यू वया नं फल बिया च्वनी । उकि थुगु अनुगामिक सम्पत्ति ला दकैसिबे स्थिरगु जुल । सुमेध ब्राह्मण कुमारं स्थिर मजगु लु बहः आदि सम्पत्तितय्त उगु दृढतम स्थिरतम अनुगामिक सम्पत्ति रूप्य् हीका ज्वना वने निति बिचाः याःगु जुल ।

उकि बोधिसत्त्व सुमेध उगु सम्पत्तितय्त दान प्रदान याना गृह त्यागं लिपा ऋषि प्रव्रजित जुया वन । उमेर ला दहरकाले येव-धका धया तःगुलि १६-दँ, २०-दँति तिनि दुखाः बः । उकथं ल्याय्महचा तिनिबले हे ऋषि प्रव्रजित

जुया शमथ भावना कार्य अभ्यास याःगु जुल । (७) न्हेहुया दुने हे ध्यान अभिज्ञात लाभ जुल धका धया तःगु दु । लिंपा छ्हु दीपंकर तथागतया पादमूलय् थःगु शरीरयात ता याना दान बिल । उगु अवस्थाय् दीपंकर तथागतं नियत व्याकरण बिया बिज्यात ।

अन बोधिसत्त्व सुमेधं दक्व सम्पत्ति दान प्रदान यायेगु बिचाः याःगु नैष्कर्म्य वितर्कं धयागु सम्यक्संकल्प खः । ऋषि प्रव्रजित जुइगु बिचाः नं नैष्कर्म्य वितर्कं खः । ध्यान अभिज्ञा लाभ याये फयेक उदचोग व अभ्यास यायेगु बिचाः नं नैष्कर्म्य वितर्कं खः । इपि फुकं वृद्धि याये बहःगु सम्यक्संकल्प भिगु बिचाःत हे जुल । दीपंकर तथागतया पादमूलय् ता दयेका दान यायेगु बुद्धत्व लाभया निंति प्रार्थना यायेगु बिचाःत नं सम्यक्संकल्प खः ।

अथे हेथें थौं कन्हेयापिं मनूतय्सं न्हिथं बुद्ध वन्दना यायेगु, पञ्चशील समादान यायेगु भोजन आदि दान यायेगु निंति बिचाः यायेगु नैष्कर्म्य वितर्कं हे खः । आःथें उपोसथ दिनय् अष्टशील समादान यायेगु, बुद्ध मन्दिरय् वनेगु, उपदेश स्थनेगु, भावना उदचोग व अभ्यास यायेगु निंति बिचाः यायेगु नं नैष्कर्म्य वितर्कत हे खः । उकी भावना उदचोग व अभ्यास यायेगु नं त्वःवनापूगु न्ह्याइपुगु आरम्मणयात त्याग याना अभ्यास याये माःगु जुया च्वन । उकिं कामगुण आरम्मणतय्त मती लूथे बिचाः याना न्ह्याइपु तायेका च्वपिं

मनूतयसं भावना उदद्योग व अभ्यास यायेगु निति कल्पना याये फइ मखु । उजाम्ह ब्यक्तियात भावना अभ्यास याये निति मेपिसं प्रेरणा ब्युसां छगू मखु छगू कारण क्यना तोह तया (वं) छले याना जुया च्वने यः ।

याकः बकः व्यक्तियात थःजु, वा आपाःसित सुखी जुइमाः, सुखी जुइमाः- धका मैत्री फैले याना च्वनेगु अबस्थाय् अब्यापाद वितर्क जुया च्वनीगु खः । छम्ह व्यक्तियात थःजु वा आपाःसित सुख जुइकेया निति बिचाः याना च्वनेबले नं अब्यापाद वितर्क जुया च्वनीगु जुल । कतपि सुख जुइगुया कारण व प्रत्यय जुया च्वंगु ज्या-खँयात म्हुतुं व्यवस्था याना बिया च्वनेगु अबस्थाय् शरीरं सहयोग बिया ज्या याना च्वनेगु अबस्थाय् नं अब्यापाद वितर्क जुया च्वनीगु खः । नायः जुया च्वनीपि व्यक्तिसं क्वय्यागु तहलय् च्वंपि व्यक्तिपिनि सुख सुविधाया निति शारीरिक प्रयोग द्वारा व्यवस्था याना जुया च्वनीबले नं थुगु अब्यापाद वितर्क जुया च्वनी । का आः म्हुतुं उच्चारण याना अब्यापाद वितर्क द्वारा मैत्री भावना वृद्धि याना यंकेनु ।

सकल सत्त्वपि शत्रु भय मदुपि जुइमाः । मानसिक दुःख मदुपि जुइमाः । शारीरिक दुःख मदुपि जुइमाः । शरीर व मन निति सुखपूर्वक थःथःपिनिगु स्कन्ध मार बहन याये फयेमाः ।

आत्मीय भावना द्वारा दया करुणा तया हिंसात्मक ज्या-खँ विरत जुया च्वनेबले, दुःख जुइका च्वंपि सत्त्वपित

दुःखं मुक्त जुइया निंति बिचाः याना च्वनेगु अवस्थाय् दुःखं मुक्त जुइ कथं व्यवस्था याना बिया च्वनेगु अवस्थाय् ग्वाहाली व सहयोग याना बिया च्वनेबले अविहिंसा वितर्क जुया च्वनीगु खः । थुगु करुणा ला भिगु चेतनां रोगी सेवा याना च्वनीपि डाक्टर वैदचतय्के आपालं उत्पन्न जुइ यः । दुःखं मुक्त जुइमाः धका करुणा वृद्धि याना च्वनेगु बखते ला थुगु अविहिंसा वितर्क ँ अप्वः वृद्धि जुया च्वनीगु जुल । का म्हुतु उच्चारण याना अविहिंसा वितर्क व करुणायात वृद्धि याना यंकेनु । रोगी जुया अति दुःख जुइका च्वंपि, मिखाय् ख्वबि दंक दंक तया अति दुःख जुइका च्वंपि, आः गथे याये, माःगु जुइका च्वंगु ला व- धका भुनु भुनु हाला दुःख जुइका च्वंपि उजापि व्यक्तिपित विशेष आरम्भण याना वृद्धि यायेमाः ।

सकल दुःख जुइका च्वंपि सत्त्वपि दुःखं मुक्त जुइमाः ।

विपश्यना भाविता याना च्वनेगु अवस्थाय् भाविता याना चायेका च्वंक पतिकं अकुशल वितर्क स्वंगूयात हटे याना कुशल वितर्क स्वंगू वृद्धि याना च्वनागु जुइगु जुल । गुकथं धाःसा- खनिगु क्षणय् खनागुयात भाविता याना चायेका अनित्य दुःख अनात्म यथार्थ स्वभावयात सिया वन धाःसा उगु खनिगुया सम्बन्धय् कामवितर्क नं लुया वये फइ मखुत ; व्यापादवितर्क विहिंसावितर्क नं लुया वये फइ मखुत । अथे हे ताइगु क्षणय्, नँ तुनेगु क्षणय्, नया सिया च्वनीगु क्षणय्, थिया सिया च्वनीगु क्षणय्, बिचाः याना सिया च्वनीगु क्षणय् नं भाविता याना चायेका यथार्थ स्वभाव सिया च्वन धाःसा

उगु ताइगु आदि सम्बन्धय् कामवितर्कं, ब्यापादवितर्कं, विहिंसावितर्कं धयागु अकुशल वितर्कं स्वंगू लुया वये फइ मखुत । उकि भाविता याना चायेका च्वंक पतिकं उगु अकुशल वितर्कं स्वंगूया प्रतिपक्षी जुया च्वंगु नैःक्रम्य वितर्कं, अब्यापाद वितर्कं, अविहिंसा वितर्कं वृद्धि याना च्वंगु जुइगु जुल । मुख्य धापू छु धाःसा- भाविता याना चायेका च्वनेगुली दुथ्याःगु सम्यक्संकल्प छगुलि हे कामवितर्कं उत्पन्न जुइ मफइ कथं नैःक्रम्य वितर्कयागु कृत्य नं सिद्ध जुइकीगु; ब्यापाद वितर्कं, विहिंसावितर्कं उत्पन्न मजुइ कथं अब्यापाद वितर्कं, अविहिंसा वितर्कतय्गु कृत्य नं सिद्ध जुइकीगु जुया च्वन धयागु मतलब खः । बिचाः याना स्व; भाविता याना चायेका च्वंक पतिकं अनित्य अनित्य धका सिया च्वन धाःसा उगु अनित्य आरम्भणयात ल्वःवकीगु न्ह्याइपु ताइगु लुया वये फइ तिनि ला ? तँ पिकया दोषारोपण यायेगु, शास्ति बीगु इच्छात लुया वये फइ तिनि ला ? फइ मखुत । उकि विपश्यना सम्यक्संकल्प छगुलि हे कुशल वितर्कं स्वंगूया कृत्य-यात सिद्ध जुइकीगु खः धका सीके दु । का (ख) नम्बर स्मरणिका धायेनु ।—

(ख) ल्वःवनीगु यइपु ताइगु मध्येकेया निंति बिचाः यायेगु नैःक्रम्य वितर्कं; सुख जुइकेया निंति बिचाः यायेगु अब्यापाद वितर्कं; दया करुणा तथा बिचाः यायेगु अविहिंसा वितर्कं; शुपिं स्वंगू वितर्कंयात सम्यक्संकल्प धाइ ।

उकिं आः विपश्यना भाविता याना च्वंपि योगीपिसं
नं भाविता याना चायेका च्वंक पतिकं थुगु सम्यक्संकल्प
स्वंगू वृद्धि याना च्वंगु जुल । विपश्यना ज्ञान प्रबल परिपक्व
ष परिपूर्णं जुइगु अवस्थाय् निर्वाणयात् साक्षात्कार याना
खंके धुंका आर्यं मार्गं उत्पन्न जुइ । उगु मार्गय् दुगु सम्यक्-
संकल्पं ला अकुशल वितर्कं विल्कुल लुया वये मफइ कथं
योग्यतानुसार हटे याना वनी । प्रथम मार्गय् दुथ्याःगु सम्यक्-
संकल्पं अपाय गमनीय जुया च्वंगु काम वितर्कादियात् हटे
याइ; द्वितीय मार्गय् दुथ्याःगु सम्यक्संकल्पं कोडागु स्थूलगु
काम वितर्कादियात् हटे याइ, तृतीय मार्गय् दुथ्याःगु सम्यक्-
संकल्पं शूक्ष्मगु काम वितर्कादियात् निर्मूल रूपं हटे याइ;
अरहत्त मार्गय् दुथ्याःगु सम्यक्संकल्पं रूपं तृष्णा अरूपं तृष्णा
लिसे सम्प्रयुक्त जुया च्वंगु अकुशल वितर्कयात् हटे याइगु
जुया च्वन । उकथं मिथ्यासंकल्पयात् निरवशेष रूपं हटे याये
फइथाय् तक आचरण उदद्योग व अभ्यास याना वनेया निति
तथागतं—

परे=मेपि ब्यक्तिपि; मिच्छासंकप्पा=मिथ्या संकल्प
दुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्; मयं=
जिपि; सम्मासंकप्पा=सही विचार सम्यक्संकल्प दुपि;
भविस्सामाति=जुया च्वने घका; सल्लेखो=क्त्तेशयात् सालुका
पाः जुइकीगु आचरणयात्; करणीयो=आचरण यायेमाः आदि
घका कना विज्याःगु जुल ।

कना बिज्याःगु वार ला न्हापार्थे हे न्यागू वार जुल ।
उगु न्यागू वार अववाद अनुसार अधिष्ठान स्मरणिका
धायेनु ।--

(१२) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि त्वःबंकेगु यइपु तायेगुयात्त बिचाः यायेगु, मरण व
विनाश जुइकेया निर्ति बिचाः यायेगु, शास्ति याये निर्ति बिचाः यायेगु
द्वारा द्वंगु बिचाः बुपि जुया च्वनीगु चासय् जिपि ला सही बिचाः बुपि
जुया च्वने; क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात् आचरण याये । थुजागु
चित्तयात् उत्पन्न जुइके । द्वंगु बिचाः द्वंगु मार्गं (कुपथ) यात् सही
बिचाः मिगु मार्गं (सुपथ) द्वारा छले याये । सही बिचारं श्रेणी थहाँ
वने । द्वंगु बिचाः मिथ्या संकल्प क्लेश मियात् सही बिचाः सन्यक्-
संकल्प शुद्ध लखं शमन याये ।

१३-मिच्छावाचा-द्वंक खँ ल्हायेगु (मिथ्या वचन)

मिच्छावाचा (मिथ्या वचन) द्वंक खँ ल्हायेगु घयागु
घाये ल्हाये मज्जुगुयात्त घायेगु ल्हायेगु खः । न्होनेयागु पञ्चम
काण्ड षष्ठम काण्डय् कना वयागु वची दुश्चरित्र ४-गू हे
खः । उकि स्मरणिकाय् "मुत्ता, पिसु, फर, सम्फप्, थव प्यंगु
मिथ्या वचन खः" धका घया तथा । मृषावाद=ह्ययेका थगे
याना खँ ल्हायेगु, पिसुण वाचा=प्रेम व श्रद्धा प्रसन्नता पूर्वक

च्वना च्वंपिन्त बाया वनी कथं चुगलि खँ लहायेगु; फरुसवाचा = न्हाय्पं सुख मदइगु ब्वबीगु सरा बीगु कडागु बोलि वचन लहायेगु; सम्फप्पलाप = अनर्थगु ज्या ख्यले मदुगु म्वाःमदुगु खँ लहायेगु थुपि वची दुश्चरित्र ४-गूयात मिथ्या वचन = द्वंगु बोलि वचन धाइ । इपि खँत लहाइम्ह व्यक्तियागु पक्षं स्वयेबले वयागु थःगु अर्थ सिद्ध जुइकेया निंति जुया च्वनीगु जुया सत्य वचन लहाये योग्यगु वचन धाये माःथें च्वंसां; धायेका च्वंम्ह व्यक्तिया निंति ला इपि खँत अनर्थ जुइकीगु खः । तःसकं हानिकारक खः । धाःम्ह लहाःम्ह व्यक्ति नं उगु वची दुश्चरित्रया कारणं याना लिपा छन्हु मखु छन्हु मभिगु फल दुःख भोग्य याये माली । उकिं इपि खँतयत मिथ्या वचन, द्वंगु वचन, लहाये मत्यःगु वचन धका जक धायेमाः ।

सम्यग् वचन (सम्मा वाचा) = सही खँ लहायेगु

उगु वची दुश्चरित्र ४-गुलि विरत जुइगुयात सम्मा वाचा-सम्यग् वचन धाइ । उकिं स्मरणिकाय् “मिथ्या वचन विरमण, खः सम्यग् वचन इपि” धका धया तथा । का उगु स्मरणिका २-गू धायेनु ।—

(क) मुसा, पितु, फरु, सम्फप्, थ्व प्यंगू मिथ्यावचन खः ।

(ख) मिथ्या वचन विरमण, खः सम्यग् वचन इपि ।

उगु सम्यग्वचन द्वारा मिथ्या वचनयात हटे याये
निर्ति नं तथागतं न्यागू हे वार कना तथा बिज्यात । उगु
न्यागू वार उपदेश अनुसार अधिष्ठान स्मरणिका धायेनु ।—

(१३) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं मिथ्यावचन धया ल्हाना चवनीगु थासय् जिपिं ला
सम्यग्वचनं पूर्ण जुइका चवने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात
आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइका चवने । मिथ्यावचनयात
सम्यग्वचनं छले याये । सम्यग्वचनं श्रेणी थहाँ वने । मिथ्यावचन
क्लेश मियात सम्यग्वचन शुद्ध लखं शमन याये ।

थुगु थासय् सम्यग् वचन—सही खँ ल्हायेगु सत्य वचन
धका धाःसां धाइ ल्हाइगु खँयात धा.गु मखु । मृषावाद
आदियात धाये ल्हाये माःगु अवस्थाय् मधा मल्हाःसे विरमण
जुइगुयात जक धाये त्यंगु खः । उकीयात विरती धका धाइ ।
उकिं मृषावादादियात विरमण याये मात्रं सम्यग् वचन जुइगु
खः । अथे जुया पञ्चशील पालन याइपिसं “मुसावादा वेरमणी
सिक्खापदं समादियामि” धका समादान याना मृषावादं नं
विरत जुया चवनेमाः । वच्ची दुश्चरित्रया रूप्य् स्वभाव
सामान्य जुया चवंगु पिसुणवाचा फरुसवाचा सम्फप्रलापं नं
विरत जुया चवनेमाः । आजीव अष्टमक शील समादान याइम्ह
व्यक्ति ला उगु वच्ची दुश्चरित्र प्यंगुलि विरत जुइया निर्ति

(१४) मिच्छा कम्मन्त (मिथ्या कर्मान्त) = द्वंगु क्रिया [१३]

अलग अलग समादान याना तःगु जुया विशेष धया चवने माःगु मद्दु । विपश्यना भाविता याना चवनेगु क्षण्यं नं भाविता याना च्वंक पतिकं वची दुश्चरित्र प्यंगुलि तदंग (क्षणिक) रूप्य विरत जुइगु कृत्य सिद्ध जू । उकि विपश्यना भाविता याना चवनीगु क्षण्यं धर्म स्वरूप कथं विरती दुमथ्याःसां कृत्य सिद्धि कथं दुथ्याः धका हे धाये त्वः जू । आर्य मार्ग क्षण्यं ला उगु वची दुश्चरित्र ४-गूयात समुच्छेद प्रहाण द्वारा निरवशेष रूपं हटे याइगु जुल । उगु आर्य मार्गं तक थुगु सल्लेख आचरणयात आचरण याना वनेमाः ।

(१४) मिच्छा कम्मन्त (मिथ्या कर्मान्त) = द्वंगु क्रिया

मिच्छा कम्मन्त (मिथ्या कर्मान्त) द्वंक ज्या यायेगु धयागु याये अयोग्यगु ज्या यायेगु खः । उकीयात नं प्रथम काण्ड, द्वितीय, तृतीय काण्ड्य कना वये धुन । अन कना वयागु काय दुश्चरित्र ३-गू हे खः । उकि स्मरणिकाय “प्राणी हिंसा, खुया कायेगु; कामेसु मिथ्या कर्मान्त” धका धया तल । पाणातिपात = परप्राण हनन यायेगु; अदिन्नादान = कत सम्पत्ति लाका कायेगु, खुइगु; कामेसु मिच्छाचार = अधीनस्थ मखुगु कामवस्तुइ अधर्म पूर्वक अतिक्रमण यायेगु धयागु थुपि काय दुश्चरित्र स्वंगूयात मिथ्या कर्मान्त = द्वंगु ज्या यायेगु धाइ । इपिं ज्या-खँत याइम्ह व्यक्तिया दृष्टि ला खःगु ज्या, याये योग्यगु ज्या धाये मं दया चवनी; तर याका

च्वम्ह व्यक्तिया पक्षं स्वयेबले ला धात्थें याये अयोग्यगु ज्या जुया च्वनी । बिचाः याना स्व । मनु छम्हसिगु लाभया निंति वा आपाःसिगु लाभया निंति थःत स्यावे धाल धाःसा, थःगु सम्पत्ति लाका खुया काये धाल धाःसा वा थः कलाः काय् म्हाय्पिन्त अतिक्रमण याये धाल धाःसा (उकीयात) ज्यू धका घाये फु ला ? मफु; अति हे दुष्टगु कर्म खः धका हे घाये माली । अले हानं ज्या याइम्ह व्यक्तित्तं उगु काय दुश्चरित्र कर्म याना लिपा छन्हु मभिगु फल दुःख भोग याये माली । उकि उगु कर्मयात मिथ्या कर्मान्त = द्वंगु क्रिया धका जक घायेमाः ।

सम्माकम्मन्त (सम्यक् कर्मान्त) = सही क्रिया

उगु कायदुश्चरित्र स्वंगुलि विरत जुइगुयात सम्मा-कम्मन्त (सम्यक्-कर्मान्त) धाइ । उकि स्मरणिकाय् “प्राणीहिंसा; खुया कायेगु; कामेसु, विरत, सम्यक् कर्मान्त” धका घया तथा । उगु स्मरणिका निगू घायेनु ।--

(क) प्राणी हिंसा, खुया कायेगु; कामेसु मिथ्याकर्मान्त ।

(ख) प्राणी हिंसा, खुया कायेगु, कामेसु-विरत, सम्यक् कर्मान्त ।

उगु सम्यक् कर्मान्त द्वारा मिथ्या कर्मान्तयात हटे याये निंति तथागतं न्यागू वार हे कना तथा बिज्यात । उगु न्यागू वार देशना अनुसार अधिष्ठान स्मरणिका घायेनु ।—

सन्माकम्मन्त (सम्यक् कर्मान्ति) = सही क्रिया [१५]

कतपिसं मिथ्याकर्मान्ति कार्यं याना जुया च्वनीगु थासय् जिपिं
ला सम्यक् कर्मान्तिं परिपूर्णं जुइका च्वने । क्लेशयात पाः जुइकीगु
आचरणयात आचरण याये..... मिथ्या-कर्मान्तियात सम्यक् कर्मान्तिं
छले याये । सम्यक् कर्मान्ति द्वारा श्रेणी यहाँ बने । मिथ्या कर्मान्ति
क्लेश मियात सम्यक् कर्मान्ति शुद्ध लखं शमन याये ।

थुगु थासय् नं सम्यक्-कर्मान्ति-सही क्रिया धारथेंगु
ज्या धयागु प्राणातिपातादि मिथ्याकर्मान्तिं विरत जुइगु
विरतीयात जक धाये त्यंगु खः । उर्कि हननं यायेगु आदि
विरत जुइ मात्रं सम्यक् कर्मान्ति जुइगु जुल । पाणातिपाता
वेरमणी सिक्खापदं समादियामि आदि धका समादान याना उगु
समादान याना तःगु अनुसारं विरत जुया च्वंपि भनूतय्के थुगु
सम्यक्-कर्मान्ति उत्पन्न जुया च्वनीगु जुल । विरत जुइ मास्ति
वइगु चित्त उत्पन्न जू जू पतिकं थुगु सम्यक्-कर्मान्ति उत्पन्न
जुइगु जुल । विषयना भाविता यायेबले नं भाविता याना
च्वंक पतिकं विरती चैतसिक दुथ्याना मच्चंसां तदंग रूपं प्राणी
हत्यादि विरमण कृत्य दुथ्याना सिद्ध जू । आर्यं मार्मं क्षणय्
ला उगु काय दुश्चरित्र धयागु मिथ्या कर्मान्तियात समुच्छेद
प्रहाणं द्वारा निरवशेष रूपं हटे याइगु जुया च्वन । उगु आर्यं
मार्मं थ्यकं थुगु सत्लेख आचरणयात असचरण याना वनेमाः ।

(१५) मिच्छा आजीव (मिथ्या आजीविका) द्वंगु जीवन निर्वाह

मिच्छा आजीव (मिथ्या आजीविका) द्वंगु जीवन हनेगु घयागु अधार्मिक अन्याय तरीकां सम्पत्ति माला थःगु जीवन हना वनेगु खः । व छु लय् धाःबले- गृहस्थीपिनि निति प्राणातिपातादि दुश्चरित्र कर्म द्वारा आर्थिक आर्जन मिथ्या आजीविका खः । उगु प्राणातिपात आदि अकुशल कर्मत जीवन निर्वाह आर्थिक (आर्जन) निति याइगु नं दु; आर्थिक आर्जन निति मखुसे लोभ दोष अनुसार आलपं याइगु नं दु । आर्थिक आर्जन निति मखुसे लोभ दोष अनुसार याइगु कायिक कर्म वाचसिक कर्मयात मिथ्या कर्मान्त मिथ्या वचन धाइ । मिथ्या आजीविका ला धाइ मखु । जीवन निर्वाह आर्थिक आर्जन निति याइगु कायिक वाचिक कर्मयात ला मिथ्या आजीविका धाइ । दसु क्यनेगु खःसा- दोष अनुसार पति, भुजि, धँय, कुसि, छुँ, सर्पादियात स्यायेगु, शत्रुयात स्यायेगु- थुजागु ज्या-खँत मिथ्या कर्मान्त जक जुल । मिथ्या आजीव मजू । जीवन निर्वाहया निति मीत खा, फा, खसि, न्या, आदि स्यात धाःसा, थःपिसं स्वयं नयेत स्यात धाःसा व मिथ्या आजीव जुल । कतपिनि सम्पत्ति लाका खुया कायेगु ला प्रायः याना जीवन निर्वाह आर्थिक आर्जन निति हे जुइ । उर्कि लाका खुया कायेगु ला मिथ्या आजीव हे अप्वः जुइ । मयःया विनाश जुइक खुया कायेगु; बानि जुया खुया कायेगु,

श्रुजागु हे जक मिथ्या कर्मान्तय् दुथ्याः वनी । कामेसु मिच्छाचार ला जीवन निर्वाह लिसे असम्बन्धितगु हे आपाः जुइ । ध्येबा कया मयजुपिन्त स्यंकल वा मयजुपिन्त स्यंका आर्थिक आर्जनयात धाःसा व ला मिथ्या आजीव हे जुल ।

मृषावाद ला आर्थिक आर्जन निंति मखुसे ह्येका खँ ल्हात धाःसा व मिथ्या वचन खः । ऋय विक्रयादि आर्थिक आर्जन निंति ह्येका खँ ल्हात धाःसा व मिथ्या आजीव जुल । अथे हे आर्थिक आर्जन निंति मखुगु पिसुण वाचा मिथ्या वचन खः । आर्थिक आर्जन निंति ल्हाइगु पिसुण वाचा ला मिथ्या आजीव जुल । थौं कन्हे गुलिं विज्ञापन यायेगु धयागु मिथ्या आजीवय् दुथ्याःगु पिसुण वाचात जुया च्वने यः । भयावह खः । फरसवाचा ला आर्थिक आर्जन निंति ल्हाये मालीगु कम जुइ; सम्प्रलाप ला आधुनिक कहानीत; नाटकत, नाट्य क्रिया कलापत; सिनेमात नाटक रचनात आदि रूपं मिथ्या आजीव क्रियात गाक्कं हे दया च्वन ।

उगु मिथ्या आजीवत “स्यायेगु, खुइगु, ह्येका खँ ल्हायेगु आदि विरत जुइमाः” धयागु शारीरिक शुद्धाचरणत लिसे अलग जुया याइगु क्रियात हे जक खः । उकिं स्मरणिकाय् “अधर्मं सम्पत्तिं मालेगु, खः थुपि मिथ्या जीविका” धका धया ज्ञया । पञ्चशील पालन याइम्ह व्यक्ति शिक्षापद न्यागु समुदायन यायेगु द्वारा नकतिनि कना बयागु मिथ्या आजीव ७-गुलि हे विरत जुया च्वनेमाः । आजीव अष्टमक शील

समादान याइम्ह व्यक्ति ला मिथ्या आजीवं विरत जुया विशेषं हे समादान याइगु जुया बांलाकं हे स्पष्ट जुया च्वन । उगु मिथ्या आजीवं विरत जुया शारीरिक शुद्धाचरणं अलग मज्जूसे धार्मिक पूर्वक सम्पत्ति आर्जन यायेगु सम्यग्-आजीविका खः । उकिं स्मरणिकाय् “धार्मिकं सम्पत्ति आर्जन, खः थुपिं सम्यगाजीविका” धका धया तथा । उगु स्मरणिकात धायेनु ।-

- (क) अधर्मं सम्पत्ति मालेगु; खः थुपिं मिथ्या जीविका ।”
 (ख) धार्मिकं सम्पत्ति आर्जन, खः थुपिं सम्यगाजीविका ।”

सम्माआजीव (सम्यग्-आजीविका)

सही जीवन निर्वाह

उकी धर्म ताःमपासे धयागु मस्यायेगु, मखुइगु, मह्हेकेगु आदि मानव धर्म अलग मज्जूसे धार्मिक पूर्वक सम्पत्ति मालेगुयात धयां तःगु खः । उकीयात न्हापा न्हापायापिसं पूर्वचार्यपिसं बांलाःगु बुँ ज्या यायेगु; बांलाःगु व्यापार यायेगु आदि द्वारा जीवन निर्वाह याबेभुयस्तं सम्यग् आजीविका धका क्यना तल । उकी बांलाःगु बुँ ज्या यायेसु, धयागु ला स्पष्ट जुया च्वंनु हु । कतपिन्त क्षस्ति दुःख कष्ट मब्बूसे थः थमं दुःख कष्ट सिथा बुँ चालि बगीचाय् उब्जनी यक्ती जीवन हनेगु खः । बांलाःगु व्यापार यायेगु धयागु कतपिन्त क्षस्ति बायेसु, स्यायेसु नं म्दुसे, लाका खुवा कययेगु;

सम्माआजीव (सम्यग्-आजीविका) सही जीवन निर्वाह [१९]

ह्येका छले याना कायेगु नं मदुसे न्यायेबले तूगु मू पूर्वक बिया न्याना कया; मिवले नं सकलसिनं न्याना मिया च्वंगु भावं सत्यता पूर्वक मीगु खः । न्हापा जूसा फितका तूगु चीजय् छतका ति जक लव तया मीगु तकं आपाः मदु । लोभ प्रबल जुया वःगु लिपा लिपायागु युगय् ला फितका तूगु चीजय् फितकां मयाक भाः वढे याना लवः तया मीगु समेतं आपाः जुया वल । उजागुयात ला वांलाःगु व्यापार धाये मत्वः । उकथं अन्याय अधार्मिक पूर्वक लवः दयेके निति नं मयाःसे समयानुकूल कथं तूगु मू द्वारा चीज नं मू नं सही रूपं तया मीगुयात धार्मिक पूर्वक मीगु धयागु भाव खः ।

उकथं सही कथं मिल धाःसा मीम्हसित नं आपालं लाभ दु । ब. सं. १२९०-दँ पाखे मण्डले नगरया ज्येछ्यव बजारय् चूरी आदि विभिन्न चीजवस्तु मीम्ह व्वन्यां धयाम्ह बौद्ध बर्मेली पसःत्या छम्ह दया च्वंगु खः । वं गाहाकी थ्यंक वइबले “जि छित छु चीज बी मालथे” आदि धका नरम वोलि वचन दयेका; मू नं अप्वः मधाःसे; तुक्व जक थ्याक्क धाइगु जुया च्वन । गाहाकि भाः यात धाःसा “पाः याये फइ मखुत छि; थुगु छतका वंगु चीजय् जि ध्येवा निगः जक लवः कया च्वना” आदि धका यथार्थ रूपं धया मीगु जुया च्वन । मस्तयसं न्या वःसा नं वं ला सही चीज तूगु भावं मिया छ्वइगु जुया च्वन । छुं जुया आकाळाकां द्वन धाःसा हानं हिला बीगु जुया च्वन । उकिं वया पसलय् मीपिं मनूत प्यम्ह न्याम्हसिया फुसंत हे मदयेक मिया च्वनेमाः । उकथं

मिया च्वंगु खनाबले सम्यग् आजीविका व्यापार विधि हे खः
अति हे बांलाः घका प्रशंसा समेतं याये लात ।

अले हानं सरकारी तलबदारी हे थःजु व्यक्तिगत
तलबदारी हे थःजु; कुली जुया सामान ओहर दोहर याइम्ह
कर्मचारी हे थःजु थःगु कर्तव्य अभिभार पूर्वक व्यहोरय् यात
घाःसा; काये माःगु ज्याला स्वया अप्वः मकाल घाःसा व नं
सम्यग्-आजीविका खः । ट्याक्सी आदि कार, गाडा, टांगा
आदि काः वनी तः वनीपि मनुत, दुंगा नांछा आदि काः
वनी तः वनीपि मनुत उजापि कामदार मनुतय्सं नं माक्व
चाक्व तुक्व भारा कया अभिभार पूर्वक ज्या याना यंकल
घाःसा सम्यग् आजीविका हे खः ।

भिक्षुपिनि मिथ्या व सम्यग्-आजीविका

भिक्षुपिनि ला गृहस्थीपिनिथें शिक्षापद न्हेगू जक
मखु; बडो विस्तृत व्यापक व बहुसंख्यक जुया च्वन । ज्ञाति
सम्बन्ध मद्रुपि; निमन्त्रण याना तःगु मद्रुपिनि पाखें भोजन,
चीवर, शयनासन प्रत्ययत वचनं पवना काये मज्यू । पवना
कयागु लाभ जूगु प्रत्ययत थःमं नं प्रयोग याये मज्यू; मेपि
भिक्षुपिसं नं प्रयोग याये मज्यू । थौं कन्हे बाता फया दान
कया च्वनीगु ला अति हे अनुचितगु क्रिया कलापत जुल ।
भोजन चीवर दान याये मास्ति बह् कथं संकेत निमित्त
क्यनेगु; पर्याय कथं हीका धायेगु ल्हायेगु तकं याये मज्यू ।

उकथं पवनेगु, संकेत निमित्त न्यनेगु, पर्याय कथं हीका धायेगु द्वारा लाभ जूगु प्रत्यय प्रयोग यात धाःसा मिथ्या अ.जं.व जू वं ।

अले हानं उपासक उपासिकापिन्त स्वां बीगु, फलफूल बीगु, मरीचरी बीगु आदि द्वारा हेमखेम दइ कथं, श्रद्धा तइ कथं यायेगुयात कुलदूसन धाइ । उपासक उपासिकापिनि श्रद्धा धर्म स्वंकेगु ज्या धयागु मतलब खः । थन थुगु थासय् स्वां फलफूल मरीचरी आदि बीगु श्रद्धा मदुपिन्त श्रद्धा दइ कथं यायेगु जुया श्रद्धा धर्म दइ कथं यायेगु मखुला ? धका न्यने थाय् दु । मखु धका हे लिसः बी माली । छाय् धाःसा- भिक्षु संघयात श्रद्धा तयेगु धयागु शीलादि गुणयात आरम्मण याना श्रद्धा तःसा तिनि शुद्धगु श्रद्धा जुइ । स्वां बीगु आदि द्वारा हेमखेम दइगु कथं यात धाःसा शीलादि गुणयात आरम्मण याना श्रद्धा तयेगु मौलिक शुद्ध श्रद्धा स्यना वनीगु जुल । स्वां बीगु आदि याइम्ह भिक्षुयात जक श्रद्धा तइ । मबीपि शुद्धपि भिक्षुपिन्त श्रद्धा तयेमाः धका नं मसिया वनी । बीम्ह भिक्षुयात श्रद्धा तयेगु धयागु नं श्रद्धा मखुत; गृहस्थीपि परस्परय् हेमखेम दइगुथं जक जुल । उकिं स्वां फलफूल मरीचरी बीगु, उपासक उपासिकापिन्त कोमुली जुया मिले जुइगु; ज्या बाइगु स्वीकार यायेगु; मचा बिचाः याना बीगु, वासः यायेगु; लक्षण कनेगु, जातः स्वयेगु आदि कुलदूसन मिथ्या आजीव क्रियात याये मज्यू । उजागु ज्या-खैत याना लाभ जूगु प्रत्ययत प्रयोग याये मज्यू । प्रयोग यात धाःसा मिथ्या आजीव जुइगु जुल ।

अले हानं आश्चर्यं अद्भूतं तायेकीगु कथं पहः कायेगु
 आदि नं ऋषये मज्जू । उगु पहः कायेगु स्वथी दु । (१) प्रत्यय
 इच्छा मज्जूथे च्वंक पहः कायेगु छथी; (२) ध्यान, मार्ग,
 फल विशेष धर्म लाभ जूम्हथे च्वंक पहः कायेगु छथी;
 (३) भावना धर्म अभ्यास याना च्वंथे च्वंक पहः कायेगु
 छथी; थुपि स्वथी जुल । उकी मध्यय् (१) प्रत्यय इच्छा
 मज्जूथे च्वंक पहः कायेगु गुकथं धाःसा- उपासक उपासिकापिसं
 चीवर भोजनादि दान याइबले “थुजागु भिगु चीवर प्रणीत
 भोजनत आवश्यक मज्जू; पांशुकूल चीवर भिक्षा भोजन जक
 क्सा न्” आदि धया स्वीकार मयासे चीका छ्वयेगु;
 उपासक उपासिकापिसं श्रद्धा वृद्धि याना बारबार प्रार्थन
 याका तिनि दान ग्रहण यायेगु; उजागु अवस्थाय् धाःसा दान
 याक्व याक्व पतिकं स्वीकार याइगु जुया च्वन । व मयः पहः
 यान् प्रत्यय मालीगु छथी मिथ्या आजीव खः ।

(२) विशेष धर्म लाभ जूम्हथे पहः कायेगु गुकथं
 धाःसा थुजागु चीवर पुनीम्ह भिक्षु प्रभावशाली जू । ध्यान
 अभिज्ञा लाभी खः । आर्य खः । अरहन्त खः । थुजागु
 विहारय् च्वनीम्ह भिक्षु ऋद्धिवान खः; ध्यान अभिज्ञा लाभी
 खः; आर्य खः; अरहन्त खः आदि धका थःत उद्देश्य याना
 धाइगु जुया च्वन । व नं पहः कया प्रत्यय मालीगु छथी
 मिथ्या आजीव खः ।

(३) भावना धर्म अभ्यास याना च्वंम्हथे पहः कायेगु

गुकथं धाःसा- भावना उदचोग व अभ्यास यायेगु मदयेकं हे उदचोग व अभ्यास याना च्वंम्ह योगीर्थे शान्त दान्तं नाइसे च्वंक बुलुहुँ बुलुहुँ पहः कया वनेगु; पहः कया दनेगु; फेतुइगु, गोटुलेगु, कयकुकेगु, चक्ककेगु आदि याइगु, समाधि दया च्वंम्हर्थे च्वंक ध्यान याना च्वंम्हर्थे च्वंक पहः कया फेतुइगु आदि याइगु जुया च्वन । व पहः कया प्रत्यय मालीगु छथी मिथ्या आजीव खः ।

अले हानं मेपिनि चित्तयात स्यूथे च्वंक पहः कया धाइगु नं दनि । उपदेश कना च्वंच्चं “हुँकन च्वंम्ह उपासिका छम्हसिया मन चिल्लाय् दना च्वन; क्वात्तुक भाविता याना यंकी” धका धाइबले उगु क्षणय् मन चिल्लाय् दना च्वंपि उपासिकापि ला दया हे च्वनी; इपि उपासिकापिसं जिगु चित्त सीका धाःगु खः धका मती तया विशेष श्रद्धा तः वने फु । अले हानं न्हापा न्हापायागु जन्मय् फलानाम्ह महारानी जुया वये नं । जि जुजु जुया वये नं आदि धका धाइबले नं गुलिसिनं अभिज्ञा दया हे धाःगु खः धका मती तया विशेष श्रद्धा तः वने फु । थुकथं तःधं ताइगु कथं धायेगु नं मिथ्या आजीव क्रियात हे जुल ।

उजागु मिथ्या आजीव क्रिया द्वारा श्रद्धा तया दान याइगु प्रत्यय प्रयोग याये मज्यू । प्रयोग यात धाःसा मिथ्या आजीव जू वं । उगु मिथ्या आजीव क्रियातय्त विरत याना धार्मिक पूर्वक प्रत्यय मालेगु सम्यग् आजीव खः । गुकथं

घाःसा- भोजन दान याद्विपि दातापि मन्त घाःसा भिक्षाटन
याना तयेमाः । चीवर मन्त घाःसा पांशुकूल माला पुनेमाः ।
उकथं मखुसा दान याये फइथे च्वंपि उपासक उपासिकापिनि
छे न्होने भिक्षाटनय् दनेथे दनेमाः । छु माल छःपिन्त धका
न्यनीबले चीवर माला च्वंगु खँ धायेमाः । युकथं न्यनीबले ला
धाये ज्यू । उकथं कायविज्ञप्ति द्वारा प्रत्यय मालेगु सम्यग्
आजीव खः । परियत्ति गुण, प्रतिपत्ति गुण, धर्मदेशना गुणादि
श्रद्धा तये बहःगु गुणं याना स्वभावतः प्रदान याःगु प्रत्ययत नं
धार्मिकं लाभ जूगु प्रत्ययत खः । परिशुद्धगु प्रत्ययत खः ।
उकिं स्मरणिकाय् “मालेगु प्रत्यय धार्मिकं, खः युपि सम्यग् आजीव”
धका धया तथा । युगु सम्यग्-आजीवं पूर्ण जुइत तथागतं—

परे=नेपि व्यक्तिपि; मिच्छा आजीवा=द्वंगु जीवन
निर्वाह बुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=युगु चासय्;
मयं=जिपि; सम्मा आजीवा=सही जीवन निर्वाह बुपि;
भविस्सामाति=जुया च्वने धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुक
पाः जुइकीगु आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः ।
आदि धका न्यागु वार कना बिज्याना तल; उगु देशनानुरूप
अधिष्ठान स्मरणिका धायेनु ।—

(१५) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं त्यायेगु, लाका बुया कायेगु; ह्येकेगु आदि द्वारा
अधार्मिक पूर्वक प्रत्यय माला द्वंगु जीवन हना च्वनीगु चासय् जिमिसं

सा धार्मिक पूर्वकं प्रत्यय माला सही ढंगं जीवन हनेगु सम्यग्-
आजीविकां परिपूर्णं जुइका चवने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात्
आचरण याये.....मिथ्या आजीव ढंगु लैपुयात्, सम्यग् आजीव सही
संगुं छले याये । सम्यग्-आजीविका द्वारा श्रेणी चहाँ बने । मिथ्या-
आजीव क्लेश नियात् सम्यग्-आजीव शुद्ध लखं शमन याये ।

विरती स्वंगु

आः कना बयागु सम्यग्-वचन, सम्यक्-कर्मान्त,
सम्यग्-आजीव धयागु विरती स्वंगु कुशल धर्म खः । थुपि
विरती धर्मत शील समादान मयासे हे सामना याये माःगु
मभिगु कर्म विरत जुइगु अवस्थाय् सम्पत्त विरती धाइगु खः ।
उपमा-मनू छम्हसिनं शील समादान याना तःगु ला मदु;
उम्ह मनुखं ह्ययेका खँ ल्हाये माःगु परिस्थिति चूला बया
चवनीबले ह्ययेका खँ ल्हायेगुलि विरत जुया चवन धाःसा
सम्यग्-वचन विरती जू । स्याये माःगु कारण चूलाना
चवनीबले मस्यासे विरत जुया चवन धाःसा सम्यक्-कर्मान्त
विरती जू । आर्थिक आर्जनया निति खुया कायेगु ह्ययेकेगु
कारणत चूलाना चवनीबले मखुसे मह्यकुसे विरत जुया चवन
धाःसा सम्यग्-आजीव जू । उकथं शील समादान याना तःगु
मदयेकं विरत जुइगु विरतीयात् सम्पत्त विरती धाइ । शील
समादान याना तःम्ह व्यक्ति थःगु शील मस्पनी कथं विरत
जुया चवनीबले समादान विरती जू । आर्य मार्ग्य दुध्याना

च्वंगु विरतीयात ला समुच्छेद विरती धाइ । व ला वुक्खस्सि
 दुराजीव धयागु म्भिगु फुकयात निरवशेष रूपं निर्मूल जुइक्क
 हटे याना वनीगु जुल । उक्कि स्मरणिकाय् “सम्प्राप्त व समादान,
 समुच्छेद विरती त्रिधा” धका धया तल । शील समादान यान्म
 मतःम्ह व्यक्त्ति उल्लंघन याये बहःगु स्थिति चूला वइबले
 उल्लंघन मयासे विरत जुया च्वनीगु सम्प्राप्त विरती;
 समादान याना तःगु शीलयात सुरक्षा यायेगु कथं विरत जुया
 च्वनीगु समादान विरती, आर्यं मार्गं क्षणय् दुध्याना च्वंगु
 विरती समुच्छेद विरती-थुकथं विरती स्वंगू दु धयागु मतलब
 खः । उगु स्मरणिका धायेनु ।—

(ग) “सम्प्राप्त व समादान, समुच्छेद विरती त्रिधा ।”

इपिं स्वंगू मध्यय् समुच्छेद विरती विरतः जुया च्वने
 धयागु मनसिकार मकु । उक्कि निर्वाणयात आरम्मण याये
 धुंकीगु जुया च्वन । तर व उत्पत्ति जुइ धुंसें निसें दुक्खरिअ
 दुराजीव धयागु म्भिगु कर्मत उल्लंघन याये म्मस्ति वइसु
 चित्त तकं लुया वइ मखुत्त । बिल्कुल निसोध व शान्त जुय
 वनी । व विरमण क्रियाम्मात सिद्ध जुइकीमु खः । उक्कि विरती
 धका हे धाइ । अये हेथे विपक्कना भावित्त क्षणय् नं भावित्त
 याना चायेका अनित्तय्, दुःख, अनात्त स्वभाव मात्र खः धका
 सीके माःगु अरम्मण सम्बन्धय् स्माये म्मस्ति वइसु; खुइ
 म्मस्ति वइगु; ह्येके म्मस्ति वइसु आकि दुक्खरिअ दुराजीव
 अकुसल चित्तत उत्पन्न जुइ फइ मखुत्त । ध्व नं विरमण

(१६) मिच्छावायाम (मिथ्या व्यायाम) द्वंगु प्रयत्न [१०७]

कृत्ययात सिद्ध जुइकीगु जुल । उकिं विपश्यना भाविता क्षण्यं
नं थुपिं विरती स्वंगु कृत्य सिद्ध जुइगु कथं दुथ्याना च्वंगु दु
धका हे सीकेमाः । उगु विपश्यना परिपूर्णं जुइबले आर्यं मार्गं
विरतो उत्पन्न जुइगु खः । अबले मिथ्या-वचन, मिथ्या कर्मान्त
मिथ्या-आजाव धयागु अकुशलत निरवशेष रूपं हटे जुया वनी ।
उकथं हटे याये फयेक तक उदद्योग व अभ्यास याना वनेमाः ।

(१६) मिच्छावायाम (मिथ्या व्यायाम) द्वंगु प्रयत्न

मिच्छावायाम (मिथ्या व्यायाम) द्वंक प्रयत्न यायेगु
धयागु अकुशल क्रिया कलापय् अलसि मचाःसे प्रयत्न यायेगु
जोश दयेका च्वनेगु खः । गुलिसिया अकुशल ज्या-खँय् अति
हे जोश दु । स्यायेगु ज्या; खुइगु ज्या; लाका कायेगु ज्या
थुजागु ज्या-खँतय्त सिद्ध जुइ कथं न्हाक्व थाकूसां कोशिस
याना याइगु जुया च्वन । व स्पष्ट जुया च्वंगु मिथ्या व्यायाम
खः । थाकुक्क मखुसे याउँसे अःपुक सिद्ध जुइगु अकुशल कर्मत
नं दु । उकी नं प्रयास यायेगु मिथ्या व्यायाम ला दया हे च्वं ।
उपमा-पतित, धँय्तय्त दाया स्यायेगुली ब्वब्व स्याना
स्यायेगुली नं दायेत, ब्वब्व स्यायेत प्रयास यायेगु दुथ्याः ।
याउँक अःपुक ह्ययेका खँ ल्हायेगुली नं प्रयास यायेगु दुथ्याः ।
ब्वबीगु फरुष वाचाय् नं प्रयास यायेगु दुथ्याः । सत्त्वपिन्त
स्यायेत शस्त्र अस्त्रत दयेकेगुली ला प्रयास यायेगु अति हे
स्पष्ट जू । चुगलि खँ च्वयेगु ल्हायेगु अवस्थाय् नं आधुनिक

कहानीत च्वयेगु अवस्थाय् सिनेमात खिचे याना क्यनेगु
 अवस्थाय् थुजागु स्थिती नं थुगु प्रयास यायेगु स्पष्ट जू ।
 उकथं प्रयास यायेगु मिथ्या व्यायाम खः । थुगु मिथ्या
 व्यायामं उत्पन्न मज्जनिगु अकुशलयात नं उत्पन्न जुइके यः ।
 उत्पन्न जुइ धुकूगु अकुशलयात नं बार बार उत्पन्न व वृद्धि
 जुइके यः । अले हानं कामगुण आरम्भणत स्वयेत न्ययेत, नया
 त्वना अनुभव यायेत प्रयास यायेगु नं मिथ्या व्यायाम खः ।
 सिनेमा हल्य् नाटक शालाय् टिकट कायेत पिया च्वनीपि
 मनूत स्वया यंकल धाःसा थुगु प्रयास स्पष्ट जू । संक्षिप्तं
 धायेगु खःसा अकुशल कर्मत लिसे सम्बन्धितगु प्रयासत फुकं
 मिथ्या व्यायाम जक खः । उकिं स्मरणिकाय् “प्रयास अकुशल
 धाक्वय्, मिथ्या व्यायाम खः बुपि” धका धया तल । उगु
 स्मरणिका धायेनु ।—

(क) “प्रयास अकुशल धाक्वय्—मिथ्या व्यायाम खः बुपि ।”

सम्मावायाम (सम्यग्-व्यायाम) सही प्रयत्न

सम्मावायाम (सम्यग्-व्यायाम) धयागु मिथ्या
 व्यायामया पूरा अःखः, प्रतिपक्षी खः । दान, शील, भावना
 कुशल कर्म सम्बन्धय् अलसि मचाःसे उदद्योग यायेगु वीर्य खः ।
 थुलि संक्षिप्तं लुमंका सीका तल धाःसा सम्यग्-व्यायामयागु
 विषयय् गृलिखे थुइके फया च्वनी । विस्तृत कथं ला प्यंगू
 कृत्य सिद्ध जुइकीगु जुया प्यथी दु । (१) उत्पन्न जुइ धुकूगु

अकुशलतयत् हटे याये फयेक उदघोग यायेगु सम्यग्-व्यायाम छगू; न्हापा पति आदि स्याये नंसा; ह्येका खँ ल्हाये नंसा उजागु अकुशल लिपा याये मफइ कथं उदघोग यायेमाः ।

(२) उत्पन्न जुइ मधुनिगु अकुशल उत्पन्न मजुइ कथं उदघोग यायेगु नं सम्यग्-व्यायाम छगू; मेपिसं स्याना च्वंगु खुया कया च्वंगु ह्येका ठगे याना च्वंगु खनिगु, ध्वदुइगु, न्यने दइगु अवस्थाय् थःके उजागु अकुशल उत्पन्न मजुइ कथं उदघोग यायेमाः । उपमा- मेपिन्त स्येखं ज्वरादि रोग जुया च्वंगु ध्वदुइबले न्यने दया च्वनीबले थःके उजागु रोग मजुइकेत कोशिस यायेमाः, होश तयेमाःथें खः । (३) उत्पन्न मजुनिगु कुशल उत्पन्न जुइ कथं उदघोग यायेगु नं सम्यग्-व्यायाम छगू; दान कुशल याये मननिसा यायेमाः; शील नं समादान याये मननिसा यायेमाः; शील धायेबले शरण गमन समेतं दुध्याः । उकि भासं स्यूगु उमेर जुल धाःसा अरहादि ६-गु गुणं सम्पन्न जुया बिज्याःम्ह तथागत श्रेष्ठोत्तम खः; उम्ह तथागतयात शरण खः घका आधार भरोसा वा शरण ग्रहण याना च्वना घका आदर गौरव पूर्वक नुगलं चायेका बुद्धं सरणं गच्छामि घका समादान यायेमाः । अथे हे तथागतं कना तथा बिज्याःगु धर्मोपदेशयात नं श्रेष्ठोत्तम खः घका आरम्भण याना धम्मं सरणं गच्छामि घका समादान यायेमाः । युक्थं हे तथागतया शुद्ध श्रावक समूह आर्यं संघयात नं श्रेष्ठोत्तम घका आरम्भण याना संघं सरणं गच्छामि घका समादान यायेमाः । युक्थं आदर गौरव पूर्वक नुगलं चायेका

शरण गमण समादान यायेगु उत्पन्न मज्जीनिगु कुशल उत्पन्न जुइकथं उदद्योग यायेगु सम्यग्-व्यायाम खः । अथे हे पाणातिपाता वेरमणि सिक्खापदं समादियामि आदि घका पञ्चशीलयात नं समादान याना आचरण यायेमाः । अथे हे अष्टशीलयात नं समादान याना आचरण यायेमाः । फया वन धाःसा श्रामणेर प्रव्रजित जुया; भिक्षु जुया श्रामणेर शील, भिक्षु शीलयात नं आचरण यायेमाः । भिक्षु जुइगु धयागु ला सदांया निंति जूसा अःपु मजू । फत्ति फक्व दुर्लभ प्रव्रज्या सम्म ला गुलिसिनं ग्रहण याना काये फु । अनल्यू गौरवनीय व्यक्तिपित गौरव तयेगु; वेय्यावच्च ज्या याना षीगु; उपदेश न्यनेगु आदि कुशलत याये मनंसिा यायेमाः । बुद्धानुस्मृति, मैत्री, अशुभ, आनापानादि शमथ भावना कुशलयात नं वृद्धि याये मनंसिा फयां फक्व वृद्धि यायेमाः । विपश्यना कार्यं नं उदद्योग व अम्यास याये मनंसिा उदद्योग व अम्यास यायेमाः । अम्यास याये नंसां विशिष्टगु विपश्यना ज्ञानत उत्पन्न जुइके मनंसिा उरिं ज्ञानत उत्पन्न जुइ कथं उदद्योग व अम्यास यायेमाः । विशेषतः तेज प्रकाश प्रीति सुख आदि गुण विशेष लिसें उदयव्यय ज्ञानय् थ्यंके मनंसिा नं थ्यनी कथं उदद्योग व अम्यास यायेमाः । संस्कारूपेक्षा ज्ञानय् थ्यंके वने मनंसिा नं उगु ज्ञानय् थ्यनी कथं उदद्योग व अम्यास यायेमाः । आर्य मार्ग कुशल धयागु ला पृथग्जनपिके उत्पन्न जुइके हे मनंसिगु विशुद्ध कुशल कुत्त । उगु (उत्पन्न जुइके मनंसिगु) आर्य मार्ग कुशल उत्पन्न जुइ कथं उदद्योग व

अभ्यास यायेमाः । थुकथं उदचोग व अभ्यास यायेगु उत्पन्न मज्जनिगु कुशल उत्पन्न जुइ कथं उदचोग यायेगु सम्यग् व्यायाम मुकं हे जुल । थुगु सम्यग्-व्यायामं परिपूर्णं जुइगु आवश्यक खः । (४) उत्पन्न जुइ धुंकूगु कुशलायात दृढ स्थिर जुइ कथं भाविता, वृद्धि व परिपूर्णं जुइ कथं उदचोग व अभ्यास यायेगु नं सम्यग्-व्यायाम छगू खः । व ला स्पष्ट जुया च्वने धुंकल । आः विपश्यना भाविता याना च्वं पि योगीपि चायेका चायेका च्वंक पतिकं उत्पन्न जुइ धुंकूगु अकुशलतय्त हटे याये फयेक उदचोग व अभ्यास याना च्वं पि नं धाइ । उत्पन्न मज्जनिगु अकुशलतय्त उत्पन्न जुइगु अवसर मदयेक, उत्पन्न जुइ मफयेक उदचोग व अभ्यास याना च्वं पि नं धाइ । उत्पन्न मज्जनिगु च्वय् च्वय्यागु विपश्यना कुशलत व आर्य मार्ग कुशलत उत्पन्न जुइ कथं उदचोग व अभ्यास याना च्वं पि नं धाइ । उत्पन्न जुइ धुंकूगु विपश्यना कुशल दृढ व स्थिर जुइ कथं वृद्धि व परिपूर्णं जुइ कथं उदचोग व अभ्यास याना च्वं पि नं धाइ । उकिं चायेका चायेका च्वंक पतिकं सम्यक् प्रधान प्यंगू धयागु सम्यग्-व्यायाम मार्गाङ्गयात वृद्धि याना च्वंगु धाइ । का सम्यक् प्रधान कृत्य ४-गू लुमंका तयेत नापं धया यंकेनु--

- (१) उत्पन्न जुइ धुंकूगु अकुशलायात हटे याये फयेकेत उदचोग यायेगु छगू कृत्य;
- (२) उत्पन्न मज्जनिगु अकुशलायात उत्पन्न जुइ मफयेकेत उदचोग यायेगु छगू कृत्य;

- (३) उत्पन्न मज्जूनिगु कुशलयात् उत्पन्न याये निरिति उदचोग यायेगु छगू कृत्य;
- (४) उत्पन्न जुइ धुं'कूगु कुशलयात् स्थिर, वृद्धि व परिपूर्णं जुइ कथं उदचोग यायेगु छगू कृत्य;

थुपि प्यंगूयात् सम्यक् प्रधान कृत्य प्यंगू धाइ ।

उगु सम्यक् प्रधान प्यंगू "उदचोग कुशल क्षेत्रय्; धाइ सम्यक् प्रधान व" धयागु स्मरणिकाय् फुकं दुध्याः वं । का उगु स्मरणिका धायेनु ।--

(ब) उदचोग कुशल क्षेत्रय्, धाइ सम्यक् प्रधान व ।

थुगु सम्यग्-व्यायाम द्वारा मिध्या व्यायामयात् हटे याये निरिति तथागतं--

परे=मेपि व्यक्तिपि; मिच्छावायामा=द्वंगु प्रयत्न बुपि; भविस्सन्ति=जुया ख्वनी; एस्य=बुगु वासय्; नयं=जिपि; सम्मावायामा=सही उदचोग बुपि; भविस्सामासि=जुया ख्वने धका; तत्त्वेषो=कसेयायस्त सालुका याः जुइकोगु आचरणयात्; करणीयो=आचरण वायेमाः आदि धका न्यागु वार हे कथा तथा भिज्यात् । उगु देशनागुकूल अधिष्ठान स्मरणिका धायेनु ।--

(१७) मिच्छा सति (मिथ्या स्मृति) द्वंगु होश [११३]

(१६) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि लौकिक विषयय् व अकुशल कृत्यय् जोश दयेका
मिथ्या व्यायाम दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला कुशल कृत्यय् जोश
दुपि जुया सम्यग्-व्यायामं पूर्णं जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु.....
मिथ्या व्यायाम कुमार्गयात् सम्यग्-व्यायाम सुमार्गं छले याये ।
सम्यग्-व्यायाम द्वारा श्रेणी थहाँ वने । मिथ्या व्यायाम क्लेश मियात्
सम्यग्-व्यायाम शुद्ध लखं शमन याये ।

(१७) मिच्छा सति (मिथ्या स्मृति) द्वंगु होश

मिच्छा सति (मिथ्या स्मृति) द्वंगु स्मृति धयागु
न्हापा लिपा जुया वने धुंकूगु लौकिक गतिविधि, अकुशल
ज्या-खँत हाकनं लुमंका च्वनेगु स्वभाव खः । गुलिसिके
मचाबले याना वयागु अकुशल ज्या-खँत बांलाःगु कथं हानं
लुमना वः । मचाबले न्हाइपुका वयागु हानं लुमना वः ।
उगु इलय् सु लिसे गन वना वया; छु याना वया; गुकथं
न्हाइपुका वया आदि रूपं हानं लुमना वः । सा द्वहँतय्सं
न्हिनय् नया तथागु नसा बहनी हानं पिकथा न्हाया च्वनीयें
जाःगु स्वभाव खः । उकथं लुमना च्वनीगु मिथ्यास्मृति खः ।
तर न्हापा द्वंका वये नंगुयात् द्वंगु कथं सीका लिपा उकथं
याये मखुत् घका स्मृति संवेग उत्पन्न जुया परामर्श याइगु ला
मिथ्यास्मृति मखु । सम्यक्-स्मृति हे खः । भिक्षुपिनि पाखें

जूसा मां लुमना च्वनीगु; अबु लुमना च्वनीगु; थःयिति लुमना च्वनीगु; जन्मस्थल लुमना च्वनीगु; मचाबलेयापि पासा भाइपि लुमना च्वनीगु; गृहस्थीबले जुया सना च्वना वयागु लुमना च्वनीगु; सुया निति छु याना बी मानिगु दनि आदि घका न्हापायागु घटनात हानं लुमना च्वनीगु भिक्षुपिनि निति मिथ्यास्मृति खः ।

गृहस्थीपिसं काय्या निति म्हाय्या निति आदि रूपं थुकथं हानं लुमना च्वनीगुयात चीका च्वने माःगु आवश्यक मजू । थुजागु घटनात गृहस्थी जीवनय् जुया हे च्वनीगु स्वभाविक घटनात खः । तर भावना अभ्यास याना च्वनेगु अवस्थाय् ला भाविता याना चायेका चीका छ्वयेमाः । योगीयाके कर्मस्थान आश्रमय् च्वना फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना, थिया च्वन आदि घका भाविता याना चायेका च्वं च्वं न्हापा न्हापा जुया च्वना सना वये नंगु हानं हानं लुमना वया च्वने यः । मचाबले याना वये नंगु ज्या ल्हाना वये नंगु खँत नं हानं लुमना वया च्वने यः । घनिष्ठ रूपं मिले चले जूपि नं हानं लुमना वया च्वने यः । इपि फुकं मिथ्यास्मृति खः । भाविता याना चायेका चीका छ्वयेमाः । गुलि वृद्ध वृद्धा बाज्या अजिपिनि छय्मचात लुमना च्वनीगु हँ । छेँ नापं च्वनेगु बानि दया च्वंपि छय्मचात भविता याना चायेका च्वंथाय् लिक्क लिक्क वया च्वंथेँ खने दया वः हँ । बाज्या बाज्या घका सःता च्वंगुथेँ अजि अजि घका घया च्वंगुथेँ खने दया वइगु हँ । उफीयात क्वात्तुक

भाविता याना चायेका चीका छ्वयेमाः; दमन याये फयेकेमाः । गुलिं ला चीके मफया छे नापं लिहां वनेमाः । व मिथ्यास्मृति बाधा व्यू वया भावना अभ्यास यायेगु स्यना वंगु खः । उकिं हे उकीयात मिथ्यास्मृति द्वंगु होश घका घाये माःगु खः । धर्म स्वरूप कथं ला मिथ्यास्मृति घका अलग चैतसिक मद्दु । पुलां पुलांगु घर गृहस्थी सम्बन्धी व अकुशल क्रियात हाकनं लुमंसे वःगु कथं उत्पन्न जुया वःगु अकुशल चित्त चैतसिक समूह हे जुल । अथे जुया स्मरणिकाय् “लुमन्ति अकुशल क्षेत्रय्; घाइ खः मिथ्यास्मृति वः” घका घया तल । उकीयात घायेनु ।—

(क) लुमन्ति अकुशल क्षेत्रय् — घाइ खः मिथ्यास्मृति व ॥

सम्मासति (सम्यक्-स्मृति) सही लुमन्ति

उगु मिथ्यास्मृतिया अःखः प्रतिपक्षी रूपय् कुशल सम्बन्धी लुमन्ति ला सम्मासति (सम्यक्-स्मृति) खः । दान बी निरति; शील समादान याये निरति; भावना वृद्धि याये निरति आदि रूपं कुशल सम्बन्धी लुमन्ति घाये माल । जिमिसं न्हापा न्हापा पुला वने धुंकूगु दैय् थुजागु इलय् थुजागु कुशलं कर्म याना वया । वर्षावासया चीवर दान याना वया । कथिन चीवर दान याना वया । भोजन दान याना वया । उपदेश कंकेगु याना वया आदि रूपं लुमना वइ । उपोसथ दिनय् उपोसथ व्रत धारण यायेगु लुमना वइ । उकथं कुशल

सम्बन्धी लुमन्ति सम्यक्-स्मृति खः । थुगु सम्यक्-स्मृतियों
 ला धर्म स्वरूप दु । प्रत्येक कुशल चित्त लिसे सम्प्रयुक्त जुयां
 च्वनीगु स्मृति चैतसिक खः । थुगु स्मृति, कुशल चित्त उत्पन्न
 जू जू पतिकं हे दु । दान बीबले नं दु; बुद्ध वन्दना यायेबले
 नं दु; तःघं चीघंगु सेवाया ज्या यायेबले नं दु; शीलं समादानं
 यायेबले नं दु; भावना वृद्धि यायेबले नं दु; थुगु स्मृति मन्त
 घाःसा कुशल चित्त हे उत्पन्न जुइ फइ मखु । तर साधारण
 कुशल्य ला थुगु स्मृति स्पष्ट मजू । भावना वृद्धि अवस्थाय्
 घाःसा स्पष्ट जू । उकी नं विपश्यना भाविता यायेगुली कं हे
 स्पष्ट । उकिं थुगु स्मृतियात व्याख्या याना उल्लेख यायेमुं
 अवस्थाय् स्मृति प्रस्थान प्यंगुलि व्याख्या याना क्यना तःगु
 दु । रूप समूह शारीरिक आकार प्रकार धाक्वयात चाया
 च्वनीगु सम्यक्-स्मृति खः । भि मभि अनुभव धाक्वयात
 चाया च्वनीगु सम्यक्-स्मृति खः । मानसिक विचाः धाक्वयात
 चाया च्वनीगु सम्यक्-स्मृति खः । स्वभाव धर्म धाक्वयात
 चाया च्वनीगु सम्यक्-स्मृति खः । उकिं सामान्य स्मृतियात
 “लुमन्ति कुशल क्षेत्र्य, घाइ खः सम्यक्-स्मृति ब” धका घया
 विपश्यना सम्यक्-स्मृतियात “लुमन्ति नाम व रूप्य, खः विपश्यना
 स्मृति ब” धका स्मरणिका दयेका तथा । उपि स्मरणिकात
 धायेकु ।—

(क) लुमन्ति कुशल क्षेत्र्य, घाइ खः सम्यक्-स्मृति ब ।

(ग) लुमन्ति नाम व रूप्य, खः विपश्यना स्मृति ब ।

आः विपश्यना भावना धर्म उदचोग व अम्यास याना
 क्नापि योनीपिसं थुगु विपश्यना सम्यक्-स्मृतियात् वृद्धि याना
 च्चंगु खः । खुगु द्वारं लुया वक्व रूप व नाम स्वभाव धर्मतयत्
 भाविता याना चायेका च्चनेमाः । प्रायः याना शारीरिक
 गतिविधि रूपतयत् फुले जुया च्चन, सुके जुया च्चन, फेतुना
 च्चना, कयकुंका च्चना, चक्कंका च्चना, दत्ता च्चना, थिंग
 दना च्चन, वना च्चना, ल्हना च्चना, न्ह्याका च्चना, दिका
 च्चना आदि धका भाविता याना चायेका च्चनेमाः । व
 कायानुपश्यना स्मृति प्रस्थान वृद्धि याना च्चनागु खः । गबलें
 गबलें त्यानुया च्चन, पुना च्चन, स्याना च्चन, दिक्दार जुया
 च्चन, लयताया च्चना; बांलाना च्चन आदि धका भाविता
 याना चायेका च्चनेमाः । वेदनानुपश्यना स्मृति प्रस्थान वृद्धि
 याना च्चनागु खः । गबलें गबलें चिन्तन याना च्चना, विचाः
 याना च्चना, कल्पना याना च्चना आदि धका भाविता याना
 चायेका च्चनेमाः । चित्तानुपश्यना स्मृति प्रस्थान वृद्धि याना
 च्चनागु खः । गबलें गबलें खना च्चना, ताया च्चन, इच्छा
 जुया च्चन, तं पिहाँ व्रया च्चन, अस्सि जुया च्चन, मन
 चिल्लाय दना च्चन आदि धका भाविता याना चायेका
 च्चनेमाः । धर्मानुपश्यना वृद्धि याना च्चनागु खः । चायेकु
 चायेकु पत्तिकं विपश्यना स्मृति वृद्धि याना च्चनागु जुल ।
 अति हे लयताये थाय् दु । थुगु विपश्यना स्मृति परिपक्व,
 प्रबल व पूर्ण जुइगु अवस्थाय निर्वाणयात् चायेकीगु आर्य मार्गं
 स्मृति उत्पन्न जुया वइ । उगु आर्य मार्गं स्मृति परिपूर्णं जुइ

थाय् तक उदयोग व अभ्यास याना यंका च्वनेमाः । आः कना वयागु सामान्य सम्यक्-स्मृति, विपश्यना सम्यक्-स्मृति आर्यं मार्गं सम्यक्-स्मृति द्वारा मिथ्यास्मृतियात् हटे याना चीका छवये निति तथागतं--

परे=मेरिपि व्यक्तिपि; मिच्छासति=मिथ्या स्मृति दुपि;
 भविस्तन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि;
 सम्मासति=सम्यक् स्मृति दुपि; भविस्तामाति=जुया च्वने
 धका; सल्लेखो=क्लेशयात् सालुका पाः जुइकीगु आचरण-
 यात्; करणीयो=आचरण यायेमाः; आदि धका न्यागू बार हे
 कना तथा बिज्यात् । उगु देशनानुरूप अधिष्ठान स्मरणिका
 धायेनु ।--

(१७) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपि लौकिक व अकुरुशल विषयय् लुभन्ति बल्लापि जुया
 च्वनेगु थासय् जिपि ला कुरुशल विषयय् चायेकेगु स्मृति बालाःपि
 बल्लापि जुया च्वने । क्लेश.....मिथ्या स्मृति कुमार्गंयात् सम्यक्स्मृति
 लुमार्गं छले थाये । सम्यक्स्मृति द्वारा श्रेणी वहाँ बने; मिथ्यास्मृति
 क्लेश मियात् सम्यक्स्मृति शुद्ध तखं शमन थाये ।

(१८) मिच्छासमाधि (मिथ्या समाधि) द्वंगु स्थिरता

मिच्छासमाधि (मिथ्या समाधि) धयागु मग्निगु

(१८) मिच्छासमाधि (मिथ्या समाधि) द्वंगु स्थिरता [११९]

अकुशल कर्म यायेगु विचाः यायेगु अवस्थाय् उगु मभिगु ज्या-खँय् चित्त स्थिर जुया च्वनीगु स्वभाव खः । उकथं चित्त थातं च्वना च्वनीगु जूया निति मभिगु ज्या सिद्ध जुइक याये फइगु घाये ल्हाये फइगु जुया च्वन । उपमा- ह्येका खँ ल्हाये निति विचाः याना च्वन धायेनु; उगु ह्येका खँ ल्हायेगु खँपुइ चित्त थातं च्वना च्वंसा तिनि ह्येका खँ ल्हायेगु जुइ फइ । उकथं थातं मच्चंसे चित्त चिला वना च्वन धाःसा सत्य खँ धाये ल्हाये लाना च्वनीगु जुया वने फु । अड्डा अदालतय् अन्याय पूर्वक साक्षी बके यायेत व्यवस्था याना तइपि गुलि मनूतय्सं वकीलं उगु खँ थुगु खँ न्यना च्वं च्वं न्ह्यवः धाये ल्हायेत सना च्वंगु खँत लोमना मेकथं धाये ल्हाये लाना वास्तविक तथ्य स्पष्ट जुया वःगु नं दु धाःगु न्यने दु । व चित्त थातं तयेगु पूर्णं मजूगुलि जूगु धाये माली । उकिं अकुशल कर्मत याना च्वंक पतिकं चित्त थातं दुसा तिनि समाधि धयागु दुथ्याना च्वनी । उगु चित्त थातं दया च्वनीगु मिथ्या समाधि हे खः । कतपिन्त स्यायेगु स्यंकेगु निति विचाः यायेबले, भयानक रूपं खुइगु, लुटे यायेगु निति विचाः यायेबले, आपालं मनूतय्त स्याये फूगु शस्त्र अस्त्रत बांबांलाक दयेके निति विचाः यायेबले उजागु अवस्थाय् थुगु मिथ्या समाधि अति प्रबल जू । उकिं “स्थिरता अकुशल क्षेत्रय्, धाइ खः मिथ्या समाधि व” धका स्मरणिका दयेका तथा । उकीयात धायेनु ।

(क) स्थिरता अकुशल क्षेत्रय्, धाइ खः मिथ्यासमाधि व ।

सम्मासमाधि (सम्यक्-समाधि) सही दृढ स्थिरता

सम्मासमाधि (सम्यक्-समाधि) धयागु ला दान शीलादि कुशल कर्म सम्बन्धी चित्तयागु स्थिरता स्वभाव खः । दान बीबले नं दान बीगु कार्य सिद्ध जुइ फयेक चित्त स्थिर जुइगु समाधि दुथ्याः । शील समादान याना आचरण यायेबले नं थुगु समाधि दुथ्याः । वेय्यावच्च (सेवा कार्य) यायेबले, आदर गौरव तयेबले नं थुगु समाधि दुथ्याः । विशेषतः उपदेश कनेगु, उपदेश न्यनेगु निसं कया भावना कुशल क्षेत्रय् थुगु समाधि अत्यावश्यक हे जुल । उकी नं आनापानादि शमथ भावनाया क्षेत्रय् कं हे आवश्यक जुया च्वन । उगु शमथ भावनाया क्षेत्रय् ला थःपिसं भाविता याना च्वनागु शमथ आरम्मण छगुली हे जक चित्त दृढ व स्थिर जुया च्वनी कथं क्वात्तुक ध्यान तथा मदिक भाविता याना च्वनेमाः । उकथं कुशल कर्म लिसे सम्बन्धित जुया चित्त स्थिर जुया च्वनीगु स्वभाव सम्यक्-समाधि खः । उकि “स्थिरता कुशल क्षेत्रय्, घाइ खः सम्यक् समाधि व” धका स्मरणिका दयेका तथा । उकीयांत धायेनु ।—

(ख) स्थिरता कुशल क्षेत्रय्, घाइ खः सम्यक् समाधि व ।

उगु सम्यक् समाधि स्वथी दुलय् घाःबले (१) क्षणिक समाधि, (२) उपचार समाधि, (३) अर्पणा समाधि धका स्वथी हु । ज्ञान शीलादि सामान्य कुशल चित्त उत्पत्ति क्षणय्

दुध्याःगु समाधि क्षणिक मात्र स्थिर जुया च्वनीगु जुया क्षणिक समाधि धाये माली । तर थुगु सामान्य समाधि ला स्पष्ट मज्जुगु जुया ग्रन्थय् उकीयात विशेष रूपं उल्लेख याना तःगु मदु । समाधि भावनाया प्राथमिक समाधि क्षेत्रय् व विपश्यना क्षेत्रय् जक मूल समाधि क्षणिक समाधि धका क्यना तःगु दु । उकिं शमथ भावना क्षेत्रय् न्हापां उदयोग व अभ्यास यायेबले परिकर्म भावनाया क्षणय् उत्पन्न जुइगु समाधियात क्षणिक समाधि धायेमाः । नीवरणत हटे जुया विशेष बांलाना वःगु समाधियात उपचार समाधि धायेमाः । ध्यान चित्त लिसे सम्प्रयुक्त जुया च्वंगु समाधियात अर्पणा समाधि धायेमाः ।

विपश्यनाया क्षेत्रय् धाःसा धातु ४-गू स्कन्ध न्यागू रूप व नाम २-गू आदियात भाविता याना उत्पन्न जुया च्वनीगु समाधियात क्षणिक समाधि धायेमाः । तर नकतिनि भाविता याना च्वनेबले शक्तिशाली जुइ मखुनिगु जुया चित्त स्थिर जुइगु उलि स्पष्ट जुइ मखुनि । समाधि प्रबल जुया बइबले ला भाविता याना चायेके माःगु आरम्भणय् स्वात्त स्वात्त कुतुं कुतुं वना स्थिर स्थिर जुया च्वनी । उजागु अवस्थाय् मेथाय् पिहाँ वनीगु कामच्छन्दादि नीवरणत हटे जुया च्वनी । न्होनेयागु चित्त नं चायेका च्वनीगु चित्त; लिउनेयागु चित्त नं चायेका च्वनीगु चित्त; वयां लिउनेयागु चित्त नं चायेका च्वनीगु चित्त-थुकथं चायेका च्वनीगु चित्त जक छस्वाकं तुं मदिक उत्पन्न जुया च्वनी । व विपश्यना क्षणिक

समाधि खः । नीवरणतयत् हटे जुङ्कीगु उपचार समाधि लिसे उत्ते उत्ते च्वंगु जुया उकीयात उपचार समाधि धका नं धाये ज्यू । उकिं स्मृति प्रस्थान सूत्रया व्याख्या अर्थकथाय् इर्यापथ पर्व; सम्प्रजन्य पर्व; धातु मनसिकार पर्वादि विपश्यना कर्मस्थानतयत् उपचार कर्मस्थान धका क्यना तःगु दु । विशुद्धि मार्गय् नं स्मृति प्रस्थान सूत्रं धातु मनसिकार कर्मस्थानयात हे चतुर्धातु व्यवस्थान कर्मस्थान धका नां बिया उगु कर्मस्थान द्वारा उपचार समाधि लाभ जुङ्गु पहःयात क्यना तःगु दु । उकिं विपश्यना भाविता याइम्ह योगीयाके नीवरण हटे जुङ्गु स्थिती ध्यनीगु कथं समाधि बांलाना वसें निसे भाविता याना चायेकु चायेकु पतिकं उत्पन्न जुया च्वनीगु समाधि उपचार समाधि लिसे समानगु विपश्यना क्षणिक समाधि जुल । नीवरणतयत् हटे याये फूगु गतिविधि कथं उपचार समाधि लिसे समान जुया च्वंगु जुया उकीयात उपचार समाधि धका नं धायेमाः । उगु अवस्थाय् भाविता याना चायेका च्वनीगु विपश्यना चित्त मुक्कं परिशुद्ध जुया च्वनीगु जुया चित्त विशुद्धि नं सम्पन्न जुया च्वनी । विपश्यना ज्ञान बल सम्पन्न जुइबले निर्वाणयात साक्षात्कार याना खनीगु आर्यं मार्गं, फल उत्पन्न जुइ । उगु आर्यं मार्गं फल क्षणय् दुध्याःगु समाधि ला लोकुत्तर अर्पणा समाधि खः । उकिं स्मरणिकाय् “क्षणिक उपचारर्पणा; चायेकी समाधि स्वयी” धका धया तथा । उकीयात धायेनु ।--

(ग) क्षणिक उपचारर्पणा, चायेकी समाधि स्वयी ।”

सम्मासमाधि (सम्यक्-समाधि) सही दृढ स्थिरता [१२३]

कुशल सम्बन्धी सम्यक्समाधि क्षणिक समाधि, उपचार समाधि, अर्पणा समाधि कथं स्वयी दु घयागु मतलब खः । थुगु सम्यक्समाधियात पाली ध्यान प्यंगुलि विभाजन याना क्यना तथा बिज्यात । उगु पालि अनुसार रूपध्यान, अरूपध्यान समाधि व मार्ग, फल ध्यान समाधियात जक प्रधान रूपं उपलब्ध जू । उपचार समाधि व विपश्यना क्षणिक समाधियात ला अंग न्यागू दुगु प्रथम ध्यान समाधी समावेश याना अप्रधान रूपं कना तथा बिज्यात घका धारण यायेमाः । छाया घाःसा- उगु क्षणिक उपचार समाधित मद्दयेकं लौकिक ध्यान समाधि, लोकोत्तर समाधित उत्पन्न जुइ मफगुलि अतिरिक्त उगु क्षणिक उपचार समाधि द्वारा नं मिथ्या समाधियात योग्यतानुसार हटे यायेगु जू वनीगु कारणं खः । उक्तं क्षणिक, उपचार, अर्पणा धयागु सम्यक्समाधि स्वंगुलि मिथ्या समाधियात हटे याये निति थुगु सल्लेख सूत्रय् तथागत—

परे=मेपि व्यक्तिपि; मिञ्जासमाधि=हुंगु मिथ्या-
समाधि बुपि; भविस्सन्ति=जुया उवनी; एत्थ=थुगु भासय्;
मयं=जिपि; सम्मासमाधि = सही सम्यक् समाधि बुपि;
भविस्सामाति=जुया उवने घका; सल्लेखो=कलेशयात सालुका
पाः जुइकीगु भावरमयात; करणीयो=भावरण यायेमाः आदि
घका न्यागू वार हे कना तथा बिज्यात । उगु देशनानुकूल
अधिष्ठान स्मरणिका धायेनु ।—

(१८) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि लौकिकं च अकुशल विषयस्य चित्तं स्थिरापि बुद्ध-
 ष्यमीगुं यास्यत् जिपिं सा कुशल क्षेत्रस्य स्थिरं चित्तपिं बुद्ध्या ष्यने ।
 क्लेशा पाः बुद्धकीगुं मिथ्यासमाधिं कुमार्यायात् सम्यक्समाधिं
 सुमार्गं छले याये । सम्यक्समाधिं द्वारा श्रेणी यहाँ धने । मिथ्या
 समाधिं क्लेशा मियात् सम्यक्समाधिं शुद्धं लखं शमनं याये ।

१९-मिच्छाज्राण (मिथ्या ज्ञान) द्वंगु विमर्शन

मिच्छाज्राण (मिथ्या ज्ञान) ध्यायुं द्वंगुयात् सत्य-
 भाःपाः विमर्शनं याना निर्णयं यायेगुं स्वभावः स्वः । धर्मस्वरूपं
 कथं ला मोहो हे स्वः । उकिं अर्थकथाय्—

मिच्छाज्राणन्ति पापकिरियासु उपायचिन्तावसेन, पापं कत्वा
 “सुकृतं मया” ति पञ्चवेखणाकारेण च उत्पन्नो मोहो वेदितव्यो
 घका व्याख्या याना तःगुं दु ।

पापकिरियासु=पाप कर्म यायेगुं अत्रस्थाय; उपाय-
 चिन्तावसेन=सिद्धं बुद्धं लंपु (उपाय) यात् चिन्तनं यायेगुं
 कथं वा; पापं कत्वा=पाप कर्म याये घुंका; सुकृतं मया ति=
 जिं शानागुं ज्या बांला जू घका; पञ्चवेखणाकारेण च=हाकनं
 त्रिमंशत यायेगुं घाकारं प्रकारं नं; उत्पन्नो मोहो=उत्पन्नं जूगुं
 मोहयात्; मिच्छाज्राणन्ति=मिथ्या ज्ञान घका; वेदितव्यो=
 सीकेमाः ।

स्वायेगु, खुइगु, लाका कायेगु, ह्ययेकेगु आदिया निति थाकुसे च्चंक तरीकात चिन्तन याना याये माःगु दु । उकथं यायेगुली तरीकायात चिन्तन याइगु ज्ञान मिथ्या ज्ञान खः । उकथं मभिगु कर्म यायेगुली सिद्ध जुइकेत उन्नत रूपं सिद्ध जुइकेत चिन्तन याये माःगु यक्वं यक्व दु । सत्त्वपिन्त याउंसे अःपुक यक्व स्याये फयेके निति मिशिनत, शस्त्र अस्त्रत विष वासःत थुजागु चिन्तन याये माःगु नं दु । उरिपि फुकं लौकिक व्यवहार कथं ज्ञान घका समर्थन याये माःगु चीजत खः । तर घर्मं स्वभाव अनुसार ला मोह हे खः । मिथ्या ज्ञान हे खः घयागु मतलब जुल । अले हानं छुं छगू मभिगु ज्या याये धुनिबले जि यानागु ठीक जू; सही लेंपु खः; पाय्छि जू घका हानं विमंशन यायेगु नं दु । व नं लौकिक व्यवहार कथं ज्ञान घका हे घाये माली । तर घर्मं स्वरूप कथं मोह हे खः । मिथ्या ज्ञान हे खः घमागु मतलब खः । अः कना वथागु अर्थ ला (पञ्चवेकखणाकारेन च=हाकनं विमंशन यायेगु आकार प्रकारं नं घका च-शब्द नापं दया च्चंगु पालि कथं मिथ्या ज्ञानयात २-थी छुटे याना क्यना तःगु अर्थ खः । मभिगु कर्म यायेत चिन्तन याइगु मिथ्या ज्ञान छक्क; याये द्रुं कूगु अकुसल कर्मयात पाय्छि जूगु कथं हाकनं विमंशन याइगु मिथ्या ज्ञान छक्क; बुकथं मिथ्या ज्ञान २-गु दया च्चन । उकथं २-थी अस्त्रत कथे माःगु अर्थ नं उचित जू । तर वथागु इतिहास सन्धन-ज्ञान सा हाकनं विमंशन याइगु अस्त्रयात जक वारण यायेना । उरिपि २-थी छुटे मयाते छानि हे जक अर्थ यायेत

यायेगु न्ह्यो-ल्यु मिले जुया कं उचित जुइगु संभावना दु ।

उकथं धायेबले मभिगु कर्म यायेगुली सिद्ध जुइगु कारण तरीकायात चिन्तन याना ज्या याइगु जुया च्वन; उकथं याये धुंका जि यानागु ज्या ठीक जू घका हानं विमंशन याइगु जुया च्वन । उकथं हाकनं विमंशन याइगुयात जक मिथ्या ज्ञान घका धारण यायेमाः । उकिं स्मरणिकाय्

“कुचिन्तन मभि कर्मय्, याये धुंका मि घका हानं ।

मीमांषा मभि ज्याय् उकथं, धाइ जुल मिथ्याज्ञान व ॥”

घका घया तथा । उकियात धायेनु ।—

(क) कुचिन्तन मभि कर्मय्, याये धुंका मि घका हानं ।

मीमांषा मभि-ज्याय् उकथं, धाइ जुल मिथ्याज्ञान व ॥

सम्माज्जाण (सम्यग्-ज्ञान) सही विमंशन

थुगु मिथ्याज्ञानया प्रतिपक्षी जुया च्वंगु सम्माज्जाण (सम्यग्-ज्ञान) ला आर्य मार्ग फलय् ध्यने धुंका थःपि थ्यंगु मार्ग फल, निर्वाणयात हाकनं विमंशन याइगु प्रत्यवेक्षण ज्ञान लिसें निरोध व शान्त जुइ धुंकूगु क्लेश, निरोध व शान्त मज्जुनिगु क्लेशतय्त विमंशन याइगु प्रत्यवेक्षण ज्ञानत खः । उंगु प्रत्यवेक्षण ज्ञानत श्रोतापन्नयाके ५-गू; सकृदागामियाके ५-गू अनागामियाके ५-गू व अरहन्तयाके निरोध व शान्त मज्जुनिगु क्लेश मदये धुंकूगु जुया ४-गू जम्मा १९-गू दु ।

उगु १६-गुली प्रमुख जुया च्वंगु मार्ग, फल, निर्वाणयात विमंशन याइगु गतिविधियात जक स्मरणिकाय् संक्षिप्तं क्यना तथा । “खं स्यू यथार्थता धात्थं, मार्गं, फलं, निर्वाणं । याइगु विमंशन हानं, सम्यग्-ज्ञानं धाइ जुल ।” का उकीयात धायेनु ।

(ख) खं स्यू यथार्थता धात्थं, मार्गं, फलं, निर्वाणं ।

याइगु विमंशन हानं, सम्यग्ज्ञानं धाइ जुल ॥

उगु प्रत्यवेक्षण ज्ञान धयागु सम्यग्-ज्ञान द्वारा मिथ्या ज्ञानयात हटे याना चीका छ्वये फयेक उदचोग व अभ्यास याये निरिति तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तिपि; मिच्छाजानी=द्वं क विमंशन याइगु ज्ञान दुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि; सम्माजानी=सही विमंशन ज्ञान दुपि; भविस्सामाति=जुया च्वने धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः; आदि धका ५-गु वार हे कना तथा बिज्यात । उगु देशनानु-कूल अधिष्ठान स्मरणिका धायेनु ।--

(१९) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तपि मिथ्याज्ञानं दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला सम्यग्ज्ञानं दयेका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु.....मिथ्याज्ञानं कुमार्ग-यात सम्यग्ज्ञानं सुमार्गं छले याये । सम्यग्ज्ञानं द्वारा श्रेणी यहाँ वने । मिथ्याज्ञानं क्लेशं मियात सम्यग्ज्ञानं शुद्धं लखं शमनं याये ।

उगु अधिष्ठान स्मरणिका अनुसार सम्यग्ज्ञान पूर्ण रूपं लुया वइथाय् तक उदधोग व अभ्यास याना वनेमाः । माः उदधोग व अभ्यास यानावं च्वनतिनिर्णिपि योगीपिसं खुगु द्वारं लुया वक्व रूप व नामतयत्त भाविता याना चायेकु चायेकु पतिकं उगु सम्यग्ज्ञानं परिपूर्णं जुइ कथं उदधोग व अभ्यास याना च्वंगु खः । अटूट रूपं भाविता याना चायेका ज्ञान परिपक्व जुया वइबले संस्कारुपेक्षा ज्ञान घयागु ध्वदुइ । उगु ज्ञान अति विशिष्टगु ज्ञान खः । चायेके माःगु आरम्मणत नं आपसेआप थःथःमं तुं लुया लुया वया च्वनीगुथें चायेका सीका च्वनीगु चित्त नं थःथःमं तुं सिया सिया वना च्वंगुथें जुया च्वनीगु खना च्वनी । छधी निधी स्वधी आदि रूपं टूट फुट घयागु मध्येक दुःख कष्ट नं मध्येक छगू हे तालं चायेका सीका वना च्वने फूगु नं खना च्वनी । बांलाःगु आरम्मण बांलाःगु स्पर्शतयत्त कारणं याना ल्वःवंकेगु न्हाइपु तायेगु लय् तायेगु नं मइसे; बांमलाःगु आरम्मण बांमलाःगु स्पर्शका कारणं दिक्दार तायेगु, मन स्थनीगु नं मइसे सीका सीका मात्र च्वनेगु कथं समभावं उपेक्षित जुया वना च्वने फइगु नं खने दया च्वनी । उकथं चायेकेगु सीकेगु बांलाना च्वं च्वं वेगमान जुया द्रुतगति विशिष्ट रूपं ऊं बांलाना वःगु ज्ञानत उत्पन्न जुया वःगु वं खने दया च्वनी । उकथं उत्पत्ति विनाश जुया च्वंगु रूप व वाचियात शिवा वं च्वनीबले हे निरोध व कान्त स्वभावय् कुरन्त कुमुं वंगुथें जुया वःगु नं खने दया च्वनी । उकथं खने म्थे मुंका वःव जगु गतिविधियात हाकनं विमंशत

याये लाना च्वनी । व सम्यग्ज्ञान धयागु प्रत्यवेक्षण ज्ञान खः ।
 उकथं विमंशन याइगुली विनाश विनाश जुया वना च्वंगु
 स्वभावयात सीका सीका वना च्वंच्वं हे निरोध व शान्त
 अवस्थाय् थ्यंगु गतिविधियात विमंशन याइगु मार्गं फलयात
 विमंशन याइगु प्रत्यवेक्षण ज्ञान खः । उत्पत्ति, विनाश मदुसे
 निरोध व शान्त स्वभावयात विमंशन याइगु निर्वाणयात
 विमंशन याइगु प्रत्यवेक्षण ज्ञान खः । आत्म दु घका धारण
 द्वनिगु दृष्टि द्वनिगु दइ मखुत । बुद्ध, धर्म, संघ, आचरण
 शिक्षा सम्बन्धय् द्वंगु धारणा दइ मखुत” घका नं गुलिसिनं
 विमंशन याये यः । व हटे याये धुंगु निरोध जुइ धुंकूगु
 क्लेशयात विमंशन याइगु खः । “लोभ दोषत नं दया हे
 च्वन तिनि; मस्यूनिगु नं दया हे च्वन तिनि; हानं हानं
 उदद्योग व अभ्यास यानावं वने मानि” आदि घका विमंशन
 यायेगु नं गुलिसिके दइगु जुया च्वन । व हटे याये मधुनिगु
 निरोध व शान्त मज्जनिगु क्लेशयात विमंशन याइगु खः ।
 उगु क्लेश विमंशन याइगु पहः ला बहुश्रुत दुपि गुलि गुलि
 व्यक्तिपिके जक जुइ यः घका अर्थकथाय् कयना तःगु दु ।
 आः कना वयागु श्रोतापत्ति मार्गं फलय् थ्यने धुंका विमंशन
 याइगु पहः खः ।

श्रोतापन्न आदिपिसं च्वय्यागु मार्गं, फल ज्ञान लाभ
 जुइ कथं उदद्योग व अभ्यास याना यंकल, पारमी ज्ञान नं
 परिपूर्णं जुया च्वन धाःसा संस्कारुपेक्षा ज्ञान परिपक्व व
 प्रबल जुइगु अवस्थाय् विधिवत् हे च्वय्यागु मार्गं फल ज्ञानत

उत्पन्न जुया दया विमंशन ज्ञानत नं उत्पन्न जुया वइ । उकथं जुइगुली सकुदागामि मार्गं फलय् थ्यने धुनिबले विमंशन ज्ञान ५-गू; अनागामि मार्गं फलय् थ्यने धुनिबले विमंशन ज्ञान ५-गू; अरहत्त मार्गं फलय् थ्यने धुनिबले विमंशन ज्ञान ला नकतिनि कना वये धुंथें ४-गू फुक्कं जम्मा याना सम्यग् ज्ञान धयागु प्रत्यवेक्षण ज्ञान १६-गू दु । तथागतयागु उद्देश्य ला उगु सम्यग्ज्ञान १६-गुलि परिपूर्णं जुइ कथं उदद्योग व अम्यास याना वनेगु हे जुया च्वन ।

२०-मिच्छाविमुक्ति (मिथ्या-विमुक्ति) द्वंगु विमुक्ति

मिच्छाविमुक्ति-मिथ्या-विमुक्ति धयागु ला धात्थेंगु विमुक्ति मखुसे हे धात्थेंगु विमुक्तिया रूपय् धारण व विश्वास याना तइगु धर्म खः । व छु लय् धाबले- व अनेक कथं दया च्वन । बुद्ध शासनं पिने च्छ्विं व्यक्तिपिसं धारण याना च्वंगु विमुक्ति नं दु; शासनया दुने नं द्वंक धारण याना च्वंगु विमुक्ति नं दु । बुद्धशासनं पिनेयागु विमुक्ति ला आत्मयात म्माला आत्मा लुल धाःसा विमुक्त जुइगु खः धका धयागु नं दु । आत्म व स्कन्धयात विभाजन याना सिल धाःसा विमुक्त जुइगु खः धका धयागु नं दु । बुद्धकालीन अवस्थाय् निर्ग्रन्थ नाटपुत्र धका नां दंम्ह गणाचार्यया शिष्यपि जैन धर्मावलम्बी-पिसं ला आत्माय् न्हूगु कर्म प्यपुं वने मफइ कथं आचरण यायेगु, पुलांगु कर्म फुना वनी कथं दुःख सीगु द्वारा विमुक्त

जुइगु खः घका घया तल । उकथं आचरण थायेगु द्वारा वस्त्रय समेतं आशक्ति मदयेक मुक्त जुल घका धारणा दयेका इमिसं वस्त्र हे मपुंसे च्वना जुया च्वनीगु खः । उकथं वस्त्र मद्रुपि व्यक्तिपित इमि धर्मावलम्बीपिसं अरहन्त घका विश्वास याइगु; शरण काइगु जुया च्वन । आः नं भारतय उजापि अरहन्तपि दया च्वन तिति । गुलि धर्मावलम्बीपिसं अग्नि पूजा द्वारा विमुक्त जुइगु खः घका धारण दयेका च्वन । गुलि धर्मावलम्बीपिसं गंगा खुसीयागु लखं मोल्हुइवं निर्दोषपि जुया विमुक्त जुइगु खः घका धारण दयेका च्वन । गुलिसिनं ईश्वर घयाम्ह भगवानयात विश्वास याना शरण वनेगु द्वारा स्वर्ग लोकय थ्यंक वना विमुक्त जुइगु खः घका धारणा दयेका च्वन । जालार ऋषि, राम ऋषि, उदक ऋषिये जाःपि गुलि व्यक्तिपिसं आकिञ्चन्यायतन ध्यान नैवसंज्ञा नासंज्ञायतन ध्यान द्वारा विमुक्त जुइगु खः घका धारणा दयेका च्वन । बक ब्रह्मां ला वयागु प्रथमध्यान ब्रह्मभूमी थ्यन थायेवं विमुक्त जुइगु खः घका धारणा दयेका च्वन । उकथं विमुक्त जुइगु पहःत यक्व यक्व दया च्वन ।

बुद्ध शासनय दुने नं छगू मखु छगू ध्यानय थ्यनेवं विमुक्त जुल घका मती वंका च्वंपि दया च्वन । उकथं मती वंगु पहःयात ला थुगु सूत्रया न्हापांगु काण्डय स्वयं तबागतं हे उल्लेख याना कना बिज्याना तःगु दु । थुगु सल्लेख सूत्रोपदेशय नं उगु न्हापांगु काण्डय महानाग स्थविर, महातिष्य स्थविर-

पिनि मती वंगु पहःत उल्लेख याना वये धुंगु दु । उकीयात हानं छको दोहरय् याना स्व । अले हानं उदयव्यय ज्ञानय् थ्यनीबले तेज प्रकाश प्रीति सुखादि विशेषतात खना मार्गं फलय् थ्यन धका मती वंका च्वनीपि योगीपि नं दु । गुलिसिया ला उलिति तक नं ज्ञान उत्पन्न जुइ मखुनि; विशेषता दुगु अनुभव छगू जक खंसां अनुभव जूसां धर्म सिद्ध जुल विशिष्ट धर्म लाभ जुल धका मती तथा च्वनीपि व्यक्तिपि नं दु । विशिष्ट अनुभव घयागु गुजागु लय् धाःबले- कष्ट जुया च्वंगु अवस्थां पुला सिच्चुसे याउंगु अनुभव; हलुका जुया वंगु अनुभव, स्वात्त जिरिण वंगु अनुभव थसःपाया ग्वतु वंगु अनुभव, विशेष रूपाकृति आरम्मण निमित्त खंगु अनुभव, विशिष्ट शब्द ताये दुगु अनुभव, अशुभ आरम्मणयात खने दुगु अनुभव, खुल्लमखुल्लागु मैदान खनीगु अनुभव, लःयागु फाँटथें जाःगु अनुभव, तेज प्रकाश अनुभव; थुजागु विशेष अनुभवत जुल । गुलिसिया नकतिनि भाविता याना च्वनीबले छघौ निघौतिया दुने वा, छन्हु निन्हु स्वन्हुतिया दुने फेतुना च्वं च्वं होश मदया वंथें जुया वने यः । ल्हना स्वल धाःसा फेतुना च्वंगु आसनं यथावत् हे स्वात्त ल्यहे दना वये यः । तर न्यना परीक्षण याना स्वल धाःसा उजाम्ह व्यक्ति रूप व नाम परिच्छेद याना स्यूगु पहःयात नं कने मफु । उत्पत्ति, विनाश, अनित्य, दुःख, अनात्म स्यूगु पहःयात नं कने मफु । उकि उजागुयात ला समाधि मात्रं जक विशेषता दुगु अनुभव छथी जक धाये-माली । अथे नं बहुश्रुत मर्दुपि व्यक्तिपिनि दृष्टि ला

“रूप व नाम निरोध अवस्थाय् ध्यना च्वन । फल समापत्ती च्वंच्वना” धका मती तये यः, धारणा दयेके यः ।

महत्वपूर्णगु खँ ला विपश्यना ज्ञानत छसि कथं उत्पन्न जुइ धुंका तिनि मार्गं फल ज्ञानं निरोध व शान्त जुइगु स्वभावय् ध्यंक वना विमुक्त जुइगु खः । उकथं विमुक्त जुलं धका मती वनीम्ह व्यक्तियाके कमसेकम बुद्ध, धर्म, संघ व मानव आचरण शिक्षाय् विश्वास क्वातुइगु; आत्मदृष्टि मदइगु; संशय रहित जुइगु, मार्गाङ्ग मदुगु व्रत आचरणय् विश्वास मदइगु, पञ्चशील सुरक्षित जुइगु इपि फुकं आवश्यक जुया च्वन । धर्म सिद्ध जुल, श्रोतापन्न जुल धका पञ्चशील तकं सुरक्षित मजुल धाःसा उकथं विमुक्त जुइगुयात मिथ्या विमुक्ति धका हे सोकेमाः । उकि स्मरणिकाय् “धारणा अविमुक्त नं मुक्त, मिथ्याविमुक्ति च्व जुल ।” धका धया तया । उकीयात धायेनु ।—

(क) धारणा अविमुक्त नं मुक्त, मिथ्याविमुक्ति च्व जुल ।

थुगु थासय् उपरिपण्णास अर्थकथा सामगाम सूत्र ब्याख्याय् उल्लेख याना तःगु मिथ्याविमुक्ति जुइगु पहः क्यनीगु कथावस्तुतय्त बहुश्रुत उत्पादनया लागी उल्लेख याना कथने मास्ति वः ।

तेज प्रकाश अरहन्त

स्वविर छम्हसिनं कर्मस्थान प्रार्थना वाःपि श्लिष्यन्ति

युक्तं कर्मस्थान विल । तत्क्षण्य् अरहन्त जुङ्कीगु कर्मस्थान
 कने । यःगु थाय् कोथाय् दुर्हा वना मूल कर्मस्थानयात नुगलं
 चायेका च्वनेमाः । उक्तं चायेका च्वनेबले तेज प्रकाश लुया
 बल धाःसा व न्हापांगु मार्गं खः । उम्ह व्यक्ति स्वाकं तुं
 भाविता याना यंका च्वं च्वं निकोखुसी तेज प्रकाश हानं
 पिहाँ बल धाःसा व निगूगु मार्गं खः । अथे हे स्वकोखुसी
 प्यकोखुसी तेज प्रकाश पिहाँ बल धाःसा नं स्वंगूगु मार्गं व
 प्यंगूगु मार्गं खः । उलि जुल धाःसा अरहत्त मार्गं, अरहत्त
 फलय् ध्यनीगु जुल धका कर्मस्थान कना निर्देशन ब्यूगु जुल ।
 उक्तं कर्मस्थान ब्यूगु जूया निति वया शिष्यपिसं उम्ह आचार्यं
 स्थविरयात अरहन्त हे धका विश्वास याना निर्णय यात ।
 लिपा उम्ह स्थविर परलोक जूबले अरहन्त परिनिर्वाण जुल
 धका विश्वास व धारण याना धुमधामं पूजा याना दाहसंस्कार
 यात । अस्तित नं कया चैत्य दयेकल । उगु अवस्थाय् बहुश्रुत
 पूर्णापि आगन्तुक भिक्षुपिं ध्यंका वया सोषपूछ याना स्वःगु
 अवस्थाय् विहारवासी शिष्य भिक्षुपिसं इमि गुरु महास्थविरं
 कर्मस्थान धर्मं कंगु पहः कना परिनिर्वाण जुया वने धुं कूगु
 धातुयात चैत्य्य् निघान याना तये धुं गु विषयत कन । अबले
 आगन्तुक भिक्षुपिसं छल्पोलपिनि गुरु महास्थविरं खंगु तेज
 प्रकाश मार्गं मल्लु; विषयना बुलुकीगु उपकलेश धाइ ।
 छल्पोलपिसं विषयनाया विषय्य् छुं हे मस्युनि खनि का ।
 उम्ह महास्थविर पृथग्जन तिनि धका धर्मं ग्रन्थ अनुरूप स्पष्ट
 याना कन । तर उम्ह महास्थविरया शिष्य भिक्षुपिसं इमि

गुर्यात पृथग्जन धाये ज्यू ला धका सह याये मफया ल्वापु थया च्वन है । उकथं अरहन्त मखुम्ह पुद्गलयात अरहन्त धका मती द्वना च्वनीगु दृष्टि त्याग मयात धाःसा उजापि व्यक्तिपिसं मार्गं फल नं लाभ याये फइ मखु; देवलोक्य तक नं ध्यंक च्वने फइ मखु धका उगु अर्थकथाय् क्यना तल । क्यना तःगु पहः उल्लेख याना क्यने ।—

एवं वादी नं=थुकथं द्वंगु धारणा वुपि; भिक्खुनं= भिक्खुपिनि; सतं वा होतु सहस्सं वा=सच्छि हे वःजु वा द्वःछि हे; याव तं लद्धि नप्पजहन्ति=उगु मिथ्यावादायात त्याग मया-सल्ले; सग्गोपि मग्गोपि वारित्तोयेव=देवलोक नं मार्गं नं रोके जुया च्वंगु हे जुइगु जुल ।

उकी टीकां हानं छतं थुकथं व्याख्या याना क्यना तल । निन्दनीय पृथग्जनत्वय् स्थित जुया च्वम्ह व्यक्तियात प्रशंसनीयम्ह आर्यत्वय् थकया धारण याना तःगु उगु मिथ्या-वादायात क्वात्तुसे च्वंक ल्यहे ल्यहे थना वाद विवाद याना च्वनीगु कारणं याना “देवलोक नं मार्गं नं रोके जुइका तःगु जुल” धका अर्थकथाचार्यं धाःगु खः ।

व वः गुर्यात मखयेक नं प्रशंसा याना ल्वापु थया ज्ञासा जुया च्वन धाःसा दोष दु धयागु कारण सम्बन्धय् विशेष होश याये माःगु खँ जुल ।

कराहिलय् सिया अरहन्त

उगु अर्थकथाय् हे मेम्ह स्थविर छम्हसिनं उपदेश व्युगु पहः नं थुकथं स्वाकं क्यना तल । कल्पनां स्वंगू स्वकुने भूतू दयेका कल्पनां हे कराहि दचछुइगु यायेमाः । कल्पनां हे मि तयेगु; कल्पनां हे थःगु स्वीनिगू कोट्टासयात कराहिलय् तथा कल्पनां हे कथि हित्तु हीका सीगु । खरानी जुइगु अवस्थाय् म्हुतुं फू याना स्वां पुया उखे ला थुखे ला मदयेक ब्वयेक छ्वयेगु । उजोम्ह व्यक्ति मभिगुयात थाथा मथा याना छ्वये धुं कूम्ह भिक्षु घाइगु खः घका कन हँ । उकथं कम्ह गुर्यात नं न्हापार्थे हे अरहन्त घका धारण याना चैत्य दयेकल । आगन्तुक भिक्षुपि नापं त्वापु थल ।

पवसि अरहन्त (वा त्यपः)

मेम्ह स्थविर छम्हसिनं ला कल्पनां पवसि (वा त्यपः) छगः तथा तयेगु; कल्पनां ३२-गू कोट्टासयात उगु थलय् तयेगु; कल्पनां हे पयतय् यायेगु कथि मारि पयतय् यायेगु; पयतय् याना चुंचुं दला वनीबले थर्हा वःगु फिजयात सेवन यायेगु; व अमृतयात सेवन यायेगु खः घका कन हँ । उगु कंगु “कायगतास्मृतियात सेवन याये दुपि व्यक्तिपिसं अमृत निर्वाण-यात सेवन माये दु” घक्रा कना बिज्याना तःगु देशनाया आधार कया मिध्या कथं धारणा दयेका कंगु धाये मास ।

सम्माविमुत्ति (सम्यग्-विमुक्ति) सही स्वतन्त्रता [१३७]

उक्तं कम्ह आचार्ययात नं ववा शिष्यपिसं न्हापार्थे हे अरहन्त
 धका धारणा दयेका पूजा यायेगु, चैत्य दयेकेगु यात । सही खे
 कं पि आंगन्तुक भिक्षुपि नाप नं कलह याःगु जुया च्वन ।
 व उगु युगय् मिथ्या विमुक्ति लुया वःगु पहःयात क्यना तःगु
 विषयत जुल । उगु पुलांगु युग लिसे तुलना याना स्वयेगु
 खःसा आधुनिक युगय् उजागु मिथ्या विमुक्तित कं हे भापाः
 दइगु खने दु । छको प्यंगू सत्य सिल धाःसा बुद्ध जुइगु खः
 धका कम्हं कना यंकुगुलि विश्वास याःपि शिष्यपिसं थःथःपिन्त
 बुद्ध जुल धका समेतं स्वीकार याःपि व्यक्तिपि लुया वःगु दु ।
 तर मिथ्या विमुक्तियात त्यात्याजीक उल्लेख यात धाःसा
 मेपिन्त दिका धाःथे जुया च्वनी; उकिं मिथ्या विमुक्ति
 विषययात थुलि हे क्वचायेका छवये ।

सम्माविमुत्ति (सम्यग्-विमुक्ति) सही स्वतन्त्रता

सम्माविमुत्ति (सम्यग्-विमुक्ति) ला विशुद्धि ७-गू,
 नाम रूप परिच्छेद ज्ञानादि ज्ञानक्रम १२-गू; छसिकथं थहाँ
 वना आर्यं मार्गं ४-गुली ध्यंका आर्यं फल प्यंगू द्वारा विमुक्त
 जुइगुयात धाःगु खः । उकिं स्मरणिकाय् “थहाँ बना छसिकथं,
 आर्यं मार्गय् विपश्यना । दयेका न्हेगू विशुद्धि नं, ध्यंका आर्यं फलय्
 हानं । जुइगु विमुक्ति धात्ये खः, धाइगु सम्यग्-विमुक्ति व” धका
 धया तथा । उकीयात धायेनु ।—

- (ख) "बहाँ बना छसिकथं, आर्यं भागंयं विपरयना ।
 दयेका न्हेगु विगुद्धि नं; ध्यंका आर्यं फलयं हनं ॥
 जुइगु विमुक्ति घात्थें खः; घाइगु सम्यग्-विमुक्ति व ॥

भावना धर्म अम्यास यायेबले दकसिबे न्हापां शीलं परिशुद्ध जुया शील विशुद्धि सम्पन्न जुइगु आवश्यक जू । शील परिशुद्ध जुइ धुंका उपचार समाधि, अर्पणा समाधि वा उपचार समाधि समानगु विपरयना क्षणिक समाधि थुपि समाधि छगू मखु छगुलि सम्पन्न जुया चित्त विशुद्धि दइगु आवश्यक जू । अनंलि भाविता याना चायेका च्वं च्वं "चायेका सीके माःगु रूप व चायेका सीकिगु नाम" धयागु थुगु रूप व नाम निगूयात प्रत्यक्ष स्वज्ञानं विभाजन याना सीकेगु आवश्यक जू । अनं ल्यू भाविता याना चायेका च्वं च्वं कारण कार्ययात सीकेगु; अनित्य दुःख व अनात्म स्वभावयात स्वज्ञानं आमर्षण याना परामर्श याये फयेकेगु आवश्यक जू । अनं ल्यू भाविता याना चायेका च्वनागु रूप व नाम स्वभाव धर्मत न्हून्हूगु लुया बया तुरन्त तना तना बना च्वंगुयात आवेगं स्यूगु उदय ब्यय ज्ञान उत्पन्न जुइकेगु; उगु अवस्थाय् तेज प्रकाश प्रीति प्रअब्धि सुख श्रद्धादि विशेषतात अनुभव यायेगु; उकीयात नं भाविता याना चायेका मुक्त जुया बने फयेकेगु आवश्यक जू । अनं ल्यू चायेका च्वनागु आरम्भण व चायेका सिया च्वंगु चित्त छज्वः छज्वः तना तना बना च्वंगुयात सिया खना च्वनीगु भंग ज्ञान व भय ज्ञानादि उत्पन्न

जुइकेगु आवश्यक जू । विशेषतः छुं हे व्यापार मयासे सीका सीका मात्र जक उपेक्षित भाव तथा भाविता याना वना च्चने फूगु संस्कारुपेक्षा ज्ञान स्पष्टं उत्पन्न जुइकेगु आवश्यक जू । अनं ल्यू विशेष आवेगं उत्पन्न जुइगु अनुलोम ज्ञान व आर्यं मार्गं ज्ञान उत्पन्न जुया वया फल ज्ञान द्वारा निर्वाण आरम्मणय् ध्यंका विमुक्त जुया वनेगु खः । उकथं विमुक्त जुइगुयात सम्माविमुत्ति सम्यग्-विमुक्ति सही स्वतन्त्रता घका घाइ । धर्म स्वरूप कथं ला सम्यग्दृष्टि आदि मार्गाङ्ग (फलांग) च्यागुलि अलगगु फल चित्त चैतसिक समूहयात सम्यग्-विमुक्ति घाइ घका अर्थकथाय् क्यना तःगु दु । मेमेगु देशनाय् ला फल चित्त चैतसिक फुकंयात विमुक्ति घका क्यना तःगु दु । उगु उल्लेख अनुसार थुगु देशना नं मार्ग क्षणया प्रज्ञादियात जक सम्यग्-दृष्टि आदिया स्वरूप कथं कया फल क्षणया सम्यग्-दृष्टि आदियात समेत सम्यग्-विमुक्तिया स्वरूप कथं काल घाःसा नं अनुकूल जुइ खाः वः । उगु सम्यग्-विमुक्ति सम्पन्न जुइ कथं उदघोग व अम्यास याये निति तथागतं--

परे=मेपि व्यक्तिपि; मिच्छाविमुत्ति=मिथ्या विमुक्ति बुपि; वा=विमुक्त मज्जुइकं हे विमुक्त जुल घयागु भाव तथा निर्वाणार बुपि जुया च्चनीपि; भविस्सन्ति=जुया च्चनी; एत्थ=थुगु चासय्; मयं=जिपि; सम्माविमुत्ति=सम्यग्-विमुक्ति सम्पन्नपि; भविस्साम=जुया च्चने; इति=थुकथं; सल्लेखो=कलेशयात सासुका पाः जुइकीगु आचरणयात;

करणीयो = आचरण ध्यायेमाः; आदि धका न्यागू वार हे कना
तया बिज्यात । उगु देशनानुकूल अधिष्ठान स्मरणिका
घायेनु ।—

(२०) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपि अबिमुक्तीपि जुया नं विमुक्तीपि जुल धका मती तथा
निर्वापर दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला सही आर्य फल द्वारा
सम्यग्-विमुक्ति दइ कथं उदयोग याना च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु
आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइका च्वने ।
मिथ्या विमुक्ति कुमार्गंयात सम्यग्-विमुक्ति सुमार्गं छले याये । सम्यग्-
विमुक्ति द्वारा श्रेणी यहाँ वने । मिथ्या विमुक्ति क्लेश मियात सम्यग्-
विमुक्ति शुद्ध लखं शमन याये ।

पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन

थौया निरिंति जिमिसं.....शरीर व मन नितां सुखीपि
जुमा च्वने फये माल ।

सम सम समभागं पुण्य ग्रहण याना काये माल !

साधु ! साधु !! साधु !!!

सल्लेख सूत्रोपदेश च्यागूगु काण्ड क्वचाल ।

सल्लेख सूत्रोपदेश

(गुंगु काण्ड)

ब. सं. १३३२-दं पौष पुन्ही

उपदेश स्वापु

थौं १३३२-दं पौष पुन्ही खः । मण्डले रत्नपुर सासना यैताय् लच्छि मयाक वना च्वने माःगुलि सल्लेख सूत्रोपदेश कार्तिक पुन्ही खुनु कने मखन । मंसिर पुन्ही नं सासना यैताया वार्षिक उत्सवया दिं जुया च्वंगुलि विशिष्ट अववाद कथं धर्म दायद सूत्रोपदेश कना वया । थौं ला सल्लेख सूत्रोपदेशयात हे स्वाका कना यंके । आश्वीन कृष्ण अष्टमी खुनु कना वयागु मिथ्यात्म १०-गू ववचाल । उकिं “मिथ्यात्म किगू क्वलाक । स्त्यान, औघृत्य, विचिकित्सा;” धका धया तःगु शीर्षक स्मरणिका अनुसार स्त्यान मिद्ध, औघृत्य, विचिकित्सा धयागु नीवरण धर्मत स्वंगुलि शुरु याना कने । नीवरण धर्म धयागु कामच्छन्द, व्यापादत लिसें ५-गू दु । तर दुश्चरित्र किगू क्यना वयागु

न्होनेयागु भागय्.....“मृषा, पिसु, फर, सक्फप्, अभिध्या, व्या”
 घका घया तयागुली दुश्चरित्र अभिध्याया दुने कामच्छन्द
 नीवरण दुध्याये धुंकल । दुश्चरित्र व्यापाद व नीवरण
 व्यापाद ला उत्ते हे जुया च्वन । उकि कामच्छन्द व व्यापाद-
 यात कने धुंगु जुया थुगु नीवरण धर्म पुचलय् स्वंगू हे जक
 कयना तया । इपि स्वंगुली स्त्यानमिद्धयात आः शुरु याना
 कना यंके ।

(२१)-थिनमिद्ध (स्त्यानमिद्ध) चित्तयागु ल्वसे पहः

थिन (स्त्यान) घयागु चित्तयागु निष्क्रियता ल्वसे
 पहः (ग्लानी) मिद्ध घयागु चैतसिकतय् निष्क्रियता ल्वसे पहः
 (ग्लानी) घका थुकथं पाली थी थी छुटे याना कना तःगु दु १
 तर व्यावहारिक निहंथागु भाषाय् चित्त जक स्पष्ट जू १
 चैतसिक घयागु स्पष्ट मजू । चित्त धाःसा तिनि थुइके अःपु ।
 उकि थन स्त्यान व मिद्धयात जोडे याना चित्तयागु ल्वसे पहः
 घका अर्थ बिया तया । चित्त व चैतसिक छपुचः जुया च्वंगुलि
 चित्त निष्क्रिय व ल्वसे जुल घायेवं चैतसिकत नं निष्क्रिय व
 ल्वसे जुइगु जुया च्वन । चित्त ल्वसे जुइगु घयागु नं चित्त
 शक्ति कमजोर जुइगु अलसि जुइगु खः । भाषना कार्ययात
 उदघोग व अभ्यास यायेगु थासय् चित्त ल्वसे जुया बालस्य
 जुया कमजोर जुया च्वन घाःसा समाधिज्ञान उत्पन्न जुइ फइ

मखु । विकाश जुइ फइ मखु । उकिं थुगु स्थान मिद्धयात नं नीवरण धर्म घका कना तथा बिज्यात ।

विपश्यना कार्ययात उदघोग व अभ्यास यायेबले न्हापां नीवरण रहित जुया चित्त विशुद्धि सम्पन्न जुइका च्वनेमाः । ध्यान समाधि द्वारा वा उपचार समाधि द्वारा छगू मखु छगू तरीकां नीवरण धर्मतयूत हटे यायेमाः, अलग जुइकेमाः । स्मृति प्रस्थान सूत्र देशना अनुसार स्पष्ट यायेगु खःसा उगु सूत्रयू शमथ काण्ड व विपश्यना काण्ड घका निधी दु । शमथ काण्ड जुया च्वंगु आनापान पर्व व प्रतिकूल मनसिकार पर्व कथं अभ्यास यायेबले ध्यान समाधि लाभ याये फु । आनापान पर्वयू सतो व अस्सत्ति सतो व पस्सत्ति घका कना तःगु दु ।

सतो व=स्मृति तथा हे जक; अस्सत्ति = सासः
दुकाइगु जुया च्वन; सतो व=स्मृति तथा हे जक; पस्सत्ति=
सासः पिकाइगु जुया च्वन ।

लौकिक ग्रन्थ व अभिधान ग्रन्थयू आश्वासयात पिकायेगु सासः; प्रश्वासयात दुकायेगु सासः घका क्यना तःगु दु । तर आचरण प्रतिपत्तियात क्यना तःगु प्रतिसम्भदा मार्ग पाली ला आश्वासयात दुकायेगु सासः; प्रश्वासयात पिकायेगु सासः घका क्यना तल । उगु प्रतिसम्भदा मार्गया भनाई प्रतिपत्ति क्षेत्रयू अप्वः स्वाभाविक व प्राशंगिक जुया च्वन । छाया घाःसा ? आनापानयात भाविता याये निर्ति

न्हाय् च्चकाय् चित्त गाडे याना स्वल धाःसा दुहाँ वनीगु
 सासः न्हापां प्रकट जुइ यः । उर्कि हे खः । अले हानं आनापान
 धयागु पद लिसे नं तप्यंक हे समन्वय जुया च्वन । आन धयागु
 दुहाँ वनीगु सासः । अपान धयागु पिहाँ वइगु सासः । उर्कि
 जि अस्ससति=सासः दुकाइगु जुया च्वन; पस्ससति= सासः
 पिकाइगु जुया च्वन धका अर्थ बिया तथा । उकथं सासः
 दुकायेगु व पिकायेगु अवस्थाय् योगिं गुकथं नुगलं चायेके माः
 लय् धाबले सतो=स्मृति तथा हे जक सासः दुकायेमाः ।
 पिकायेमाः । दुकायेगु पिकायेगु सासःयात स्मृति तथा हे जक
 दुका पिका । दुहाँ वनीगु पिहाँ बहगु सासः फय् न्हाय् च्चकाय्
 घर्षण स्पर्शन जुइगु स्पष्ट जुल धाःसा उगु न्हाय् च्चकाय् पिया
 भाविता यायेमाः । च्वय्यागु म्हुतुसी घर्षण स्पर्शन जुइगु
 स्पष्ट जुल धाःसा उगु च्वय्यागु म्हुतुसी च्वना पिया भाविता
 यायेमाः धका अर्थकथाय् क्यना तःगु दु । प्वाथय् दुहाँ वंगु
 फय्यात नं लिना भाविता याये मज्यू । पिहाँ वंगु फय्यात नं
 लिना भाविता याये मज्यू धका थुकथं नं रोके याना तल
 त्तिनि । उर्कि न्हाय् च्चका व च्वय्यागु म्हुतुसी छथाय् मखु
 छथाय् स्मृति पिया दुहाँ वक्व पतिकं पिहाँ वक्व पतिकं “दुहाँ
 वना च्वन, पिहाँ वया च्वन” धका थुकथं भाविता याना
 चायेका च्वनेमाः । अर्थकथाय् ला प्रारम्भिक योगीपिन्त
 समाधि उत्पन्न जुइके अःपुइकेत उद्देश्य तथा दुहाँ वनीगु सासः,
 पिहाँ वइगु सासःयात एक, दुइ, तीन, चार, पाँच; एक, दुइ,
 तीन, चार, पाँच, छ आदि धका गिन्ति याना भाविता यायेगु

(२१)–विमभिद्ध (स्थानभिद्ध) चित्तयागु स्वसे पहः [१४५]

विधि समेतं क्यना तःगु दनि । तर मुख्य ला भाविता याना चायेके फया समाधि उत्पन्न जुइकेगु जक आवश्यक खः । उकिं सासः दुकाक्व पिकाक्व पतिकं “दुहाँ बना च्वन, पिहाँ च्या च्वन” धका मदिक स्मृति दयेका भाविता याना चायेका च्वने फत धाःसा अनुकूल व उचित जुया च्वनी । उकथं भाविता याना चायेका च्वनेबले कामच्छन्दादि नीवरणत रहित जुया उपचार समाधि नं लाभ जुइ फु । ध्यान प्यंगू धयगु अपंणा समाधि नं लाभ जुइ फु । व आनपान पर्व अनुसार चित्त विशुद्धि सम्पन्न जुइ कथं अभ्यास यायेगु विधि खः ।

प्रतिकूल मनसिकार पर्व अनुसार धायेगु खःसा– सँ, चिमिसं, लुसि (न्हायागु तुतियागु), वा, छयंगु, ला, सँय्प्वाय्, क्वे, स्यो, जलाःस्ये, नुगचु; स्ये, अपि, पिलि, स्वै, तःपूगु आतापति, चीपूगु आतापति; प्वाः, मल, न्ह्यप्पु; पित्त, खइ, न्हि (घालं पिहाँ वइगु), हि, चःति, लाय् चिके कना वइगु; रुवबि, दा, ई, न्हि (न्हासं पिहाँ वइगु) लार, पिसाब– धयागु युपि स्वीनिगु शरीरयागु विभागयात नुगसं चायेका भाविता याना परामर्शं याना च्वनेमाः । थुकथं भाविता याना च्वं च्वं नीवरणत रहित जुया उपचार समाधि नं लाभ जुइ फु । प्रथमध्यान नं लाभ जुइ फु । व प्रतिकूल मनसिकार पर्व अनुसार चित्त विशुद्धि सम्पन्न जुइगु कथं अभ्यास यायेगु विधि खः ।

विपश्यना पर्व अनुसार चित्त विशुद्धि उत्पत्ति पहः

उगु निगू पर्व ल्यं दुगु १६-गू पर्वयात ला विपश्यना कर्मस्थान, उपचार कर्मस्थान खः धका अर्थकथाय् क्यना तल । उगु १६-पर्वय् नं इर्यापथ पर्व अनुसार गच्छन्तो वा=वनाः च्वंसा नं; गच्छामीति=वना च्वना धका; पजानाति=स्यू आदि धका कना तःगु अनुसार वना च्वनेबले पलाः न्हाक्व पतिकं, वना च्वना, वना च्वना धका वा ल्हूना च्वना, न्हाका च्वना, दिका च्वना धका भाविता याना चायेका च्वनेमाः । दना च्वनेगु अवस्थाय् दना च्वना, दना च्वना धका भाविता याना चायेका च्वनेमाः । फेतुना च्वनेबले फेतुना च्वना, फेतुना च्वना धका भाविता याना चायेका च्वनेमाः । गोतुला च्वनेबले गोतुला च्वना, गोतुला च्वना- धका भाविता याना चायेका च्वनेमाः । संक्षिप्तं, शारीरिक गतिविधि धक्वयात लुया वक्व पतिकं लुया वक्व पतिकं भाविता याना चायेका च्वनेमाः ।

सम्प्रजन्म पर्व अनुसार अभिक्कन्ते पटिक्कन्ते=न्होवे च्वनेबले, सिज्यां वनेबले; सम्पजानकारी=सीका याङ्गु; होति=जुया च्वन; आलोकिते विलोकिते=तप्यंक् स्वयेबले व्यथां स्वयेबले; समिञ्चिते पसारिते=ल्हाः तुति क्यकुं केबले, चक्कंकेबले; संघाटि पतधीवर धारणे=धीवर पात्र परिष्कार छुं छगूयात धारण यायेबले; असिते पीते चायिते सायिते= नयेबले, त्वनेबले, न्हुयेबले, पययेबले; सम्पजानकारी=सीका

विपरयना पवं अनुसार चित्त विमुक्ति उत्पत्ति यहः [१५७]

याद्गु जुया च्वन । अन्तिम कथं उच्चारपस्तावकम्मे=विशा
पिशाच चायेबले तकं; सीका यायेमाः । अले हानं गते तिले
निसिले सुत्ते जागरिते भासिते तुण्हीभावे=बनेबले, बनेबले, फेतुइ-
बले, गौतुलेबले, न्ह्यलं चायेकेबले, खं ल्हायेबले, मौन जुया
च्वनेबले; उजागु अवस्थाय् नं सीका यायेमाः । मुख्य ला
शास्त्रीरिक् गतिविधि धाक्वयात् याक्व पतिकं चायेका सीका
च्वनेगु सः । भाविता याये मज्यूगु सीके मज्यूगु शारीरिक्
गतिविधि घयागु छुं छुं हे मदु । फुकं हे भाविता याये ज्यूगु
सीके ज्यूगु जक सः । अये जुया प्वाथय् फुले जुइगु सुके जुइगु
जुया कसे जुइगु टम्म च्वनीगु सनीगु वाभुधातुयात् नं भाविता
याये ज्यू, सीके बहः जू ।

वेदनानुपश्यना पर्वय् सुखं वा वेदवं वेदयमानो सुखं वेदवं
वेदयामीति वज्जत्ताति=आदि धका संक्षिप्तं भि मभि मध्यस्थ
प्रकारयागु अनुभव स्वंगू, विस्तृत रूपं ९-गू; उनु वेदना
धाक्वयात् नं फुकं चायेका सीका च्वने निति निर्देशन विया
तःगु दु ।

जिस्तानुपश्यना पर्वय् राग सहितगु चित्त, राग रहितगु
चित्त बादि धका १६-गू त्रिभाजन याना उत्पन्न जू जू पतिकं
चित्तयात् चायेका सीका च्वने निति निर्देशन विया तल
उकी अर्थकयाय्- यत्ति यत्ति वणे = गुगु गुगु धकय्;
यं यं चित्तं उत्पन्नति=गुगु गुगु चित्त उत्पन्न जुइगु सः;
तं तं सल्लभेत्ते=उगु उगु उत्पन्न जुया वक्व चित्तयात् उगु
उगु धकय् चायेका सीका च्वनेमाः धका अति हे स्पष्टं

व्याख्या याना तःगु दु । उगु अर्थकथायागु सल्लेखेत्तो पदयात चायेका घका अर्थं बिया तयागु शब्दार्थं क्वञ्जीक बिया तयागु खः । उक्कि चायेका च्वनागु शब्द नं अर्थकथा लिसे क्वञ्जीक समन्वय दुगु शब्द जुया च्वन घयागु क्वात्तुक्क निश्चित रूपं कुमंका तयेमाः ।

घर्मानुपश्यना पर्वं न्यागु दु । नीवरण पर्वय् कामच्छन्द दत घाःसा उत्पन्न जुल घाःसा कामच्छन्द दु, उत्पन्न जुया च्वन घका सीकेमाः आदि घका निर्देशन बिया तल । स्कन्ध पर्वय् रूप, वेदना, संज्ञा, संस्कार, विज्ञान घयागु स्कन्ध न्यागूयात सीके निर्ति निर्देशन बिया तल । आयतन पर्वय् मिखा वर्णादि आयतनतय्त सीके निर्ति निर्देशन बिया तल । आः योगीपिसं खं खं पतिकं, तातां पतिकं, ध्वदुक्व पतिकं, सिया च्वंक पतिकं, खना च्वना, ताया च्वन आदि घका भाविता याना चायेका सिया च्वंगु उगु आयतन पर्व लिसे नं मिले जुया च्वंगु दु । बोध्यंग पर्वय् न्हेंगु बोध्यंगयात सीके निर्ति निर्देशन बिया तल । व नं उदय व्यय ज्ञानादि उत्पन्न जुया वइबले विशिष्टगु स्मृति ज्ञानादियात सिया च्वनीगु जुया आःयापि योगीपिनि अनुभव लिसे पाय्छि जू । सत्य पर्वय् प्यंगु सत्य सीकेगु पहः क्वना तःगु दु । उक्की अर्थकथां दुःख सत्य समुदय सत्य घयागु लोक्कि सत्य २-गूयात भाविता याना सीके माःगु खं व्याख्या याना तःगु दु । आः योगीपिसं फुले जुइगु, सुके जुइगु निखें खुगु द्वारय् लुया बक्वयात लिना चायेका च्वंगु प्रायः याना दुःख सत्य घर्भयात सिया च्वंगु खः । छको निको लुया वया

चवनीगु इच्छा जुइगु यः ताइगुयात भाविता याना चायेका नं समुदय सत्ययात सिया च्वं । परामर्शं याना नं सियो च्वं । उकिं प्वाः फुले जुइगु, सुके जुइगुयात पृष्ठभूमि याना नुया बक्वयात भाविता याना चायेका चवनेगु स्मृति प्रस्थान सूत्र पालि अनुरूप योग्यता अनुसारं स्मृति प्रस्थान प्यंगुलियात वृद्धि याना चवनेगु खः । इपिं प्यंगू मध्यय् गुलिसितं कायानुपश्यना अनुकूल जुइ फु । उजोपिं व्यक्तिपिं कायानुपश्यना द्वारा विपश्यना ज्ञानत छसिकथं थःकया आर्यं मार्गं फलय् ध्यंक् वनी । गुलिसित वेदनानुपश्यना अनुकूल जुइ फु । गुलिसित चित्तानुपश्यना अनुकूल जुइ फु । गुलिसित धर्मानुपश्यना अनुकूल जुइ फु । उजोपिं व्यक्तिपिं नं थःपिं लिसे अनुकूलगु अनुपश्यना द्वारा आर्यं मार्गं फलय् ध्यंक् वनी ।

उकिं ज्मिसं प्वाः फुले जुया बइगु, सुके जुया वनीगु निसं शुरु याना भाविता याये निति निर्देशन बिया तथा । निर्देशन अनुसारं योगीं फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना, थिया च्वन आदि धका भाविता याना चायेका च्वन । उकथं भाविता याना चायेका च्वंच्वं यथावत् विचाःत यथावत् कल्पनात दुहाँ दुहाँ वया उत्पन्न जुया च्वनी । व प्रायः याना कामच्छन्द धयागु नीवरण खः । उकीयात बइपुया च्वन, विचाः याना च्वना आदि धका भाविता याना चायेका हटे याना चीका छ्वयेमाः । तं पिकाये बहःगु आरम्मण चू लाइबले तं पिहाँ वये यः । व व्यापाद धयागु नीवरण खः । उकीयात नं भाविता याना चायेका हटे याना

चीका छ्वयेमाः । थुगु कामच्छन्द व व्यापाद ला.....कना वये धुंगु हे जुल । थन नीवरण न्यागुलि रहित जुइ कथं भाविता यायेगु पहः व रहित जुइगु पहःयात पूर्वक कने मास्ति वषो हानं कना च्वनागु खः ।

भावना धर्म उदघोग व अभ्यास यायेगु घयागु शुरु शुरुइ अभ्यास यायेबले प्रबल तीक्ष्णगु श्रद्धा छन्द वीर्यं द्वारा ववात्तुक ववात्तुक उदघोग व अभ्यास याना च्वनेगु खः । तर गुलि व्यक्तिपिके भावना काच्चाक्क थहाँ वये मफइगु जुया छुं समय लिपा छ्वासुसे प्यानुसे च्वना वये यः । व आः कने त्यनागु स्त्यानमिद्ध नीवरण खः । उकीयात भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । छको निकोलं तना मवंसा सच्छिकोलं मयाक यक्व यक्व नं भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । उकथं नं हटे याये मफुनिसा बुद्ध-गुणादि परामर्श याना नं हटे यायेमाः । संसार भय द्वारा विपश्यनायागु फलत परामर्श याना नं हटे यायेमाः । परामर्श याये मसःम्हं गुस्यात कना उचितगु उपदेश न्यनेमाः । उकथं उपदेश न्यने दइबले नं अलसि तना मदया वने यः ।

अले हानं स्त्यानमिद्धयात न्हो वयेके मास्ति वइगु न्ह्यालं व्वाइगु घका नं अर्थ छ्याना तःगु दु । न्हो वयेके मास्ति वइगु न्ह्यालं व्वाइगु वा स्त्यानमिद्धया कारणं जुइगु नं दु; स्त्यानमिद्धया कारणं मसुसे शरीर त्यानु चाइगुलि जुइगु नं दु । भाविता याना चायेका च्वं च्वं चित्त शक्ति कमखीर

जुया बना अलसि चाया वइबले चायेका सीका च्वनेगु बुलुहुँ
 बुलुहुँ गुजुं गुजुं च्वना वये यः । उकथं गुजुं गुजुं च्वना ववं
 न्ह्यो वयेके मास्ति वया वये यः, दधने मास्ति वया वये यः ।
 भाविता याना चायेका हटे याये मफुत घाःसा न्ह्यो वयेके
 मास्ति वयेकु वयेकुं न्ह्यालं ब्वाना वने यः । न्ह्यो वया वये यः ।
 उगु न्ह्यालं ब्वाइगु न्ह्यो वइगु ला स्त्यानमिद्धया कारणं हे
 जूगु खः । आयुष्मान् मौद्गल्यायनयाके तक नं भरहन्त
 मज्जनिबले भावना धमं उदघोगं व अम्यास याना विज्याना
 च्वं च्वं उकथं न्ह्यालं ब्वायेगु स्त्यानमिद्ध जुइके नं । उकीयात्
 तथागतं तेज प्रकाशयात् मनन यायेगु; ख्वाः सिलेगु आदि
 द्वारा नं मदयेका छवये निति निर्देशन विया विज्यात ।

न्ह्यामं ब्वा पतिकं क्लेश ला ?

शरीरय् कष्ट जुया न्यालं ब्वायेगु ला क्लेश महुम्ह
 अरहन्तायाके नं उत्पन्न जुइ फु । उकि सच्चक परिव्राजकं
 “न्हिहे आराम कया न्ह्यो वयेका विज्यामे नं ला” धका
 अथागतयाके न्यंमु अवस्थाय् तथागतं “ताल्हाया अन्तिम
 अहिनाय् न्हिने न्ह्यो वयेके नंगु खँ” लिसः विया विज्यात् ।
 अबले सच्चक परिव्राजकं “उकथं न्ह्यो वयेका च्वनेगुयात्
 गुत्तिसिनं सम्मोह विहर-मोहित जुया च्वनेगु धका घाइगु जुया
 च्वन” धका निवेदन यात् । उकी गुत्तिसिनं घाःसा नं वं
 च्यःमं हे धया च्वंगु खः । वं तथागतयात् मोहं रहित मज्जनि

धका धाये मास्ति वयेका च्वंगु खः । अबले तथागतं न्ह्यो वयेकेगु कारणं याना मोहित जुया च्वन धका नं धाये मज्जुगु; मोहित मजू धका नं धाये मज्जुगु; आश्रव क्लेश रहित मज्जुनिम्ह व्यक्तियाके मोहित जुइगु दुगु; आश्रव क्लेश रहित जुया बिज्याये धुं कूम्ह तथागतयाके मोहित जुइगु मदुगु कारणतः करुणा तथा स्पष्ट याना क्यना बिज्यात । उकी तथागत समेतं न्ह्यो वयेका बिज्याःगु समय दु धयागुयात लिघंसा कया स्वयेगु खःसा शरीर क्लान्त जुया न्ह्यो वयेके मास्ति वइगुयात्त ला नीवरण स्त्यानमिद्ध धका धाये त्वः मजू ।

रूप (भौतिक) मिद्ध वाद

उकिं विमुक्ति मार्गं धयागु ग्रन्थय् (१) "चित्तं उत्पन्न जुइगु चित्तजमिद्ध; (२) पुइगु तान्वइगु ऋतुं याना उत्पन्न जुइगु ऋतुजमिद्ध; (३) नसा त्वंसां इसि इसि च्वना उत्पन्न जुइगु आहारजमिद्ध- धका न्ह्यलं ब्वायेगु धयागु मिद्धयात स्वधी छुटे याना चित्तं उत्पन्न जुइगु न्ह्यलं ब्वायेगु मिद्ध जक नीवरण क्लेश खः । त्यंदुगु ऋतु, आहारं उत्पन्न जुइगु न्ह्यलं ब्वायेगु ला नीवरण क्लेश मखु । छाया धाःसा उगु ऋतु व आहारया कारणं उत्पन्न जुइगु न्ह्यलं ब्वायेगु ला अरहन्तर्पिके तक नं उत्पन्न जुइ फूगु जूया निति खः" धका धया तल । उगु धापूयात विशुद्धि मार्गं व अट्टसालिनी अर्थकथाय् अस्वीकार याना तःगु दु । तर ऋतु व आहारया कारणं

उत्पन्न जुइगु खः घयागु रूपमिद्धयात मिलिन्द प्रश्न व पेटको-
पदेश ग्रन्थय् नं खने दु । उकी परीक्षण याना स्वल घाःसा
रूपमिद्ध दु घयागु ग्रन्थ स्वंगू जम्बूद्वीप घयागु भारतय् च्वंगु
ग्रन्थत खः । रूपमिद्धयात अस्वीकार याःगु अर्थकयात
श्रीलंकाय् च्वंगु ग्रन्थत खः । उर्कि रूपमिद्ध दु घयागु वादयात
जम्बूद्वीप (वासी) स्थविरपिनिगु वाद घका धारण याये त्वः
जू । तथागतं समेतं ऋतु मौसम अतिकं पुना तांन्वया च्वनीगु
न्हिनेसिया अवस्थाय् न्ह्यो वयेका बिज्याः घाःसेलि रूपमिद्ध
वाद उचितगु स्वभाव दुगु जुल ।

स्त्यानमिद्ध हटे यायेगु

उर्कि कुशल सम्बन्धय् अलसि चायेगु, भावना कार्यं
सम्बन्धय् चित्त शक्ति कमजोर जुइगु, चित्त गुजुं च्वना
आलस्य ताइगु उकथं चित्त गुजुं च्वना न्ह्यलं ब्वायेगुयात
जक स्त्यानमिद्ध लिसे सम्बन्धित खः घका लुमंका तये बहः
जू । उर्कि कुशल कार्यं सम्बन्धी आलस्य स्त्यानमिद्ध हे खः ।
उपदेश न्यनेत अलसि चायेगु स्त्यानमिद्ध हे खः । बुद्ध-पूजा
यायेत अलसि चायेगु स्त्यानमिद्ध हे खः । भावना घर्म उदयोग
व अम्यास यायेगुली अलसि चायेगु स्त्यानमिद्ध हे खः ।
उकीयात उचित कथं मनन याना हटे यायेमाः । विशेषतः
भाविता याना चायेका च्वंच्वं चित्त गुजुं च्वना अलसि जुया
बल घाःसा चित्त शक्ति छ्वासुया बल घाःसा न्ह्यो वयेके

मास्ति बल न्ह्यलं ब्वाना बल धाःसा स्थानमिद्ध हे खः ।
भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । उकथं हटे याये निर्ति
तथागतं--

परे=भेपि व्यक्तिपि; पिनमिद्ध परियुद्धिता=चित्त गुजुं
चवनेगु द्वारा त्वपुइका शास्ति याका चवने माःपि; भविस्सन्ति
=जुया चवनी; एत्थ=थुगु धासय्; मयं=जिपि; विगतपिन-
मिद्धा=चित्त गुजुं चवंकेगुलि रहितपि; भविस्सामाति=जुया
चवने धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु
आचरणयात; करणीयो=आचरण चायेमाः आदि धका न्यागु
वार हे कना तथा विज्यात । उकीयात दकसिबे न्ह्योनेयागु
छगु चरण जकनि धायेनु ।—

(२१) कर्तापि चित्त गुजुं चवंका छवासुका चवनीगु धासय्
जिपि सा चित्त गुजुं चवंका छवासुका चवनेगुलि रहित पुइका चवने ।
क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण चाये ।

व तथागतयागु अववाद उपदेश अनुकूलगु अधिष्ठान
खः । उगु अधिष्ठान अनुसार चित्तयात प्रबल व तीक्ष्ण याना
भाविता याना चायेका बना चवनेमाः । चायेके माःगु आरम्भण
व चायेका चवनीगु चित्त त्वात्ता त्वाना बंधे स्पष्ट स्पष्ट रूपं
सिया सिया बनी कथं क्वक्वजीक दुग्गयेक दुग्गयेक भाविता
याना चायेका चवनेमाः । उकथं प्रबल व तीक्ष्ण रूपं क्वक्वजीक
दुग्गयेक दुग्गयेक चायेका चवन धाःसा गुलिचां मद्दुवं हे
समाधि जुया वइ । समाधि जुया बल धाःसा ज्ञान नं उत्पन्न

जुया हे वइ । छाया धाःसा- समाधि जुया वइबले चायेका च्वने माःगु आरम्भण्य जक चायेका च्वनीगु चित्त प्यप्यपुनी च्वनी । गुजु च्वनीगु अलसि जुइगु नं वइ मखु । मेमेगु नीवरण कल्पनात नं दइ मखु । चायेका च्वनीगु चित्त मुक्कं परिशुद्ध जुया च्वनी । व चित्त विशुद्धि उत्पन्न जुया च्वंगु खः । उकि समाधि उत्पन्न जुल धाःसा ज्ञान उत्पन्न जुइ घका घयागु खः । उपमा गथे धाःसा- बहनी श्युंसे च्वंथाय स्वयेबले छुक्रियात नं बांलाक खने दइ मखु । टर्च क्यना स्वयेबले धाःसा टर्चयागु जलं खया च्वंगु क्षेत्र्य दुने दया च्वंगु फुकं स्पष्ट स्पष्ट रूपं खने दया च्वनी । अथे हे समाधि टर्चयागु जःथे खः । समाधि क्वकवजीक ध्यान तइगु स्वभाव धर्मतयत स्पष्ट स्पष्ट रूपं सीके दु । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन घका चायेकेगुली फुले जुया थर्हा वःगु स्वभाव, सुके जुया कुतु वंगु स्वभाव, कसे जूगु टम्म च्वंगु स्वभाव, सना च्वंगु स्वभाव इमित स्पष्ट स्पष्ट रूपं सिया च्वं । कयकु का च्वना, चकका च्वना, ल्हना च्वना, न्हाका च्वना, दिका च्वना आदि घका चायेका च्वनेगुली नं अथे हे कसे जुइगु टम्म च्वनीगु स्वभाव, सना च्वनीगु स्वभावतयत स्पष्ट स्पष्ट रूपं छुटे याना सिया च्वं । चायेकु चायेकु पतिकं सीके माःगु आरम्भण पाखे थ्यक थ्यक बना च्वनीगु चायेका च्वनीगु चित्तयासि नं आरम्भण पाखे न्वांन्वां बना प्यपुना च्वंगुथे स्पष्टं सिया च्वं । अथे जुया चायेके माःगु रूप व चायेका च्वनीगु चित्तं छुवः छुवः लुया लुया बना च्वनीगुयासि नं

छुटे याना सिया च्वं । व नाम रूपयात छुटे याना स्यूगु नामरूप परिच्छेद ज्ञान खः ।

समाधि द्वारा ज्ञान उत्पन्न जुइगु पहःतय् बारे ला कने माःगु गाक्कं दनि । अथे नं लिपा तिनि कने । थन ला मुख्यगु खँ भाविता याना चायेका च्वं च्वं गुजुं च्वना छ्वासुया बल घायेवं भाविता याना चायेका हटे याना बने निति व उगु गुजुं च्वनीगु लुया मवयेकेया लागी क्वात्तुसे क्वात्तुसे च्वंक कक्कजीक दुग्ययेक दुग्ययेक भाविता याना चायेका वना च्वनेगु— थुलि हे जुल । स्यानमिद्धं लिपा औघृत्ययात कने ।

२२-उद्धच्च=औघृत्य-चित्त चंचलता

उद्धच्च (औघृत्य) चित्त चंचलता घयागु भाविता याना चायेके माःगु आरम्मणय् स्थिर मजूसे मेमेथाय् चिल्लाय् दना दना वना च्वनीगु कल्पनांत खः । व ला स्पष्ट जू । सीके अःपु । विस्तृत याना कना च्वने माःगु आवश्यकता तकं मदु । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना, थिया च्वन आदि घका भाविता याना चायेका च्वं च्वं छुं छुं सी मदुगु भुलुसुलु देंगु आरम्मण पाखे मन थ्यंक थ्यंक वना च्वने यः । इच्छा जुइगु यइपु ताइगु कथं नं सी मदु । तँ पिहाँ वया च्वंगु कथं नं सी मदु । शंका उपशंका जुया च्वंगु स्वभाव नं मखु । गबलें गबलें ला विशेष ध्यान तया चायेका च्वं च्वं हे नं

जरवर्जास्ति छले जुया पिहाँ वंगुथें जुया पिहाँ वनीगु कल्पना नं दु । इपि फुकं औषृत्य घयागु चित्त चंचलता हे खः । गबलें गबलें उकथं चायेके, थुकथं चायेके आदि घका व्यापार आपाः जुया नं चित्त चंचल जुया च्वनीगु दु । व ला वीर्य अप्वः जुया छस्पन्न जुइगु औषृत्य खः । उजागु अवस्थाय् ला व्यापारयात् छ्वासुका याउंसे अःपुक स्वाभाविक रूपं भाविता याना चायेका च्वनेमाः । प्रायः याना ला वीर्य सिधिल जुया चंचल जुइगु हे अप्वः जुया च्वने यः । उकि उकथं चंचल जुइगु मदयेक चायेके माःगु आरम्मण व चायेका च्वनीगु चित्त प्यप्यपुना सिया सिया वना च्वनी कथं ध्यान तथा चायेका च्वनेमाः । तज्याये यःगु स्थने अःपुगु चीजयात् ज्वना ल्हना तयेबले ल्हातं चुलुया कुतुं मवनी कथं सदां होश तथा च्वने माःथें चायेके माःगु आरम्मण पाखे चायेका च्वनीगु चित्त वना वना च्वनी कथं आरम्मण व चित्त प्यप्यपुना वनी कथं सदां स्मृति तथा चायेका च्वनेमाः । “गुलिसिके साबां लः छको त्वनिगु समयति हे चित्त स्थिरता मदु” घका अर्थकथाय् च्यना तःगु दु । प्रायः याना मनूत थःगु शरीरय् थःगु चित्त स्थिर मजुइक भेमेथाय् मन वंका च्वनीपि हे आपाः । उजागु-यात् नं चंचल जुया च्वन घका धायेमाली । गुलिसिनं थःगु शरीरय् चित्त स्थिर जुया च्वनी कथं घौं-पलख घका हे अम्यास याये मनं । उकथं अम्यास यायेमाः घयागु नं मस्तू । उकि तथागतं उजापि व्यक्तिपिथें चित्त चंचलता मदुसे समाधि दयेका च्वनी कथं अम्यास याये निस्ति—

परे=समाधि कार्य उदघोग व अग्ण्यास याये मफुपिं
 मेपिं व्यक्तिपिं; उदता=शमथ आरम्मण विपरयना आरम्मणय्
 दृढ स्थिर मजूसे चित्ताय् मल्लाय् दंका चवनीपिं; मविस्सन्ति
 =जुया चवनी; एत्थ=युगु थासय्; मयं=जिपिं; अनुदता=
 चंचलता मदुसे भाविता याना चायेके माःगु आरम्मणय् जक
 प्यपुना मविक स्थिर जुया चवनीपिं; मविस्सामाति=जुया
 चवने धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु
 आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः आदि धका न्यागु
 वार हे कना बिज्यात । इपिं मध्यय् न्हापांगु वारयात जक
 धायेनु ।--

(२२) कर्तापिं चित्तयात संयम व सुरमित्त मयासे चंचल
 जुइका चवनीगु थासय् जिमिसं ला चित्तयात चंचल मजुइकुसे स्थिर
 जुइका चवने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

उगु अघिष्ठान अनुसार चित्त चंचलता मदुसे भाविता
 याना चायेके माःगु आरम्मणय् स्वात्त स्वात्त कुतुं कुतुं वनी
 कथं ध्यान तथा चायेका वना चवनेमाः । शुरु शुरुइ उदघोग
 व अग्ण्यास यायेबले फुले जुया चवन धका चायेकेल धाःसा
 फुले जूगु शुरु जूसें निसें अन्त जूयाय् तक आरम्मण लिसे
 प्यपुना सिया वनी कथं ध्यान तथा चायेकेमाः । सुके जुया
 चवन, फेतुना चवना, ल्हना चवना, न्हाका चवना, दिका
 चवना, त्यानुया चवन, पुना चवन आदि धका चायेकेबले नं
 समान हे जुल । आरम्मण व चित्त प्यपुना सिया वनी कथं

२३-विचिकिच्छा (विचिकित्सा) = सत्य धर्म्य संशय [१५९]

चायेकेमाः । उक्तं ध्यान तथा चायेका च्वन धाःसा समाधि प्रबल जुया वइबले चायेके माःगु आरम्मणय् जक चायेकिंगु चित्त स्वात्त स्वात्त कुतुं कुतुं वंना च्वंगुयात् खना च्वनी । उपमा गथे धाःसा- ज्ञातुसे च्वंगु जाकि बोरातयत् ब्वहलं वांछ्वयेगु अवस्थाय् मेमेथाय् ग्वारा तुला मवं, कुतुं वंथाय् हे प्यपुना च्वनीगु खः; मेकथं उपमा गथे धाःसा- नाइसे च्वंगु चाय् भाला वा सूल गाडे यायेगु बखते कुतुं कुतुं वंथाय् हे जक गाडे जुया च्वनीगु खः; अथे हे समाधि क्वातुया वइबले चायेकीगु चित्त चायेके माःगु आरम्मणय् जक स्वात्त स्वात्त स्थिर स्थिर जुया च्वनी । उजागु अबइथाय् चंचल जुइगु नं दइ मखु । चायेकीगु चित्त मुकं परिशुद्ध जुया च्वनी । व मेमेगु नीवरणं व, थुगु औघृत्य नीवरणं समेत परिशुद्ध जुया चित्त विशुद्धि जुया च्वनीगु खः । उक्तं चित्त विशुद्धि जुया च्वनीबले रूप व नामयात् विभाजन याना सीकीगु नामरूप परिच्छेद ज्ञान आदि नं जुया वइगु जुल । उक्तीयात् ला लिपा त्तिनि कने । औघृत्यया विषय ला थुलि गाइगु जुल । चिच्चि- कित्सायात् कने ।

२३-विचिकिच्छा (विचिकित्सा) = सत्य धर्म्य संशय

विचिकिच्छा- (विचिकित्सा) संशय जुइगु धयागु (१) बुद्ध प्रति संशय, (२) धर्म प्रति संशय, (३) संघ प्रति संशय, (४) शील समाधि प्रज्ञा आचरण प्रति संशय धका

संक्षिप्तं ४-गू दु । इपि प्यंगुलि सही धर्म प्रति संशय धयागुली
दुय्याः वं । गुकथं घाबले सही सत्य धर्म प्रति संशय जुल कि
उगु धर्मयात कम्ह बुद्ध प्रति नं संशय जुइगु हे जुल । उगु
धर्मानुकूल आचरण याइपि संघ प्रति नं संशय जुइगु हे जुल ।
उगु धर्मानुकूल आचरण याये माःगु आचरण प्रति नं संशय
जुइगु हे जुल । उकिं थन “विचिकिच्छा=सही व सत्य धर्मय्
संशय” घका संक्षिप्तं अर्थ बिया तयागु खः । अले हानं
(५) संसारयागु पूर्व भागय् संशय, (६) अपर भागय् संशय,
(७) पूर्वापर निधी स्वापु दया च्वंगु वर्तमान भागय् संशय,
(८) कारण कार्य समन्वय जुया उत्पन्न जुइगु (प्रतीत्य
समुत्पाद)य् संशय धयागु थुपि संशय ४-गू नं सही धर्मय्
संशय धयागुली दुय्याः वं । कारण छाया घाःसा- संसारया
पूर्वान्त आदि सही धर्म लिसे सम्बन्धित जुया च्वंगु दु । उकिं
सही धर्मय् संशय धयागु खँ द्वाश संशय (८) गुलियात
अन्तर्गत याना समावेश याये फु । सही धर्मय् संशय धया तःगु
जुया सही धर्म लिसे असम्बन्धितगु लौकिक विषयय् संशय
जुइगु ला दुमथ्याः । गुजागुलय् घाःबले- थुगु लैपुं वन घाःसा
बुद्ध मन्दिरय् थ्यनीगु खः ला, बजारय् थ्यनीगु खः ला ? थुगु
ज्या यायेबले आर्थिक उन्नति जुइगु खः ला, हानी जुइगु
खः ला आदि घका जुइगुथे जाःगु संशयत खः । उजागु
लौकिक विषयय् संशय जुइगु ला नीवरण विचिकित्सा मखु ।
धर्म सम्बन्धी संशय (८) थी जक नीवरण विचिकित्सा
घाइ ।

शमथकार्य सम्बन्धी संशय

उगु संशय गुकथं जुया बहगुल्य् घाःबले शमथ भावना कार्यं अम्यास याइम्ह व्यक्तियाके उगु शमथ क्रिया कलाप सम्बन्धय् संशय जू । आनापान कर्मस्थान जुल घाःसा सासः ल्हाना च्वनागुयात भाविता याये मात्रं ध्यान लाभ जुइगु घयागु खइगु खँ खः ला व, धका द्वन्द व संशय जू । पृथ्वी कसिण जुल घाःसा पथवी पथवी (पृथ्वी पृथ्वी) धका घया भाविता याये मात्रं ध्यान प्यंगू लाभ जुइगु घयागु खइगु खँ खः ला व; उगु ध्यान लाभ याना अभिज्ञा लाभ जुइगु घयागु खइगु खँ खः ला व; उगु अभिज्ञा द्वारा ऋद्धि क्यने फु; पृथ्वी घसे जुया आकाशय् ब्वये फु; न्ह्यागुं खँके फु; तायेके फु घयागु खइगु खँ खः ला व ? आदि धका द्वन्द व संशय जू । स्वीनिगू कोट्टास द्वतिसाकार कर्मस्थान सम्बन्धय् नं सँ, बिमिसँ, लुसि, वा आदियात भाविता याना मनन याना च्वने मात्रं ध्यान लाभ जुइगु घयागु खइगु खँ खः ला व धका द्वन्द व संशय जू । व शमथ भावनायात रोके याइगु बाधा बीगु नीवरण विचिकिच्छा खः ।

विपरयनाकार्य सम्बन्धी संशय

विपरयना सम्बन्धय् संशय जुइगु पहः ला वना च्वना, दना च्वना, फेतुना च्वना, कयकुंका च्वना, चक्काका च्वना

आदि घका शारीरिक गतिविधियात् भाविता याना चायेका च्वने मात्रं रूप व नामयात् छुटे याना स्यू; विपश्यना ज्ञान उत्पन्न जू धयागु खइगु खँ खः ला व; खना च्वना, ताया च्वना आदि घका खुगू द्वारय् लुया वववयात् लिना भाविता याना चायेका च्वनेवं हे विपश्यना ज्ञान उत्पन्न जू धयागु खइगु खँ खः ला व; फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन आदि आदि घका चायेका च्वनेवं हे विपश्यना ज्ञान उत्पन्न जू धयागु खइगु खँ खः ला व आदि घका द्वन्द व संशय जुइका च्वने यः । व विचिकित्सा खः । विपश्यना कार्यं गतिमान मजुइ कथं बाधाः बीगु रोके याइगु नीवरण खः; निका लँय् थ्यना च्वनीगु खः । वने मतंनिगु लँय् यात्रा याइम्ह व्यक्त वने नंम्ह मनूयाके न्यना न्यना वनेमाः । उकथं बना च्वं च्वं लिउने शत्रुत लिना वया च्वन घाःसा चलाखं वनेमाः । उकथं बना च्वं च्वं निका लँ ध्वदुइबले खवं वनेगु ला, जवं वनेगु ला घका दना विचाः याना च्वन घायेनु; उकथं बना विचाः याना च्वं च्वं लिउने लिना वःपि शत्रुतय्सं ध्वदुक वइ । माल सामान नं कया मनूयात् नं स्थाना वनी । उकथं जुइका च्वने माःगु निका लँय् दना विचाः याना च्वंगुलि परिहानी जुइका च्वने माःगु खः । उगु उपमार्थे हे- भावना उदधोग व अभ्यास याना च्वंपि व्यक्तिपिसं खइगु खँ खः ला व घका द्वन्द व संशय जुइका च्वन घाःसा उगु क्षणय् भाविता याना चायेका च्वनेगु ज्या भंग जुया च्वनी । निका लँय् दना च्वनेगुथे खः । भाविता याना चायेका मच्चंसे दना च्वंबले

उगु अवस्थाय लुया वक्व आरम्मणतयत् गथे खः अथे सीके फइ मखु । मस्यूगुलि उगु आरम्मणय् नित्य सुख आत्म कथं आशक्त जू वनी । उगु आशक्ति लिसे सम्बन्ध तथा लोभ, दोषादि क्लेशत उत्पन्न जुइ फु । अकुशल कर्म कुशल कर्मत नं जुइ फु । उगु कर्म याना अपाय भूमी आदि उत्पन्न जुया अपाय दुःख जाति आदि सांसारिक दुःखत भोगे याये माली । व निका लँय् विचाः याना च्वंम्ह मनु शत्रुतय् कारणं याना दुःख जुइका च्वंगुथें जुल । उकि उकथं सही धर्म सम्बन्धी लुया वइगु द्वन्द व संशययात हटे यायेगु आवश्यक जू । गुलिसिनं ला थुगु संशय विचिकित्सां रोके याना तःगुलि भावना धर्म तकं उदद्योग व अभ्यास याये मफु । गुलिसिनं ला थुगु संशयं याना आःथें उपदेश तकं वया न्यं वये मफु । विपश्यना धर्म सफुति समेतं विश्वास मदुगुलि स्वये ब्वने मफु । व संशय विचिकित्सायात परीक्षण याइगु परामर्श याइगु सीकी खंकीगु ज्ञान धका भाःपाः च्वंगुलि हानी परिहानी जुइका च्वने माःगु खः । उकि जिमिसं थुगु विचिकित्सायात हटे याये फयेमाः धका उद्देश्य याना फयां फक्व स्पष्ट याना कनेगु याना वया च्वना ।

अनेक विधि धौबजि वाला गथि चिने धुंकल

वास्तवय् ला तथागतं कना बिज्याःगु स्मृति प्रस्थान देशनायात आदर गौरव तथा विचाः मयाःगुलि बांवांलाक

मथुया जुया च्वंगु खः । तथागतं याउँक स्पष्टं कना तथा बिज्याःगु दु । अभिधर्मं विधि अर्थकथा विधि द्वारा धौबजि वाला च्वंगुलि गथि चिना च्वंगु खः । तथागतं “काये कायानुपत्ती विहरति=रूप समूह कायय् रूप समूह काय धका भाविता याना च्वं” धका शरीरयागु अंग प्रत्यंग; शरीरयागु गतिविधितयत्त भाविता याना च्वं धका निर्देशन बिया बिज्यात । शरीरयागु अंग प्रत्यंग भाविता यायेगु विधि विस्तृतयात सैं, चिमिसैं आदि स्वीनिगू कोट्टास भाविता विधि द्वारा क्यना तथा बिज्यात । उकी सैं, चिमिसैं आदियात अशुभ कथं भाविता याना च्वन धाःसा कायानुपश्यना स्मृति प्रस्थान जुया च्वनीगु खः । छुं नं संशय याना च्वनेघाय् मदु । अथे हे शरीरयागु गतिविधि भाविता विधि विस्तृतयात नं “गच्छन्तो वा गच्छामीति पजानाति=वना च्वंसा नं वना च्वना धका सिया च्वं” आदि धका क्यना तथा बिज्यात । उकथं क्यना तःगुली नं वना च्वंसा नं वना च्वनागुयात चायेका सीका च्वने निर्ति, वना च्वंसा दना च्वनागुयात चायेका सीका च्वने निर्ति; फेतुना च्वंसा फेतुना च्वनागुयात चायेका सीका च्वने निर्ति; गोतुला च्वंसा गोतुला च्वनागुयात चायेका सीका च्वने निर्ति; क्य-कुंकेगु चक्कंकेगु आदि शारीरिक गतिविधि छुं छगू लुया वःसां उगु शारीरिक गतिविधियात चायेका सीका च्वने निर्ति तप्यं क क्यना तथा बिज्यात । स्पष्ट जुया च्वंगु दु । शारीरिक गतिविधितयत्त उत्पत्ति क्षणय् भाविता मयात धाःसा नित्य, सुख, शुभ, आत्म धारणा उत्पन्न जुइ फु । उत्पन्न जू जूगु

रूप समूहत भाविता याये ज्यूगु हे जक खः [१६५]

शारीरिक गतिविधितयत् भाविता याना अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभाव सिया सिया वन घाःसा उजागु धारणात उत्पन्न जुइ फइ मखु । निरोध व शान्त जुइ । उर्क शारीरिक गतिविधि घाक्वयात उत्पत्ति क्षण क्षण पतिकं भाविता याये निति तथागतं गच्छन्तो=बना च्वं च्वं, वना च्वनेगु क्षणय् आदि घका विशेष रूपं सीमाना तथा कना तथा विज्याःगु खः । उकी शारीरिक गतिविधि घायेबले दक्वदिवं हे जुल । फुले जुइगु, सुके जुइगु नं शारीरिक गतिविधि खः । ध्व नं सीके माःगु घर्मं जुल । फुले जुइगु सुके जुइगु क्षणय् कसे जुइगु टम्म च्वनीगु सनीगु बायुकायत खः । चायेका च्वंगु सीका च्वंगु अनुपश्यना खः । उर्क फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन घका भाविता याना चायेका सिया च्वंगु काययात भाविता याना सिया च्वंगु कायानुपश्यना जुल । कर्मस्थानाचार्यं क. सुजातं ला थुजागु क्षेत्रय् काय व अनुपश्यनायात शूक्ष्म शूक्ष्म रूपं दुग्गयेक स्वरूप छुटे याना न्ह्यसः लिसःया रूपय् बार बार दोहरे त्योहरे याना कनीगु जुया च्वन । उकथं कनीगु दकले सीके थुइके अःपु जू । जि कनेगु क्रम ला सल्लेख सूत्रानुसार ४४-गू मध्यय् नकतिनि २३-गू नम्बरय् थ्यं जक थ्यन तिनि । उर्क संक्षिप्तं जक कना वने ।

रूप समूहत भाविता याये ज्यूगु हे जक खः

काये कायानुपस्ती विहरति । काये=रूप समूह कायय् ;
कायानुपस्ती विहरति=रूप समूह काय घका भाविता याना

च्वन्ती- घका घया तःगुली भाविता विधि भाविता तरीका नं
 सही जुइ माःगु आवश्यक दु । गुकथं सही जुइमाः लय् धाःबले
 रूप समूह काय धयागु अनित्य अस्थिर स्वभाव खः; दुःख=
 दुःख खः, अनन्त=अनात्म (आत्म मख्गु) स्वभाव धर्म खः;
 असुभ=घृणितगु शोभा मदुगु खः; उकि उगु अनित्य, दुःख,
 अनात्म, अशुभ आकार प्रकार लुइगु खनिगु कथं भाविता
 यायेमाः । उकथं लुइगु खनिगु कथं न्हापां रूप समूह कायया
 स्वभावयात सीकेगु आवश्यक जू । उगु स्वभावयात सीकेत
 घका शारीरिक गतिविधि रूप समूहयात उत्पत्ति क्षण क्षणय्
 लिना भाविता याना चायेका च्वने माःगु खः । व सम्पूर्ण
 शरीरय् स्पष्ट रूप लुया वक्व रूप समूह दक्वदिव्कं हे भाविता
 यायेमाः । छाःगु क्वाचुगु रूप समूह पृथ्वी काययात नं
 भाविता यायेमाः । छाःगु क्वाचुगु रूप समूह धयागु सँ, चिमिसँ
 आदि कोट्टास २०-गुली दुध्याःगु पृथ्वी घातु हे खः । सँ
 थोबले, ल्हाः तुतियागु लुसि थोबले छ्यंगु थोबले आदि
 अवस्थाय् थिया च्वन थिया च्वन घका भाविता याना सीके
 माःगु स्वभाव खः । दुने च्वंगु वा व म्ये थोबले, ला व क्वँय्
 थोबले नं भाविता याना चायेका उगु पृथ्वी घातुयात सीके
 फु । यग्गु अंग प्रत्यंग थजु, छाःगु क्वाचूगु नायुगु पृथ्वीघातु
 स्पष्ट जुल धाःसा भाविता याये फु । भाविता याये मज्यूगु
 पृथ्वीघातु घका मदु ।

वा बनीगु धी च्चिकिगु पाँय् च्चिकिगु आपः काययात
 नं भाविता यायेमाः । आपः काय धयागु पित्त, खइ, न्हि, हि,

चःति आदि कोट्टास १२-गुली दुध्याःगु आपोधातु हे खः । आपोधातु धयागु “स्प्रष्टव्य रूप मखु । थी मज्यू” धका पालि अर्थकथाय् क्यना तःगु दु । तर आपोधातु लिसे छपुचः जुया च्वंगु मेमेगु धातुतय्त थिया तिनि वा वना च्वन, प्याना च्वन आदि धका सीके ज्यू । उर्कि खबि, न्हि, ई, चःति आदियात थिया सीका भाविता यायेबले उगु वा वनीगु पाँय् चिकिगु आपोधातुयात सीके ज्यू । उगु आपोयात नं यग्गु अंग प्रत्यंगय् थजु भाविता याये फु । भाविता याये मज्यूगु आपोधातु धका मदु ।

अनलि पुइगु, लुमुइगु, खाउँइगु तेजः काययात नं भाविता यायेमाः । तेजः काय धयागु (१) जिरण तेजो=जीणं शीणं परिपक्व जुइकीगु प्रकृति शारीरिक उष्णत्व खः, (२) सत्त्पन तेजो=प्रकृति शारीरिक उष्णत्व स्वया पूगु जोर बइबलेसिगु उष्णत्व खः; (३) बाह तेजो = अति हे पूगु उष्णत्व; (४) पाचक तेजो=नये त्वनेगु धाक्व नसा त्वंसायात पचे जुइकीगु प्वाथय् च्वंगु उष्णत्व धयागु थुपि ४-गू खः । उगु तेजोयात नं यग्गु अंग प्रत्यंगय् थजु प्रकट जुल धाःसा भाविता याये फु । भाविता याये मज्यू धयागु मदु ।

वायु धाक्व भाविता याये ज्यूगु हे जक खः

अले हानं कसे जुइगु टम्म च्वनीगु सनीगु वायु काय-यात नं भाविता यायेमाः । वायु काय धयागु (६) खुगु दु । (१) च्वय् पाखे थहाँ वनीगु उर्ध्वगामि वायु; (२) क्वय्

पाखे क्वहाँ वनीगु अधोगम वायु; (३) प्वाथय् दुने दया च्वंगु कुच्छिसय वायु; (४) आतापति दुने दया च्वंगु कोट्टा-सय वायु; (५) वनेगु, दनेगु, फेतुइगु, गोतुलेगु, कय्कुंकेगु, चक्कंकेगु, ज्वनेगु संकेगुयात सिद्ध जुइकीगु अंगमंगानुसारी वायु; (६) आश्वास प्रश्वास घयागु सासः ल्हायेगु वायु; थुपि (६) खुगू हे खः । इपि ६-गू वायुयात नं यग्गु अंग प्रत्यंग हे थजु स्पष्ट जू थसं भाविता याये फु । भाविता याये मज्जू घयागु मडु । स्मृति प्रस्थान देशनानुकूल वना च्वना, दना च्वना, फेतुना च्वना, गोतुला च्वना, कय्कुंका च्वना, चक्कंका च्वना आदि धका भाविता याना चायेका च्वनेगु अंगमंगानुसारी घयागु वायोघातुयात भाविता याना चायेका च्वनेगु खः । आनापान भाविता याना च्वनेगु आश्वास प्रश्वास घयागु वायोघातुयात भाविता याना च्वनेगु खः । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन धका भाविता याना चायेका च्वनेगु नं उगु आश्वास प्रश्वास वायुयागु घ्वाइगु आवेगया कारणं कसे जुया टम्म च्वना सनीगु वायोघातुयात भाविता याना चायेका च्वनेगु खः । उकथं भाविता याना चायेकेगु द्वारा आश्वास प्रश्वास वायुया घ्वाइगु घ्वाइगुयात नं सीके ज्यू । उकिं आश्वास प्रश्वास वायुयात भाविता याना चायेका च्वनागु दु धका नं घाये फु । अथे जुइबले आनापानयात न्हाय् च्वकाय् जक भाविता याये ज्यू मखुला ? धका न्यनेथाय् दु । शमथ कर्मस्थान कथं ध्यान समाधि लाभ जुइकेत अम्यास यायेगु जूसा न्हाय् च्वका छगुलि जक भाविता याये माःगु अवश्यं

खः । ध्यान समाधि घयागु छगू थासय् छगूयात जक भाविता याना च्वंसा तिनि उत्पन्न जुइ फु । यक्व थासय् यक्व आरम्मणयात लिन्तु लिना भाविता याना च्वन घाःसा ध्यान समाधि उत्पन्न जुइ फइ मखु । उकिं क्षमथ कर्मस्थानया क्षेत्रय् न्हाय् च्चका छथाय् जक भाविता यायेमाः । विपश्यना घयागु ला छथाय् च्वना जक भाविता यायेमाः घका नं सीमाना दयेका तःगु मद्दु । छगू मात्र जक भाविता यायेमाः घका नं निर्धारित याना तःगु मद्दु । खगू द्वारं स्पष्ट रूपं लुया वक्वयात दक्वदिव्यं भाविता यायेमाः । “सब्बं=फुकंयात; अभिञ्चेय्यं=न्हाय्बिसा सीकेमाः” घका तथागतं कना विज्यात । “सब्बं धम्मं अभिजानाति=फुकं धर्मयात न्हाय्बिसा सिया च्वन” घका कना विज्याःगु खँ नं न्हेगुगु काण्डय् कना वये घुन । उकिं विपश्यना क्षेत्रय् ला “फलानागु शरीरयागु अंग प्रत्यंगया रूपयात जक भाविता यायेमाः । फलानागु शरीरयागु अंग प्रत्यंगया रूपयात भाविता याये मज्यू” घका थुकथं सीमाना तथा निषेध याना तःगु मद्दु । च्वय् यहाँ वनीगु फय्, वक्वय् वहाँ वनीगु फय्, प्वाथय् च्वंगु फय्, आतापति च्वंगु फय्, सना च्वनीगु फय्यात यग्गु थासय् च्वंगु थजु भाविता याये ज्यूथें विपश्यनाया क्षेत्रय् आश्वास प्रश्वास वायुयात नं यग्गु थासय् च्वना थजु, भाविता याये ज्यू । मेकथं घायेगु जूसा फुले जुइगु सुके जुइगु प्वाथय् कसे जुइगु टम्म च्वनीगु सनीगु वायु स्वभाव खः । उकिं प्वाथय् दुगु कुच्छिसय वायुयात भाविता याना चायेका च्वना घका नं घाये फु ।

स्मृतिप्रस्थान ४-गू वृद्धि यानां संशय जुइके माःगु मबु

उकि फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन घका भाविता याना चायेका च्वनेगु स्मृति प्रस्थान पाली वया च्वंगु धातु मनसिकार पर्व अनुसार ४-गू धातु मध्यय् वायोधातुयात भाविता यायेगु खः । वायोधातु ६-गू मध्यय् प्वाथय् स्पष्ट जुया च्वंगु आश्वास प्रश्वास वायोधातुयात भाविता याना च्वना घका नं धाये फु । प्वाथय् दुगु कुच्छिसय वायोधातुयात भाविता याना च्वना घका नं धाये फु । इर्यापथ पर्व सम्प्रजन्य पर्व अनुसार शारीरिक गतिविधि रूपयात भाविता याना च्वना घका नं धाये फु ।

उकि फेतुना च्वनेबले फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन घका हे भाविता याना च्वंगु थजु; फेतुना च्वना फेतुना, च्वना; थिया च्वन थिया च्वन घका हे भाविता याना च्वंगु थजु; शारीरिक गतिविधि रूप समूह वायुकाययात भाविता याना च्वनेगु खः । उकि काये कायानुपस्ती अनुसार कायानुपश्यना स्मृति प्रस्थानयात वृद्धि याना च्वनेगु खः । अथे हे कयकुंका च्वना; चक्कंका च्वना, सना च्वन, मिले याना च्वना घका भाविता याना चायेका च्वनेगु नं कामानुपश्यना स्मृति प्रस्थानयात वृद्धि याना च्वनेगु खः । वना च्वनेबले, वना च्वना; च्वना च्वना आदि घका भाविता याना च्वनेगु नं कामानुपश्यना स्मृति प्रस्थानयात वृद्धि याना च्वनेगु खः ।

स्मृति प्रस्थान ४-गु बृद्धि यानां संशय जुइके माःगु मडु [१७१]

अनं लिपा वेदना स्पष्ट जुइगु अवस्थाय् त्यानुया च्वन,
 पुना च्वन, स्याना च्वन आदि धका भाविता याना चायेका
 च्वनेगु वेदानुपश्यना खः । कल्पना यायेगु विचाः यायेगु
 लुया लुया वक्व पतिकं कल्पना याना च्वना, विचाः याना
 च्वना, चिन्तन याना च्वना आदि धका भाविता याना च्वनेगु
 चित्तानुपश्यना खः । खनिगु ताइगु आदि विशेष स्पष्ट जुया
 च्वनीबले खना च्वना, ताया च्वन आदि धका भाविता याना
 च्वनेगु धर्मानुपश्यना खः । उकिं फुले जुइगु, सुके जुइगु निसें
 कया उत्पन्न जुया खने दया वक्व रूप व नाम स्वभाव
 धर्मतय्त उत्पन्न जू जू पतिकं भाविता याना चायेका सिया
 च्वनीगु स्मृति प्रस्थान सूत्र देशनानुकूल धर्म मार्ग सही जुया
 च्वंगु खँ स्पष्ट जू । छुं हे संशय जुइका च्वने माःगु मडु । तर
 विपश्यनाया विषयय् बांबांलाक मथुया च्वन तिनि धाःसा
 द्वन्द व संशय विचिकित्सा लुया वया च्वने तुं यः । साहित्य
 बहुश्रुत ठीक ठीक जुइक दुपि चिन्तन मनन व विभाजन यायेगु
 बानि दुपिके लुया वया च्वने यः । नारी पक्षय् ला कना
 क्यना च्वंपि आचार्य गुरुपिनि प्रति आधार व विश्वास धुक्क
 तथा च्वनीगु जूया निति प्रायः याना संशय मडुसे उदचोग
 वीर्यं तथा अभ्यास यायेगु याना च्वनीगु खः । उकथं विचाः
 मयाः, तर्क मयासे क्वात्तुक उदचोग व अभ्यास याइगु जुया
 इमिके चित्त स्थिर जुइगु समाधि जुइके अःपुसे च्वं । समाधि
 जुल धाःसा ज्ञान नं उत्पन्न जुइगु हे जुल । उकिं ज्ञानक्रम नं
 याकनं याकनं पूर्णं जुइ यः । अथे नं दक्वं मयजुपि मखु । गुलि

बिचाः याना च्वनीपि जुया भावना घर्म यहाँ मर्वपि नं दु । गुलि छावासुपि जुया, उमेर वंपि जुया, स्वास्थ्य पूर्ण मजूपि जुया अभ्यास व उदयोग कमजोर जुया च्वनीपि जूगुलि भावना घर्म यहाँ मर्वपि नं दु । मिजंत, भिक्षुपिनि पुचलय् नं निर्देशन अनुसार विधि पूर्वक अभ्यास याइगुलि याकनं समाधि जुइका ज्ञान यहाँ वने अःपुपि व्यक्तिपि नं द हे दु । मुख्य लानकतिनि कना वयार्थे फुले जुइगु, सुके जुइगु निसें उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता याना चायेका च्वनेगु विपश्यना सही मार्ग खः घका विश्वास याना मन धुवक तथा दृढता पूर्वक क्वात्तुक प्रबल व तीक्ष्ण रूपं भाविता याना चायेका उदयोग व अभ्यास याना वन घाःसा चित्त स्थिर जुइगु समाधि जुइके अःपु ।

क्षणिक समाधि द्वारा चित्त विशुद्धि पूर्ण जुइगु पहः

उकि द्वन्द संशय, चिन्तन मनन, विभाजनत लुया वल घाःसा स्वीकार याना तये मज्यू । तुरन्त भाविता याना चायेका हटे याना छ्वयेमाः । थुगु संशययात जक मखु, न्हापा कना वयागु इच्छा जुइगु यइपु ताइगु जुया बिचाः याइगु कामच्छन्द, तँ पिहाँ वया बिचाः याइगु व्यापाद, चित्त गुजु च्वना कमजोर जुइगु स्त्यानमिद्ध, चित्त चंचल जुइगु औघृत्य उजागु फुकंयात नं लुया वल घाःसा स्वीकार याये मज्यू । तुरन्त हे भाविता याना चायेका हटे याना चीका छ्वयेमाः ।

क्षणिक समाधि द्वारा चित्त विशुद्धि पूर्ण जुड़गु पहः [१७३]

उकथं भाविता याना चायेका हटे याना छ्वयेबले संशय विचिकित्सा लिसें इपि नीवरणत फुकं रहित जुया चायेका च्वनोगु चित्त मुक्कं परिशुद्ध जुया च्वनो । व उपचार समाधि लिसे समानगु विपश्यना क्षणिक समाधि खः; उपचार समाधि लिसे नीवरण हटे जुड़गु पहः कथं समान जूगु जूया निति उपचार समाधि धका नं धायेमाः । उकिं स्मृति प्रस्थान मूत्र अर्थकथाय् इर्यापथ पर्व, सम्प्रजन्य पर्व, धातु मनसिकार पर्वदि विपश्यना पक्षीय कर्मस्थानयात उपचार कर्मस्थान धाइ धका क्यना तःगु खः । उगु क्षणिक समाधि उपचार समाधि द्वारा चित्त विशुद्धि सम्पन्न जुड़गु जुया च्वन । व विपश्यनां शुरु याना वृद्धि याइम्ह व्यक्तियाके चित्त विशुद्धि सम्पन्न जुड़गु पहः खः । न्हापा न्हापायागु काण्डय् नं थुगु चित्त विशुद्धि उत्पत्ति पहः वारवार कना वये धुन । अथे नं संशय विचिकित्साया विषय जूया निति थन हानं दोहरे याना कने माःगु खः । आः कना वयाथे सही धर्म मार्ग जुया च्वंगु कारणयात अध्ययन अन्वेषण याना संशययात हटे यायेमाः । भाविता याना चायेका च्वनेगु क्षणय् लुया वड़गु संशययात ला भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । उकथं हटे याये माःगु कारणयात तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तिपि; विचिकिच्छा=यथाथं व सही जुया च्वंगु बूद्ध, धर्म, संघ आचरण शिक्षा लिसे सम्बन्धित जुया च्वंगुली संशय वया च्वंपि; नविस्सन्ति=जूया च्वनी;

यत्प = थुगु थासय्; मयं = जिपिं; तिण्णविचिकिच्छा = संशययाते
 पुला वने धुं कूपिं; वा = संशय रहितपिं; भविस्सामाति = जुया
 चवने धका; सल्लेखो = क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु
 आचरणयात; करणीयो = आचरण यायेमाः । आदि धका
 न्यागु वार हे कना तथा विज्यात । थुगु विचिकित्सा ला
 महत्वपूर्ण जू । उकिं उगु न्यागुलि वारया निति पूर्ण रूपं
 अधिष्ठान स्मरणिका धायेनु । - -

(२३) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं बुद्ध, धर्मं, संघ यथार्थं व सही आचरण प्रति द्वन्द्व व
 संशय बुद्धका चवनीगु थासय् जिपिं ला उकिं मुक्त बुइगु कथं उवधोग व
 अन्यास याना संशय रहितपिं जुया चवने । क्लेश पाः बुइकीगु.....
 संशय कुमार्गयात विश्वास व निर्णय सुभागं द्वारा छले याये । विश्वास
 व निर्णय द्वारा श्रेणी यहाँ वने । संशय विचिकित्सा क्लेश मियात
 विश्वास व निर्णय अधिमोक्ष शुद्ध लखं शमन याये ।

विपरशयना ज्ञान, मार्ग ज्ञान द्वारा संशय हटे यायेगु पहः

थुगु विचिकित्सायात हटे यायेगु ज्या नीवरण रहित
 जुइ मात्रं सिद्ध मज्जुनि । तिण्णविचिकिच्छ-विचिकित्सायात
 पुला वने धुं कूह् जुइमाः धका कना तथा विज्याः गु अनुसारी
 श्रौतापत्ति मार्गं द्वारा निर्मूल जुइक हटे याये फइथाय् तक

विषयना ज्ञान, मार्ग ज्ञान द्वारा संशय हटे यायेगु पहः [१७५]

उदचोग व अभ्यास याना वंसा तिनि सिद्ध जुइ । उर्कि विचिकित्सा सहित नीवरणत रहित जुया चित्त विशुद्धि जुया च्वनीगु अवस्थाय् “फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना, थिया च्वन” आदि धका लुया वक्व रूप व नामतय्त स्वाकं तुं भाविता याना चायेका च्वनेमाः । उकथं अटूट रूपं मदिक भाविता याना चायेका च्वन धाःसा चायेकु चायेकु पतिकं चायेके माःगु आरम्भण अलग, चायेका सिया च्वंगु चित्त अलग छुटे जुया प्रकट जुया वइ । फुले जुया च्वन धका चायेका च्वंगु क्षण्य् कसे जूगु टम्म च्वंगु सना च्वंगु फुले जूगु रूप अलग, चायेका सिया च्वंगु चित्त अलग छुटे जुया स्पष्ट जुया च्वनी । सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना, थिया च्वन, कय्कुंका च्वना, चक्कंका च्वना, वना च्वना आदि धका चायेका च्वनेगु क्षण्य् नं न्हापार्थे हे समान रूपं छुटे जुया स्पष्ट जुया च्वनी । संक्षिप्तं धायेगु खःसा चायेकु चायेकु पतिकं शरीर रूप अलग, चायेका च्वंगु चित्त अलग छुटे जुया स्पष्ट जुया च्वनी । अबले चायेकु चायेकु पतिकं चायेका सीका च्वने माःगु रूप अलग, चायेका सिया च्वंगु नाम अलग, थुपि रूप व नाम निगूयात स्वज्ञानं हे विभाजन याना सिया वइ । आः उदचोग व अभ्यास याना च्वंपि योगीपिसं थुकथं हे सिया च्वंगु दु । उकीयात नामरूप परिच्छेद ज्ञान धाइ ।

थुगु ज्ञान विषयनाया क्षेत्र्य् प्राथमिक पृष्ठभूमि जूया निरिति विधिपूर्वक जुइ माःगु आवश्यक दु । भाविता याना चायेका च्वं च्वं स्वज्ञानं प्रत्यक्ष विधिपूर्वक थुगु ज्ञान लुया वये

धुंका तिति च्वय् च्वय्यागु विपश्यना ज्ञानत नं वृद्धि जुया उत्पन्न जुया वये फइ । उकी रूप व नाम छुटे जुइगु धयागु धात्थे हे छुटे जुइगु खः । न्हापां न्हापां ला रूपकाय व सिया च्वनीगु चित्त छुटे याये मज्यू । श्रुतमय ज्ञानं छुटे याना स्वःसां छगू हे शरीर छपुचः हे जुया च्वंगु जुल । उपमा- ल्हाः संकेबले संके मास्ति वःगु चित्त व संकूगुयात अलग छुटे याये मज्यू । छगू हे शरीर छम्ह हे धका भाःपिया च्वनीगु खः । भाविता याना चायेका रूप व नाम छुटे जुया च्वनीबले ला उगु रूप व नामयात छपुचः याना त्वाक छ्याये हे मज्यू । चायेका सीके माःगु रूपं चायेका सिया च्वनीगु मखु; चायेका सिया च्वनीगु नं चायेका सीके माःगु रूप मखु । छलंङ्ग छलंङ्ग जुइक स्पष्ट स्पष्ट जुइक छुटे जुया च्वनी । उकथं चायेकु चायेकु पतिकं रूपकाय व सीका च्वनीगु चित्त छुटे जुया च्वनीबले थुगु रूप व थुगु नाम थुपि निता जक दया च्वन; सजीव प्राणी, जि, सत्त्व, आत्मा धका ला मदु धका प्रज्ञा ज्ञान स्पष्ट जुया बनी । व दृष्टि विशुद्धि खः ।

अनं लिपा स्वाकं तुं भाविता याना चायेका च्वन धाःसा कयकुंके मास्ति वःगु चित्तं याना कयकुंकेगु रूप उत्पन्न जुइगु खः, सीके बहःगु (माःगु) आरम्मण दया सीकीगु दया वःगु खः आदि धका कारणं याना कार्य (फल) उत्पन्न जुया वइगु पहः नं खना वइ । न्हापायागु जन्मया क्लेशयागु कारणं याना थुगु जन्मय् प्रतिसन्धि चित्तादि नाम रूपत उत्पन्न जुया च्वन । थुगु जन्मय् भि मभि ध्वदुया, अनुभव

विपरयना ज्ञान, कार्य ज्ञान द्वारा संशय-हटे यायेगु पहः [१७७]

याये दया भिना जिया वइ कथं उदधोग याइ, उदधोग याइगु कर्म याना विपायागु जन्मय् थुकि नाम रूपः स्वाकं तुं उत्पन्न जुया वनी आदि घका नं कारण कार्य उत्पत्ति पहःयात परामर्श याये लाइगु जुया च्वन । उक्तं कारण सहित कार्य नाम रूपयात सिया खना थुया वइगु प्रत्यय परिग्रह ज्ञान खः । अथे जुया कारण कार्य रूप व नाम जक दु; उगु जन्म थुगु जन्मय् सरे सरे जुया सदां स्थिर जुया च्वनीगु जीव, आत्म घका सा मदु घका नं प्रज्ञा ज्ञान स्पष्ट जुया वनी । व संशय-यात पुला वनीगु कांसा वितरण-विशुद्धि खः । थुगु विशुद्धि ज्ञानय् ध्यान धायेवं “जि न्हापां निसें दया च्वंम्ह खः ला ? थुगु जन्मय् तिनि न्हू दया वःम्ह ला ? देव, ब्रह्मा, ईश्वरं सृष्टि बान्त दया वःगु ला ? थुगु जन्मं परलोक जुया थुम्ह जि दमा च्वनी तिनिगु खः ला ?” आदि घका संशय जुइगु नं हटे जुया वनी । छाया धाःसा— “कारण नाम रूप परम्परा याना कार्य नाम रूप परम्परा मात्र उत्पन्न जुया च्वन; सञ्जीव आत्म जि धयाम्ह ला मदु” धयागु सीके फइगु ज्ञानिति हे खः ।

उकि थुगु कहुवा वितरण विशुद्धि (कांसा वितरण विशुद्धि) द्वारा नं विभक्तिसायात हटे यायेमाः । उक्तं हटे याये धुंका नं स्वाकं तुं भाविता याना चायेका च्वनेमाः । उक्तं भाविता याना चायेका अञ्चं चायेके माःगु आरम्भगत उत्पन्न जुया जुया तना तना वना च्वनीगु खना वइ । उक्तं खना वइबले उत्पन्न जुया वया तना वंगुलि स्थिर मदुगु खः

घका नं सिया वइ । उत्पन्न जुल विनाश जुल जुया च्वनीगु जुया यइपु ताये बहःगु भरोसा काये बहःगु मदुगु दुःखत हे खः घका नं सिया वइ । थःगु स्वभाव अनुसार थःथःमं तु उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगु स्वभाव धर्मत हे खः घका नं सिया वइ । उकथं सीके दुगु रूप धर्म छगू जक नं मखु नाम धर्म छगू जक नं मखु; खगू द्वारं स्पष्ट रूपं लुया वइगु सम्पूर्ण धर्मयात नं सीके दइ । उकिं उकथं सिया च्वनीगु पहःयात तथागतं सम्बं परिउबेव्यं=फुवकयात अनित्य, दुःख; अनात्म कथं छुटे याना सीकेमाः घका कना तल । उकथं छुटे याना स्यूगु अनित्य, दुःख, अनात्म विपश्यना ज्ञानत पूर्ण जुइवले मदिक उत्पत्ति विनाश जुया च्वनीगु रूप नामतयत् भाविता याना चायेका च्वंच्वं हे रूप व नाम संस्कारत निरोध व शान्त जुया च्वंगु निर्वाणयात श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञान द्वारा प्रत्यक्ष रूपं खना वनी । उकथं खना वन घाःसा बुद्ध-धर्म-संघ लिसे सम्बन्धितगु संशयत उत्पन्न जुया वये फइ मखुत । थःमं आचरण याना च्वनागु आचरण शिक्षापद लिसे सम्बन्धितगु संशय नं लुया वये फइ मखुत । संसारयागु पूर्वान्त, अपरान्त, पूर्वान्तापरान्त (वर्तमान) लिसे सम्बन्धित जुया नं संशय लुया वये फइ मखुत । कारण कार्यं स्वात्तु स्वाना उत्पन्न जुया च्वनीगु पहः लिसे सम्बन्धित जुया नं संशय लुया वये फइ मखुत । तिण्णविचिकिण्णो=संशययात उसीर्षं याना वये धुम घाःथें संशय विचिकित्सा बिल्कुल निरोध जुया वनी । उकथं संशय बिल्कुल निरोध जूम्ह व्यक्ति घयाम्ह श्रोतापन्न हे खः ।

उकि कम्तिनि उगु श्रोतापन्न तहलय् घ्यनी कथं श्रेणी यहाँ
वना विचिकित्सायात शान्त जुइके फयेकेमाः ।

२४-कोष (क्रोध) तँ पिहाँ वइगु

विचिकित्सां लिपा “क्रोधूपनाह, म्रक्ष, पलास । ईर्ष्या,
मात्सर्य, माया, शठता, अतिमान स्तम्भ.....” घयागु युगल
युगल याना कना तःगु ज्वःज्वः लाःगु घर्मत घ्यंक वल ।
ब चित्त क्लिष्ट जुइकीगु कारण घर्मत जुया चित्तया उपक्लेश
नं घाइ । चित्तयागु मलत घका नं घाये फु । उकी मध्यम्
दकसिबे न्हापांगु कोष (क्रोध) तँ पिहाँ वइगु खः । मयइपुसे
च्वंगु आरम्भणयात खनीबले, ताइबले, ध्वदुइबले प्रायः याना
तँ पिहाँ वये यः; दोष चित्त लुया वये यः । गुलि तःसकं
चरंगेत दु । म्याः भतिचा हे छुं याये मज्यूपि । वया मयःगु
खँ छगू तक नं न्यने मात्रं हे भयानक रूपं तँ पिकाये यः ।
स्वाःपाः नं व स्वाः ध्व स्वाः मदयेका म्हुतुइ छु लुल व
घाये यः । इन्द्रिययात संयम याये मफु । दमन याये मफु ।
व प्रत्यक्ष आःया आः हे विरूप जुया वंगु नमूना खः ।
“लिपायानु जन्मय् नं थुगु तँ पिहाँ वइगु क्रोधं नर्कय् नं कुतका
बी यः । मनुष्य जन्मय् हानं जन्म का वइबले नं रूप लावण्य
विरूप जुइका बी यः ।” घका चूलकम्म विभंग सूत्रय् तथागतं
आज्ञा दयेका तथा बिज्यात । उकीयात जि संक्षिप्तं स्मरणिका
दयेका तथा । “दोषअग्नि विरूप जुइ; सह यायेवं सुरूप नं ।”
उकीयात घायेनु ।

(२४) दोषमग्नि विरूप जुह, सह यायेवं सुरूप नं ।

तं पिकाये बहःगु कारण दःसां तं पिमकासे हर्ष प्रसन्न जुया छाइक नाइक धाये ल्हाये फुसा वर्तमान अवस्थाय् नं विरूप जुह मखु, यथावत् हे बांलाना च्वनी । यथावत् हे प्रसन्न जुया च्वनी । लिपायागु जन्मय् नं देवलोकय् वनी । देवलोकं मनुष्य लोकय् लिहां वःसा नं रूप लावण्य बांलाना तुं च्वनी । उर्कि “सह यायेवं सुरूप नं” धका धया तथागु खः । थुगु दोषयागु दोष व सह यायेगुयागु फलयात ला आर्यावास देशना आदिलय् नमूना साधक कथावस्तु नापं यक्वं कना वये धुन । उर्कि थन ला संक्षिप्तं जक हे कनेवं गाइगु जुल । तं पिमकासे सह यायेगुर्लि प्रत्यक्ष दृष्टान्त रूपं हे फलत लाभ जुइगु जुल । उर्कि तं पिकाये मालीबले सह याये फयेकेत कोशिस यायेमाः । छुं जुया तं पिहां वःसां शारीरिक व वाचसिक गतिविधियात हीका मयंकुसे मनय् मनय् हे शान्त जुया वनी कथं भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । भतिचा जक ख्वाः स्यंसा नं मेपिसं मस्युनिवं शान्त जुया वनी कथं भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । म्हुतुं क्वात्त धाये लाःसा नं लिपा छको हानं मघाइ कथं भाविता याना चायेका हटे यायेमाः । उकथं हटे याये निति तथागतं—

धरे=मेधि व्यक्तिपि; कोधना=तं ग्वारा तप्चःपि
जुया तं पिकाये धःपुपि; मविस्वन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=
धुगु वासय्; मयं=जिपि; अस्कोवना=तं पिकायेगुर्लि रहितपि

जुया सह याये पुंवि; नविस्ताभाति=जुया च्वने घका;
अस्तीयो=कलेतायात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात;
करणीयो=आचरण यायेमाः । आदि घका न्यागू वार हे कना
तया विज्यात । उगु न्यागू वार मध्यय् प्रथम वारया निति
जक अधिष्ठान यायेनु ।—

(२४) कर्तापि तं अप्चःपि जुया तं पिकाये अःपुंवि जुया
च्वनीगु वासय् विनिसं ला इन्द्रिय मस्यंकुसे तं पिनकासे सह याना
च्वने । कलेता पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

२५-उपनाह=दागा तयेगु

गुलि तं पिहा वया दोष चित्तं जक रोके जुया मच्चं ।
उगु तं पिकाये बहःगु आरम्मण प्रति दागा तथा च्वनी तिनि ।
मीका चूलाइबले बदला काये घका चित्तय् गाडे याना तइगु
स्वभाव खः । उकीयात उपनाह=दागा तयेगु घका घाइ ।
गुलिसिनं सजीव सत्त्वप्राणी प्रति जक दागा तइगु मखु;
निर्जीव जुया च्वंगु लुंफि हाइगु थाय्, सिं ग्वं, परिभोग चीज
बस्तु थुजागु प्रति नं दागा तथा च्वने यः । लुंफि हाइगु
थाय्यात लुंफि हायेके ज्यू ला घका च्वायेमु, दायेगु याये यः ।
सिं ग्वं थांतय्त नं का हायेकी का हायेकी आघां हानं हानं म्वा
म्वां हायेका च्वने यः । परिभोग चीज बस्तु छगू मखु छगू-
बात तःगु थासय् मच्चन घायेवं गोत् वन घायेवं, ग्वारा तुला

वन घायेवं, कुतुं वन घायेवं ज्वना त्वथुलेगु हृत्यंकं वांछ्वया
 बीगु याये यः । उजाम्ह मनुयात बोसुम्मसक=तं-वे घाइगु
 खः । उकथं तं गुलुम्ह मनु पिने स्वइपिनि निरिति उपहास याये
 बहःम्ह ह्यये स्याये बहःम्ह खः । कन्ना चाइपुसे नं च्वं ।

आघात वस्तु ९-गू

उकी दागा तयेगुया कारण आघात वस्तु घयागु ९-गू
 दु । छु छु धाःसा- वं जिगु अनर्थं याना वये धुंकल, याना
 च्वन, याइ तिति धका दागा तयेगु ३-गू । धापू खः, सुं छम्ह
 मनुयात “ध्व मनु नं जिगु अनर्थं न्हापा थुबले याना वःगु दु,
 छन्हु जि नं वयागु अनर्थं याये । बदला काये धका थुकथं
 दागा तयेगु छगू; अनं ल्यू “ध्व मनु नं छन्हु छगू अवस्थाय्
 जिगु अनर्थं याइ तिति; उकिं जि बयासिकं न्हावः वयात
 शास्ति याये; स्याये” धका थुकथं दागा तयेगु छगू । व थःगु
 अनर्थं याये नंगु कारण, याना च्वंगु कारण, याइतिनिगु कारण
 घयागु थुगु कारण ३-गूयात बवात्तुक ज्वना उत्पन्न जुइगु
 दागा तयेगु स्वंगू खः ।

अले हानं “जि यःम्हसिगु अनर्थं याना वये धुंकल,
 याना च्वन, याइतिनि” धका दामा तयेगु स्वंगू दु । ध्व थःगु
 अर्थया निरिति मल्लु; थःयःपि कलाः, भात्त, म्हाय्, काय्,
 थःथिति इष्टमित्र, गुरु चेला थुजापि व्यक्तिपिनिगु अनर्थं याइगु
 लिसे स्वापु तया दागा तइगु खः । ध्व नं जिमि काय्यात

शास्ति याना च्वन; जिमि म्हाय्यात अपमान याना च्वन
आदि घका दागा तयेगु खः ।

अनंलि “जिमि शत्रुयागु अर्थ हित याना बये धुंकल,
याना च्वन, याइतिनि” घका दागा तयेगु स्वंगू दु । ध्व
भयःम्हसित सुख समृद्धि उन्नति वृद्धि जुइके भयः । दुःख कष्ट
जुइके मास्ति वः । व प्रायः याना स्वाभाविक मनोवृत्ति
स्वभाव धर्म खः । उकि थः शत्रुयात लाभ यक्व दइ कथं, सुख
समृद्धि उन्नति वृद्धि जुइ कथं दुःखं मुक्त जुइ कथं सहयोग
बीम्हसित नं दागा तया च्वने यः । गुकथं धाःबले “ध्व मनू
नं जिमि शत्रुयात लाभ यक्व दयेक सहयोग याना बये नं;
उकि वयात नं अनर्थ जुइ कथं याये” घका थुकथं दागा तयेगु
छगू; “ध्व मनू नं जिमि शत्रुयात लाभ यक्व दइ कथं आः नं
सहयोग बिया च्वन; उकि वयात नं अनर्थ जुइ कथं याये”
घका थुकथं दागा तयेगु छगू; “ध्व मनू नं जिमि शत्रुयागु अर्थ
बहन याना जुइतिनि, उकि वयात नं अनर्थ जुइ कथं याये”
घका थुकथं दागा तयेगु छगू; जम्मा ३-गू जुल । न्हाणेयागु
६-गू लिसे जोडे यायेबले आघात वस्तु ६-गू जुल । का उगु
स्मरणिकात धायेनु ।—

(क) वं जिगु अनर्थ याये धुंकल, याना च्वन, याइतिनि
घका दागा तयेगु ३-गू ।

(ख) जिमि यःम्हसिगु अनर्थ याये धुंकल, याना च्वन,
याइतिनि घका दागा तयेगु स्वंगू ।

(ग) जिमि शत्रुयागु अर्थ याना वये धुंकल, याना च्चन,
याइतिमि धका दागा तयेगु स्वंगु । जन्मा जायात
वस्तु ९-गु जुल ।

उगु दागा तयेगुलि वर्तमान अवस्थाय् नं अनर्थ जुइके
यः; लिपायागु संसारय् नं अनर्थ जुइके यः । उकि थुजागु
दागा तयेगुलि रहित जुइगु हे बांला जू । वर्तमान अवस्थाय्
नं अनर्थ जुइकीगु गथे घाःसा- भाजु हारां घयाम्हसित भाजु
ज्ञांकां घयाम्हसिनं दागा तया बदला काल घाःसा भाजु
हारांचिया यःथितिपिसं नं भाजु ज्ञांकांयात बदला काइ ।
हानं भाजु ज्ञांकांया यःथितिपिसं नं भाजु हारांचिया यःथिति-
पिन्त बदला काइ । थुकथं परस्परय् बदला कया जुया च्चनीगु
मदिक अटूट रूपं जुया वना च्चने फु । व वर्तमान अवस्थाब्
अनर्थ जुइकीगु पहः सः ।

लिपायागु संसारय् अनर्थ जुइकीगु पहः ला छम्हं मेम्ह
लिसे दागा तया वन घाःसा जन्म जन्म पतिकं शत्रु जुया वना
च्चनीगु जुल । घमंपद अर्थकथाय् क्यना तःगु कालियक्षनीयागु
कथावस्तुयें जुया वने यः ।

कालियक्षनी कथावस्तु

बुद्धोत्पत्ति समयं न्हापा मनुं छम्हसिनं ब्याहा मयाःसे
मांयात पालन पोषण याना च्चन । उम्ह मनुं नं छेँ नं बुई नं

थः याकचां जक ज्या याना जुइमाः । व वया मांम्ह खंबले सहयोग दयेकेत थः काय्यात ब्याहा याये निति प्रेरणा बिल । काय्महसिनं नं मांम्ह म्वांना च्वत्तले मांयात सुखानन्द पूर्वक स्वतन्त्र रूप पालन पोषण याये फयेके निति ब्याहा मयाःसे हे च्वने मास्ति बःगु खे कन । तर मांम्ह बारबार प्रेरणा ब्युगुलि अन्तिमय् जिही याना मच्चंसे सुमुक च्वना बिल । अबले मांम्ह भावी भमचा लिसे सम्पर्कं तये निति छला छे बन । अये जूसैलि काय् जूम्हं थः ययेका तयाम्ह म्हाय्मचायागु छे वयना बिल । उम्ह म्हाय्मचा लिसे ब्याहा याना च्वना च्वंबले उम्ह मय्जु पाखे काय् म्हाय् सन्तान मदुगु जुया च्वन ।

उकिं मां जुया च्वंम्हं कुलवंश मन्हेकेया निति मेम्ह मय्जु छम्ह लिसे नं सम्बन्ध तया बी निति थः काय्यात धायेगु याना हल । काय् जूम्हं विरोध यात । तर मां जूम्हसिनं धिप्पि याना बारबार धया च्वंगुलि भमचा जुया च्वंम्हं वया यःम्ह नच्चांम्ह मय्जु छम्हसित चित्त बुछे याका थः भात लिसे नापं तल । उकथं च्वना च्वंच्चं उम्ह लिथुया प्वाथय् दया वःबले न्हाथु जुया च्वंम्ह मय्जु “ध्व मिसां काय् बुइकल धाःसा व हे जक ध्व छेया मालिकनी जू वनी” धका मती तया लिथु जुया च्वंम्हसित नसाय् तया गर्भपात जुइगु वासः नकल । उकिं गर्भ पतन जुल । निकोखुसी प्वाथय् दुबले नं न्हापाथे हे स्यंका बिल । स्वकोखुसी जलाः खःलाःपिसं बिचाः बिया तःगुलि प्वाथय् दुगु सीके मब्यूसे गोप्य थाना

तल । प्वाथय् दुगु स्पष्टं खने दसेंलि तिति सीका काल । उगु अवस्थाय् नं न्ह्यथु जुया च्वंम्हसिनं फू चाःगु तरीकां गर्भपात जुइगु वासः नकूगुलि गर्भ पतन जुया कुतुं वये नं मफया तःधंगु दुःख जुइका च्वने माल । उकथं अति दुःख जुइका मरणासन्न अवस्थाय् थुकथं दागा तया प्रार्थना याना वन; “अय् तताचा, छं हे जित थ्व छेँ वये मायेक विन्ति विन्ति याना सःता हल । स्वको स्वको तक गर्भ पतन जुइका छं हे थ्व ज्या यात । थुगु पालि ला जि थः हे नं सी त्यल । लिपायागु जन्मय् राक्षसनी जुया छं मस्तय्त नये फूम्ह जुइ दयेमाः ।” थुकथं प्रार्थना याना सिना वंबले उगु छेँ हे भौचा जुया जन्म जुल । गर्भ पतन जुइका ब्यूम्ह न्ह्यथुयात नं वया भातम्हं वंश न्हंका बीगु ला छं धका दाया शास्तियागु घाःपालं सिना वंबले उगु छेँ हे खाचा जुया जन्म जुल ।

माखाचां ख्येय् थ्वयेकीगु अवस्थाय् भौचा वया नया बीगु जुया च्वन । स्वको तक नये धुंबले भौचां माखाचित समेतं नयेत सन । उगु अवस्थाय् माखाचां नं “लिपायागु जन्मय् मचात लिसें छन्त नये फूम्ह जुइमाः” धका प्रार्थना याना सिना वंबले जंगलय् मा चितुवा जुया जन्म का वन । भौचा सिना मा चला जुया जन्म का वन । मा चलां मचा बुइकूबले मचातय्त चितुवां स्वको तक नये धुंका अन्तिम अवस्थाय् मा चलायात समेतं नया बिल । उम्ह मा चला नं “लिपायागु जन्मय् यक्षनी जुया थुम्ह चितुवायात मचात नापं नये फूम्ह जुइमाः” धका प्रार्थना याना सिना वंबले यक्षनी जू

वन । चितुवा सिना श्रावस्ती नगरय् मिसा जू वन । शहर
ध्वाखाया लिक्क च्वंगु गामय् ब्याहा जुइका मचा बुइकूबले
यक्षनीं पासायागु भेष कया मचायात स्वयेयें याना नया वन ।
निकोखुसी बुइकूबले नं यक्षनीं न्हापायें हे वया नया वन ।

स्वकोखुसी प्वाथय् दुबले ला भय मदयेकेत उद्देस्य
तया उम्ह मय्जुं थःछे वना मचा बुइक वन । नामकरण
मंगल कार्य सिधयेका थःगु छे तुं थः भात नाप लिहाँ बल ।
जेतवन विहार ध्वाखाया लिक्कसं दुगु पुखुली वया भातम्ह
मोलहुया च्वंतलें यक्षनी थ्यंक बल । अबले उम्ह मय्जुं थः
भातयात “याकनं फ़ासैं, हुंकन यक्षनी वया च्वने धुं कल”
धका विशब्दं हाला मचालिसैं तुं जेतवन विहारय् दुने दुब्बां
वन । उगु अवस्थाय् तथागतं प्यंगू परिषद्या दथुइ उपवेश
याना बिज्याना च्वंगु जुल । उम्ह मय्जुं तथागतया पालि-
बन्धु भोसुना “थुम्ह मचा तथागतयात प्रदान याना च्वना,
थुम्ह मचाया प्राण रक्षा याना बिज्याहुँ” धका बिल्लि यात ।
जेतवन विहारया ध्वाखा पिवा देवतां यक्षनीयात दुहाँ वंके
मब्युसे गना तल ।

तथागतं आयुष्मान आनन्दयात यक्षनी सःतके बिया
बिज्यात । यक्षनी वःबले मचाया मांम्हं “उम्ह यक्षनी वया
च्वने धुं कल भगवन्” धका थारा न्हुइका ग्याना बिल्लि यात ।
तथागतं “वये ब्यु, सुमुक च्वं” धका आज्ञा दयेका वैरभावं वैर

गुबलें शान्त जुइ फइ मखुगु खँ, अवैरभावं सहन शक्ति दयेकां हे जक वैरभाव शान्त जुइगु खँ आदि कना बिज्यात । उगु उपदेश न्यना यक्षनी श्रोतापन्न जुया वन । यक्षनी व मय्जु-पिनिगु क्षत्रुभाव नं शान्त जुया वन । तथागतयागु आज्ञानुसार उम्ह मय्जुं यक्षनीयात थःगु छेँ सःता यंका नके त्वंके याना तल । यक्षनीं नं वा वइ मवइ आदि निर्देशन बिया उम्ह मय्जुया गृहस्थी परिवारयात रक्षा याना च्वन घका घर्मपद अर्थकथाय् क्यना तल ।

उगु कथावस्तुइ पालंपाः दागा तथा वया च्वंगु तथागत जक ध्वमदुगु जूसा शान्त जुइ मखु जुइ । उकीयात बिष्वाः याना स्वल घाःसा दागा तयेगुलि अनर्थ जुइके यः घयागु खँ स्पष्ट जुया च्वंगु दु ।

बदला कायेबले आर्यपिनि प्रति अपराध याये लाये यः

मेगु छगू खँ न्हापां दागा तयेगु अबस्थाय् साधारण व्यक्ति जुया च्वंसां बदला कायेबले बुद्ध अरहन्त आर्य पुद्गल-पिन्त अपराध या वंगु नं जू वना च्वने यः । व ला आयुष्मान् देवदत्त व चिश्चमाणविकापिसं बोधिसत्त्वया रूप्य् दागा तथा वल । अन्तिम्य् बुद्ध जुया बिज्याबले तथागतयात इमिसं अपराध यात । अले हानं मय्जु छम्हसिनं छगू जन्म्य् वयात महाजन पुत्र प्यम्हसिनं सामानत नं लाका कया मनुयात नं

बदला कायेबले आर्यपिणि प्रति अपराध याये लाये यः [१८९]

स्याना ब्यूगुलि यक्षनी जुया स्याये फयेकेया निति दागा तथा प्रार्थना याना वल । उम्ह मयजु यक्षनी जुया इपि मिजंत प्यम्हसित बदला काःबले अन्तिम अवस्थाय् आर्य अरहन्त सत्पुरुषपिन्त अपराध याये लाःगु जुया च्वन । बाहिय दारु-चीरिययात अरहन्त जुया गुलिचां मदुवं हे वं साया भेष कया च्वया स्यात । पुक्कुसातियात नं अनापामि जुया गुलिचा मदुवं वं साया भेष कया च्वया स्यात । कुष्ट रोग दुम्ह सुप्रबुद्धयात नं श्रोतापन्न जुया गुलिचा मदुवं हे वं साया भेषं च्वया स्यात । तम्बदाठिकयात नं विपश्यना ज्ञान लाभं लिपा गुलिचा मदुवं हे वं साया भेषं च्वया स्यात । अथे जुया वयाके आर्य अरहन्त सत्पुरुषपिन्त स्याये लाःगु अकुशल कर्म महान अपराध जुया वन । भयानक खः । उकिं दागा तयेगु घयागु अतिकं अनर्थ जुइके यःगु खः । दागा मतःसे सह यायेगु दकसिबे बांला जू । उकिं दागा तयेगुयात हटे याये निति तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तिपि; उपनाही=दागा तथा च्वनीपि;
पविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु चासय्; नयं=जिपि;
अनुपनाही=दागा रहितपि सह याये फुपि; पविस्सामात्ति=
जुया च्वने घका; सस्सेवो=स्सेसयातं सालुका पाः बुद्धीनु
आचरवयात; करणीयो=आचरण यायेमाः । मादि घका
कना तथा बिज्यात । उगु अववाद देशनानुसार अघिष्ठान
यायेनु ।—

(२५) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं दागा तथा जुया च्वनीगु चासय् जिमिसं दागा तयेगु मद्येका (शत्रुभाव तंका) उचित कथं नुगलं चायेका च्वने (आः शास्ति जुइका च्वने माःगु जि स्वयं याना वया तथागु अकुशल कर्मया कारणं खः । अकुशल ऋण पुला च्वनागु खः । आः अन्तिम-वार जुइमाः आदि धका उचित कथं नुगलं चायेका सह याना च्वने धयागु अमिप्राय खः ।) क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइके । दागा तयेगु कुमार्गयात दागा मतयेगु सुमार्ग द्वारा छले याये; दागा मतयेगुलिं श्रेणी वहाँ बने । दागा तयेगु क्लेशमियात दागा रहित्तु मैत्री शुद्ध लक्षं शमन याये ।)

२६-मक्ख (अक्ष) परउपकारयात म्हुना छ्वयेगु

मक्ख (अक्ष) परउपकारयात म्हुना छ्वयेगु धयागु उपकार याःम्ह व्यक्तियात आभार प्रकट मयाःसे कृतज्ञ म्हुमसीका च्वनेगु खः । धात्थे ला भिपि सत्पुरुष जुया च्वन धाःसा कृतज्ञ कृतवेदी धयागु देशनानुरूप कतकृत उपकारयात प्रत्युपकार द्वारा उपकार याये मफुसां मनय् ला उपकार दुगु खँ सीका च्वनेमाः । वचनं नं उपकार दुगु खँ उल्लेख याना धाये फयेकेमाः । फवा वन धाःसा प्रत्युपकार यायेमाः । व लोक व्यवहार आचरण खः । तर अविदधा प्रबलपि मूर्खतय्सं ला उपकारक व्यक्तियात अनादर अगौरव याना ज्यां नं खँ नं

क्यने यः । उपकारया पलेसा प्रतिकार याये यः । मां-बौपिसं
याये नंगु उपकारयात् न्हंका तंका धाये ल्हाये यः । आचार्यं
गुरुपिसं याये नंगु उपकारयात् न्हंका तंका धाये ल्हाये यः ।
पासा भाइपिसं ग्वाहाली याना सहयोग बी नंगु उपकारयात्
न्हंका तंका धाये ल्हाये यः । गुलिसिनं ला उकथं आभार
प्रकट मयाइगु जक मख्, उपकारक व्यक्तियात् अनर्थ जुइ कथं
तक नं याये यः । उकथं यायेगु धायेगु मक्ख (अक्ष) खः ।

दुर्लभ व्यक्ति

“इ मे निक्खवे दुल्लभा ।” लोक्यं दुर्लभम्ह व्यक्ति,
दयेके अःपु मजूम्ह व्यक्ति २-म्ह दु । गुजापिं व्यक्तिपिलय्
धाःबले “यो च पुम्भकारी; यो च कत्तञ्ज कत्तवेदी” यो च=गुम्ह
व्यक्ति नं; पुम्भकारी=कत्त उपकारयात् न्हापां यायेगु बानि
दुम्ह खः; सो च दुल्लभो=उजोम्ह व्यक्ति नं दुर्लभ खः ।
थःगु अर्थयात् छुं छुं हे वहन याये मनंनिम्ह मेम्हसिगु अर्थहित
दकसिबे न्हापां वहन याइम्ह जुया च्चन । अन्य पक्षया व्यक्ति
पाखें पलेसा पुलिगु अर्थ हितयात् आशा मयाःसे मैत्री करुणा
विशुद्ध चैतनां वहन याइगु जुया च्चन । मां-बौपिसं ह्याउमचा
जुया च्चपिं काय्मस्त म्हाय्मस्तय्गु अर्थ वहन याइगुथें जुल ।
उकथं दकसिबे न्हापां उपकार याइम्ह व्यक्ति नं दुर्लभ जुया
च्चन । अले हानं—

यो च = गुम्ह व्यक्ति नं; कतञ्ज = परकृत उपकारयात
चित्तं स्पूम्ह जुया; कतवेदी = शरीर व वचनं लिसः बिया
प्रकट रूपं सीकेगु बानि दुम्ह जुइगु खः । सो च दुल्लभो =
उजाम्ह व्यक्तियात नं लाभ याये थाकू । कत = परकृत
उपकारयात; ञ्ज = सीकेगु बानि दु । कतञ्ज = मेपिसं मंत्री,
करुणा विशुद्ध चेतनां सहयोग बिया उपकार याये नंगुयात
प्रत्युपकार याना क्यने मफुनिसां परउपकार दया च्वन घका
मनं सिया च्वंम्ह व्यक्ति धयागु भाव खः । कमसे कम उम्ह
कृतञ्ज व्यक्तिये तक ला जुइ फयेक स्मृति तयेमाः । फया वन
धाःसा शरीरं वचनं उपकारयात प्रत्युपकार याये फूम्ह कृतवेदी
व्यक्तिये जुइ फयेक कोशिस यायेमाः । गुकथं धाःसा- कत
उपकार दुगु खँ वचनं नं प्रकट याना धाये ल्हाये फूम्ह
जुइमाः । उपकार दुम्हसित अनर्थ जुइ कथं धया ल्हाना ज्या
याना जुया च्वंगुयात न्यन, ताल वा खन धाःसा उपकारकया
पक्षय् च्वना रक्षा याना धाये ल्हाये फयेकेमाः । उपकार
दुम्हसिगु अर्थयात म्हतुं धया नं बहन याये फयेकेमाः । शरीरं
ज्या याना नं बहन याये फयेकेमाः । उकथं शरीर व वचनं
प्रत्युपकार याना परउपकार दुगु भावयात स्पष्ट जुइक स्पूम्ह
व्यक्तियात कतवेदी (कृतवेदी) व्यक्ति धाइ । उम्ह कृतवेदी
व्यक्ति नं दुर्लभ खः । दुर्लभ धयागु मदु धयागु भाव मखु ।
द ला दु; तर यक्व यक्व मदु; स्वल्प धयागु मतलब खः ।

संसारय् दुर्लभ व सुलभ २-थी दु । सुलभ मूल्य
मवं । चा; चागः, फि, घाय्, सिक्ति वंगु सिमात थुजागु यक्व

दु । न्हाथाय नं दयेके फु । व मामुलि नित्ति चीजवस्तु मू
मवं । लुँ, वहः, पत्थर, माणिक, नसा, त्वंसा, फलफूल मात,
थुजागु दुर्लभ । दुर्लभ जूगुलि दयेके थाकू । दुर्लभ जुल धायेवं
मू वं । गुलि गुलि दुर्लभ जुल, उलि उलि मू वनीगु खः ।
हीरा, मोति, माणिक धयागु अति दुर्लभ जुया तःसकं दयेके
थाकूगुलि द्दलंद्वः लखं लख मू वं । वथे हे परउपकारयात
स्यूमह व्यक्ति नं दुर्लभ दयेके थाकू धायेवले उजामह व्यक्ति
श्रेष्ठ खः, पवित्र खः, अमूल्य खः । परउपकार मह मस्यूमह
व्यक्ति, कृतघ्न व्यक्ति ला भाराभुरूपि जूया निति मूल्यहीन
खः । अथे जुया थःथःपिसं मूल्यहीनपि भाराभुरूपि मजुइक
अमूल्यपि, श्रेष्ठ पवित्रपि जुइ कथं स्मृति तथा च्वनेमाः ।
गुकथं धाःसा- नकतिनि कना वयाथे परउपकारयात चित्तं
स्यूपि कृतज्ञ व्यक्तिपि जुइकथं शरीर व वचनं परउपकारयात
स्पष्ट रूपं प्रकट जुइका प्रत्युपकार याये फूपि कृतवेदी
व्यक्तिपिथे जुइ कथं स्मृति तथा वनेगु खः ।

आयुष्मान सारिपुत्रया कृतज्ञ पहः

बुद्धकालीन अवस्थाय् राध धयामह बृद्ध ब्राह्मणं वया काय्
म्ह्यायपिसं पालन पोषण याना रक्षा याना मव्यूगुलि आधार
हीन जुया विहारय् संघ सेवा याना च्वंच्वन । भिक्षुपिसं नं
चयात सहयोग बिया उपकार याना च्वंगु जुल । तर व अति
हे बृद्ध जुइ धुंकूगु जुया उपाध्याय आचर्येया रूपय् जिम्मा

कया भिक्षु याना बीगुली धाःसा इच्छा मतः । व नं भिक्षु जुइगु अनुमति मद्दुगु जुया मन अशान्ति जुया गंसिचा जुया वन । उगु अवस्थाय् तथागतं राध ब्राह्मणयागु अरहन्त जुइ फूगु कारण खंका बिज्याःगुलि संघयात मुंके बिया “राध ब्राह्मणयागु उपकार स्यूपि सुं दु ला” धका न्यना बिज्यात । आयुष्मान सारिपुत्रं थःमं स्यू धयागु खँ निवेदन यात । वस्पोलं स्यूगु पहः गुकथं धाःसा- छको राजगृह नगर्य भिक्षा बिज्याना च्वंगु अवस्थाय् राध ब्राह्मणं भोजन छगू चमचा दान याये नंगु उपकार सिया बिज्याःगु जुया च्वन । अबले तथागतं “सारिपुत्र, थुकथं उपकार याये नंम्ह व्यक्तियात दुःखं मुक्त जुया वनी कथं ग्वाहाली बी मत्वः ला” धका न्यना बिज्यात । आयुष्मान सारिपुत्रं “हवस् भन्ते, राधयात प्रब्रज्या व उपसम्पदा याना बी” धका स्वीकार याना राध ब्राह्मणयात प्रब्रज्या व उपसम्पदा याना बिज्यात । आयुष्मान राध नं आयुष्मान सारिपुत्रयागु अववाद उपदेशयात गौरव पूर्वकः अनुकरण याना आचरण व अभ्यास याना यंकूगुलि छुं दिया दुने हे अरहन्त जुया बिज्यात । लिपा छन्हु “वृद्ध भिक्षु राधयात अववाद उपदेश बी अःपु जू ला” धका तथागतं न्यना बिज्यात । आयुष्मान सारिपुत्रं अति हे अववाद उपदेश बी अःपुगु खँ निवेदन यात । “थुकथं अववाद बी अःपुम्ह शिष्य दत्त धाःसा गोम्हसित स्वीकार याये फुलय्” धका न्यना बिज्यात । यक्व हे स्वीकार याये फूगु कारण आयुष्मान सारिपुत्रं निवेदन याना बिज्यात ।

उगु विषयय् दुने भोजन छगू चमचा दान याये नंगु उपकारयात सिया विज्याःम्ह आयुष्मान सारिपुत्रयागु पद-उपकार म्हसीके सःगु पहः आदर्श काये बहः जू । अले हानं बृद्ध भिक्षु राघयागु अववाद उपदेश बी अःपूगु सुवच गुण नं आदर्श काये बहः जू । उकी आयुष्मान सारिपुत्रया उपकार स्युगु गुण भ्रक्षया प्रतिपक्षी खः । उकिं आयुष्मान सारिपुत्रये परउपकारयात सीका भ्रक्षयात हटे याये निति तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तियि; मक्खी=परउपकारयात म्हुना छ्बयेगु दानि दुपि; नविस्तमि=जुया च्चनी; एत्थ=जुगु वासय्; मयं=जियि; अमक्खी=परउपकारयात म्हुना मच्छःसे सदां सीका च्चने सःपि; नविस्तामसि=जुया च्चने घका; त्त्सेओ=क्लेशयात सामुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणीओ=आचरण यायेमाः । आदि घका न्याह वार हे कना तथा विज्यात । उकी मध्यय् न्हापांगु छगू वार जक अघिष्ठान यायेनु ।—

(२६) कतपि कृतञ्ज जुया च्चनीगु वासय् जियिसं का परउपकारयात त्थःममंजुसे सदां सीका च्चने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

२७-पलास=गुणवान् लिसे प्रतिस्पर्धा यायेगु

यः स्वया अतिकं श्रेष्ठ पवित्र जुया च्चम्ह व्यक्तिवात अः समानगु गुण कुम्ह याना अगौरव पूर्वक प्रतिस्पर्धा यावा

धायेगु ल्हायेगु व्यवहार यायेगुयात पलास धाइ । अतुलनीय
 व्यक्तिसे गुणात्मक प्रतिस्पर्धा यायेगु स्वभाव खः । व नं
 तःधंगु अपराध खः । थः आखः मसःम्ह विदधाध्ययन मदुम्ह
 जुया नं धात्थें सः स्यूपिं व्यक्तिपिं लिसे समान स्तरय् च्वना
 अगौरव पूर्वक धाइ ल्हाइगु नं दु । थुम्ह महास्थविरयाके नं
 जिमिकेथें हे द्वंगु मस्यूगु दनि खनि आदि धका थःगु गुणयात
 च्वय् तथा धायेथें खः । अले हानं थः शीलं सम्पन्न मजुइकं हे
 धात्थें शील सम्पन्नपिं महास्थविरपिं लिसे समान स्तरय् च्वना
 गुणात्मक प्रतिस्पर्धा याना धाइ ल्हाइगु नं दनि । थःके बहुश्रुत
 मदयेकं हे बहुश्रुत सम्पन्न व्यक्तिपिं लिसे समान स्तरय् च्वना
 गुणात्मक प्रतिस्पर्धा याना धाइ ल्हाइगु नं दनि । थःपिसं
 भावना कार्ययात बांवांलाक उदचोग व अभ्यास याये नंगु
 मदयेकं हे भावना कार्य बांवांलाक उदचोग व अभ्यास याना
 च्वंपिं तःपिं व्यक्तिपिं लिसे समान स्तरय् च्वना गुणात्मक
 प्रतिस्पर्धा याना धाइ ल्हाइगु नं दनि । विशेषतः नकतिनि
 जक चीवरं पुना वःपिं गुलि गुलि वृद्ध प्रव्रजित भिक्षुपिसं
 साहित्य ग्रन्थ कोविद महास्थविरपिन्त इपिलिसें समान स्तरय्
 तथा प्रतिस्पर्धा याना च्वने यः । शील समाधि प्रज्ञा सम्पन्न
 जुया बिज्याःपिं महास्थविरपिन्त नं इपिलिसे समान स्तरय्
 तथा प्रतिस्पर्धा याना च्वने यः । धात्थेंपिं महास्थविरपिं भूले
 लाना च्वंथें छुथें च्वंक; ग्रन्थ बाडमयत हे द्वना च्वंथें छुथें
 च्वंक; थुलि तक नं गुलिसिनं प्रतिस्पर्धा याना धया ल्हाना
 च्वने यः । बहुश्रुत मरुपिं मनूतय्सं नं उकथं धाइगुयात धात्थें

खः सत्य खः धका मती तथा च्वने यः । बृद्ध दुर्लभ प्रव्रजित-
पिनिगु पलासयात कारण याना अकुशल वृद्धि पहः धाये
माल । उकिं थुगु पलास नं अपराध तःधं । थुगु पलासयात
हटे याये निरति तथागतं--

परे=मेपि व्यक्तिपि; पलासी=श्रेष्ठ पवित्र व्यक्ति-
यात समान स्तरय् क्वह्यं का प्रतिस्पर्धा याना जुया च्वनीपि;
भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि;
अपलासी=श्रेष्ठ पवित्र व्यक्ति लिसे प्रतिस्पर्धा रहितपि गौरव
तइपि; भविस्सामाति=जुया च्वने धका; सल्लेखो=क्लेशयात
सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणीयो=आचरण
यायेमाः" आदि धका न्यागू वार हे कना विज्यात । उगु
न्यागू वार मध्यय् छगू वारयात जक अधिष्ठान यायेनु ।--

(२७) कतपिसं श्रेष्ठ पवित्र व्यक्ति लिसे प्रतिस्पर्धा याना
च्वनीगु थासय् जिमिसं ला प्रतिस्पर्धा रहित जुया आदर गौरव तथा
च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

थौं कना वयागु "स्त्यान, औधृत्य, विचिकित्सा, क्रोधूपनाह
अक्ष, पलास" धयागु शीर्षक अनुसार क्लेश ७-गू पूवन ।
उगु ७-गुली स्त्यानमिद्ध व उद्धच्च (औधृत्य) यात अरहत्त
मार्गय् थ्यंका तिनि निरवशेष रूपं हटे याये फइ । क्रोध व
उपनाहयात ला अनागामि मार्गय् थ्यन धायेवं ल्यंपुल्यं मदयेक
चीका छ्वये फु । विचिकित्सा, अक्ष व पलासयात ला
श्रोतापत्ति मार्गय् थ्यन धायेवं निरवशेष रूपं हटे याये फु ।

[१९८]

सल्लेख सूत्रोपदेश-२

उर्कि इपि आर्यं मार्गं ध्यनी कथं उदघोग व अम्यास याना हटे याना छ्वयेगु खः । थुकी दुने नं श्रोतापत्ति मार्गं द्वारा हटे याइगु धर्मत अपायय् पतन जुइके फूगु अपायगमनीय क्लेशत खः । उर्कि कमसे कम विचिकित्सा, अक्ष, पलास घयागु क्लेशतय्त निरवशेष रूपं हटे याये फयेक उदघोग व अम्यास यायेगु, विशेष रूपं आवश्यक खः । उगु आवश्यकगु क्लेशत बिल्कुल निरोध जुइ कथं उदघोग व अम्यास याये फयेमाः । ईर्ष्यायात ला लिपा तिनि दुय्याका क्यने । थौं उपदेश क्वचायेकेनु ।--

पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन

थौया नितिं फिसं.....कायचित्तं नितं सुखी जुइ
माल ।

समं समं समभागं पुण्यं ग्रहणं याना काये माल !

साधु ! साधु !! साधु !!!

सल्लेख सूत्रोपदेश गुंगु काण्ड क्वचाल ।

सल्लेख सूत्रोपदेश

(फिगूगु कारण्ड)

ब. सं. १३३२-दँ पौष कृष्णपक्ष अष्टमी

उपदेश स्वापु

थौं १३३२-दँ पौष कृष्णपक्ष अष्टमी खः । कृष्णपक्ष
अष्टमीबले न्हाबले ला कर्मस्थानाचार्य ऊ. संवरं उपदेश कना
बिज्याना च्वनीगु खः । थौं ला ऊ. संवर जिल्लाय् पिहाँ वना
उपदेश कं वना च्वन । सल्लेख सूत्रोपदेश नं लिपायागु निगू
उपोसथं व्वचायेके मास्ति वः । उकिं थौं जि हे कने त्यना ।
नवम काण्डय् पलास तक प्वचायेका तये धुन । थौं फिगूगु
काण्डय् छज्वः छज्वः क्लेश फिगुली “ईर्ष्या, मात्सर्य, शठता,
आषा, अतिमान, स्तम्भ...” धयागु त्यं दुगु ६-गूयात कने ।

२८-इस्सा (ईर्ष्या) = नुगः सुइगु

इस्सा = (ईर्ष्या) घयागु थः स्वया तःजीगु सह याये मफइगु स्वभाव खः । मेपि थः स्वया, जिया भिना वःगु; सुख जूगु, पूर्ण जूगु स्वये मयः । धन सम्पत्ति पाखें थजु; मित्र बन्धु पासा भाइ परिवार पाखें थजु, रूप लावण्य पाखें थजु; ज्ञान बुद्धि पाखें थजु; शिल्प विदया पाखें थजु; थः स्वया च्वन्हा घयागु स्वये मफु, मयः । न्यने मफु । विशेष याना थःलिसे जन्मगत समानता दुपि; ज्या-खें मिले जूपि; गुणय् मिले जूपि नं जुया च्वन; थः मयःपि नं जुया च्वन घाःसा उजापि व्यक्तपि पूर्ण जूगु बुद्धि जूगु कं हे स्व मफये यः । मचा मचा लिसे, वयस्क वयस्क लिसे, मिजं मिजं लिसे, मिसा मिसा लिसे, विद्यार्थी विद्यार्थी लिसे, गुरु गुरु लिसे, कर्मचारी कर्मचारी लिसे, भिक्षु भिक्षु लिसे थः स्वया च्वय् थहाँ वन घायेवं स्व मफये यः, ईर्ष्या जुइ यः ।

धन जन सम्पत्ति परिपूर्णपिनि प्रति धन जन सम्पत्ति मरुपि गुलिसिके ईर्ष्या जुइ यः । गामय् थामय् ला थःपिनि बुँ बालि ज्या-खें कथंहना च्वंपि खना कथंमहंपिनि ईर्ष्या जुया च्वने यः । मान पदवी थहाँ वना च्वंपिन्त खना थहाँ मरुपि गुलिसिया ईर्ष्या जुया च्वने यः । भाग्यवान प्रति भाग्य मरुपि गुलिसिया ईर्ष्या जुया च्वने यः । खँ-खिँ कने सःम्ह खना खँ-खिँ कने मसःपि गुलिसिया ईर्ष्या जुया च्वने यः । थुगु विधि थुगु तरीकां स्वमफये यःगु नुगः सुइगु ईर्ष्या थुइ यःगु ला मक्व यक्व हे दया च्वन ।

बाबांलाकं परीक्षणं यांना स्वल धाःसा कतपि खना ईर्ष्या जुद्गु धयागु छुं छुं हे नये मद्दु, त्वने मद्दु, उपभोग याये मदयेक हे मुक्कं अकुशल वृद्धि जुया च्वनीगु खः । ईर्ष्या जुल धायेवं हे मनय् नं (अथे याये थथे याये मदयेक) सुख मदयेका च्वनेमाः । उकि ईर्ष्या स्वभाव धयागु थःत थःमं दुःख कष्ट जुइकथं ज्या यांना च्वनेथें खः । अले हानं “उगु नुगः मुद्गु अकुशल कर्म यांना अपायय् नं कुतुं वने यः । हानं मनुष्य योनी लिहाँ वःसा नं परिवार पासा भाइ मदुम्ह जुया च्वने यः” धयागु खँ चूलकर्म विभंग सूत्रय् तथागतं आज्ञा दयेका तथा बिज्याःगु दु । उगु नुगः मुद्गुया प्रतिपक्षी ला मैत्रो, करुणा, मुदिता व उपेक्षा धयागु ब्रह्मविहार धर्म ४-गुली च्वंगु मुदिता धयागु धर्म खः । मुदिता धयागु ला कतःपि वृद्धि जूगु सुख जूगु यः ताइगु; सुख सुविधा जूगु स्वये न्यने सीके दत्त धायेवं यथावत् वृद्धि जुया च्वनेमाः; यथावत् सुख जुया च्वनेमाः धका नुगलं चायेका लय् ताइगु खः । उगु मुदिता ला घात्थें हे भिगु धर्म खः । कतःपि सुखी जूगु वृद्धि जूगु खने मात्रं वया लय्ता वया प्रीति उत्पन्न जुया च्वनी । अथे जुया मुदिता उत्पन्न जुइका च्वनीम्ह व्यक्तियात् शरीर व मन नितानं सुख जुया च्वनी । अति हे प्रसन्न शीतलगु धर्म खः । अले हानं “कतःपि सुख जूगु वृद्धि जूगुयात् प्रसन्न व प्रफुल्लित जुइगु कुशल कर्म यांना सुगति स्वर्गलोकय् नं जन्म का वने फु । मनुष्य लोकय् हानं जन्म का वइबले नं परिवारपि यक्व दया (महेसक्ख) प्रभावशालीम्ह व्यक्ति जुइगु जुया च्वन ।” धयागु

स्वै चूलकर्म विभंग सूत्रय् हे तथागतं कना तथा विज्यात ।
उकीयात जि संक्षिप्तं स्मरणिका दयेका तथा । “ईर्ष्यां मद्दु
परिवार, लयतां यशस्वी बुद्ध कुल ।” उकीयात धायेनु ।—

(२८) ईर्ष्यां मद्दु परिवार, लयतां यशस्वी बुद्ध कुल ।

ब्रह्मविहार धर्मं वृद्धि यायेगु विधिलय् “सब्बे सत्ता=
सकल सत्स्वर्षि; अवेरा होन्नु=शत्रु मद्दुर्षि जुद्धमाः; अव्यापच्छा
होन्नु=मानसिक अशान्ति मद्दुर्षि जुद्धमाः; अनीघा होन्नु=
शारीरिक दुःख कष्ट मद्दुर्षि जुद्धमाः; सुखी अत्तानं परिहरन्नु=
शरीर व मन नितानं सुख पूर्वकं अःपिनिगु स्कन्ध भारयात
अहन याये फयेमाः वा न्हाका यंके फयेमाः” धका नुगलं
आयेका वृद्धि यायेगु मैत्री वृद्धि यायेगु सः । “दुक्खा मुक्कन्नु=
सामना याना अन्ने माःगु दुःखं मुक्कत्त जुद्ध दयेमाः” धका
नुगलं आयेका वृद्धि यायेगु करुणा वृद्धि यायेगु सः ।”
यथावत्त सम्पत्तितो=लाम जुया अन्ने धुंक्कगु सम्पत्ति;
आ किगच्छन्नु=अलम जुया मवसे यथावत् हे सुख जुया
अन्नेमाः” धका नुगलं आयेका वृद्धि यायेगु मुदिता वृद्धि
यायेगु सः । आः उगु वृद्धि यायेगु विधि द्वारा मुदिता वृद्धि
यायेनु ।—

सकल सत्स्वर्षि लाम जुया अन्ने धुंक्कगु ऐश्वर्यं सम्पत्ति विहीन
मद्दुत्ते यथावत् सम्पन्न जुया अन्नेमाः । यथावत् हे वृद्धि व विकास जुया
अन्नेमाः । यथावत् हे सुख जुया अन्नेमाः ।

व ध्येवा छगः हे फुके म्वायेक कुशल वृद्धि याना
 च्चनेगु खः । अति हे कथं हं । थुगु कुशल कर्म याना सुगति
 स्वर्ग लोक्य नं वने फु । अनुगामि परिवारत नं यक्व दये फु ;
 अग्रगामि नायः नं जुइ फु । कतःपि जिया भिना वःगु स्व
 मफूगु ईर्ष्या ला नये मदु त्वने मदु सिंत्ति सिंत्ति अकुशल
 वृद्धि जुया च्चनीगु खः । उगु अकुशल कर्म याना नकतिनि
 कना वयाथे नर्कय् नं कुतुं वने यः । अनुगामि परिवारत नं
 मदुम्ह दीन हीन व्यक्ति जुइ यः । उर्कि थुगु ईर्ष्यायात हटे
 याये निति तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तिपि; इत्सुकी=कतःपि भिना जिया
 वःगुयात स्व मफूपि ईर्ष्यालुत; भविस्तन्ति=जुया च्चनी;
 एस्व=थुगु वासय्; भयं=जिपि; अनित्सुकी=ईर्ष्या मदुपि
 जुया प्रसन्न प्रमुदित जुया च्चने फुपि; भविस्तामाति=जुया
 च्चने घका; तस्सेवो=क्लेशयात सालुका पाः याना मंकीगु
 आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः ।” आदि घका
 न्यागू वार हे कना तथा विज्यात । ध्व ला अत्यावश्यक खः ।
 उर्कि न्यागुलि वारयात अधिष्ठान याये माली ।

(२८) अधिष्ठान स्मरणिका

कतःपि ईर्ष्यालु जुया च्चनीगु वासय् जिपि ला प्रसन्न
 प्रमुदित प्रमुदितपि जुया च्चने । क्लेश पाः बुद्धीगु आचरणयात

असत्त्वेषु जाये । बुभुक्षु चित्तयात उत्पन्न बुभुक्षे । ईर्ष्यासुः कुभार्गयात
असत्त्वेषु प्रमुदित बुभुक्षु सुभार्गं छले याये । बुभुक्षु सुभार्गं द्वारा श्रेणी
कहाँ बने । ईर्ष्या क्लेश मियात बुभुक्षु शुद्ध तत्त्वं क्लमन याये ।

विशेष होश याये माःगु ला कुशल कर्म याना च्चनेबले
उपदेश बीगु, धर्माचरण यायेगु अवस्थाय् उगु नुगः मुद्दगु ईर्ष्या
कुदर्म उत्पन्न मजुइ कथं विशेष स्मृति तथा च्चनेगु आवश्यक
जू । मेपिसं कुशल कर्म याना च्चंगुलि; मेपिसं बहन याये
कूगुलि; मेपि खँ लहाये खँ कने सःगुलि; मेपिसं धर्माचरण
याइगुलि वृद्धि याना यंका च्चनीगुलि थुजागु खँय् ईर्ष्या उत्पन्न
जुइका च्चन धाःसा “कुशल च्चकंछि नर्कं छगू पाथी” धाःथे
जुया च्चनी धका ग्यायेमाः । उर्कि कुशल कर्म सम्बन्धय् ईर्ष्या
उत्पन्न मजुइकेत आवश्यक जुया च्चन । ईर्ष्याया विषयय्
ला गा हे गात । मात्सर्य सम्बन्धय् कना यंके ।

२९-मच्छरिय (मात्सर्य) नुगः स्यायेगु

मच्छरिय (मात्सर्य) नुगः स्यायेगु धयागु थःगु
अधीनस्थ सम्पत्ति मेपि लिसे सम्बन्धित जुइके मास्ति भवइगु
जूया निरति गोप्य रूपं सुचुका तये मास्ति वइगु स्वभाव खः ।
उर्कि अर्थकथाय् “असनो सम्पत्ति निग्रहन्तलक्षणं=थःगु सम्पत्ति-
यात गोप्य याना सुचुका तयेगु स्वभाव लक्षण दु” धका
आख्या याना तल । मेपिन्त दान प्रदान यायेगु ला छु खँ
मेपिसं खनी धका सी धका धयागु तंके इच्छा ममाःसे सुचुका

तयेगु इच्छा स्वभाव मच्छरिय (मात्सर्य) नुगः स्यायेगु खः
 घयागु मतलव खः । उकिं मात्सर्य अप्वःपि व्यक्तिपिसं इमिके
 दुगु चीज वस्तुयात मेपिसं खनी घका तकं ग्याः, यः ता मजू ।
 बुद्धकालीन अवस्थाया मट्टकुण्डलीया अबु महाजनं मट्टकुण्डली
 सिक्किस्त विरामी जुइका च्चंत्रले वया छेँ विरामी बिचाः याः
 वइपि थःथिति इष्टमित्रपिसं थःगु छेँ च्चंगु चीज वस्तुत खनी
 घका ग्याना मट्टकुण्डलीयात छेँ नं पिने पिकया तल । व अति
 हे नुगः स्याःगु कप्ति मनं याना वयागु सम्पत्ति सुचुकेगु
 स्वभाव जुल । तर उकथं छेँ नं पिने पिकया तःगुलि याना
 मरणासन्न अवस्थाय् तथागत उगु छेँ न्ह्योने बिज्याःगु
 अवस्थाय् मट्टकुण्डली तथागत दर्शन याना कुशल उत्पन्न व वृद्धि
 जुइकेगु अवसर दया वन । उगु कुशल कर्म याना मट्टकुण्डली
 मरणं लिपा त्रयस्त्रिंश देवलोक्य् जन्म का वन । अनं लिपा
 मट्टकुण्डलीया बौम्ह महाजनं मट्टकुण्डलीया स्मशानय् वना
 ख्वया च्चंगु अवस्थाय् मट्टकुण्डली देवपुत्र वया होश बिया
 सुंठाव ब्यूगुलि तथागतयाथाय् वना प्रश्न या वन । तथागतं
 प्रश्नया लिसः बिया उपदेश बिया बिज्यात । उगु उपदेश
 न्यना महाजनं नं मट्टकुण्डली देवपुत्र नं श्रोतापत्ति मार्गं फलय्
 थ्यंक वन घका धर्मपद अर्थकथाय् वयना तल ।

मच्छरिय कोसिय कथावस्तु

अले हानं नुगः स्यायेगुली १-नम्बर दर्जाय् तये बहःगु
 कथावस्तु छगू ला कौशिय महाजनयागु कथावस्तु खः । कप्ति

नुगः स्यायेगुली अति जूगु कारणं याना वयात मात्सर्यं कौशिय
 धया तल । राजगृह नगरं तामपाःगु सक्खर धयागु निगम
 गामय् च्वना च्वंम्ह खः । सम्पत्ति ला ४०-कोटि दु । तर
 नुगः स्याःगुलि चिकं छफुत्ति तकं दान प्रदान याये मनं । थःमं
 प्रयोग याये मद्धाः । छन्हु राजगृह नगरय् जुजुया हाजिरे वना
 लिहाँ वःबले नये पित्याना च्वंम्ह मनू छम्हसिनं भार्पांमरी लुदं
 फुदं ख्वाः दयेक नया च्वंगु खना वया नं नये मास्ति बल ।
 तर वं “व मरी नये मास्ति वः धका धाल धायेवं वया छे”
 च्वंपि आपालं मनूतय्त समेतं दयेके माली । अथे दयेकेबले
 जाकि, हामो, घ्यो, साख आदिया लागी ध्येवा यक्व खर्च जुइ”
 धका मती वना नुगः स्याःगुलि सुयातं हे मघाःसे दुनें दुनें
 वाक्कुछिना च्वंच्चन । गुलि गुलि समय फुना वन उलि उलि
 हे नये मास्ति वया वया बुलुहुं बुलुहुं गंसिचा जुया वन ।
 अन्तय् लासाय् तकं थाला बसे जुल ।

अबले महाजननी नं लिक्क वना न्यंबन । छाय्, छु
 जुल, छु माल, लियु हये मास्ति बल ला आदि धका कुत्तु
 कुसा न्यंबले तिनि भार्पांमरी नये मास्ति वःगु खँ कन । अले
 महाजननी नं “छु गुजागु खँ; थ्व जावा भार्पांमरी उलि नये
 मास्ति वःगु हे अपाय् च्वतं वाक्कुछिना नुना तये माःगु ला
 का; छु छि गरीब धका च्वनागु ला ? गाँछि थयेक गाँछि
 नये दयेक भार्पांमरी छुइ का” धका प्वाक्क धया ब्यूबले महाजनं
 “भेपिनि नित्ति छु यायेत माःगु दु, म्वाः” धका धाल । अथे
 जूसैली महाजननी नं “त्वाल्य् च्वंपिन्त गाक्कचा जक छुइ

का; जलाः खःलाःपिन्त जक गाक्क छुइ का; काय् म्हाय्-
पिन्त जक थयेक छुइ का" धका पाः पाः याना धया हल ।
उपि सकसित समेतं फुकं विरोध यासॅलि "का अये जूसा छित
व जित निम्हसित जक छुइ का" धका घाल नं "छन्त नं म्वाः"
घाल हँ । नुगः स्याःगु ला धयां म्ब्या, थः कलाःयात समेतं
हे नके मं मदुम्ह । सीमाना हे पूम्ह जुल ।

उकि महाजननी महाजन याकःचित जक मरी छुइगु
व्यवस्था यात । मरी छुबले नं मेपिसं खन धायेवं पवनी बी
भाली धका धन्दा जुया न्हेतं जाःगु छेया दकसिबे च्वय्यागु
बैगस्य् निम्हतिपु जक थहाँ वना मरी छु बन । तनं तं
सापातिना चुकू समेतं तिना तले ।

उगु अबस्थाय् तथागतं मात्सर्यं कौशिय महाजन व
महाजननीपिनिगु श्रोतापन्न जुइगु कारण खना बिज्याःगुलि
आयुष्मान महामौद्गल्यायनयात मरी दान कायेके छ्वया
बिज्यात । आयुष्मान महामौद्गल्यायन नं तथागतयागु क्चन
धारोपर याना ऋद्धि उम्ह महाजनयागु छेँ बिज्यात । इमि
मरी छुना च्वंथाय् ज्याःया लिक्क आकाशय् दना बिज्याना
क्चन । महाजन आयुष्मान मौद्गल्यायनयात खने साधं मनय्
तःसकं दिना थारा न्हुल । थुजापि दान काइपिसं मखक धका
न्हेत जाःगु तल्काय् थहाँ वया मरी छुना च्वना नं थ्व मिद्धु
गनं जक थ्यंक वःगु जुइ थये धका मती तथा "छःपि आमथे
आकाशय् दना च्वने मात्रं मरी दये फइ मखु । इह थिरु

जुया क्यंसां दये फइ मखु” धया छ्वल । आयुष्मान् मौद्ग-
 ल्यायन आकाशय् इरु थिरु जुया बिज्यात । आकाशय् मुलेर्पति
 थ्याना फेतुना च्वंसां दइ मखु धका धाल । आयुष्मान्
 मौद्गल्यायन आकाशय् मुलेर्पति थ्याना फेतुना च्वना
 बिज्यात । ऊयाःया खलुइ च्वना च्वंसां दइ मखु धका धाल ।
 आयुष्मान् मौद्गल्यायन ऊयाःया खलुइ दवा च्वना बिज्यात ।
 कुं तोता हःसां दइ मखु धका धाल । आयुष्मान् मौद्गल्यायनं
 ऋद्धि कुं तोता छ्वया बिज्यात । प्रासाद छगुलि कुं त्वपुया
 वन । तर “मिज्वाला तोता हःसां दइ मखु” धका ला धाये
 मछाल । छाय् धाःसा- उकथं धया आयुष्मान् मौद्गल्यायनं
 मिज्वाला तोता ह्येवं व प्रासाद मिछवइ धका ग्याःगुलि खः ।

अबले “ध्व भिक्षु अति हे प्यासिम्ह जुया च्वन ।
 मब्युत्तले वनी मखु; मरी छपाः ला दान बी माली” धका
 मती तथा चीपाःचामु मरी छपाः छुइके बिल । महाजननीं नं
 छफुत्तिवा तथा मरी छुत । मरी द्वाः छपाति दंक च्वना
 थपावेपाः जुया वल । व खंबले मरी चुं तक्कामु आपाः जुया
 मरी तपाः जूगु जुइ धक्का भाःपाः महाजनं थःमं हे धवा
 च्वकावां भित्तिव तुय तल । कःकं हे तःपाः जुया वल ।
 उकथं तक्क पत्तिकं मरी कं कं तःपाः जुया कःमुलि दिक्क हे
 चाय् वल । उकिं “महागुसा मरी छपाः बिया छ्व” धका
 महाजनं धरल । महाजननीं नं कालाय् च्वंयु मरी छवः
 कःबले मरी फुकं छधि जुया च्वं च्वन । तिकाये ज्यूमु छुटे
 यये ज्यूमु मखु । अले ला महाजनं स्वकी थःमं छुटे यत्ता

स्वल । वं नं छुटे याये मफु । अथे जुया इपि निम्हसिनं छले
 छले ज्वना छुटे यायेगु स्वल । खिपः सालेथे जोर तोरं सालं
 नं मरीत प्यपुना च्वंगु प्यपुना च्वनं तुं । लिपा जूलिसे म्ह
 स्थानुया वया चःति नापं पिहाँ बल हँ धया तल । अबले नये
 मास्ति वःगु चित्त नं तना वंगुलि मरी दक्वं दान बीके बिल ।
 महाजननी आयुष्मान मौद्गल्यायनया न्होने लिक्क वना मरी
 दान बिल ।

अबले आयुष्मान मौद्गल्यायनं दानादि कुशलया फल
 उल्लेख माना उपदेश बिया बिज्याबले महाजनं श्रद्धा उत्पन्न
 बुद्धका थःगु छे हे भपाः बिज्यायेत प्रार्थना यात । तथागत
 न्यासः भिक्षुपि लिसे थुगु मरी भपाः बिज्यायेत पिया च्वन्ना
 बिज्याःगु दु । सहमत जक जुल धाःसा छिमित नं जि व्वना
 मंके धका आज्ञा जुया ४५-गू योजन तापाःगु भावस्ती
 नमरया जेतवन विहारय् आयुष्मान मौद्गल्यायनं ऋद्धि व्वना
 मंका बिज्यात्त । गुकथं धाःबले- उगु छेँथा दकसिबे व्वय्यागु
 स्वाहाने फवः चाये साथं जेतवन विहारया ध्वास्सा दथुइ थ्यंका
 बल । अन थ्यंका महाजनं लः लः ल्हात । महाजननी नं मरी
 दान यात । हानं महाजनं मरी लिसे ल्वाक छ्याना भपीत
 बुरु, घ्यो, कस्ति, साखः आदि दान यात । मूल कथं छम्हसियो
 नयेत गाक्क जक छुना तःगु जूसां ऋद्धि याना तथागत प्रमुख
 न्यासः भिक्षुपिनि सेवन यायेत जक गाः वंगु मखु महाजन
 महाजननी निम्हसिनं नया नं मफूनिगु जुया पथग्गीतय्त बिल ;
 अफ नं मफूनिगु जुल । उकि जेतवन विहारया ध्वास्साया

लिककसं दुगु गालय् वांछ्वये माल । उकथं मरी भपाः बिज्याये धुंका तथागतं अनुमोदन उपदेश बिया बिज्यात । उगु उपदेश न्यना महाजन व महाजननी निम्हतिपुं श्रोतापत्ति मार्गं फलय् थ्यंक वन ।

मात्सर्यया रस (कृत्य)

आः कना वयागु मात्सर्यं कौशियया कथावस्तु द्वारा मात्सर्यं धयागु नुगः स्याइगु स्वाधीनस्थ चीजवस्तुयात नुगः स्याना गोप्य याना तयेगु स्वभाव दुगु खँ अति हे स्पष्ट जुया च्वन । अले हानं थुगु मात्सर्म स्वाधीनस्थ चीजवस्तु मेपि लिसे सम्बन्धित जू वन धाःसा मानसिक दुःख कष्ट जुइकीगु, सह याये मफयेका बीगु कृत्य दया च्वन । मात्सर्यं प्रबलम्ह व्यक्ति थःगु चीजवस्तु कतपिसं थीगु काइगु सह याये मफु । “निम्हतिपु जुल धाःसा मेपि लिसे लिकक वनीगु स्वइगु तकं मयःया च्वने यः । मेम्ह व्यक्ति लिसे लय् लय् ता तां न्हिला न्हिला खँ ल्हाना च्वंगु खनीबले सह याये मफु । यक्व हे मानसिक दुःख जुइ यः” धयागु ग्रन्थ साहित्य अनुसार व व्यावहारिक दृष्टान्त कथं स्पष्ट जुया च्वन ।

मबीवं तुं मात्सर्यं मखु

तर अथे नं चीजवस्तु दान प्रदान मयायेवं तुं नं मात्सर्यं धका धाये मज्यु । दान बी फूगु स्थिति दया नं, दान

बी बहः जुया नं दान प्रदान याये मफुसा जक मात्सर्यं धायेमाः । उपमा- शील सदाचारं सम्पन्नपि सत्पुरुषपिन्त जक दान याये निति उद्देश्य याता तःगु चीज पदार्थयात शील सदाचार हीनम्हसित दान प्रदान याये मफद्गु मात्सर्यं मखु । सदां प्रयोगय् हया च्वने माःगु जुया मदयेकं मगाःगु चीज पदार्थयात दान बी मफद्गु नं मात्सर्यं मखु । आयुष्मान उदायीं उत्पलवर्णा थेरीयाके पुना तःगु अन्तरवास पवंगु अवस्थाय् थेरि बी मफु धका जिद्दियात । व दान बी अयोग्यगु चीज जुया विरोध याःगु खः । कष्टि जुया, नुगः स्याना विरोध याःगु मखु । अथे हे अयोग्य अनुकूल मज्जुगु चीज पवनम्हसित दान मयायेगु मबीगु नं मात्सर्यं मखु । अले हानं अति हे यःगु प्रिय मनापगु चीजयात दान याये मफुगु बी मफुगु नं मात्सर्यं मखु । यःगु आशक्ति दुगु लोभं याता जक (बी मफुगु) जुइमाः ।

नुगः स्याद्गुया दोष व नुगः चक्कंनिगुया गुण

दान बी फूगु चीज वस्तुयात दान बी मफयेका च्वनीगु कथं जुया च्वनीगु ला मात्सर्यं खः । गुलिसिया यक्व दया सम्पन्न जुया च्वना नं दान यायेगु बीगु धयागु मद्दु । दक्व दक्व स्व स्व जक थना तये यः । थः छे च्वं पि जहान परिवारपिन्त तक्कं बी मास्ति मवः । स्वयं थःमं तक्कं छयले मच्छाः । भेपिसं दान याद्गु बीगुयात समेतं रोके याः जुइ यः ।

उकथं नुगः स्याद्दुग्गु ला दोष दुग्गु जुल । लिपायागु संसारया
 जन्मय् आधार विहीन जुइका अपाय दुर्गती पतन जुइ यः ।
 हानं वया मनुष्य लोकय् जन्म काः वःसां धन सम्पत्ति हीन
 जुया दुःख कष्ट जुइका च्वने माले यः धयागु कारणयात्त
 चूलकर्म विभंग सूत्रय् तथागतं कना तथा बिज्यात् । नुमः
 मस्याःसे दान बी सःम्ह व्यक्ति सुगति स्वर्ग लोकय् वने दइमु,
 हानं मनुष्य लोकय् जन्म का वःसां धन सम्पत्ति यक्व दबा
 च्वने यःगु कारणयात्त नं उगु सूत्रय् कना तथा बिज्यात् ।
 उकीयात्त जि “मवीवं जुइ दीन हीन, बी वं सम्पत्त जुइगु खः”
 धका स्मरणिका दयेका तथा । उकीयात्त धायेनु ।—

(२९) मवीवं जुइ दीन हीन, बी वं सम्पत्त जुइगु खः ।

तोदेय्य ब्राह्मण घटना

चूलकर्म विभंग सूत्र धयागु तोदेय्य ब्राह्मणया काय्
 शुभ माणवकं न्यंगुलिं तथागतं लिसःया रूपय् स्पष्टीकरण
 बिया कना बिज्याना तःगु सूत्र खः । तोदेय्य धयाम्ह प्रसेनजित
 कोशल जुजुं आधिकारिक रूपय् बकस् बिया तःगु तुदी गांधा
 अधिकारी पुरोहित ब्राह्मण खः । ८७—गू कोटी धन सम्पत्ति
 थूम्ह महाजन खः । (परममच्छरी) अति हे नुगः स्याःम्ह
 कट्टि जुया च्वन । वया जहान परिवारपिन्त वं थुकथं अववादे
 उपदेश बीगु जुया च्वन ।

अञ्जनानं खयं दिस्वा, वम्मिकानञ्च सञ्चयं ।

मधूनञ्च समाहारं, पण्डितो धरमावसे ॥

अञ्जनानं=अजः च्वलेगु त्वहँचा; खयं=च्वक्व पतिकं
ज्यला ज्यला फुना फुना वनीगुयात व; वम्मिकानं=कुर्मिचिया
छँ (भुलां) या; सञ्चयं च=छन्हु छन्हु याना समय समय्य
बुद्धि जुया वइगुयात; मधूनं=कस्तियागु; समाहारं च=
मुंकेगुयात नं; दिस्वा=स्वया बिचाः याना; पण्डितो=न्ह्यो
ल्यू बिचाः गाःम्ह पण्डित; धरं आवसे=छँ हामाः जुया च्वने
सयेकेमाः ।

भारतीय रीति रिवाज अनुसार अजः च्वला च्वला
मिखाय् उलेमाः । हाकु हाकु नःगु मिखा चाकः दयेक उलेगु
खः । उकथं अजः उलेगु त्वहँचा च्वलेगु बखतय् छको छको
च्वक्व पतिकं ज्यला फुना वनीगु अजः प्रमाण छुं हे ल्याः चाः
यायेथाय् दुगु मखु । स्वल्प मात्र खः । तर बार बार च्वलेबले
अजः उलेगु त्वहँचा फुकं फुना वनीगु खः । अथे हेथे (चीज
वस्तु नं) छ्यला दान बिल धाःसा भति भति जूसां लिपा
जुइबले यक्व फुना वने फु । दक्व दिक्व नं फुना वने फु
धयागुयात चिन्तन मनन याना खर्च बर्च म्हाले सयेकेमाः ।
दान प्रदान धयागु याये मज्यू धका प्रथम चरणं धाये त्यंगु
खः । व्यावहारिक भौतिक आर्थिक दृष्टिकोणं स्वल धाःसा व
युक्तियुक्त जू धाये माली । थों कन्हे उचित रूपं धन सम्पत्ति
सम्पन्न जुया च्वर्पि मनुत्तय्त परीक्षण याना स्वल धाःसा खर्च

बर्चं कमपि (होरङ्गे मजूपि) जुया च्वंगु खने दइ । घन सम्पत्ति मदुपि दुःखीपि मनूतयत् परीक्षण याना स्वयेबले नं नियम नीति मदयेक मती लूथे खर्चं याना जुया च्वनीगु कारणं खः धयागु गुलिखे गुलिखे आपाः खने दया च्वनी । बर्माय् श्रामणेर प्रव्रजित यायेगु; विवाह उत्सव न्यायेकेगु थुजागु ज्या-खँत धुमधाम जुइक भव्य नक्सां यायेगु चलन दु । धनीपि सम्पन्नपि, व्यक्तिपिन्त ला छुं नं धायेगु मदु । याये ज्यू, ल्वः धका हे धाये माली । तर थःके मदयेकं कतःपिके त्याये कया ब्वसा कथं याना च्वनीगु ला विनाशया निंति जुया च्वन धाये माली । गुलि गामय् थामय् च्वर्चपि मनूतयसं सः बसः दांया आधारय् द्वःछि मयाःगु निद्वलं मयाःगु श्रामणेर प्रव्रजित महान उत्सव याना च्वनीगु जुया च्वन । उत्सव सिधइबले द्वःछि मयाक साहुं क्यना च्वनीगु जुल । उगु साहु पुले निंति, गाडा द्वहँत दक्व दिक्वं ऊर्वाय् जुइगु जुया च्वन । न्हापा ला बुँ बालि तक नं ऊर्वाय् जुइगु खः । अले हानं गामय् थामय् भिक्षु श्रमण दाह संस्कार धयागु नं दनि । बुद्ध मन्दीर उत्सव कार्यत नं दनि । उजागु उत्सवया निंति नं छले जुयां जुइ मजीक चन्दा दान बिया च्वनेमाः । उजागु ला चेतना नं क्वात्तुसे च्वनी ख्वाः मवः । उकि फायदा मदयेक हे आर्थिक विनाशया कारणत जुया च्वन धका धाये माःगु अवस्था दया च्वन ।

तर कुशल पक्षया दृष्टि स्वयेबले बी बहःगु नं दया च्वन । थःगु ल्हाती दया च्वंगु सम्पत्तियात प्यंगू भाग थला

छगू भाग छ्यलेमाः । २-नू भागं आर्थिक सम्बन्धी लजगाः यायेमाः । ल्यं दुगु छगू भागयात आवश्यक परे जुइबलेसित सबै याना तयेमाः धयागु न्हापायापि पण्डितपिनिगु अववाद अनुसार वा थौं कन्हेयागु युग अनुसार उच्चितगु तौर तरीकां प्रयोग यायेमाः । उकथं प्रयोग यायेगुलि पिकया बी बहःपि व्यक्तिपिन्त बीगु यायेमाः । मजि मगाना याये माःगु काय् श्रामणेर यायेगुथे जाःगु ज्या-ख्ये फक्व चाक्वलि ज्या-ख्ये याना यंकल धाःसां श्रामणेर प्रव्रज्या कुशल सिद्ध जुइ फु । मामुलि कथं जुल धाःसा चीवर, पात्र भोजन छद्दाति ज्वना विहारय् वना श्रामणेर प्रव्रज्या याना बिल धाःसां परिशुद्ध रूपं श्रामणेर प्रव्रज्या दान कुशल जुइ फु । सम्पन्नपि व्यक्तिपि हे जुल धाःसा थःगु क्षमतां भ्यावे जुक्व गुलि चेतना प्रबल जुल उलि व्यापक याना भव्य विशाल दान महाउत्सव नं न्यायेके ज्यू । छाया धाःसा उगु दान कुशल संसार छस्वाकं बिना वया सुखी जुइकीगु कुशल जूगुलि खः । अथे हे फया वन धाःसा थःके दुगु शक्ति व क्षमता अनुसार अनुमान याना समय अनुरूप दान प्रदान यायेगु ज्या नं याये बहः जू । तर तोदेय्य ब्राह्मणयागु इच्छा ला दान धयागु बिल्कुल हे याये मज्यू । बिल धाःसा सम्पत्ति फुइगु मात्र जुल- धका भाःपाः अववाद ब्यूगु जुया च्वन । उकि वयागु अववाद ला कुशल धर्मयात बिल्कुल प्वाःतीगु जुया अनुचितगु अववाद मात्र जुल धका धाये माली ।

कुमिचिया छे (भुलां) वृद्धि जुइगु; कस्ति हातय्सं

कस्ति मुंकीगु विषयत ला आपाः भति न्हाक्व हे जूसां
मुंकेमाः । लिपा जूलिसे यक्व धन सम्पत्ति जम्मा जू वये फु
धयागु मतलब खः । थ्व ला सम्पत्ति मुंकेगु मुक्कं जूगुलि
आदर्श काये बहः जू ।

तोदेय्य ब्राह्मणं उकथं अववाद बी धुंका स्वयं थःमं नं
छगू चम्चा भोजन तकं दान बीगु मदयेक धन सम्पत्ती प्यपुना
आशक्त जुया सिना वंबले थःगु छेँ हे खिचा जुया जन्म जुइ
माल । शुभ माणवकया उम्ह खिचायात अति हे यः । थःमं
नयेगु नसा नकीगु । भिगु लासाय् बुया ध्यनीगु । छन्हु शुभ
माणवक शरण गमन शीलय् प्रतिस्थित जुइगु कारण खंका
बिज्याना तथागत शुभ माणवकया छेँ बिज्यात । उम्ह खिचां
उना तथागतयाथाय् बल । अबले तथागतं “अय् तोदेय्य,
छ मनु जुया च्वंबले जित अनादर याना धाःगु ल्हाःगुलि
(आः) खिचा जुया च्वने माल । आः हानं जित छं उना
च्वन । उकिं छ अबीचि नर्कय् जन्म का वनी घका आज्ञा
दयेका बिज्यात । अबले खिचां “श्रमण गौतमं जिगु विषयय्
स्यू खनि सा” धया नुगलय् थना दिक्दार जूगुलि भुतुलि
खरानि दघोने वना दंघ वन । वयात सुना नं हे भिगु लासाय्
ध्यने फूगु मखुत । शुभ माणवकं पिने पिहाँ वना वुहाँ वःबले
थः खिचायागु घटना खन । न्यना स्वबले सम्पूर्ण घटना कन ।
अले ला शुभ माणवकं “जिमि बौ ला ब्रह्मलोकय् जन्म का
वंगु खः । श्रमण गौतमं जिमि बोयात खिचा जन्म जूगु याना
धया वन । वं म्हुतुइ वःवःथें मती लूथे धया वंमु खः” धका

विचाः याना तंम्वयेकल । बुद्धकालीन ब्राह्मणतयस् ब्राह्मणत
सित धायेवं ब्रह्मलोकय् जक जन्म काः वनीगु खः धका धारणा
व विश्वास दयेका च्वंच्वन । उकि थः बौयागु नामं खिचाःयात
घाःगु खँ कारण याना वं तँ पिकाःगु खः ।

उकथं तँ पिकया तथागतयात मृषावादं आरोप लगे
याये धका तथागतयाथाय् वना न्यंबन । तथागतं वयां बौम्ह
खिचाः जुया च्वंगु खँ कना साक्षी प्रमाण दृढ जुइकेत “छिमि
बौ नं छन्त कना मवंगु सम्पत्ति दु ला” धका न्यना बिज्यात ।
म्हतिं म्हतिं छगू छगू लाख मू वंगु लुँ स्वांमाः, लुँया खराउ ;
लुँ वाता व छगू लाख कार्षापिण थुपि प्यता चीज कना मवंगु
खँ निवेदन यात । अथे जूसा छ छेँ लिहाँ वना छिमि खिचा-
यात क्षीर जा नका ज्वलं च्वंक न्ह्यलं ब्राना च्वनीबले न्यना
स्व हूँ । उगु चीज वस्तुत तथा तःगु थाय् खिचां क्यना बी
धका आज्ञा दयेका बिज्यात । शुभ माणवकं नं तथागतं आज्ञा
जुया बिज्याःथेँ खिचायात नके त्वंके याना लासाय् दधोने
ध्यान । न्ह्यो वयेकीथेँ च्वंच्वंबले खिचायाके न्यन । अबले
खिचां “जिगु विषयय् फुकं हे सीके धुंकल” धका मती तथा
उ उँ ख्व ख्वँ सम्पत्ति तथा तःगु थाय् ल्हातं ख्वारा ख्वारा
याना म्हुया क्यन ।

प्रश्न १४-सू

अबले तिनि शुभ माणवकं तथागतयात सम्पूर्णं खँ
सिखा बिज्याःम्ह सर्वज्ञ खः धका विश्वास व श्रद्धा तथा १४-सू

प्रश्न निवेदन यात । मनु मनुया रूपय् समान जुया च्वना नं गुलि अल्पायु गुलि दीर्घायु जुया च्वन । गुलि रोगी, गुलि निरोगी जुया च्वन । गुलि बांमलाःपि, गुलि बांलाःपि जुया च्वन । गुलि परिवार आपाः मदुपि, गुलि परिवार यक्व दुपि जुया च्वन । गुलि गरीब, गुलि धनी जुया च्वन । गुलि नीच कुलयापि, गुलि उच्चकुलीनपि जुया च्वन । गुलि प्रज्ञाहीनपि, गुलि प्रज्ञावानपि जुया च्वन । छु कारणं याना थुकथं भेद जुया च्वंगु खः” धका न्हेज्वः (१४-गू) प्रश्न निवेदन यात ।

उगु १४-गू प्रश्नया तथागतं स्पष्ट स्पष्ट रूपं लिसः बिया बिज्यात । उगु १४-गू प्रश्न मध्यय् अल्पायु, दीर्घायु जुइगुया कारण निगूगु काण्डय् क्यना वये धुन । रोगी, निरोगी जुइगुया कारण न्हापांगु काण्डय् क्यना वये धुन । बांमलाइगु बांलाइगु कारण गुंगूगु काण्डय् क्यना वये धुन । परिवार आपाः मदइगु, दइगु कारण आः फिगूगु काण्डया शुरुइ क्यना वये धुन । गरीब, धनी जुइगुया कारणयात आः कनावं च्वना तिति । उगु स्मरणिकायात हानं धायेनु ।--

(२९) मबीवं जुइ वीन हीन, बी वं सम्पन्न जुइगु खः ।

धन सम्पत्ति दयेक दयेकं नुगः स्याना कष्टि जुया दान प्रदान यायेगु बीगु मयात धाःसा दान कुशल जुइ मखु । कुशल ला मयासे दिका नं तये ज्यू । अकुशल ला दिका तये ज्यूगु मखु । इपि ला कारण अनुसार दया हे वया च्वनी ।

त्वःवनापुसे च्वंगु खनेवं त्वःवनीगु प्यपुनीगु लोभ जू हे जुइ ।
 कतपिनि सम्पत्ति थःगु सम्पत्ति याये मास्ति वइगु अभिघ्या नं
 दया वये फु । खुइगु लाका कायेगु ह्ययेकेगु छले यायेगु नं दया
 हे वये फु । मयइपुगु खनेवं दोष पिहाँ हे वइ । शास्ति याये
 मास्ति वइगु, स्थाना बी मास्ति वइगु, दोष नं जुया हे वये
 फु । उकिं दान कुशल तकं मदुम्ह व्यक्तियात इपि अकुशल-
 तय्सं मरण जुइबले नर्कय् ब्वना हे यंकी । नर्कय् मवनी कथं
 तरे याना बीगु कुशल वयाके मदुगुलिं याना छुं छुं हे आधार
 भरोसा मदया च्वनी । उपमा गथे धाःसा- थःथिति इष्टमित्र
 मदुम्ह व्यक्तियात शत्रुं शास्ति याइबले तरे याइपिं मदइथें
 खः । उगु दान कुशल मदुम्ह व्यक्ति नर्क मुक्त जुया छगू मखु
 छगू कुशल कर्म याना मनू जुया जन्म काः वःसां नये त्वनेगु
 चीज वस्तु तकं मदयेका दीन हीन जुइका च्वने माली ।

नुगः स्यायें मसःसे थःगु उपभोग परिभोगं छुटे याना
 दान प्रदान याइम्ह बीम्ह व्यक्ति मरण जुइगु अवस्थाय् दिव्य
 लोकय् जन्म का वने फु । छुं भति अकुशलत दया च्वंसां दान
 कुशलं याना दिव्य लोकय् जन्म का वने फु । उपमा गथे
 धाःसा- अपराध छुं भति दया च्वंसां खाःपाः तःपाःम्ह
 व्यक्ति दण्डं मुक्त जुया वने यःथें खः । उगु दान कुशल दुम्ह
 व्यक्ति मनुष्य जन्मय् हानं लिहाँ वःसा नं दान कुशलया कारणं
 याना धन सम्पत्ति थूम्ह जू वये यः । उकिं नुगः स्यायेगु कष्टि
 जुइगु धयागु मात्सयंयात हटे याना थःथःपिनिगु परिस्थिति
 अनुसार दान कुशल फयां फक्व याना वनेमाः ।

तर बुद्ध शासनिक बर्मेली नागरिकपिनि निंति ला प्रेरणा तकं बी माःगु मडु । दान प्रदान कार्यय् अति हे नुगः छ्वः दःपि जुया च्वन । थुगु सासना यैताया भिक्षुपि ३०-म्ह ४०-म्ह मयाक छ्वः छुना भिक्षाटन याः विज्याः । निह्थं भोजन तरकारीत परिपूर्णं जक जुया च्वंगु मखु भय् भय् बीक तकं दान प्रदान याना भिक्षा विया च्वंगु दु । जाकि हे न्याये मदयेक माले मफया च्वंगु इलय् समेतं गुलिखे परिपूर्णं जुइक भिक्षा दान बी फूगु जुया च्वन । उक्कथं दान प्रदान याइपि व्यक्तिपि प्रायः याना सम्पन्नपि धनीपि मखु । तर चेतना श्रद्धा प्रबल व दृढपि जूया निंति भिक्षा दान बीत दयेक मात्तु माला दान बी फूगु जुया च्वन । लिपा संसार छस्वाकं उन्नति बृद्धि व सुखी जुया वनीपि व्यक्तिपि गुलिसिनं भोजन निमन्त्रण यायेगु, दान बीगु बार बार याना च्वंगु जुया जिमिसं रोके तकं याना तयेमाः । उकि बुद्ध शासनिक बर्मेली नागरिकपिन्त दान सम्बन्धय् विशेष प्रेरणा विया च्वने माःगु मडु ।

मात्सर्यं न्यागू

मात्सर्यं- नुगः स्यायेगुयात अभिधर्म देशनाय् न्याधी छुटे याना क्यना तःगु दु । इपि न्यागू संक्षिप्तं लुमंका तयेत स्मरणिका छगू दयेका तया । “आवास, कुल, लाभ, वर्ण-धर्म मात्सर्यं बुपि न्यागू” उकीयात धायेनु ।--

आवास, कुल, लाभ, वर्ण; धर्म मात्सर्यं बुपि न्यागू ।

(१) आवास मच्छरिय (मात्सर्यं)

आवास व मात्सर्यं निगू शब्द जोडे यायेबले आवास—
 मात्सर्यं जुइगु खः । विहार आराम आवास सम्बन्धी कट्टिभाक्
 घयागु मतलब खः । थुपि मात्सर्यं न्यागू ला प्रमुख रूपं भिक्षु
 श्रमणपिन्त उद्देश्य याना कना बिज्याना तःगु जुल । उकि
 श्रमण भिक्षुपि लिसे अप्वः सम्बन्धित खः । गृहस्थीपि लिसे
 ला उचित कथं जक सम्बन्धित खः । उकि आवास मात्सर्यं
 घयागु संघाराम महाविहारत हे थजु; इपि महाविहारतय् दुने
 च्वंगु अलग अलग घेरा परिवेण दुगु विहारय् शील सम्पन्नपि
 भिपि श्रमण भिक्षुपिन्त बसोबास याके बी मास्ति मवयेक
 कट्टि जुइगु नुगः स्यायेगु खः । विहार घयागु नं न्हापं
 संघयात प्रदान याना तःगु सांघिक विहार हे आपाः । सांघिक
 विहार घयागु चतुर्दिगं बिज्याइपि भिक्षु संघ धाक्व लिसे
 सम्बन्धित खः । वास क्रम कथं थाम् बीमाः । उजागु
 विहारय् थाय् बी मास्ति मवयेका नुगः स्यायेगु आवास
 मात्सर्यं खः । तर शील सदाचार बांमलापि व्यक्तिपि, कसह
 याये यःपि, ल्वापु थये यःपि व्यक्तिपि थुजोपि व्यक्तिपित तयेके
 बी मास्ति मवइगु ला मात्सर्यं मखु । सदाचारी भिक्षुपित
 तयेके बी मास्ति मवइगु जक मात्सर्यं धाइ । पुद्गलिक
 (व्यक्तिगत) विहार जुल धाःसा अपायसकं ल्याः मडु । तरे
 थाय् नं गाक्कं दु; च्वनीम्ह भिक्षु नं प्रासादिक गुणं सम्पन्नम्ह
 जुल धाःसा स्वीकार याये बहः जू । कारण विना स्वीकार

याये मास्ति मवयेकल धाःसा मात्सर्यं घका धाये हे माली ।
 गृहस्थीपिसं नं निर्दोषम्ह भिम्ह मनु जुल धाःसा थाय् नं सिसि
 कः कः मजूसे जुइ च्वने ज्याछि जुल धाःसा पलख छुं समयया
 निर्ति थाय् बी योग्य जू ।

(२) कुल मच्छरिय (मात्सर्यं)

कुल धयागु भिक्षुपि लिसे सम्बन्धितपि उपासक
 उपासिकापिन्त घाइगु खः । कुल मात्सर्यं धयागु इपि उपासक
 उपासिकापि लिसे सम्बन्ध तथा नुगः स्यायेगु खः । श्रमण
 भिक्षुपिनि थःत श्रद्धा तथा माने याइपि उपासक उपासिकापि
 घका म्हांति म्हांति दु । उकथं यापि उपासक उपासिकापिन्त
 मेपि श्रमण भिक्षुपि लिसे सम्पर्क तयेके बी मास्ति मवइगु
 स्वभाव गुलिसिके दया च्वने यः । गुलिसिनं मेपि श्रमण
 भिक्षुपिथाय् वने घाइबले रोके समेतं याये यः । तर रोके
 याये बहः जुया रोके याइगु ला दोष दुगु मखु । गुकथं धाःसा
 शीलादि द्वारा सम्पन्न मजुया श्रद्धा तये बहः मजू, आश्रयय्
 वने बहः मजूम्ह व्यक्ति जुया च्वंगुलि उजोम्ह व्यक्तिथाय्
 मवनेत धाइगु ला दोष दुगु मखु । मभिगुयात रोके यायेमाः
 धयागु गुरु आचार्यपिनिगु कर्तव्य खः । उकथं मखुसे श्रद्धा
 तये बहःम्ह व्यक्तिथाय् वने मजीक रोके यायेगु ला मात्सर्यया
 कारणं हे जुइ यः । गुलि थासय् वयागु विहारया उपासक
 उपासिकापि, जिगु विहारया उपासक उपासिकापि घका

थुकथं छुटे याना तःगु दु । सम्बन्धित मखुगु विहारय् दुहाँ
पिहाँ जू मजू सीकेत जासूसर्थे याना तइगु नापं दु धाःगु
न्यने नं ।

श्रमण भिक्षु धयापिं “संसार बट्टुववतो मोचनत्थाय”
धका संसार चक्र दुःखं मुक्त जुइत चीवर वस्त्र धारण याना
श्रमण भिक्षु जुया वःपि जक खः । तर गुलिं व्यक्तिपिके
उपासक उपासिकापिं लिसे सम्बन्ध तथा थ्व नुगः स्याःगु
कष्टि स्वभाव दया च्वन । बांबांलाक विचाः याना स्वल
धाःसा तःसकं हे अनुचितगु जुया च्वन । विशेषतः छगू गामय्
छगू निगू विहारादिया रूपय् भिक्षुपिं कम जुया आज्ञां प्रभाव
दुगु थासय् थ्व कुल मात्सर्यं कं हे अप्वः जुइ यः । छको बामो
जिल्लाया अरण्य ग्राम छगुलिं भिक्षु छम्हसिया पाखें पौ छपौ
थ्यंक बल । वयागु पति उल्लेख याना तःगु छु धाःसा- व
च्वना च्वनागु गामय् वयागु विहार व मेगु छगू विहार याना
थुकथं २-गू विहार दु । अन मेगु विहारयापि उपासक
उपासिकापिं थःगु विहारय् दुहाँ पिहाँ जुया आश्रय कावइगु
स्वीकार मयाये निर्ति इमि विहारया नायः भिक्षुपिं निम्हसिं
नं मनोमानी खुशी राजि सत्य-वचन ल्हाना तयागु दु हँ ।
आःला वया पाखेयापिं गुलिं शिष्य शिष्या उपासक उपासिकापिं
मेगु विहारय् बना दुहाँ पिहाँ जुया आश्रय कया च्वंगु दु, माने
याना च्वंगु दु । दान याना च्वंगु दु । उकथं दानयागु स्वीकार
याःगु जुया मेगु विहारया भिक्षुयात अदिनादान आपत्ति दोष

लगे जू, मजू विनिश्चय (निर्णय) बिया बिज्याहूँ धका वयामु
पति घया तल ।

उकीयात जि विचाः याना स्वया । अहो ! थुम्ह
भिक्षुयाके भयानक रूपं हे कुल मात्सर्यं जुया च्वने धुंकल ।
वयागु भनाइ अनुसार सत्य वचन लहाना तये मात्रं हे वया
सम्बन्धी उपासक उपासिकापि नं, दान दातव्य चीज वस्तुस
नं वया अधिकार्य जुल धका द्वंगु धारणा दया च्वने धुंकल ।
इमिसं न्हाकथं सत्य-वचन लहाना तःसां उपासक उपासिकापि
नं इमि अधिकारे मखु; दान दातव्य चीज वस्तुत नं इमि
अधीनस्थ मखु । उपासक उपासिकापिसं इमि इच्छा अनुसार
इमि श्रद्धा दुपिन्त श्रद्धा तःवने फु । जुइ फु, दान याये फु ।
आः जक मखु; बुद्धकालीन अवस्थाय नं निर्ग्रन्थ नाटपुत्रया
गुलि उपासक उपासिकापि तथागतयात श्रद्धा तया बुद्ध-
शासनय दुहाँ वःपि दुगु हे खः । वास्तवय ला थुम्ह भिक्षुयाके
गुरुयाके दये माःगु आचार्य गुणया अभाव जुया हे वया
उपासक उपासिकापि मेम्ह भिक्षुया विहारय बंगु जुइमाः ।
गुरु धयाम्हं अनर्थं बचे याना बीमाः, अर्थं युक्तगु ज्या-खँ
क्यना बीमाः । उपासक उपासिकापिसं न्धने मनंनिगु न्हून्हु
उपदेश नं कना बीमाः । कना बी धुंगु नं कं थुइगु कथं हानं
हानं कना बीमाः । देवलोक गामी कुशल कर्म नं क्यना
बीमाः । उपासक उपासिकापिन्त सुखी जुइमाः धका मनं नं
मैत्री वृद्धि यायेमाः । शरीर व वचनं नं विनय दोषं मुक्तु
ज्या-खँ मैत्री पूर्वगामिगु चित्तं याना बीमाः । उगु आचार्य

अत भंगं जुगुलि वया उप्रासक उपासिकापि मेथाय् वंगु जुह
 फु । अले हानं संग्रह धर्म धका प्यंगु डु । गृहस्थी परस्परय्
 जूसा बिया संग्रह यायेमाः । श्रमण भिक्षुपिसं ला गृहस्थीपिन्त
 चीज वस्तु बी मज्जू । प्रिय प्रसादनौयगु बोलि बचन धाये
 ल्हायेमाः । व आवश्यक जुया च्वेन । भिक्षुं भिक्षु अभिमान
 द्वारा हुक्केगु न्वायेगु याना धाये ल्हाये यः । परहित बहन
 धायेमाः । मचाखाचातयुत स्यने कने यायेगु, उपदेश कनेगु,
 आदि द्वारा ज्या-लं याना बीमाः । उगु अत आचरण नं
 धायः याना पूमवना च्वने यः । श्रमण भिक्षु हे यजुः
 गृहस्थीपि हे यजुः, यःगु कर्तव्य पूमवना भंगं जुगुयात विद्याः
 आचाः मयासे ङःबाय् मन्ःपिनिगु द्रोष उक्क स्वया च्वने यः ।
 क इति हे इना च्वंगु छः । गृहस्थी परस्परय् जूसा मेपिन्त
 वपनस्य मुते समान स्तरय् तथा धाये ल्हायेगु व्यवहार धायेगु
 धायेमाः । उगु संग्रह धर्म ४-गुली न्दइक कोसल छांटं धाये
 ल्हायेमाः; परहित आचरण धायेमाः धयागु संग्रह धर्म निगु
 भंगं जुया च्वंगुलि वया शिष्य शिष्या उपासक उपासिकापि
 मेगु विहाय्य हिला वंगु जुहमाः आदि व्रका विद्याः याना उगु
 शिष्य वस्तुत इ आचार्य अत संग्रह धर्म सम्पन्न जुया ज्या-लं
 धाये त्रिति निर्देशन समेत च्वया विद्याः शिष्या छ्वाये निति
 क उत्तकयस्य सङ्गे याना छ्वाया । क. इतकं नं पूर्णं जुहक
 अष्ट र्थं च्वाया लिप्तः बिया इवत्त ।

उक्ती उपदेशा श्रीगु धयागु विद्वन्महाप्रति भिक्षुपिन्त
 अत आचरण हे अत ।

“पूर्णं जुइमाः कीगू वास, सीकेमाः विभंग निधी ।
 कर्मकर्म स्कन्धकपवयु; दयेमाः दक्षता हनं ॥
 कने फयेमाः नाम रूप, धी धी याना छुटे छुटे ।
 जुइवं पूर्णं न्यागू अंगं, जुइ अले विहार नायक ॥

धयागु कविता अनुसार किंगू वास पूर्णं जूसा तिनि विहार नायक भिक्षु जुइमाः । थौं कन्हे ला छगू निगू वास हे दइ मखुनिपि दुर्लभ प्रव्रजित वृद्ध भिक्षुपिसं विहाराधिपति जुया क्यना च्वंगु; सयादो (महास्थविर) धायेका जुया च्वंगु दु । भिक्षु विभंग, भिक्षुणी विभंग धयागु विभंग निगू सयेके सीकेमाः । पाराजिक पालि व पाचिसिय पालि निगू ग्रन्थ सयेका सीका तयेगु खः । कमसेकम द्वेमातिका धयागु प्रातिमोक्ष सयेका सीका थुइका तयेगु, कण्ठ याना तयेगु खः । थौं कन्हे ला पाराजिक शिक्षापद ४-गू ति हे नं स्यने कने यायेगु अस्यास यायेगु याये मनकं हे स्थविर महास्थविर जुया च्वंगु नं दया च्वंगु दु । अले हानं महावग्ग चूलवग्ग धयागु स्कन्धकय् उल्लेख जुया च्वंगु ब्रत आचरण शिक्षापद-तय्त नं सयेका सीका थुइका तयेमाः । अनंलि तःवं चीवंगु कर्म बहन यायेगु विधि नं सयेका सीका थुइका तयेमाः । उकीयात मथुइकं विहार नायक विहाराधिपति जुया च्वन धाःसा उपसम्पदा कर्म निसैं विनयानुकूल मज्जुल धाःसा कर्म सिद्ध मजूसे शासन विनाश जुइगुथा कारण जुइ । अन्तिम अंग ला नाम रूपयात दक्षता पूर्वक छुटे छुटे याना कने फूगू क्षमता

दयेमाः । व अति हे आवश्यकगु जुल । मनुतयसं भिक्षुयात
 आचार्यं स्थानय् तथा माने याना च्वंगु सुगति निर्वाण गमन
 कारण सम्बन्धी थःपिसं मस्यू मथूगु अववाद उपदेश बी निति
 माने याना च्वंगु हे मखु ला ? गृहस्थीपिनि नसा त्वसा
 पुंसाया निति न्हिच्छि न्हिच्छि ज्या याना च्वनेमाः । धर्म
 ग्रन्थत अध्ययन अन्वेषण यायेगु समय मदु । उकि थःपिन्त
 माने याना शरण कया दान प्रदान याना च्वपि उपासक
 उपासिकापिन्त विहार नायक विहाराधिपति भिक्षुं धर्म ग्रन्थ
 अनुरूप कनेगु क्यनेगु निर्देशन बीगु याये फयेका च्वनेगु
 आवश्यक खः ।

उकि विहार नायक विहाराधिपति जुल धाःसा शरण
 गमन शील समादानि यायेगु विधि निसं मस्यूविपि व्यक्तिपिन्त
 सीके फयेक कने क्यने यायेमाः । उपोसथय च्वनेगु विधि कने
 क्यने यायेमाः । दान सम्बन्धेय नं कने क्यने यायेमाः । इच्छा
 दुपि व्यक्तिपिनि निति भावना कार्य नं ग्रन्थ अनुरूप कने क्यनी
 यायेमाः । उकथं थःगु पाखें कर्तव्य पूर्वकेगु आवश्यक खः ।
 उकथं कर्तव्य पूर्ववन धाःसा उपदेश न्यने मास्ति वःपि मनुत
 उपदेश कने सःम्ह भिक्षुयाथाय् शरण वनी । व थःगु अर्थ
 थःमं माःगु खः । आचार्यं भिक्षुं नुगः मुइका च्वने माःगु नुमः
 स्याका च्वने माःगु मदु । भावना उदद्योग व अम्यांस याये
 मरिस्ति वःपि मनुत कर्मस्थान धर्म कनीम्ह व्यक्तियाथाय् शरण
 वनी । थ्व नं थःगु अर्थ थःमं माःगु खः । नुगः स्याये माःगु
 मदु । तर गुलि गामय् थामय् धिपश्यना धर्म उपदेश न्यने

मफयेक उपासक उपासिकापिन्त रोके याइयु वं दु घाःयु च्चने
 दु । अति हे दुःखं ताये बहःगु खँ खः । उकी मुलि विपश्यना
 उपदेश घयतु ग्रन्थ लिसे नं मिले मजूसे व ह्वाः ध्व ह्वाः
 सदया च्चनीगु बुया रोके याइगु जूसा ला दोष दुगु मक्खु ।
 ग्रन्थ साहित्य लिसे मिले जुइक कनिगु उपदेश बच्चनेत रोके
 याइगु बाघा बीगु ला अति हे दोष युक्तु जुइ फु । उकि थुगु
 कुत्त मात्सर्ययात्त भिक्षुपितं विशेष हे होक्का याये बहः जू ।
 गुह्मस्थीपितं नं थःलिसे सम्पर्कं दुपि मनुतयत्त येपि लिसे हेमत्तेम
 दइगु इच्छा मयइगु मयइगु थुगु कुल मात्सर्यया हुने दुग्घाः
 धका घाये माली । व नं थः परिवार पासा भाइ इष्ट मित्रपि
 कइपिति परिवार पासा भाइ इष्ट मित्र जू वनी अका मयःगु
 पहलं स्वयेगु स्वभाव दया च्चने थः । अन नं अयोग्यपि मिले
 मिले जुवा अनथं जुइ खना ग्यावा अयोग्यपि लिसे सम्पर्क
 मत्तयेकेगु इच्छा जुइगु ला मात्सर्यं मक्खु । भियु मनोभयवा
 हे पुष ।

संसारय् विविन्न धारणा विविन्न उद्देश्य तथा थः अः
 कथं उपदेश बीगु कनिगु मक्ख दु । मुल्लिखितं तथागतमाम्भु
 उपदेश लिसे विक्कुल निरोध जुइक कक्का च्चंगु नं दु । तथागतं
 अकुशल हटे मायेमाः, कुशल मायेमाः, समथ विपश्यना
 आनंदा कायं कृद्धि उदयोम व अम्म्यास मायेमाः अका कक्का
 तथा विच्ययात्त । मुल्लिखितं अकीया विपरीत कथं कक्का कुक्का
 च्चव । “इमिक्कं कयं सुप्पम ज्यम सिद्धं जू । कुशलं नं कयि
 माःगु मक्खु, अकुशलं नं कवे कुप्प च्चने माःगु मक्खु । धाक्कना

कार्यं न उदयोग व अम्यास याना च्वने माःगु मद्दु" धका कना जुया च्वन । गुलिसिनं इपि यःयःपि हे अरहन्त जुया च्वंगु कथं स्वीकार याना नं कना जुया च्वन । प्यंगु सत्य सिल धायेवं "बुद्ध" जुहगु लः धका बुद्ध जुया च्वंगु कथं नं स्वीकार याना कना जुया च्वन । तर इपि कामगुण आरम्भण पाखे नं मुक्त जुया च्वंपि मलु । उकथं कना च्वंगुयात स्वीकार याना अनुबल बिया उत्साहित याना च्वंपि मनूत नं दया च्वन । धर्मया सम्बन्धय् उलि तकं स्वतापि ग्वाज्य ग्वलेत नं दया च्वन । उकथं धर्मं मखुगुयात धात्येगु भिगु धर्मं भाःपाः अनुशरण याना जुया च्वंपि मनूतय् निति बिचाः याना स्वया यंकेबले अति हे करुणा चम्यापुसे च्वं । विचरातय्के धर्माभिलाषा शुद्ध मनोवृत्ति दया नं इगु लेंपुइ विचरात वना च्वन । "उकथं इगु लेंपुइ वना च्वनेगु स्वया ला धर्मं पाखे मल्युसे सामान्य बुद्ध शासनिक व्यक्तिया रूपय् परम्परागत कथं जक च्वना च्वनेगु बाला जू" धका जि बिचाः याना ।

जिमिसं महास्मृति प्रस्थान सूत्रोपदेशयात पृष्ठभूमि याना पालि अर्थकथा टीका पिटक वाङ्मय ग्रन्थ अनुरूप विपर्ययता भावना कार्य धर्म कना ववा । ब. सं. १३००-दें निसं कना वयागु आः १३३२-दें धायेबले ३२-दें नापं दये धु कल । उगु ३२-देंया दुने जिमिसं निर्देशन बियागु अनुसार उदयोग व अम्यास याना च्वंपि व्यक्तिपि बर्मा देशया दुने जक (६) लाख दये धु कल । उकी दुने ग्रन्थ वाङ्मय सःपि

भिक्षुपि, गृहस्थीपि सलंसः दुध्याः । उकथं बाङ्गमय सःपि विद्वान् व्यक्तिपिसं ला सत्य असत्ययात बांबांलाक विभाजन याये फु । ग्रन्थ हे मसःसां भावना कार्यं क्वक्वजीक उदयोग व अभ्यास याना वंपि व्यक्तिपि नं द्वलंढः दु । उकथं यःगु साक्षात्कृत ज्ञानं स्पष्ट सिया च्वंपि व्यक्तिपिसं नं सत्य असत्यया निर्णय याये फु । विशिष्ट विपश्यना ज्ञान अनुभव याये नंपि व्यक्तिपि जुइवं हे सत्य असत्ययात अनुमान याना स्वये फु । उजोपि व्यक्तिपि जुइवं हे सत्य असत्ययात अनुमान याना स्वये फु । उजोपि व्यक्तिपिसं ला न्ह्याकथं कंगु उपदेश जूसां न्यना स्वयेवं सत्य असत्ययात निर्णय याये फु ।

जिमिथाय् वया भावना धर्म उदयोग व अभ्यास याना च्वंपि उजोपि व्यक्तिपि प्रायः याना विपश्यना मार्गं फल धर्मयात घात्थें यःपि व्यक्तिपि हे खः । यदि जिमिसं जक नेतृत्व कया स्मृतिप्रस्थान कार्यं धर्मयात कना मवःगु जूसा उकथं धर्म मामक व्यक्तिपिनि दुने आपालं आपालं व्यक्तिपि निकट सम्पर्कय् वःगु धर्म कार्यय् ध्यंक वना च्वनीगु जुइमाः । उकी मध्यय् गुलि असत्य अयथार्थगु विधि मार्गय् नं ला वना च्वने फु । उकथं जुइ फूगुयात परामर्श याना स्वयागु बलतय् जिमिसं यथार्थ व सत्य कथं सही मार्गयात कना क्यना निर्देशन बिया च्वने दुगु अत्रि हे लय् तायेषाय् दु । जिमि पाखें बांबांलाक उदयोग व अभ्यास याना तःपि व्यक्तिपिसं न्ह्याचि जाःगु उपदेश नं न्यं वने फु । रोक तोक मडु । स्वयं इमिसं

इमिसं हे सत्य असत्ययात विभाजन याना निर्णय थाये फये फु ।

जिमिगु ज्या ला देशना सत्य धर्मयात सीके फयेक प्रत्यक्ष साक्षात्कृत सही धर्मयात अनुभव याये फइ कथं कने क्यनेगु व निर्देशन बीगु खः । जिमिगु पाखें विधि कया यंकूपि व्यक्तिपिसं नं अये हे छतं कना क्यना निर्देशन बिया च्वनेमाः । कारणवश छको निको ला परयागु द्वंगु विधियात नं उल्लेख याना स्पष्टीकरण बिया कना च्वनेमाः । व ला द्वंगु लैपुइ लाना मखुथाय् ला मवकेत खः । उकथं कनेगु ला मात्सर्यं मखु । मस्यु मथूपि व्यक्तिपिन्त अनर्थ थः मजुइमाः धका प्रज्ञा ज्ञान बीगु खः । व धात्यें हे बहन याये माःगु गुरु आचार्यपिनिगु कर्तव्य खः । मात्सर्यं लिसे छुं सरोकार मडु । शिष्य परिषद् यश परिवार सम्बन्धय् नुगः स्याइगु कुल मात्सर्यं धयागु ला शिष्य परिषदपिनिगु अर्थ हितया च्यूता मतःसे थःगु अर्थ व लाभयात जक दृष्टि तया जुइगु ज्या खः । थः शिष्य परिवार परिषदात कतपिनि शिष्य परिवार परिषद् जुइके मास्ति मवःगु थुगु कारण मात्रयात जक न्ह्यपीका घाल धाःसा कुल मात्सर्यं लिसे सम्बन्धित खः । द्वंगु विधि द्वंगु धर्मतय्त सत्य भाःपाः स्वीकार याना आचरण अन्यास याना वन धाःसा उम्ह व्यक्तियाके श्रद्धा शीलादि उपकार गुणत लाभ याये योग्य जुया नं लाभ मजुसे हानी परिहानी जुया वनी धका ग्याना कतःपिनिगु द्वंयात उल्लेख याना क्यनेगु ला गुरु आचार्यपिनिगु कर्तव्य हे जुल ।

(३) लाभ मच्छरिय (मात्सर्यं)

अनं लिपा.लाभ मच्छरिय (मात्सर्यं) धयागु ला लाभ जुइ बहःगु योग्यगु लाभ सम्बन्धी चीज वस्तुत कतपिन्त लाभ जुइके मास्ति मवइगु स्वभाव खः । थः जक लाभ जुइके मास्ति वः । कतपिन्त लाभ जुइके मास्ति मवः । लाभ जुया च्वने घुंकूगु चीज वस्तुत नं थःमं जक छ्यले मास्ति वः । कतपिन्त बी मास्ति मवः । समान व्यवहार याये मास्ति मवः । उकथं नुगः स्याइगु लाभ मात्सर्यं खः । भिक्षुपिके मामुली कथं चीज वस्तुत, भोजन, चीवर वस्त्र, विहार व घासः धयागु ४-गू दु । नये त्वने बहःगु धाक्व भोजन प्रत्यमव दुध्याका कायेमाः । वसः इस परिभोग चीज वस्तुत चीवर वस्त्रय दुध्याकेमाः । लासालिसा परिभोग्य चीज वस्तु धाक्व विहारय दुध्याकेमाः । यान रथ धयागुयात नं विहार लिसे स्वभाव संगत जूगु जुया विहारय दुध्याकेमाः । स्वास्थ्य सम्बन्धी परिभोग्य चीज वस्तु धाक्वयात वासलय दुध्याकेमाः । मुख्य खे छु धाःसा- भिक्षु श्रमणपिके उपभोग परिभोग याये ज्यूगु चीज वस्तुत धाक्व लाभ जुइगु स्थिति दया च्वन धाःसा (ब) लाभ हे खः । उपासक उपासिकापिसं दान याइगु उजागु लाभ सत्कारयात थः याकचां जक लाभ याये मास्ति वः, परयात लाभ जुइके मास्ति मवल धाःसा व लाभ मात्सर्यं खः । अले हानं लाभ जुइ घुंकूगु चीज वस्तुत नं सहधर्मीपिन्त, शिष्यपिन्त मव्यू समान व्यवहार जुइके मफुत

घाःसा व न लाभ मात्सर्यं स्वः । गुलिसिन्नं मरीचरीत, केरात
 (फलफूल) थुजागु नसा स्वसातयत् वःमं नं छ्यले मद्धाः ।
 कप्पियकारक श्रामणेर शिष्यपिन्त नं बी मद्धाः, मफु । सचे
 याना तद्गु । ध्वधिगिना वनीबले तिनि पित बीगु । उगु
 अवस्थाय सुना नं नइ मखुत । बांछ्वया बी भाःगु जुल । उकचं
 अति हे कष्टिपि व्यक्तिपि नं दु । गुलिसिन्नं चीवरत प्रयोय
 मयासे मव्यूसे सचे याना तद्गु । लिपा जूलिसे चना क्ना
 वना विनाश जुद्गु । गुलिसिके परलोक्य वने धुंका तिभि
 उकचं चना क्ना विनाश जुया च्वंगु खंके दु । लाभ मात्सर्यं
 हे स्वः । गृह्णोपिके नं छ्यले मद्धाः बी मद्धाःसे लाभ जुक्व
 सचे याना प्वःचिना तथा तद्गु दु । बी बहःपिन्त बी ल्वःगु
 अवस्थाय बी मफुल घाःसा लाभ मात्सर्यं हे स्वः । छको न्यने
 नंगु छु घाःसा- कलाः भात निम्हृतिपु नापं जा नया च्वंबले
 जा छप्ययु सिया तःगु वा पुका तःगु सिम्मु छगः मखुसे निगः
 तथा नये लाना परस्परयु ख्ये ख्ये ल्वापु जुया दागा दुगु
 समेतं जुल हैं । व नं नुगः स्याःगु कष्टि स्वभाव अक्वः जूगु
 भाव हे स्वः । गुलिसिया व्यापार काल बिल याना च्वं च्वं थः
 जक काल बिल व्यापार बांलाक यक्व दयेके मास्ति व;
 कतपिन्त दयेके बी मास्ति मवः; च्व नं लाभ मात्सर्यं स्वः ।
 छको छम्ह मील मालिक खं कने नं । वया न्हापा मेपिनिगु
 मीलयु सिट्टि बीगु सः ताये दत कि हे नुगलयु च्वाक्क दधु
 वनीगु । आः, भावना धर्म उदयोग व अम्यास याये धुंका
 तिनि उकचं मजुसे सुख जुल हैं । उकचं नुगलयु दधु वनीगु

नं लाभ मात्सर्यया स्वभाव हे सः । तर गुलि भिक्षुपिसं लाभ
जुगु चीज वस्तुत अनर्थं रूपं विनाश जुइकीगु जुया च्वन ।
प्रयोग मयासे नं विनाश जुइकीगु । बी मत्वःपिन्त बिया नं
विनाश जुइकीगु । व्यापार काल बिल नं याइगु । उजापि
भिक्षुपिन्त लाभ जुइके मास्ति मवइगु ला लाभ मात्सर्यं मखु
घका घया तल । उकि चीज वस्तु यक्व जुया अयोग्य व
अनुचित कथं ज्या याइम्ह भिक्षुयात वा गृहस्थीयात लाभ
जुइके मास्ति मवइगुली दोष मदु घका हे कायेमाः ।

(४) वण्ण मच्छरिय=वर्णं मात्सर्यं

अनंलि वण्ण मच्छरिय=वर्णं मात्सर्यं घयागु प्रशंसनीय
विषय सम्बन्धी नुगः स्यायेगु सः । वर्णं घयागु थन प्रशंसनीयगु
गुणयात घाःगु सः । उकि रूप लावण्य बांलाःगु गुण हे थजु,
शब्द, संगीत, खँ ल्हाये सःगु गुण हे थजु, बल शक्ति दुगु गुण
हे थजु, ज्ञान बुद्धि निवेक शिल्प विदया गुण हे थजु, आचरण
गुण हे थजु, उजागु गुण घाकवलसे स्वापु तया कतपिके सम्पन्न
जुइके मास्ति मवइगु वर्णं मात्सर्यं सः । गुलिसिया थः जक
बांलाःम्ह जुइ मास्ति वः । सः बांलाःम्ह जुइ मास्ति वः ।
खँ ल्हाये सःम्ह जुइ मास्ति वः । मेपि बांलाइगु, सः बांलाइगु
वादि प्रशंसा न्यने मास्ति मवः । थः जक शक्ति सम्पन्न जुइ
मास्ति वः । दक्षता दुम्ह जुइ मास्ति वः । मेपि शक्ति सम्पन्न जू,

दक्षता दु घयागु न्यने मास्ति मवः । थः जक प्रज्ञावान जुइ मास्ति वः । जांचय् पास जुइ मास्ति वः । मेपि प्रज्ञाय् तीक्ष्ण जूगु, गुण विशेषतां परीक्षाय् उत्तीर्णं जूगु न्यने मास्ति मवः । थः जक शीलाचरण घुतांग आचरण आदि सम्पन्न जुइ मास्ति वः । मेपि आचरण भि सदाचारी घयागु प्रशंसा न्यने मयः । थः जक विद्वान जुइ मास्ति वः । विपश्यना ज्ञानं परिपूर्णं जुइ मास्ति वः । मेपि विद्वान जूगु, विपश्यना प्रज्ञा ज्ञानं पूर्णं जूगु न्यने मास्ति मवः । इपि फुकं वर्णं मात्सर्यं खः । उकथं नुगः स्याइगु नं थः लिसे गुण स्तरय् समान जुया च्वापि थः त मयः पि लिसे स्वापु तथा प्रायः याना लुया वया च्चने यः ।

(५) धम्म मच्छरिय=धर्म मात्सर्यं

अनंलि धम्म मच्छरिय=धर्म मात्सर्यं घयागु धर्म ग्रन्थ साहित्य वाङ्मय सम्बन्धी नुगः स्यायेगु खः । गुलिसिया धर्म ग्रन्थ साहित्य वाङ्मय थः सः खें मेपिन्त सयेके बी मास्ति मवः । उकि मेपिन्त पूर्णं रूपं सयेके सीके बी मास्ति मवः । आचार्यं मुष्टि जूसां ल्यंका तये यः । महत्त्वपूर्णगु ग्रन्थ सफूत स्वयेत बी मयः । उकथं धर्म ग्रन्थ साहित्य सम्बन्धी नुगः स्याइगु धर्म मात्सर्यं खः । थुगु मात्सर्यं कण्ठस्थ याइगु उगु न्हापा न्हापायागु जमाना व ताडपत्र सफूत सुलभ मज्जु उगु

न्हापा न्हापायागु युग्य् अप्वः याना जुइ फये फु । आधुनिक
 युग्य् ला सफूत यक्वं यक्व दया च्वने धुं कूगु जुया कम हे जुइ
 क्वाः वः । तर दुलंभगु धर्म ग्रन्थ सम्बन्धय् ला जुइ हे फुनि ।
 गुलिसिया सफू पुलां जुया फोहर जुइ घका ग्याना स्वयेत
 मबीगु नं दु । व ला धर्म ग्रन्थयात गौरव तयेगु कयं जूसा
 मात्सर्यं मखु । मेपिन्त थीके बी मयःगु स्वभाव जुल घाःसा तु
 लाभ मात्सर्यय् दुष्याः वने फु । थःमं स्पूर्ये मेपिन्त सीके बी
 मास्ति मवया स्वयेत मबीगु ला धर्म मात्सर्यं हे खः । थुगु थुगु
 धर्म मात्सर्यं लौकिक धर्म लिसे जक सम्बन्धित खः । लोकुत्तर
 धर्म लिसे सम्बन्धित मखु । छाया घाःसा- लोकुत्तर धर्म लाभ
 जुइ धुं कूम्ह व्यक्तियाके थःत प्राप्त जुया च्वंगु लोकुत्तर धर्म
 सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु मदये धुं कूगु जुया खः । आर्य मार्ग
 फल प्राप्त याना तये धुं कूम्ह व्यक्तिया थःत लाभ जूगु आर्य
 मार्ग फल धर्म मेपिन्त अति हे लाभ जुइके मास्ति वः । नुगः
 स्यायेगु मदु । व अये जुइगु नियाम धर्म स्वभाव हे जुया
 च्वन । उकिं “थःत थःमं मार्ग फल लाभ जुइ धुं कल घका नं
 भाःपाः; मेपिन्त नं थःत लाभ जुया च्वंगु विशेष धर्म लाभ
 जुइके बी मास्ति मवः; अथवा थः स्वया च्वय् थ्यंके बी
 मास्ति मवः” घाःसा व यथार्थ धर्म सही धर्म लाभ मजुनिगुलि
 खः घका थःमं तुं निर्णय याये फु । उकर्य निर्णय याये धुं का
 यथार्थ धर्म सही धर्म लाभ यायेया निरति पुनर्वार उदघोग व
 अन्यास यायेमाः । यथार्थ धर्म सही धर्म धात्थे लाभ जुइबले
 भा थःत लाभ जुइ धुं कूगु धर्म सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु मदइगु

एक मङ्गु यः तथै हे मेफिन्त नं धर्मं लाभ जुइके बी मास्ति
 वइगु चेतना चित्तत धर्मि हे इठ व प्रबल जुया च्वनीगु जुल ।
 उकि भावना याना लिहां वनीपि व्यक्तिपिसं यः मर्थे हे लाभ
 जुइके बीगु सीके बीगु इच्छा दुगुलि घनिष्ठ रूपं हेमलेम
 दुपिन्त प्रेरणा बिया कने क्यनेगु याना च्वनिगु जुया च्वन ।
 गुलि व्यक्तिपि उदयव्ययादि विशेष विषयना विशेष ज्ञान तक
 एक तिति ध्येन; अयेसां इमिसं नं इपिये हे जुइके बी मास्ति
 वया सःसःतिपिन्त प्रेरणा बिया च्वनीगु जुया च्वन । व बुद्ध
 सात्तन अन्तरध्यान मजुइगु बुद्धि जुइगुया कारण नं जुया च्वन ।
 ये कन्हे कर्मस्थान आश्रम स्थलत स्थापेना याना कर्मस्थान
 बिहारत दानं प्रदान याना च्वच्वन । कर्मस्थान आचार्यपिन्त
 निमंत्रणा याना मान सत्कार व आश्रम कया च्वन । चतुप्रत्यय
 द्वाय संसद् याना च्वन । उपदेश च्चत्त च्चत्त । भावना धर्म
 प्रयोग व अन्धधर्म याये निमित्त प्रेरणा बिया च्वन । कृपि कृपं
 धर्म सम्बन्धी कृपः स्यमिन्त मङ्गुलि सः । विशेष धर्म प्रमित्त
 धर्मत लाभ जुइके बी मास्ति कया सः । इर विशेष धर्म लाभ
 सनादःपि व्यक्तिपिसं यः प्रिसं विशेष धर्म लाभ मानस कर्ममङ्गु
 दु धयम्यु विषययत्त स्य अत्लेस याना क्यने मास्ति क्ययेका
 च्वने वः । व यःत प्राप्त जुया च्वंगु धर्म सम्बन्धय् गुण प्रकाश
 याये मास्ति स्रवःगु स्वभाव सः । अधिगम अल्पेच्छा घाइ ।
 विशेष धर्म सम्बन्धय् अतिचा इच्छा दुगु स्वभाव धयागु भाव
 सः । सात्तनं च्चत्तया प्रियय् खं कत्त कया च्वतागु गुलिखे
 पुबन्त । उगु मात्सर्यं न्यागु स्मरिका घयेनु ।--

- (क) आवास मच्छरिय=बिहार सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (ख) कुल मच्छरिय=शिव्य शिष्या उपासक उपासिका
 सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (ग) लाभ मच्छरिय=लाभ सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (घ) वण्ण मच्छरिय=गुण सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (ङ) धम्म मच्छरिय=धर्म ग्रन्थ साहित्य वाङ्मय सम्बन्धय्
 नुगः स्यायेगु ।

“आवास, कुल, लाभ, वणं, धर्मं मात्सर्यं धुपि न्यागु” धयागु
 धुपि मात्सर्यं न्यागुयात हटे याना चीका छ्वयेया निति
 तथागतं--

परे=मेपि ब्यक्तिपि; मच्छरी=नुगः स्यायेगु धुपि;
 भविस्सन्ति=जुया च्चने; एत्थ=धुगु भासय्; मयं=जिपि;
 अमच्छरी=नुगः स्यायेगु मधुपि; भविस्सामाति=जुया च्चने
 धका; सल्लेखो=वसेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात;
 करणीयो=आचरण यायेमाः । आदि धका न्यागु वार हे कना
 तथा बिज्यात । उगु न्यागु वारया निति अधिष्ठान यायेनु ।-

(२९) अधिष्ठान स्मरणिका

कतापि नुगः स्याना च्चनीगु भासय् जिपि नुगः नस्याःपि धुया
 नुगः छ्वदःपि जुया च्चने । क्लेया...नुगः स्यायेगु कुमार्गयात नुगः

मस्यायेगु सुमार्गं द्वारा छले याये । नुगः मत्थाःसे श्रेणी चर्हा बने ः
 नुगः स्यायेगु क्लेवा मिवात् नुगः मस्यायेगु सुद्ध सखं शमन याये ।

उगु स्मरणिका अनुसार नुगः स्यायेगु लुया बल घाःसा
 “अयोगयगु चित्तया स्वभाव खः; हीनगु चित्तया स्वभाव खः;
 जि लिसे अनुचितगु चित्तया स्वभाव खः” धका नुगलं चायेका
 हटे यायेमाः । छाया हीन जुया च्चन घाःबले— युगु नुगः स्याइगु
 मात्सयं हीनगु फल बी यः । हीनपि सत्त्वपिनि सन्तानय्
 उत्पन्न जुइ यः । विशेष याना हीनपि खिचा सत्त्व सन्तानय्
 अत्यधिक रूपं उत्पन्न जुइ यः । मेपि सत्त्व प्राणीपिके समान्
 जातीय सत्त्व परस्परय् जुल घाःसा ठुके जुइगु, सहयोग यायेगु
 दया च्चने यः । खिचातय्के ला ठुके जुइगु, सहयोग यायेगु
 मदुगु जक मखु मेयांसं वइयि खिचात् जुल घाःसा लिस्तु लिन
 न्यावने यः । न्याये मच्छाःसां उना स्थाना च्चने यः । खिचात्
 निम्ह न्छाइपुक म्हिता च्चनीबले जांपाय् थजु क्वे टुक्का थणु
 वांछवया बिल घाःसा बलाम्ह खिचां हि हे याना न्याना
 जवरजस्ति लाका नये यः । उक्कथं हीनपि सत्त्वप्राणीपिनि
 सन्तानय् उत्पन्न जुइ यः गु जूया निरि नं हीन खः । “उक्कथं
 हीनगु मनोवृत्ति जिथे श्रेष्ठ पवित्रम्ह व्यक्तिया सन्तानय् उत्पन्न
 जुइके मत्वः” धका नुगलं चायेका हटे यायेमाः । भाविता
 याना चायेका नं हटे यायेमाः । अन्तसः आर्यं मार्गं द्वारा
 निर्मूल जुइक हटे याये फयेक उदयोग व अम्यास याना
 बनेमाः ।

दुःख बन्धन

शुचि शुद्धि कना वयागु नुगः मुद्गु (ईर्ष्या) व शुगु
 नुगः स्पन्दुगु (मात्सर्यं) त सत्त्वप्राणीपिन्त इच्छानुकूल मजुद्-
 कुसे दुःख जुद्धके यः शु अकुशल धर्मत जुया च्वंगु खं शक्र प्रह्ल
 सुत्रयु तथगतं कना विज्याना तः शु दु । उकी शक्र देवेन्द्रं
 निवेदन यात; "कामप्रभो च्वंपि, अनूत, देवतापि, तिरस्चीनत
 सकलं सत्रु, भय मदयेक सुखं च्वने मस्ति वःपि जुया च्वना
 नं सत्रु सत्रु मयत सामना याना दुःख जुद्धका च्वने माल ?"
 सका शक्र देवेन्द्रं निवेदन यात । तात्पर्यं खः, प्रत्येक सत्त्व-
 प्राणीपिन्ति सत्रु, भय बहिष् जुया च्वने मस्ति वः । सुद्धी
 कुमा च्वने मस्ति वः । अक्रियं इच्छा शत्रु हे जुया च्वत ।
 सत्रु सत्रु मेम्ह जिसे, सत्रुः मेम्ह पुत्रः जिसे, स्वाना च्वरीम्ह
 कुमा च्वत । विद्वन् सत्रु मय अन्तरायत जिसे सामना सत्रु
 सत्रु हे सामना सत्रु च्वनेमाः । दुःख कष्ट जिसे सामना
 सत्रु च्वनेमाः । व सु सुभाषु संयोजनं सु गुजागु बन्धनं याना
 सुता सत्रु सत्रु ? सु-गुभाषु खिपतं सत्रु, दुःख कष्ट जुद्धक
 जिन्त तल सत्रु ? सका निवेदन सत्रु मस्ति वः शु मय माल ।
 च्वु अस्तमता सत्रु सत्रु ईर्ष्या व मात्सर्यं खिपतं हे खः सका
 सत्रुः विया विद्वन्तः । उकी सत्रु वि-स्मरिता दयेका सत्रु ।

"साधुसुद्धी-विद्वन्तःपि; सकलं देव सत्रुमस्ति ।

च्वने यः सामना सत्रुतलं; सुद्धका पूर्णं सुखं सुद्धं ।

मयः शत्रु भय दक्वं; तर मजू अथे थन ।
कारण मेता मखु स्व; ईर्ष्या मात्सर्यं मूल खः ।
गयिच्चिका तल इमिसं; इच्छा याःथें मजुइ कथं; ।
उकि जुल दुःख लोकय; दया नं आश मुक्तिया ।”

व अर्थ अभिप्राय स्पष्ट जू । उकीयात धायेनु ।—

“कामभूमी निवासीपि; सकलें देव मनुष्यपि ।
चवने यः शान्त शीतलं; जुइका पूर्णं सुख फुकं ॥
मयः शत्रु भय दक्वं, तर मजू अथे थन ।
कारण मेता मखु स्व; ईर्ष्या मात्सर्यं मूल खः ॥
गयिच्चिका तल इमिसं; इच्छा याःथें मजुइ कथं ।
उकि जुल दुःख लोकय, दया नं आश मुक्तिया ॥

सम्पूर्ण लोक छगुलियात दुःख जुइक त्वाका च्वंच्वंगु
गालय् क्वपवाना च्वंच्वंगु मेतां मखु; थुगु नुगः मुइगु ईर्ष्या
व नुगः स्याइगु मात्सर्यं खः । थुगु अधर्मं निगूयात लिना चीका
छ्वल धाःसा सम्पूर्ण संसार अति हे न्ह्याइपुसे रमणीय जुया
चवनीगु जुइमाः । अतिकं प्रेमनीय ममतामयी बःचा बःचा
धिकःपि कायपि न्ह्यायपि लिसें माँ-बौ जुयाच्वंपि परस्परय्
छम्हं मेम्हलिसे प्रसन्न प्रमुदित जुया सुख जुइके बी मास्ति
बःगु मनोवृत्ति तया सुख पूर्वकं जुइ चवने दइगु लिसें विश्व
समस्त हे न्ह्याइपुसे रमणीय शान्त शीतल जुया चवनीगु
जुइमाः । उकि नुगः मुइगु ईर्ष्या व नुगः स्याइगु मात्सर्यं लुया

वयेवं हे “दुःख बीगु कुधर्म उत्पन्न जुया वल्ल” धका नुगलं चायेका स्वीकार मयासे हटे याना चीका छवयेमाः । भाविता याना चायेका नं छखे चीका छवयेमाः । उगु नुगः मुद्दगु, नुगः स्याद्दगु लुमा वद्दगु अवसर मदयेक खुगू द्वारं लुया वक्क रूप व नामतयत्त भाविता याना चायेका नं हटे यायेमाः । अन्तस, आर्य मार्गं द्वारा हटे याये फइ कथं तं भाविता याना चायेका उदधोग व अभ्यास याना वनेमाः ।

थुगु ईर्ष्या व मात्सर्ययात् श्रोतापत्ति मार्गं द्वारा हटे याद्दगु खः धका आपालं अर्थकथाय क्यना तःगु दु । उक्किं जिमिसं कना तयागु ज्ञानक्रम उपदेशय नं (१) सत्कायदृष्टि, (२) विचिकित्सा, (३) शीलव्रत परामास, (४) ईर्ष्या, (५) मात्सर्य धयागु थुपि संयोजन.....न्यागुलियात् श्रोतापत्ति मार्गं हटे याद्दगु खं क्यना तयागु दु । तर बुद्धोपदेशित सूत्र पाली ला “तीणि संयोजनानि पहीयन्ति—सक्कायविद्वि विचिकिच्छा सीलव्रत परामास धयागु संयोजन स्वंगूयात् हटे याद्दगु जुया च्चन” धका जक धया तल । अंगुत्तर निकाय दुक्कनिपात्त (पृ. ६५) कोध पेय्यालय नं—

“इं मे भिक्खवे धम्मा सेखस्स भिक्खुनो परिहानाय संबसन्ति । कतमे इं ? कोधो च उपमाहो च । मक्खो च पलासो च । इस्सा च अच्छरियञ्च । माया च साठेयञ्च” आदि धका कना तल ।

भिक्खवे = भिक्खुपि; इं = मित्तु; इमे धम्मा = थुपि धर्मात्त;
सेखस्स = आचरण बाधायं. उक्कंहु सैस पुक्कणस्स; परिहानाय =

परिहानीया निंति; संवत्तन्ति=जुया च्चन । कतमे द्वे=छु छु
निगू; कोधो च उपनाहो च=क्रोधो च उपनाहो निगू छज्जवः छयी;
मक्खो च पलासो च=अक्षो च पलासो निगू छज्जवः छयी;
इत्ता च मच्छरियच्च=ईर्ष्या च मात्सर्यं निगू छज्जवः छयी;
माया च साठेय्यच्च=माया च शठता निगू छज्जवः छयी; युपि
छज्जवः छज्जवः निगू निगू धर्मत हे खः ।

उकी अर्थकथां "सत्तविधस्तापि सेवस्त=न्हेमहं जुया-
च्वंपि शोक्ष पुद्गलया; उपरिगुणेहि=प्राप्त जुइ बहुःगु उच्च
गुणं; परिहानाय संवत्तन्ति=परिहानीया निंति जुया च्चन ।
पुथुज्जनत्स पत्त=पृथग्जनयाके ला; पठमतरं येव=नहावः हे;
परिहानाय संवत्तन्ति=परिहानीया निंति जुया च्चन" धका.
व्याख्या याना तल । उगु पालि अर्थकथा निगुलियात् स्वाका-
स्वल धाःसा श्रोतापन्न शोक्ष पुद्गल न्हेमह मध्यय् निम्हम्ह
पुद्गल जुया च्वंगुलि श्रोतापन्नयाके नं ईर्ष्या मात्सर्यं दत्त
धाःसा च्वय् च्वय्यागु मार्गं फल गुण विशेष याउंके अःपुक
लाभ जुइ मफया परिहानी जुइ फु धका ग्रहण याये मानी ।
अथे जुया श्रोतापन्नयाके नं ईर्ष्या मात्सर्यं अलग मज्जूवि धका-
घाये माःगु स्थिति दया च्चन ।

तर निश्चित रूपं निर्णय यायेत थाकु । छाया धाःसा
आचरण यानावं च्चनतिनिम्ह शोक्ष पुद्गल न्हेमह धयागुली
मज्जसंय ध्याना च्वम्ह पुद्गल ४-म्हानं दुब्बयाः । उगु मज्ज
संयुक्ता श्लेष उपनाहो आदि युपि छज्जवः छज्जवः अर्थत दये

फइ मज्जु । उच्चस्य धर्मं विशेषं परिहानी जुया च्चन घका घायेत्त नं अःपु मज्जु । विशेषतः अरहत्त मार्गय् ध्यना च्चंम्ह पुद्गलयाके परिहानी जुइगु कारण बिल्कुल मदु । अर्थकथां नं इपि मार्गं पुद्गल ४-म्ह याना “शैक्ष पुद्गल न्हेम्हं” घका ल्याः क्यना तल । अले हानं भ्रक्ष, पलास, ईर्ष्या, मात्सर्य, माया शठता घयागु धर्मंत अतिकं हीनगु धर्मंत जूया निति पवित्र परिशुद्धिपि आर्यं पुद्गल सन्तानय् दये योग्य मज्जु । उकि आपालं अर्थकथाय् इपि भ्रक्ष, पलास, ईर्ष्या, मात्सर्य, माया, शठता घयागु धर्मंतयत् श्रोतापत्ति मार्गं हटे याः घका घया तःगु खः । उगु अर्थकथां क्यना तःगु अनुसार इपि अघर्मं खुगुलि श्रोतापन्नयाके रहित जुया च्चन घका ग्रहण याना थःके रहित मज्जुनिसा रहित जुइथाय् तक भाविता याना घायेका उदद्योग व अभ्यास याना वना च्चनेगु अतिकं बांलाःगु जुल । मात्सर्यया विषय ला गाक्कं परिपूर्णं जुल । आः “शठता माया” घयागु क्रम अनुसार शठतायात् न्हापां कने । मेमेगु सूत्रय् ला माया शठता घका थुकथं क्रम दु । थुगु सूत्रय् जक शठतायात् न्हावः कना बिज्याना तल । उकि उकीयात् न्हावः कने ।

३०-साठेय्य = शठता = पहःगुलु जुइगु

साठेय्य (शठता) घयागु थःके मदुगु गुणयात् दुथें च्चंक्क पहः कया तःषं तायेका फुरफुरे जुया च्चनेगु स्वभाव खः । श्रद्धा धर्मं मदुसां श्रद्धा धर्मं दुथें च्चंक्क; क्षील मदुसां

शील दुथें च्वंक; साहित्य ग्रन्थ अध्ययन मदुसां मस्यूसां सः
 स्यूथें च्वंक भावना कार्य अम्यास याना मतःसां अम्यास याना
 तःम्हथें च्वंक पहः कया धया जुइगु; फुइँ याना जुइगु; तःधंछु
 पहः याना जुइगु खः । आर्यं पुद्गलयाके थुकथं मखयेक पहः
 कया धया ल्हाना जुइगु मदु । सिदा सादा सोळा जुया च्वन ।
 ध्यान अभिज्ञा प्राप्त मजूसां प्राप्त जूम्हथें; सिद्धि मदुसां
 दुम्हथें; न्हापायागु जन्मया खँ स्यूम्हथें कतपिनिगु मनया खँ
 स्यूम्हथें; मार्ग फल विशेष धर्म प्राप्त जूम्हथें; पहः याना
 धया जुइगु शठता अतिकं हे बांमलाः । श्रमण भिक्षु जूसा
 पाराजिक आपत्ति लाइगु खः । जीवनकाछियात भिक्षु जीवन
 सिति वनीगु खः । गृहस्थीयात नं उगु ध्यान अभिज्ञा मार्ग
 फल धर्म लाभ मजुइकं लाभ जूम्हथें पहः कया धया जुल
 धाःसा तःधंगु अपराध दु । मृषावाद अकुशल कर्मय् दकसिवे
 तःधंगु अकुशल कर्म खः । उकिं थुगु शठता धयागु पहःगुलु
 ठग स्वभावं रहित जुया च्वनेगु आवश्यक जू । न्हापायापि
 आचार्यपिसं थुगु शठतायात कुटिलता ब्यकोगु स्वभाव धर्म
 धका भाय् हिला तःगु दु । योग्यगु खः । कुटिलता ब्यकोगु
 स्वभाव हे खः । तर आथिक विषयय् ठगे यायेगुयात नं
 कुटिलता बेइमानी धका धायेमाः । उकिं उलि सुनिश्चित मजू ।
 स्पष्ट मजू । पहः कायेगु फुइँ यायेगु धायेवले स्पष्ट जू ।
 द्वनिथाय् मदु । मदुगु गुणं पहः कया फुइँ यायेगु धयागु अर्थ
 प्रकट जुया सी दु । उकिं जि उगु शठता पदयात पहः कायेगु
 फुइँ यायेगु धका भाय् हिला तयागु खः ।

भावना धर्म उदयोग व अभ्यास याना च्वंपि योगीपिके
 शकता घयागु थुगु पहः कायेगु फुई यायेगु कुटिलता बेइमानी
 स्वभाव रहित जुया सिदा सादा सोका जुइगु अत्यावश्यक खः ।
 अथे जुया प्रधानियंग न्यागुली थुगु ऋजु गुणयात छगू अंगया
 रूप्य दुध्याका कना तया बिज्यागु खः । गुकथं धाःसा—

प्रधानियंग न्यागू

(१) सद्धो होति सद्बहति तथागतस्स बोधि । सद्धो होति =
 विश्वास व प्रसन्न ताइगु श्रद्धा धर्मं परिपूर्णं जू; तथागतस्स
 बोधि = तथागतयागु बुद्धभाव बोधिज्ञानयात; सद्बहति =
 विश्वास याः । तथागतं सम्पूर्णं धर्मयात निरवशेष रूपं सीका
 कना बिज्यात घयागुयात विश्वास याना तयेमाः । थौं कन्हे
 जूसा भावना धर्म स्यने कने याइम्ह कर्मस्थानाचार्ययात नं
 उदयोग व अभ्यास याये माःगु विधि पद्धतियात नं विश्वास
 यायेगु आवश्यक जू । विश्वास मन्त धाःसा उदयोग व
 अभ्यास याइ मखु । विश्वास दुसा तिनि निर्धक्क पूर्वक प्रयत्न
 पूर्वक उदयोग व अभ्यास याये फइ । उकिं तथागतयात
 विश्वास यायेगु उदयोग व अभ्यास याये फइगुया कारण अंग
 प्रधानियंग छगू खः ।

(२) अप्पमाधी होति अप्पत्ताकुले = रोग व्याधि भदक
 निरोगीम्ह जुइ । थ्व ला थःत थःमं च्यूता मत्तःसे जोर तीरं

भ्रू'पू' धंक उदधोग व अम्यास याये फयेकि निति क्यना तःगु
 अगे खः । छुं भति रोग दया च्वंसां चित्त क्वीतुल धाःसा
 उदधोग व अम्यास याये फु । उकथं अम्यास याना च्वंच्चं
 रीग समेत लना वने फु । गुलि गुलि ला सीथे सीथे च्वंका
 त्कं भावना धर्म उदधोग व अम्यास याना मार्ग फलय् ध्यंक
 वपि नं दनि । तर ताकाल तक दृढ स्थिर प्रबल रूपं उदधोग
 व अम्यास याये निति जूसा ला निरोगिता आवश्यक जू ।
 उकि थुगु निरोगितायात प्रबल रूपं अम्यास याये फइगुया
 कारण प्रधानियोग छंगूया रूप्य् क्यना तःगु खः ।

(३) असठी होति अभायाची—सकुगु गुणयात पहः कया
 कथनेगु सहु । कुगु बोषयात नं त्वमुया मतःसे उल्लेख याना
 क्यने फयेकेमाः । गुरुयात वा सहधर्मीपिन्त (यथाभूतं अत्तानं
 आविकता) थःके जुया च्वंगु कथं यथार्थता व सत्यतायात
 उल्लेख याना क्यने फयेकेमाः । थःमं अम्यास याना च्वनागु,
 अनुभव यानागु; खना च्वनागुयात गथे खः अथे धायेमु
 र्हायेगु कनेगु खः । थ्वं नं आवश्यक जुया च्वन । रोगी व
 वैदधया दथुइ व्यवहार धायेथें खः । रोगी थःमं खना अनुभव
 याना च्वनागुयात गथे खः अथे धाःसा तिनि वैदध' उचितगु
 वासः बिया वासः याये फइ । रोगी गथे खः अथे जुया च्वंथें
 अंधालि धाःसा वासः धाये थाकु । अथे हेथें अम्यास याना
 च्वंमह योनी अम्यास याना च्वंभागु अनुभव कुया च्वंगुयात
 गथे खः अथे कसा तिनि गुरु योग्य कथं मिले याना निर्देशन

बी फइ । मस्यू मखंगुयात स्यूयें खंयें याना कन धाःसा, अम्यास हे मयासे च्वनेगु दचना च्वनेगुयात मकसे सुचुका त्वपुया तल धाःसा मिले याना बी, निर्देशन बी थाकु । ञ्चे जुया मडुगुयात पहः कया मकयसे दुगु दोषयात त्वःमपुसे सुचुका मतःसे तःतःप्यंक कने क्यने सःगुयात प्रधानियंग छगू धका कना तथा विज्यागु खः । थुगु अंग भाः कना च्वनागु, शठतायात हटे यायेगु लिसे सम्बन्धित खः ।

(४) आरब्धवीरियो विहरति=अकुराल धर्मतय्त हटे याये निर्ति कुशल धर्मतय्त परिपूर्ण जुइके निर्ति वृढ स्थिर प्रबल रूपं विषा मदयेक उदयोग व अम्यास याना च्वनेमाः । भावना धर्म उदयोग व अम्यास याना ला हि पाः जुया गंसिचा जुया गना वंसां थवं; छ्यंगु नसा क्वय् मुक्कं ल्यंसां थल्यं; आर्यं मार्गं फल विशिष्ट धर्मयात प्राप्त मजूतल्ले दि हे मदघुसे उदयोग व अम्यास याना वने धयागु चतुरंग वीर्यं द्वारा उदयोग व अम्यास याना वनेमाः । उकी ला हि गनः वंसां थवं धयागु अंग छगू; छ्यंगु मुक्कं नसा मुक्कं क्वय् मुक्कं ल्यंसा थल्यं धयागु अंग स्वंगू; इपि अंग ४-गुलि पूर्ण जुया च्वंगु जुया चतुरंग वीर्यं धाःगु खः ।

(५) पञ्जवा होति उदयत्थगामिनिया पञ्जाय समजागतो= रूपं व नामस्कन्धतय्गु उत्पत्ति विनाशयात सीके खंके फूगु उदय व्यय प्रज्ञा ज्ञानं पूर्णं जुइमाः । थुगु अंग ला भावना धर्म उदयोग व अम्यास मयानिवं पूर्णं जुइ फइ मखु ।

नकतिनि न्ह अम्यास याना च्वनेबले नं पूर्ण जुइ अःपु मजू ।
 प्रायः याना क्वातुक प्रयत्न पूर्वक उदचोग व अम्यास याना
 यंकल धाःसा न्हेन्हुया दुने पूर्ण जूपि नं दु । सच्छिलय् छम्ह
 निम्ह जक दये यः । गुलिसिके उदचोग व अम्यास सिथिल
 जुया च्वनीगुलि वा प्रकृति ज्ञान क्थातुया च्वनीगुलि किन्हु
 किन्धान्हु आदिं बिका तिनि उदय व्यय ज्ञानय् थ्यनीगु नं दु ।
 गुलिसिके कारण अंगत भंग जुया च्वनीगुलि लच्छि विते
 जूसां थुगु ज्ञानय् मथ्यंपि नं दु । तर प्रयत्न पूर्वक उदचोग व
 अम्यास यात धाःसा खालासाला कथं न्हेन्हुया दुने थुगु ज्ञानय्
 थ्यने यः । थुगु ज्ञानय् थ्यनीबले तेज प्रकाश प्रीति मुख श्रद्धा
 स्मृति विशिष्ट ज्ञानत खना योगी अतिकं प्रसन्न प्रमुदित जुया
 च्वनीगु जुल । अतिकं चित्त उत्साहित जुया दृढ प्रबल जुया
 च्वनीगु जुल । उकिं मार्गं फलय् थ्यनी कथं उदचोग व
 अम्यास याये नितिं बलं पूर्ण जुया वइगु जुया च्वन । अले
 हानं थुगु ज्ञानय् थ्यंम्ह व्यक्ति मार्गं फलयात निश्चित रूपं प्राप्त
 जुइ फूम्ह व्यक्ति नं जुया च्वन । दिपाः मदयेक स्वाकं तुं
 उदचोग व अम्यास याना वन धाःसा गुलिचा मदुवं दुने हे
 मार्गं फलय् थ्यं क वने फु । उकिं थुगु उदय व्यय प्रज्ञा ज्ञानयात
 नं प्रधानियंग छगू धका कना तया बिज्याःगु जुल ।

उगु प्रधानियंग न्यागूयात संक्षिप्तं पतिहाकलं लुमंका
 तयेत स्मरणिका छगू दयेका तया । “दइगु विश्वास, निरोगिता,
 तयेगु चित्त तप्यंक । कुतः दु क्वात्तुसे च्वंगु, खं हनं उदय व्यय । थ्व हे
 खः प्रधानियंग, न्याता अंग नं पूर्ण व ।” उकीयात धायेनु ।—

वङ्गु विश्वास, निरोगिता, तयेगु चित्त तप्यंक ।

कुतः दु क्वात्तुसे च्चंगु, खं हनं उदय व्यय ।

ध्व हे खः प्रधानियंग, न्याता अंग नं पूर्ण व ॥

युपि अंग न्यागुलि सम्पन्नम्ह व्यक्ति भावना धर्मयात
 पू पू वंक नं उदयोग व अभ्यास याये फु । उकथं अभ्यास व
 उदयोग याना विशिष्ट धर्मयात नं वर्तमान जीवनय् हे प्राप्त
 याना काये फु । उकी दुने, विश्वास दु, निरोगी जू, चित्त
 तप्यं, धयागु ला भावना धर्म अभ्यास याये न्ह्यवः हे सम्पन्न
 जुइके फूगु अंगत खः । अये नं गुलि गुलि व्यक्तिपिके भावना
 धर्म अभ्यास याना समाधि ज्ञान विशेषयात माक्व चाक्व
 लुइके धुंका तिनि विश्वास शक्तिमान जुया वङ्गु, मनोवृत्ति
 उं तप्यना वङ्गु नं दया च्चन । क्वात्तुसे क्वात्तुसे च्चंक
 ध्वारा ध्वारा उदयोग व अभ्यास यायेगु धयागु ला उदयोग
 यायेबले जुइगु खः । योगीयागु वीर्यं व प्रयासय् आधारित
 खः । धात्थं उदयोग अभ्यास यात धाःसा धात्थं जुइ फु ।
 उकथं उदयोग व अभ्यास यायेवं नकतिनि कना वयाथं प्यन्हु
 न्यान्हु खुन्हु न्हेन्हुया दुने उत्पत्ति विनाशयात सीकी खंकीगु
 उदय व्यय ज्ञान लुया वये यः । उगु ज्ञान उत्पत्ति जुया
 वइबले तेज प्रकाशयात नं अभूतपूर्व रूपं खंनिगु जुया च्चन ।
 प्रसन्न प्रमुदित जुइगु प्रीतिया कारणं उत्पन्न जुइगु प्रीतिज
 रूपत म्ह छम्हं फिजे जुया च्चनीगुलि तःसक हे जुइ च्चने
 न्ह्याइपुया च्चनीगु जुया च्चन । फेत्तुना च्चनेबले नं वय्य वय्य
 मध्यसे च्चय्य थहाँ वना च्चन ला धयार्थं च्चने च्चने यः । गुलि

गुलि ला घात्थे हे च्वय् थहीं वना च्वने यः । इरु थिरु जुया च्वनेबले न क्वय् ब्य् मध्यसे च्वय् थः ल्हना तःगुथे जुया च्वने यः । चित्त नं शरीर नं अतिकं आनन्दित जुया च्वने यः । स्मृति नं तःसकं बांबांलाना च्वनीगु जुल । विशेष व्यापार म्वाक हे दक्वे दिक्वे चायेका च्वने फु घका मती वने यः । प्रज्ञा ज्ञान नं न्हापां लुया वःगु उत्पत्ति व तना वंगु व्यय स्वभावयात द्रुतगति सिया सिया वना च्वनीगु जुल । उकिं भावना धर्म मार्ग अन्त जुइथाय् तक स्वाकं तु उदघोग व अभ्यास याना वनेया निति छन्द वीर्य बलत पूर्ण जुया वइगु जुल ।

गुलि गुलि थुगु ज्ञान उत्पन्न जुइ घुंका उदघोग व अभ्यास यायेगु बिदा दि फुना वना लिहाँ वने मालीबले तःसकं हे नुगः मच्छिका लिहाँ वने मालिगु जुया च्वन । लिपा अवसरं बीबले लिहाँ बये निति नं छन्द अति दूढ व प्रबल जुइका च्वनीगु जुल । उजोपि व्यक्तिपि लिहाँ बये फुपि हे आपाः जुया च्वन । हानं उदघोग व अभ्यास याइबले नं मृद्धि व पूर्णत्वय् थयंका वनीगु हे आपाः जुया च्वन ।

बांबांलाक उदघोग व अभ्यास मयाःसा मसु

गुलिसिनं ला विस्वास थायेगु श्रद्धाघातु कमजोर जुया च्वनीगुलि याना बांबांलाक उदघोग व अभ्यास मयाः । बांबांलाक उदघोग व अभ्यास मयाइगुलि याना समाधि समेतं

बांबांलाक उत्पन्न मज्जु । नाम व रूपयात विभाजन याना सीकेगु पहः तकं घाये मफु । लच्छि निला बिते जूसां उजाम्ह व्यक्तियात छुं नं विशेष रूपं उत्पन्न जुइगु मडु । उजोम्ह व्यक्ति स्वयं थःमं छुं हे विशेषता लुइका काये मफूगुलि मेपिसं विशिष्ट रूपं लुइका काःगु कनीगु नं-विश्वास मयासे च्वंच्वने यः । व स्वयं थःमं खंसा तिति विश्वास यायेमाः घयागु थौं कन्हेयागु सिद्धान्त लिसे ला मिले जू । तर वं थःमं स्वयं खंका लुइका काये फइ कथं उदघोग व अभ्यास मयाःगुलि मखंगु मलुइकूगुयात नं दुथ्याका बिचाः याये फयेकेमाः । थःमं मेपिसथें बांबांलाक उदघोग व अभ्यास मयात घाःसा मेपिसथें विशेषता खंके फइ मखु । अले हानं “स्वयं खंसा तिति विश्वास याये” घयागुयात दक्कभनं प्रयोग यानां मज्जू । प्रकृति मिखां खंके मफूगुयात चश्मां आइग्लासं स्वःसा तिति खंके फइ । थःपि वने मफूगु विश्वया थाय् थासय् वना वये धुं कूम्ह व्यक्ति कंगुलि याना विश्वास याये योग्यगु नं दु । थःपि ध्यंका वने मफुसां चन्द्रलोकय् समेतं ध्यंका वये धुं कूम्ह व्यक्ति ध्यना वये धुं गु जुया उकीयात नं विश्वास यायेमाः । घर्म स्वभाव घयागु अतिकं शूक्ष्म । पारमी ज्ञान मदया मध्यनिगु नं दु । अभ्यास पूर्णं मजुया मध्यनिगु नं दु । कर्मान्तराय विपाकन्तराय वीतिक्रमन्तराय आर्युपवादान्तराय घयागु थुजागु अन्तरायत दया नं ध्यंके मफइगु दया च्वन । तर प्रायः याना उदघोग व अभ्यास कमजोर जुया समाधि उत्पन्न मजुइगुलि ज्ञान उत्पन्न मजुइगु हे आपाः जुया च्वन ।

उजोपि व्यक्तिपि नं कम ला कम हे धायेमाः । सच्छिलय् छम्ह निम्ह बाहेक आपाः जुइ खाः मवः । उकथं उदचोग व अभ्यास कमजोर जुया समाधि मजुइपि व्यक्तिपिके ला न्ह्यवः भति भति दया च्वंगु श्रद्धा धर्म तक स्यना वने यः । उकि उकथं बाबांलाक उदचोग व अभ्यास याये मफुसा ला न्ह्यवः हे उदचोग व अभ्यास मयासे च्वनेगु हे बेश जू । अभ्यास जति शुरु याये धुसेलि मेपिसंथे पू पू वंक हे उदचोग व अभ्यास याःसा तिनि आपाः लाभ दइगु जुया च्वन ।

क्वात्तुक क्वात्तुक प्रयत्न पूर्वक उदचोग व अभ्यास याना यंकल धाःसा मेपिसंथे हे विशेष विशेष रूपं खंका काये फइ । गुलिसिनं इमिसं स्वयं थःमं अनुभव याना लुइकागु खँ कनिगु अति हे स्पष्ट । वयस्कपि नं दु । युवकावस्थायापि नं दु । पुरुष पक्षय् नं दु । स्त्री पक्षय् नं दु । भिक्षु पक्षय् नं दु । गुलिसिनं धर्म ग्रन्थत छुं छुं हे अध्ययन याये मनं । उमेर नं ११-दँ, १२-दँति तिनि दुपि मचा धाये त्वःनिपि । कनीगु पहः तःसकं हे स्पष्ट । ग्रन्थयागु धापू लिसे नं पाय्छि जू । तःसकं लयताये बहः जू । व थःमं अनुभव याये मनंनिसां विश्वास याये बहःगु खः । जि नं वंथे सीके फयेक उदचोग व अभ्यास याये धका मन उत्साहित जुइकेथाय् दु । उकथं उत्साहित जुया उदचोग व अभ्यास याना यंकल धाःसा प्रदानियंग न्यागू मध्ययागु थुगु उदय व्यय ज्ञानयात नं गुलिचा मदुवं खंका काये फइ । उगु ज्ञानयात खन धाःसा मार्ग ज्ञान फल ज्ञानय् थ्यंकेत नं मन धुक्क तःसां जिल ।

तथागतं सःता बिज्याना च्वंगु-दु.

तयेगु चित्त तप्यंक धयागु अंग सम्बन्धय् तथागतं
 “एतु बिञ्जूर पुरिसो असठो अमायाची उज्जुअतिको = व्यसक्तोगु छले
 याथे मसःगु तप्यंगु चित्त दुम्ह व्यक्ति थुगु शासनय् वा
 अववाद अनुशासन अनुरूप आचरण यात धाःसा न्हेदँया दुने,
 वा खुदँ आबिया दुने अन्तय् न्हेन्हुया दुने अरहन्त फल विशेष
 धर्मयात लाभ याना काथे फु” धका निर्भीक पूर्वक सःता
 बिज्यात । बोधिराज कुमार सूत्रय् ला “बहनी अववाद
 अनुशासन ग्रहण याना उदयोग व अभ्यास यात धाःसा सुथय्
 विशेष धर्म लाभ जुइ । सुथय् अववाद अनुशासन ग्रहण याना
 उदयोग व अभ्यास यात धाःसा बहनी विशेष धर्म लाभ जुइ”
 धका तकं स्वीकार याना आज्ञा दयेका बिज्याना तःगु दनि ।
 उकथं आज्ञा दयेका बिज्याःगु अनुसार बुद्धकालीन अवस्थाय्
 ला तप्यंपि प्रज्ञावान व्यक्तिपिसं अववाद अनुशासन अनुसार
 उदयोग व अभ्यास याना विशेष धर्म लाभ याना काइगु जुया
 च्वन । ताकाल कथं न्हेदँया दुने शीघ्र कथं न्हेन्हुया दुने
 अनासामि वा अरहन्त जुया बिज्याइगु जुया च्वन । उकथं न्हेदँ
 वा न्हेन्हुया दुने विशेष धर्म प्राप्त जूपि पुद्गलपि मध्यम नेय्य
 पुद्गलपि, नेय्य पुद्गलपि मध्यय् मध्यस्थपि पुद्गलपि जुया
 च्वन धका स्मृतिप्रस्थान-सूत्र व्याख्या अर्थकथाय् कथना तःगु
 दु । तीक्ष्ण नेय्य पुद्गलपिसं ला बोधिराजकुमार सूत्रय् आज्ञा
 दयेका तथा बिज्याःथें चच्छिया भित्तय् निहच्छिया भित्तम् हे
 विशेष धर्म प्राप्त याइगु जुया च्वन ।

७-न्हया दुने धर्म लाभ जुइगु तकं अति दुर्लभ

थौं कन्हैयागु युगय् ला जिमिगु क्षमतां भ्यावे जुक्व धायेगु खःसा चच्छया दुने निहच्छया दुने विशेष धर्म लाभ जुइका वन धका लुमंका तये वहःम्ह व्यक्ति ध्वदुइके मनंनि । ७-न्हतिया दुने विशेष धर्म लाभ जुल धका लुमंका तये वहःपि व्यक्तिपि तकं अति दुर्लभ । द्वःछी छम्हति दइ धका जक अनुमान यायेथाय् दु । गुलि व्यक्तिपिसं ला “छको फेतुइगुया दुने तकं धर्म लाभ जुइक क्यने फु” धका धया च्वनिगु खः । घात्थे सत्य व सही खःसा ला लयताया खँ हे जुल । गुलिसिनं ला “इमिसं कंगु उपदेश न्यना सि जक स्यूसां गाः हँ; भाविता याये माःगु, उदचोग व अभ्यास याये माःगु तकं मद्रु हँ”; थुकथं कना क्यना च्वंगु दु । व ला भावना धर्म उदचोग व अभ्यास याये मंमद्रुपि अलसि व्यक्तिपिनि निति खुशी जुइ वहःगु खँ खः । थन बिचाः याये माःगु ला तथागतं समेतं कने मात्रं न्यने मात्रं विशेष धर्म लाभ याये मद्रुपि नेय्य पुद्गलपिन्त भावना धर्म उदचोग व अभ्यास याका बिज्याये माः । व लिसे तुलना याना स्वयेगु खः ।

धर्मचक्र सूत्र देशना याना बिज्याबले

तथागतं दकसिबे फ्हापां धर्मचक्र देशना कना बिज्यात ।
उगु अवस्थाब् मनुष्यपिनि मध्यय् उपदेश न्यने दुपि व्यक्तिपि

पञ्चवर्गीपि न्याम्ह जक दुगु जुल । इपि न्याम्ह मध्यय् उपदेश
 न्यना च्वंच्वं श्रोतापत्ति मार्गं फल विशेष धर्म लाभ जूम्ह
 आयुष्मान कौण्डिन्य छम्ह जक दुगु जुल । बाकि ४-म्हसित
 उपदेश न्यना च्वंच्वं विशेष धर्म लाभ मजू । उर्कि उगु उपदेश
 न्यने धुसैं निसैं भावना धर्म उदद्योग व अभ्यास यायेमाः ।
 तथागतं इमिसं सामना याये माःगु कर्मस्थानया उपक्लेशतयत्
 शुद्ध याना मरम्मत याना बिया बिज्यात । इपि प्यम्ह मध्यय्
 आयुष्मान वप्प छन्हुति उदद्योग व अभ्यास याना तिनि
 श्रोतापन्न जुल । आयुष्मान भद्दिय २-न्हुति उदद्योग व
 अभ्यास याना तिनि श्रोतापन्न जुल । आयुष्मान महानाम
 ३-न्हुति उदद्योग व अभ्यास याना तिनि श्रोतापन्न जुल ।
 आयुष्मान अस्सजि ४-न्हुति उदद्योग व अभ्यास याना तिनि
 श्रोतापन्न जुल । अनं लिपा तथागतया पुत्र राहुलयात नं तथागतं
 भावना धर्म उदद्योग व अभ्यास याके बिया बिज्यात ।
 आयुष्मान राहुलं न्हेदँया उमेरं निसैं भावना धर्म अभ्यास याये
 माल । २०-दँया उमेरय् उपसम्पन्न जुइ धुंका अरहन्त जुया
 बिज्यात । आयुष्मान महामौद्गल्यायन श्रोतापन्न जुइ धुंका
 लिपा न्हेन्हु उदद्योग व अभ्यास याना तिनि अरहन्त जुया
 बिज्यात । आयुष्मान सारिपुत्र श्रोतापन्न जुइ धुंका १५-न्हु
 तक उदद्योग व अभ्यास याना तिनि अरहन्त जुया बिज्यात ।
 आयुष्मान आनन्द तथागत परिनिर्वाण जुया बिज्याये धुंका
 १-लां मयाक लिपा च्छि यकं चक्रमण यायां जोरतोर्
 उदद्योग व अभ्यास याये धुंका तिनि अरहन्त जुया बिज्यात ।

उपदेश न्यन्यं मार्गकलम् ध्यनीगुली नं भाषिता यायेगु हु [२५७]

इपि फुककयात आधार कया स्वल धाःसा उपदेश न्यने मात्रं
सीके मात्रं ज्या सिद्ध मजूगु, भावना धर्म उदधोग व अभ्यास
याःसा तिनि सिद्ध जुइगु खँ निर्णय याये फु । यदि उदधोग व
अभ्यास हे थाये म्वाक न्यने मात्रं सीके मात्रं सिद्ध जुइगु जूसा
आयुष्मान वप्पादि पञ्चवर्गीय ४-प्यम्हसित तथागतं भावना
धर्म उदधोग व अभ्यास याका विज्याइ मखु जुइ । राहुलयात
नं अभ्यास याका विज्याइ मखु जुइ । आयुष्मान मौद्गल्यायन,
आयुष्मान सारिपुत्रपिन्त नं अभ्यास याका विज्याइ मखु जुइ ।
आयुष्मान आनन्द बुद्धोपदेश दक्खं न्यना सीका हे तये धुं कूम्ह-
खः । उकिं सी जक सीके मात्रं ज्या सिद्ध जुइगु जूसा उदधोग
व अभ्यास थाये माःगु आवश्यक दइ मखु । तर आयुष्मान
आनन्द चच्छि यंकं जोरतोरं उदधोग व अभ्यास याना तिनि
अरहन्त जुया विज्जात । अथे जुया सी जक सीके मात्रं
अशेषयात हटे थायेगु कृत्य धार्यं ज्ञान द्वारा निर्वाचयात
साम्मतकार थायेगु कृत्य सिद्ध मजू । समय विपर्यया धर्मयात
पूर्वं रूपं उदधोग व अभ्यास याःसा तिनि इपि कृत्यत सिद्ध
जुइगु खः थायागु खँ सुनिश्चित रूपं सुमंका थायेका तयेसाः ।

उपदेश न्यन्यं मार्गकलम् ध्यनीगुली नं भाषिता यायेगु हु

आयुष्मान कौण्डिन्य स्वप्तिर धर्मकक सूत्रोपदेश न्यन्यं
ओत्तपन्न जुया विज्जात । पञ्चवर्गीयं शिखापि प्याम्हं अनात्म-
सत्तात्तं बुद्धोपदेश न्यन्यं अरहन्तं जुया विज्जात । सन्तति

महामात्य गाथा छपु उपदेश न्यन्यं अरहन्त जुल । पटाचारा
 थेरी गाथा छपु उपदेश न्यन्यं श्रोतापन्न जुल । उकथं उपदेश
 न्यन्यं मार्गं फल लाभ जुइगु नं स्मृतिप्रस्थान ४-गू मध्यय् छगू
 छगुलि भाविता याना मार्गं फल लाभ जुइगु खँयात महास्मृति-
 प्रस्थान सूत्रया व्याख्या अर्थकथाय् थुकथं क्यना तल ।--

यस्मा पन कायवेदनाच्चित्तधम्मेषु किञ्चि धम्मं अनामसित्वा
 भावना नाम नत्थि; तस्मा तेषि इमिनाव मग्गेन लोकरिवेचे
 सम्मतिस्कन्ता ति वेदितव्वा ।

पन=गाथा छपु उपदेश न्यने मात्रं धार्यं मार्गं फल
 धर्मं लाभ जुइगु प्रवरयं छःसां; कायवेदनाच्चित्तधम्मेषु=रूप-
 समूह काय, अनुभूति वेदना, आरम्भणयात सीकीगु चित्त व
 स्वभाव धर्मं धयागु कुपि धर्मंत मध्यय्; किञ्चि धम्मं=छुं छगू
 धर्मंयात तत्कं; अनामसित्वा=पराभर्शन यायेगु भाविता याना
 कायेकेगु मयासे; भावना नाम=प्रज्ञा बुद्धि जुइकीयु भावना
 धयागु; यस्मा=गुमु कारणं याना; नत्थि=नहु; तस्मा=
 उकि; तेषि=उपदेश न्यना छब्बं धार्यं मार्गं फल लाभ जूपि
 छपि ध्यत्तित्थिपिण्ह नं; इमिनाव मग्गेन=रूप समूह काय, अनुभूति
 वेदना, आरम्भणयात सीकीगु चित्त व स्वभाव धर्मं मात्र
 धम्मन् ४-गू धर्मंयात भाविता याना कायेका सीके माःगु थुगु
 स्मृतिप्रस्थान मार्गं द्वारा हे; लोकरिवेचे सम्मतिस्कन्तति=लोकर-
 काह विलापं धत्तिक्कमणजुया वत्त धका; वेदितव्वा=सीकेमाः ।

उपदेश न्यूनं मार्गफलं ध्यनीगुणी नं भाविता चायेगु दु [२२९]

संक्षिप्त तात्पर्यं ला गाथा छपु छगू पाद उपदेश न्यना
 सन्तति महामार्य अरहन्त जुया शोक अतिक्रमण जुया वंगु
 शोक मुक्त जुया वंगु नं अवश्यं सः । पटाचारा थेरी श्रोतापन्न
 जुया परिदेवं अतिक्रमण जुया वंगु नं अवश्यं सः । तर इपि
 स्मृतिप्रस्थान विधि कथं भाविता याना चायेकेगु मदयेक न्यना
 मात्रं आर्यं मार्गं फलय् ध्यंक वंगु ला मखु । छाया घाःसा-काय,
 वेदना, चित्त, धर्म घ्यागु थुपि प्यंगू मध्यय् छगू मखु छगूयात
 भाविता याना मचायेकुसे विपश्यना प्रज्ञायात थजु, आर्यं मार्गं
 प्रज्ञायात थजु, वृद्धि जुइकीगु भावना घ्यागु उत्पत्ति जुइगु
 चलन मदु; रूप समूह काय धर्मयात थजु थुपि प्यंगू मध्यय्
 छगू छगूयात भाविता याना चायेकुसा तिनि विपश्यना प्रज्ञा
 नं उत्पन्न जुइ फु; आर्यं मार्गं प्रज्ञा नं उत्पन्न जुइ फु । उकि
 उपदेश न्यूनं मार्गं फलय् ध्यना श्रोतापन्नादि जुया ध्वन;
 उक्तं विशेष धर्म लाभ जुया शोक विलापं अतिक्रमण जुया
 वना ध्वन घ्यागु स्मृतिप्रस्थान विधि कथं भाविता याना
 चायेका जुया वंगु सः । अथे हे उपदेश न्यूनं मार्गं फलं विशेष
 धर्मं स्थाकं जूनि व्यक्तियि धाक्व नं स्मृतिप्रस्थान विधि कथं
 भाविता याना चायेका सीका सिका लोका जुइना वनीति अकं
 सः । भाविता याना चायेकेगु स्मृतिप्रस्थान विधि विमो न्यना
 मन्त्रं सीका मात्रं मार्गं फल लाभ जूनु, जुइगु मखु धर्मा धर्मि
 धर्मं जुइक कयना तःगु सः । उकि "धर्मि सीकेगु वुइकेगु
 यायेवं गा; भावना धर्म उदधोग व अभ्यासं यीय माःगु मपु"
 धर्म कना कयना जुया ध्वंगु सः प्रत्य प्रमाणं चलनपु सः उकि

जुया च्वन; ग्रन्थ प्रमाणं अलगमु जक मखु; तथागतयागु वचन लिसे नं विरोध जुया च्वन ।

बुद्ध-वचनलिसे विरोध पहः

तथागतं ह्यलं द्वः सूत्रय् शमथ विपश्यना भावनायात् वृद्धि याये निति; उदद्योग व अम्यास याये निति प्रष्ट प्रष्ट रूपं कना विज्याना तःगु दु । धर्मचक्र सूत्रय् आर्य मार्गं सत्य-यात् मावेत्तम्बं=उत्पत्ति जुइकेमाः, वृद्धि जुइकेमाः धका कना थका विज्यात् । अनात्म लक्षणादि आपालं आपालं सूत्रय् पञ्चस्कन्ध रूप व नाम धर्मतयत् अनित्य, दुःख, अनात्म धका गये खः अथे खकेत भाविता यायेत कना थका विज्यात् । दीर्घनिकाय श्रामण्य फल सूत्रादी पठमं कनं उपसम्बज्ज विहरति=आदि धका प्रथमध्यान समापत्तितयत् नं वृद्धि जुइके निति कना थका विज्यात् । आषट्ठनाय चित्तं अग्गीहरति—आदि धका विपश्यना ज्ञान वृद्धि जुइकेया निति नं कना विज्यात् । समाधावरं संयुक्त पाली चित्तं पञ्चक नाववं=समाधियात् नं, विषयवना प्रमावत्त नं वृद्धि जुइकेमा धाःसा तृष्णा ग्वाःयात् (जासयात्) प्पम्मे कइ धका कना विज्यात् । स्मृतिप्रस्थान संयुक्त पाली चत्तरो ततिप्पुत्तमे भावेव्याप्ति=प्यंगु स्मृतिप्रस्थान-वात्त भाविता वावेमाः धका कना विज्यात् । उमु संयुक्तय् हे धनिष्ट रूपं हेमखेम दुपिन्त स्मृतिप्रस्थान प्यंगु वृद्धि जुइकेया निति प्रेरया बीमाः धका नं कना विज्यात् । सत्य संयुक्तय्

प्यंगू सत्त्वघात स्तीके फ़्लेक कोणे करणीयो=उदद्योग यायेनाः
घका कना बिज्यात । प्रधानियंग न्यागू क्यना तःगुली
आर्यबोरियो—आदि घका जोरतोरं उदद्योग व अम्यास याये
निर्ति निर्देशन बिया थका बिज्यात । निदान वर्ग संयुक्त
दशबल सूत्रय् “छयंगु नसा क्वैय् जक ल्यंसां यलयं; ला हि
गना वंसां थवं; इष्टगु आर्यं मार्गं फलय् मध्यंतल्ले दिपाः
मदयेक उदद्योग व अम्यास याना वने” घका बुकथं चतुरंग
वीर्ययात अधिष्ठान याना जोरतोरं उदद्योग याना यंके निर्ति
निर्देशन बिया बिज्यात । अंगुत्तर पालि दुक्कनिपात्त उपज्ञात
सूत्रय् नं थये हे निर्देशन बिया बिज्यात । मूलपण्णास पालि
महागोखिग सूत्रय् ला तथागतं स्वयं थःमं उदद्योग व अम्यास
याना विज्याःथं अधिष्ठान याना उदद्योग याये निर्ति सूचित
याना बिज्यात । गुकथ घाःसा— “आश्रव क्लेशं चित्त मुक्त
कसूत्तले धुगु मुलेपति पल्लककल्लमयात्त स्वंके मकुत्त” घका
अधिष्ठान याना उदद्योग यात घाःसा दकसिबे उत्तम घका
सूचित याना बिज्यात । तथागतं बुद्ध जुया विज्याइंगु बैशास
पुन्ही खुनु प्रथम यामय् उकथं अधिष्ठान याना फेतुना बिज्याये
धुंका अक्खियंके जोरतोरं उदद्योग याना बिज्यात । उकथं
उदद्योग याना विज्याःगुलि प्रथम यामय् पूर्वनिवात्त अभिज्ञा
लाम याना बिज्यात । द्वितीय यामय् (बाया इलय्) दिव्व-
चक्षु अभिज्ञा लाम याना बिज्यात । अन्तिम यामय् (नसंचा
इलय्) प्रतीत्य समुत्पादयात् प्रत्यवेक्षण याना उपादानस्कन्ध-
स्यगु उत्पत्ति विनाशयात् भावित्त याना विपश्यना ज्ञान वृद्धि

जुइका बिज्यात । विशुद्धिमार्गं क्यना तःगु रूप सप्तक भाविता विधि, नाम सप्तक भाविता विधि सहित अनेक भाविता विधि द्वारा भाविता याना विपश्यना ज्ञानतयत् निरवशेष रूप सम्पूर्ण जुइक वृद्धि जुइका बिज्यात । उकथं वृद्धि जुइका आर्य मार्ग फल ज्ञान ४-तँ क्रमशः थहाँ बिज्याना बुद्धत्वय् थ्यंक बिज्यात । उगु चच्छियंक पल्लंकासनयात मस्यंकुसे जोरतोरं उदयोग याना बिज्यात । उकीयात उद्देश्य याना मुलेपति थ्याना छगू हे भासनय् अरहत्त फलय् थ्यनी कथं जोरतोरं उदयोग व अभ्यास याये निति सूचित याना बिज्याःगु जुया च्वन ।

उकथं तथागतं ब्रह्मं द्वः सूत्रय् मार्गं फल धर्म विशेष लाभ जुइ कथं उदयोग व अभ्यास याये निति जक निर्देशन बिज्या बिज्याना तःगु जुया “न्यं जक न्यना सी जक सीकेवं गाः; भावना धर्म अभ्यास याये माःगु मडु” धका धाइगु खँ तथागतया वचनलिसे तःतःप्यंक विरोधी जुया च्वन । उकिं गुरु जुइम्हं “धर्मं लाभ जुल, ज्या-खँ सिद्ध जुल” धका धायेवं निर्झंक जुया च्वनां मज्यू । “क्लेशयात शान्त जुइकीगु शुद्ध धर्म खः ला; भःगु सन्तानय् (थःके) शान्त याये बहःगु वलेशत शान्त जू ला” धयागुयात परीक्षण याना स्वयेगु नं आवश्यक जुया च्वन ।

खालासाखा ई लच्छिति माः

जि कर्मस्थान क्यना वया च्वनागु ३२-दँ दत्त । उगु

३२-दँया दुने लुइकाःगु कथं ७-न्हुतिया दुने विपश्यना
 ज्ञानक्रम उत्पत्ति जूगु गतिविधियात पूपू वंक कने फूपि व्यक्त्तिपि
 अति हे दुर्लभ । प्रायः याना २०-न्हु ३०-न्हुति मयाक विते
 जुइ धुंका तिनि विपश्यना ज्ञानक्रम उत्पत्ति जुइगु गतिविधि-
 यात सम्पूर्ण रूपं कने फये यः । लत्याः निला दयेका तिनि
 पूपू वंक कने फूपि व्यक्त्तिपि नं आपाः दु । ३-ला ४-ला बीक
 उदचोग व अभ्यास याये माःपि व्यक्त्तिपि नं दु । तर निर्देशन
 बमोजिम क्वातुक क्वातुक उदचोग व अभ्यास याना यंकल
 धाःसा ला लच्छिया दुने लच्छि मयाकया दुने पूपू वंक कने
 फूपि हे आपाः जुया च्वन । उकि उगु लच्छि लच्छि मयाकगु
 समययात खालासाला डिग्री (समयावधि) तया उदचोग व
 अभ्यास याना यंके निरति प्रेरणा व उत्साह बिया च्वना ।
 उकीयात हे गुलिसिनं गुलि याकनं धका दोषारोपण यान्त
 च्वन तिनि । उकथं दोषारोपण यायेगु योग्य मजू । छाब्
 धाःसा तथागतं “थःगु धर्म मार्गं धर्मं पद्धति श्रेष्ठ पवित्र व
 यथार्थं जुया च्वंगुलि न्हिच्छि लच्छि, चच्छिया दुने, ७-न्हैन्हुय
 दुने समेतं अनागामि अरहन्त जुइ फु” धका प्रशंसा यान्त
 कना तया बिज्याःगुली “चानं न्हिनं अटूट रूपं दिपाः मदयेक
 लच्छि मयाक उदचोग व अभ्यास याना तकं धर्म विशेष लाभ
 याये फइ मखु, मफु” धका धायेगु जू वनीगु जुया बुद्ध-वचन-
 यात आक्षेप यायेगु नं जू वं । क्वह्यंकेगु नं जू वं । उदचोग
 व अभ्यास याये मंमदइगु कथं रोके यायेगु व बाधा बीगु नं
 जू वं । उकि हे खः ।

आवश्यक खँ ला सही मार्ग ऋषु स्वभाव व उदघोग हे खः

आवश्यक खँ ला तथागत प्रवेदित महास्मृतिप्रस्थान सूत्रादि देशनात लिसे मिले जूगु सही मार्ग पढति नं जुइमाः । (एहि विद्भु पुरित्तो अस्तठो अमायावी उजुजातिको) धका कना तथा बिज्यागु अनुसार माया शठतां रहित जुया तःतःप्यंक स्वीकार याना घाये ल्हाये सःम्ह योगी नं जुइमाः । गुरुं निर्देशन ब्यूबें नं उदघोग व अभ्यास यायेमाः । इपि आवश्यक खः । अबे जुया जिपि कर्मस्थानाचार्यपिसं महास्मृतिप्रस्थान सूत्रादि बुद्धोपदेश लिसे मिले जुइक उदघोग विधि अभ्यास पढतियात शिष्य भोगीपिन्त निर्देशित यायेमाः । योगि नं निर्देशन बमोजिम चानं निहनं दिपाः मदयेक भाविता याना चायेका च्वन ; उदघोग व अभ्यास याना स्वयं थःमं लुइकागु स्यूगुयात लुगु स्यूगु अनुसार कन ; उगु कंगु खँयात न्यना शुम्ह योगीयाके गुगु ज्ञान उत्पन्न जुइ धुं कल ; गुगु ज्ञान श्रेणी ध्यने धुं कल धका जिपि कर्मस्थानाचार्यपिसं लुमंका चायेका तयेमाः । अन्तिम विषयना ज्ञानक्रम पूर्ण जुया आर्यं मार्गं ज्ञान द्वारा निर्वाण लूगु खंगुयात कनीबले नं उकीयात लुमंका चायेका तयेमाः । उकीयात लुमंका चायेका तथा शिष्य भोगीयात अभ्यस्त जुइ कथं हानं उदघोग व अभ्यास याके बिया तयेमाः । उकर्यं उदघोग व अभ्यास याना 'अभ्यस्त जुइ गात, सइगु जुल' धका निर्घंक्क जुइगु अवस्थाय विषयना ज्ञान तमं खँ

। आशयक वं ला सही मार्ग श्चु स्वभाव व उपयोग हे सः [२६२]

उत्पत्ति जुइगु पहः व मार्ग फल ज्ञान प्रत्यक्षेण ज्ञानत उत्पत्ति
जुइगु पहःयात उल्लेख याना क्यनीगु ज्ञानक्रम उपदेशयात
जिपि कर्मस्थानाचार्यपिसं कनेमाः । उगु ज्ञानक्रम उपदेश
न्वना शिष्य योगि स्वयं यःमं लुइकागु, सीकागु पहः लिसे दाजे
याना स्वया गुगु ज्ञानय् ध्यान धका यःयःमं हे निर्णय
यायेमाः । जिमिसं ला शिष्य योगीयात “शुगु ज्ञानय् ध्यान,
मार्ग फलय् ध्यान, श्रोतापत्र जुल” आदि षका निर्णय यायेगु,
कनेगु मयाना । यःयःमं हे निर्णय याकेगु सीके बीगु याना
चवमा । जिमिसं ला “फलानागु ज्ञानय् ध्यान, मार्ग फलय्
ध्यान, श्रोतापत्र जुल” आदि षका बुकयं निर्णय मबिया ।

तर अये नं गुलिसिनं जिमिसं निर्णय याना व्यूथं छुथं
याना निन्दा उपहास याना च्वन । व ला सत्यं व तथ्य निहीन
आरोप जक जुल । हानं गुलिसिनं “कर्मस्थानाचार्य जुया यः
शिष्ययात श्रोतापत्र जुल आदि षका निर्णय बी मफगु मस्ति
मलाः” षका नं धया च्वन । व ला इमिगु दृष्टि थातय्
मलाःगु जक सः । शासनिक परम्परा कथं ला थातय् हे लाना
च्वंगु दु । गुकथं धाःसा- तथागत शासनय् तथागत छम्हेसिनं
जक “फलानागु श्रोतापत्र जुल; सकुदागामि जुल, अनागामि
जुल, अरहन्त जुल” षका कने विज्जंदिगु सः । तथागत
बाहेक आयुष्मान सारिपुत्रं तं उकथं कनेगु निर्णय बीगु,
विष्णु तं महु । उकिं जिमिसं निर्णय मबियागु शासनिक
परम्परा लिसे ला वासय् लाना च्वंगु दु ।

मेगु विषय छनू छु धाःसा- जिपि कर्मस्थानाचार्य

जुया च्वने माःगु बैदद्य जुया च्वनेयें खः । न्हापा न्हापायाम्पि
 बैदद्यराजपिके रोगीतय्स जाँच बुक यायेगु विभिन्न क्रिया
 परिकारत मद्दुनि । रोगीया परिस्थिति स्वया, ल्हातं नाडी
 जाँचे याना रोगयात अनुमान याये माःगु जुया च्वन । रोगि
 धमःगु खँयात नं आधार कया रोगया गतिविधियात सीके
 चायेके माःगु जुया च्वन । यदि रोगि गये खः अये सही रूपं
 मधाल धाःसा बैदद्यराजया अनुमान द्वा वने फु । अये हेयें
 योगि गये खः अये सही रूपं मधाल धाःसा कर्मस्थानाचार्यया
 नं अनुमान द्व वने फु । उकि भावना धर्म उदचोग व अम्यास
 याइम्ह योगि माया शठतां रहित जुया थःमं लुइकागु स्यूगु
 जक सही रूपं कनेगु आवश्यक जू । कर्मस्थानाचार्यं नं शिष्य
 योगि धाक्वयात लुमंका चायेका तथा ज्ञानक्रम उत्पत्ति पहः
 यात कनेगु कयनेषु द्वारा थःथमं तुं निर्णय बीकेगु हे जक
 सर्वोचित जुया च्वन । उकि भावना धर्म उदचोग व अम्यास
 याना च्वंम्ह योगीं पहः कया तकल याना कनेगु कयनेगु शठतां
 रहित जुया तःतःप्यंक कनेगु कयनेगु अत्यावश्यक जुया च्वन ।
 उगु शठतायात हटे वये निरिति तथागतं—

परे=मेवि व्यक्तिपि; सठा=पहःगुलु जुया कर्म
 कुलुलु फुई कयना कइ ल्हातपि; मविस्तमित=जुया च्वनी;
 एतव=बुगु वासव; मयं=विधि; असठा=पहः कयेकुलि रहित
 जुया श्रुजु स्वभाव कुपि; मविस्तामस्ति=जुया च्वने कयत;
 सल्लेखो=कलेरायात सल्लेख वा; जुइकीनु आचरणकयत;
 कस्मिंशो=आचरण धारोषाः; आदि अक न्यागु वार हे कना

३१-माया=थःगु दोषयात त्वपुया छले यायेगु [२६७]

विज्यात । उकी मध्यय् न्हापांगु छगू वारयात धया अशिष्ठान यायेनु ।--

(३०) मेपि व्यक्तिपि पहःगुलु बकं फुसुलुगु फुईबाज जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला पहःगुलु जुइगुलि रहित जुया तप्यपि जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

३१-माया=थःगु दोषयात त्वपुया छले यायेगु

माया-धयागु थःगु दोषयात मेपिसं मसीक त्वपुया छले यायेगु स्वभाव खः । थुगु माया विषयय् ला शठतायात कनागुली दुध्याये माक्व दुध्याना च्वने धुंकल । गुलिसिनं थःगु शील शिक्षापद स्यना च्वंगुयात मेपिसं मसीक त्वपुया तइगु जुया च्वन । शील विनाशया दोषयात कना क्यना जुया च्वन । शीलयागु लाभयात नं कना क्यना जुया च्वन । न्यना च्वपि व्यक्तिपिसं “शीलयात गौरव तइम्ह व्यक्ति खनि, शील परिशुद्धम्ह व्यक्ति खनि” धका भाःपीके बी मास्ते वया धाइगु खः । गुलिसिनं धुतांग व्रत धारण याइगु जुया च्वन । भावना कार्ययात उदचोग व अभ्यास याइगु जुया च्वन । व गुण थहाँ वंक पहः काःगु मखु । शील विनाश जूगु मेपिसं मसीक त्वपूगु खः । उकि शठता मखु, माया हे खः । गुलिसिनं थःगु कर्तव्य समय पूर्वक पालन मयासे नं परीक्षण याइम्ह सुपरिवेक्षक व्यक्ति वइगु अवस्थाय् तःसकं कोशिस याना याना च्वनीगु जुया च्वन । थ्व नं माया खः । गुलिसिनं ज्या धाःसा बांलाक

मयासे सन्देशयात जक बांबांलाक च्वया विय च्वनीगु जुया च्वन । ध्व नं माया खः । गुलिसिनं लिउने अनर्थ ज्या-खं याना घया जुया च्वना ख्वालय् न्ह्योने घाःसा अर्थ बहन याना च्वंन्ह्ये च्वंक अर्थ यःन्ह्ये च्वंक घया ल्हाना च्वनीगु । ध्व नं माया खः । भावना धर्म अम्यास याइगु अवस्थाय् नं गुरुं घाःथे अम्यास मयाःसे अम्यास याना च्वंथे च्वंक घया ल्हाना कना च्वनीगु जुया च्वन । ध्व नं माया खः । संक्षिप्तं ला थःगु दोषयात मेपिसं मसीक त्वपुइगु छले यायेगु च्वं लायेगु घाक्व माया जक खः । हीनगु अधर्म छगू खः । उगु मायायात नं हटे याये निति तथागत--

परे=मेपि व्यक्तिपि; मायाबो=खःगु दोषयात त्वपुइगु कथं छले याये सःपि; भविस्तन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=बुगु चासय्; नयं=जिपि; अमायाबो=छले यायेगु मनुसे खुलस्त कथं तर्प्यपि; भविस्तामाति=जुया च्वने घका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणीये=आचरण यायेनाः आदि घका न्यासू वार हे कना बिज्यात । न्हापांगु छगू वार जक अधिष्ठान रूपय् धायेनु ।—

(३१) कतपि दोष त्वपुया छले याना जुया च्वनीगु चासय् जिपि ला त्वपुया मतइपि सिदा सादा तर्प्यपि जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

उगु अधिष्ठान अनुसार दोष दत्त घाःसा आचार्य् नुस्याथाय् सहघर्मी पासापिथाय् कने उचितगु अवस्थाय् सही

रूपं स्वीकार याये फयेकेमाः । माया शठता सम्बन्धी कल्पनात्
लुया बल धाःसा नं परामर्शं माना वा भाविता याणा चायेका
हृटे यायेमाः । शुभु माया व शठतायात् श्रोतापत्ति मार्गं हृटे
याइगु सः धका अर्थकथाय् क्यना तल । हीनगु अधर्मत जूया
निति शुगु माया व शठतात् आर्यं सन्तानय् दये उचित मजू ।
उक्ति उगु उगु अधर्मतयत् श्रोतापत्ति मार्गं निरवशेष रूपं हृटे
याये फइ कथं उदयोग व अभ्यास याणा वना च्वनेमाः ।

३२-अतिमान=तःसकं अभिमानी जुहुगु

३३-धम्म=(स्तम्भ, दम्भ) गौरव तये मफइगु

पाली धम्म (स्तम्भ, दम्भ) धुंका तिनि अतिमान-
यात् कना तःगु दु । स्मरणिकाय् ला.....“शठता माया,
अतिमान, स्तम्भ...” धका छन्द भिले जुहुका च्वय् ववय् याणा
दयेका तया । स्वभाव कथं ना अतिकं अभिमानी जुया तःसकं
तःसकं च्वय् च्वय् धाया च्वन धाःसा गौरव तये बहुःम्ह
व्यक्तियात् गौरव मठसे ऊके मजूसे च्वनीगु स्तम्भ व दया वये
यः । गौरव तये बहुःम्ह व्यक्तियात् गौरव मत्तल धाःसा,
अभिवादन वाये बहुःम्ह व्यक्तियात् अभिवादन मयात् धाःसा,
धाय् चिला बी माःम्ह व्यक्तियात् धासं चिला मबिल धाःसा
लं चिला बी वाःम्ह व्यक्तियात् लं चिला मबिल धाःसा व
अभिमान कडे जुया विचारिग च्वना च्वनीगु स्तम्भ-दम्भ-हे
सः । गौरव तये बहुःपि व्यक्ति धर्म्मपि वाण्या अजि, मा-बी

आचार्य गुरु आदि वयस्कपि व्यक्तिपि; शीलादि गुण द्वारा
 यः स्वया उच्च पवित्र श्रमण भिक्षु आदि व्यक्ति थुर्जापि सः ।
 “उर्जापि व्यक्तिपिन्त गौरब तयेगु आदि मयासे अगौरब यात
 घाःसा मरण लिपा नर्कय नं कुतु वने यः । हानं मनुष्यलोकय
 लिहाँ वःसा नं निम्नकोटी तीच कुलय् जन्म जुइ यः । गौरब
 तये बहःम्ह व्यक्तियात गौरब तयेगु आदि याइम्ह व्यक्ति ला
 मरणं लिपा दिव्य लोकय् जन्म का वने यः । मनुष्य लोकय्
 हानं जन्म जू वःसा नं उच्च श्रेष्ठ कुलय् जन्म जुइ दये यः”
 घयागु कारणयात चूलकर्म विभंग सूत्रय् तथागतं विभाजन
 याना कना तथा बिज्याःगु दु । उकीयात जि संक्षिप्तं
 स्मरणिका दयेका तथा ।

“गौरबं बइ उच्च कुल, हीन कुल अगौरबं ।” उकीयात
 धायेनु ।—

(३३) गौरबं बइ उच्च कुल, हीन कुल अगौरबं ।

मान घयागु थःत थःमं तःघं तायेका मैपिन्त चीघं
 खनेगु स्वभाव सः । अतिमान घयागु प्रमाणं पुला वंक तःघं
 तायेकीगु मान सः । मान घयागु अरहन्तयाके तिनि फुकं
 रहित जुइगु सः । उकि मान घयागु रहित जुइ थाकूगु धर्म
 सः । तर गुलि व्यक्तिपिके थुगु मान अत्यधिक रूपं दया च्वने
 यः । व अतिमान सः । उकथं अत्यधिक रूपं अभिमानोम्ह
 व्यक्ति लोक व्यवहारय् नं सुखद व्यवहार मदया उक्ता क
 विकसित जुइ मफया च्वने यः । उजोम्ह व्यक्तिमिसे सम्पर्क
 तने-मयःथा च्वने यः । बुझुहें बुझुहें पस्वित्तर परिषद् इष्ट-

मित्रपि पाः पाः जुया वने यः । च्वय् च्वंपि उच्चस्थ
व्यक्तिपिसं नं उकथं अत्यधिक अभिमानीम्ह व्यक्तियात यः
मतायेकु । लिपा जूलिसे थः याकवाथे जक जुया च्वने यः ।
शासनिक पक्षय् नं गुलि अतिकं अभिमानी जुया च्वनीगु दु ।
उम्ह व्यक्ति घाइ ल्हाइबले नं मान ल्वाक ज्यागु सः स्पष्ट
जुया च्वं । साहित्य ग्रन्थ च्वयेबले नं मान जाःगु शब्दत स्पष्ट
जुया च्वं । घाये ल्हाये मज्यूगु खेत अप्वः जुइक घायेगु ल्हायेगु
व च्वयेगु याये यः । कतपिन्त जिक्व क्वह्य का थः याकवा
जक मि भाजुये च्वंक संत्थम्हथे च्वंक घायेगु ल्हायेगु च्वयेगु
याये यः । उकि उजाम्ह व्यक्ति विभिन्न क्षेत्रय् प्रज्ञा सामर्थ्य
दक्षातां सम्पन्नम्ह महास्थविर हे जुया च्वंसां उन्नति व प्रगति
जुइ माक्व उन्नति व प्रगति मजूसै च्वंश्चने यः । व्यापक जुइ
माक्व मजुया च्वने यः । उजाम्ह महास्थविरं च्वया तइगु
ग्रन्थयात नं संस्मरणीय जूसां आपाःसिनं उलि महत्त्व मधिया
च्वने यः । उकि मान घयागु मदइगु हे बांलाः । तर थाकूगु छु
घाःसा- थः थःमं जुइबले न्हाक्व तःघंक अभिमानी जुया
च्वंसां अभिमानी जुया च्वंगु मसिया च्वने यः । मेपिसं होश
व्यूसां थःगु अभिमानयात दमन याये मफया च्वने यः । थःमं
घयागु स्वीकार मयात घाःसा उम्ह मनूयात जक अभिमानी
घका भतःपाः च्वने यः । अथे जुइबले न्हायायाय् नं कयं
महंगुयात जक सम्मना याये मानीगु । अथे जुइबले थः थःमं
तुं अभिमानी जुया च्वन घकागुयात सीका गुलि फत उलि
पाः याता यंके कमेकेमा ।

आयुष्मान् सारिपुत्रया कोमुली पहः

धः यः मं कोमुली तायेकेगु थासय् आयुष्मान् सारिपुत्र-
यागु कोमुली पहःयात् आदर्श कथा अभ्यास याना यंके बहः
जू । छको आयुष्मान् सारिपुत्र व आयुष्मान् मौद्गल्यायन
महास्थविरपि तथागतयाके अनुमति कथा उगु उगु ग्राम नगरय्
देशचारिका याये निति बिज्यात् । उगु अवस्थाय् आपालं
भिक्षुपि आयुष्मान् सारिपुत्रया ल्यूल् लीना वंगु खना छम्ह
भिक्षुं नुगः मुइका देशचारिका याः बिज्यागुली बिघ्न बाघा
जुइकेत तथागतयात् निवेदन यात् “आयुष्मान् सारिपुत्रं जित
शरीरं धक्का नका वन । क्षमा प्रार्थना तकं मयाःसे पिहाँ बन”
धका निवेदन यात् । वास्तवद् ला आयुष्मान् सारिपुत्रयागु
चीवर च्चकां आकाकां यिया वंगुयात् कारण याना आरोष
ल्लने याःगु चाये माल ।

अले तथागतं आयुष्मान् सारिपुत्रयात् सःतके छवया
बिज्यात् । आयुष्मान् सारिपुत्र ध्यंके बिज्याना संघापि मुने
धुसेलि तथागतं उगु कारण न्यना बिज्यात् । उगु अवस्थाय्
आयुष्मान् सारिपुत्रं धुकथं लिसः व्यूसे निवेदन याना बिज्यात् ।

रूप समूह कस्य् कायमत्तास्मृति प्रकट मज्झिम्ह व्यक्ति
जुल धाःसा सहधर्मि भिक्षुयात् शरीरं धक्का नका क्षमा
प्रार्थना हे मयाःसे पिहाँ वंगु जू वने फु । जिके ला जिगु
शरीरयात् पृथ्वी समान नुगलं चायेक्क च्चक्कनागु दु मन्ते

आदि घका निवेदन याना बिज्यात । उकिं घापूया तात्पर्यं खः
पृथ्वी शुद्धगु नं अशुद्धगु नं वांछ्वया च्वनी । मलमूत्रत, न्हि,
खइ, ध्वग्गिगु हि वांछ्वया च्वनी । तर पृथ्वीं दिक्क चायेगु,
घृणा तायेकेगु मदुसे स्वीकार याना च्वनी । उगु पृथ्वीथे हे
थः थःमं मती तथा च्वनीगु जुया च्वन । न्ह्याम्हसिनं न्ह्यागु
थः घा, थः या पृथ्वीथे हे सह याना च्वनागु दु घयागु भाव खः ।

अले हानं लःथे नं भाःपाः च्वना । मिथे नं भाःपाः
च्वना । फय्थे नं भाःपाः च्वना । लख्यं नं फोहर मैलात
वांछ्वइगु खः । मिं नं फोहर मैलात छ्वयेकीगु खः । फसं नं
फोहर मैलात पुइका यंकीगु खः । दिक्क तायेगु, घृणा चायेगु
मदु । अथे हेथे थः थःमं न्ह्याम्हसिनं न्ह्यागु थः या सह याना
च्वनागु दु ।

अले हानं थः थःमं तुति हुइगु पाउदानीथे नं भाःपाः
च्वनागु दु । गृहस्थी श्रमण भिक्षुपिसं तुति च्वंगु फोहरत
पाउदानी हुइगु खः । पाउदानीं दिक्क मताःसे स्वीकार घाइगु
खः । अथे हेथे जि नं खः ।

अले हानं नीच जातयाम्ह चण्डाल (पो) मिजंमचा
मिसा मन्थार्ये नं मती तथा च्वना । भारतभूमी जातपात अति
महत्त्वपूर्ण; नीच जातयाम्ह चण्डालं उच्च जातर्यापि ब्राह्मणतय्त
थी मज्यू । उकिं चण्डाल जात दुम्ह व्यक्ति उच्च जात दुपिनिगु
गामय् दुहाँ वन घाःसा कथिचां दाया दाया शब्द ब्यु ब्यु दुहाँ

वनेमाः । जि नीच जातयाम्ह वया च्वना । मथीक चिला हँ, कासँ धका होश बीगु कथं कथि सः बिया दुहाँ वनेमाः हँ । उँकि ईपि चण्डाल मिजं मचा व मिसा मचात ब्राह्मण गामय् वनीवले थः थःमं उच्च जातथापिसं थी मज्जूपि नीच हीनपि धका क्वह्यं का वनेमाः । आयुष्मान सारिपुत्रं नं अथे हे थःत थःमं कोमुली याना तथा बिज्याइगु जुया च्वन । अति हे प्रसादनीय गुण खः ।

अले हानं न्यकू त्वधुला च्वंम्ह द्वहँ नं सुयात नं मच्चःसे शान्त दान्त नरम जुया च्वनीगु खः । उम्ह द्वहँथे हे जि नं मती तथा च्वना ।

अले हानं मोल्हुया सँ सिँ छघना बांलाके धुंकूपि युवक युवतीपिसं गःपतय् ध्वग्गिम्ह सर्प ध्वग्गिम्ह खिचायात क्वखाया तल घाःसा गुलि घृणा तायेका च्वनीगु खः अथे हे थःत थःमं घृणित भाःपाः च्वना ।

अले हानं यक्व यक्व ह्वः प्वालं पिहाँ वया च्वंगु हाकु चिकं घः कुबिया च्वनेथे थःगु शरीरयात कुबिया च्वनागु दु धका नं भाःपाः च्वनागु दु । थुकथं आयुष्मान सारिपुत्रं आज्ञा दयेका बिज्यात ।

उगु अवस्थाय् आरोप लगे याःम्ह भिक्षुं सह यानां सह याये मफयेक नुगः दाह जुइका थःगु अपराध क्षमा पवन । आयुष्मान सारिपुत्रं क्षमा जुल घयागु खँ कना बिज्याये धुंका

उम्ह भिक्षुयात क्षमा याना बिज्याहूँ धका समेतं प्रार्थना याना बिज्यात तिति ।

उगु आयुष्मान सारिपुत्रयागु कोमुली पः अविंश
 काये बहःगु खः । उलि तक अनुकरण याये मफूसं फंख
 चाक्व अनुकरण याये फया वन घाःसां गुलिखे बांला । उकी
 मानयात हटे याये मफूसं अत्यधिक रूपं तःधं तायेकीगु
 अतिमानयात हटे याये फूसा तिति कथं हनि । थुगु मान ला
 याथावमान व अयाथावमान धका थुकथं २-थी दु । याथाव-
 मान धयागु थःके धात्थे दुगु गुणंयात कारण याना उत्पन्न
 जुइगु मान खः । थः सः स्यूम्ह जुया जि सः स्यूम्ह खः धका
 उत्पन्न जुइगु मान; थःपि शीलादि श्रेष्ठ उत्तम जुया जि श्रेष्ठ
 उत्तम धका उत्पन्न जुइगु मान- थुजागु मान खः । अयाथाव-
 मान धयागु ला थःके मदुगु गुणं तःधं तायेकीगु मान खः ।
 मसः मसीकं नं सः स्यू धका तःधं तायेकीगु; श्रेष्ठ पवित्र
 मजुइकं नं श्रेष्ठ पवित्र धका तःधं तायेकीगु उजागु खः ।
 पृथग्जनयाके उगु मान २-तां दया च्वने यः । यदि दया च्वन
 घाःसा मखयेक नं तःधं ताइगु अयाथावमानयात ला हटे याये
 फयेक कोशिस यायेमाः । श्रोतापत्ति मार्गंय् थ्यनीबले ला उगु
 अयाथावमान बिल्कुल रहित जुया वनीगु खः । तर धात्थे
 स्यूमुलि जि स्यू आदि धका उत्पन्न जुइगु याथावमान ला
 बिल्कुल रहित मजून । अरहत्त मार्गंय् थ्यंका तिति थुगु मान
 बिल्कुल रहित जुइगु खः । उलि तक आचरण याना आदर

गौरव तये मफइगु मान, अतिकं तःघं तायेकीगु अतिमान
घयागुयात हटे याना वने निंति तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तिसिपि; यद्वा=आवर गौरव तये मफइ
कथं क्वछुइ मफइ कथं खिगरिग च्वनीगु अभिमान बुपि;
अतिमागी=यःत यःमं अतिकं तःघं तायेका च्वनीपि;
अविस्तन्ति=जुया च्वनी; एण=थुगु यासय्; मयं=जिपि;
अथद्वा=गौरव तथा कोमुली जुइ फुपि; अनतिमानी=तःघं
तायेकेगु मवया कोमुली जुइ फुपि; अविस्तामति=जुइ घका;
सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात;
करणियो=आचरण यायेमाः; आदि घका न्यागु वार हे कना
विज्यात । उकी मध्यय् न्हापांगु छगु वारयात अधिष्ठान
यायेनु ।—

(३२-३३) कतपिसं गौरव तये मफइगु क्वछुइ मफइगु
यासय् जिपि ला आवर गौरव तथा कोमुली जुइ । कतपि अरथधिक
अभिमानी जुया च्वनीगु यासय् जिपि ला निराभिमानी कोमुलीपि
जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

उगु अधिष्ठान अनुसार अभिमानयात हटे याना चीका
छ्वये फयेक उदद्योग व अभ्यास याना वना च्वनेमाः । प्यघी
वन । उपदेश क्वचायेकेनु ।—

पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन

[२७७]

पुण्यानुमोदन उपदेश निगमन

थौंया निति जिमिसं.....काय चित्त नितां सुखी जुये
माल ।

सम सम समभागं पुण्य ग्रहण याये माल !

साधु ! साधु !! साधु !!!

सल्लेख सूत्रोपदेश ऋगुगु काण्ड वचचाल ।

सल्लेख सूत्रोपदेश

(भिक्षुगुणु काण्ड)

ब. सं. १३३२-दं माघ पुण्ही

उपदेश स्वापु

थौं १३३२-दं माघ-पुंन्हीया दि खः । थौं वने धुं कूगु
 २५५९-दं क्यंबले राजगृह नगर वेणुवन विहारय् १२५०
 संख्या दुगु एहि भिक्षु अरहन्त श्रावक समागमय् तथागतं
 अववाद प्रातिमोक्ष क्यना बिज्याःगु दि जूगुलि अववाद
 प्रातिमोक्ष दिवस घका सम्मत याना उत्सव पूजा न्यायेका
 च्वंगु दि जुया च्वन । न्हापा थुगु दिनय् अववाद प्रातिमोक्षयात
 कारण याना उपदेश बी धुं गु दु । उकिं थौं ला कना यंकां
 च्वनागु सल्लेख सूत्रोपदेशयात हे स्वाका कना यंके । वंगु
 १३३१-दंया अन्त संक्राति निसं शुरु याना थुगु सल्लेख
 सूत्रोपदेश कना वयागु १०-को जुइ धुं कल । क्लेश ४४-गू
 दुगुली ३३-गू सिधल । ...“दुबं च । पापनित्र च प्रमाद, अथद्धा

३४-दोवचस्सता (दोर्वचस्यता) धया खँ न्यंके थाकुइगु [२७९]

अहिक अनत्रपा । अल्पभुत व आलस्य, मुठ स्मृति दुष्प्राज्ञता ।
मिथ्यादृष्टि...” धका धयागु ११-गू जक कने वाकि दनि ।
उकि अन्तिम चरण पाखे थ्यना च्वने धुंकल । तर थुगु
११-गूयात थौं ववचायेक कने फइ मखुनि । थौं छुघौति जक
कने धका गोसा ग्वया तया । सिधको कने माली । त्यं दुगु
मेबले तिनि ववचायेक कने माली । थौं दुर्वचया स्वरूप कथं
दोवचस्यतां निसें शुरु याना कने ।

३४-दोवचस्सता (दोर्वचस्यता) धया खँ न्यंके थाकुइगु

परे दुब्बचा भविस्सन्ति; मयमेत्थ सुवचा भविस्सामाति
सल्लेखो करणियो ।

परे=मेपि व्यक्तिपि; दुब्बचा=धया खँ न्यंके थाकूपि
अववाद उपदेश बी थाकूपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी;
एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि; सुवचा=अववाद उपदेश बी
अःपुपि; भविस्सामाति=जुया च्वने धका; सल्लेखो=क्लेशयात
सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणियो=आचरण
यायेमाः ।

व तथागतयागु मूल अववाद अनुरूप खः । मेपि
व्यक्तिपि धया खँ न्यंके थाकुया च्वनी; अववाद उपदेश बी
थाकुया च्वनी । धया खँ न्यंके थाकु, अववाद उपदेश बी थाकु
धयागु धाःगु खँ कंगु उपदेशयात मन्यंगुलि हे खः । व उक्तयं
अं मन्यंपिन्त उद्देश्य याना धया तःगु खः । गुलि काय् म्हाय्-
पिसं मां-बोपिनिगु खँ मन्यं । शिष्यपिसं गुरुं धाःगु वचन

मन्यं । गुलिं वच्यं च्वापि मन्तयसं चव्यं च्वापि वयस्कपिनिगु
 खं मन्यं । गुलिं सहधर्मीपिसं परस्परय् धाःगु ल्हाःगु वचन
 मन्यं । उजोपि व्यक्तिपि दुब्बच=दुर्वचन=धयागु खं न्यके
 थाकूपि खः । थन परे=मेपि व्यक्तिपि; धयागु उजोपि
 व्यक्तिपिन्त धाःगु खः । गुलिसिनं “सुयागु हे खं न्यने मखु;
 जि मती दुथे याये” धयागु चित्तं मती लुगु याना च्वनीगु दु ।
 उजोम्ह व्यक्ति ला धया खं न्यके थाकूपि मध्यय् १-नम्बर हे
 धाये माली ।

थन मयःया धाइ ल्हाइगु नं दु । उजागु खं मन्यनिगुली
 ला दोष मदु । दुब्बच धका नं धाये मज्यु । महत्वपूर्णगु खं
 ला “द्वने म्वाःगुली मद्वनेमाः; द्वना च्वंगु नं सही जुइमाः”
 धका थुकथं मैत्री व करुणां कारणाकारण क्यना धाइ ल्हाइगु
 होश बीगु वचन, अववाद उपदेश वचनयात अनुशरण यायेगु
 तु आवश्यक जुया च्वन । अले हानं मेपिन्त बिघ्न बाध
 मबीगु उपदेश वचनयात पालन यायेगु आवश्यक खः । उजागु
 खंयात मन्यन धाःसा ला दुर्वचन व्यक्ति धाइगु जुल ।
 तथागतया पालाय् धया खं न्यके थाकूम्ह पुद्गलया रूपय्
 विशेष प्रकटम्ह व्यक्ति ला आयुष्मान् छन्न खः ।

आयुष्मान् छन्न स्थविर

आयुष्मान् छन्न स्थविर धयाम्ह सामान्य व्यक्ति मखु ।
 बोधिसत्त्वं महाभिनिष्क्रमण याना बिज्याबले ल्यू ल्यू वंम्ह छन्न

अमात्य हे स्वः । वयात सलः न्हिप्यं ज्वनीम्ह भाजु छन्न घका
नं घाङ्गु जुया च्वन । व लिपा शासनय् दुर्हा वया उपसम्पन्न
जुल । भिक्षु जुया च्वने धुं बले विनयाचरण लिसे मिले मज्जुगु-
ज्या-खंत याना जूगुलि सहघर्मी भिक्षुपिसं वयात होश बीगु
अववाद उपदेश बीगु जुया च्वन । वं अववाद उपदेश ग्रहण-
मयाः । लिसः लिसः बिया हाला च्वनीगु । लिसः बीगु गुकयं
घाःसा- छिपिं छु गुजापि व्यक्तिपि जुया जित्त अववाद उपदेश
व्यू वया च्वने माःगु; जित्त छु साधारण मनु घका च्वना
सा ? जि बोधिसत्त्वं महाभिमिष्क्रमण याना बिज्याबले ल्यू ल्यू
वनाम्ह सदां लिकक च्वनीम्ह व्यक्ति घका स्वः । अबले अनोमण
खुसी ध्यं क जि तः वना । वेय्याबच्च (सेवा चाकरी) याना
वया । छिपिं ला आः तिनि अग्रभ्रावक सारिपुत्र मीद्गल्यायन-
आदि घका मूल शिष्यपि जू वया च्वंगु; छिपिं लिपा तिनि
दःवःपि न्हू शिष्यपि । छिमिसं घाःगु खं जि न्यने फइ मखु
आदि घका जवाः सबाः याना हाला च्वनीगु । उकीयात
कारण याना तथागतं शिक्षापद समेतं प्रज्ञप्त याना बिज्याये
माल ।

उगु शिक्षापदय् अववाद उपदेश बीगु पहः कारण
क्यना तःगु पहः अति हे प्रसादनीय जुया च्वन । (भिक्षुहि
सहघम्मिकं बुच्चमानो) सहघर्मी भिक्षुपिसं कारण क्यना अववाद
उपदेश बीगु अवस्थाय् सुं छम्ह भिक्षु वयात अववाद उपदेश
बी म्वाःगु खं घेकासिकि याना अस्वीकार याना च्वन घाःसा
युकयं अववाद उपदेश बीमाः । बिधि गुकयं घाःसा- छःपिसं

थःत थ.मं मेपिसं उपदेश बी मंज्यूम्ह अववाद याये मत्वःम्ह
 कथं याना बिज्याये मते । उपदेश बी ज्यूम्ह अववाद याये
 ल्वःम्ह कथं जक स्वीकार याना बिज्याहुँ । छःपिसं नं मेपि
 भिक्षुपिन्त धाये ल्हाये माःगु दइबले धया ल्हाणा बिज्याहुँ ।
 मेपि भिक्षुपिसं नं छःपिन्त धाये ल्हाये माःगु दइबले धया
 ल्हाणा बिज्याइ । थुकथं परस्पर धया ल्हाणा अववाद बीमु
 द्वारा तथागतया शासन उन्नति वृद्धि जुया वने फु घका
 अववाद उपदेश बीमाः । अति हे बांलागु मार्ग पढति खः ।

तर आयुष्मान् छन्नं ला अववाद उपदेश ग्रहण मयासे
 अस्वीकार हे याना च्वंशु जुल । उकिं वयात तथागत
 परिनिर्वाण जुया बिज्याबले तकं विशेष धर्म लाभ मजू ।
 वसपोल परिनिर्वाण जुया बिज्याये धुंका लिषा तिनि तथागतं
 आज्ञा दयेका बिज्याःथें संघं वयात ब्रह्मदण्ड बिल । ब्रह्मदण्ड
 घयागु आयुष्मान् छन्नं धाये मास्ति वःगु यग्गु थःधाः, मेपि
 भिक्षुपिस वयात छुं हे धायेगु मखु । अववाद उपदेश बी माःगु
 मदु । उगु ब्रह्मदण्ड व्युगु खँ तासँलि तिनि आयुष्मान् छन्नयाके
 अभिमान त्वधुल । तथागत नं मदये धुं कल । सहघर्मीपिसं नं
 जित धाइ ल्हाइ मखुतमु जुल धाःसा जि चिराचारम्ह हे जुल ।
 मुं नं भरोसा मन्त । अभिघृष्टिया तिनि मरणा तुल्य हे जुल
 घका धिचाः याना अभिमानं कुतुं वने । अबले तिनि आहार
 गीरव पूर्वक भावना धर्म उद्वेगो व अभ्यास याना अरहण
 जुया बिज्यात ।

धया खं न्यंसा तिति सुसंस्कृत जुइ

लोकय थजु, शासनम् थजु, अववाद अनुशासन ग्रहण
याःसा तिति सुसंस्कृत जुइगु खः । उन्नति वृद्धि जुइगु खः ।
परस्मरय् धाये ल्हाये मयाःसे धाइगु ल्हाइगु स्वीकार मयाःसे
च्वंचवन धाःसा तिरस्चीन पशुतथे जंगली अवस्थां यहाँ वये
मफया च्वनी । छको कोशल राष्ट्रया छगू धासय् वर्षावास्त
चवना च्वपि भिक्षुपि परस्परय् खं ल्हाना चवन धाःसा खिले
चले मजुया च्वनी धका धन्दा जुया परस्पर खं ल्हाये मखु
धका सत्य वचन ल्हाना वर्षावास च्वंगु जुया चवन । वर्षावास्त
सिधयेका तथागतमाथाय् वना दर्शन या वन । अबले तथागतं
सुख पूर्वक विहार यायेगु जू ला धका न्यना बिज्यात । सुख
पूर्वकं विहार याना वयागु खं निवेदन यात । गुकथं गथे सुख
पूर्वकं विहार जुल लय् धका न्यना बिज्याबले परस्परय् खं
मल्हाःये निति सत्य वचन ल्हाना च्वनागु जुया सुख पूर्वक
विहार याना वया धका निवेदन यात । अबले तथागतं निन्दा
याना बिज्यात । छिमिसं सुख मजुइगु कथं विहार यायेगु
द्वारा विहार याना वया सुख पूर्वकं विहार याना धका धया
च्वन । परस्परय् खं मल्हाःसे च्वनेगु धयागु तिरस्चीन पशु-
तयगुथे जाःगु विहार खः । फेचा दुगुचातयगु विहारथे जाःगु
विहार खः । शत्रुतयगु पारस्परिक विहारथे जाःगु विहार
खः । वैश्विकपिनिगु आचरण, ग्वैलय् आचरण खः धका निन्दा

याना उजागु ग्वैलय् आचरण तैधिक आचरणयात आचरण
मयाये निति शिक्षापद प्रज्ञप्त याना बिज्यात ।

उकि थौं कन्हे गुलि अधिष्ठानय् दुहाँ बना च्वन
धयागुयात नं होश यायेमाः । थःमं अधिष्ठान याना तयागु
समयावधिमा दुने बिल्कुल खँ ल्हाये मखुत घका थुकथं ला
अधिष्ठान याये मज्यू । लौकिक सम्बन्धी निरर्थक खँ ल्हाये
मखु; अनावश्यक खँ ल्हाये मखु घका थुकथं अपवाद तथा
अधिष्ठान यात धाःसा उचित जुइथाय् दु । अथे जुइबले
महत्वपूर्णगु उन्नति वृद्धि व अर्थ हित लिसे सम्बन्धितगु खँ,
धार्मिक खँत धाये ल्हाये ल्वयेक धाये ल्हाये फइ । उकथं धाये
ल्हाये उचितगु धाये ल्हायेबले लोक पक्षय् नं धर्म पक्षय् नं
वृद्धि जुया वने फु ।

उकि नापं च्वनीपि व्यक्तिपिसं परस्परय् धाये ल्हाये
योग्यगु खँ धाये ल्हायेमाः । मेपिसं धाइ ल्हाइगु खँ नं गम्भीर
गम्भीर रूपं विचाः याना स्वीकार याये बहःगु स्वीकार
यायेमाः । जिगु भूलचुकयात धायेत ल्हायेत दु खनि आदि
घका परामर्श याना लय् लय् ता तां अनुशरण यायेथाय् दु ।
धन्यवाद वीथाय् दु । भावना धर्म अम्यास व उदघोग याना
च्वंम्ह योगीया निति जूसा कं हे आवश्यक खः । परस्परय्
धायेगु ल्हायेगु नं विचाः याना सचे याये माःगु दुसा सचे
यायेमाः । गुरु आचार्यपिनिगु खँयात अनुशरण यायेगु धयागु
ना विशेष धाये माःगु आवश्यक मदु । उकि दीर्घस्थिता

३५-पापमिस्तता (पापमित्रता) मभिम्ह पासा संगत [२८५]

धया खँ न्यंके थाकुइगु धयागु जंगली पहः यात हटे याये निति तथागतं बिया बिज्याना तःगु अववाद अनुशासन अनुरूप अधिष्ठान स्मरणिकायात संक्षिप्तं धायेनु ।

(३४) कर्त्तपि धया खँ न्यंके थाकूपि जुया चवनीगु थासय् जिपि ला धया खँ न्यंके अःपुपि जुया चवने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

अति हे बांलागु ब्रत-आचरण खः । यक्व पुचः चिना चवनेवले थुगु अधिष्ठान स्मरणिका अनुसार आचरण याना वनेगु आवश्यक जू । एकताया विषय नं जुया चवन । उन्नति वृद्धिया कारण नं जुया चवन । थुगु पद सम्बन्धय् ला गा हे गात । मेगु छगू पद कना यंके ।

३५-पापमिस्तता (पापमित्रता) मभिम्ह पासा संगत

Dhamma.Digital

परे पापमिस्तता भविस्सन्ति, मयमेत्थ कल्याणमिस्तता भविस्सामाति सल्लेखो करणियो ।

परे=मेपि व्यक्तिपि; पापमिस्तता=हीनपि गुरु (पापमित्र) दुपि; भविस्सन्ति=जुया चवनी; एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि; कल्याणमिस्तता=भिपि गुरु (कल्याणमित्र) दुपि; भविस्सामाति=जुया चवने धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणियो=आचरण यायेमाः ।

पापमित्त (पापमित्र) धयापि हीनपि पासापि खः ।
 मर्भपि मित्र, तुच्छपि मित्र, फुसुलुपि मित्र, क्वह्यपि मित्रपि
 खः । मित्र धयागु नं थन गुरुया रूप्य तथा सम्पर्कं तये माःम्ह
 व्यक्तियात धाःगु खः । उकिं तुच्छपि मित्रपि लिसे सम्पर्कं
 तयेगु धयागु तुच्छपि क्वह्यपि गुरुपि सत्संगत यायेगु सेवन
 यायेगु लिघंसा कायेगु धयागु भाव खः । कल्याणमित्त
 (कल्याणमित्र) धयागु ला भिपि श्रेष्ठपि मित्रपि, उत्तमपि
 मित्रपि खः । थन मित्र धयागु गुरुया रूप्य सत्संगत व सेवन
 याये बहःम्ह व्यक्ति धयागु भाव खः । उकिं भिम्ह पासा दु
 धयागु भिम्ह गुरु दइगु भिम्ह गुरु लिसे सत्संगत याये दइगु
 धयागु अभिप्राय खः । अथे जुया कतपि तुच्छपि मित्रपि
 तुच्छपि गुरुपित लिघंसा कया सत्संगत याना जुया चवनीगु
 थासय् जिपि ला भिपि मित्रपि उत्तमपि मित्रपि भिपि गुरुपि
 उत्तमपि गुरुपित लिघंसा कया सत्संगत याना चवने धका थुकथं
 नुगलं चायेका आचरण याना वना चवनेमाः । मित्र हीनोत्तम
 गुरु हीनोत्तमयात गुकथं सीकेगु लय् धाःबले अभिधर्म पिटक
 धम्मसंगणी पाली थुकथं व्याख्या याना तःगु दु ।

हीन मित्र हीनाचार्य

ये ते पुग्गला अस्सद्धा बुस्सीला अप्पस्सुता मच्छरिनो कुप्पञ्जा;
 या तेसं सेवना निसेवना संसेवना मज्जना सम्मज्जना मत्ति सम्मत्ति
 तंसम्भवङ्गता; अयं वुच्चति पापमित्ता ।

ये ते पुण्णला=गुपि व्यक्तिपि; अस्सदा=धदा धर्म
 महुपि खः, बुद्ध, धर्म, संघयात विश्वास व प्रसन्न तायेकीमु
 अदा धर्म नं मन्त धाःसा, कर्म व कर्मफलायात विश्वास मयात
 धाःसा उजापि व्यक्तिपि हीन मित्र हीनाचार्यपि खः ।
 बुस्सीला=शील महुपि खः; श्रमण भिक्षुपिके श्रमण भिक्षु-
 पिनिंगु शील मन्त धाःसा, गृहस्थीपिके पञ्चशील तकं मन्त
 धाःसा हीन मित्रपि हीनाचार्यपि खः । अति गम्भीर अति
 कोमलगु भावना कार्यत कना कयना च्वना कामगुण क्षेत्रय्
 विपरीत आचरण दया च्वन धाःसा; ध्वं अय्ला तकं त्वना
 जुया च्वन धाःसा पापमित्र धका हे भाःपी माली ।
 अप्पसुत्ता=आःपाः बहुश्रुत महुपि खः; वा=बभ्रुत महु ।
 बुद्धोपदेशित पालि आदियात गाक्क पूर्ण जुइक अभ्यास मयाः,
 न्यना तःगु मवुसा, समाधि प्रज्ञा यथार्थता सत्यतायात स्वयं
 थःमं खंका सीका तये मनंसा अल्प श्रुतपि, बहुश्रुत महुपि
 व्यक्तिपि खः । पापमित्र हे खः । स्वयं थःके छुं हे श्रुत मदयेकं
 “गुरु द्वंके मते न्है” आदि धका धया च्वनीपि व्यक्तिपित होश
 याना च्वनेमाः । मच्छरिनो=नुगः स्यायेगु बानि दया च्वन;
 किंगुगु काण्डय् मात्सर्यं न्यागू कना वये धुन । बीबाये मफइगु
 नं नुगः स्यायेगु खः । थः परिषद्पि मेपिथाय् थयंक वनी
 धका धन्दा शूर्ता जुइगु नं कुल मात्सर्यं खः । उकथं मात्सर्यं
 दया च्वन धाःसा पापमित्र हे खः । बुप्पञ्जा=प्रज्ञा महु ।
 श्रुतमय प्रज्ञा, चिन्तामय प्रज्ञा, भावनामय प्रज्ञा मन्त धाःसा;
 विशेषत उदयब्बयादि विपश्यना प्रज्ञा मन्त धाःसा विपश्यना

धर्म निर्देशन बीगु क्षेत्रय् पापमित्र हे धाये माली । संक्षिप्तं
 ला श्रद्धा मद्दु, शील मद्दु, श्रुत मन्त धाःसा, नुगः स्यायेगु
 मात्सर्य दत्त धाःसा प्रज्ञा ज्ञान मन्त धाःसा उजाम्ह व्यक्ति
 पापमित्र हे खः । उजाम्ह व्यक्तियात् गुरुया रूप्य सत्संगत
 याना सेवन याना जुल धाःसा (पापमित्रता धयागु) तुच्छ
 मित्र, हीन मित्र लिसे सत्संगत यायेगु हे खः । उकिं “तेसं=
 उजोपि हीन मित्रपित; या सेवना निसेवना संसेवना=गुगु सेवन
 यायेगु सदां सेवन यायेगु बांलाक सेवन यायेगु; या भजना
 सम्भजना=गुगु भजन यायेगु, बांलाक भजन यायेगु;
 या भक्ति सम्भक्ति=गुगु भक्ति यायेगु; बांलाक भक्ति यायेगु;
 तं सम्पबज्जुता=उजोपि हीन मित्रपिनि प्रति झुके जुइगु
 क्वछुइगु, नत्त मस्तक जुइगु; अत्थि=दु; अयं=थुकथं सेवन
 भजन, भक्ति, नत्त मस्तकतायात्; पापमिसता=हीन मित्र,
 तुच्छ मित्रयात् सेवन यायेगु धका; बुच्चति=धाये माःगु जुया
 छवन । उकिं उजोम्ह पापमित्रयात् हटे याना छखे चीकेया
 निति स्मरणिका निगूपाद दयेका तथा । “मद्दु श्रद्धा, शील, श्रुत,
 मात्सर्यी हीन प्राज्ञपि । छखे चीका अलग ति, पापमित्र धाइ थुपि”
 उकोयात् धायेनु ।

मद्दु श्रद्धा, शील, श्रुत, मात्सर्यी हीन प्राज्ञपि ।

छखे चीका अलग ति; पापमित्र धाइ थुपि ॥

बुद्ध, धर्म, संघयात् विश्वास मयात् धाःसा, कर्म व
 कर्मफलयात् विश्वास मयात् धाःसा व पापमित्र हे खः ।

उजोम्ह व्यक्तियात गुरु आचार्यया रूप्य् सत्संगत याये मज्यू ।
 लौकिक विषय्य् काल बिल यायेगु ज्या-खँय् सम्पर्क तथा
 जुइगु थन अभिप्रेत मखु । उगु लौकिक ज्या-खँया निरिति
 ना सामान्य मित्रया रूप्य् सत्संगत याये ज्यू । याये फु ।
 लिधंसा काये बहःम्ह आचार्य गुरुया रूप्य् सेवन भजन
 मयायेया निरिति थन धया च्वनागु खः । आचार्य गुरुया रूप्य्
 सेवन भजन यात धाःसा छु जुइ यः लय् धाःबले उम्ह पापमित्रं
 बुद्धयात विश्वास मयाइगुलि बुद्धयात विश्वास मयाइ कथं
 विश्वास स्यना वनी कथं धाये ल्हाये यः । अले हानं उम्ह
 पापमित्र गुरुं विश्वास मयाइगु ज्यूया निरिति थःमं स्वयं नं
 बुद्धयात अभिवादन यायेगु; गौरव तयेगु याइ मखु । उकीयात
 अनुकरण याना बुद्धयात वन्दना प्रणाम यायेगु; आदर गौरव
 तयेगु हलुका जूसां जुया वनी; बिल्कुल मयासे हे नं च्वना
 च्वनी । धर्म, संघयात विश्वास मयाइगुलि व हे कथं अनुकरण
 माना वने यः । कर्म व कर्मफलयात विश्वास मयाइम्ह गुरुं
 कुशल कर्म याये माःगु मदु; अकुशल नं चीका च्वने माःगु मदु
 धका आदि रूपं धाये ल्हाये यः । स्वयं गुरुं नं कुशल कर्म
 मयाः । अकुशलं नं विरत मजू । उकीयात शिष्यं नं अनुकरण
 माना मानवं आचरण भंग जुइका च्वने यः ।

अये हे शील मदुम्ह आचार्यया संगत यायेवं शील भंग
 जुइ यः । अय्ला खँ त्वनिम्ह गुरुया संगत यायेवं अय्लागुलु
 चुया वने यः । बहुहुत आपाः मदुम्ह गुरुं ब्रह्मभुत दइगुयात
 गौरव मत्तः । अः मसः मस्पूम्ह जुया मः स्पूपित्त संगह याये

ममदु । छाया घाःसा- वं कनी क्यनीगु खँ ग्रन्थ वाङ्मय लिसे
 पाय्छि मजुइबले मेपिसं ग्रन्थ लिसे मिले मजुगु कारण घाइगु
 जुया च्वन । उकीयात निराकरण याये मफइगुलि ग्रन्थ
 वाङ्मययात दोषारोपण व आघात याना घाये ल्हाये यः ।
 ग्रन्थ वाङ्मयत द्वना च्वथें छुथें ग्रन्थ सःस्यूपि व्यक्तिपि हे द्वना
 च्वथें छुथें याना घाये ल्हाये यः । उकीयात शिष्यं नं स्वीकार
 व समर्थन याना ग्रन्थ सःस्यूपि व्यक्तिपि व ग्रन्थ वाङ्मययात
 आक्षेप व अपराध याये लाये यः । अति भयावह जुया च्वन ।

तुगः स्या कुति गुरुं मेमेथाय् दानः प्रदान यायेगुयात
 रोके याये यः । मेम्हसिथाय् मध्यनि कथं रोके याये यः ।
 सही उपदेश मन्यनि कथं आचरण मयाइ कथं बाधा बी मः ।
 स्वयं यःमं सत्यगु यथार्थगु विपश्यना प्रज्ञां पूर्ण मजुम्ह जुल
 घाःसा विपश्यना ज्ञान यथार्थ उत्पन्न जुइ कथं निर्देशन बी
 फइ मखु । यथार्थगु सत्यगुयात द्वंगु घका मती तइ कथं नं
 घाये ल्हाये यः । उकथं घाःगु गुरु वचनयात विश्वास याना
 च्वन घाःसा यथार्थगु धर्म मार्गय् ध्यनी मखुत । यथार्थ धर्म
 मार्ग कना च्वपि व्यक्तिपिन्त नं आरोप लगे याना घया ल्हाना
 जुया च्वने यः । प्रज्ञावान सत्पुरुषपिन्त नं आरोप लगे याना
 घया ल्हाना जुया च्वने यः । ग्यानापुसे च्वं ।

उम्ह पापमित्र गुजाम्ह लय् घाःबले बुद्धकालीन
 अवस्थाय् ख्याति प्राप्त जुया वंपि पुरणकाव्यपादि तैश्चिक
 गणाचार्यपि ६-म्हयें जाःपि लः । इपि पापमित्रत लः । इपि

गणाचार्यपिनिगु वादयात अनुकरण याना जुया च्वंपि गुलिसिनं
 ला तथागतया दर्शन समेतं यायेगु अवसर मदयेका च्वंगु जुल ।
 गुलि सही बुद्ध, सही धर्म, सही संघयातं निन्दा उपहास व
 अपराध याये लाना आर्य अपवाद अन्तराय समेतं फये माःपि
 जुल । भयानक खः । अले हानं शासनय दुने नं आयुष्मान
 देवदत्तये जाःपि पुद्गलपि नं पापमित्रत हे खः धका अर्थकयाय
 क्यना तःगु दु । आयुष्मान देवदत्तयात भक्ति याना च्वंपि नं
 अति हे हानी जुइका च्वने माःपि जुल ।

आयुष्मान देवदत्तया भक्ति हानी

अजातशत्रु जुजु आयुष्मान देवदत्तयात भक्ति याइगु
 जुया च्वन । आयुष्मान देवदत्त थुकथं निर्देशन बीगु जुया
 च्वन । राजकुमार, मनूत न्हापा न्हापा दीर्घायु जुया च्वन ।
 उकि अबु महाराज स्वर्गे जुइ धु का तिनि राज्यारोहण याइगु
 जूसा राज सुख वैभव अनुभव यायेत समय यक्व दु । थो कन्हे
 मनूत अल्पायुपि जुया च्वन । छःपिनि अबुजु महाराज स्वर्गे
 जुइका तिनि राज्यारोहण यायेगु सःसा छःपि तःसकं बृद्ध
 अवस्थाय ध्यना च्वनी । कामगुण सुख वैभव अनुभव यायेत
 समय अममः इह मस्तु । अये जुमा छःपिनि अनुसारात् ज्या-सं
 सिधयेका राज्यारोहण यायेमाः धका निर्देशन बीगु जुया
 च्वन । उकी वं याःगु निर्देशन अनुसार षड्यन्त्र याःगु हानं
 लिपा निर्देशन ब्यूगु पहःत नं दनि । जिष्कर्ष रूपं घाये माली ।

अथे जूसैली राजकुमार अजातशत्रु यः गुह्य आयुष्मान् देहवृत्तं
 धाःगुयात धात्वे हे तःजीगु बांलाःगु द्विधिःः; पद्धति सः
 घका विश्वास यात । शिष्य धयाम्हं गुह्यं धाःगु खंसित्त
 द्विस्वास याइगु स्वाभाविक सः । उकि राजकुमार अजातशत्रुं
 अबुजु विम्बिसार महाराजयात जेलय् कुने यंकम । वसा
 मनकुसें तथा तल । अन्तिमय् खोचां पालितः चीरे याके विस्मा
 वि बुला मि प्रंके विल । उकि महाराज स्वर्गारोहण जुल ।
 अजातशत्रु जुजु नं पितृघातक कर्म घयागु आनन्तरिय कर्म अगो
 जूमह जुल । लिपा संवेग उत्पन्न जुइका तथागतया शरणय्
 वल । श्रमण जुइगुसा लाभ धयगु श्रामण्य फल विषयय्
 निवेदन याःगुलि तथागतं श्रामण्य फल सूत्र धयागु उपदेश
 कना विज्यात । यदि पितृघातक कर्म जक लगे मज्जुगु जूसा
 लगु अवस्थाय जुजु अजातशत्रु खगु उपदेश न्यना श्रोतापन्न
 जुइगु कारण दुगु सः । तर पितृघातक कर्म उल्लंघन याता
 तःगु दुगु जुया विशेष धर्म लाभ याये मफु । शरणं लिपा तं
 सोहकुम्भी धयागु नर्कय् जन्म का वने माल । अ आयुष्मान्
 देवदत्त धयाम्ह पापमित्रयात गुह्या रूपय् अकि यजे सःगु
 जुया निरति हानी परिहानी जुइका वने साःगु सः । अजातक
 मज्जु सा ?

आयुष्मान् देवदत्तवत् न्यायुं वताशरण भाग

अनंकि आयुष्मान् देवदत्त वसा सः अनुसारी कुसा
 न्धिं अकेमिक, अन्तमेदक विस्मक, अयुष्मान् अन्तमेदक

भिक्षुपि लिसे सल्लाह साहुति याना संघगण भेद यायेगु ग्वसा ग्वल । गुकथं धाःसा- इपि अनुयायी स्वम्ह भिक्षुपि नाषं तथागतथाथाय् बना वं न्यागू व्रताचरणयात प्रज्ञप्त याये निति प्रार्थना यात । (१) भिक्षुपि जावनकाछि आरण्यक विहारय् च्वने थब्यू । ग्राम विहारय् विहार यात धाःसा आपत्ति लाये ब्यू । (२) भिक्षाचरण याना जक सेवन याये थब्यू । निमन्त्रणा भोजन स्वीकार यात धाःसा आपत्ति थः लाये ब्यू । (३) पांशुकूल चीवरं जक पुने थब्यू । दातापिसं दान ब्यूगु चीवर स्वीकार यात धाःसा आपत्ति लाये थब्यू । (४) बृक्ष-मूलिक धुतांग धारण याये थब्यू । छत् दुथाय् दुहाँ वन धाःसा आपत्ति लाये थब्यू । (५) शाकाहार भोजन सेवन याये थब्यू । मत्स्य मांस सेवन यात धाःसा आपत्ति लाये थब्यू । घयागु व्रताचरण न्यागू प्रज्ञप्त याये निति प्रार्थना यात । उगु व्रताचरण न्यागुलि मुक्कं बांलाःगु जक जुया च्वन । आचरण याये मज्यूगु ला मखु । तर उगु अनुसार शिक्षापद प्रज्ञप्त यात धाःसा दक्वं अनुशरण याना आचरण याये थाकुइ । प्रथम बोधिया अवस्थाय् न्हापांगु वर्षावासय् भिक्षुपि आरण्य विहारय् जक च्वना बिज्याःगु खः । पांशुकूल धुतांग बृक्षमूलिक धुतांगयात जक धारणा याना बिज्याःगु खः । प्रायः याना पिण्डपात्र धुतांगयात जक धारणा याना बिज्याःगु खः । तर लिपा उगु धुतांगत नं गुलिसिनं धारण याये थाकुइगु खना बिज्याःगुलि आरण्यक धुतांग, पिण्डपात्र धुतांग, पांशुकूल धुतांगयात इच्छा जूसा धारण याये निति, इच्छा मदुसा नं

धारण मयाये निति अनुमति बिया बिज्याःगु जुल । वर्षा
प्यला बाहेक द-लाया दुने इच्छा दुसा वृक्षमूलिक धुतांग
धारण याये निति नं अनुमति बिया बिज्यात । भिक्षुपिनि
निति स्याःगुयात मखं, मताः, शंका संशयं नं रहित जुया
त्रिकोटि मुक्तगु मत्स्य, मांसयात नं सेवन यायेगु अनुमति बिया
बिज्यात । उकि व हे अनुसार अनुमति बिया बिज्याये धुंगु
खं आशा दयेका बिज्याना वयागु प्रार्थनायात तथागतं चीका
छ्वया बिज्यात ।

उकियात दावाय् लाका आयुष्मान देवदत्तं “अल्पेच्छु
आदि गुणांगं सम्पन्नगु व्रताचरण न्यागूयात तथागतयाथाय्
प्रार्थना याना वया । तथागतं अनुमति बिया बिज्या ।
जिमिसं उगु व्रताचरण न्यागूयात आचरण याये । न्यागू
व्रताचरणयात समर्थन दुसा छन्द बी माल घका संघ परिषदय्
घोषणा यात । बहुश्रुत मद्दुपि वज्जी (वृजी) राष्ट्रयापि नवक
भिक्षुपि न्यासःम्हसिनं छन्द ब्यूगु जुल । इपि नवक भिक्षुपि
न्यासः ब्वना आयुष्मान देवदत्त राजगृह नगरं गयाशीर्ष
प्रदेशय् वन । अनं लिपा तथागतयागु वचनानुसार आयुष्मान
सारिपुत्र व आयुष्मान मौद्गल्यायनपि इपि नवक भिक्षुपिन्त
प्रज्ञा ज्ञान बीया निति गयाशीर्षय् बिज्यात ।

अन थ्यंगु अवस्थाय् आयुष्मान देवदत्तं इपि नवक
न्यासः भिक्षुपिन्त बुद्धयागु हावभावं उपदेश बिया च्वंगु
अवस्था जुया च्वन । आयुष्मान सारिपुत्र व आयुष्मान

मौद्गल्यायनपि विज्याना च्वंगु खंगु अवस्थाय् आयुष्मान्
 देवदत्तं “(पस्तथ भिवख्ये) = स्वसा भिक्षुपि, जि कनागु उपदेश
 बांलाःगुलि जिगु उपदेशयात ययेका श्रमण गौतमया अग्रश्रावक
 जुया च्वंपि सारिपुत्र व मौद्गल्यायनपि समेतं जिथाय् वया
 च्वने धुं कल” धका धाल । अबले वया शिष्य कौकालिकं
 “मित्र देवदत्त, सारिपुत्र मौद्गल्यायनपिन्त धनिष्ट रूपं हेमलेम
 त्तये मते; सारिपुत्र मौद्गल्यायनपि दुष्टगु विचारं दुपि खः ।
 दुष्टगु इच्छाया अनुकरणं याना च्वंपि खः” धका विरोध
 याना धाल । थन कौकालिकं धाःगु पहःयात विचाः याना
 स्वयेमाः । व दुष्टगु इच्छा दुम्ह आयुष्मान् देवदत्तया शिष्य
 जुया च्वंगुलि थः स्वयं नं दुष्टगु इच्छा दया च्वम्ह जुया
 आयुष्मान् सारिपुत्र व आयुष्मान् मौद्गल्यायनपिन्त दुष्टगु
 इच्छा दुपि धका आरोपं लगे याःगु खः । विपश्चित्तं जुया च्वन ।
 उपमा गये धाःसा- वे नं प्रकृति मनुतयत् वे धाइगुथं जुल ।
 कौकालिकं रोके याःसां आयुष्मान् देवदत्तं “जिगु उपदेशयात
 ययेका जिथाय् वःगु भिगु आगमनं हे खः” धका धया थः
 फेतुना च्वंगु थाय्, आयुष्मान् सारिपुत्रयात बच्छि चिला
 बिल । आयुष्मान् सारिपुत्रं “मित्र, आवश्यकं मज्जु” धका धया
 अनुकूलगु मेगु थाय् छथाय् फेतुना च्वना विज्यात । आयुष्मान्
 मौद्गल्यायनं नं मेथाय् छथाय् फेतुना च्वना विज्यात ।
 आयुष्मान् देवदत्तं बाधा ई जुइथे च्वंक ताकाल तकं
 उपदेश बी धुंका “मित्र सारिपुत्र, भिक्षुपिके न्ह्योवयेकेगु
 न्ह्यलं न्वायेगु महु; मित्रं स्वाकं तुं उपदेशं न्यू “जि ला जं

त्यानुया वल, गोतुले" धया संघाटि लःध्याना लाया जः पल्ले
 चुया गोतुल । व तथागतं आयुष्मान् सारिपुत्र्यात् आजा
 दयेका विज्याइगु खँ व गोतुला विज्याइगुयात् नक्कल याना
 बुद्ध पहः वयेकूगु जुल । तर तथागतयाके ला उकथं आजा
 दयेका गोतुला विज्याःसां न्होवयेका विमज्याःसे उपदेश अन्तं
 जुइबले साधु अनुमोदन नं याना विज्यायेगु बानि दया विज्याः
 जुल । आयुष्मान् देवदत्तयोके ला स्मृति सम्प्रजन्य मंगुगुसिः
 याना पल्ल ज्ञीयेवं हे स्याक्क न्हो वयेका छवल ।

उगु अवस्थाय् आयुष्मान् सारिपुत्रं भिक्षुपिनिगुं
 मनोवृत्ति गथे जुयां च्वन धयांगु उल्लेखं याना उपदेश विज्यां
 विज्यात् । "फलनाम्ह भिक्षुं फलनीगु कथं कल्पना याना च्वनं,
 उगु कल्पनायांत हटे याना छ्वः" आदि धका तप्यंके तप्यंके
 सीका कनेगु कथं निर्देशेन व्यूगु व अनुशासन याना विज्याःगु
 जुयां च्वन । आयुष्मान् महामौद्गल्यायनं ला ऋद्धि चमत्कार
 क्यना अनुशासन याना कना विज्यात् । अति हे प्रसादनीय व
 रमणीय चित्तार्कषक जुया च्वनीगु मखा जुइ । उकि उकव
 कना क्यना विज्याःगु उपदेश न्येना च्वं च्वं इपि न्यांसं-
 भिक्षुपिके श्रोतापत्ति मार्गं ज्ञानं फलं ज्ञानं उत्पन्नं जुयां
 श्रोतापन्नपि जुयां वन । उगु अवस्थाय् आयुष्मान् सारिपुत्रं
 "जिपि तथागतयाथाय् वने त्यना; तथागतयांगु उपदेशयांत
 यः ताःपि लिनां वये ज्यू" धका धयां आयुष्मान् सारिपुत्रं वं
 आयुष्मान् महामौद्गल्यायनपि राजगृहं नगरय् वेलुवनं विहारय्

तथागतयाथाय् लिहां विज्यात । इपि न्यासः भिक्षुपि नं
आयुष्मान् सारिपुत्रपि नापं तुं लिना वन ।

उगु अवस्याय् कोकालिकं आयुष्मान् देवदत्तयात तं
पिकया छाती पुलि चुया धन । “सारिपुत्र मौद्गल्यायनपि
दुष्टगु विचाः व इच्छा दुपि खः, इमित विश्वास याना
स्वीकार याये मते धका जि धयागु मखु ला ? आः छं शिष्य
भिक्षुपि दक्कदिक्वं लिना वने धुं कल” धका नं हक्का धाल ।

उकी कोकालिकं धाःगु पहःयात विचाः याना स्व ।
वं दुष्टम्ह आयुष्मान् देवदत्तयात गुरुया रूप्य भक्ति याना
च्चंबले अतिकं पवित्र श्रेष्ठ परिशुद्ध जुया विज्याना च्वपि
आयुष्मान् सारिपुत्र, आयुष्मान् मौद्गल्यायनपिन्त “दुष्टगु
हीनगु इच्छा दया च्वन, दुष्ट जुया च्वन” धका आरोप लगे
याना च्वन । व दुष्टम्ह गुरुया पाखें दुष्टगु हीनगु मनोवृत्ति
सरे जुया वःगु खः । दुष्टयात सेवन याःगुलि सत्पुरुषयात
अपराध याये लाःगु खः । अति हे भयावह जुया च्वन । उकि
पापमित्रयात विरत यायेमाः । उगु विरत जुइ माःगु पाप-
मित्रयात नं सीके फयेकेया निंति” मद्दु श्रद्धा, शील, श्रुत मात्सर्या
हीन प्राज्ञपि । छले चीका अलग ति; पापमित्र छाइ थुपि” धयागु
थुगु स्मरणिकायात कण्ठ याना तयेमाः । उकीयात हानं छको
धायेनु ।

मद्दु श्रद्धा, शील, श्रुत; मात्सर्या हीन प्राज्ञपि ।
छले चीका अलग ति, पापमित्र छाइ थुपि ॥

श्रद्धा शील श्रुत रहितम्ह व्यक्ति, नुगः स्याःम्ह व्यक्ति, प्रज्ञा ज्ञान मदुम्ह व्यक्ति, उजाम्ह व्यक्तियात भिम्ह मित्र भिम्ह गुरुया रूप्य् सेवन मयासे लिघंसा मकाःसे विरत याना तयेमाः । व स्पष्ट जुल जुइमाः । उम्ह पापमित्रयात विरत याना कल्याणमित्रयात सेवन यायेमाः, भजन यायेमाः ।

भिम्ह मित्र भिम्ह गुरु

कल्याणमित्त = कल्याणमित्र धयाम्ह पापमित्रया विपरित्त खः । श्रद्धा धर्मं नं पूर्णं जुइमाः । शीलं नं पूर्णं जुइमाः । बहुश्रुतं नं पूर्णं जुइमाः । नुगः मस्याःसे दान यायेगु बोगु स्वभाव दयेमाः । प्रज्ञा ज्ञानं नं पूर्णं जुइमाः । उजाम्ह व्यक्तियात कल्याणमित्र घाइ, भिम्ह पासा भिम्ह गुरु खः । संसारय् दकसिबे भिम्ह प्रथम श्रेणीयाम्ह कल्याणमित्र ला तथागत हे जुल । तथागतयात सेवन भजन याये दुम्ह व्यक्ति दकसिबे भिम्ह कल्याणमित्रयात सेवन भजन याये दुम्ह खः । तथागत परिनिर्वाण जुया बिज्याये धुकूसां तथागतयागु उपदेशत न्यना गम्भीर गम्भीर रूपं सेवन याना भक्ति तया च्चनीपि व्यक्तिपि नं दकसिबे भिम्ह कल्याणमित्रयात सेवन याये दुपि घका धाये फइगु जुल । बुद्धकालीन अवस्थाय् तथागतया अप्रश्रावक आयुष्मान सारिपुत्र, आयुष्मान मौद्गल्यायनपि द्वितीया श्रेणीया कल्याणमित्रपि खः । अनं क्वय् आयुष्मान महाकाश्यप, आयुष्मान अनुरुद्धादि महाश्रावकपि

तृतीय श्रेणीया कल्याणमित्रपि जुल । अनं क्वय् ला बुद्धकालीन
अन्नस्थायापि नं लिपायागु युगयापि नं विशुद्ध अरहन्त व्यक्तिपि
कल्हाम्पमित्रपि खः । अनं क्वय् अनागामि व्यक्ति, सकृदागामि
व्यक्ति श्रोतापन्न व्यक्तिपि कल्याणमित्रपि खः । अनं क्वय् ला
श्रद्धादि सम्पन्नपि कल्याण पृथग्जन पुद्गलपि कल्याणमित्रपि
हे जुल । थौं कन्हैया युगय् विशुद्ध अरहन्त पुद्गल खः मखु
निर्णय यायेगु धयागु ला अःपु मजू । अथे हे अनागामि
सकृदागामि श्रोतापन्न धात्थे खः मखु निर्णय यायेत नं अःपु
मजू । धात्थेपि आर्यपि बहुश्रुतं सम्पन्नपि विशुद्ध सत्पुरुषपि
जक अनुमानं निर्णय याये फु । उकि सामान्य व्यक्तिया रूपय्
कल्याणमित्रयात परीक्षण व सर्वेक्षण याये मास्ति वःसा—

ये ते पुगला=गुपि इपि पुद्गलपि; सदा=श्रद्धा धर्म
सम्पन्न जुया छवन । सीलवन्तो=परिशुद्धगु शील बुपि जुया
छवन; बहुस्तुता=आपालं बहुश्रुत दुपि जुया छवन; चागवन्ता=
नुगः मस्याःसे त्याग यायेगु बुपि जुया छवन; पञ्जवन्तो=
प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्नपि जुया छवन; धका कना तथा विज्याःगु
धम्मसंगणी पालि अनुरूप परीक्षण व सर्वेक्षण यायेगु खः ।

उकीयात जि स्मरणिका दयेका तथा । “श्रद्धा शील
श्रुत त्यागी, प्रज्ञावान् गुन्ह बुइ वन । कल्याणमित्र धात्थेम्ह, सेवनया
उम्हस्या निहं । का उकीयात धायेनु ।—

“श्रद्धा शील श्रुत त्यागी, प्रज्ञावान् गुन्ह बुइ वन ।
कल्याणमित्र धात्थेम्ह, सेवन या उम्हस्या निहं ॥

श्रद्धाधर्मं पूर्णं जुल धाःसां कल्याणमित्रं स्वः । बुद्ध्यात्
विश्वासं यायेगु, प्रसन्नं तयेगु दयेमाः । सर्वकारं सम्मानं
यायेमाः । गौरवं पूर्वं बुद्ध-वन्दना यायेगु दयेमाः । गुलिसिं
“अरहन्त” धका बुद्ध-वन्दना याये माःगु मद्दु धालं हं ।
अर्थेकयोयं वया च्वंपि धात्वेपि अरहन्तपिसं ला महार्थक्यात्
अर्थिकं गौरवं तयो वन्दना यांना विज्याइगु धया तल । अर्थे
हं धर्मं, संघयात् विश्वास यायेगु, प्रसन्नं तयेगु गौरवं तयेगु
दयेमाः । कर्म वं कर्मया फलयात् विश्वास यायेगु कथं
अकुशलयात् विरत यायेमाः । कुशलं कर्मयात् गौरवं तयेमाः ।
उक्तं जुलं धाःसां श्रद्धा धर्मं सम्पन्नं कल्याणमित्रं स्वः ।
शीलं शिक्षायात् नं आदरं गौरवं तयेमाः । स्वयं धर्मं नं
शीलयात् आदरं तथा आचरणं यात् धाःसा, मेपिस्तं नं आदरं
तथा आचरणं याइ कथं कना क्यना प्रेरणा बिलं धाःसां शीलं
सम्पन्नं कल्याणमित्रं स्वः । श्रुत्वा ध्यागुला लौकिकं पक्ष्यं
च्वये ब्वनेगु निसं कया बहुश्रुतं नं दया च्वंच्वन, लोकार्थया
नितिं कल्याणमित्रं धालं धाःसा उगु लौकिकं बहुश्रुतं नं पूर्णं
जुइगु आवश्यकं जू । उक्तिं भावनां कार्यायात् उद्योगं व
अभ्यासं यांना च्वंपि पुद्गलपिं मखुसा भिक्षुपिके नं शिष्यपित्तं
स्यंने कने यांना बीया नितिं च्वये ब्वनेगु आदि विनयं लिसे
प्रतिपक्षं मज्जूगु बहुश्रुतं दयेकां तयेगु उचितं जू । गुलिं पालिं
ग्रन्थतं जकं सया सिया धःगु साहित्यं पक्ष्यं साधारणं पत्रं
व्यवहारं आदानं प्रदानं तर्कं कथं हं च्वये मसः । याये मसः ।
आखः रवः नं शुद्धं च्वये मसः । उजागु पत्रं स्कूलया माष्टरनी-

तयसं खन धायेवं ला थुम्ह सयादो (महास्थविर) ला आखः
 मसः खनि धका किचित् खने यः । उकि लौकिक पक्षय् नं सयेके
 सीके उचित जुक्व सयेका सीका तये योग्य जू । तथागतयागु
 छन्द ला धार्मिक पक्षय् जक लक्ष्य दु । उकि मेपिन्त निर्देशन
 बीम्ह क्रमस्थानाचार्य जुल धाःसा परियत्ति प्रतिपत्ति श्रुत
 नितानां सम्पन्न जुया च्वनेगु आवश्यक जू । गुरु जूम्ह श्रुत सम्पन्न
 जुया च्वन धाःसा शिष्य सम्पन्न मज्जसां गुस्यागु निर्देशन
 बमोजिम उदचोगे व अभ्यास याना वन धाःसा सही धर्म
 सत्य धर्मयात लाभ याना काये फु । त्याग धयागु ला अप्वः
 जुया च्वंगु चोजवस्तुत शिष्यपिन्त सह धर्मीपिन्त दान प्रदान
 यायेगु बोगु खः । थ्व ला सीके अःपु । प्रज्ञा धयागु श्रुतमय,
 चिन्तामय, भावनामय प्रज्ञां पूर्ण जुइगु खः । उकी मध्यय्
 विशेषतः उदय व्यय ज्ञानादि विषयना ज्ञानं पूर्ण जुइगु
 आवश्यक खः । कने क्यनेगु अवस्थाय् न्यना स्वल धाःसा
 उगु ज्ञानं सम्पन्न जू मज्ज धयागु स्पष्ट जू । तर उगु विषयना
 ज्ञानं सम्पन्न जू मज्ज धयागु निर्णय यायेत ला सामान्य व्यक्तिया
 रूपय् अःपु मज्ज । ग्रन्थ साहित्य बहुश्रुत दुम्ह जूसा ला माक्व
 चाक्व निर्णय याये फये फु । उकि नं स्वयं थःमं लुइके मनकं
 निर्णय यायेगु धयागु थाकु । थःगु अनुभव ज्ञानं सही कथं
 कना च्वनेगुली नं द्वं धका मती वना च्वने यः । ग्रन्थयागु
 अनुभव कथं मुक्कं कना च्वनेगुयात नं स्वाभाविक मज्जसां
 स्वभाविक जू मज्ज मती वना च्वने यः । उग्रसिकं मार्ग
 प्रज्ञा मज्ज प्रज्ञा प्रत्यक्षेण प्रज्ञा विषय ला खं हे जटिलगु जुया

च्वन । उर्कि श्रद्धादि न्होनेयागु गुणांग ४-गुलि पूर्ण जुया च्वन धाःसा विपश्यना ज्ञान उत्पत्ति पहःयात नं स्वानुभूति कथं कने फत धाःसा कंकं पतिकं नं छगू हे स्वरूप दया च्वन धाःसा, ग्रन्थ वाङ्मय लिसे नं पाय्छि जुया च्वन धाःसा उम्ह आचार्ययात प्रज्ञां नं सम्पन्नम्ह कल्याणमित्र घका भाःपी योग्य जू । उम्ह श्रद्धा शील श्रुत त्याग प्रज्ञां सम्पन्नम्ह व्यक्तियात कल्याणमित्र भिम्ह पासा, भिम्ह गुरुया रूपय् सेवन व भजन यायेमाः ।

विशुद्धि मार्ग ग्रन्थय् ला कल्याणमित्र कर्मस्थानाचार्य-
यात अंगुत्तर पालि उद्धृत याना--

पियो गर भावनीयो, वस्ता च वचनक्खमो ।

गम्भीरञ्च कथं कत्ता, मो चट्टाने नियोजको ॥

घका कयना तःगु दु ।

पियो = ययेके बहःगु गुण नं दयेमाः । शीलं सम्पन्न जुया मैत्री कायकर्म, मैत्री वर्चीकर्म सम्पन्न जुल धाःसा ययेके बहःगु गुणं पूर्णं जुइगु जुल ।

गर = सत्कारं सन्मान गौरव तये बहःगु गुण नं दयेमाः । शील, समाधि, प्रज्ञां सम्पन्न जुल धाःसा उगु सत्कार सन्मान गौरव तये बहःगु गुणं पूर्णं जुइगु जुल ।

भावनीयो = मैत्री वृद्धि ययेके बहःम्ह व्यक्ति नं जुइमाः । मानव आचरण शीलं युक्तम्ह जुया मैत्री पूर्वगाभी याना धार्येगु

ल्हायेगु, यायेगुनि सम्पन्नम्ह व्यक्तियात मैत्री वृद्धि याये अःपु ।
उकथं मैत्री वृद्धि याये अःपुक आचरण शीलं, बोलि वचन,
क्रिया कलाप दयेका च्वनेमाः ।

वत्ता=घाये ल्हाये सःम्ह अनुशासन याये सःम्ह जुइमाः ।
शिष्यपिके द्व विद्वं दया घाये ल्हाये मालीगु अवस्थाय् उपेक्षा
याना मतःसे घायेगु ल्हायेगु अनुशासन यायेगु स्वः । च्व नं
छम्ह गुरु जुया च्वनीम्ह व्यक्तिया निर्ति आवश्यक स्वः । घाये
ल्हाये योग्यगुयात मघाःसे मल्हाःसे उपेक्षित याना च्वन घाःसा
अनर्थं जुइ यः । उकिं घाये ल्हाये मालीगु दइबले घायेगु
ल्हायेगु अनुशासन घायेगु याये सःम्ह जुइमाः ।

वचनस्वमो=नेपिसं छाइ ल्हाइबले नं सह याये
फयेकेमाः; स्वीकार याये फयेकेमाः । यः स्वया थकालिपिसं
वा, वकालिपिसं अथवा समान वयस्कपिसं घाये ल्हाये
योग्यगुयात घाल ल्हात घाःसा स्वीकार याना सचे याये
फयेकेमाः । आयुष्मान सारिपुत्रं न्हेदँचा तिनि दुम्ह भ्रामणेरे
मचां खँ धाःगु न्यना विज्यःथें घाये माल ।

मचाम्ह भ्रामणेरे धाःगु तकं स्वीकार

छगू इलय् आयुष्मान सारिपुत्र्या वक्व ज्या दुगुलि
याना चीवर कुतुं वयसं च्वन । परिमण्डल शिक्षापक्ष लिसे
पाय्छि मजगु स्थिती लाना च्वन घाये माल । तर उस्तंघन

याये मास्ते वःगु चेतना मदुसे आकाकाकां जुया च्वनीगुलिं ला आपत्ति दोष मदु । उकथं चीवर कुतुं वया च्वंगुयात मचाम्ह श्रामणेरं खंबले “भन्ते, चीवर कुतुं वया च्वन” धका होश बिया विन्ति यात । उकथं होश व्युगु खँयात आयुष्मान सारिपुत्रं सहर्षं स्वीकार याना विज्यात । चीवर मिले जुइक पुने धुंका “भो मचाम्ह आचार्य, पाय्छि जुल ला” धका समेतं न्यना विज्यात तिनि ।

गम्भीरञ्च कथं कत्ता=गम्भीरगु खँ नं ल्हाये सःम्ह जुइमाः । स्कन्ध, आयतन, धातु, सत्य, प्रतीत्य समुत्पाद, शमथ, विपश्यना, मार्ग, फल, प्रत्यवेक्षण थुजागु गम्भीरगु धर्म वचनयात नं कने सयेकेमाः । व ला अत्यधिक रूपं हे आवश्यक जुया च्वन । उकीयात गुरुं कने मसल धाःसा शिष्ययाके भावना धर्म उदद्योग व अभ्यास यायेगु इच्छा दःसां उदद्योग व अभ्यास याये फइ मखु । उकिं अत्यन्त आवश्यक खः ।

अट्टाने=क्षेत्र मखुगु यासय्; तो च नियोजको=प्रेरणा बी मसः । गुलिसिनं थःगु अर्थ थःगु लाभया निति अयोग्य अनुचितगु ज्या यायेत प्रेरणा बी यः । शिष्यं गुरुं ब्रह्मे याःथे उगु अयोग्य अनुचितगु ज्या याये लात धाःसा वर्तमान प्रत्यक्ष स्वस्थान् नं दुःख जुइ यः । अयोग्यगु वचन ल्हाये लात धाःसां कर्मसकर्म निन्दा जुइका च्वने माले यः । राजकीय अपराध याये लात धाःसा राजदण्ड मये माले यः । अकुशल

कर्म याये लात धाःसा अषाय प्यंगुली कुतुं वने यः । उकिं
 मुरु धयाम्हं अयोग्य अनुचितगु ज्या-खं धायेत प्रेरणा बी
 मज्जू । उजागु गुण पूर्णम्ह कल्याणमित्र कर्मस्थानाचार्ययाथाधु
 कर्मस्थान ग्रहण याना उदयोग व अभ्यास यायेमाः धका
 विशुद्धि मार्गं धया तल ।

उगु विशुद्धि मार्गं कयना तःगु प्रिय गरु आदि गुणत
 श्रद्धा शील श्रुत त्याग प्रज्ञां पूर्णं जुया च्वन धयागुली योग्यता-
 नुसार दुध्याना च्वगु दु । गुकथं धाःसा पिय—ययेके बहःगु
 गुण धयागु शील त्यागं पूर्णं जुया च्वन धयागुली दुध्याः ।
 मान्नीय=मैत्री वृद्धि याये बहःजुगु गुण नं उगु शील त्यागं
 पूर्णं जुइगुली दुध्याः हे वं । गरु=गौरव तये बहःगु गुण शील
 श्रुत प्रज्ञां पूर्णं जुइगुली दुध्याः । वत्ता गुण बचनकखम गुण ला
 श्रद्धा शील श्रुत प्रज्ञां पूर्णं जुइगुली दुध्याः । गम्भीर कबा
 गुण ला श्रुत प्रज्ञां पूर्णं जुइगुली दुध्याः । अयोग्यगु धासय्
 प्रेरणा मबीगु गुण ला श्रद्धा शील श्रुतं पूर्णं जुइगुली दुध्याः ।
 उकिं विशुद्धि मार्गया पियादि गुण व धम्मसंगणी पालिया
 श्रद्धादि गुणत स्वभाव कथं समाने जुया च्वन । संक्षिप्त व
 विस्तृत मात्र जक विशेषता दुगु जुल धका सीकेमाः । उकिं

“मदु श्रद्धा, शील, श्रुत, मात्सर्यो हीन प्राज्ञपि ।

छले पीका अलग ति, पापमित्र धाइ युपि ॥

श्रद्धा शील श्रुत, त्यागी, प्रज्ञावान् गुम्हं बुइ थन ।

कल्याणमित्र धात्थेम्ह; सेवन या उम्हस्या न्हिथं ॥

घका दयेका तयागु कविता अनुसार श्रद्धादि पूर्णं मजूम्ह
पापमित्र यात छले चीका श्रद्धादि पूर्णंम्ह कल्याणमित्रयात
सेवन व भजन यायेमाः । उकीयात न्हवः उल्लेख याना
दयागु थुगु सल्लेख सूत्रोपदेश अनुरूप अधिष्ठान स्मरणिकाया
रूप्य् धायेनु ।--

(३५) कर्तापि पापमित्रयात सेवन याना जुया च्वनीगु थासय्
जिमिसं ला कल्याणमित्रयात सेवन याये । बलेशयात पाः जुइकीगु
आचरणयात आचरण याये ।

३६-प्रमाद (प्रमाद) = कुशल धर्मय् बेहोश जुइगु

प्रमाद=प्रमाद-बेहोश जुइगु धयागु बारबार कना
च्वनागु उपदेश खः । जिमिसं अप्प्रमाद=अप्रमाद-बेहोश
मजुइगु स्मृति धर्मयात कना च्वनागु जुया उपदेश कंक्व पतिकं
व दुध्याना च्वंगु दु । उख्खुनुतिनि धर्म दयाद सूत्र कनाबले नं
थुगु प्रमाद विषयय् कना वया तिनि । तर थुगु सूत्रय् नं व
अकुशल धर्मं छगूया रूप्य् दुध्याना च्वंगु जुया आः नं हानं
दोहरे याना कने माःगु जुल । प्रमाद बेहोश जुइगु धयागु
लौकिक विषयय् बेहोश जुइगु नं दु । कुशल विषयय् बेहोश
जुइगु नं दु । चीज वस्तु छगूयात छयाय् तया दना वनेबले
त्वःमना वन धाःसा उगु चीज वस्तु तना वने यः । यात्राय्
वनेबले रेलय् बसय् जहाजय् छगू मखु छगू चीज वस्तु त्वःमना

त्वफित घाःसा तने यःगु जुल । छगू मखु छगू ज्या ल्वःमना
 याये मफुत घाःसा नं हानी जुइ यः । उकथं ल्वःमनिगु लौकिक
 विषय्य बेहोश जुइगु खः । व नं मज्यु । बेहोश मजुइगु ज्यु ।
 दान शीलादिया सम्बन्धय्य बेहोश जुइगु ला कुशल विषय्य
 बेहोश जुइगु खः । उगु कुशल विषय्य बेहोश जुइगुयात थन
 प्रमाद घका घाये त्यंगु खः । उकि प्रमाद = कुशल विषय्य
 बेहोश जुइगु घका क्यना तयागु जुल । उकीयात खुद्क विमंग
 पाली थुकथं विभाजन याना उल्लेख याना क्यना तःगु दु ।

तत्य कतमो पमादो ? कायदुच्चरिते वा वचीदुच्चरिते वा
 मनोदुच्चरिते वा पञ्चसु वा कामगुणेषु चित्तस्स वोत्सगो वोत्सगानुप्प-
 दानं कुशलानं वा धम्मानं भावनाय असक्कच्चकिरियता असातच्च-
 किरियता अनट्ठितकिरियता ओलिनवुत्तिता निक्खित्त-छन्वता
 निक्खित्तपुरता अनासेवना अभावना अबहुलीकम्मं अनघिट्ठानं
 अननुयोगो पमादो । यो एवरूपो पमादो पमज्जना पमज्जितत्तं अयं
 वुच्चति पमादो ।

तत्य = उगु संक्षिप्त शीर्षक्य (क्यना वयागु);
 पमादो = बेहोश जुइगु; कतमो = छु गुजागु स्वभाव दुगु जुल ?
 कायदुच्चरिते वा = काय दुश्चरित्र्य वा; वचीदुच्चरिते वा = वची
 दुश्चरित्र्य वा; मनोदुच्चरिते वा = मनो दुश्चरित्र्य वा;
 पञ्चसु वा कामगुणेषु = न्यागु कामगुण धारम्मणय्य; चित्तस्स =
 चित्तयात; वोत्सगो = तौता तयेगु; वोत्सगानुप्पदानं = स्वतन्त्र-
 ता बिया तयेगु नं; पमादो = बेहोश जुइगु खः ।

दुश्चरित्रं कुगावक बेहोश जुया च्वन

काय दुश्चरित्र्य चित्तयात तोता तल धाःसा नं प्रमाद
 = बेहोश जुया च्वन धाइ । काय दुश्चरित्र धयागु परप्राणयात
 घात यायेगु, पर धन खुया कायेगु; अधीनस्थ मखुगु कामगुणय
 अन्याय रूपं अतिक्रमण यायेगु धयागु थुपि मभिगु दुराचरणत
 स्वंगू खः । उकि कतपिन्त स्याये निति विचाः याना च्वन,
 स्याना च्वन धाःसा उकीयात चित्तयात स्यायेगु काय दुश्चरित्र्य
 तोता तयागु दु, छंगु इच्छा अनुसार खः; स्याये यःसां स्या धका
 तोता तःगु धाइ । उगु अवस्थाय् स्यायेगुली लिचिला च्वंगु
 कुशलयात ल्वःमना च्वनीगु जुल । उकि प्रमाद धका धाये
 माःगु खः । अथे हे खुइत विचाः याना च्वन, खुया कया
 च्वन धाःसा; कामगुणय अधमं पूर्वक अतिक्रमण याये निति
 विचाः याना च्वन; अतिक्रमण याना च्वन धाःसा चित्तयात
 काय दुश्चरित्र्य तोता तःगु जुल । खुइगु व मिथ्याचारं
 लिचिला च्वनिगु कुशलयात ल्वःमना च्वंगु जुल । उकि
 उकीयात प्रमाद धका धायेमाः ।

अथे हे मृषावादादि वची दुश्चरित्र ४-गुली चित्तयात
 तोता तःसा नं प्रमाद हे खः । ह्ययेका खँ ल्हायेत, चुगली
 यायेत, ब्वबीत, म्वाःमदुगु बकंफुसुलु खँ ल्हायेत विचाः याना
 च्वन, ह्ययेका खँ आदि ल्हाना च्वन धाःसा वची दुश्चरित्र्य
 चित्तयात तोता तःगु जुल । ह्ययेका खँ ल्हायेगु आदि लिचिला

च्वनीगु कुशलयात त्वःमना च्वंगु जुल । उकि उकीयात प्रमाद धका धायेमाः ।

अथे हे कत सम्पत्तियात अधर्म पूर्वक कायेगु विचाः याना च्वन, कतपिन्त स्यायेगु स्यंकेगु निरति विचाः याना च्वन, कर्म व कर्मया फल मदु आदि धका विचाः याना च्वन धाःसा मनो दुश्चरित्रय् चित्तयात तोता तःगु जुल । पर सम्पत्ती लोभ मदइगु, मैत्री वृद्धि यायेगु; कर्म व कर्मया फल दु धका सीका खंका च्वनेगु धयागु कुशलयात त्वःमना च्वंगु जुल । उकि उकथं विचाः याना च्वनेगुयात बेहोश जुया च्वंगु प्रमाद धका धायेमाः ।

इपि फुकं मभिगु दुश्चरित्रय् मन वना कुशल विषयय् कुगाक्क बेहोश जुया च्वंगु प्रमाद खः । प्रमाद धर्मय् दकसिबे तःघंगु प्रमाद धायेमाः ।

कामगुणं कुगाक्क हे बेहोश जुया च्वन

अले हानं पञ्चसु वा कामगुणेषु=न्यागू कामगुण आरम्मणय् मनयात तोता तयेगु नं प्रमाद बेहोश जुया च्वनेगु स्वभाव खः । न्यागू कामगुण धयागु त्वःवनापुसे यइपुसे च्वंगु न्यागू आरम्मण हे खः । मिजं मिसातय्सं पुत्तु मत्तु पुइका यइपु तायेका च्वंगु आरम्मणत हे खः । मिजंतय् त्वःवंके बहःगु यइपु तायेका च्वने बहःगु आरम्मणत प्रायः याना मिसातय्यु

सन्तानय दया च्वन । मिसातय ल्वःवके बहःगु यइपु तायेके बहःगु आरम्मणत मिजंतयगु सन्तानय दया च्वन । रूप, शब्द, गन्ध, रस, स्पर्श धयागु थुपि आरम्मणत न्यागू हे खः । उकी मध्यय सवाः धयागु ला थुया खुना तयार याना बीगु नसा त्वंसा सवाः नं दु । वस्त्र लासा फांगा आदियात उपभोग यायेगु सवाः नं दु । अले हानं उगु न्यागू आरम्मण परिपूर्ण जुइकेत लुं वहः छेँ बुँ रथ तिसा वसः आदि सामानत नं कामगुण आरम्मणत खः । उगु कामगुण आरम्मणत मध्यय चित्तयात इच्छा दुथे विचाः यायेत तोता तल धाःसा, कामगुण आरम्मणतयत् विचाः याना च्वन धाःसा, ल्वःवका मज्जा तायेका उपभोग याना च्वन धाःसा व नं प्रमाद खः । उपमा गथे धाःसा- सा-द्वहंतयत् कजे यायेगु सुरक्षित यायेगु मदयेक गौचरणय तोता तयेथे जुइगु जुया च्वन । उकथं चित्तयात भावना द्वारा संयम व दमन मयासे कामगुण आरम्मणय तोता तल धाःसा, उगु आरम्मणतयत् विचाः याना च्वन धाःसा उगु अवस्थाय कुशल कर्म ल्वःमना च्वनी । उकि उकीयात प्रमाद धका धायेमाः । व मध्यस्थ प्रमाद खः । नकतिनि कना वयागु दुश्चरित्र प्रमादति ला तःधं मजू । उकि कामगुण पाखे चित्त वना च्वगुयात मध्यस्थ प्रमाद धका हे लुमंका तयेमाः । भावना कार्य मद्रुपि मनूतयके उगु प्रमादं हे समय फुना च्वंगु दु । लासां दना वसें निसें ल्वःवनापुगु यइपुगु छुं छगू आरम्मणयात विचाः याये लाइगु हे जुल । लिपा नं अटूट रूपं कामगुण आरम्मणतयत् न्हिच्छि विचाः याना च्वनी ।

अघाये जुल धयागु हे मदु । इमित्त विचाः याना च्वने भाःगुलि
अलसि चा धयागु नं मदु । मस्त जुया च्वनीगु जुल । स्याक्क
न्ह्यो वया च्वंतले जक विचोः यायेगु दिना च्वनी । न्ह्यलं
चाया च्वनीबले ला कामगुण आरम्मणतयत् न्हिच्छियंकं नं
विचाः याना च्वनीगु खः । च्छियंकं नं विचाः याना च्वनीगु
खः । न्हिच्छि च्छियंकं नं विचाः याना च्वनीगु खः ।
लच्छियंकं नं विचाः याना च्वनीगु, दच्छियंकं नं विचाः याना
च्वनीगु; जीवन काँछि नं विचाः याना च्वनीगु खः । उकथं
कामगुण आरम्मण पाखे चित्त वना विचाः याना च्वनीगु,
थःगु शरीरय् दया च्वंगु धर्मयात होश मदयेक त्वःमना च्वंगु
खः । उँकि चित्तयात संयम दमन मयासे कामगुण आरम्मणय्
तोता तःगुयात “कुशल विषयय् बेहोश जुयां च्वंगु प्रमाद”
घका धया तःगु खः । बेहोश जुया च्वन घाःसा नं व तःजाः
थासं कुतुं वया बेहोश जुइगु, लखय् दबे जुया बेहोश जुइगु,
रोगं शास्ति याना बेहोश जुइगु उजागु कथंयागु मखु । जुइ
च्वने नये त्वने यायां न्ह्याइपु तायेकु तायेकु कुगाक्क बेहोश
जुया च्वनेगु खः । अथे जुया उकीयात अःपुक लुमंका तयेत
स्मरणिका दयेका तया ।

(क) “तोता तयेगु चित्तयात; त्रिविध कुरचरित्रय् व ।
मदयेक संयम छुं हे, पच्चकाम गुणय् हनं ॥ (इ) नया त्वना सन
जुइगु, निर्घक्क न्ह्याइपुका मनं । घाइ प्रमाद वयात नं, त्वःमन्ह
सकतां यन ॥ (क) व (इ) यात स्वाका कायेमाः । उकीयात
चायेनु ।—

- (क) तोता तयेणु चित्तयात, त्रिविध दुश्चरित्रयु व ।
मवयेक संयम छुं हे, पञ्चकाम गुणयु हनं ॥
- (ख) नया त्वना सना बुद्धि, निर्घक्क न्याइपुका मनं ।
घाइ प्रमाद बयात नं, त्वःसंमह सकतां थन ॥

व विभंग पालि अनुरूप खः । स्वंगु दुश्चरित्रयु चित्त-
यात तोता तल घाःसा, दुश्चरित्र कर्मतयुत याना घया ल्हाना
विचाः याना जुया च्वन घाःसा उजाम्ह व्यक्तियात बेहोशीम्ह
घाइ । व कुगाक्क बेहोश जुइका च्वम्ह खः । न्यागु कामगुण
आरम्भणयु चित्तयात तोता तल घाःसा, कामगुण आरम्भण
पाखे चित्त थ्यना च्वन घाःसा उजाम्ह व्यक्तियात नं बेहोशी
हे घाइ । व मध्यस्थ प्रकारया बेहोश खः । व दुश्चरित्र
बेहोशति तःवं मज्जु । अनं ल्यू शूक्ष्मगु नायुगु प्रमादयात नं
धुकथं स्वाका क्यना वना तःगु दु ।

कुशले वृद्धि मयायेवं नं बेहोश खः

कुशलानं धम्मनं=कुशल धर्मतयुत; भावनाय वा=
उत्पन्न जुइकेमु, वृद्धि जुइकेमु निर्मित नं; असत्कच्चकिरियता=
गौरव व सत्कार पूर्वक मयायेगु; असातच्चकिरियता=अट्ट
रुपं मयायेगु; अलङ्कितकिरियता=विषाः मवयेक मयायेगु घयावु
नं प्रमाद हे घाइगु बेहोशीपन खः ।

उकी कुशल धर्म धयागु संक्षिप्तं दान, शील, भावना हे खः । उर्कि दान, शील, भावना कार्ययात गौरब पूर्वक मयात धाःसा प्रमाद खः । योग्यतानुसार सदां मयात धाःसा प्रमाद खः । योग्यतानुसार धयागु अवस्थानुकूल दान कार्य फयां फव्व याना वना च्वनेगु खः । शील्यु नं पञ्चशीलयात सदां सुरक्षा याना वना च्वनेगु खः । अष्टशील आदियात जक फइबले समादान याना आचरण याना वना च्वनेगु खः । भावनायात नं फइबले वृद्धि याना च्वनेगु खः । तर भावनायात ला उदचोग अभ्यास व वृद्धि यायेबले आदर गौरब तयेगु कथं जक मखुसे, दिपाः मदयेक अटूट रूपं भाविता याना चायेका वना च्वनेमाः । अथे जुया भाविता याना चायेका उदचोग व अभ्यास याना च्वंसां हलुका छाँटं उदचोग व अभ्यास याना च्वन धाःसा आदर गौरब मतःगु धाइ । उजागु अवस्थायु भाविता याना मचायेकुसे ल्वःल्वः मना वना च्वनीगु यक्व दया च्वने यः । उर्कि गौरब पूर्वक मयात धाःसा प्रमाद खः धयागु भाव जुल । अथे नं भाविता याये मलाःगु चायेके मलाःगुयात जक प्रमाद खः धयागु मतलब जुल । भाविता याना चायेका च्वंक्व ला प्रमाद मखु । अप्रमाद हे खः । उकथं गौरब तया मयायेगुया सम्बन्धयु प्रमाद जुइगु पहायात “मयायेगु कुशल वृद्धि, तया आदर गौरब ।” धका स्मरणिका दयेका तया । उकीयात नं (ङ) संकेत स्मरणिका लिसे स्वापु तया धायेनु ।—

(ख) मयायेगु कुशल वृद्धि, तया आदर गौरब ।

(५) नया त्वना सना जुइगु, निर्धर्क न्ह्याइपुका मनं ।

घाइ प्रमाव वयात नं, त्वःमंन्ह सकतां थन ॥

भावनाया क्षेत्रय् कुशल धर्म घयागु स्मृतिप्रस्थान
 प्यंगु; सम्यक् प्रधान ४-गू; ऋद्धिपाद ४-गू; इन्द्रिय ५-गू;
 बल न्यागू; बोध्यङ्ग ७-गू, मार्गाङ्ग च्यागू घयागु थुगु
 बोधिपक्षीय धर्मंत हे खः । उगु बोधिपक्षीय धर्मंत उत्पन्न जुइ
 कथं सत्कारं सन्मान आदर गौरव पूर्वक भाविता याना
 चायेका च्वनेमाः । आः थुगु सासना यैताय् भाविता याना
 चायेका च्वंगु उगु बोधिपक्षीय धर्मंतयत् वृद्धि याना च्वंगु हे
 खः । वनेगु दनेगु फेतुइगु गोतुलेगु कयकुंकेगु चकंकेगु संकेगु
 मिले यायेगु फुले जुइगु सुके जुइगु आदि शारीरिक गतिविधित
 उत्पन्न जुक्व पतिकं लिना भाविता याना चायेका च्वंगु
 कायानुपश्यना स्मृतिप्रस्थानयात वृद्धि याना च्वंगु खः ।
 त्यानुइगु पुइगु स्याइगु आदि वेदनातयत् भाविता याना
 चायेका च्वंगु वेदानुपश्यनायात वृद्धि याना च्वंगु खः ।
 कल्पना लुइगु विचाः याइगु आदियात उत्पन्न जूजू पतिकं
 लिना भाविता याना चायेका च्वनेगु चित्तानुपश्यनायात वृद्धि
 याना च्वनेगु खः । खनिगु ताइगु आदि स्वभाव धर्मंतयत्
 भाविता याना चायेका च्वनेगु धर्मानुपश्यनायात वृद्धि याना
 च्वंगु खः । उकथं लुया वक्वयात त्वमफिकं गौरव पूर्वक
 भाविता याना चायेका सिया च्वनीगु स्मृतिप्रस्थान ४-गूयात
 वृद्धि याये निर्ति आदर गौरव पूर्वक ज्या याना च्वंगु खः ।
 स्मृतिप्रस्थान ४-गू उत्पन्न जुल धाःसा सम्यक् प्रधान ४-गू

आदि मेमेगु बोधिपक्षीय धर्मत नं उत्पन्न जुइगु जुल । अथे जुया फुले जुइगु सुके जुइगु निसें लुया वक्वयात आदर गौरव पूर्वक भाविता याना चायेका च्वनेगु कुशल धर्म वृद्धि जुइके निर्ति गौरव तथा ज्या याना च्वनागु धाइ । उकथं आदरं गौरव तथा भाविता मयाइगु क्षण्य ला भाविता याना मचायेकुसे त्वःमना वंगु दया च्वनी ; व गौरव मतया प्रमाद जूगु खः ।

अले हानं मदिक उदद्योग व अभ्यास मयासे दिना दिना च्वन धाःसा उगु दिना च्वंगु क्षण्य भाविता याना चायेके मलाःगु त्वःमनिगु प्रमादत हे खः । न्हिच्छया दुने छगौ निघौ जक भाविता याना चायेकल धाःसा ल्यं दुगु २२-घौ २३-घौया दुने त्वःमंगु प्रमादत हे जक जुल । उकथं जुल धाःसा समाधि जँ त्वःधुला च्वनीगु जुया विपरयना ज्ञान दृढ स्थिर व तीक्ष्ण रूपं परिपूर्णतः उत्पन्न जुइकेत थाकुया च्वनी ।

अले हानं ओलिनवृत्तिता=लिज्यां लिज्यां वनेगु वृत्ति दइगु लिचिला सिथिल जुइगु; उदद्योग वीर्यं लिकुना सिथिल जुया च्वनीवले नं चायेका च्वने मलाःसे त्वःमना च्वनीगु आपाः जुया च्वनी । व बेहोशी-प्रमाद जुल । निखिस्तछन्दता =दिका तःगु इच्छा छन्द दइगु, इच्छा छन्दयात कमजोर याना तयेगु; इच्छा जुइगु छन्दयात पाः याना बिल धाःसा उदद्योग व अभ्यास नं पाः जुया वनी । उकथं छन्द वीर्यत

पाः जुया च्वनीगु अवस्थाय नं चायेका च्वने मलाइगु आपाः
जुया च्वने यः । इपि नं बेहोश जुइगु प्रमादस खः ।
विपिचसपुरता=दिका तयागु भार बइगु । उदयोग व अम्यास
यायेगु भारयात दिका तयेगु । उदयोग व अम्यास यानाव
च्वनेबले भावना थहां बने मफया वा, निरोगी मज्जुया, अथवा
मेमेगु कारण दया उदयोग व अम्यास याये मखुत घका तोता
बिल घाःसा भाविता याना चायेका च्वनेगु छु हे लुया बइ
मखुत । चायेका च्वने मलाइगु बेहोश जुया प्रमाद जक मुक्कं
दया च्वनीगु जुल । उगु प्रमाद ला अति हे स्पष्ट जुया च्वने
धु कीगु जुल । गुलिसिनं ला भावना धर्म अम्यास व उदयोग
याये निति कल्पना तकं मयाइगु जुया च्वन । गुलिसिनं
मेपिन्त तकं उदयोग व अम्यास मयाये निति रोके वा जुया
च्वने यः । उजोपि व्यक्तिपिनि निति ला जीवन कार्छि प्रमाद
जेक मुक्कं जुया च्वनी । व ला निचाचाःगु बेहोश जकं मखुत;
कीर्ण शीर्णगु बेहोश संमेतं घाये मालीगु जुल । उकि उदयोग
व अम्यास मयाये निति भार दिकेगु थःगु निति जक मखुसे
कतपिनि निति तकं दिकेगु अतिकं हे मज्जू । गुलिसिनं गृहस्थी
जुया जक भार दिका च्वनीगु मखु, चीवर वस्त्रं पुना तक नं
भार दिका तइगु जुया च्वन । चीवरं पुनेगु घयागु संसारवइ
इपचतो मोचनरथाय=संसार चक्र दुःखं मुक्त जुया वनेया
निति घका पुना वःगु खः । वास्तवय् ला श्रमण धर्म उदयोग
व अम्यास याये निति पुना वःगु खः । अथे नं स्वयं थःमं जक
उदयोग व अम्यास मयाइगु मखु; उदयोग व अम्यास याये

मास्ति वःपिन्त तकं उदघोग व अभ्यास मयाइ कथं वना रोके याना च्वनीगु जुया च्वन । दकसिबे तःधंगु भार दिकेगु दकसिबे तःधंगु बेहोश हे घ्राये माल । उगु निक्खित्तधुरता तक स्मरणिका छगू दयेका तथा “वीर्यं भार दिका स्वात्त, याना सिथिल चित्त व, मयासे वृद्धि अटूट, तोतेगु छन्द धुर नं ।” उकीयात्त नं (ङ) संकेत स्मरणिका “नया त्वना सना जुइगु, निर्धक्क न्ह्याइपुका मनं । घाइ प्रमाद वयात्त नं, त्वःमंन्ह सकतां थन” धयागु लिसे स्वाका अर्थं ग्रहण यायेमाः । का (ख) संकेत स्मरणिका सहित त्वाकच्छयाना धायेनु ।—

(ख) मयायेगु कुशल वृद्धि, तथा आदर गौरव ।

(ग) वीर्यं भार दिका स्वात्त, याना सिथिल चित्त व ।
मयासे वृद्धि अटूट—तोतेगु छन्द धुर नं ॥

(ङ) नया त्वना सना जुइगु, निर्धक्क न्ह्याइपुका मनं ।
घाइ प्रमाद वयात्त नं, त्वःमंन्ह सकतां थन ॥

कुशल धर्म वृद्धि याये निंति आदर गौरव मद्दु, सदां दिपाः मदयेक वृद्धि मया; चित्त सिथिल याना तइगु; छन्दयात्त दिका तइगु उदघोग व अभ्यास याये मखुत्त धका भार दिका च्वनेगु यात्त धाःसा बेहोश जुइगु प्रमाद खः । थुलि जुल धाःसा स्पष्ट जू । अथे नं पालि शब्द पर्यायित अति हे धनी । अनासेवना अभावना अबहुलीकम्मं अनधिट्टानं अननुयोगी—

धयागु पर्याय वाची शब्दत छद्यला हानं दोहरे याना व्याख्या याना तल तिनि । उकिं तथागतयागु देशना धर्मयात (बनप्पगुम्भे यथा फुस्सित्तगो, गिम्हानभासे पठम्मस्मि गिम्हे) आदि धका “नकत्तिनि शुरु जूगु गुष्म ऋतुइ च्चलिजाया वया च्चनीगु सिमाहः स्वां-हुत्तयसं न्यंकनं फिजे जुया शोभायमान जुया च्चनीगु घन-अंगल समान जुया च्चन” धका प्रशंसा याना तःगु जुल । अथे जुया इपि पर्याय वाची शब्दतयत् नं स्वाका कने मानि ।

अनासेवना=कुशल धर्मतयत् सेवन मयात धाःसा नं बेहोश जुइगु छः । अभावना=कुशल धर्मतयत् उत्पन्न मजुइकल, वृद्धि मजुइकल धाःसा नं बेहोश जुइगु छः । अबहुलीकम्मं=कुशल धर्मतयत् बारबार मयात धाःसा नं बेहोश जुइगु छः । बारबार मयाः धयागु वृद्धि मजुइकू धयागु लिसे स्वभाव मिले जुया च्चंगु जुल । उकिं उगु ३-गू पदयात “मया सेवन, मजू वृद्धि धका दयेका तया । अनं ल्यू अतधिट्टानं=कुशल धर्म वृद्धि जुइके निति अघिष्ठान मयायेगु धयागुयात नं अननुयोगो=उदधोग मयायेगु धयागुली दुथ्याका दयेका तया । पमादो=प्रमाद जुइगु, बेहोश जुइगु धयागु ला मूल पद द्वारा इति श्री याना तःगु पद जुल । अथे जुया इपि ३-गू पदया निति “महु उदधोग वीर्यं नं” धका थुलि जक दयेका तया । इमित जम्मा यात धाःसा “मया सेवन, मजू वृद्धि, महु उदधोग वीर्यं नं” धका जुइ । उकीयात नं (ङ) संकेत स्मरणिका लिसे स्वाका कायेमाः । का उकीयात धायेनु ।--

(घ) मया तेवन, मजू वृद्धि, मडु उदघोग वीर्यं नं ।

(ङ) नया त्वना सना जुइगु, निर्घंक्क म्याइपुका मनं ।

घाइ प्रमाद वयात नं, त्वःमंम्ह सकतां यन ॥

इपिं फुकं प्रमाद घयागु बेहोश जुइगु पहःत खः ।
 पूवन । अनं लिपा निगमन पालिया अर्थं ला एवरूपो=काय
 दुश्चरित्र आदि चित्तयात तोता तयेगु आदि द्वारा क्यना वये
 घुंगु स्वभाव दुगु; यो पमादो=गुगु बेहोश जुइगु; पमज्जमा=
 बेहोशया आकार प्रकार; पमज्जितसं=बेहोशी पहः; वा=
 बेहोशीम्ह घका घायेगुया कारण स्वभाव; अत्थि=दु; अयं=
 युगु स्वभावयात; पमादो=बेहोश जुइगु घका; वुच्चति=घाये
 ल्हायेमाः ।

उगु बेहोश जुइगु प्रमादयात अखतं पुइकल घाःसा
 अप्रमाद=अप्रमाद होश मजुइगु खः । काय दुश्चरित्र, वची
 दुश्चरित्रयात छले लिचिका शीलं सम्पन्न जुया च्वन घाःसा
 अप्रमाद खः । शमथ बिपश्यनायात उदघोग व अभ्यास यायेगु
 कथं मनो दुश्चरित्रयात नं उत्पन्न जुइगु अवसर मबिल घाःसा
 अप्रमाद खः । कामगुण आरम्भण पाखे चित्त मवंक भावना
 कार्ययात उदघोग व अभ्यास याना च्वन घाःसा, कामगुण
 आरम्भण पाखे वना च्वंगु चित्तयात भाविता याना चायेका
 हटे याना च्वन घाःसा अप्रमाद खः । दान प्रदान याना च्वन
 घाःसा अप्रमाद खः । दानादि छगू मखु छगू कुशल यायेत
 विचाः याना च्वन, ज्या याना च्वन घाःसा अप्रमाद खः ।

विशेषतः खुगू द्वारय लुया वक्वयात चायेका सिया च्वन
घाःसा दकसिबे भिगु अप्रमाद खः ।

उकिं आः थुगु सासना यैताय् अटूट रूपं भाविता
याना चायेका च्वंपि योगीपि लिसे ला थुगु अप्रमाद घर्म
पाय्छि जुइक हे मिले जुया च्वंगु दु । योगीपिके शील
समादान यासँ निसँ काय दुश्चरित्र वची दुश्चरित्र रहित जुया
च्वंगु दु । मदिक भाविता याना चायेका च्वंगु जुया मनो
दुश्चरित्र घयागु नं उत्पन्न जुइ फइ मखुत, रहित जुया च्वन ।
कामगुण आरम्मणत पाखे नं चित्त वनेगु अवसर मद्दु । छको
बको पिहाँ वंसा नं तुरन्त हे भाविता याना चायेका हटे याना
छ्वइगु जुल । लुया वक्व आरम्मणतयत् नं अटूट रूपं भाविता
याना च्वंगुलि इपि आरम्मणतय्गु सम्बन्धय् नं हानं दोहरे
याना विचाः यायेगु कामगुण चित्त उत्पन्न जुइ फइ मखुत ।
अये जुया अप्रमाद घयागु चाया च्वनीगु बेहोश मजुइगु स्मृति
सम्बोध्यंग घर्मंत दिपाः मदयेक बृद्धि जुया च्वंगु जुल । आदर
गौरव तथा भाविता याना चायेका च्वंगुलि इच्छा छन्द व
कार्यभारयात मदिकुसे उदद्योग याना यंका च्वंगु जुया, अटूट
रूपं सेवन, बृद्धि व प्रयास याना यंका च्वंगु जुया नं बेहोश
मजुइगु अप्रमाद घर्म बृद्धि जुया च्वंगु जुल । उकिं अतिकं
बालाःगु कार्यं सर्वश्रेष्ठोत्तम क्रियायात उदद्योग व अभ्यास
याना च्वनागु जुल । थ्व सिबे भिगु क्रियाकलाप घयागु गनं नं
मद्दु । आःथें उदद्योग व अभ्यास याना च्वने दुगु अतिकं हे
हर्ष जुइथाय् दुगु जुल ।

अप्रमाद क्रिया

शुकथं अटूट रूपं भाविता याना चायेके माःगु अप्रमाद क्रिया द्वारा अन्त्य् थ्यनी कथं उदद्योग व अभ्यास याये निति तथागतं न्हिया न्हियं “अप्पमादेन सम्पादेथ” धका अववाद बिया बिज्याइगु बानि दया च्वन । परिनिर्वाण जुया बिज्याये त्यवले नं अन्तिम अववाद कथं आज्ञा दयेका बिज्यात । अप्पमादेन = बेहोश मजुइगु स्मृति धर्म द्वारा; सम्पादेथ = सम्पन्न व परिपूर्ण जुइ कथं उदद्योग व अभ्यास याना च्वं । उकि सम्पन्न व परिपूर्ण जुइ कथं उदद्योग व अभ्यास यायेमाः धयागु मुख्य खः । गुकथं सम्पन्न व परिपूर्ण यायेगु लय् धाःबले अरहत्त फलय् ध्यंक श्रमण कृत्य सम्पन्न व परिपूर्ण यायेगु खः । “करणीयं = याये माःगु कार्य; कतं = याये धनु; सम्पन्न जुल” धका परामर्श याइगु अरहन्तया प्रत्यवेक्षण मध्यय् “सम्पन्न जुल” धका धायेगुर्थे खः । उकी अरहत्त फल तक कृत्य सिद्ध जुइ कथं याये माःगु कार्य अःपुगु कार्य मखु । सिद्ध जुइ कथं कार्य याये निति सहयोग “करण” धयागु आवश्यक खः । उपमा गथे धाःसा- सिमा ध्यने माल धाःसा ध्यनेत कःति, चुफि आदि सहयोग दयेमाः । मनुखं कःति सिमा ध्यना च्वन । चुफि पाला च्वन धका धायेगुली मनुखं कःति, चुफियागु सहयोग मन्त धाःसा सिमा ध्यनेगु पालेगु याये फइ मखु । कःति चुफि धयागु सहयोगं जक ध्यनेगु व पालेगु याये फु । उकी मनु सिमायात्त पाले व ध्यने सःम्ह कर्ता खः । ध्यनेगु पालेगु

क्रियायात् याःह घयागु मतलब खः । कःति चुफि ला ध्यनेगु पालेगु ज्या यायेगुली सिद्ध जुइकेत सहयोग करण जुल । ध्यनेगु पालेगु क्रियायात् याये फयेकीगु कारण शस्त्र अस्त्र घयागु मतलब खः । अथे हेथें थन नं अरहत्त फल तक कृत्य सिद्ध जुइ कथं ज्या यायेगुली सहयोग करण आवश्यक जुया च्वन । गुजागु सहयोग करण शस्त्रं सिद्ध जुइक ज्या याये माली लय् घका न्यनेथाय् दु । अथे जुया तथागतं क्रिया सिद्ध जुइकेत उदयोग व अभ्यास याये निति दकसिबे भिगु शस्त्र ज्याभः जुया च्वंगु करणयात् “अप्पमादेन=बेहोश मजुइगु स्मृति धर्म द्वारा” घका निर्देशन बिया बिज्याःगु जुल । बेहोश मजुइगु स्मृति धर्म द्वारा शील, समाधि, प्रज्ञा आचरण घयागु क्रियायात् अरहत्त फल तक सम्पन्न व परिपूर्ण जुइ कथं उदयोग व अभ्यास याना वनेमाः घयागु अभिप्राय खः ।

अप्पमादेन सम्पादेथया सही अर्थ

प्रतिपत्ति आचरण पहः आचरण विधियात् कनेगु थासय् कर्ता करण घयागु व्याकरण विधियात् छाया समावेश याना घया च्वने माःगुलय् धाःसा- थुगु पदयात् अर्थ अभिप्राय उल्ला यायेगुली अर्थकथा व्याख्या लिसे मिले मजुसे छले लाना च्वंगु आपालं आपालं हे न्यने नंगु जुया सही अर्थ स्पष्ट जुइके मास्ति वया हे खः । छले लाना च्वंगु गुकथं धाःसा- “अप्पमादेन=बेहोश मजुइगु स्मृति धर्म लिसे; सम्पादेय=पूर्ण

जुइका च्वने माल" धका थुकथं अर्थ बीगु जुया च्वन । स्मृति लिसे पूर्ण जुइका च्वं घका धायेबले स्मृति दया च्वनेमाः; स्मृति तया च्वनेमाः घका थुकथं अभिप्राय दइगु जुया च्वन । उगु अभिप्राय नं छुं अंशय् बांला हे धायेमाः । तर कार्यक्रम उलि स्पष्ट मजुया च्वन । अर्थकथाय् ला "सति अबिप्यवासेन सब्बकिच्चानि सम्पादेय्याथ" घका व्याख्या याना तल । उगु व्याख्याय् सब्बकिच्चानि=सम्पूर्णं कृत्यतयत्त; धयागु कमपद दया च्वन । उगु कर्मपद दया च्वंगुलि याना सम्पादेय व सम्पादेय्याथ—धयागु क्रियापदय् पूर्ण जुइका च्वनेमाः धयागु कर्म विहीन अर्थं लगे जुइ मज्यू । सम्पन्न जुइकी परिपूर्णं जुइकी धयागु कर्म दुगु अर्थं जक जुइ योग्यगु जुल । कर्मं दुगु क्रियाय् लिसे धयागु सहादियोग अर्थं संयुक्त जुइ फइ मखु । द्वारा- धयागु करण अर्थं लिसे जक संयुक्त जुइ फइगु जुल । उकि उगु अर्थकथा पाठयात "सति अबिप्यवासेन=स्मृति रहित मजुइगु द्वारा; वा=रहित मजुगु स्मृति बेहोश मजुगु स्मृति; सब्बकिच्चानि=शील आचरणादि सम्पूर्णं कृत्यतयत्त; सम्पादेय्याथ=सम्पन्न जुइकी; परिपूर्णं जुइकी" घका अर्थ बीमाः । उगु व्याख्या अनुरूप "अप्यभावेन सम्पादेय" धयागु थुगु बुद्धवचन पालियात नं "अप्यभावेन=बेहोश मजुइगुलि; वा=बेहोश मजुगु स्मृति घर्मं द्वारा (घर्मं); सम्पादेय=सम्पन्न जुइकी; परिपूर्णं जुइकी" घका करण अर्थं जक बीमाः । थुगु करण अर्थं ला शीलाचरण कृत्य समाधि आचरण कृत्य प्रज्ञाचरण कृत्य धयागु श्रमण कृत्य धाक्वयात बेहोश मजुगु

स्मृति सम्पन्न व परिपूर्णं जुह कथं उदयोग व अस्यास याता वनेमाः घयागु अर्थयात स्पष्ट जुहकीगु जुया च्वन । शील बी धुंका लिपा अप्पमादेन सम्पादेय- धका अववाद बीगुली नं थुगु अर्थयात हे ग्रहण यायेमाः । बेहोश मजुगु स्मृति परिपूर्णं जुह कथं अस्यास याता यंकेया निति निर्देशन बिया च्वंगु जुल ।

अन्तिम अववाद (उपदेश)

तथागत परिनिर्वाण जुया बिज्याये त्ययेका अन्तिम वचन आज्ञा दयेका बिज्याःगुली ज्ञा वयधम्मा संखारा-घ्रयागु कारण वाचक शब्द नं दुय्यानि । संस्कार स्वभाव धर्मत विनाश जुहगु स्वभाव दुगु जक जुया च्वन । छुं हे भरोसा काये बहः मजू । थुगु रूप, थुगु नाम, थुगु शरीर, थुगु चित्त स्थिर जुया च्वती धका धुक्क ताया भरोसा कया च्वने मत्ते । क्षण क्षण पतिकं दिपाः म्दयेक नं विनाश जुया च्वंगु दु । छन्हु छको ला दक्खदिव्वं वं विनाश जुया वनी तिति । उकि याये माःगु शील समाधि प्रज्ञा आचरण कृत्य धाक्कयात सम्पन्न व परिपूर्णं जुह कथं उदयोग व अस्यास याता च्वं तिह घमागु अभिप्राय सः । संस्कारत विनाश जुह यःगु ष्हःयोत लौकिक उपमा द्वारा कनेगु सःसा- छेँ छ्खा दयेकल धायेनु । व नकृतिनि दयेके सिधया शुद्ध न्हू तितिबले अतिकं हे बांलाः, धिसिमिसि धाः । तर लिपा छन्हु उगु छेँ बिल्कुल विनाश

जुया वनी तिनिगु खः । उगु कथं बिल्कुल विनाश मज्जूनिवं
 न्हवः नं बुलुहँ बुलुहँ चना फना जीर्णं जुया भति भति यायां
 सी मदयेक बुलुहँ बुलुहँ स्यना वना च्वनीगु खः । सच्चि दँ
 तुइगु छेँ जुल धाःसा दच्छि दइबले शयकडा एक (सच्चिद्वय
 छव्वः) ला विनाश जुया वना च्वनीगु जुल । दच्छि दच्छिया
 दुने नं ३६५-दि दया च्वंगुलि छन्हु छन्हुइ ३६५-व्वय् छव्वः
 छव्वः न्हियं विनाश जुया वना च्वनीगु जुल । छन्हया दुने नं
 २४-घौ दुगुलो छघौ छघौया दुने २४-व्वय् छव्वः छव्वः
 विनाश जुया वना च्वनीगु जुल । छघौया दुने नं छगू छगू
 मिनेटय् ६०-व्वय् छव्वः छव्वः हिसाबं विनाश जुया वना
 च्वनीगु जुल । छगू मिनेटया दुने नं छगू छगू सेकेण्डय्
 ६०-व्वय् छव्वः छव्वः हिसाबं विनाश जुया वना च्वनीगु
 जुल । लोक व्यवहारय् ला वयासिबे चिघं याना धायेगु मन्त ।
 ग्रन्थयागु व्यवहार कथं ला छगू सेकेण्डया दुने चित्तक्षणत
 यक्व यक्व दया च्वन । उगु चित्तया क्षण क्षण पतिकं नं
 छव्वः छव्वः हिसाबं विनाश जुया वना च्वनीगु जुल । अन्तिम
 सच्चि दँ पूवनीगु अवस्थाय् ला उगु सच्चि दँ तुइगु छेँ बिल्कुल
 विनाश जुया वनेमाः । अथे हेथे आः मन्तयगु स्कन्ध शरीर
 नं १६-दँ २०-दँया उमेर ला अतिकं शोभा दया धिसिमिसि
 धाःथे च्वना च्वनीगु खः । उँक जिगु ल्हाः, जिगु तुति, जिगु
 म्ह. जिगु रूप, जिगु मन आदि धका आशक्त जुया लिघंसा
 कया च्वनीगु खः । जि स्वस्थ, बल्ला, उमेर दनि आदि धका
 रूपकाय शरीरयात बः कया च्वनीगु जुल । चित्त नाम

धर्मयात नं जि सः स्यू; जि थू; दक्षता दु आदि घका लिघंसा
 वया च्वनीगु जुल । विनाश जुइगु मदुसे छगू हे तालं स्थिर
 जुया च्वंगु दु घका मती तथा च्वनीगु जुल । अथे नं आन्तरिक
 सन्तानय् दया च्वंगु रूप व नामत ला मिखा छको पतिकक
 यायेगु ई ति नं स्थिर जुया च्वं घयागु मदु । क्षण क्षण पतिकं
 दिपाः मदयेक विनाश जुया वना च्वनीगु जुल । मनूत न्ह्यो
 वयेका च्वनीबले नं रूप व नामत ला न्हू पुलां जुया फ्यरे फ्यरे
 जुया विनाश जुया वना च्वनीगु खः । लः धाःया धारय् च्वंगु
 लः क्षण क्षण पतिकं दिपाः मदयेक न्हू पुलां जुया फेरे फेरे
 जुया च्वनीथें जुल । न्ह्यलं चाया च्वनीबले नं जुइ च्वने
 याना च्वंसां ज्या-खँ याना जुया च्वंसां, नये त्वने याना
 जुया च्वंसां, न्ह्याइपुका जुया च्वंसां रूप व नाम संस्कारत
 क्षण क्षण पतिकं दिपाः मदयेक विनाश जुया च्वनीगु जुल ।
 उकीयात स्मृतिप्रस्थान अनुसार भाविता याना चायेका
 च्वंप्पि योगीपिसं स्वज्ञानं हे खना च्वनीगु जुया च्वन ।
 उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता मयाःगुलि मसिया
 च्वंगु खः । मदिक भाविता याना चायेका च्वन धाःसा
 साक्षात् रूपं हे सीके फु । ल्हातं न्ह्याये मदुगु धर्मत मखु ।
 गुलिसिनं थौं कन्हेया जमानाय् सीके फइ मखुत घका मती
 तथा च्वन । व स्वयं थःमं क्वक्वजीक भाविता याना चायेका
 मस्वःगुलि विद्याः दुना च्वंगु खः । उकथं क्षण क्षण पतिकं
 दिपाः मदयेक विनाश जुया वना च्वं च्वं सच्छि दँ म्वाइम्ह
 व्यक्ति जुल धाःसा सच्छि दँ पूवनीबले बिल्कुल विनाश जुया

चने माःगु लुल । मृतक लाशया स्थिती ध्यनीगु जुल । उर्कि
 च्छं हे आधार भरोसा मदु । उगु संस्कारत विनाश मज्जुनिवं
 घात्येगु आधार भरोसा जुया च्वंगु शील, समाधि, प्रज्ञा
 आचरण कृत्यतयत् सम्पन्न व परिपूर्ण जुइ कथं उदद्योग व
 अभ्यास याना च्वना च्वं न्हि धका सूचं बिया तथागत
 परिनिर्वाण जुया बिज्यात ।

माः की योगीपिसं खंखं पतिकं, ताता पतिकं, नंतुक्व
 पतिकं नया सिया च्वंक पतिकं, थिया सिया च्वंक पतिकं,
 क्यकुंकेगु चककेगु संकेगु मिले यायेगु याना च्वंक पतिकं फुले
 जुया च्वंक पतिकं सुके जुया च्वंक पतिकं, कल्पना विचाः
 याना सिया च्वंक पतिकं, भि ममि अनुभूति वेदना लुया वया
 च्वंक पतिकं बेहोश मज्जुगु स्मृति अप्रमाद धर्मद्वारा भाविता
 याना चायेका सिया सिया च्वंच्वंगु “अप्पमादेन सम्पादेण”
 घयागु उगु बुद्ध-वचन लिसे नं पाय्छि जुया च्वंगु जुल ।
 अतिकं हे हर्षं प्रसन्न जुइ बहः जू । उकथं भाविता याना
 चायेका समाधि शक्ति बलाना वइबले चायेका सीके माःगु
 रूप व चायेका सिया च्वंगु नाम थुपि निगू जक दु खनिसा
 घका साक्षात् ज्ञानं सिया खना थुया वइ । व नाम रूप
 परिच्छेद ज्ञान खः । वयासिकं समाधि ज्ञान शक्तिशाली जुया
 वइबले कारण रूप व नाम लिसें कार्य (फल) रूप व नाम
 जात्र दु खनिसा घका नं सिया खना थुया वइ । व प्रत्यय
 परिग्रह ज्ञान खः । वयासिबे शक्तिशाली जुया वइबले चायेका
 च्वंच्वं लुया वया तना तना वना च्वंगुयात् खनीगु जुया स्थिर

मदु खनिसा; दुःख खनिसा, सजीव आत्म मखुगु स्वभाव धर्म
मात्र खनिसा धका नं थुया थुया वया परामशं याना च्वनी ।
सम्मसन ज्ञान खः । अनं लिपा चायेकु चायेकु पतिकं लुया
लुया वया तत् तत् क्षण्य तना तना वना च्वंगुयात सिया
खना वइगु उदय व्यय ज्ञान लुया वइ । उगु अवस्थाय ला
तेज प्रकाश, प्रीति, सुख, विशेषतयत्त नं खना वइगु जुया निरति
भावना धर्म पूर्ण जुल धका मती वने यः । व नं पूर्ण मज्जूनि ।
अनं लिपा चायेका सीका च्वने माःगु आरम्मण व चायेका
सीका च्वनीगु समेतं तना तना वना च्वंगुयात जक खनी ।
भंग ज्ञान खः । निष्कर्षं कथं जक कना वने । अनं लिपा
मदिक भाविता याना चायेका वना च्वं च्वं भय ज्ञान, आदीनव
ज्ञान, निबिदा ज्ञान, मुञ्चितुकाम्यता ज्ञान, प्रतिसांख्या ज्ञान
धयागु उत्पन्न जुया वये धुंका संस्कारुपेक्षा ज्ञान धयागु उत्पन्न
जुया वइ । उगु ज्ञान ला अतिकं शूक्ष्म व कोमल जुया अति
हे बांलाःगु जुया च्वन । व नं पूर्ण मज्जूनि । उगु ज्ञान
परिपक्व प्रबल जुइगु अवस्थाय अनुलोम ज्ञान लिसं गोत्रभू
ज्ञान धयागु उत्पन्न जुया श्रोतापत्ति मार्गं फल ज्ञानत उत्पन्न
जुया वइ । व नं पूर्ण मज्जूनि । स्वाकं उदद्योग व अभ्यास
याये मानि । स्वाकं उदद्योग व अभ्यास याना वंवं उदय व्यय
ज्ञानादि विपश्यना ज्ञानत हाकनं छसिकथं उत्पन्न जुया
सकृदागामि मार्गं फल ज्ञानत उत्पन्न जुइगु जुल । व नं पूर्ण
मज्जूनि । हानं स्वाकं उदद्योग व अभ्यास याना वंवं विपश्यना
ज्ञान छसिकथं थहाँ वना अनागामि मार्गं फल ज्ञानत उत्पन्न

जुया वइ । व नं पूर्णं मंजूनि । अनं लिपा स्वाकं तु उदचोग व अम्यास याना ववं विपश्यना ज्ञान छसिकथं यहाँ वने अरहत्त मार्ग अरहत्त फल ज्ञानत उत्पन्न जुया वइ । अबेले तिति “सम्पावेथ” अनुरूप पूर्ण जुइगु जुल । अथे जुया प्रमाद घयागु बेहोश जुइगुयात अप्रमाद स्मृति धर्मद्वारा हटे याना छले बीका उगु अरहत्त फलय् थ्यंक उदचोग व अम्यास थायेया निति तथागत—

परे पमत्ता मविस्सन्ति; मयनेत्य अप्पमत्ता मविस्सामाति सत्त्वेत्थो करणीयो ।

आदि धका म्यागु वार हे कना बिज्याःगु जुल ।
 परे=मेपि व्यक्तिसिपि; पमत्ता=बेहोशीपि; मविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=जुगु थासय्; मयं=जिपि; अप्पमत्ता=बेहोश मजूपि अप्रमादीपि; मविस्सामाति=जुया च्वने धका; सत्त्वेत्थो=कलेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात; करणीयो=आचरण थायेमाः ।

कर्तापि स्यायेगु, खुइगु आदि दुश्चरित्र कर्मतयत्त याना नं बेहोश जुया च्वनी; कामगुण आरम्भण पाखे चित्त तोता तथा नं बेहोश जुयां च्वनी । दान, शील कुशल धर्मतयत्त थाये मफया नं बेहोश जुया च्वनी । भावना कार्ययात उदचोग व अम्यास थाये मफया नं बेहोश जुया च्वनी; उकथं बेहोश जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला बेहोश जुइका च्वने मखु । भावनायात वृद्धि जुइकेगु कथं काय दुश्चरित्र वची दुश्चरित्र

बेहोशयात हटे याये । भावनायात वृद्धि जुइकेगु कथं मनो दुअरिअ बेहोश व कामगुण आरम्मण पाखे चित्त वनीगु बेहोशयात हटे याये । गौरव पूर्वक मदिक भाविता याना चायेकेगु द्वारा भावना कुशल वृद्धि मजुइगु बेहोशयात हटे याये । उकथं बेहोश मजुगु स्मृति धर्म सम्पन्न जुइका च्वने घका नुगलं वायेका समादान याना उदघोग व अम्यास याना वनेमाः । थुगु प्रमादयात हटे याना अप्रमादयात वृद्धि जुइकेगु अत्यन्त आवश्यक जुल । तथागतं ४५-दँ तक कना बिज्याःगु उपदेश फुकं अप्रमाद छगु पदय् समावेश जुया च्वंगु जुल घका अर्थकथाय् कयना तःगु दु । उकिं थुगु पादया नितिं अघिष्ठान स्मरणिकायात न्यागुलिं वार पूर्ण जुइक घायेनु ।—

(३६) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि बेहोश जुया च्वनीगु चासय् जिपिं ता बेहोश मजुइगु अप्रमाद धर्म पूर्ण जुइका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणवात आचरण याये । बुजागु चित्त उत्पन्न जुइके । बेहोश जुइगु प्रमाद धर्मयात बेहोश मजुइगु अप्रमाद द्वारा छले याये । बेहोश मजुले उदघोग व अम्यास द्वारा श्रेणी वहाँ वने । बेहोश जुइगु क्लेश मियात बेहोश मजुइगु अप्रमाद शुद्ध लक्षं समन याये ।

बेहोश मजुइगु अप्रमाद धर्म ना न्यायासं हे अर्थ कारक खः । लौकिक पक्षय् नं अत्यन्त उपकारक खः । आत्मिक पक्षय् नं अत्यन्त उपकारक खः । अये नं थुगु सूत्रं

धार्मिक पक्षयात जक उद्देश्य याना कना तथा विज्याःगु जुया
धार्मिक पक्षयागु बेहोश मजुइगुयात जक विस्तृत व व्यापक
रूपं कना वयागु खः, पूवन । थौं दौर्वचस्यता पापमित्रता
प्रमाद धयागु अकुशल स्वंगू पूवन । उगु स्वंगू प्रकीर्णक धयागु
सम्मिश्रक धर्म पुचः, त्वाकः बुकःगु धर्म पुचः खः । उगु
स्वंगुलि सम्पन्न जुल । उपदेश कना वयागु छघौ व १५-मिनेट्
वन । पुष्यानुमोदन याना उपदेश क्वचायेकेनु ।--

पुष्यानुमोदन उपदेश निगमन

थौंया निति जिमिसं.....सुखी जुये माल ।

सम सम समभागं पुष्य ग्रहण याये माल !

साधु ! साधु !! साधु !!!

सल्लेख सूत्रोपदेश फिद्धगूगु काण्ड क्वचाल ।

सल्लेख सूत्रोपदेश

(भिनियूगु कारण्ड)

ब. सं. १३३२-दं माघ कृष्ण औंसी

उपदेश स्वापु

सल्लेख सूत्रोपदेशयात् १३३१-दंभा अन्त संक्रान्तियागु
दि निसं शुरु याना कना वया । वंगु माघ पुन्हो खुनु किछगुगु
काण्ड कना वया । उगु काण्डय् दुर्वचन, पापमित्र व प्रमाद
धयागु शीर्षक अनुसार अकुशल धर्म स्वंगु कने धुन । थो
१३३२-दं माघ कृष्ण औंसी खुनु ला त्यं दनिगु धर्म (८) गू
वचचायेक कने माली । इपि नु छु लय् धाःबले “अश्रद्धा,
अह्नीक, अनत्रपा । अल्पश्रुत, वा आलस्य, मुष्टस्मृति दुष्प्राज्ञता ।
निष्प्यादृष्टि” धका धया तःगु शीर्षक स्मरणिका अनुसार
अस्सद्धिय=श्रद्धा धर्म मदइगु आदि अकुशल धर्म (८) गू
खः । आः अस्सद्धिय- धयागु अकुशलयात् हटे याये निति
निर्देशन बिया बिज्याना तःगु तथागतयागु वचनयात् न्हापलाक
उल्लेख याना कयना छसिकथं कना यंके ।

अस्सद्धिय (अश्रद्धेय्य) = श्रद्धा धर्मया अभाव

परे अस्सद्धा भविस्सन्ति; मयमेत्थ सद्धा भविस्सामाति
सत्तेखो करणीयो ।

परे = मेपि व्यक्तिपि; असद्धा = विश्वास व प्रसन्न
तायेकेगु श्रद्धा धर्म मद्धुपि; भविस्सन्ति = जुया चवनी; एत्थ =
थुगु चासय्; मयं = जिपि; सद्धा = विश्वास यायेगु प्रसन्न
तायेकेगु श्रद्धां सम्पन्नापि; भविस्सामाति = जुया चवने घक्का;
सत्तेखो = क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात;
करणीयो = आचरण यायेमाः ।

श्रद्धा धर्म धयागु वारवार न्हयथा चवने माःगुलि
साधारण जुया चवने धुं कल । तर वयागु क्षेत्रय् थयंबले मकंसे
हाचां गाया वने मजिल । कने हे माली । न्यने नंगु हाकनं
न्यनेगु धयातःथे न्यने नंगु धर्मयात प्रष्ट जुया चवंगु सिकं कं
प्रष्ट जुइक दोहरे याना कना चवंगु खः घका आरम्भण याना
न्यं । गुलिसिन् श्रद्धाया विषयय् बांबांलाक न्यने मनंगु नं
दयेमाः । श्रद्धा धयागु विश्वास खः । अथे नं विश्वास याये
मज्यूगुयात विश्वास यायेगु ला श्रद्धा मखु । मिच्छा अधिमोक्ख =
द्वं क विश्वास व निर्णय यायेगु धाइ । सद्धेय्य वत्थु धयागु
विश्वास याये बहःगुयात विश्वास यायेगुयात जक श्रद्धा धाइ ।
उकथं विश्वास याये बहःगु छु छु लय् धाःबले धात्थेम्ह बुद्ध,
धात्थेगु धर्म, धात्थेपि संघपि धयागु त्तिरत्त व कर्म व कर्मया

फल थुपि खः । उकी कर्म व कर्मया फल विश्वास यायेगु पहः
 ला मिच्छत्त १०-गू कनाबले “कर्म व कर्मया फल दु धका
 सही दृष्टि दया च्वनीगु सम्यग्-दृष्टि खः” धका कना वयागु
 सम्यग्दृष्टि लिसे सम्प्रयुक्त जुया च्वंगु विश्वास यायेगु पहः
 लिसे समान जुल । उकी कर्म व कर्मया फल दु धका धारण
 याइगु सम्यग्दृष्टि श्रद्धा धर्मयात आधार कया सिया खना
 थुया वइगु खः । उकि “सद्धामूलिका=विश्वास यायेगु श्रद्धा हे
 मूल दया च्वंगु; सम्मारिद्धि=कर्म व कर्मया फल दु धका
 सिया खना च्वंगु कर्मस्वकारव सम्यग्-दृष्टियात; विट्ठियुक्कम्मन्ति
 =दृष्टि श्रद्धा कर्म धका; वुच्चति=घाये माःगु जुल” धका
 शरण गमनया व्याख्या आपालं अर्थकथाय् क्यना तःगु दु ।
 उकि थन नं “कर्म व कर्मया फल दु धका विश्वास यायेगु
 श्रद्धा धर्म खः” धका थुकथं नं लुमंकेमाः । उकीयात घायेनु ।

कर्म व कर्मया फल दु धका विश्वास यायेगु श्रद्धा धर्म खः ।

कर्म व कर्मया फल दुगु पहः व विश्वास याये बहःगु
 पहःयात ला सप्तम काण्ड दश वस्तुक मिथ्यादृष्टि व सम्यग्-
 दृष्टि विषय क्यनागुली कना वये घुन । (हाकनं स्व) । अले
 हानं बुद्ध, धर्म, संघया यथार्थतायात विश्वास यायेगु नं श्रद्धा
 धर्म हे खः । प्रत्येक धार्मिक क्षेत्रय् थी थी भगवान धका दु ।
 इमि भगवानं कना वंगु मुखपाठ धर्म धयागु नं दु । उगु इमिगु
 धर्म अनुसार अनुकरण याना आचरण याना च्वंपि शिष्य
 समूह संघ धका नं दु । अथे जुया घात्थे यथार्थ खः मख्

घयागुयात गुकथं याना सीकेगु लय् घका न्यनेथाय् दु । लिसः
 ला यथार्थंम्ह बुद्ध धात्थेंम्ह बुद्धयाके अरहं आदि ९-गू गुण-
 दयेमाः । उगु गुणं सम्पन्न जुल धाःसा यथार्थंम्ह बुद्ध धात्थेंम्ह
 बुद्ध खः । उगु ९-गू गुण मध्यय् लोभ, द्वेष, मोहादि क्लेशं
 रहित जुया तापाना परिशुद्ध जुया च्वन घयागु गुणपद छगुलि
 जक तुलना याना स्वःसां हे धात्थें यथार्थं खः मखु सीका
 काये फु । सृष्टिकर्ता भगवानयाके वयात आदर गौरव तद्गु
 भक्ति याइगु यः ता जू । लोभ घका घाये माली । भक्ति-
 मयाइम्हसित दण्ड ब्यू घका घया तल । दोष घका घाये
 माली । तथागत बुद्धं ला धर्मयात आचरणयात धाःसा भिगु
 फल लाभ जुइ, आचरण मयात धाःसा भिगु फल लाभ जुइ;
 थःथःगु कर्म अनुसार जुइ माली घका जक कना विज्यात ।
 थःत भक्ति याःसा तरे याना बी; भक्ति मयाःसा दण्ड बी
 घका कना तथा विमज्याः । लोभ, दोषया किचः तक नं खने
 मदु । लोभ, दोषादि रहित जुइ कथं आचरण याये निति जक
 प्रेरणा बिया विज्यात । उकिं क्लेशं रहित जुया तापाना
 परिशुद्ध जुया च्वंगु अरहं गुणं सम्पन्न जुया च्वंगु खं स्पष्ट जू ।

धर्मं नं स्वाख्यात गुण, सांदृष्टिक गुणादि ६-गू गुणं
 सम्पन्न जुया च्वन धाःसा यथार्थं धर्मं धात्थेंगु धर्मं खः । उकी
 नं स्वयं थःमं सीका खंका काये फु घयागु सांदृष्टिक गुण छगु
 पदं तुलना याना स्वयेवं हे धात्थें यथार्थं खः मखु सीका काये
 फु । मेमेगु धर्मंय् स्वयं थःमं सीके खंके फइगुयात उल्लेख याना
 क्यने मफु । ग्रन्थं निर्देशन बिया तःगु अनुसार मिला तिसिना-

विश्वास याना च्वने माःगु जक जुया च्वन । तथागत बुद्धयागु
 धर्मं ला स्वयं थःमं आचरण यात धाःसा स्वयं थःमं हे सीके
 खके फु । जिमिसं निर्देशन बिया तयागु अनुसार भाविता
 याना चायेका स्व । छगू निगू सप्ताहया दुने हे धर्म रसयात
 अनुभव जुइ मान्द लुइके सीके फु । प्यंगू न्यागू खुगू सप्ताहति
 उदद्योग व अम्यास याना यंकल धाःसा ला धात्थें विशिष्टगु
 धर्मं रसयात लुइका सीका काये फु । उकिं सांदृष्टिक गुणं
 सम्पन्न जुया च्वंगु खें स्पष्ट जू ।

संघ नं सुप्रतिपन्नादि गुण ९-गुलि सम्पन्न जुल धाःसा
 यथार्थ संघ, धात्थें संघ खः । बांलाक आचरण यायेगुयात
 सुप्रतिपन्न धाइ । अथे जुया थःथःगु धर्म अनुसार बांलाक
 आचरण याना च्वना घका जक धया च्वनी । तर धात्थें
 बांलाःगु आचरण खः मखु विभाजन याये माःगु दु । लोभ,
 दोषादि अकुशल धर्मंत रहित जुइ कथं आचरण यात धाःसा
 सिंगु आचरण खः । बुद्ध शासनं पिने लोभ, द्वेष रहित जुइ
 कथं आचरण यायेगु प्रायः याना भवु । दःसा नं निर्दोष मजू ।
 बुद्ध शासनय ला लोभ दोषरहियात निर्मूल जुइक शान्त यथे
 खगू आचरण दु । उगु आचरणयात आचरण याना च्वंगु दु ।
 उकिं बांलाक आचरण यायेगु सुप्रतिपन्न गुणं सम्पन्न जुया च्वंगु
 खें स्पष्ट जू ।

उकिं थुपि गुणं तुलना याना स्वल धाःसा यथार्थ बुद्ध
 धात्थें बुद्ध आदियात निर्णय याये फु । इपि धात्थें यथार्थपि

बुद्ध, धर्म, संघपिन्त विद्वास यायेसु यथार्यगु लुं, वहः, हीरा
 कोतियात विद्वास याना सचे याना तद्दपि व्यक्तिपिन्त आपालं
 साम दइगुणें लाभ जुइके फु । उकिं “घात्वें यथार्यपि” बुद्ध
 धर्म संघपिन्त विद्वास यायेगु नं अद्धा धर्म खः धका धया
 तःगु सः । उकीयात धायेनु --

घात्वें यथार्यगु बुद्ध, धर्म, संघयात विरवास यायेगु नं अद्धा
 धर्म खः ।

बुद्ध, धर्म, संघयात त्रिरत्न धाह । उकिं “त्रिरत्न
 लिसें कर्म व कर्मया फलयात विद्वास यायेगु अद्धा धर्म खः”
 धका युक्थं छपुचः याना नं लुमंका तये फु । उकीयात नं
 धायेनु ।—

त्रिरत्न लिसें कर्म व कर्मया फलयात विद्वास यायेगु अद्धा
 धर्म खः ।

संसारय् गुलिसिनं घात्वें यथार्यगु बुद्ध, धर्म, संघ
 त्रिरत्नयात विद्वास मयाः । विद्वास मदुगुलि इमिके बुद्ध,
 धर्म, संघ सम्बन्धी कुशल उत्पन्न मजू । गुलिसिके ला अकुशल
 समेत जुया च्वनीगु जुल । जले हानं कर्म व कर्मया फल मदु ।
 मेगु जन्म मदु धका युक्थं धारण याना च्चपि नं दया च्वन ।
 उजोपि मनुतय्सं अकुशलयात नं बाकि मतः । कुशल नं
 मयाः । उकिं त्रिरत्नयात विद्वास मयाइपि, कर्म व कर्मया
 फलयात विद्वास मयाइपि उजोपि व्यक्तिपि अद्धा धर्म मदुपि
 सः । अद्धा धर्म मदुगुलि याना प्रायः कुशल मजू । मैत्री
 करुणायात कारण याना छं भति जळ कुशल जुइगु जुया

च्वन । अकुशल जक अप्वः जुइ यः । अथे जुया अनागत
 संसारया निति आधार भरोसा मदु हे धाये मायेक जुया
 च्वने यः । भद्धा धर्म दुपि व्यक्तिपिसं ला अकुशलायात फयां
 फक्व लिचिका च्वनीगु जुल । कुशलायात नं फयां फक्व याना
 च्वनीगु खः । उकि वर्तमान जीवनय् समेतं गुलिसिनं मार्ग
 फल विशेष धर्म लाभ याना वनीसु जुया च्वन । लिपायागु
 संसारया निति नं आधार भरोसा यक्व हे दया च्वनीगु जुल ।
 अथे जुया तथागतयागु अववाद अनुशासन अनुरूप कर्तपि श्रद्धा
 धर्म रहित जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला श्रद्धा धर्म सम्पन्न
 जुइका च्वने आदि धका अधिष्ठान यायेमाः ।

(३७) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तपि भद्धा धर्म रहित जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला
 श्रद्धा धर्म सम्पन्न जुइका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात
 आचरण याये । युजागु चित्तयात उत्पन्न जुइके । विरवात मयाइगु
 कुमार्गयात विरवात याइगु सुमार्गं द्वारा छले याये । विरवात यायेगु
 श्रद्धा धर्म द्वारा श्रेणी यहाँ वने । विरवात मयाइगु क्लेश विरवात
 विरवात याइगु श्रद्धा शुद्ध लक्षं समन याये ।

३८-अहिरिक (अह्लीक) अकुशल खना मच्छाः मजुइगु

३९-अनोत्तप्प (अनत्रपा) अकुशल खना त्राश मचायेगु

मच्छानेगु त्राश चायेगु धयागु लोक पक्षय् नं दु ।
 जेपिसंभे बांबांन्नाक पुने मफइगु छायेपि मफइगु जुया मच्छाः ।

मेपिकेथें गुण वा प्रभाव मदया मद्धाः धमागु लोक पक्षय्
मछालेगु खः । उजायुयात थन हिरी धाःगु मखु । अकुशल बाये
खना मछालेगुयात जक हिरी धाःगु खः । अथे हे भय अन्तरात्र
खना मछालेगुयात जक हिरी धाःगु खः । अथे हे भय अन्तरात्र
खना त्राश चायेगु ग्यायेगुयात नं थन ओत्तप्य धाःगु मखु ।
अकुशलं त्राश चायेगुयात जक ओत्तप्य धाःगु खः । उगु
अकुशल खना मद्धाः मजुगुयात अहिरीक धाःगु खः । अकुशल
खना त्राश मचागुयात अनोत्तप्य धाःगु खः । अकुशल खना
मद्धाः मजुल धाःसा त्राश मचायेगु नं दुध्याना च्वनीगु खः ।
अकुशल खना त्राश मचाल धायेवं मद्धाः मजुइगु नं दुध्याना
च्वनीगु खः । तर मद्धाः मजुइगु व त्राश मचाइगु स्वभाव
कथं ला धलग अलग खः । गुकथं धाःसा- यच्चुसे पिच्चुसे
च्वना शुद्ध जुया च्वंम्ह व्यक्ति फोहर मलमूत्रं किका च्वने
मथःथें तु हीनगु नीचगु अकुशल उत्पन्न जुइके मास्ति मक्केका
च्वनीगु हिरी-लज्जा स्वभाव खः । मि थिल धायेवं पुइ धका
ग्याइगुथें अकुशलया फल वा विपाक खना त्राश चायेगु अनोत्तप्य
स्वभाव खः । मेकथं धाल धाःसा “मभिगु धयामु निम्न
कुलयापि, मचातयसं, शक्तिहीनपिसं, मूर्खतयसं याइगु ज्हा
खः; जिथें कुलीनम्ह, वयस्कम्ह, सूरवीरम्ह, बुद्धि कुम्ह
सत्पुरुष जुया च्वंम्ह याये योग्य मजू” अदि धका चिन्तन
मनन याना याये संमदइगु हिरी-लज्जा स्वभाव खः । “भेप्पिसं
निन्दा याइ” धका चिन्तन मनन याना याये संमदइगु अत्राप्य-
त्राश स्वभाव खः ।

हानं मेकयं घाल घाःसा “जिये अन्न भिक्षु, सत्पुरुष
 योगी मभिगु ज्या याये योग्य मजू” धका चिन्तन मनन याना
 थःत थःमं महत्व विद्या गौरव तथा लिचिला च्वने मास्ति
 वद्दु हिरि=लज्जा स्वभाव सः । “जि मभिगुयात घाःसा
 मनूतयसं मसंसां देवतापिसं खना उपहास याइ” आदि धका
 चिन्तन मनन याना लोकयात महत्व विद्या गौरव तथा
 लिचिला च्वने मास्ति वद्दु श्रीतण्ण=त्राश स्वभाव सः ।

आः कना वयाथे अकुशल खना त्राश व धृणा चायेका
 मछाला च्वन घाःसा अकुशल कर्म याये फइ मखु । अकुशल
 सम्बन्धी प्रत्यक्ष दोष संसार सम्बन्धी दोष खना त्राश चायेका
 ग्याना च्वन घाःसा नं अकुशल कर्म याये फइ मखु । उगु
 मछालेगु त्राश चायेगु नितां मन्त घाःसा मभिगु कर्म याये
 साइगु जुया च्वन । मभिगु ज्या याया पतिकं धुगु मछालेगु
 त्राश चायेगु मदया जक हे जुइगु सः । संसारय् मनूत मानवीय
 आचरणं सम्पन्न जुया सम्य जुया च्वंगु धुगु हिरि व ओत्तण्ण
 दया हे सः । मन्त घायेवं मनूत नं तिरश्चीन पशुतथे हे
 सम्यता मदयेका च्वने मालीगु जुया च्वन । उकि धुगु धर्म
 निगूयात लोकपाल-मनूतयत् पालन व रक्षा याना च्वंगु धर्म
 धका नं घाइगु जुया च्वन । उगु लोकपाल धर्म निगूलि सम्पन्न
 जुया मछाः मजुइगु, त्राश मचाइगु धयागु लोक दूषण
 (लोकयात विनाश जुइके यःगु) धर्म निगूयात हटे याये निति
 तथामत्तं—

अल्पश्रुतता (अल्पश्रुतता) बहुश्रुतया कमी [१५१]

परे=मेपि व्यक्तिपि; अहिरीका=अकुशल क्षणा मत्ताः
 मजूपि; अनोत्पयी=आश मय मजुपि; भविस्तन्ति=जुया च्चनी;
 एत्थ=जुगु चासय्; मयं=जिपि; हिरीमना=सत्ताचित्त दुपि;
 वा=मत्ताने सःपि; अनोत्पयी=आश दुपि; भविस्तामन्ति=जुया
 च्चने धका; सत्थेखो=सत्थेयात सालुका पाः जुइकीगु
 आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः; आदि धका यी यी
 न्यागू न्यागू आर हे कना विज्यात । अन ला समय आपाः
 मदीक छपाय् याना क्यना तथा । उकीयात संक्षिप्तं अधिष्ठान
 यायेनु ।--

(३८-९) कर्तपि अकुशल क्षणा मत्ताः मजूपि आश मत्ताःपि
 जुया च्चनीगु चासय् जिपि ला मत्तानेगु आश चायेगु दुपि जुया च्चने ।
 सत्थेयात पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण माथे । (अन उल्लि
 आवश्यक मजूगुलि अलग्ग हीर्बक मजुगु बुस ।)

अनं लिपा "अह्लीक अनत्रया । अल्पश्रुत" धका धया तःगु
 अनुसार अल्पश्रुतता=न्यना खंका तःगु अल्प जुइगु धयागु
 ध्यंक बल ।

४०-अप्पस्सुतता (अल्पश्रुतता) बहुश्रुतया कमी

परे अप्पस्सुता भविस्तन्ति; मयमेत्थ बहुस्सुता भविस्तामन्ति
 सत्थेखो करणीयो ।

परे=मेपि व्यक्तिपि; अप्पस्सुता=अल्पश्रुत दुपि;
 वा=न्यना खंका तःगु मजुपि; (अप्प=धयागु पालि भतिचा

अर्थ दुगु खः । थन ला मदु घयागु हे अभिप्रेत खः । उकि
 “श्रुत मदुपि, न्यना खंका तःगु मदुपि” धका अर्थ छ्याये निति
 अर्थकथां वयना तःगु दु, अये जुया) परे=मेपि व्यक्तपि;
 अप्सुता=न्यना खंका तःगु मदुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी;
 एण=थुगु थासय्; मयं=जिपि; बहुस्सुता=न्यना खंका तःगु
 आपाः दुपि; भविस्सामाति=जुया च्वने धका; सल्लेखो=
 क्लेशयात सालुका पाः जुहकीगु आचरणयात; करणीयो=
 आचरण यायेमाः ।

सुत-श्रुत घयागु आगम सुत (आगम श्रुत) अधिगम
 सुत (.....श्रुत) धका २-थी दु । न्यना लुमंका तयेगुयात
 आगम श्रुत धका धाइ । उकीयात न्यना धका अर्थ छ्याना
 तल । साक्षात् ज्ञानं सिया खना च्वनीगुयात अधिगम श्रुत
 धका धाइ । उकीयात ‘खंका’ धका अर्थ छ्याना तल । उकि
 श्रुत पदयात न्यना खंका धका नितं मिले याना भाय् हिला
 तया । मेपि न्यना खंका तःगु (श्रुत दर्शन) अल्पपि जुया
 च्वनोगु थासय् जिपि श्रुत दर्शन आपाः दुपि जुया च्वने । श्रुत
 दर्शनं सम्पन्न जुहका च्वने धका थुकथं नुगलं वायेका आचरण
 यायेमाः ।

उगु सुत-श्रुत दर्शन घयागु लौकिक पक्षय् नं दु; धम्म
 पक्षय् नं दु । यथिजाःगु सुत हे थजु, दया च्वन घाःसा ज्यूगु
 हे जक जुल । लौकिक पक्षया श्रुत नं लाभकारी जू । गुलि
 गुलि सुत (श्रुत दर्शन) दत उलि उलि लाभकारी जुहगु खः ।

गुलिसिक्के लौकिक पक्षया श्रुत दर्शनं मदया च्चं च्चन । मेमेमुं
 ग्रामं नगरय् त्कं वने मनं, थ्थंके मनं; गुलिसिमं खालि थःपिबि
 र्मा थ नगरथा विषयय् जक छुं भस्सिस्थू । उल्लि त्कं श्रुत दस्सं
 क्रम जुइका च्चनेगु ला कथं हं मजू । कारण दया मेमेगु ग्रामं
 निममय् वनेबले छु याये गथे याये घयागु त्कं मसिया च्चने
 यः । उक्कि लौकिक पक्षया श्रुत दर्शनं नं गुलि फत्त उल्लि आपाः
 दइ कथं अन्वेषण थाना लुमंका सीका तथे योप्प जू ।

आः थन कना च्चनगु श्रुत ला लौकिक पक्षया श्रुत
 मखु । धर्म पक्षया श्रुत खः । गुलि व्वत्तिषिके त्थागत देशित
 धर्म पक्षया श्रुत मदया च्चन । बुद्धोपदेशयात् न्यने मनं ।
 गुलिसिनं ला बुद्ध विषयय् समेतं न्यने मनं । उपदेश न्यनेषु
 घयामुं लं तापाःगु हे जुल । उजापिं मनूत्त नं विश्वया थाब्
 थासय् यक्व हे दया च्चन । बर्मा देशय् समेतं गुलिसिनं
 बुद्धोपदेशित धर्मथात् बांबालाक न्थने मखं । प्रत्थन्त प्रदेस
 पाखे लाःगु थासय् ला बिल्कुल हे न्यने मनं ला धाये मायेक
 हे जुया च्चंगु दु । गुलि गुलि गामय् थामय् उपदेश कनीगु ल
 दु; अथे नं गम्भीर गम्भीरगु उपदेश ला न्यने थाकु । दान
 कथा शील कथा मरणस्मृति कथा अशुभ कथा शुजागु उपदेश
 जक न्यने खं । व नं विस्सुकुत्त रूपं विभाजन थाना कना तःगु
 थ्थु । सुमंगल दुमङ्गल उवा-खंय् ज्या-खंय् सिद्ध जुइगु मात्रका
 रूपय् कनीगु हे आपाः जुया च्चन । गुक्कथं धाःसा—

“बुद्धतीसि बुद्धो-को जपवा=गुम्ह भववातं; बुद्धति=

व्यंगु सत्य उस्तम धर्मयात् विभाजन थाना स्पष्ट बुद्धक सिद्ध

विज्यात; इति तस्मा=उक्तं सिया खना विज्याःयु सक्तिषा
कारणं; तो नगवा=उम्ह भगवानयात; बुद्धो=बुद्ध धका
घाह । थुकथं वचनार्थं व्याख्या याना तःगु अनुसारं प्यंगू सत्त्व
सम्पूर्णं धर्मयात दक्खदिकवं सिया खना विज्याःम्ह भगवान् ऋह
इलय् श्रावस्ती नगर जेतवन विहारय् न्हाइपुक विराजमान
जुया विहार याना विज्यात । उगु अवस्थाय् छम्ह मिजं बुद्धे
जोते याना च्वंगु जुया च्वन" आदि धका भव्यगु शब्द क्कारं
कनीगु जुया च्वन ।" दान बीगु अवस्थाय् चित्तयात गुकथं
तयेमाः; उपोसथय् च्वनेगु बसते गुकथं नुगलं चायेकेमाः"
आदि कथं पूपूर्वकं वक्कवजीक उपदेश व निर्देशन बीहू
अनुशासनर्थे जाःगु उपदेश ला अतिकं हे न्यने धाकूगु जुया
च्वन । गुलि प्रदेशय् आः तक नं अनुशासन उपदेश न्यनेमाः
धका तकं मस्युनि । बुज्जतीति बुद्धो आदि धका पंखा
धस्वाःयेगु उपदेश ब्यूसा तिनि इमिसं उपदेश धका समर्थन
याना च्वनवं तिनि । उकि उजोगु प्रदेशया मनुतय्के विपश्यना
कार्यं सम्बन्धी उपदेश न्यनेगु अवसर अतिकं हे दुर्लभ जुया
च्वन ।

गुलिसिनं विपश्यना धर्म धका कंसा नं बांवालाक पूष
वंक कनीगु मखु । समाधि प्रज्ञा उत्पन्न जुइ कथं, धात्वं
उदघोग व अम्यास याये फइ कथं पूमवं । गुलि गुलि प्रन्ध
वाङ्मय मूल सार मदया च्वनीगु जुल । उकि विपश्यना कार्यं
धर्मं क्रम सम्बन्धी प्राथमिक सुत-श्रुत दर्शन पूर्णं जुइ अःपु
मजू । श्रुत दर्शन अपूर्णं जुइगु हे आपाः जुया च्वन । उक्तं

श्रुत दर्शनं स्वल्प जुवा च्वंगु लोकय् जिपिं ला श्रुत दर्शनं पूर्णं
जुइ कथं उदयोग व अम्मास याइपिं जुवा च्वने धका थुकथं
नुगलं वायेका च्वनेमाः । श्रुत दर्शनं आपाः वइ कथं अध्ययन
अन्वेषण यायेगु गथे धाःसा- आःबें उपदेश न्यनेगु द्वारा नं
श्रुत दर्शनं आपाः दयेके फु । उकिं ग्रन्थ वाङ्मय अनुकूल
जुइक कने सःपिं व्यक्तिपिसं कनीगु उपदेशयात न्यनेमाः ।
उकथं न्यन धाःसा छगः लुमनि निगः लुमनि यायां समय बित्ते
जुइबले श्रुत आपाः दया वइ । अले हानं ग्रन्थ वाङ्मय अनुकूल
जुइक च्वया तःगु घर्म ग्रन्थत स्वया अध्ययन यायेमाः । मस्सू
मथूगुयात सः स्यूपिं गुरु आचार्यपिनि पाखें न्यनेमाः । थौं
कन्हे तथागतं कना तथा बिज्याःगु पालियात बर्मेली भाषं
माय् हिला तःगु ग्रन्थत नं दु । उजागु अनुदित पालि ग्रन्थत
स्वये फूसा ला श्रुत दर्शनं कं हे पूर्णं जुवा वने फु । तर उगु
अनुदित पालि ग्रन्थतय्गु वाक्य रचना पहः चहः वर्तमान
व्यावहारिक कथंयागु मज्जूसे पौराणिक परम्परा कथंयागु
जुवा च्वन । अथे जुवा मथूगु नं दये फु । मथूसा न्यनेमाः ।
उकथं अध्ययन यायेगु द्वारा श्रुत दर्शनं आपाः याना पूर्णं
जुइके फु ।

छपु गाथा मात्रं हे नं श्रुत सम्पन्न जुइ फु

उगु श्रुत दर्शनं गुलि तक आपाः दये माःगु लय्
धाःबले अर्थकथां थुकथं क्यना तःगु दु । “तथागतभासित्तं

एकस्मि गायं याथावती अत्वा अनुरूपपटिपज्ञानमेतं अधिवचनं ।”
 एतं = (बहुश्रुत) श्रुत दर्शन आपाःपि मन्त घयानु श्रुत नां;
 तथागतमासितं = तथागतं कना तथा बिज्याःगु; एकस्मि गावं =
 माथा छपु मात्रयात नं; याथावती अत्वा = अथार्थ रूपं गथे खः
 अथे सीका; अनुरूपपटिपज्ञानं = उगु उपदेश गाथा अनुरूप
 आचरण याइपिनिगु; अधिवचनं = नां खः ।

तथागतं कना तथा बिज्याःगु उपदेश गाथा छपु हे
 जक जूसां अभिप्रेत अर्थ अभिप्राययात सीका थुइका उगु
 उपदेश गाथां निर्देशन बिया तःगु अनुसारं सही रूपं आचरण
 यात घाःसा उजोपि व्यक्तिपित बहुश्रुत = आपालं श्रुत दर्शन
 दुपि व्यक्तिपि घाइगु खः । अथे जुया गाथा छपुति जक पूपू
 वंक थुइका तल घाःसां श्रुत दर्शनं सम्पन्नम्ह घका घाये फइगु
 जुल । वयासिबे अप्वः सिल थुल घाःसा ला श्रुतं सम्पन्न जुइगु
 विषयय् विशेष घया च्वने म्वाल । तर स्यूगु थूगु अनुसार
 कथंहंक आचरण यायेगु नं आवश्यक जुया च्वन । ग्रन्थ
 बाङ्गमयत यक्व सया सिया थुया नं आचरण मयात घाःसा
 उलि लाभप्रद मजू । उकि उगु अर्थकथा व्याख्यायात आधार
 याना थन स्मरणिका छगू दयेका तथा । “छपु गाथा न्यना मात्रं,
 यायेगु आचरण नि कुल । सःसां यक्व मनु चर्या, मनु लाभ उकी थन ।”
 उकीयात घायेनु ।—

छपु गाथा न्यना मात्रं, यायेगु आचरण नि कुल ।

सःसां यक्व मनु चर्या, मनु लाभ उकी थन ॥

ग्रन्थ वाङ्मयत यक्व सया सिया च्वंसां शीलाचरणयात
आदर पूर्वके आचरण मयात धाःसा, समाधि आचरण प्रज्ञा-
चरणयात नं आचरण मयात धाःसा आपाः लाभ मद्दु ।
आचरण यायेगु अत्यावश्यक खः । शील तक नं आदर पूर्वके
आचरण मयात धाःसा वं सयेका सीका तःगु श्रुत दर्शनत छु
हे लाभकारी मजू । सिंति वंगु हे जुया च्वनी । श्रुत दर्शन
आपाः दुगु जू वनी मखु धयागु मतलब खः । थन निम्ह पासां
भिक्षुपिनिगु घटनायात धर्मपद अर्थकथां उद्घृत याना साधकं
नमूनाया रूप्य कयने ।

निम्ह पासा भिक्षुपि

बुद्धकालीन अवस्थाय् श्रावस्ती नगरया निम्ह पासापि
तथागतया उपदेश न्यना श्रद्धा धर्म उत्पन्न जुया वया शासनय्
दुहाँ वया भिक्षु जू वल । भिक्षु जुइ धुंका गुरु आचार्यपिनि
पाखें न्यागू बासया दुने विनय शिक्षापदत सयेका सीका
अभ्यास यात । न्यागू बास दसेलि शासनय् धुर धयागु कर्तव्य
धर्मत गोगू दु धका न्यना विपस्सना धुर = विपश्यना कर्तव्य
कार्य व ग्रन्थ धुर = ग्रन्थ अध्ययन अध्यापन यायेगु कर्तव्य कार्य
निगू दुगु खें तथागतया पाखें न्यंबले छम्हसिनं उमेर गाककं
दये धुंकूम्ह जुया ग्रन्थधुर ला उदचोग याये मफु; विपश्यना
धुरयात जंक उदचोग व अभ्यास याये धका निवेदन यात ।
अरहत्तं फलय् ध्यनीथाय् तकयागु कर्मस्थानयात तथागत पाखें

ग्रहण यांना कया छगू अरण्य विहारय् वना विपश्यना कार्य उदयोग व अभ्यास याःगुलि प्यंगू प्रतिसम्भवा सहित अरहन्त भावय् ध्यंक विज्यात । मेम्ह भिक्षुं ला ग्रन्थ वाङ्मय अध्ययन यांना ध्यंध्यं थासे उपदेश नं बीगु जुया च्वन । न्यासः भिक्षुपिन्त ग्रन्थ वाङ्मय नं अध्यापन याका च्वंगु जुल ।

उगु अवस्थाय् भावना धर्म उदयोग व अभ्यास याये मंमदुपि आपालं आपालं भिक्षुपिं तथागतयायाय् कर्मस्थान ग्रहण यांना उम्ह अरण्य विहारी स्थविरायायाय् च्वना अववाद नं ग्रहण यांना उदयोग व अभ्यास यांना च्वंगु जुल । उकथं उदयोग व अभ्यास यांना अरहन्त जुइ धुंका तथागत-यायाय् वना दर्शनार्थं आचार्यं महास्थविरयाके प्रार्थना याइगु जुया च्वन । अबले अरण्यनिवासी महास्थविरं “ज्यू, विज्याहुँ; तथागतयात जिगु पलेसा नं वन्दना यांना विज्याहुँ; महा-श्रावकपिन्त नं वन्दना यांना विज्याहुँ । अले हानं अन जिमि पासा ग्रन्थवाचक स्थविर नं दु, उम्ह स्थविरयात नं जि वन्दना यांना हःगु दु धयागु खँ निवेदन यांना ब्यू” धका सन्देश बिया हइगु जुया च्वन । इपिं भिक्षुपिं तथागतयात दर्शन अभिवादन याये धुंका महाश्रावक आर्य स्थविरपिन्त नं दर्शन व वन्दना यावनीगु जुया च्वन । अनं लिपा अरण्यनिवासी स्थविरया पासा ग्रन्थ वाचक स्थविरयात नं दर्शन व वन्दना याये धुंका बिया हःगु सन्देशयात नं निवेदन याइगु जुल । उकथं अरण्यनिवासी स्थविरया थासं शिष्य भिक्षुपिं वया सन्देश बिया हःगु अनुसार बारवार निवेदन याः वःसेलि

ग्रन्थ वाचक स्थविरया मनय् “शुम्ह भिक्षु भिक्षु जुइ धुंका
न्यागु दास दसेंनिसे अरप्य बिहारय् च्वंवना च्वन । ग्रन्थ नं
अध्ययन याये नंगु मखु । शिष्यपि धाःसा यक्व हे दवा च्वन ।
जिथाय् वइबले तिनि प्रश्न न्यने माली” घका विधाः लुया
बल । विश्वास मदुगु स्वभाव घायेमाल ।

लिपा छन्हुया दिनय् अरप्यनिवासी स्थविर तथागत-
याथाय् दर्शन अभिवादनार्थे बिज्यात । पासा जुया च्वंम्ह
ग्रन्थ वाचक स्थविरयाथाय् हे पात्र चीवर तथा तथागतयात
दर्शन अभिवादन यात । महाश्रावक आर्ये स्थविरपिन्त नं दर्शन
व अभिवादन याये धुंका पासा स्थविरयाथाय् लिहां बिज्यात ।
अबले उम्ह पासा ग्रन्थ वाचक स्थविरं अरप्यनिवासी स्थविर-
यात प्रश्न न्यने निरति तयार याना तल । उकीयात तथागतं
खंका बिज्याःगु जक मखु न्यने अनुचितगु न्यना अगौरव यात
धाःसा दोष व अपराध लगे जुइ घका नं खंका बिज्याःगु जुया
अपराध मजुइकेगु उद्देश्य तथा बिज्याःसे उम्ह ग्रन्थ वाचक
स्थविरया थासय् बिज्यात । बिज्याना प्रश्नत न्यना बिज्यात ।
दकसिबे न्हापां ग्रन्थ वाचक स्थविरयाके प्रथमध्यान विषयय्
न्यना बिज्यात । ग्रन्थ वाचक स्थविरं लिसः बी मफु । अनं
लिपा बाकि ध्यान समापत्ति विषयय् नं न्यना बिज्याये धुंका
रूप व नाम सम्बन्धी प्रश्न नं न्यना बिज्यात । ग्रन्थ वाचक
स्थविरं लिसः बी मफु । अरप्यनिवासी स्थविरं फुकं लिसः
बी फु । अनं लिपा श्रोतापत्ति मार्ग सम्बन्धी प्रश्न न्यना
बिज्यात । ग्रन्थ वाचक स्थविरं लिसः बी मफु । अरप्यनिवासी

स्थविरं लिसः बिल । उगु अवस्थाय् तथागतं साधुवाद बिया बिज्याना च्वय्यागु मार्गं स्वंगू सम्बन्धी प्रश्न तं छसिकथं न्यना बिज्यात । ग्रन्थ वाचक स्थविरं लिसः बी मफु । अरण्यनिवासी स्थविरं न्यंक्व न्यंक्व लिसः बिया निवेदनयात । लिसः पतिकं तथागतं साधुवाद बिया बिज्यात ।

सा जवाः समान खः

उगु अवस्थाय् ग्रन्थ वाचक स्थविरया शिष्यपिसं भुनुभुनु उपहास खँ ल्हाना हल । “गथे लय्, तथागतं छुं हे मसः मस्यूम्ह अरण्यविहारी स्थविरं लिसः ब्यूबले प्यको तक साधुवाद बिया बिज्यात । जिमि गुरु ग्रन्थ वाचक स्थविरयात धाःसा प्रशंसा तक नं याना बिमज्याः” धका उपहास खँ ल्हात । उगु अवस्थाय् तथागतं थुकथं आज्ञा दयेका बिज्यात ।

बहुम्पि चे सहितं भासमानो,
न तत्करो होति नरो पमत्तो ।
गोपोव गावो गणयं परेतं,
न भागवा सामञ्जस्स होति ॥

सहितं=अर्थ हित लिसे सम्बन्धितगु धर्मयात; बहुम्पि भासमानो=यक्व यक्व हे अध्यापन थ उपदेशा याये सःसां; नरो=सुं छम्ह सः स्यूम्ह ग्रन्थ वाचक व्यक्ति; पमत्तो=कुशल धरंयात वृद्धि मज्जुइकेगु धावि द्वारा प्रमादी जुया; चे न तत्करो

होति=यदि उभु धर्म सम्बन्धी आचरणयात् आचरण मयात्
 धाःसा (बुद्धोपदेशयात् यक्व सयेका सीका बुद्धका आपालं कने
 क्यने याये सःसां प्रमादी जुया च्वनीगुलिः उभु उपदेशय् वया
 च्वंगु आचरणयात् आचरण मयात् धाःसा- उकी प्रमादी
 धयागु उखुनु कना क्यागु प्रमाद अनुसार कुशल धर्मतयत्
 वृद्धि जुइके मफइगु, कामगुण आरम्मण पाखे चित्तयात् तोता
 तयेगु थुजागु हे खः; कामगुण आरम्मणं न्ह्याइपुका कुशल
 धर्मतयत् वृद्धि जुइके मफुसे बेहोश जुया प्रतिपत्ति आचरणयात्
 आचरण मयात् धाःसा- धयागु मतलब खः । उकथं आचरण
 मयमेवले छु जुइगु लय् धाःबले) सो=उकथं आचरण
 मयाःम्ह व्यक्ति; सामञ्जस्त=क्लेश शान्त जूम्ह भमण
 जुइगुया कारण जुय च्वंगु आर्य मार्गया; भायवा=भागीदार
 जुइ बुम्ह; न होति=जुइ मखु; (उकथं आचरण मयाःम्ह
 व्यक्ति क्लेश शान्तम्ह जुइगुया कारण आर्य मार्गया फल
 धर्मतयत् लाभ यइ मखु । आर्य फल प्यंमू लाभ जुइ मखु ।
 क्लेश शान्त जुइगु लाभ जुइ मखु । दुःख शान्त जुइगु लाभ
 जुइ मखु । छुथं च्वंलय् धाःबले) प्पेत्तं=सा इहंया मालिक
 जुया च्वंपि मेपिन्ति; गावो=सा इहंतयत्; गणयं गणयन्तो=
 तना मबन्ति कथं त्माः ख्याना रेखदेख मत्ता हानं लःलहाना
 बिजा फने माःम्ह; गोपी इव=ज्यस्ता कया सा जइम्ह
 सा कवाःवं हे कः ।

ज्वालता कथं सा जइम्ह व्यक्ति सा इहंत मत्तं क जये
 धुंका मालिकयायायम् गिन्ति अनुसार हर्त्तं लःलहाना बीमाः ।

ज्ञातय् पाखें उत्पादन जुइगु सा दुखा रसपान ला मालिकतय्सं जक उपभोग याये दइगु जुल । सा जवाः ला खालि जयागु ज्याला जक दइम्ह जुल । अणे हेबें उपदेशयात सःस्यूम्ह आचार्यं स्यना कना बी, उपदेश याइ । उकथं स्यना कना ब्यूगुलि उपदेश कना ब्यूगुलि शिष्य भिक्षुपि उपासक उपासिकापिनि पाखें तःघं चीघंगु सेवाया ज्या याना बीगु भोजनादि दान प्रदान याइगु घयागु ज्याला जक लाभ जुया च्वनी । सा जवां ज्याला जक दयेका च्वनीथें । धर्म उपदेशया रस जुया च्वंगु ध्यान विपश्यना मार्गं फलतय्त आचरण मयात घाःसा लाभ जुइ फइ मखु । उम्ह विद्वान व्यक्तिया पाखें न्यना आचरण उदयोग व अम्यास याइम्ह व्यक्ति जक ध्यान, विपश्यना, मार्ग व फल घयागु धर्म रसयात अनुभव याये दइगु जुया च्वन । सा इहंतय् थुवाःतय्सं जक दुखागु सवाः अनुभव याना च्वनीथें जुल ।

सुं छम्ह व्यक्ति थःमं स्वयं आचरण मयासे पञ्चशीलया लाभ अलाभयात कना च्वन घाःसा उम्ह कना च्वम्ह व्यक्ति-यात गुख्या रूपय् आदर गौरव तयेका च्वने दइगु ति जक लाभ जुया च्वनी । पञ्चशीलयागु लाभ ला दये फइ मखु । वयागु उपदेश न्यना आचरण याइपि शिष्यपिसं जक पञ्चशीलया फल लाभ याये फइ । वर्तमान प्रत्यक्ष अवस्थाय् नं लाभ जुइ फइ । सिपायागु संसारय् नं लाभ जुइ फइ । अये हेबें गुलिसिनं स्वयं थःपिसं आचरण मयासे शमक विपश्यना कार्यं धर्मयात कना च्वन । कम्ह व्यक्तियात गुख्या

रूपय् पूजा याका चवने दइगु मात्र जुल । समाधि धर्मया रस
 विपश्यनाया रसयात ला अनुशरण याना आचरण याना
 जुइपि व्यक्तिपिसं जक अनुभव याये फइ । व नं मार्गं सही
 जूसा जक । धात्थे आचरण याइम्ह व्यक्तियात ला धर्म
 उपदेश यक्व याये मसःसां आर्य फल प्यंगू धयागु फलत,
 च्लेश शान्त जुइगु दुःख शमन जुइगु धयागु लाभत लाभ जुया
 च्वनिगु जुल । उकि तथागतं थुकथं नं स्वाकं हाकनं कना
 विज्यात ।

अल्पश्रुत जूसां आचरण यात धाःसा आपालं लाभ

अप्पमि चे संहितं भासमानो,
 धम्मस्स होति अनुधम्मचारी ।
 रागञ्च बोसञ्च पहाय मोहं,
 सम्मप्पजानो सुविश्रुत्तचित्तो ।
 अनुपादियानो इध वा हुरं वा,
 स भागवा सामञ्जस्स होति ॥

संहितं=उपदेशयातं; अप्पमि भासमानो=अल्प मात्र
 जक कने कयने सःम्ह जूसां; धम्मस्स अनुधम्मचारी=उपदेश
 अनुरूप शील, समाधि, प्रज्ञा आचरणयात आचरण याइम्ह;
 चे होति=यदि जुया चवन धाःसा; सौ=उकथं आचरण याना
 चवंम्ह व्यक्ति; सम्मप्पजानो=बांलाह स्यूम्ह जुया; रागञ्च

दोसञ्च पहाय मोहं = राग, दोष, मोहयात हटे याना;
 अनुपादियानो इध वा हरं वा = थुगु लोक परलोक्य आशक्त
 मजूसे; वा = बुने व पिने गन नं आशक्त मजूसे; सुविमुत्तचित्तो
 = बांलाक मुक्तगु चित्त दुम्ह जुया; वा = चित्त बांलाक मुक्त
 जुया; स सो = उजोम्ह व्यक्ति; सामञ्जस्स = क्लेश शान्तम्ह
 श्रमण जुइगुया कारण धर्मया; भागवा = भागीदार; होति =
 जुइगु जुया च्चन ।

व छपू गाथा मात्र न्यना लुमंका तये नंगु जूसां न्यना
 लुमंका तःगु अनुसार आचरण यात धाःसा आपालं लाभ दुगु
 खँ; श्रुतं सम्पन्न जूम्ह जुइगु खँ व्याख्या याना तःगु अर्थकथाया
 आधार साधक नमूना पालि खः । अनं लिपा “अन्वेषण
 परीक्षण अभ्यास दत्त धाःसा भाः वर्तमान अवस्थाय् हे श्रुतमय
 प्रज्ञा वृद्धि जुइ । कुशल नं वृद्धि जुइ । उकिं मरणं लिपा
 दिव्य लोक्य जन्म का बने दइ । हानं मनुष्य लोक्य जन्म का
 वःसां प्रज्ञा ज्ञान तीक्ष्ण व विशालम्ह जुइ यः” धयागुयात नं
 तथागतं चूलकर्म विभंग सूत्र्य कना तथा बिज्यात । उकियात
 “मदु न्ह्यसः मदु चर्चा, मदु ज्ञान, मिखा वया । यायेगु चर्चा दइगु
 न्ह्यसः, विशाल बुद्धि कारण ॥” धका स्मरणिका दयेका तथा ।
 उकीयात धायेनु ।—

मदु न्ह्यसः मदु चर्चा, मदु ज्ञान-मिखा वया ।

यायेगु चर्चा दइगु न्ह्यसः, विशाल बुद्धि कारण ॥

उक्तिं अन्वेषणं परीक्षणं यायेगु द्वारा नं श्रुतमयं ज्ञानं सम्पन्नं जुडकेत उदद्योगं याता यंकेमाः । “मस्यूसा न्यं, बुलुसा स्यू” धयागु बर्मायागु खँ त्वा, व खँ भायर्थे हे खः । भावना धर्म उदद्योगं व अभ्यासं यायेगु विधिं पद्धतिं मस्यूसा न्यनेमाः । उपदेशं न्यना मथूगु स्पष्टं मजूगु दुसा नं न्यनेमाः । धर्मं ग्रन्थत स्वया मस्यूगु, स्पष्टं मजूगु दुसा नं न्यनेमाः । भावना धर्मं उदद्योगं व अभ्यासं याता च्वंच्वंम्ह व्यक्तित्तिं नं सीके मास्ति वःगु दुसा न्यने ज्यू । कर्मस्थानाचार्यपिसं स्पष्टं याता बी । मन्यंसे च्वंसा नं कर्मस्थानाचार्यपिसं न्हिया न्हियं स्पष्टं याता क्यना च्वंगु हे दु । उक्तिं गुरुयाथाय् विधिं सयेका उदद्योगं व अभ्यासं याइपि योगीपिके श्रवणं श्रुतं परिधत्ति श्रुतं ला न्ह्यवः छुं हे मदुसां उदद्योगं व अभ्यासं याता यंका च्वंच्वं पूर्णं जुजुं वनी । उक्तिं स्कन्ध आयतनं धातु सत्यं प्रतीत्यं समुत्पादयात मसीकं उदद्योगं व अभ्यासं याये मज्यू आदि धका धाये ल्हाये माःगु मदु । कारणं छाया धाःसा कर्मस्थानाचार्यपिसं शिष्यं योगीपिन्त सीके माःगु सीके ल्वःगु धाक्वयात न्हियं हे कर्मस्थानं परीक्षणं यायां कना क्यना च्वंगु जुया हे खः । उलि जक मखु; योगीं उदद्योगं व अभ्यासं याता च्वंच्वं विशेषं ज्ञानं विशेषं अनुभूतियात साक्षात् ज्ञानं लुइका खंका प्रत्यक्षं श्रुतं अधिगमं श्रुतं धयागु दृष्टिं श्रुतयात नं लाभं याता वना च्वंगु दु । उक्तिं थुगु सासना येताय् उदद्योगं व अभ्यासं याता च्वंपि योगीपिसं आगमनं श्रुतं धयागु न्यना नं वा श्रवणं द्वारा नं पूर्णं याता च्वंगु दु । अधिगमं श्रुतं धयागु दर्शनं द्वारा

नं पूर्णं जुहका च्वंगु दु । उकथं श्रवण दर्शनं पूर्णं जुया श्रवण दर्शनं अभावायात हटे याना छ्वयेया निति तथागतं—

परे=मेपि व्यक्तित्तिपि; अल्पसुता=श्रवण दर्शनं अल्पत्तिपि;
वा=श्रवण दर्शनं मवुत्तिपि; मविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=
थुमु थासय्; मयं=जिपि; बहुसुता=श्रवण दर्शनं आया:
हुत्तिपि; मविस्सामास्ति=जुया च्वने छका; सल्लेखो=कल्लेखयात्
सात्तुका पा: जुहकीणु आचरणयात्; करणीयो=आचरण
यामेमा: आदि छका कमा विख्यात । उगु अववाद देशानागु-
रूप अधिष्ठान यायेनु ।--

(४०) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्त्तपि अल्पभुत्तिपि जुया च्वनीणु यासय् (मेकचं) श्रवण सुते
इया नं आचरण मयायेणु द्वारा दर्शनं भुत्त हीन जुहका च्वनीणु थासय्
जिपि सा बहुभुत्तं सम्पन्न जुहका च्वने । मयना सुवका तये तंगु द्वारा
साक्षात् दर्शनं ज्ञानं दृष्टिं इह कथं उदघोम व अभ्यास याना च्वने ।
कल्लेख वा: जुहकीणु आचरणयात् आचरणं याये ।

भावना घमं उदघोम व अभ्यास याना च्वत्तिपि व्यक्ति-
पिनिगु पाल्ले ला थुगु देसना थुमु अधिष्ठानं पाम्छि जुहक हे मित्ते
जुया च्वंगु दु । हर्षया सँ छ: । थुगु उपदेशा न्यमा उदघोम व
अभ्यास यामेगु विद्या: याना च्वत्तिपि व्यक्तित्तिपि मित्ते नं पाम्छि
जुया च्वंगु दु । विद्या: याना त:गु अनुसारं जक उदघोम व

अभ्यास याये फइ कथं कोशिल याना थके माल । धुनु पाद
ला पूवन हे थाये माली । न्हीनि वने ।

४१-कोसज्ज (कौशिकध) = आलस्य

परं कुसिता वनिस्सन्ति, मयसेस्व आरद्धवीरिया नविस्सामाति
सल्लेखी करणीयो ।

• परं=मेरि व्यक्तिपि; कुसिता=कमसिपि; नविस्सन्ति
=जुया च्चने; एस्व=धुनु वासम्; मयं=जिपि; आरद्धवीरिया
=आरद्ध वीरं धुपि; वा=लिमच्चूसे जोरतीरं उदघोण
याइपि; नविस्सामाति=जुया च्चने धका; सल्लेखी=कलेशयात
साज्जका वा: जुइणीगु धाचरणयात; करणीयो=धाचरण
याये ।

कोसज्ज (कौशिकध) = आलस्य जुइगु धयागु लीकिक
ज्या-ख्यं अलसि जुइगु नं दु । धर्मं पक्षय् अलसि जुइगु नं दु ।
थायः याना लीकिक पक्षय् अलसिन्ह व्यक्ति धर्मं पक्षय् नं
अलसि जुया च्चने धः । वा: धन ला कुसल क्षेत्रय् अलसि
जुइगु, उपदेश न्यमैत अलसि जुइगु; धर्मं ग्रन्थ स्वयंगुली न्वये
वयैकेगुली अलसि जुइगु; भावना धर्मं अभ्यास यायेगुली
अलसि जुइगु; युजागु अलसि जुइगुयात धा:गु सः । उजागु
आलस्वयात हटे यायेमा: । आरद्धवीरिय=लिमच्चूसे जोरतीरं
उदघोण थायेगु धयागु प्यंगु सम्यक् प्रधान अनुसार उदघोण
थायेगुयात धा:गु सः । इकि धन अर्थकथां "इतं=धुनु धारद्ध

वीर्य-लिमच्चूसे जोरतोरं उदधोग यायेगु धयागु नां;
 सम्मप्यधानयुत्तानं=सम्यक् प्रधान प्यंगूलिसे संयुक्त व्यक्ति-
 पिनिगु; वा=सम्यक् प्रधान प्यंगू द्वारा उदधोग याना च्चंपि
 व्यक्तिपिनिगु; अधिवचनं=नां खः" धका व्याख्या याना
 क्यना तल ।

सम्यक् प्रधान प्यंगू धयागु (१) उत्पन्न मज्जुनिगु
 अकुशलयात उत्पन्न मज्जुइ कथं उदधोग यायेगु छगू; (२)
 उत्पन्न जुइ नंगु अकुशलयात हाकनं लिपा उत्पन्न मज्जुइ कथं
 हटे याये फयेक उदधोग यायेगु छगू; (३) उत्पन्न मज्जुनिगु
 कुशलयात उत्पन्न जुइ कथं उदधोग यायेगु छगू; (४) उत्पन्न
 जुइ धुं'कूगु कुशलयात स्थिर, वृद्धि व पूर्ण जुइ कथं उदधोग
 यायेगु छगू, धुं'पि ४-गू खः । थुगु सम्यक् प्रधान प्यंगूया
 विषय्य च्यागूगु काण्ड्य सम्यग् व्यायामया सम्बन्धय् गाक्कं
 विस्तृत व व्यापक रूपं कना वये धुन । (पौल्याः ७२-१०८
 आदिलय् हानं स्वये ज्यू ।) अबले कना वयार्थे हे थःके उत्पन्न
 मज्जुनिगु अकुशल मेपिके उत्पन्न जुया च्चंगु खन, ताल, सिल
 धाःसा उजागु अकुशल थःके उत्पन्न मज्जुइ कथं विरत जुया
 च्चनेमाः । उत्पन्न जुइ नंगु अकुशलयात नं हानं उत्पन्न जुइगु
 अवसर मदयेक हटे याये फइ कथं उदधोग यायेमाः । उत्पन्न
 मज्जुनिगु दानादि कुशलयात उत्पन्न जुइ कथं उदधोग यायेमाः ।
 विशेषतः उत्पन्न जुइके मतंनिगु विपश्यना कुशल मार्गं कुशलत
 उत्पन्न जुइ कथं उदधोग यायेमाः । उत्पन्न जुइ धुं'कूगु कुशलत
 नं सदां उत्पन्न जुया च्चनी कथं परिपूर्णं जुइ कथं उदधोग

यायेमाः । विशेषतः उत्पन्न जुहके नंगु विपश्यना समाधि
ज्ञानत प्रहीण जुया मवनि कथं वृद्धि व पूर्ण जुह कथं उदद्योग
यायेमाः ।

आः विपश्यना कार्ययात उदद्योग याना च्वनागुली
उगु सम्यक् प्रधान प्यंगुलि दुध्याः । गुकथं धाःसा- भाविता
याना चायेका मच्चन धाःसा उत्पन्न जुह मननिगु न्हगु अकुशल
नं उत्पन्न जुह फु । उत्पन्न जुह नंगु अकुशलत नं हानं उत्पन्न
जुह फु । भाविता याना चायेका च्वंबले उगु भाविता याना
चायेका च्वंगु क्षण्य नं उजागु अकुशलत उत्पन्न जुहगु अवसर
मन्त । भाविता याये लाःगु आरम्भण लिसे सम्बन्ध तथा
भाविता मयासे च्वनेबले नं अकुशलत उत्पन्न जुहगु अवसर
मदु । निरोध व शान्त जुया च्वंगु दु । उकि भाविता याना
चायेकु चायेकु पतिकं उत्पन्न मजूनिगु अकुशल नं उत्पन्न मजुह
कथं उदद्योग याना च्वंगु जू वं । उत्पन्न जुह नंगु अकुशलयात
नं हटे याये फयेक उदद्योग याना च्वंगु जू वं । अले हानं
भाविता याना चायेका चायेका च्वं पतिकं उत्पन्न जुह मननिगु
विपश्यना विशिष्ट ज्ञानत व मार्ग कुशलत उत्पन्न जुह कथं
उदद्योग याना च्वंगु नं जू वं । उत्पन्न जुह नंगु विपश्यना
कुशलत, विपश्यना समाधि ज्ञानत प्रहीण मजूसे यथावत् स्थिर
जुया च्वनी कथं, वृद्धि व परिपूर्ण जुया वनी कथं उदद्योग
याना च्वंगु नं जू वं । उकि सम्यक् प्रधान कृत्य प्यंगुलि
भाविता याना चायेकु चायेकु पतिकं दुध्याना सिद्ध जुया च्वंगु
दु । व सम्यक् प्रधान प्यंगुलि दुध्याना च्वंगु पहः खः ।

गुलिसिनं आलस्यं याना दान कुशल न स्वयं भः
मयाः । मेपिन्त अह्ने धाइगु जुघा च्वन । कुशल जुइ उचिठ
कथं दृढ प्रबल रूपं मजू । आलस्यं याना बुद्ध वन्दना धायेगु
अताचरण नं याये मंमदु । उपदेश न्यने मंमदु । धर्म ग्रन्थ
स्वये मंमदु, ब्वने मंमदु । भावना धर्म उदघोम व अभ्यास
याये मंमदु । उदघोग याःसां क्वात्तुक क्वात्तुक उदघोम
मयाः । जसोतसो सामान्य कथं जक उदघोग याना च्वनीगु
जुल । अथे जुइबले भावना धर्म नं यहाँ बने मफु । इपि फुक्कं
कोसज्ज-धयागु आलस्यं याना विपरीत जुया च्वंगु लः ।
उकीयात स्वया जिपि ला अलसि मचाःसे उदघोमं पूर्ण जुइका
च्वने; दान नं फयां फक्व अलसि मचाःसे याये । स्वयं भः
फुसा स्वयं थःमं याये । शील्य नं सम्यग् धाजीविकां पूर्ण जुइ
कथं कोशिस याना चीजवस्तुत धार्मिक पूर्वक माले । बुद्ध-
वन्दना धायेगु आदि अताचरणयात नं अवस्थानुकूल मस्यंक्क
अलसि मचाःसे बहन् धाये । उपदेश नं न्यने । धर्म ग्रन्थ नं
मीका चू ला कथं स्वये, अध्ययन याये । भाविता काना
चायेकेगु विपश्यनायात मं क्वात्तुक क्वात्तुक लिमच्छूसे उदघोम
धाये धका नुगलं धायेका धारण याना उदघोग व अभ्यास
याना च्वनेमाः । का अघिष्ठानयात संक्षिप्तं धायेतु ।—

(४१) कर्त्तपि कुशल क्षेत्रय आलस्य युया च्वनीगु वासक्
जिमिसं ला अलसि मचाःसे लिमच्छूसे बुद्ध व प्रबल रूपं उदघोम याना
बने । क्लेश पाः बुद्धीगु आचरणयात आचरण याये ।

४२-मुहुस्तच्छब्द = मुहुस्तस्मृति = स्मृतिहीनता

अने मुहुस्तस्मृति क्वचित्स्मृति, मयमेवम् अपठितस्तस्मिन् पक्वित्स्मृति-
माति तस्मिन्नेवो करणीयो ।

अने = तैषि ध्यमित्तिपि; मुहुस्तस्मृति = स्मृति हीनपि;
वा = मुहुस्तच्छब्दने मयुर्षि; मक्वित्स्मृति = मयुया च्चनी; एवम् =
युगु यातस्य; मयं = मिषि; उपठितस्तस्मिन् = उपठितस्तस्मिन् प्रकटवु
स्मृति युषि; वा = मुहुस्तच्छब्द तद्विषि; मक्वित्स्मृतिमाति = मयुया च्चने
धका; मक्वित्स्मृति = मक्वित्स्मृतिमाति तस्मिन्नेवो करणीयो; मुहुस्तच्छब्द
करणीयो = मक्वित्स्मृतिमाति तस्मिन्नेवो करणीयो ।

स्मृति हीन जुहगु व प्रमाद वेहोश जुहगु स्वभाव कर्त्त
समान स्वः । स्मृति प्रकट जुहगु व अप्रमाद होश दयेका च्चनेगु
न स्वभाव कर्त्त समान जुल । छकि धुगु पक्ष्य अर्थ अभिप्राय
अपठितस्तस्मिन् प्रमाद पादय कना मयार्ये हे धका क्षीका काये
फु । स्मृति हीन जुहगु लौकिक पक्ष्य नं दु । तय्य पक्ष्य नं दु ।
मितां मयू । अनर्थ जुह यः मु अक हे स्वः । अये हे स्मृति
प्रकट जुहगु नं लौकिक पक्ष्य व धर्म पक्ष्य मित्ते दु । मित्तां
ज्जू । अतस्मात् लाभकारी जू । तर मुगु मय्य धर्म पक्ष्य स्मृति
हीन जुहगु व स्मृति उपस्थित जुहगुवात् जक कना तथा
मिष्यवात् ।

गुणित्तिवा दान कुशल याये मिति स्मृति मदवा च्चन ।
धन सम्पत्ति प्रदास्त दया च्चंदां दान प्रदान यायेत् स्मृति
मनु । मरण अवस्थाय धन सम्पत्तिस्त तःगु वासय स्थान

चवनीगु जुल । अंश भागीदारतयसं छुटे याना काइगु जुल । सिना वंम्हसिके दान कुशल तकं मदु धायेबले आधार विहीन दुःखी जुइका चवने माले यः । उकि फयां फव्व दान प्रदान यायेगु निंति स्मृति दयेका तयेमाः । गुलिसिया शीलचरण याये निंति स्मृति मदु । पञ्चशील तकं आदर पूर्वक आचरण मयाः । उपोसथ शील आचरण याये निंति होश स्मृति मदु । उमेर दनी धका छुं मखुथें चवना चवनीगु । भिक्षु पुचलय नं थुकथं शीलयात आदर मतइपि दया चवन । उमेर दुपि नं सिना च्वंगु दु; शील मद्दयेक सिना वन धाःसा प्यंगू अपायय् जन्म का वने मालीगु हे आपाः जुया चवन । उकि चीधिक तिनिसां शीलयात आदर तया रक्षा याये निंति स्मृति तये योग्य जू । शमथ विपश्यना भावनायात भाविता व वृद्धि याये निंति ला प्रायः याना थःपि लिसे सरोकार हे मदुथें बिल्कुल च्युत्त मतःसे च्वंचवने यः । छुं भति स्यूपि थूपिसं नं चीधिक तिनि धका स्मृति मतःसे होश मयासे च्वंचवने यः । चीधिक तिनिबले हे सिना वन धाःसा लाभ जुइ योग्यगु धर्म परिहानी जुया वनीगु जुल ।

विशेषतः विपश्यना आवश्यक खः । बुद्ध-शासनय् दुने मनु धायेका विपश्यना कुशल तकं लाभ जुइका मवन धाःसा शासन लिसे ध्वदुयाया छुं हे फल दइ मखु । छाया धाःसा- दान, शील, शमथ कुशल धयागु शासनं पिने नं दु । विपश्यना ला शासनं पिने मदु । उकि खः । शासनय् दुने नं यथार्थं मार्गं सही पद्धति अनुसार क्व क्व जीक पू पू वंक

उदचोग व अभ्यास यायेगु धयागु अःपु मजू । गुलि उदचोग यायेगु मनसाय दया नं कनी क्यनीपि मदया उदचोग व अभ्यास याये मखंकं सिना वने मालीगु जुया च्वन । नुगः मछिसे च्वं । उकिं आःयें बांलाःगु अवसर चूलाना उदचोग याये दया च्वंगु अतिकं प्रसन्न ताये बहःगु, उत्साहित जुइ बहःगु जुया च्वन । उकथं अवसर दया उदचोग व अभ्यास याना च्वनेगु अवस्थाय नं भाविता याना चायेका मच्वंसे स्मृति हीन जुया वना च्वनीगु दया च्वने यः । नकतिनि गुरु याना उदचोग याना च्वनेबले स्मृति मदया मदया च्वनीगु चायेके मफया च्वनीगु गाक्कं गाक्कं आपाः जुया च्वने यः । उकथं स्मृति मदइगु चायेके मफया च्वनीगु होश मदया च्वनीगुयात भाविता याना चायेका हटे याना वना च्वनेमाः । उकथं भाविता याना चायेका हटे याना ववं उदय व्यय ज्ञान उत्पन्न जुया वइगु अवस्थाय स्मृति अतिकं बांलाइगु खः । लुया वक्क आरम्मणय् स्मृति लिक्क लिक्क कुतु कुतु वना च्वयें च्वनीगु खः । चायेके मफु धयागु मदु फुकं हे भाविता याना चायेके फु धका समेतं मती तये मायेक स्मृति बांलाना च्वनी । उकथं प्रत्येक आरम्मणयात टुटे मजुइक त्वमफीक चायेके फूगु उपट्टितस्सति=प्रकट जुया उपस्थित जुया च्वंगु स्मृति दया खः । उकथं स्मृति प्रकट जुइगु, चायेका च्वनेगु द्वारा स्मृति त्वफीगु, स्मरण त्वफीगुयात हटे याना वना च्वनेगु खः । उकथं हटे याना ववं अन्तय् आर्यं मार्गं प्यंगू तक थ्यंक च्वने दइ । का अधिष्ठान स्मरणिकायात संक्षिप्तं धायेनु ।—

(४२) कर्तव्यं भाविता याना चायेकेषु मनुष्ये स्मृति स्वप्नपूर्वपि जुषा च्चनीगु वासत् विपि सा जुषा वक्वयात भाविता याना चायेका स्मृति उपस्थित पूर्वपि जुषा च्चने । क्लेशपात वाः शुद्धकीगु आचरणवात आचरण पाये ।

उक्तं भाविता याना चायेका प्रकट जुद्धगु स्मृति भाविता याये बहःगु आरम्भण पाखे रुवाः स्वका च्चंगुर्थे हे जुषा च्चनी । उक्ति अर्थकथाय् “एतं=प्रकट जुषा च्चंगु स्मृति कुपि व्यस्तितपि धयागु शुगु नां; आरम्भणाभिमुखपवत्तसतिनं= भाविता याये बहःगु आरम्भण पाखे अभिमुख जुषा च्चंगुर्थे जुषा च्चंगु स्मृति पूर्वपि व्यस्तितपिनि; अधिवचनं=तां कः धका व्याख्या याना तःगु दया च्चन ।

उकी भाविता याये बहःगु आरम्भण धयागु स्मृति-प्रस्थान सूत्र अनुसार जूसा काय, वेदना, चित्त, धर्म धयागु स्मृतिप्रस्थानया आरम्भण ४-गु हे क्तः । “सर्वं अभिज्जेय्यं= फुलंयात लीकेमाः” आदि धका कना तथा विज्याःगु सूत्र देशनात अनुरूप जूसा खुगु द्वारं प्रकट रूप्य् जुषा वक्क रूप व नाम आरम्भणत हे क्तः । खनीबले खंगु आरम्भण पाखे अभिमुखी जुषा खना च्चना धका चायेकेगु स्मृति उत्पन्न जुद्ध । ताइबले ताःगु आरम्भण पाखे अभिमुखी जुषा ताया च्चन धका चायेकेगु स्मृति उत्पन्न जुद्ध । नंतुनेबले नंतुनेगु आरम्भण पाखे अभिमुखी जुषा; नया सिधा च्चनीबले नया लीके माःगु आरम्भण पाखे अभिमुखी जुषा; धिया सिधा च्चनीबले धिया

सीके माःगु आरम्मण पासे अभिमुखी जुया चायेकेगु स्मृति उत्पन्न बुद्ध । विचाः याणा सिया च्वनीबले विचाः याणा सीके माःगु आरम्मण पासे अभिमुखी जुया चायेकेगु स्मृति उत्पन्न बुद्ध । तियागु बलया सेलाडि बल वः पासे चाः चाः हिला च्वाना च्वनीये सः । स्मृति आरम्मण लुया वः वःथाय् चाः चाः हिला चायेका च्वनी । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना आदि धका मरिक्क भाविता याणा चायेका च्वं च्वं च्वनीगु स्पष्ट जुया लुया बले धाःसा उकीयात नं चायेका च्वने फु । ताइगु लुया बल धाःसा उकीयात नं चायेका च्वने फु । नंतुनेगु ला लुया वये थाक् । नया च्वनेबले मिले यायेगु, न्हायेगुयात चायेका च्वं च्वं सदाःयात सिया च्वनीगु नं चायेका बना च्वने फु । धीमू स्वर्ण जुइगु धयागु ला म्हळ्ळ्हं थाय् थासय् न्यंकनं यक्व हे लुया वया च्वने यः । उकीयात नं लुया लुया वः वःथाय् चाः चाः हिला चायेका बना च्वने फु । कल्पना यायेगु विचाः यायेगु लुया बइबले नं उगु विचाःयात चायेके फु । चायेके मफु, त्वफित्त धयागु महु । उकयं विशेष वांलाःगु स्मृति उदय व्यम ज्ञानं निसैं शुरु याना ककट जुया वये यः ।

मेकयं उपमा गये धाःसा - बल्लुं त बल्लुंतयत् आकि हल्ला मकेबले बल्लुंत बल्लुंतयत् इमि त्वाचलं आकि वः बुक्कय् बुक्कय् चाः चाः हिला च्वाना च्वाना काइगु सः । जके हेथे स्मृति नं उदय व्यम ज्ञानय् च्वनीबले लुया बक्व आरम्मण पासे स्वभावतः हे कुलुं कुलुं चये जुया चावा चाया लुया लुया

वया च्वनीगु जुल । आरम्मण चायेकीगु स्मृतिया न्होने वया लुया लुया वया च्वंगुथें, चायेकेगु स्मृति आरम्मणय् कुतुं कुतुं वंगुथें (जू जू वंगुथें) चायेका सिया सिया जक लुया लुया वया च्वनी । चायेके मफयेक त्वफिना वंगु मदु ला धका तकं योगीं मती तइगु जुया च्वन । उकथं जुया च्वंगु उपट्टितस्सति— धया तःथें प्रकट जुया च्वंगु स्मृति दया च्वंगु पहः खः । धात्थें उदद्योग व अभ्यास यात धाःसा स्वयं हे लुइके फु । लुइके मनंनि सा लुइके नंक भाविता याना चायेका स्वयेगु खः । थुगु पाद लां गा हे गात । दुप्पञ्जतायात कना यंके ।

४३-दुप्पञ्जता (दुष्प्रज्ञता) = विपरयना
प्रज्ञा विहीनता

परे दुप्पञ्जा भविस्सन्ति; मयमेत्थ पञ्जासम्पत्ता भविस्सा-
माति सल्लेखो करणीयो ।

परे=मेपि व्यक्तिपि; दुप्पञ्जा=प्रज्ञा विहीनपि;
(दु- शब्दया विनाश याये बहःगु, विनाश जुइगु अर्थं दु ।
विनाश धयागु मदइगु, रहित जुइगुयात धाइगु खः । विनाश
जुइगु प्रज्ञा धका ला मदु । प्रज्ञा धयागु नं कर्मस्वकत्व प्रज्ञा
आदि रूपं विभिन्नं दु । थन गुगु प्रज्ञायात अभिप्रेत खःलय्
धाःबले विपरयना प्रज्ञायात ग्रहण याये माःगु खँ अर्थकयां
उल्लेख याना क्यना तःगु दु; उकिं) परे=मेपि व्यक्तिपि;
दुप्पञ्जा=प्रज्ञा विहीनपि; वा=विपरयना प्रज्ञा रहितपि;

भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु वासय्; मयं=जिपिं;
पञ्जासम्पन्ना=विपश्यना प्रज्ञां सम्पन्नपिं; भविस्सामाति=जुया
च्वने धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीन्
आचरणधात; करणीयो=आचरण यायेमाः ।

कर्तपिं विपश्यना प्रज्ञा ज्ञानं रहितं जुया च्वनी ।
जिपिं ला थन विपश्यना प्रज्ञां ज्ञानं सम्पन्न जुया च्वने धका
नुगलं वायेका सल्लेख आचरणयात आचरण यायेमाः । उकी
विपश्यना प्रज्ञां रहितपिं धयापिं ला यक्व हे दया च्वन । बुद्ध
शासनं पिनेयापिं मनूत दक्वं विपश्यना प्रज्ञा रहितपिं खः ।
बुद्ध शासनय् दुने नं स्मृतिप्रस्थान सूत्रानुरूप उदयोग व
अभ्यास याये मफूपिं व्यक्तिपिं विपश्यना प्रज्ञा विहीनपिं खः ।
स्मृतिप्रस्थानय् नं समाधि लाभ मात्रं जक ध्यान लाभ मात्रं
जक उदयोग व अभ्यास याना च्वनीपिं विपश्यना प्रज्ञा
विहीनपिं खः ।

स्मृतिप्रस्थान धयागु विपश्यना प्रधान खः

गुलिसिं “स्मृतिप्रस्थान धयागु स्मृति हे खः । स्मृति
धयागु समाधिस्कन्धय् च्वंगु धर्म हे खः । सम्यग्-व्यायाम व
सम्यक् समाधि लिसे स्वापु तथा उत्पन्न जुइगु धर्म खः; उकिं
समाधि कृत्य हे खः; विपश्यना कृत्य मखु” धका थुकयं धया
च्वनीगु । व सूत्रदेशना कना तथा बिज्याःगु पहःयात मस्वःसे
स्मृतिप्रस्थान धयागु नाम मात्रयात स्वथा अत्तनोमत्ति

(अस्तिगत विचाः) कथं चिन्तयं यायेगु मात्र क्षः । अस्तिवक्
 आ सूत्रयांगु उद्देश्यं वार तिथिक स्वसा हे न "सम्पन्नानी=सही
 कथं भैव याना सिधा च्चनीम्" धयांगु शब्द खने दयां च्चंगु बु ।
 व विषयना प्रजा हे क्षः । अर्न स्तू निर्देश वारसम्त स्वभा
 यंकल घाःसा "समुदयधम्मानुपस्ती वा=उत्पत्ति स्वभाव उत्पत्ति
 कारण धर्मभात भाविता याना खंका च्चनीम् जुया च्चन"
 धयांगुवात नं खनी । "वयधम्मानुपस्ती वा=विनाश स्वभाव
 विनाश कारण धर्मयात भाविता याना खंका च्चनीम् जुया
 च्चन" धयांगुयात नं खनी । समय भावनाया क्षेत्रय् उत्पत्ति
 जुइगु विनाश जुइगु, उत्पत्ति कारण, विनाश कारणभात
 भाविता याना खंकेगु चलन म्दु । छगू हे कथं स्थिर जुवा
 च्चनीगु आरम्भण मिमित्तयात जकं भाविता याना खंकेगु
 चलन दु । अले हानं "अनिस्तितो च विहरति=तृष्णा दृष्टि
 आश्रय रहित जुया च्चनीम् जुया च्चन" धयांगुवात नं खनी ।
 न च किञ्चि लोके उपादियति=लोक्य् छं छगू धर्मयात तकं
 आशक्त जुइ म्दु" धयांगुवात नं खनी । समय भावनाया
 क्षेत्रय् तृष्णा दृष्टि आश्रयं रहित जुइगु, आशक्तं विहीन जुइगु
 धका म्दु । निस्सन्देह उत्पत्ति जुइगु, विनाश जुइगु, उत्पत्ति
 कारण, विनाश कारणभात भाविता याना खंकेगु विषयनाभा
 क्षेत्रय् हे जक दु; तृष्णा दृष्टि आश्रयं रहित जुइगु; आशक्ति
 रहित जुइगु नं विषयनाभा क्षेत्रय् हे जक दु । उकिं वाक्य
 पर्व जुया च्चंगु आनापान पर्व, प्रसिकूल मनसिकार पर्वय्
 समेतं भुक्कं क्षमधया निति म्दु; क्षमधयात पृष्ठभूमि याना

विपश्यना भाविता याये सयेके निंति उद्देश्य तथा कना विज्याना तःगु खँ स्पष्ट जुया च्वंगु दु । विपश्यना पर्व जुया च्वंगु इर्यापथ पर्व, सम्प्रजन्य पर्वादिल्य ला विशेष धाये माःगु हे मखुत । वेदनानुपश्यना, चित्तानुपश्यना, धर्मानुपश्यना पर्वय चा शमथ ध्यान लिसे छुं हे सम्पर्क मद्गुलि मुक्कं विपश्यना जुया च्वंगु खँ कं हे स्पष्ट जुसा च्वंगु जुल ।

खिचां स्यूगु साधारण मनुखं स्यूगुथं मखु

तर तथागतयागु छन्द व आशययात मस्यूपि मनुतयसं
 "गच्छन्तो वा गच्छामीति पज्जानाति=वना च्वंसा नं वना च्वना
 धका स्यू" आदि धका कना विज्याना तःगु खँयात निक्ति
 सनीगु सम्भावना दया च्वन । गुकथं धाःसा- "थः थःमं वना
 च्वनागुयात प्रत्येक मनुखं सिया हे च्वंगु दु; मनुतयसं जक
 मखु; खिचा च्वं आदि तिरश्रीन पशुतयसं समेतं सिया हे
 च्वनी; अथे जुया वना च्वंसा वना च्वना धका स्यू धका कना
 तःगु छुं हे विशेषता दुगु मखु" धका मती वनेथाय् दु । उकथं
 सुद्ध विचार क्षुद्र दृष्टि खंकीपि मनुतयत् सीके थुइके बीया
 निंति अर्थकथाय् "कामं लोणसिङ्गालादयो पि गच्छन्ता गच्छामीति
 जानन्ति, न पनेतं एयरूपं जाननं सन्धाव वुत्त" आदि धका स्पष्टी-
 करण बिया तःगु दु । उगु अर्थकथाया वचनं बुद्धवचन
 पालियात्त सचे याना तःगु नं मखु; ठपे याना तःगु नं मखु;
 धात्यं ला बुद्धयागु छन्द व आशययात उल्लेख याना समर्थन
 याना तःगु सः ।

अर्थकथायै स्पष्टीकरणं बिया तःगुं पंहः

स्पष्टीकरणं बिया तःगुं गुकथं धाःसा- थःपि वना च्वन धाःसा वना च्वना धका प्रत्येक मनुखं सिया हे च्वं मंखुं ला; मनुतय्सं जक मखु खिचा ध्वेतय्सं तकं सिया च्वंगु दु मखु ला ? धका न्यन धाःसा, सिया च्वंगु दु धका हे लिसः बी माली । अथे जूसा स्मृतिप्रस्थान पालि अनुसार वना च्वंसा वना च्वना धका भाविता याना चायेका सिया च्वंगु भाविता मयाःसे आपसे आप सिया च्वंगु लिसे उतते हे जुया मंच्चं ला ? खिचा ध्वेतय्यगु ज्ञान लिसे नं समान जुया मंच्चं ला ? धका हानं तपं तथा न्यनेथाय् दया च्वनं । लिसः ला उतते मजू थला ववला जुइक हे पाना च्वंगु दु । गुकथं धाःसा- भाविता याना चायेका च्वनेगु मनुपि साधारण मनुतय्सं व खिचा ध्वं आदि तिरञ्चीनतय्सं वना च्वंक पतिकं पलाः न्हाका च्वंक पतिकं नं मस्यु । वने मास्तिं वागु चित्तया कारणं याना सनिगु गति तनंतं उत्पन्न जुया वना च्वंगुयातं नं मस्यु; वजक वंबले न्हा जक न्हाकुबले वा, दथुइ अथवा अन्तय् छकी बको छुं क्षण ति मात्र जक सिया च्वनी; प्रायः यांना ला स्वयं थःपि वना च्वनागुयात हौश मतःसे, हौश मनुसे मेमेथाय् हे जक कल्पना याना चिन्तना याना वना च्वनीगु हे जक प्रमाण मदयेक अतिकं हे आपाः जुया च्वनी । थःपि वना च्वनागुयात छकी बको चाया वःसा नं सदां स्थिरं जुया च्वंन्ह “जि” रूपय् हे जक सिया च्वनीगु सः । मवनिबलेसिगु चित्तं

व रूपकाय शरीर हे वना च्वंगु खः धका नं मती तथा च्वनी ।
 वना च्वंबले दया च्वने धुकूमु चित्त व रूप काय शरीर हे
 न्हूगु थासय् थ्यंक वया च्वंगु खः धका नं मती तथा च्वनी ।
 मवनिबले नं, वना च्वंबले नं, वने धुका नं जि छम्ह हे धका नं
 मती तथा च्वनी । उकथं मती तथा मच्चं ला ? च्वं । उकि
 भाविता याना चायेकेगु मदुसे सामान्य कथं उत्पन्न जुक्त
 च्वनीगु उजागु ज्ञानं सत्त्व, आत्म, जीव धका धारणा याना
 दृष्टि तथा आशक्त जुइगु मिथ्यादृष्टियात् हटे वाये फइ मखु ।
 कं जक अप्वः वृद्धि याना ववातुका बिया च्वनी तिति । उकथं
 प्रकृति ज्ञान कर्मस्थान नं धाइ मखु; स्मृतिप्रस्थान भावना नं
 मजू । उकि “वना च्वंसा नं वना च्वना धका स्यू” आदि
 धका कना तथा बिज्याःगु वचनं उगु प्रकृति उत्पन्न जुया
 च्वनीगु सामान्य ज्ञानयात् उद्देश्य याना तःगु मखु ।

भाविता बुम्हसिनं सीकी खंकीगु पहः

वना च्वंक्व पतिकं, लह्ना च्वंक्व पतिकं, न्हाकी
 च्वंक्व पतिकं, दिका च्वंक्व पतिकं अटूट रूपं मदिक भाविता
 याना चायेका च्वनीम्ह योगी ला समाधि ज्ञान छिपे जुवा
 परिपक्व जुइबले वने मास्ति वःगु चित्तयात् नं रूप लिसे
 ल्वाक मछ्याःसे अलग छुटे याना स्यू । कसे जुइगु टम्म
 च्वनीगु ध्वाइगु धिनिगु सनिगु रूपयात् नं चित्त लिसे ल्वाक
 मछ्याःसे अलग छुटे याना स्यू । वने मास्ति वःगु चित्त तन-

तया कारणं कसे जुइगु टम्म च्वनीगु घ्वाइगु धिनिगु सनीगु तनंतं लुया वःगुयात नं साक्षात् खंका स्यू । वने मास्ति वःगु चित्त तनंतं व घ्वाइगु धिनिगु सरे जुइगु, तनंतं मात्र जक दुगुयात नं स्पष्ट रूपं स्यू । वने मास्ति वःगु चित्त सरे जुइगुली मध्यं; न्ह्यवः न्ह्यवःयागु सरे जुइगु न लिपा लिपायागु सरे जुइगुली मध्यंसे थःथःगु अवघी थः थःमं तुं तना तना वना च्वंगुयात नं साक्षात् खंका स्यू । पलाः छपलाः छपलाख्यं दुने खुतं जूसां, वयासिबे अप्वः जूसां थी थी भी भी कुच्चा कुच्चा दला तना तना वना च्वंगुयात नं भाविता याना चायेका च्वं च्वं हे स्पष्ट जुया सिया सिया वनीगु जुया च्वन ।

न्ह्यसः स्वंगू समाधान जुइक स्यू

उकिं (१) को गण्वति=सु वना च्वन ? वने सःम्ह आत्म दु ला ? (२) कस्त गमनं=सुयागु गमन खः ? वनेगुया अधिकारी आत्म दु ला ? (३) किं कारण गण्वति=छु कारण वना च्वन ? घ्यागु न्ह्यसः ३-गुयात समाधान जुइके फूगु कथं ज्ञान दृष्टि स्पष्ट जुया वनीगु जुल । गुकथं घाःसा--

(१) वने मास्ति वःगु चित्त व घ्वाइगु धिनिगु सरे जुइगु तनंतं मात्र जक उत्पत्ति विनाश जुया वना च्वंगुयात स्पष्ट रूपं खना च्वनीगुलि वने सःम्ह आत्म, जि घका मदु । वने मास्ति वःगु चित्त व घ्वाइगु धिनिगु सरे जुइगु रूप समूह मात्र जक दुगु खः घका-सिया खना थुया वनीगु जुल । व सु

वना च्वन घयागु न्हापांगु न्ह्यसःयात समाधान जुइकीगु कथं सीकेगु खः ।

(२) उकथं स्यूगु कारणं याना वनेगुया अत्रिकारी आत्म जीव मदु धका नं सिया खना थुया वनीगु जुल । व सुयागु गमन खः ? घयागु निगूगु न्ह्यसःयात समाधान जुइकीगु कथं सीकेगु खः ।

(३) अले हानं वने मास्ति वःगु चित्त तनंतया कारणं याना वनेगु घ्वाइगु धिनिगु सनीगु रूप समूह मात्र जक दु धका सीकेगु स्पष्ट जुया च्वंगुलि वने फयेक ज्या थाइम्ह सृष्टि याना बीम्ह वा बीगु मेगु कारण धका मदु । वने मास्ति वःगु चित्त तनंतं व घ्वाइगु, धिनिगु सनीगु (वायु) रूप तनंतया कारणं वनेगु उत्पन्न जुया च्वन घयागु-यात नं स्पष्टं स्यू । व छु कारणं वना च्वन ? घयागु स्वंगूगु न्ह्यसःयात निराकरण जुइकीगु कथं सीकेगु खः ।

नामरूप परिच्छेद ज्ञान नं उत्पन्न जुइगु जुल

उकि वना च्वंक पतिकं, ल्हना च्वंक पतिकं, न्हाका च्वंक पतिकं, दिका च्वंक पतिकं अटूट रूपं मदिक भाविता याना चायेका च्वम्ह योगीयाके “वना च्वंसां वना च्वना धका स्यू” आदि धका कना तःगु स्मृतिप्रस्थान सूत्रोपदेश अनुरूप विपश्यना प्रज्ञात उत्पत्ति व बृद्धि जुया च्वनीगु जुल । च्चगु विपश्यना प्रज्ञा ज्ञानत लिसि वना च्वनीगु जुल । भाविता

याना चायेकेगु मदुसे सामान्य कथं वना च्वनीम्ह व्यक्ति ला
 खिच्चा ख्वे आदितयगुथे जाःगु ज्ञानं वना च्वनी । उजापि
 व्यक्तिपिके नाम व रूपयात विभाजन याना सीकीगु नाम रूप
 परिच्छेद ज्ञान तकं उत्पन्न मज्जू । मदिक भाविता याना चायेका
 वना च्वनीम्ह योगीयाके ला समाधि ज्ञान बल्लाना वइगु
 ववस्थाय् कमसे कम पलाः पलाः पतिकं कसे जुइगु टम्म
 च्वनीगु रूप व चायेका सिया च्वनीगु चित्त नाम थुगु रूप व
 नाम्निगु जक दु धका स्यूगु नाम रूप परिच्छेद ज्ञान उत्पन्न
 जुइगु जुल । उगु दकसिबे क्वय्यागु विषयना ज्ञानं निसें
 परिपूर्णं जुइके निति तथागतं—

परि=उत्पत्ति क्षणमा रूप व नामयात भाविता याना
 चायेकेगु मदुपि मेपि व्यक्तिपि; वुप्पञ्जा=विषयना प्रज्ञा
 विहीनापि; मविस्तन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासम्;
 मयं=जिपि; पञ्जासम्पन्ना=वना च्वनेगु क्षणय् “वना च्वना
 वना च्वना” धका भाविता याना चायेका “वनीगु गति क्व-
 कसे जुइगु टम्म च्वनीगु सनीगु रूप मलग, चायेका सीकीगु
 चित्त मलग” धका विभाजन याना स्यूगु नामरूप परिच्छेद
 प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्नापि; मविस्तानाति=जुया च्वने धका;
 मत्तेज्जो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु भाषणयात;
 मत्तस्यो=आत्मस्य यायेनाः धका कना विज्याःगु जुल ।

उगु वना च्वनेगु क्षणय्ये हे दत्ता च्वनेगु, फेतुना
 च्वनेगु, गोतुला च्वनेगु क्षणम् तं दत्ता च्वना, फेतुना च्वना,
 गोतुला च्वना धका मदिक भाविता याना चायेका च्वन

आःसा कससे कम कसे जुहुगु, टम्म च्वनीगु घ्वाइगु धिनीगु
रूप ततंत व चायेका सीकीगु चित्तयात् विभाजन यात्रा सीके
हु । अथे हे कयकु केगु चक्ककेगु आदि शारीरिक गतिविधि छं
छयात् यात्रा च्वनेगु अवस्थायुं तं कयकु का च्वना, चक्कका
च्वना, संका च्वना आदि घका भाविता यात्रा चायेका च्वनेवं
कसे जुहुगु टम्म च्वनीगु सनीगु रूप लिसं चायेका सीकीगु
चित्तयात् विभाजन यात्रा सिया च्वनी । अथे हे प्वाः फुले
जुहुगु, सुके जुहुगु क्षणायुं फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन घका
सदिक चायेका च्वनेवं समाधि ज्ञान क्वात्तुया वइबले कसे
जुहुगु टम्म च्वनीगु रूप व चायेका सीकीगु चित्तयात् विभाजन
यात्रा सीके हु । शारीरिक गतिविधि धाक्वयात् चायेकु चायेकु
पतिकं शरीर रूप व नाम चित्तयात् विभाजन यात्रा सीके हु ।
इ रूप व नामयात् विभाजन यात्रा स्युगु नामरूप परिच्छेद
ज्ञान खः । स्वयं सःसं लुइका थुगु व्यक्तिगत प्रज्ञा ज्ञान खः ।
थुगु प्रत्यक्षीकृत प्रज्ञा ज्ञान उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात्
भाविता यात्रा चायेकुसा तिन उत्पन्न जुहुगु खः । कल्पना व
विज्ञा यात्रा स्वये मासं उत्पन्न मजू । लौकिक चित्त ८१-गू
इ चैतसिक ५२-गू नाम, २८-गू रूप थुगु नाम रूप २-गू
इक हु" घका थुकथं विमर्शन यात्रा विचाः व कल्पना यात्रा
स्वयेगु ला संज्ञा ज्ञान जक खः । प्रत्यक्षीकृत साक्षात् प्रज्ञा
ज्ञान मजू । विचाः यात्रा इव । लौकिक चित्त ८१-गू धयागु
ज्ञानयागु चित्त लयः थःगु सन्तानयुं (थःके) फुकं उत्पन्न
जुहुके नं ला ? महर्गत विपाक चित्त ६-गू धयागु रूपावचय

अरूपावचर ब्रह्मापिनिगु सन्तानय् जक दु । महर्गत कुशलं क
 क्रियाचित्तत ध्यानलाभी व्यक्तिपिनि सन्तानय् जक दु ।
 कामावचर क्रिया जवन चित्तत हे नं अरहन्त पुद्गलया
 सन्तानय् जक दु । थःगु सन्तानय् मदुगु उगु चित्ततयत् घात्थें
 यथार्थ रूपं सीके फइ ला ? रूप २८-गुली नं स्त्रीभावं रूप
 धयागु स्त्रीपिनिगु सन्तानय् जक दु । उगु रूपयात मिजंतयसं
 साक्षात्कार कथं सीके फइ ला ? उकथं सीके फइ मखुगुयात
 विमर्शनं याना स्यूगु धात्थेंगु परमार्थयात स्यूगु जुइ फइ ला ?
 नाम प्रज्ञप्ति मात्रयात सिया च्वंगु जुया मच्चंला ? “परमार्थ
 धर्मंतयगु नाम प्रज्ञप्ति मात्रयात जक सिया च्वनीगु खः” धका
 शुद्ध भावं लिसः बी माली । उकथं प्रज्ञप्तियात सीकेवं तु
 नामरूप परिच्छेद ज्ञान मजू धयागु ला स्पष्ट जुया च्वंगु जुल ।
 उर्कि उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता याना चायेकी
 मखुपि व्यक्तिपिके दकसिवे क्वय्यागु प्राथमिक विपश्यना प्रज्ञा
 जुया च्वंगु नामरूप परिच्छेद ज्ञान तक नं दये फइ मखु ।
 विपश्यना प्रज्ञा विहीन जुया च्वनी । उकथं विपश्यना प्रज्ञा
 विहीन जुइका च्वनीगुली जिमिसं ला नामरूप परिच्छेद प्रज्ञा
 ज्ञानं सम्पन्न जुइका च्वने धका नुगलं वायेका उदद्योग व
 अम्यास याना वना च्वनेगु खः । थुगु ज्ञानं सम्पन्न जुइ धुकूपि
 व्यक्तिपिसं नं आपालं व्यक्तिपिके सम्पन्न मज्जुनिगु विपश्यना
 प्रज्ञा सम्पन्न जुइके दत्त धका मनन याना हर्ष प्रसन्न तायेकेमाः ।
 हर्ष प्रसन्न तायेका वृद्धि जुया वनी कथं उदद्योग व अम्यास
 याना वनेमाः ।

प्रत्यय परिग्रह ज्ञान न उत्पन्न जू

उकथं स्वाकं तु भाविता याना चायेका वन घाःसा
 सीके माःगु रूप व नामया कारणतयत् तकं लुइका सिया वइ ।
 कारण कार्य सम्बन्ध तथा उत्पन्न जुया च्वंगु थुया वइ । गुकथं
 घाःसा— न्हापां न्हापां ला कय्कु कु पतिकं, चककु पतिकं, संकु
 पतिकं चायेके फयेक तःसकं तःसकं कोशिस यायेमाः । चायेके
 मफया त्वफिना वनीगु ल्वःमना वनीगु हे आपाः जुया च्वनी ।
 समाधि ज्ञान छतं वृद्धि जुया परिपक्व जुया वइबले ला
 कय्कु कु पतिकं, चक्ककु पतिकं, संकु पतिकं नं चाया वइगु
 जुया च्वन । कय्कु के न्हवः चकके न्हवः संके न्हवः लुया
 वःगु कारणयात तकं चायेके फया वइगु जुल । फेतुना च्वनेबले
 फुले जुया च्वन; सुके जुया च्वन धका चायेका च्वनेगुली
 छथाय् चासुया वल, उकियात चासुया च्वन, चासुया च्वन
 धका चायेका यंकल । उकथं चायेका च्वं च्वं, चासु तंके मास्ति
 वःगु चित्त लुया वल । उकीयात लंके मास्ति वल, लंके मास्ति
 वल धका चायेका च्वं च्वं ल्हाः ल्हने मास्ति वःगु चित्त लुया
 वल । उगु ल्हने मास्ति वःगु चित्तयात चायेके धु का तिनि
 ल्हना वःगु, सरे जुया वःगु, कय्कुना वःगु, चकना वःगुयात
 चायेके माःगु जुल । अये जुइबले कय्कु के मास्ति वःगु चित्तया
 कारणं याना कय्कु केगु रूप उत्पन्न जुइगु खः, चक्कके मास्ति
 वःगु चित्तया कारणं याना चककेगु रूप उत्पन्न जुइगु खः;
 संके मास्ति वःगु चित्तया कारणं याना सनीगु रूप उत्पन्न

जुइगु खः धयागुयात भाविता याना चायेका च्वंच्वं हे थुया सिया वइगु जुल । अथे हे वने मास्ति वइबले नं वने मास्ति वःगु चित्तया कारणं याना वतेगु रूप, ल्हनेगु रूप, न्हाकेगु रूप, दिकेगु रूप उत्पन्न जुइगु खः धयागुयात नं सीगु जुल । फेतुइबले, दनेबले नं फेतुइ मास्ति वःगु चित्तया कारणं याना फेतुइगु रूप उत्पन्न जुइगु जुल । दने मास्ति वइगु चित्तया कारणं याना दनेगु रूप उत्पन्न जुइगु जुल धयागुयात नं सीगु जुल । शारीरिक गतिविधि छगू मखु छगूयात मिले याक्व पतिकं मिले याये मास्ति वइगु चित्तया कारणं याना मिले यायेगु रूप उत्पन्न जुइगु जुल धयागुयात नं सीगु जुल । व चित्तया कारणं याना रूप उत्पत्ति जुइगु पहःयात स्यूगु खः ।

अनं ल्यू खनिबले खना च्वना, खना च्वना धका चायेका च्वंच्वं मिखा दुगुलि खना च्वन, वर्ण दुगुलि खना च्वन, मनसिकार दुगुलि खना च्वन आदि धका खना सिधा च्वनीगुया कारणत सीगु जुल । थ्व ला देशना क्रम कथं धायेमाः । योगीपिनिगु पक्ष कथं ला ताइगु निसें सिया च्वने यः । ताया च्वन, ताया च्वन धका चायेका च्वंच्वं, न्हाय्पं दुगुलि ताया च्वन, शब्द दुगुलि ताया च्वन, नुगलं वायेकूगुलि ताया च्वन आदि धका ताया सिया च्वनीगुया कारणतयूत सीगु जुल । न्यने मास्ति मवःगु कडागु शब्द ताइबले कं हे स्पष्ट जुया च्वने यः । न्हाय्पं नं दु, उगु कडागु शब्द नं प्रकट जुया च्वन, तायेके मयःसां मजिल । ताया ताया वनीगु जुल । उकि ताये माःगु शब्द दया ताया च्वन धयागु कं हे सी दइगु

खः । अथे हे न्हाय नं दुगुलि, गन्ध नं दुगुलि नं तुनेगु याये माल । म्ये नं दुगुलि सवाः नं दुगुलि सवाः सीके माल । शरीर रूप नं दुगुलि प्रष्टव्य आरम्मण नं दुगुलि थिया सीके माल आदि धका नं सीगु जुल ।

अले हानं फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन आदि धका भावि याना चायेका च्वं च्वं पिने पिहां वनेत चित्त ववछुइगु लुया वये यः । उकीयात भाविता याना चायेका मफुत धाःसा कल्पना व विचाःत जुया वनी । छको बको पिने पिहां वनेत चित्त ववछुके साथं हे उकीयात चायेके फु । उकीयात चायेके धु का फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन आदि धका न्हापायें हे छु गति मस्यंक चायेका वना च्वने फु । उगु भवस्थाय् (अयोनिस्सो मनसिकार धयागु) प्रारम्भिक चित्त ववछुना बी साथं कल्पना विचाः जुइ । उगु प्रारम्भिक चित्त-यात चायेके फूगु (योनिस्सो मनसिकार धयागु) प्रज्ञा ज्ञानं याना पिने पिहां वनीगु कल्पना चिन्तना लुया मवःसे शान्त जुया वन आदि धका कल्पना विचाः लुइगुया कारणयात नं सिया च्वनी । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना आदि धका चायेका च्वं च्वं छु छगुयात नुगलं वायेके ल्पयेवं उगु नुगलं वायेकु पाखे चित्त ध्येक वन्ती । उकीयात चायेका सीकेबले नुगलं वायेकेगु दया कल्पना लुया वइगु खः धका नं सीके इ । छको निको चायेकेगु आरम्मण मदया मचायेकुसे दिना च्वने मालीगु अवस्थ नं दया च्वने यः । व फुले जुइगु, सुके जुइगु स्पष्ट मजुया च्वनीबले, म्ह नापें तना च्वनीबले

उजागु अवस्थाय् दक्षता मदुनिम्ह व्यक्ति चायेकेगु मद्दु धका मती तये यः । लिपा चायेकेगु लुया वइबले तिनि चायेका वनेमाः । उजागु अवस्थाय् चायेके माःगु आरम्मण दया चायेका सीकीगु लुया वइगु जुया च्वन धका सिया च्वनी । अभ्यास दया वइबले ला यग्गु विषय थःजु, धिका च्वं च्वं चायेका सीके माःगु आरम्मण दया चायेके माःगु खः धका नं सीके दइगु जुल ।

अले हानं न्हापायागु जन्मया कारण कर्म दुगुलि थुगु जन्मय् रूप व नामत मदिक उत्पन्न जुया च्वन धका नं परामर्श याना सिया च्वनी । सिया च्वनीगु पहः ला अतिकं व्यापक जुया च्वन । थन सीके अःपूगु छुं भति जक उल्लेख याना च्वना । उक्तं भाविता याना चायेका च्वं च्वं कारण कार्य सम्बन्ध तया उत्पन्न जुया च्वंगुयात खना च्वनीबले कारण कार्य रूप व नाम मात्र जक दु धका सिया खना थुया वना च्वनी । व प्रत्यय परिग्रह ज्ञान व कांक्षा वितरण विशुद्धि खः । थुगु ज्ञान नं परामर्श याना स्वया मात्रं ला सम्पन्न जुइ फइ मखु । साक्षात् ज्ञान द्वारा लुइके बहःगु मानवयात लुइके धुंका तिनि सम्पन्न जुइ फइ । उक्ति—
 परे=मेपि व्यक्तिपि; दुप्पञ्जा=विषयना प्रज्ञा रहितपि;
 भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्; मयं=जिपि;
 पञ्जा सम्पन्ना=कारण कार्य रूप व नाम मात्र जक दु धका
 स्युगु प्रत्यय परिग्रह प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्नपि; भविस्सामाति=

जुया च्वने धका; सत्तेखो=कलेशयात सालुका पाः जुइकीगु
 आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः धका कना तथा
 विज्याः कथं थुगु प्रत्यय परिग्रहं ज्ञानं नं सम्पन्न जुइ कथं
 उदयोग व अभ्यास यायेमाः ।

चून श्रोतापन्न

फल ला थुगु ज्ञानं सम्पन्न जुइवं नापं गति स्थिर जुल ।
 चून श्रोतापन्न घाइ धका विशुद्धि मार्गय् क्यनन तःगु दु । तर
 थुलि नं निर्व्वक जुया च्वनेगु मखु । स्वाकं यथावत् भाविता
 याना चायेका वना च्वने मानि ।

सम्पन्न ज्ञान न उत्पन्न ज्ञ

उकथं भाविता याना चायेका वं भाविता याना
 चायेके माःगु रूप व नामया पूर्वभाग उत्पन्न जुया वइगु नं
 सीके दु । मध्य-भाग नं सीके दु । अन्तिम भाग तना वंगु नं
 सीके दु । गुकथं धाःसा- फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन,
 फेतुना च्वना, थिया च्वन आदि धका चायेका च्वं च्वं छथाय्
 मखु छथाय् कल्पना ध्यं क वनी; उगु कल्पनायात ध्यना च्वन,
 ध्यना च्वन धका चायेका च्वं च्वन धाःसा तना वंगुयात स्पष्ट
 सीके दु । न्हापा जूसा कल्पनात लुया वयेवं तु चायेके मफु ।
 उकि न्हापां लुया वःगुयात प्रष्ट रूप लुइके मफु । मलू । आः

लौ लुया वये सार्थं हे धयार्थं चायेके फु । उकिं न्हापां पूर्व-
भाग्यं लुया वःगु नं सीके दु । तना वंगु अन्त भाग नं सीके
दु । निको स्वको स्वाकं तुं चायेके मालीबले मध्य भाग नं
सीके दु । उकथं सीके दुगुलि लुया वया तना वंगु जुया अनित्य
खः धयागुयात नं सिया खना थुया वइगु जुल । तर कल्पना
चिन्तना ला छको ति जक चायेकेवं हे तना वनीगु आपाः
जुया च्वन ।

अले हानं फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन आदि
घंकी चायेका च्वं च्वं छयासं मखु छयासं त्यानुइगु, पुइगु,
स्याइगु, चासुइगु छगू मखु छगू लुया वइ । अले ला त्यानुया
च्वन, त्यानुया च्वन, पुना च्वन, पुना च्वन, स्याना च्वन,
स्याना च्वन आदि घका चायेका च्वनेमाः । उपि ला तको
मछि चायेकुसा तिनि तना वने यः । उकी नं आदि भाग्यं
लुया वइगु व बुलुहँ बुलुहँ पाः पाः जुया वनीगु मध्य भाग व
बिल्कुल तना वनीगु अन्त भाग दक्खं स्पष्टं लुया वइ । अबले
उगु दुःख वेदनात्तयत्तं नं उत्पन्न जुया वया तना वंगुलि अनित्य
घका सीके दु ।

अले हानं स्पष्ट रूपं लुया वःगु आरम्भण निमित्तत नं
चायेका च्वं च्वं चीघं चा चीघं चा बुलुसे बुलुसे च्वना वना तना
तना वनीगुयात नं लुइके दु । उकी ला सिमा, पहाड, पर्वत,
मनुष्य, देव, श्रमण भिक्षु, बुद्धादि आरम्भण निमित्तत प्रज्ञप्ति
खः । उगु आरम्भण निमित्ततयत्तं खना च्वंगु चित्तं ला परमार्थं

खः । उगु खना च्वगु चित्त तना वगुयात सीकेमाः । उकि उकथं आरम्मण मिमित्ततयुत भाविता याना चायेका च्वनेबले नं लुया वया तना वगुलि स्थिर मदु (अनित्य) धका सीके दु ।

वना च्वनेबले नं छगू पलाः मेगु पलाःया अवस्थाय् मध्यसे तना तना वना च्वनीगु जुइके दु । छपलाःया दुने नं ल्हनेगु छगू भाग, न्ह्याकेगु छगू भाग, बिकेगु छगू भाग त्वाः त्वाः दलाः खने दइ । उकि उगु वना च्वनेगुली नं छगू भाग मेगु भाग मध्यसे तना तना वना च्वनीगुलि स्थिर मदु, अनित्य धका सीके दु । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन धका चायेका च्वनेबले नं फुले जुइगु छगू भाग, सुके जुइगु छगू भाग त्वाः त्वाः दलाः प्रकट जुइ । उकि उकथं चायेका च्वनेबले नं लुया लुया वया तना तना वनीगुलि अनित्य धका सीके दु ।

यःगु चायेकी, चायेके माःगु आरम्मण व चायेकीगु चित्त पायिछि जुइके मिले जुया च्वनीबले चायेका च्वने तना तना वनीगु खना च्वनीगुलि, अनित्य अनित्य धका थुया थुया वनी । चायेका च्वनागु अवस्थाया आरम्मणयात अनित्य धका बांबांलाक थुइगु अवस्थाय् न्हापा खने नंगु, तायेके नंगु, सीके नंगु नं थुकथं अनित्य जक खः धका; लिपा नं थये हे मुक्कं अनित्य जक जुइगु खः धका नं परामिर्शं याये बः । कतपिनि सन्तानय नं थये हे अनित्यत जक खः धका परामिर्शं याइ । सम्पूणे विइवयु नं अनित्य जक खः धका परामिर्शं याइ । सम्मसन ज्ञान खः । अनित्ययात सिया खना वइबले यइगु

मज्जूगु न्हाइपुके बहः मज्जूगु दुःख खः धका नं थुया वनी ।
 थःगु स्वभाव अनुसार उत्पत्ति विनाश जुया वना च्वनीगु
 स्वभाव धर्म मात्र खः अनात्म खः धका नं थुया वनी ।
 सम्मसन ज्ञानत हे जुल । अनित्य, दुःख, अनात्म स्वभावयात
 न्हापां लुइ खनीगु अवस्थाय्, लय् लय् ताया बारबार परामर्श
 याना च्वने यःगुलि थुगु ज्ञानयात सम्मसन ज्ञान धका धाःगु
 खः । थुगु ज्ञान विषयना ज्ञान १०-गुली न्हापांगु ज्ञान खः ।
 थुगु ज्ञानं नं सम्पन्न जुइगु आवश्यक जुया च्वन । उकि—

परे=मेपि व्यक्तिपि; दुष्पञ्जा=विपर्ययना प्रज्ञा
 रहितपि; मविस्तन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्;
 मयं=जिपि; पञ्जासम्पन्ना=उत्पत्ति जुया वये धुंका तना
 च्वनीगुयात खना अनित्य, दुःख, अनात्म धका परामर्श व
 विमंशन बाइगु सम्मसन प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्नपि; मविस्तानाति=
 जुया च्वने धका; तल्लेखो=कलेशयात सासुका पाः जुइकीगु
 आचरणयात; करणीयो=आचरण धायेमाः धका कना बिज्याना
 तःगु कथं उगु ज्ञानं सम्पन्न जुइक नं उदयोग याना वनेमाः ।
 तर उगु ज्ञान मात्रं नं सन्तोष तायेका च्वने मज्जू । स्वाकं
 भाविता याना चायेका वना च्वनेमाः ।

उदय व्यय ज्ञानं नं उत्पन्नं जू

परामर्श व विमंशन मयासे लुया वक्वयात भाविता
 याना चायेकेगु मात्रं जक स्वाकं मदिक भाविता याना चायेका

चना च्वन धाःसा चायेकेगु व सीकेगु थः थःमं तुं याउँक
 हलुका छाँटं गतिमान जुया वइ । विशेष व्यापार मयासे हे
 अःपुक अःपुक चायेकेगु सीकेगु अटूट रूपं त्वमफिक उत्पन्न
 जुया च्वनी । चायेके माःगु आरम्मणतय्गु उत्पत्ति विनाश नं
 द्रुतगति प्रकट जुया लुया वइ । लुया वल तना वन लुया
 वल तना वन जुया उत्पत्ति विनाश जक स्पष्ट जुया च्वनी ।
 दथुयागु मध्य भाग धका खने मदइगु जुया च्वन । उकथं
 उत्पत्ति व विनाश कथं अन्तयात जक खना सिया च्वनीगु
 उदय ब्यय ज्ञान खः ।

उजागु अवस्थाय् चायेकेगु स्मृति व प्रज्ञा ज्ञान अतिकं
 बेगवान जुया च्वनी । चायेके माःगु आरम्मणत नं वेगं वेगं
 लुया लुया वया विया च्वंगुर्थे जुया च्वनी । उकथं वेगं वेगं
 लुया वइगु आरम्मणतय्त्त नं दक्कं लिना चायेके सीके फइ ।
 चायेके मफु सीके मफुगु मद्रु धका तकं मती वने यः । तेज
 प्रकाश नं विशिष्ट रूपं खने यः । शरीरय् जिर्णिग जिर्णिग
 च्वना स्वाउँसे सिचुसे याउँसे च्वना प्रसन्न प्रमुदित जुइगु प्रीतित
 नं अत्यधिक उत्पन्न जुइ यः । योगी अतिकं प्रसन्न जुया गद्गद्
 जुया च्वने यः । उकथंयागु विशेषतात विषयनाया रसत खः ।
 उदय ब्यय ज्ञानय् थ्यनीबले स्वभावतः हे खनीगु नियमं धर्म
 जुल । भावना धर्म अभ्यास व उदयोग याना नं थुकथं तेज
 प्रकाश प्रीति आदि विशेषतात लुइके मखंसिा थुगु उदयब्यय
 ज्ञानय् मथ्यंनिगुलि हे खः । उदयोग व अभ्यास यायेगु विधि
 सही मखया च्वनीबले नं थुगु ज्ञानय् थ्यंके फइ मखु । छत्रौति

उदद्योगधात निघौ स्वघौ आराम कया च्वन याना उक्थं
 याउंके अःपुक उदद्योग व अभ्यास याना च्वनेबले नं थुगु
 ज्ञानय् मध्यना च्वने यः । दद्यनेगु समय ति जक बाकि ल्यंका
 च्चान्हं न्हिनं दिपाः मदयेक अट्ट रूपं भाविता याना चायेका
 उदद्योग याःसा तिति थुगु ज्ञानय् थ्यंक वने फु । थुगु ज्ञानय्
 थ्यनीबले च्वय्यागु मार्गं ज्ञान तक थ्यंक वनेत नं निश्चित जुइ
 धुंकी । उकि—

परे=मेपि व्यक्तिपि; पुप्पञ्जा=विपरयना प्रज्ञा-
 विहीनापि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु थासय्;
 मयं=जिपि; पञ्जासम्पन्ना=उत्पत्ति विनाशयात सीकीगु
 खंकीगु उदय व्यय प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्नपि; भविस्सामाति=जुया-
 च्वने घका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु
 ध्माचरणयात; करणीयो=ध्माचरण यायेमाः घका—

कना विज्याना तःगु अववाद अनुरूप थुगु उदय व्यय
 ज्ञानं सम्पन्न जुइ कथं नं उदद्योग व अभ्यास याना बनेमाः ।
 थुगु ज्ञानय् थ्यन घाःसा प्रसन्न प्रमुदित जुइ बहुःगु विशेषता-
 तयत् खनिगु जुया निति प्रसन्न व विश्वस्त जुइगु श्रद्धा धर्म
 अत्यधिक रूपं उत्पन्न हे जुइ । श्रद्धा धर्म विशेष उत्पन्न जुया
 वइगुलि नं स्थिर गति दइगु विषयय् कं दकले आश्वस्त जुया
 च्वने दइ । तथागतं मूलपण्णास पालि अलगद्दूपम सूत्र
 (१६५) य—

श्रद्धा उत्पत्ति देवलोकगामि जुह कु

येसं मयि सद्धामत्तं पेममत्तं; सब्बे ते सग्गपरायणा घका
कना तःगु दु ।

येसं=गुपि व्यक्तिपिके; मयि=जि तथागत प्रति;
सद्धामत्तं=श्रद्धा धर्म मात्र; पेममत्तं=प्रसन्नता मात्र;
उप्पज्जति=उत्पन्न जुह; सब्बे ते=श्रद्धा धर्म मात्र उत्पन्न अपि
इपि व्यक्तिपि सकलें; सग्गपरायणा=देवलोक हे उत्पत्ति स्थल
दुपि जुल ।

उगु पालियात्त अर्थकथां थुकथं व्याख्या याना तःगु दु-

येसं मयि सद्धामत्तं पेममत्तं ति इमिना येसं अज्जो अरिय-
धम्मो नत्थि; तथागते पन सद्धामत्तं पेममत्तमेव होत्ति; ते विपस्सक-
पुग्गला अधिप्पेता । विपस्सकान्निबबुनञ्चिह एव विपस्सनं पट्टुपेत्था
निसिस्सानं वसवलं एका सद्धा एकं येसं उप्पज्जति; ताय सद्धाय तेन
येनेन हत्थे गहेत्वा सग्गे ठपिता विद्य होन्ति ।

येसं मयि सद्धामत्तं पेममत्तन्ति इमिना=...पेममत्तं छयागु
थुगु बच्चनं; ते विपस्सकपुग्गला=इपि विपरयणा भाविता याना
च्चंपि व्यक्तिपित; अधिप्पेता=अभिप्रेत जुया च्वंगु जुल ।
(गुजागु परिस्थिति दुपि व्यक्तिपि लय् घाःबले) येसं=गुपि
विपरयणा भाविता याना च्वंपि व्यक्तिपिके; अज्जो=
विपरयणा च श्रद्धां प्रसन्नगु; अरियधम्मो=आर्य मार्गं फल

धर्म; नत्थि=मदुमि; पन=वास्तव्यं ता; तत्पपत्ते=तथागत
 प्रति; सदाभत्तं=विश्वस्त जुइगु मात्र जक; पेभमत्तं एव=
 प्रसन्न तायेकेयु मात्र जक; हेति=उत्पन्न जुया च्वन ।
 (उक्तं विश्वास यायेगु, प्रसन्न ताइगु श्रद्धा धर्मं मात्र तिति
 उत्पन्न जूपि विपश्यना भाविता याना च्वंपि व्यक्तिपिन्त
 उद्देश्य याना कना बिज्यागु जुल । उगु श्रद्धा धर्मं गुजागु
 अवस्थाय उत्पन्न जुइ यः लय; गुकथं गथे देवलोकय जन्म
 जुइके यः लय धाःबले) हि=प्रवश्यं सः; विपत्सकमित्खूनं=
 विपश्यना भाविता याना च्वंपि भिक्षुपिके; एवं=थुगु सुत्तय
 तथागतं भ्राजा दयेका बिज्याःथे; विपत्सनं=विपश्यना ज्ञान-
 यात; पवुपेत्था=उत्पन्न जुइका; नित्तिज्ञानं=च्वना च्वं च्वं;
 (विपश्यना ज्ञान उत्पन्न जुया च्वनीबले धयागु भाव सः)
 वसबले = तथागत प्रति; एका सदा = छगु श्रद्धा धर्मं;
 एकं पेभं=छगु प्रसन्नता; उप्पज्जति=उत्पन्न जुइगु जुया च्वन ।
 (विपश्यना भाविता याइम्ह धयाम्हं शुरुं निसं हे तथागतयात
 विश्वासं व प्रसन्न ताइगु श्रद्धा धर्मं दयेका हे वये धुंकल ।
 भाः प्रसन्न ताइगु श्रद्धा उत्पन्न जुइगु जुया च्वन धयागु ला
 विपश्यना विशेष ज्ञान उत्पन्न जुया वागुलि प्रबलसु विश्वास,
 प्रसन्नता हाकनं दोहरे याना उत्पन्न जुइगुयात धाःमु सः ।
 थुगु श्रद्धा ववयुयागु ज्ञान स्थिति अवस्थाय हे उत्पन्न जुइ यः ।
 तर अपायसकं स्पष्ट जुइ मवः । थुगु उदय व्वय ज्ञानय
 च्वनीबले अतिकं स्पष्ट जुइगु जुया च्वन । उकिं थुगु ज्ञान
 क्षेत्रय थुगु पालि अर्थकथायात दुध्याका कना च्वनगु सः ।)

विपस्त्रनं पट्टपेत्वा निहितकर्म = विषययमा ज्ञानयथात उत्पन्न जुहका
 च्यना च्यं च्यं; वसवले = तथागत प्रति; एका तदा एकं पेन =
 उगु अद्वा उगु प्रसन्नता; उज्ज्वलति = उत्पन्न जुहगु जुल;
 भाव वक्ष्य = उगु अद्वा धर्म; तेन पेनेव = उगु प्रसन्नता;
 हृत्वे गहस्ता = ल्हाली ज्वना; तन्ने ठपिता विय = स्वर्गय वद्यतना
 उगुभूय; हीन्ति = जुहगु जुसा च्यन ।

उगु अद्वा धर्म देवलोकम् इयं ल्हा: ज्वना ज्ञाना
 मंका वद्यतना व्यूगुथे जुहगु जुल । आश्वस्त जुह बहु: मज्ज
 ला ? उकीप्रात जि स्मरणिका २-गु द्वयेका तथा- "जुह अद्वा
 उग्हसिके, या:म्ह भाविता-परयना । विष्य लोक्कय् ध्यनी उग्ह; यंकुवे
 ल्हा: च्यना उकि" उकीयात धायेनु ।--

जुह अद्वा उग्हसिके, या:म्ह भाविता परयना ।

विष्य लोकय् ध्यनी उग्ह; यंकुवे ल्हा: च्यना उकि ॥

उकथं विशिष्ट अद्वां सम्पन्नम्ह विपश्यना योगी
 पुद्गलयात पौराणिक आचार्यपिसं चूल श्रोतापन्न धका घाइगु
 जुषा च्यन धयोगु विषययात नं उगु अर्थकथाय् वयना त:गु दु ।
 म्हीनेयागु प्रत्यय परिग्रह ज्ञान क्षेत्रय् नं विशुद्धि मार्गय् क्यना
 त:गु चूल श्रोतापन्न विषययात कना वया । उगु विशुद्धि मार्ग
 नं थुगु बालि अर्थकथायात हे ब: कया वयना त:गु जुहमा:थे
 च्ये । तर थुगु उदय वयय ज्ञान मार्ग नं आश्वस्त जुहका च्यने
 मज्जुनि । स्वाकं तु भाविता धाना धायेका धने मानि ।

भंग ज्ञान न उत्पन्न जू

उक्तं स्वाकं भाविता याना चायेका ववं तेज प्रकाश
 प्रीति सुखादि विशिष्ट अनुभूतित बुलुहँ बुलुहँ पाः पाः जुया
 वना तना वनी । उत्पत्ति बिनाशतयत् न्हापा स्वया अप्वः
 क्व क्व जीक स्पष्ट स्पष्ट रूपं छर्लङ्ग खना सिया बइ । उक्तं
 सीके धुंका चायेके माःगु स्वभाव धर्मत आदि उत्पत्ति स्पष्ट
 मज्जेसे द्रुतगति विलीन विलीन जुया तना तना वना च्वंगु
 जक खने दइ । चायेके न्ह्यवः हे तना तना च्वने धुं कूगुथें,
 चायेका सीका च्वनेगु लिपा लाना च्वंगुथें जुया च्वने यः ।
 फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन, फेतुना च्वना, थिया च्वन,
 कय्कुंका च्वना, चक्कंका च्वना आदि धका भाविता याना
 चायेकेगुली नं प्वाःयागु आकार संस्थान, शरीरयागु आकार
 संस्थान, ल्हाः तुतियागु आकार संस्थान प्रकट मजू । सुत्त सुत्त
 तना तना वना च्वंगु स्वभाव मात्र खने दु । चायेका सीका
 च्वने माःगु आरम्मणत छगू थासं मेगु थासय् सरे जुया वनेगु
 मज्जेसे थःगु थासय् सं तुं तुरन्त तना तना वना च्वंगु जक खना
 च्वनी । चायेकु चायेकु पतिकं चायेका सीके माःगु आरम्मण
 व चायेका सीकीगु छज्वः छज्वः तना तना वना च्वंगु जक
 खना च्वनी । व बिनाश मुक्कयात जक खना सिया च्वंगु भंग
 ज्ञान खः । व आलपं विचाः याना सीकेगु मखु । चायेकु चायेकुं
 थः थःमं तुं सिया सिया च्वंगु खः । उपमा— कय्कुंका च्वना
 कय्कुंका च्वना धका चायेका च्वं च्वं ल्हाःयागु आकार संस्थान नं

खने मद्दु; छग्गु गति मेगु गती नं मध्यं । सना च्वंगु रूप व चायेका सिया च्वंगु चित्त कुच्चा कुच्चा त्वाः त्वाः दलाः सुत्त सुत्त सुरुरुरुर सुरुरुरुर तना तना वना च्वंगुयात् जक खर्ना च्वनी । फुले जुया च्वन, सुके जुया च्वन धका चायेकेगुली नं थुकथं हे प्वाःयागु आकार संस्थान शरीरयागु आकार संस्थान स्पष्ट मजू । सुरुरुरुर सुरुरुरुर तना तना वना च्वंगु जक खने दु । उकथं चायेकु चायेकु पतिकं चायेके माःगु व चायेका सिया च्वंगु तना तना वना च्वंगु जक खना च्वनीगुलि नित्य सुख आत्म धका आशक्त जुइगु कारण छु हे मद्दुगु जुल । अनित्य मात्र जुया च्वन; दुःख धर्म मात्र जुया च्वन; आत्म मखुगु स्वभाव धर्म मात्र जुया च्वन धका बांबांलाक सिया खना थुया वइ । उकिं “नित्य धका मती तइगु संज्ञा, सुख दु, ईमि जू धका मती तइगु संज्ञा; आत्म खः, सत्त्व खः धका मती तइगु संज्ञा; थुकथं दृष्टि द्वनिगु धारणा द्वनिगुयात् थुगु भंग ज्ञानम् थ्यंका तिनि बांबांलाक हटे याये फइगु जुल । ग्रहाण परिज्ञां सम्पन्न जुइगु खः धका विशुद्धि मार्गं क्यना ज्ञःगु दु । थुगु भंग ज्ञानं नं सम्पन्न जुइ कथं उदयोग व अभ्यास चाये निति उद्देश्य याता तथागतं—

परे=मेवि व्यक्तियि; दुप्पञ्जा=विपरयना प्रज्ञा रहितियि; भविस्तन्ति=जुयां च्वनी; एत्थ=थुगु भासय्; मयं=जियि; वञ्जा सम्पन्ना=चायेकु चायेकु पतिकं धारम्मण व सीकेगु विनाश विनाश जुया वना च्वनीगुयात् सीकी खंकीगु भंग ज्ञान प्रज्ञां सम्पन्नियि; भविस्तामाति=जुया च्वने धका;

सन्नेषो=सन्नेषयात् सत्सुका सः बुद्धीनुं ज्ञाचक्षय्यसः
करणीयो=ज्ञाचरम प्रायेसाः धका कना विन्नाःगु सुत ।

अथ आदीनव निर्विदा ज्ञानत नं उत्पन्न जू

उमु भंग ज्ञानय् थ्यन प्रायेवं ला मुलिषे आण्डक
सुइके दया उगु अनुसारं तुं स्वाकं भाविता याना चायेका वर-
धाःसा उत्पन्न जुइ बहःगु ज्ञानत क्रमशः उत्पन्न जुया वणीगु
जुल । विनाश जक मुषकं सना च्वनीत्रले त्राश जकया रूप-
क्षने दइ । भय ज्ञान हे खः । दोष सना वइ; आदीनव ज्ञान
हे सः । दोष सन कि उद्विग्न जुइ । यीं कन्हे क्वत प्रःकु
जीवन स्थिति थःगु अवस्था अनुसार न्हाइपु ज्ञायेका च्वंगु
दोष सखना खः । “धुगु जन्मय् बं विपाः मदयेक क्षण क्षण-
विनाश जुया च्वंगु दु; लिपा लिपायागु जन्मय् नं मुक्तां हे
क्षण क्षणय् मदिक विनाश जुया च्वनी” धयागुयात् त्रिलोका-
याना दोष खनीगु जूसा मुगुं जन्मय् जं न्हाइपु ताये फइ मखु;
उद्विग्न हे जक जुइका च्वनी । उकयं दोष खंका उद्विग्न
तायेकेगु निर्विदा ज्ञान खः । मुगु ज्ञान नं आवश्यक जू । स्वयं
तयागतं क्वा तया विख्याःगु ज्ञापाजं सूत्र देशनाय् उत्पत्ति
विवाश अनित्य दुःख अनारम क्षान पहःयात् क्यवे मुंका
“एवं क्वं विचखे सुतवा अद्विषस्यको रूपस्मिन्पि निर्विद्यति=
एक कना वसाय् अनुसार खंन्त स्मित रूपय् नं उद्विग्न जुइ”
आदि धका मुगु निर्विदा ज्ञानयात् तयना विपयत्ते मुंका

मुञ्चितुकाम्यता, प्रतिसांख्या, संस्कारूपेक्षा ज्ञानत नं उत्पन्न जू [३९३]

“निब्विन्धं विरञ्जति=उद्विग्न जुड्वं प्यपुनेगु मदया मार्गं ज्ञान उत्पन्न जुड्वं” धका मार्गं ज्ञान उत्पत्ति पहःयात स्वाकं क्यना वंगु जुल । भंग ज्ञानादि पूर्व पक्षया ज्ञानतयत् व मुञ्चितु-काम्यतादि अपर पक्षया विपश्यना ज्ञानतयत् थुगु निविदा ज्ञानय् दुथ्याका कना विज्याःगु जुया च्वन धका ग्रहण यायेमाः । उर्कि थुगु निविदा ज्ञानं सम्पन्न जुड्वकेया निति नं उद्देश्य याना तथागतं--

परे=मेपि ब्यक्तिपि; दुप्पञ्जा=विपश्यना प्रजा विहीर्नापि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु धास्य; मयं=जिपि; पञ्जा सम्पन्ना=क्षण क्षणय् मदिक मुक्कं विनाश विनाश जक जुया च्वंगुयात खनीगु जुया दोष खंका उद्विग्न जुड्वगु निविदा ज्ञानं सम्पन्नपि; भविस्सामाति=जुया च्वने धका; सत्तेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुड्वकीगु आचरणयात; करणीयो=आचरण यायेमाः धका कना विज्याःगु जुल ।

मुञ्चितुकाम्यता, प्रतिसांख्या, संस्कारूपेक्षा
ज्ञानत नं उत्पन्न जू

उकथं उद्विग्न जुया वल धाःसा रूप व नामत, भवतयत् क्वात्तु क म्हु चिना घयसुया तये मास्ति वड म्खु । त्याग याये मास्ति वडगु जुल । उकीयात मुञ्चितुकाम्यता ज्ञान धाड । त्याग याये मास्ति वडवले त्याग याये फयेकेत हानं स्वाकं भाविता याना चायेका वनेमाः । प्रतिसांख्या ज्ञान खः ।

हाकनं भाविता याना समाधि ज्ञान बलवान जुया वइबले
 लुया वक्व संस्कारतयत्त उपेक्षित याये फइ । विशेष ब्यापार
 मदयेक हे सी जक सिया, सिया च्वनी कथं थः थःमं तुं सिया
 सिया वना च्वनी । व संस्कारूपेक्षा ज्ञान खः । थुगु ज्ञानं नं
 सम्पन्न जुइकेया निति उद्देश्य याना तथागत--

परे=मेपि व्यक्तिपि; दुप्पञ्जा=विपरयना प्रज्ञा
 विहीनपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु यासय्;
 मयं=जिपि; पञ्जा सम्पन्ना=उत्पन्न जुया वक्वयात सी जक
 सिया सिया च्वनी कथं उपेक्षित रूपं भाविता याये फूगु
 संस्कारूपेक्षा प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्नपि; भविस्सामाति=जुया च्वने
 धका; सल्लेखो=क्लेशयात सालुका पाः जुइकीगु प्राचरणयात;
 करणीयो=प्राचरण यायेमाः धका कना बिज्याःगु जुल ।

थुगु ज्ञानय् ध्यनीबले ला शुरुइ प्यको न्याको फिको
 ति जक ब्यापार लगे याना चायेका वनेमाः । अनं लिपा ला
 विशेष ब्यापार याये म्वाक हे लुया वक्वयात सि जक सिया
 सिया च्वनी कथं थः थःमं तुं सिया सिया वना च्वनी ।
 तना तना फुना फुना वना च्वनीगुयात नं सि जक सिया सिया
 च्वनी कथं सिया सिया वना च्वनी । निघो स्वघो बीक नं
 आवेग मस्यं क सिया सिया वना च्वने यः । उलि तक बिना
 चंसां त्यानुइगु, पुइगु, स्याइगु, क्वाता क्वाता मुइगु मडु ।
 बसोबास नं न्हापा गथे खः अथे हे जुया च्वनी । गति मस्यं ।
 न्ह्यवः रोग वेदनात्त दया च्वंसां उगु अवस्थाया दुने ला लुया

वइ मखु । गुलि रोग त लना समेतं वने यः । थुगु ज्ञान
तःसकं बांलाःगु ज्ञान खः । थुगु ज्ञान शक्तिशाली जुइबले
अनुलोम ज्ञान घयागु उत्पन्न जुया बया आर्य मार्ग ज्ञान, फल
ज्ञान द्वारा निर्वाण खने दइगु जुल ।

उकि मार्गं फल निर्वाणयात थुगु जन्मय् हे साक्षात्कार
याना सीके खंके मास्ति वःसा नाम व रूपयात विभाजन
याना स्यूगु नामरूप परिच्छेद ज्ञानं निसं थुगु संस्कारुपेक्षा
अनुलोम ज्ञान तकयागु विपश्यना ज्ञानं सम्पन्न जुइ कथं
उदद्योग यायेमाः । इपि विपश्यना ज्ञानत छसिकथं उत्पन्न
जुइकेत खूगु द्वारं स्पष्ट रूपं लुया वक्व रूप व नामतयत् गये
खः अथे सिया च्वनी कथं भाविता याना चायेकेमाः । उकथं
भाविता याना चायेके मफूपि व्यक्तिपिके मस्यूगु प्रत्येक
आरम्भणय् मोह क्लेश मि घुसे घुसे जुया वनी । कारण कथं
हनीगु अवस्थाय् मि दन्के जुया छ्वया वनी तिनि । मोह घुसे
जुइबले लोभ दोष मित नं घुसे जुया वनी । कारण समवाय
जुइबले उपि आरम्भणतयत् हाकनं विचाः याना त्वःवनीगु
यइपु न्हाइपु ताइगु लोभ मि नं छ्वइ, तं पिहां वइगु अपराध
याइगु दोष मि नं छ्वया वइ; उगु लोभ दोष मोहतयत्
आधार याना अकुशल कर्मत कुशल कर्मत नं उत्पन्न जुया वइ;
उगु कर्मतयसं फल बीबले न्हगु जन्मय् उत्पन्न जुइगु जाति
मि नं छ्वया वइ; जरा मरण शोक विलाप दुःख दीर्घनस्य
परिडाह (उपायास) घयागु मित नं छ्वया वइ । इपि मित
भाविता याना चायेका च्वनी मखूपि व्यक्तिपिके खनीगुलि नं

छ्वया बह; ताडगुलि नं, नं तुनेमुलि नं, नयेगुलि नं, यीमुलि नं, विषा: याना सिया च्वनीमुलि नं छ्वया बहगु जुल । उकिं लयागतं च्छु आदितं रूपा आदितं = मिक्कायततं नं छ्वयेकीगु जुल; च्वनीगु रूपं वर्णयाततं नं छ्वयेकीगु जुल आदि घकाः आदिप्ल सुत्रय् कना विज्या:मु जुन ।

खं खं पत्तिकं, ता ता पत्तिकं, थ्यू थ्यू पत्तिकं, स्यू स्यू पत्तिकं सुगु द्वारं लुया वक्कससत भाविता याना चायेका विपरयना प्रज्ञा ज्ञानं सम्पन्न जुया च्वंहु भोगीयाके ला इमि मित दक्खं शान्त जुया च्वनी । उकिं भाविता याना मचायेकेगु द्वारा रूपं व नाम धर्मतयत्त यथे खः अन्ने मस्यूमु (कुम्भज्वता = विपरयना प्रज्ञा विहीन जुद्धगु) घयागु मोहमियात्त (भाविता ज्ञाना चायेका स्यूमु) विपरयना प्रज्ञा सुद्ध लक्खं शमन यथे घका नं अधिष्ठान यायेमाः । सुगु पाद भावइयक जू । उकिं त्तरगुलि वार पूर्ण जुइक धाये माली ।—

Dhamma.Digital

४३-अधिष्ठान स्मरणिका

कर्त्तपि उत्पत्ति क्षणया रूपं व नामयात भाविता याता चायेकेगु मवया विपरयना प्रज्ञा विहीन जुया च्वनीगु पातय् जिमि मर उत्पत्ति क्षणया रूपं व नामयात भाविता याना चायेका विपरयना प्रज्ञा सम्पन्न जुइका च्वने । क्लेशा पयः जुइकीगु आकरण्यात्त आकरण यथे । कुत्तरगु विपरयात उत्पत्त जुइका च्वने । विपरयना प्रज्ञा विहीनगु कुत्तरगु-वत्त विपरयना प्रज्ञा सुत्तरगु द्वारा च्वने याये । विपरयना प्रज्ञा हात्त

४४-सन्दिष्टिपरामासं=अतिर्कं ल्वातूगु मिथ्यादृष्टिं [३५७]

येनी यर्हं कर्ते । विपरयना प्रजा विहीन जुहगु धयागु बीह क्लेस
मिवात्त मिथ्ययना प्रजा जुह्म जसं शमन याये ।

अस्तद्विय-श्रद्धा धर्मं मवइगु निसें शुक् वान्ता; दुष्पञ्जला=
विपरयना प्रजा विहीन जुहगु तक ७-गू धर्मयात असदम्म=
असत्पुरुषं धर्मं धाइ । इमिगु प्रतिपक्षी धर्मं, श्रद्धा, हिरी,
ओत्तप्पं, बहुश्रुतता, वीर्यं, स्मृति, प्रजा धयागु ७-गू धर्मयात
सदम्म=सदर्मं, सत्पुरुषं धर्मं धका धाइ । इपि धर्मं ७-गू
पुष्पः क्वचाल । आः ४४-गूगु अन्तिम पोद थ्यक वल ।

४४-सन्दिष्टिपरामासं=अतिर्कं ल्वातूगु मिथ्यादृष्टिं

थुगु पदय् सन्दिष्टि=धयागु थःगु दृष्टि (धारणा)
खः । परामासं=धयागु द्वं कं परामर्शं यायेगु खः । शाब्दिक
अर्थं कथं थःगु दृष्टियात् द्वं कं परामर्शं यायेगु (वंत्तु च्वलेगु)
धका अर्थं दु । तर व छगू जक पद मखु । आधानगगाह=
ववात्तुक प्रहण यायेगु धयागु पद; दुष्पटिनिस्सग्ग=त्थान
याये थाकुइगु धयागु पदत जिसे छपुष्पः याना कना विज्यानात्
तःगु दु । इपि स्वंगुत्ति पदतमसं थःगु मिथ्यादृष्टियात् त्याज
याये मफइगु धकागु अर्थं क्वन्ता च्वंनु दु । उकि अतिर्कं ल्वातूगु
मिथ्यादृष्टि धका संक्षिप्तं व्यम्बहारिक अर्थं छयाना तथाकु
खः । 'थुगु दृष्टि ल्वातुइगु मंगन्तिरसथ दृष्टि खः । उकि
थुगु दृष्टियात् अस्तम कना तका विज्याःगु खः' धका अर्थं क्वाना
कना तःगु दु । तथान्तं कना विज्याःगु पदः सुकथं धःस-

परे सन्दिष्टिपरामासी आधानग्गाही दुप्पटिनिस्सणी भवि-
स्सन्ति; मयमेत्थ असन्दिष्टिपरामासी अनाधानग्गाही सुप्पटिनिस्सणी
भविस्सामाति सल्लेखो करणीयो ।

परे=मेपि व्यक्तिपि; सन्दिष्टिपरामासी=थःगु दृष्टियात्
जक सत्य घका द्वंक थ विपरीत कथं परामर्शं याइपि;
आधानग्गाही=क्वात्तुक ज्वनेगु भानि बुपि; दुप्पटिनिस्सणी=
त्याग याये थाकुपि; भविस्सन्ति=जुया च्वनी; एत्थ=थुगु
थासय्; मयं = जिपि; असन्दिष्टिपरामासी = थःगु दृष्टि-
(सिद्धान्त) यात् जक द्वंक परामर्शं याइ मखुपि;
अनाधानग्गाही=क्वात्तुक ग्रहण यायेगु भानि मबुपि; सुप्पटि-
निस्सणी=उच्चित्तगु कारण सुल धाःसा त्याग याये अःपुपि;
भविस्सामाति=जुया च्वने घका; सल्लेखो=क्लेशयात् सासुका-
पाः जुइकीगु आचरणयात्; करणीयो=आचरण यायेमाः ।

कतपिसं थःगु सिद्धान्तयात् जक सही कथं द्वंक
परामर्शनं यात् त्याग याये मफयेक क्वात्तुक ज्वना च्वनी ।
दृष्टि ख्वातुया च्वनी घयागु भाव खः । उगु दृष्टि ख्वातुइगु
पहःयात् अर्थकथाय् उल्लेख यात् तःगु पहः ला "असन्नो उप्पन्नं
विद्धि=थःके उत्पन्नं जुया थःगु दृष्टियात्; इयमेव सज्जन्ति=
थुगु दृष्टि जक सत्य खः घका; दल्लं गण्हत्वा=क्वात्तुक
ज्वना; बुद्धादीहि=बुद्धादि आर्यपिसं; कारणं वस्सेत्वा=कारण
कथना; बुद्धमाना अपि=कना विज्याना तःगु जूसां; न पटि-
निस्सज्जन्ति=त्याग याये मफु; एतं=दृष्टि ख्वातुइगु घयागु

धुगु नां; तेसं=उकथं मिष्यादृष्टियात् त्वाग याये मफुर्पि
व्यक्तिपिनिगु; अधिवचन=नां खः ।” दृष्टि स्वातुर्पि व्यक्ति-
पिसं थःपिसं ग्रहण याना तये धुंगु दृष्टियात् त्याग मयासे
जवरजस्ति म्हुचिना तइगु जुया च्वन । तथागत बुद्धं स्वयं
कारण क्यना कना बिज्याःसां इमिगु दृष्टियात् त्याग मयासे
यथावत् धारण याना च्वनी । आधानग्गाही=क्वात्तु क उवना
च्वनीगु जुल; दुप्पटिनिस्सग्गी=स्याग याये थाकुइगु जुल ।”
धयागु उकथं दृष्टि स्वातुर्पि मनूतय्गु नाम गुण पदत्त खः ॥
उकथं अर्थकथां क्यना तःगु दु ।

उकथं दृष्टि स्वातुइगु लौकिक पक्षय् गुगुली थः
आशक्त जुल उकी दृष्टि स्वातुइगु नं दु; धर्म पक्षय् गुगुली थः
आशक्त जुल उकी दृष्टि स्वातुइगु नं दु । लौकिक पक्षय् दृष्टि
स्वातुइगु उलि महत्वपूर्णं मजू । आर्थ मार्गया अन्तराय मजू ।
उपमा कथं उल्लेख यायेगु खःसा- भूगोल गुकथं च्वना च्वन,
सूर्यं, चन्द्र, तारा नक्षत्रत गुकथं च्वना च्वन आदि धका न्हापा
च्वया तःगु ग्रन्थत अनुसार धारण याना क्वात्तुका तःगु दु ॥
उकी मध्यय् गुलि विषय वस्तुत थौं कन्हेया वैज्ञानिकतय्गु
साक्षात्करण लिसे मिले मजुया च्वंगु दु । हिमालय पर्वत
सम्बन्धी, महानदीत न्यागु सम्बन्धी विषयत नं थौं कन्हे
अनुसन्धान याना जुया च्वर्पि व्यक्तिपिनिगु दृष्टान्तं पाना
च्वंगु दु । उजागु सम्बन्धय् दृष्टि स्वातुया च्वनीगु मार्गान्तराय
लिसे सम्बन्ध मदुगु जुया अपाय्सकं महत्वपूर्णं मजू धका धाये
माली । छाय् धाःसा- इपि धारणा दयेका तःगु अनुसार

सत्येमाः, मख्येमाः शीसाचरण लिसे न सम्बन्धित मखु ।
समाधि, प्रज्ञा आचरण लिसे न सम्बन्धित मखु । उर्क
हे खः ।

महत्त्वपूर्णगु ला धर्म पक्ष्य आचरण सम्बन्धी दृष्टि
द्वना च्चनीगुयात सही व सत्य भाःपाः त्याग याये मफयेक
दृष्टि ख्वातुया च्चन धाःसा व आर्य मार्गया अन्तराय जुया
च्वन । व अत्यन्त महत्त्वपूर्ण खः । खुगुगु काण्ड्य कर्मा ववागु
दशवस्तुक मिथ्यादृष्टि धयागुर्थे जाःगु दृष्टित त्याग याये
मफुसे क्वात्तुसे च्चक दृष्टि ख्वातुया च्चन धाःसा आर्य मार्गया
अन्तराय खः । आत्मदृष्टि शास्त्रदृष्टि उच्छेददृष्टि धयागु
युजागु दृष्टित न त्याग याये मफयेक क्वातुसे च्चन दृष्टि
ख्वातुया च्चन धाःसा मार्गान्तराय जू वं । दशवस्तुक मिथ्या-
दृष्टि कर्म व कर्मया फल म्दु; मेगु अनागत जन्म म्दु; मरेण
लिपा छु नं मन्त त्वाः दलाः बनीगु जुल ध्यागु दृष्टि न
दुध्याः । उगु दृष्टि क्वातुया च्चन धाःसा अकुशलयाति न
तोति मखु । कुशलयात नं दुःखे सियो ख्चं योनां याइ मखु;
निर्वाण मार्ग फस्य् थ्यका बी फूगु आचरण धयागुयात न वं
विश्वास मयाद्गु जुया आचरण बाइ मखु । आचरण मयात्त
धाःसा मार्ग फलय् थ्यके फइ मखु । मानसिन्तराय जुद्गु हे
जुल । अनं हानं विविष्ट धर्म लाभ जूपि बुद्ध अरहन्त म्दु
धयागु दृष्टि नं अणं दनिं । बुद्ध अरहन्त दु धका तं विश्वासं
मन्त धाःसा मन्त वना आवना धर्म उदयोग व अम्यात्तं का
वनी ? उदयोग व अम्यात्तं मयात्त धाःसा मार्ग फल लाभं

यायै फइ मखु । मार्गान्तराय जुइगु हे जुल । आत्म दृष्टि
शाश्वत दृष्टि स्वातूम्ह व्यक्ति "आत्म धयाम्ह सदां स्थिर
जुया च्वना च्वंगु दु; स्थूल कीरागु शरीर विनाश जुया सिना
चन धका धाये मा:सां आत्म ला स्थिर जुया च्वंगु दु; गबलें
नं विनाश मजू" धका क्वात्तुक धारण याना च्वनीगु जुल ।
उकि "क्लेश व कर्म याना न्हूगु जन्म रूप व नाम मात्र
उत्पन्न जुया च्वन; क्लेश व कर्म निरोध जुल धा:सा न्हूगु
जन्म रूप व नाम निरोध जुइगु ख:; न्हूगु जन्म रूप व नाम
निरोध जुइवं सम्पूर्ण दु:ख शान्त जुइगु ख:" धयागुयात उगु
शाश्वत दृष्टि स्वातूम्ह व्यक्ति विश्वास मया: । विश्वास
मया:गुलि दु:ख शान्त जुइगुया कारण जुया च्वंगु मार्गङ्ग
आचरणयात आचरण मया: । आचरण मयाइबले मार्ग फलय्
मथ्ये । मार्गान्तराय जुइगु हे जुल । तर थुंगु शाश्वत दृष्टि
"अकुशल कर्म याना लिपायागु जन्मय् मभिगु विपाक भोगे
आयेमा:; कुशल कर्म याना लिपायागु जन्मय् भिगु फल
अनुभव मायेमा:" धयागु धारणायात ला हटे मया: । उकि
कुशल कर्म याना देवलोक्क ला थ्यंक वने फूगु मौका दु ।
स्वर्गान्तराय ला मजू । उच्छेद दृष्टि ला कुशल कर्मयात हटे
आइगु जूया निति देवलोक्क तक थ्यंक वने मफु । स्वर्गान्तराय
मार्गान्तराय निति जुइगु जुया च्वन ।

अले हानं व्रताचरण छं छगू मना मने मात्र संसार
दु:खं मुक्त जुइगु ख: धका धारण याइगु सीलवले परामशं

धयागु नं क्वात्तुक धारण याना तल धाःसा मार्गन्तराय जू ।
 थुगु शीलव्रत विषययात प्रतीत्य समुत्पाद उपदेश निगूगु दद्याय्
 पौल्याः १०५ आदिल्य विस्तृतं क्यना तयागु दु । आः थन ला
 संक्षिप्तं जक धाये माली । सा द्रहैतय्थे वनेगु, सा द्रहैतय्संथे
 नयेगु; सा द्रहैतय्थे द्यनेगु आचरण; खिचार्थे जुइ च्वनेगु,
 खिचार्थे नयेगु, खिचार्थे द्यनेगु आचरण; उजागु तिरश्चीन
 पशुतय्गु आचरणयात नमूना कया आचरण याये मात्रं संसार
 दुःखं मुक्त जुइगु खः धका विश्वास यायेगु धारणा दयेका
 च्वनेगु शीलव्रत परामर्श खः । सा, द्रहै, खिचा, आदियात
 भक्ति यायेगु, पूजा यायेगु द्वारा संसार दुःखं मुक्त जुइगु खः
 धका धारणा दयेकेगु नं शीलव्रत परामर्श खः । उगु भक्ति
 यायेगुली ला सूर्य, चन्द्र, पहाड पर्वत, नदी खुसी, समुद्र, देव
 ब्रह्मा आदियात भक्ति यायेगु पूजा यायेगु नं दुथ्याः । निष्कर्षे
 कथं धायेगु खःसा प्यंगू सत्ययात खनी कथं आचरण यायेगु
 मखुसे, मार्गाङ्ग च्यागूयात वृद्धि जुइकेगु नं मखुसे सा द्रहै,
 खिचा आदियात नमूना कया याइगु व्रताचरण हे थजु, भक्ति
 यायेगु पूजा यायेगु व्रताचरण हे थजु उजागु व्रताचरण धाक्व-
 यात शीलव्रत धाइ । उजागु आचरणयात संसार दुःखं मुक्त
 जुइगु कारण भिगु आचरण खः धयागु कथं विश्वास यायेगु
 धारणा दयेका च्वनेगुयात शीलव्रत परामर्श धाइ । उकि
 “मदयेक सत्य मार्गाङ्ग, माःपिया सुख कारण । यायेगु व्रताचरण
 थी थो, ज्वना दृष्टि क्वात्तुक । शीलव्रत परामर्श, धाइगु व मिप्या
 खारणा ।” धका संक्षिप्तं लुमंका तयेमाः । उकीयात धायेनु ।—

मद्येक सत्य मार्गाङ्ग, माःपिया सुख कारण ।
यायेगु व्रताचरण थी थी, च्वना दृष्टि क्वात्तुक ।
शीलव्रत परामर्श, धाइगु व मिथ्या धारणा ॥

बुद्ध शासनं पिने दुःखं मुक्त जुया सदां सुख जुइकेत उद्देश्य तथा आचरण व अभ्यास याना च्वंगु प्रायः याना शीलव्रत परामर्श जक खः । गुलिसिनं गंगा लखं मोल्हुइ धुंके मात्रं निर्दोष जुइगु खः, परिशुद्ध जुइगु खः धका धारणा दयेका च्वन । गुलिसिनं स्वर्गलोक्य दुर्पि देव, इन्द्र, ब्रह्मा ईश्वरयात आदर गौरव तये मात्रं, भक्ति याये मात्रं, मरणं लिपा स्वर्गलोक्य जन्म कया सदां सुख जुइगु खः धका धारणा दयेका च्वन । गुलिसिनं द्वहँ, दुगु, फँ, खा आदियात स्याना बलि पूजा याये मात्रं निर्दोष जुया सुख जुइगु खः धका धारणा दयेका च्वन । उजागु आचरणत प्यंगू सत्ययात खनी कथं आचरण याये माःगु नं मखु; च्यागू मार्गाङ्ग धयागु शील, समाधि, प्रज्ञायात ऋद्धि जुइके माःगु नं मखु । उकि उजागु व्रत आचरण द्वारा संसार दुःखं मुक्त जुया सदां सुख जुया वनी धका धारणा दयेका च्वंगु शीलव्रत परामर्श खः । उजागु दृष्टियात क्वात्तुक ग्रहण याना च्वन धाःसा नं शील, समाधि, प्रज्ञा आचरणयात आचरण याइ मखुत । आचरण मयाइबले मार्ग फलय् थ्यंके फइ मखु । मार्गान्तराय जुइगु हे जुल ।

धार्मिक धारणात थःथःपिनिगु धर्म कथं ला सही हे खः धका धारणा दयेका च्वंगु दु । मेमेगु धर्मया दृष्टि स्वयेबले

ला द्वंगु जक जुया च्वने यः । तर धारणा क्वात्तुक मज्जंसे सत्य पाखे बने फुपि व्यक्तिपिन्त ला दृष्टि ख्वातुपि धाये मत्वः । उकि थौ कन्हे नं परम्परागत कथं अन्य धर्मावलम्बी जुया च्वंपि गुलि गुलि व्यक्तिपिसं तथागतं कना बिज्याःगु उपदेश ग्रन्थत अध्ययन याना च्वनीगु दु । उकथं अध्ययन यायां बुद्ध धर्म पाखे प्रवेश याना च्वंगु दु । गुलि गुलिसिनं ला दलं द्वः माइल तापाक च्वंगु यूरोप (पश्चिमी) महाद्वीप अमेरिका महाद्वीप बर्माय् थ्यंक वया विपश्यना भावना धर्म उदघोग व अभ्यास याना च्वन । उदघोग व अभ्यास या खिसे नं विपश्यना ज्ञान उत्पन्न जुइगु पहःयात इमिगु प्रत्यक्ष अनुसङ्ग द्वारा धाये फूगु जुया च्वन । उकि उजोपि व्यक्तिपि ला भलन्दिट्ठिपरामासी=दृष्टि ख्वातु मज्जंपि व्यक्तिपि जुया च्वन धका धायेमाः । उकथं दृष्टि ख्वातु मज्जुइगु आवश्यक जुया च्वन ।

Dhamma.Digital

शासन्न्य् दुने दृष्टि ख्वातुइगु

बुद्ध धर्मावलम्बी बुद्ध शासनिक व्यक्ति धका नाम ग्रहण याना च्वंसं आचरण सम्बन्धी दृष्टि ख्वातुया च्वन धाःसा मार्गान्तराय जुइ फु । तृतीय संग्भयन जुइ धुंका लिषा आयुष्मान् महाभौद्गलिमुत्र तिष्य महास्थविरं कना बिज्याना तःगु कथावस्तु ग्रन्थ धका दु । उगु ग्रन्थय् विभिन्न सिद्धान्त भेदतय्त कयना तःगु दु । उगु सिद्धान्तय् गुलि सिद्धान्त

आचरण त्विसे सम्बन्धितं जुया च्वंगुलि उगु युगय् उगु सिद्धान्त
 अनुसार दृष्टि र्खातुया च्वंपि व्यक्तिपिन्त मार्गान्तराय जुइ
 बहःगु जुया च्वन । गुजागु सिद्धान्तत लय् धाःबले आत्म
 घयाम्ह व्यक्ति घात्थे दु घका अहण याइगुथे जाःगु सिद्धान्तत
 खः । थौं कन्हे तं खुगू द्वारं स्पष्ट रूपं उत्पन्न जुया वइगु रूपं
 व नामयात अनित्य दुःख अनात्म प्रकट जुइक भाविता मयासे
 न्यना स्थूगु संज्ञा ज्ञान मात्रं प्यंगू सत्ययात सीकेगु सिद्ध जू
 घका धारणा दयेका आशक्ति जुया च्वनेगु; रूप व नामयात
 भाविता मयासे निर्वाणयात आरम्मण याये मात्रं जक विशेष
 धर्म लाभ जू घका विश्वास व धारणा दयेका च्वनेगु; रूप व
 नाम उत्पत्ति विनाश अनित्य दुःख अनात्म स्वभावयात सीके
 खकैगु मध्येकं समाधि मात्रं विशेष मार्गं फले धर्मत लाभ जू
 घका विश्वास व धारणा दयेका च्वनेगु; थुजागु धारणा व
 सिद्धान्तत वाञ्छवये मफयेक त्याग याये मफयेक दृढ व स्थिर
 जुया च्वन धाःसा सन्दिट्टिपरामास घका घाये माली ।
 गुलिसिनं थौं कन्हे भावना धर्म उदयोग व अभ्यास याःसां
 मार्गं फल विशेष धर्मयात लाभ याये फइ मखु घका धारणा
 दयेका घया, कना जुया च्वन । उजापि व्यक्तिपिसं उगु
 धारणायात त्याग मयात धाःसा वं थःमं ला उदयोग याइ
 मखुत । उदयोग मयात धाःसा वयात ला मार्गं फल लाभ
 जुइ फइ मखु । मार्गान्तराय जुइगु जुलं । व ला सुनिश्चित
 खः । गुलिसिनं हानं आत्म दृष्टियात लिमकासे भावना धर्म
 अभ्यास यात धाःसा मज्जू घका कर्मा जुया च्वमुं नं दु ।

उक्तं नं कने उचितं मज्जु धका जिमिसं थुइका तथा । छाया
 धाःसा- बुद्ध शासनिक बर्मेलीतयसं, भावना धर्म उदयोग व
 अभ्यास याये भास्ति वयेका च्वंपि जुल धाःसा आत्म दृष्टि
 बिल्कुल रहित मज्जुनिपि जूसां “रूप व नाम २-गू जक दु;
 अनित्य दुःख अनात्म स्वभाव धर्म जक दु” धयागु न्यं नं न्यना
 तये नंपि जुया च्वन; उक्तं नं विश्वास याना स्वीकार याना
 च्वंगु दु; दृष्टि स्वात्तुगु लक्षण नं मद्दु; उकि भावना धर्म
 उदयोग व अभ्यास यायेगुया अन्तराय मज्जु । उदयोग व
 अभ्यास याना च्वंच्वं रूप व नामयात विभाजन याना सिया
 वइबले उगु दया च्वंगु सामान्य आत्मदृष्टि नं मदया छुटे जुया
 वनी । विपश्यना ज्ञान प्रबल परिपक्व जुया वः लिसे कं कं
 अनात्म दृष्टि क्वातुयावं वना उगु आत्मदृष्टि कं कं हे रहित
 जुया वनी । अन्तय् आर्यं मार्गं ज्ञान द्वारा उगु आत्मदृष्टियात्
 बिल्कुल रहित जुइके फइगु जुया च्वन ।

Dhamma Digital

भिक्षु साति

त्याम याये मफयेक क्वातुक ज्वना च्वन धायेवं जक साति
 भिक्षुयातयें हे आत्मदृष्टि मार्गान्तराय जुइ फु । बुद्धकालीन
 अवस्थाय् साति धयाम्ह भिक्षु छम्ह दु । वं जातक धयागु
 कथावस्तुतयत् अध्ययन याना च्वंगु जुल । उक्तं अध्ययन
 याना च्वंच्वं जातक समोघाम (जोडे थाइगु) स्थितियात्
 स्वया चित्त विज्ञानयात् आत्म हे खः धका वं धारणा दयेकल ।

गुकथं घाःसा- महाजनक जुजु बुद्ध जुया बिज्यात । भूरिदत्त
 नागराज, छद्दन्त हस्तिराज; विश्वन्तर राज बुद्ध जुया
 बिज्यात आदि धका क्यना तःगुयात वं विचार विमर्श याना
 स्वल । महाजनक जुजु; नागराज, हस्तिराज, विश्वन्तर राज
 आदिपि बुद्ध जुया बिज्यात घयागु महाजनक जुजु, नागराज,
 हस्तिराज आदिपिनिगु रूप ला लिना मवः । अबले अनुभव
 याना बिज्याःगु भि मभि वेदनात नं लिना मवः । सीका वःगु
 संज्ञात नं लिना मवः; ज्या याइगु, उदद्योग याइगु संस्कारत
 नं लिना मवः । चित्त विज्ञान जक लिना वःगु जुल ।
 महाजनक जुजु, नागराज, हस्तिराज आदि जूबलेसिगु चित्त
 विज्ञान हे बोधिसत्त्व सिद्धार्थ कुमारया चित्त विज्ञान जुया
 स्वल । उगु चित्त विज्ञान हे आः बुद्ध जुया बिज्याना च्वंगु खः ।
 उकिं प्रत्येक सत्त्वपिके दुगु आः वर्तमान अवस्थायागु चित्त
 विज्ञानत न्हापा न्हापायागु जन्मं निसें दया वया च्वने धुंकूगु
 चित्त विज्ञान हे खः । थुगु चित्त विज्ञान हे बिनाश जुइगु
 मदुसे उगु जन्मं, थुगु जन्मय् सरे सरे जुया हिला हिला चाः
 चाः हिला च्वंगु खः धका वं निर्णय याना ग्रहण याना काल ।
 उकिं वं विश्वास याःगुयात मूलवण्णास पालि महातण्हासंखय
 सूत्रय् बुकथं क्यना तःगु दु ।

यथा=गुगु प्रकार प्रकारं; तथेव=उगु अतीत समय
 दया च्वने धुंकूगु चित्त विज्ञान हे जुया च्वंगु; इदं विज्जाणं=
 आः वर्तमान अवस्थाय् दया च्वंगु थुगु चित्त विज्ञान;
 सन्धीवति=छगु जन्मं सेगु जन्मय् उवां उवां जुया च्वन;

संसरति=छगू जन्मं मेगु जन्मय् सरे सरे जुया हिला हिला
 जुया च्वन; अनञ्जं=अतीत जन्मयागु चित्त विज्ञानं मेगु
 अलग्गु चित्त विज्ञान मखु; तथा=उगु आकार प्रकारं;
 भगवता धम्मं वेसितं=तथागतं कना बिज्याःगु धर्मयात;
 अहं प्राजानामि=जि सिया च्वन । व वं धाःगु पहः खः ।

व चित्तयात आत्म धका धारणा याना क्वात्तुक
 ज्वना च्वंगु खः । उगु चित्त आत्मा विनाश जुइगु मदुसे उगु
 भव थुगु भवय् हिला हिला चाः चाः हिला च्वंगु दु धका नं
 धारणा याना क्वात्तुक ज्वना च्वंगु जुल । शाश्वत दृष्टि
 आत्म दृष्टि खः । उम्ह साति भिक्षुयात मेपि भिक्षुपिसं कना
 बिज्याःगु उकथं मखु; छम्हसिगु सन्तान चित्त सन्तती न्हूगु
 पुलांगु चित्त तनंतं हिला हिला छस्वाकं छगू स्वापु जुया उत्पन्न
 जुया च्वंगुलि उगु अवस्थाय् महाजनक जुजु आदिपि व आः
 याम्ह तथागतयात छम्ह हेया रूपय् कना तथा बिज्याःगु खः ।
 एकात्म नय कथं कना तथा बिज्याःगु खः । वास्तवय् ला
 अब्लेयागु चित्त हे सरे जुया वःगु मखु । चित्त नं क्षण क्षण
 पतिकं दिपाः मदयेक उत्पत्ति विनाश जुया च्वंगु अनित्य धर्म
 हे खः आदि धका कंगु जुया च्वन । तर साति भिक्षुं स्वीकार
 मयाः । वं सीका तःगु अनुसारं जक तथागतं कना बिज्याःगु
 खः धका दूढ रूप कट्टर जुया धारणा दयेका च्वंच्वन । उगु
 अवस्थाय् मेपि भिक्षुपिसं वयात थुइके सीके फयेक कने मफूगुलि
 उगु कारण तथागत्तयात बिन्ति यात ।

उगु अवस्थाय् तथागतं साति भिक्षुयात सःतिके बियाइ

ध्यक वःसेलि धयाके न्यना परीक्षा याना विज्यात् । साति भिक्षुं वं घया च्वनी कथं तुं स्वीकार याना निवेदन यात । भिक्षु साति, उगु चित्त विज्ञान घयागु छु खः लय् घका न्यना विज्यात् । भगवन्, खँ ल्हाये सःम्हं; अनुभव याये सःम्हं आत्मा घयाम्ह दु । उगु आत्मा उगु उगु जन्मय् भिगु कर्म, मभिगु कर्मया भिगु फल मभिगु फलयात अनुभव याये सः । उगु आत्मायात विज्ञान घका जि घया च्वनागु खः घका विन्ति यात ।

अबले तथागतं "मोघ पुरिसं=मार्गं फलं हीनम्हं पुरुषः ; सु गुम्हं व्यक्तियात जि शुक्थं कमे लंगु छं सीका तथा ? मार्गं फलं हीनम्हं अय् पुरुष, विभिन्न कारण द्वारा उत्पन्न जुइगु चित्त विज्ञानयात् अनेक कारण पर्याय द्वारा जि कना तथागु मखु ला ? कारण मदयेक चित्त विज्ञान उत्पन्न जुइगु मंहु घका जि कना तथागु मखु ला ? छं थः थःमं द्वक ग्रहण याना जिपि बुद्धपिन्त आरोप लगे जुइ कथं घायेगु इच्छा याना च्वन । थःत थःमं न आधार हीन जुइकं म्हुया वांछ्वया च्वं च्वन । आपालं अकुशलयात नं वृद्धि जुइका च्वं च्वन । उगु द्वक ग्रहण याना घवा जूगु अकुशल छन्त तर्काल तक अनर्थ अहित दुःखाया निर्ति जुइगु जुल" घका आज्ञा दयेका विज्यात् ।

उकथं आज्ञा दयेका विज्याये घुंका गये लय् भिक्षुपि, "आसाइम्हसिया काय् साति भिक्षुयाके युगु शासनय् मार्गं फलं ज्ञानय् ध्यंकेत ज्ञानयागु बाप् जकं सौं दइ तिनि ला ?"

धका भिक्षुर्पिके न्यना बिज्यात । दये फइ मखुत भन्ते धका
 बित्ति यात । साति भिक्षु छघों क्वच्छुका भुगुलुं च्वंचवन ।
 तयागतं "सियात कारण याना छ्वइगुयात सियागु मि धका
 धायेमाः; पँ बलाःयात कारण याना छ्वइगु मियात पँ बलाः
 मि धका धायेमाः; घाय्यात कारण याना छ्वइगु मियात
 घाय्-मि धका धायेमाः" आदि धका उपमा क्यना बिज्याना
 अथे हे "मिखा व वर्ण रूपयात कारण याना उत्पन्न जुइगु
 चित्त विज्ञानयात (चक्षु विज्ञान) खना स्यूगु चित्त धायेमाः;
 न्हाय्पं व शब्दयात कारण याना उत्पन्न जुइगु चित्त विज्ञान-
 यात श्रोत विज्ञान ताया स्यूगु चित्त धायेमाः; आदि धका
 खना स्यूगु अलग, ताया स्यूगु अलग; नं तुना स्यूगु अलग;
 नया स्यूगु अलग; थिया स्यूगु अलग; विषाः याना स्यूगु
 अलग; चित्त विज्ञान छगू छगू अलग अलग छुटे छुटे जुया
 च्वंगु कारण; पुलांगु चित्त छगू छगू निरोध जुइ धुंका तिनि,
 न्हू न्हूगु चित्त छगू छगू उत्पन्न जुइगु कारण आदि भिक्षुपिन्त
 कना बिज्यात । साति भिक्षुया निर्ति ला चित्त विज्ञानयात
 सदां स्थिर जुया च्वंगु आत्मा हे सः धका धारणा दयेका च्वंगु
 आशक्ति हटे याये मफु त्याग याये मफूगुलिं याना मार्गान्तराय
 जू वन । व कट्टर दृष्टि दया हानि जुया बंगु घटना जुल ।

अरिष्ट भिक्षु

आत्म दृष्टि जक मखु; मेमेगु दृष्टि (धारणा) यात
 नं त्याग याये मफुत्त धाःसा कट्टर दृष्टि उत्पन्न जुइ ।

मार्गान्तरायं जुह्वु हे जुल । बुद्धकालीन अवस्थाय अरिष्ट
 घयाम्ह भिक्षु छम्ह दु । बयाके ला भिक्षु सात्तियाकेथे बहुश्रुत
 कम मजू । बहुश्रुत यक्वं दु । बहुश्रुत यक्व दुगुलि थःगु
 साक्षात् ज्ञानं तथागतयागु उपदेशयात विभाजन याइगु जुया
 च्वन । विभाजन याइगु गुकथं धाःसा- गृहस्थीपि विवाह
 याना च्वं च्वन । कामगुणयात त्याग मयाः । तर समय
 अनुसार उपदेश न्यना धर्मयात नुगलं वायेका उदद्योग व
 अभ्यास याना गुलि श्रोतापन्न जुह्वु; गुलि सकृदागामि जुह्वु;
 गुलि अनागामि जुह्वु जुया च्वन । भिक्षुपिसं नं चीवरदियागु
 यइपुसे च्वंगु रूप वर्णं स्वये फु । यइपुसे च्वंगु शब्दत न्यने
 फु । यइपुसे च्वंगु भोजनयागु गन्ध आदियात ग्रहण याना
 काये फु । यइपुसे च्वंगु सवाःयात सवाः काये फु । यइपुसे
 च्वंगु लासा फांगा आदियागु स्पर्शयात स्पर्श याये फु । थुपि
 न्यागु आरम्भणयात सेवन याये ज्यूसा मातुगामतयगु (मिसा
 जातिपिनिगु) वर्णं, शब्द, गन्ध, रस, स्पर्शं घयागु पञ्चकाम-
 गुणयात नं उपभोग याये जीमाः । छाया उपभोग याये मजी
 माःगु दु ? चीवरयागु वर्णं नं रूपारम्भण रूप धर्म हे खः,
 मातुगामयागु वर्णं नं रूपारम्भण रूप धर्म हे खः । परमार्थं
 स्वभाव कथं समान हे खः, उक्तं खः । लासा फांगा वस्त्रयागु
 स्पर्शं नं प्रष्टव्यारम्भण हे खः; मातुगामयागु स्पर्शं नं प्रष्ट-
 व्यारम्भण हे खः । परमार्थं स्वभाव कथं समान हे खः ।
 छाया मातुगामयागु वर्णं, शब्द, गन्ध, रस, स्पर्शतयत् सेवन
 याये मजीमाःगु दु ? सेवन याये ज्यू घका वं अभिधर्म स्वभाव

कथं विभाजनं यानां “भिक्षुपिसं मातुगामयागु वर्णं, शब्द आदि कामगुणयात सेवनं याये ज्यू । दोष मद्दु । उकथं कना तःगु (अभिधर्मं) देशनायात जि स्यू; यः ता जू” धका वं केना जुया च्वच्चन । वयागु दृष्टि कथं मैथुन धर्म आचरण यानां पाराजिक आपत्ति ला धयागु शिक्षापद नं दये उचित मजू धका थुलि तं तथागतयागु विनय प्रज्ञप्तियात स्यंके मास्ति वःगु विच्चाः जुल ।

धौ कन्हे गुलि परमार्थाचार्यतयसं सामान्य त्वनेगु लः सरवतं नं आपोघातु खः । अय्ला ध्वं नं आपोघातु खः; आपोघातुया रूपय् समान खः । आपोघातु परमार्थं धर्मं जक खः । उकि लः सरवत त्वने ज्यूथे अय्ला ध्वं नं त्वने ज्यू । दोष मद्दु धका कना धया जुया च्वनीथे नं जुल । अले हानं उजोपि परमार्थाचार्यतयसं हे लौका भान्टा नं प्यंगू घातु खः; ह्येच्चा खाचा आदि नं प्यंगू घातु खः । लौका भान्टा चुफि ध्यने छाःसा ह्येच्चा खाचातयत् नं चुफि पाले छायेमाः; पाले मच्छाःसा घातु स्वभाव बांलाक मथूनि । प्रज्ञप्ति आशक्ति व धारणा दनि आदि धका नं धया च्वनीगु जुल । उगु धापू लिसे नं समान जुया च्वन । थःगु ज्ञान प्रयोग सीमानां पुला वंगुलि मिथ्यादृष्टि जुया वंगु घटनात खः । अति हे भयानक जुया च्वन । उजोपि आचार्यपिन्त सेवन भजेन याये लाइपि व्यक्तिपिन्त ला “थाउंसे च्वंकेत सुइ कयां वीसःया भागं कं क्क्यातुया वन” धायेथे लाभ दयेके मास्ति वयां आचार्ययां

सेवन भजन याना; कं दकले आपालं अनर्थं जुइका चवने मालीगु । तःसकं कन्नाचायापुसे च्वं ।

उम्ह अरिष्ट भिक्षुयात नं मेपि भिक्षुपिसं कना अववाइ व्युगु जुल । तर वं थःमं धयाथे जक सत्य धका धारणा दयेका च्वन । उकिं इपि भिक्षुपिसं तथागतयाथाय वना बिन्ति या वन । तथागतं सःतिके बिया न्यना परोक्षण याना बिज्यात् । अरिष्ट भिक्षु वं धारणा दयेका च्वथे तुं स्वीकार याना तिदेदन यात । अबले तथागतं “जि छं धारणा दयेका च्वथे सुयत्त उपदेश बी नंगु दु ? भिक्षुपिति निज्जि मैथुन धर्मास्सि कृत्ययात् स्वर्गान्तराय मार्गान्तराय याये सः धयागु कारण जक जि कना तयागु दु । उजागु क्रिया कलापत उल्लंघनयात् धाःसा भिक्षुपिति निज्जि स्वर्गान्तराय मार्गान्तराय जक याये यःगु जुया च्वन । कामगुणतयके न्हाइपु तायेके वहःगु स्थिति कम् जुया च्वन । दुःख व पस्झाह जक आफः दय्हा च्वन । अप्पः दोष दु धका जक जि कना च्वना । कामगुणत पित्याःम्ह खिचां वां वां न्याना जुयाः च्वनीमु क्वयं समान जुया च्वंगु खं; लापाय ज्वं छूम्ह इमायात् दयेका व्वत्तु व्वाका तयेकीमु लापाय समान जुया च्वंगु खं; ज्वंस्सित्त पुकीगु छ्वालि धाप्प मिथे जुया च्वंगु खं; मिगाःथे जुया च्वंगु खं; स्वप्न समान जुया च्वंगु खं; त्याये कया तःगु सामानथे जुया च्वंगु खं; फल सःगु सिमा समान जुया च्वंगु खं; ला त्यायेमु चुफि व त्वाकः समान जुया च्वंगु खं; भाना व शूलथे जुया च्वंगु खं; सर्पया छ्थो समान जुया च्वंगु खं; जि कनह त्वागु दु । मार्ग

फल न्हाये मदुम्ह अय् निरर्थकम्ह पुरुष, अये जुइक जुइकं छं स्वयं थःमं द्वं क धारणा दयेका जिपि तथागतपित आरोप लगे याःगु जुइ कथं धया जुया च्वन । थःत थःमं नं आधार भरोसा विहीन जुइ कथं म्हुया वांछवया च्वंगु स्थिती ध्यंका च्वन आदि धका दोष वीगु; भिक्षुपिके न्यनेगुयात नं न्हापाथें हे याना बिज्याना अववाद उपदेश बिया बिज्यात । थुम्ह अरिष्ट भिक्षुं नं तथागतं “छं धारणा दयेका च्वथें जि कना मच्चना” धका आज्ञा दयेका बिज्यातं नं वयागु धारणायात त्याग याये मफु । अतिकं भयानकं गु कट्टरपन दृष्टि जुल । उकिं वयात मार्गन्तराय जू बन ।

वर्तमान युग्यं नं दृष्टिं द्वना च्वंगु द हे वु

उगु पुलांगु युग्यं जक मखु; वर्तमान युग्यं नं दृष्टिं द्वना च्वंगु दया हे च्वंगु दु । छको मय्जु छम्हसिनं जि कना तयागु उपदेश सफुति द्वं दया च्वंगु खँ कर्मस्थानाचार्य ऊ सुजातयाथाय् वया निवेदन यात घाल । वया गुरुं धाःगुलि जुइमाः । अले ऊ सुजातं उगु सफू ज्वना वा गन गुकथं द्वना च्वन धयागु स्वयेत धका धया छवल । कन्हे खुनु सफू समेत ज्वना वया क्यन । जि कना तयागु च्वया तयागु उदय व्यय ज्ञान उत्पत्ति जुइगु अवस्थाय् प्रीति प्रामोदय उत्पत्ति जुइगु खँ; उगु प्रीति प्रामोदय अमृत निर्वाण मखुसां उदय व्यय ज्ञानया दृष्टि सम्पन्नपि योगीपिनि अमृत निर्वाण जुया च्वंगु

खँ; कारण छाया घाःसा थुगु धर्म रस अनुभव याइपि योगीपिसं स्वाकं तुं उदघोग व अम्यास याना वन घाःसा घात्थेंगु अमृत निर्वाणय् थ्यनीगु जूया निति योगीपिनिगु अमृत निर्वाण घका धाये ज्यूगु खँ स्पष्ट स्पष्ट जुहक वक्कव जीक च्वया तयागु जुल । व नं अमतं तं विजानतं; तं=उगु प्रीति प्रामोदय; विजानतं=रूप व नामयागु उत्पत्ति विनाशयात स्यूपि खँपि योगी प्रज्ञावानपिनि; अमतं=अमृत निर्वाण हे खः घका कना बिज्याना तःगु धर्मपद पालि समेत उल्लेख याना क्यना उगु पालिया व्याख्या अर्थकथां क्यना तःगु अनुसार क्यना तयागु खः । उकीयात “प्रीति प्रामोदय निर्वाण मख्येकं निर्वाण घका च्वया तल” घका आसेप लगे याःगु जुया च्वन । ऊ सुजातं पालि अर्थकथा अनुसार च्वया तःगु पहःयात छगू छगू याना परीक्षण यायेगु द्वारा स्पष्टीकरण ब्यूबले उम्ह मयजु थः धारणा द्वंगु खँ स्वीकार याना वन । बां हे लात । साति भिक्षु अरिष्ट भिक्षुपिये जबरज्जस्ति घिनाहा जुया मच्चंगुलि सन्दिद्धिपरामास घयागु कट्टरपन्थी मजूगु जुल ।

आलोचना पौ छपौ

छको पौ छपौ थ्यंक दल । व्वना स्वयाबले जि च्वया तयागु कर्मस्थान धर्म अम्यास यायेगुया कारण सफुति च्वंगु ध्यानं दना प्रकीर्णक संस्कारत भाविता यायेगु पहःयात यः मतायेका दोषारोपण याना तःगु खना । वं “आरम्मण छगू

जक भाविता याना च्वंसा तिनि समाधि जुइगु खः” धयागुयात जिमि द्वहैया फिनितका भाः धका निश्चित रूपं लुमंका तथा “खनिगु ताइगु आदि लुया लुया वःगु आरम्भणतयत् लिना भाविता यात धाःसा चित्त चिल्लाय् दनिगु उद्धच्च उत्पन्न जुइगु खः” धका धारणा दयेका तल । उकिं ध्यानं दना लुया लुया वःगुयात लिना भाविता यात धाःसा उद्धच्च उत्पन्न जुया समाधि स्थाना मवं ला” आदि धका प्रश्न न्ह्यब्बया तल । वयागु पति लिसः बीत ठेगाना मदुगुलि लिसः पौ छ्वयेगु अवसर लाभ मजू । पौ ला मय्जु छम्हसिनं च्वःगु कथंयागु पौ खः । वास्तवय् ला गुजाम्हु व्यक्ति खः धयागु सीके मदु । उकी नं जि मूलपण्णास अर्थकथा द्वे धा वितक्क सुत्त व्याख्यां (पौ ल्याः ३८७) कयना तःगुयात्त कया उल्लेख याना तयागु हे खः । आः उदद्योग व अम्यास यान्ता च्वंप्पि योग्गेपिनिष्कु प्रत्यस अनुमन्न लिसे नं पाय्छि जुया च्वंगु दु । तर संक्षिप्तं च्वये माःगु सफूचा जूगुलि सप्पक नमूना पालियास ला उकी उल्लेख याना कयना तयागु मदु ।

समाधि धयागु निथी दु । १-शमथ समाधि छथी, २-विपश्यना समाधि छथी । आर्द्धं मार्गं लाभया नित्ति उदद्योग व अम्यास याये माःगु समाधि थुकथं निथी दया च्छन्त । उगु निमुली शमथ ध्यान समाधि धयागु छगू जक आरम्भणय् स्थिर जुइगु खः । कस्सिण जुल धाःसा पृथ्वी कस्सिणादि छगू छगू आरम्भणयात जक भाविता याना च्वंसा तिनि उपचार समाधि, अर्पणा समाधि लाभ जुइ फु । अशुभ

जुल घाःसा नं उद्धुमातक आदि छगु छगु मात्र आरम्भणयात् जक भाविता याना च्चंसा त्तिनि उगु विगु समाधियात् लाभ याये फइ । केसा, लोमादि ३२-गू कोट्टासयात् भाविता याःसा नं न्हापां शुहइ जक ३२-गुलियात् लिना भाविता यायेमाः । लिपा लिपा ला स्पष्ट मज्जुयात् लिकाकां स्पष्ट जूगुयात् जक भाविता यायेमाः । अन्तिमय् ला कोट्टास छगुली जक उगु समाधि निगू लाभ याये ज्यू । उकिं शमथ समाधि जुल घाःसा छगु मात्र आरम्भणयात् जक भाविता यायेमाः । यक्क आरम्भणयात् भाविता यात् घाःसा समाधि मजू धयागु सुनिश्चित खः ।

विपश्यना समाधि ला शुकरं मखु । गुलि खिप्पाभिञ्जना (क्षिप्राधिज्ञ) = गतिभावगु विशेष ज्ञान दुपि पुद्गलपि छगु मात्र आरम्भणयात् भाविता यायां छं क्षणया दुने हे मार्ग फलय् धयंक वन्तीपि नं दये फु । तर उक्काकि व्यक्तीपि भति हे स्वल्प जुया च्चन धका ग्रहण यायेसाः । छाया घाःसा- कम्तिनि रूप व नाम २-थीयात् पुवंक भाविता याये उचित्तय् जुया विदि खः । प्रायः याना विपश्यना धयागु "सत्तां अग्निउत्थेय्यं = पुण्ययात् धम्मिमुक्ती यान्ना तीकेमाः" अग्नि धका क्त्वा विज्याना तःगु देशानात्तुकुल लुगु द्वारं प्रकट रूपय् उत्तम जुया वःपु रूप व नाम धर्मंतयत् फुकं हे भाविता यायेमाः । इकिं धम्मन लासी व्यक्ति जुल घाःसा यत्तले ध्यानय् प्रवेश जुल ; उय् ध्यानयात् धम्मिमुक्ती यत्तले ध्यानय् प्रवेश जुल ; उय्

ध्यानयात भाविता यात याना छको ध्यान छको विपश्यनम्
भाविता याना मार्गं फलय् थ्यनीम्ह व्यक्ति नं दु ।

उक्तं मखुसे ध्यान्य प्रवेश जुइ धुंका खुगू द्वारा
उत्पन्न जुया वःगु प्रकीर्णक संस्कारतयत् लिना भाविता
यायेमाः । शरीर व मन त्यानुचाया वइबले ध्यानयात हानं-
प्रवेश यायेमाः । ध्यानं दनेबले लुया लुया वःगुयात भाविता
यायेमाः । त्यानुचाया थाके जुया बल धाःसा ध्यान्य हानं-
प्रवेश यायेमाः । ध्यानं दनेबले लुया लुया वःगुयात लिना
भाविता यायेमाः । थुगु विधि कथं विपश्यना ज्ञान प्रबल व
परिपक्व जुया मार्गं फलय् थ्यनीम्ह व्यक्ति नं दु । उक्तं
भाविता यायेगु पहः व विधियात नकतिनि कना वयागु
द्वे प्रावितक्क सूत्र व्याख्या अर्थकथाय् थुकथं वयना तःगु दु ।

एतावता=थुलि मात्रगु वचनं; बोधिसत्तस्स=बोधि-
सत्त्वयागु; समापत्ति निस्ताय=ध्यान समापत्तियात आधारा
कया; विपस्सनापट्टपनकालो=विपश्यनायात उत्पत्ति जुइकेगु
समययात; कथितो=कना विज्याःगु जुल; हि=सत्य खः;
यस्स=गुम्ह व्यक्तिया; समाधि पि तरुणो विपस्सना पि=समाधि
नं, विपश्यना नं, न्हू तिनि; तस्स=उम्ह व्यक्तिया; विपस्सना
पट्टपेत्वा अतिचिरं नितिसस्स=विपश्यनायात उत्पत्ति जुइका
ताकाल तक फेनुना च्चने लाइबले; कायो किलमत्ति=शरीर
त्यानुया वइगु खः; अन्तो=शरीरय् बुने; अग्गि विय उट्टहत्ति=
मि छ्वःथे छ्वंक पुइगु खः; कच्चेहि सेवा मुच्चन्ति=याकुप्वाले

चःति पिहां वइगु छः; मत्थकतो=छुघनं; उमुमवट्टि विय उट्टहति
 =बाफ् स्वारा स्वारां दना बःथे जुइगु छः; चित्तं=चित्त;
 हञ्जति विहञ्जति विप्फन्वति=तःसकं शास्ति जुइगु कम्पित
 जुइगु छः; सो=उम्ह योगीं; पुन समापत्ति समापज्जित्वा=
 हाकनं समापत्ती प्रवेश याये धुंका; तं=शरीर व मनयागु
 उगु शास्तियात; परिवमेत्वा=दमन शमन जुइका; मुदुकं कत्वा
 =नाइसे च्चंके धुंका; समस्सासेत्वा=याउंसे च्चंके धुंका;
 पुन विपस्सनं पट्टपेति=हाकनं विपश्यनायात उत्पन्न जुइकीगु
 जुल; पुन अतिचिरं निसिन्नस्त=हाकनं तःसकं ताउतक फेतुना
 च्चनीम्ह; तस्स=उम्ह योगीयात; तथेव होति=अथे न्हापार्थे
 हे शास्ति जुइगु छः; सो=उम्ह योगीं; पुन समापत्ति समा-
 पज्जित्वा=हाकनं समापत्ती प्रवेश याना; तथेव करोति=अथे
 न्हापार्थे हे याइगु जुया च्चन; हि=उकथं याये उच्चित्तगु
 अवरयं छः; समापत्ति=समापत्ति; वा=ध्यान्य प्रवेश जुइगु;
 विपस्सनाय=विपश्यनाया नित्ति; बहुपकारा=आपालं उपकार
 दुगु जुया च्चन ।

व समापत्ति दना विपश्यना भाविता याये बहःगु
 धर्मतयत्ति लीना भाविता यायेगु प्हः छः । विपश्यना धम्रागु
 प्रायः याना प्रकट जुया च्चंगु रूप धर्मं निसं भाविता यायेमाः ।
 विशेषतः प्यंगु (महाभूत) धातुं निसं शुरु याना भाविता
 यायेमाः । अले हानं लुया वइगु वेदना, चित्त, स्वभाव
 धर्मतयत्ति नं भाविता यायेमाः । “मिखायात् अनित्य धका
 स्यू; वर्णतयत्ति अनित्य धका स्यू । खना सिया च्चनीगुयात

अनित्य धका स्यू" आदि धका कना तथा विज्याःगु संयुक्त पालि अनुसार जूसा खनीगु क्षण आदिलय् प्रकट जुया च्वंगु धर्मतयत् भाविता याये माःगु खँ स्पष्ट जुया च्वंगु दु । अले हानं विशुद्धि मार्गादि आपालं अर्थकथाय् ध्यानयात भाविता मयासे प्रकीर्णक संस्कारतयत् भाविता याना मार्गं फलय् थ्यनीगु पहः क्यना तःगु दु । इपि आपालं पालि अर्थकथा अनुसार जि कर्मस्थान धर्मं भाविता याये माःगुया कारण सफुत्ति ध्यानं दना विपश्यना भाविता यायेगु पहः क्यना तथा । ग्रन्थ बहुश्रुत नं दु; विपश्यना विषय नं थू जू घाःसा अति हे स्पष्ट जुया च्वंगु दु । शंका संशय याये थाय् मडु ।

उक्तं प्रकीर्णक संस्कारतयत् विपश्यना भाविता याना च्वनेगु क्षणय् उत्पन्न जुइगु समाधि ला क्षणिक समाधि धका धायेमाः । भावना भाविता यायेगु क्षण क्षण मात्रय् स्थिर जुया च्वनीगु समाधि धका धाये माःगु जुल । विपश्यना भाविता क्षणय् थुगु क्षणिक समाधि मन्त घाःसा विपश्यना ज्ञान उत्पन्न जुइ फइ मखु । शक्तिशालीगु थुगु क्षणिक समाधि दःसा तिनि उत्पन्न जुइ फइ । ध्यान पृष्ठभूमि मद्येक मुक्कं विपश्यना भाविता याइम्ह शुद्ध विपश्यनायानिक व्यक्तियाके जूसा थुगु विपश्यना क्षणिक समाधि द्वारा हे विपश्यना ज्ञानतयत् उत्पत्ति जुइका आर्यं मार्गं फलय् थ्यनीगु जुया च्वन । थुगु विपश्यना समाधि छगू मात्र आरम्भणयात भाविता यायेगु कथंयागु मखु । (सम्पूर्णयात अभिमुखी याना सीकेमाः आदि धका क्यना तःथं) प्रकट रूपय् लुया बक्व आरम्भणतयत् फुकं हे भाविता

यायेमाः । तर भाविता क्षण पतिकं भाविता याये माःगु
आरम्भण लिसे थ्याक्क थ्याक्क स्थिर स्थिर जुया वनीगुलि
चित्त चित्ताय् दनीगु मद्दु । व बववव जीक विपश्यना कार्यं
उदद्योग व अभ्यास याये नपि व्यक्तिपिके अति हे स्पष्ट जुया
च्वंगु दु ।

आलोचना याना च्वम्ह व्यक्त्ति ला थुगु विपश्यना क्षणिक
समाधि विषययात ग्रन्थ प्रमाण कथं नं बांवांलाक मथूनिगु
जक मखु; प्रत्यक्ष कथं नं मस्युनिगु खंके मननिगु जुया उगु पौ
च्वया हःगु खः धका धारणा याये थाय् दु । यक्व दये धुं कल;
१०-दं ति हे दये धुं कल । वयागु ठेगाना मस्युगुलि लिसेः
जक बी मखन । आः तकं अथे हे कट्टरपन्थी हे तिनि ला धाये
मंफु । उकथं जक कट्टरपन्थी जुया च्वन धाःसा ला मार्गन्तराय
जुइ बहःगु कारण दया च्वच्वन ।

Dhamma Digital

सुनक्षत्रया कट्टरपन्थी

बुद्धकालीन अवस्थाय् सुनक्षत्र धयाम्ह लिच्छवीजाति
भिक्षु छम्ह दुगु खः । वं तथागतया ल्यूल्यु वया सेवा याइगु
ई व्यः नं दु । वं शमथ पक्षय् उदद्योग याना ध्यान ४-गू लाभ
याना तल । दिव्यचक्षु अभिज्ञा नं लाभ जुया च्वम्ह जुल ।
दिव्यश्रोत अभिज्ञा लाभ यायेत उदद्योग यायेगु विधि वं
निवेदन यात । वयाके अभिज्ञा लाभ जुइ मफइगु अन्तराय

कारण दया च्वंगुलि तथागतं उगु विधि कना बिमज्याः ।
 उकिं वया तथागत प्रति दृष्टि पाना वन । “जि दिव्यश्रोत
 अभिज्ञा समेत लाभ याना वन घाःसा तथागत लिसे समान
 स्तर जू वनी धका शूर्ता जुया दिव्यश्रोत अभिज्ञा लाभ जुइ
 कथं उदचोग व अभ्यास यायेगु विधि कना बिमज्याःगु खः”
 धका दृष्टि पाका तथागत प्रति श्रद्धा स्यना वन । अले हानं
 वं विपश्यनायात नं उदचोग व अभ्यास मयाःगु जुया दृढ
 स्थिरगु श्रद्धा वयाके मद्दु । जन्मजन्मान्तरया लित्तु लिना
 वया च्वंगु हीनगु इच्छा वासना नं वयाके दया च्वंगुलि हीनगु
 दृष्टि आचरणयात जक वं भिं ज्यू तायेकीगु जुया च्वन ।

उकिं छन्हु वसः मदयेक खिचार्ये आचरण याना च्वंम्ह
 कोरखत्तिय धयाम्ह तीर्थंकरयात खंबले वं अतिकं प्रसन्न
 तायेकल । “थुम्ह कोरखत्तिययाके सत्पुरुष स्वभाव दु; बैय्
 द्वं चिना तःगु नसायात लहातं मध्यूसे म्हुतुं वां वां खाया
 नया च्वन । भिंगु ज्यूगु आचरण खः । व क्लेश रहितम्ह
 अरहन्त खः ।” आदि धका विचार याना प्रसन्न जुया च्वन ।
 उकीयात तथागतं सिया बिज्याना “सुनक्षत्रं, छर्थे जाःम्हसिनं
 तकं जि तथागतया शिष्य श्रमण धका स्वीकार याना च्वंगु
 आश्रयं खः” धका उपहास याना आज्ञा दयेका बिज्यात ।
 अबले सुनक्षत्रं “जित छाया थुलि तक उपहास याना बिज्याये
 माःगु धका न्यना बित्ति यात । तथागतं सुनक्षत्रं कल्पना व
 विचाः याना च्वंगु पहः उल्लेख याना कना बिज्याये धुंका
 “उम्ह कोरखत्तिय न्हेन्हु दइ खुनुया दिनय् अत्याहारं

(प्रमाणं अप्ठः जुइक नया) क्वचीका सिना बनी; सी धुंका नं कालकिञ्चिक घयागु असुरकाय योनी जन्म का बनी । वयागु लाशयात नं.....घाय् दुगु श्मशानय् वांछ्वये यंके माली र्तिनि । बना न्यंबन घाःसा उगु लाशं दना कालकिञ्चिक असुर-लोकय् उत्पन्न जू वने माःगु कारण कनी” घका तथागतं निश्चित रूपं कना बिज्यात ।

सुनक्षत्रं तथागतयात मृषावाद द्वारा आरोप लगे याये मास्ति वःगु जुया उगु कथनयात छले जुइ कथं हथासं हथासं कोशिस याना जुल । तर फुकं हे कना बिज्याःथे हे सही जुया च्वंगु खंबले तथागतयाथाय् लिहाँ वल । “गथे लय् सुनक्षत्र, जि घयाथे सही जू ला” घका तथागतं न्यना बिज्यात । सही जूगु कारण सुनक्षत्रं बिन्ति यात । तर वं तथागतयात ला बांलाक विश्वास मयाः । मिध्याचरणतयत् जक वं यथावत् ययेका च्वन । व अति हे कट्टरपन्थी स्वभावम्ह जुल । वयागु विषयय् प्रतीत्यसमुत्पाद उपदेश निगूगु दद्या पौल्याः १०६ आदिलय् थवयासिकं विस्तृत रूपं क्यना तथागु दु । उम्ह सुमक्षत्र मिध्याचरण सम्बन्धय् कट्टरपन्थी जुया च्वंगुलि ३-दँति तक बिते जूबले शासनं गृहस्थी जुया पिहाँ बन । च्वने धुंका तथागतयाके लोकुत्तर धर्म विशेष मदु घका तकं वं आरोप लगे याना घया-जुया च्वंच्वन । व वं स्वयं थःमं मार्गं फल धर्मं विशेषयात लुइक उदद्योग व अम्यास याना मवंगुलि च्वयागु यथावत् दया च्वंगु दृष्टियात त्याग याये मफुसे कट्टर-पन्थी जुया अकुशलत वृद्धि जुया वंगु घटना खः ।

थौं कन्हे नं कर्मस्थान क्षेत्र्य वया उदद्योग व अभ्यास
याः वईपि व्यक्तिपिनि दद्युइ उम्ह सुनक्षत्रथे जाःपि व्यक्तिपि
छम्ह निम्ह दुध्याना वया च्वने यः । उजापि व्यक्तिपिसं शु-
निसं हे श्रद्धा धर्म मखुसे मेमेगु छगू मखु छगू कारण ज्वना
वःगु जुया च्वने यः । श्रद्धा धर्म सम्पन्न मजुइगु कारणं याना
उजापि व्यक्तिपिसं बांवांलाक उदद्योग व अभ्यास मयाः ।
मयासेलि उपि व्यक्तिपिके छुं नं विशेष रूपं (अनुभव) जुया
मवः । समाधि तक नं बांवांलाक मजू । विपश्यना ज्ञान
धयागु ला तापाःगु हे जुल । उजापि व्यक्तिपिसं थःपिसं स्वयं
उदद्योग व अभ्यास याना वया छुं हे लुया मवः; छुं हे मखु”
धका थुकथं भावना धर्म कार्ययात निन्दा उपहास याना धया
च्वने यः । तर इमिके छगू मखु छगू द्वावा च्वंगु धर्मय् आशक्तिः
तया च्वंगु दया च्वने यः । उगु आशक्ति कट्टरपन्थी जुया
च्वंतले उपि व्यक्तिपिके अकुशलत वृद्धि जुया च्वनी । इमिगु
खँयात विश्वास याइपि व्यक्तिपिके नं अकुशल वृद्धि जुया
च्वनीगु जक मखु मार्गान्तराय जुइगुया कारण नं दया च्वनी ।
ग्यानापुसे नं च्वं, करुणा चायापुसे नं च्वंपि व्यक्तिपि जुल ।

ध्यान लाभ जूसा तिति चित्त विशुद्धि !

ध्यान लाभ जूसा तिति चित्त विशुद्धि जुइगु खः
धयागु सिद्धान्त नं दया च्वन । बर्माय् थुजागु सिद्धान्त दुपि
व्यक्तिपि कम जुइथे च्वं । तर छुं भति ला दु ख्वाः वः ।

“उपचार समाधि द्वारा न चित्त विशुद्धि जू” धका क्यना तःगु अर्थकथा टीकात घिसिमिसि धायेक दया स्वंगु दु । अले हानं स्मृतिप्रस्थान सूत्र व्याख्या अर्थकथाय आत्मपानि पर्व प्रतिकूल मनसिकार पर्व भेगु इर्यापथ पर्वादि १६-गू पर्वयात उपचार समाधि लाभ जुइके फूगु उपचार कर्मस्थान जुया च्वंगु खँ नं क्यना तःगु दु । अनं हानं क्षमथ कर्मस्थान ४०-गुली चतुर्घातु व्यवस्थान घयागु कर्मस्थान स्मृतिप्रस्थान सूत्र कथं घातु मनसिकार घयागु विपश्यना कर्मस्थान जुया च्वंगु खँ नं विशुद्धि मार्ग्य न्यना तःगु दु । अनंलि (शुद्ध विपश्यनायानिक) क्षमथ मदयेक विपश्यना मुकं भाविता याइम्ह योगी प्यंगु घातुयात न्हापां शुरु याना भाविता याइगु खँ; अनं अतिरिक्त १६-गू घातु; १२-गू आयतन; पञ्चस्कन्ध, रूप व नाम भिगूयात नं शुरु याना भाविता याइगु खँ विशुद्धि मार्ग्य हे क्यना तःगु दु । उकि “प्यंगु महाभूत” घातु आदियात भाविता यात घाःसा उपचार समाधि लाभ जू । अथवा नीवरणतयत्त मदयेके फूगु कथं उपचार समाधि लिसे समानगु विपश्यना क्षणिक समाधि लाभ जू । उगु उपचार समाधि घयागु विपश्यना समाधि द्वारा हे चित्त विशुद्धि जुया दृष्टि विशुद्धि आदि प्रज्ञा विशुद्धि न्यागु नं लाभ जुइगु, (न्यागुली) ध्यनीगु जुया च्वन” घयागु सीके फु । उकथं ग्रन्थ प्रमाण कथं सीके फइगु लिसे स्मृतिप्रस्थान भाविता विधि अनुसार घात्थे भाविता याना चायेका च्वंपि योगीपिसं उगु चित्त विशुद्धि दृष्टि विशुद्धि आदि सिद्ध जुइगु पहःमात्त प्रत्यक्ष रूप नं स्पष्ट

जुइक सीके दु । उकथं साक्षात्कृत जुया च्वंपि व्यक्तिपि नं जिमिगु ल्हातं न्ह्याय् दुथाय् तक द्वलं द्वः दया च्वने धुंकल । उर्कि “उपचार समाधि द्वारा थजु, उपचार समाधि समानगु विपश्यना क्षणिक समाधि द्वारा थजु चित्त विशुद्धि सिद्ध व सम्पन्न जू” धयागु खँय् संशय काये थाय् मदु । अतिकं हे स्पष्ट जुया च्वंगु दु । तर “ध्यान लाभ जूसा तिनि चित्त विशुद्धि जुइगु खः” धका निश्चित रूपं धारण याना च्वंम्ह व्यक्तियाके ला ध्यान लाभ जुइकथं उदयोग याये मफुत धाःसा “विपश्यना समाधि द्वारा चित्त विशुद्धि जुइ फइ मखु” धका नं धारण याना तःगुलि विपश्यना भाविता यायेगु अवसर तकं मदया जन्मकार्छि परिहानी जुइका च्वने मालीगु अवश्यम्भावी जुल । उकथं कट्टरपन्थी जुइगु कारणं याना नं मार्गन्तराय जुइ फूगु जक मखु विपश्यनाया अन्तराय तकं जू वने फु । उर्कि उजागु चाद वा सिद्धान्तयात विशेष होश याना लिचिला च्वने बहः जू ।

सञ्जयाचार्यया कट्टरपन्थी

भावी आयुष्मान सारिपुत्र, आयुष्मान मौद्गल्यायनपि उपतिष्य व कोलित परिव्राजकपिसं अस्सजि स्थविरया पाखें छपु गाथा उपदेश द्वारा श्रोतापन्न जुइ धुंका तथागतयाथाय् वनेगु विचाः यात । अबले इमिसं आचार्यं सञ्जयायाके नं अनुमती कया आमन्त्रण यात- “भो आचार्य, संसारय् तथागत

बुद्ध उत्पन्न जुया बिज्याये धुंकल । जिपि उम्ह तथागत बुद्धयाथाय् वने त्यल । आचार्य नं जिपि लिसे बिज्याहुँ” धका आमन्त्रण यात् । अबले सञ्जयाचार्य “छिपि हुँ, जि ला वने फइ मखु” धाल । छाय्लय् धाःबले “जि गणाचार्य जुया वया च्वनागु यक्व दये धुंकल । आः तिनि श्रमण गीतमया शिष्य जू वनेगु उचित मजू; याये मफु । लः थन्के यायेगु पवसि वा खासि जुया च्वना लः तुइगु थलचा जू वने फइ मखु” धका धाल । “भो आचार्य, विचाः याना बिज्याहुँ; तथागत बुद्ध प्रादुर्भाव जुया बिज्याये धुंकल धाःबले मनूत उम्ह तथागत सम्यक्सम्बुद्धयाथाय् जक वनी; आचार्ययाथाय् वइ मखु” धका होश बिया धाःगु बखतय् सञ्जयाचार्य “लोक्य प्रज्ञावान व प्रज्ञा हीनपि गुपि आपाः धका न्यन ।” “प्रज्ञावान कम्, प्रज्ञा हीनपि जक आपाः” धका लिसः ब्यूबले “अँ, खः, प्रज्ञावान अल्पसंख्यक मनूत श्रमण गीतमयाथाय् वनी; प्रज्ञा हीन बहुसंख्यक मनूत जिथाय् वइ, शूर्ती काये माःगु मदु” धका धया “छिपि जक हुँ” धका तोता छवल । व नं लाभ पूजा सत्कार यश परिवार कीर्ति सम्बन्धय् कट्टरपन्थी जूगुलि अनर्थ जू वगु खः ।

उक्ति यथार्थ धर्म सही धर्म लाभ याये निर्ति विरोधी पक्ष जुया च्वंगु कट्टरपन्थी स्वातूगु दृष्टि धाक्वयात् हटे यायेगु विशेष आवश्यक जुया च्वन । “थ्व छेँ जि मदयेकं मज्जू” धयागु आशक्ति प्रबलगुलि याना भावना धर्म उदद्योग व अभ्यास यायेगु अवसर मदयेक हे जुया वनीगु जुल धाःसा व

नं यक्व यक्व हे परिहानी जू वने फु । धार्मिक पक्षय् जक मखु; लौकिक पक्षय् नं युक्ति प्रमाण छुं छुं हे मदयेक आशक्ति प्रबल जुइका कट्टरपना दया च्वनीगु न कथं महं । कारण युक्तियात चिन्तन मनन याना सचे याये माःगु ल्वःगुयात सचे यायेमाः । तर कट्टरपना दुग्ह व्यक्ति ला (थुगु कट्टरपन्थीया कारण नकतिनि शुरु याना कनाबले उल्लेख याना वयागु अर्थकथा अनुरूप बुद्धादि आर्य पुद्गलपिसं सही कारण क्यना उपदेश ब्युसां थःगु वाद वा सिद्धान्तयात त्याग याये मफया च्वने यः । उकथं त्याग याये मफुत धाःसा लाभ जुइ बहःगु लाभ जुइ योग्यगु लौकिक अर्थत, लोकुत्तर अर्थत परिहानी जुया वनीगु हे जुल । उकि उगु अर्थ अभिप्राययात कया स्मरणिका ३-गू दयेका तया ।

“थःगु दृष्टि जक मुक्कं, क्वात्तुक दयेका तइ जुल ।

सही कारण क्यना ब्युसां, मज्यू हीके छति गनं ।

निरर्थक कट्टरतां, महु लाभ छुं हे यन ॥

का, उकीयात धायेनु ।--

थःगु दृष्टि जक मुक्कं, क्वात्तुक दयेका तइ जुल ।

सही कारण क्यना ब्युसां, मज्यू हीके छति गनं ।

निरर्थक कट्टरतां, महु लाभ छुं हे यन ॥

उगु स्मरणिकातथे हे लौकिक पक्षय् कट्टरपन दया च्वन धाःसां लौकिक पक्षय् अर्थ परिहानी जुया च्वनी । छुं हे

कार्ये सिद्ध मजूसे निरर्थक जुया च्वनी । कमसे कम कतपिनि
दृष्टान्त जुया च्वनीगुयात कट्टर जुया स्वीकार मयासे च्वन
घाःसा “श्व मन्नू अति हे कट्टर खनि” घका उपहास ला
जुइका च्वने माली । तर लौकिक पक्षय् कट्टर जुया च्वनेगु
स्वर्गान्तराय मार्गान्तराय मजू । धार्मिक पक्षय् दृष्टि द्वना
कट्टरपन दया च्वनीगु ला आचरण सम्बन्धी क्षेत्रय् जुल घाःसा
मार्गान्तराय जुया च्वनीगु नं दु; स्वर्गान्तराय मार्गान्तराय
नितां जुया च्वनीगु नं दु । ग्रन्थ बाइमय बहुश्रुत सम्पन्नम्ह
प्रज्ञावान सत्पुरुष व्यक्ति कारण युक्ति द्वारा ग्रन्थ बाइमय
प्रमाण बिया धाइबले विचार विमर्श याना अयोग्य अनुचितगु
दृष्टियात त्याग यायेमाः । थःगु दृष्टि लुमंका ववात्तुक
आशक्त जुया ज्वना तयागु यक्व दत; आः तिन ला त्याग
याये फइ मखु घका थुकथं जवरज्जिस्त मिखा तिसिना ग्रहण
याना तये मज्यू । द्वंगु आचरणयात उकथं जवरज्जिस्त मिखा
तिसिना ज्वना तल घाःसा स्वर्गान्तराय मार्गान्तराय जुइ यः ।
उक्ति “कतपि द्वंक परामर्शं याना कट्टरपन्थी जुया च्वनीगु
थासय् जिपि ला कट्टरपन्थी मजूसे च्वंच्वने” घका अघिष्ठश्व
यायेमाः ।

(४४) कतपि द्वंक परामर्शं याना कट्टरपन्थी जुया ववात्तुगु
दृष्टि दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला कट्टरपन्थी मजूसे च्वंच्वने ।”

विहिंसा, पात, अविज्ञ.....खः निर्दोशन सल्लेखया ।”

धयागु शीर्षक स्मरणिका अनुसार विहिंसा निसें कया
कट्टरपन्थी जुइगु तक अकुशल क्लेश धर्मत ४४-गु लिसे

सम्बन्ध तथा न्यागू ध्यागू बार याना कना बिज्याना तःगु उपदेशयात स्पष्ट याना कना वैया च्वनागु पूर्ण जुल । आः अन्तिम निगमन धका जक कने बाकि दनि । उगु निगमन गुकर्यं धाःसा—

इति श्री निगमन

इति खो चुन्द वेसितो मया सल्लेखपरियायो—आदि धका इति श्री निगमन आज्ञा दयेका बिज्यात । मतलब खः, प्रियपुत्र चुन्द, जि सल्लेख पर्याय धयागु कारण धर्मयात नं आः कना वयागु अनुसारं कने धुन । चित्तुत्पाद पर्याययात नं कने धुन । छले याये निति परिवकमन पर्याययात नं कने धुन । च्वय् च्वय् श्रेणी थहाँ वनेया निति उपरिभाग पर्याययात नं कने धुन । विहिंसादि अकुशलतयूत निर्मूल जुइक शमन जुइकेया निति परिनिर्वाण पर्याययात नं कने धुन । कने त्वःगु कने योग्यगु बार न्यागुलियात कने धुन धयागु भाव खः । उकर्यं कनेगु गुरु जुया च्वनाम्ह तथागतया कार्यभार खः । उकीयात बहन याये धुन धयागु नं मतलब जुल । उकि—

यं खो चुन्द सत्थारा करणीयं सावकानं हितेसिना अनुकम्पकेन अनुकम्पं उपादाय । कतं वो तं मया—धका नं स्वाकं आज्ञा दयेका बिज्यात ।

चुन्द=प्रियपुत्र चुन्द; सावकानं=शिष्य श्रावकपिनि; हितेसिना=हितैषी जुया; वा=हितैषी जुया च्वम्ह; अनुकम्पकेन

=अनुकम्पा दुःस्वह; सत्पारा=शास्ता जुया स्वम्हं व्यक्ति;
 अनुकम्पं उपादाय=अनुकम्पायात् कारणं याना; यं=गुगु
 निर्देशनं बिया उपदेशं बीगु ज्यायात्; करणीयं=याये बहःगु
 याये माःगु दु; तं=उगु याये बहःगु याये माःगु उपदेशं बीगु
 ज्यायात्; वो=छिमित; वा=छिमिर्निति; मया=जि
 तथागतं; कतं=वार न्यागु उपदेशं द्वारा याना वये धुन ।
 उकीयात् जि स्मरणिका निगू दयेका तथा ।

न्यागु वारया सल्लेख, बुद्धं आज्ञा दयेकल ।

याये माःगु ज्या-खं दक्खं हे, पूर्वकागु जुइ धुं कल ॥

उकीयात् धायेनु ।--

न्यागु वारया सल्लेख, बुद्धं आज्ञा दयेकल ।

याये माःगु ज्या-खं दक्खं हे, पूर्वकागु जुइ धुं कल ॥

उकथं शास्ता जुया बिज्याःम्हं तथागतया पाखें याये
 माःगु कृत्यं सम्पूर्णं रूपं पूर्णं व सिद्धं जुइ धुं कुसंलि छु बाकि
 दनि लय् धाबले शिष्य श्रावक पाखें आचरण याये माःगु ल्यं
 दनिगु जुल । उकि आचरण याये निति धुकथं प्रेरणा व
 निर्देशनं हानं बिया बिज्याःगु जुल ।

एतानि सुन्द इक्खमूलानि; एतानि सुञ्जागारानि; कायस्य
 सुन्द मा पमादत्थ; मा पच्छा विप्पटिसारिनो अहुवत्थ; अयं वो
 अम्हाकं अनुसातनी ॥

चुन्द=प्रियपुत्र चुन्द; एतानि इष्यमानानि=भाविता
याना चायेका नुयलं चायेकेत अनुकूलगु व वृक्षमूल; सिमाक
स्थान; सन्ति=इया छन; एतानि बुद्ध्यापारानि=उगु शून्यच
कर्मस्थान आगरत; सन्ति=इया छन; चुन्द=प्रियपुत्र चुन्द;
तुम्हे=छिमिसं; कायथ=भाविता या ।

चुन्द, हुँकन भाविता याना चायेका भावना धर्मं नुगलं
चायेकेया निति ज्यूगु सिमा किचःत दु । मनूतय् शून्यगु
कर्मस्थान आगरत नं दु । भाविता या; छिमिसं भाविता
या- धका तथागतं प्रेरणा बिया बिज्यात । छुकीयात भाविता
यायेगु लय् धाःबले शमथ कथं ३८-गु शमथ कर्मस्थान
आरम्मणतय्त भाविता यायेमाः । विपश्यनाया दृष्टि कथं
पञ्चस्कन्ध, १२-गु आयतनादि रूप व नास धर्मतय्त
अनित्यादि आकार कथं भाविता यायेमाः । निष्कर्ष कथं
धायेगु खःसा शमथ व विपश्यनायात वृद्धि जुइकेमाः धयागु
भाव जुल । उकि अर्थकथां थुकथं व्याख्या याना वयना तल--

काययाति=भाविता या धयागुली; आरम्मणूपनिष्कायेन
=आरम्मणयात लिक्क छना भाविता यायेगु आरम्मण-
पनिष्कानया दृष्टि कथं; अर्हत्तिसारम्मणानि=३८-गु आरम्मण-
तय्त; उपनिष्कायथ=लिक्क छना भाविता या ।

(बिशुद्धि मार्गय् शमथ कर्मस्थान आरम्मणयात
४०-गु वयना तल । उगु ४९-गुली कसिण १०-गु सध्य्य
आकाश व अलोक कसिणतय्त लिक्कया थुकी ३८-गु धका

चयना तल । उगु ३८-गू बुद्ध-वचन पालि तप्यंक वया च्वंगु
 आरम्मणत खः । आलोक कसिण घयागु ओदात कसिणं छुटे
 याना अर्थकथाय् कयना तःगु कसिण खः । आकाश कसिण
 घयागु नं पाली वया च्वंगु आकाशानन्त्यायतन ध्यानया
 आरम्मण जुया च्वंगु अनन्ताकाशं छुटे याना अर्थकथाय् कयना
 तःगु कसिण खः । उकि उगु अर्थकथाय् वया च्वंगु कसिण
 निगूयात लिकया धन पाली वया च्वंगु शमथ कर्मस्थान
 ३८-गूयात कयना तःगु जुया च्वन घका लुमकेमाः)
 सब्बलूपनिच्छानेन च=लक्षणयात भाविता यायेगु विपरयना
 घयागु लक्षणूपनिध्यान वृद्धि कथं नं; खन्धायतनादीनि=स्कन्ध
 आयतनादियात; अनिच्चावितो=अनिस्थादि आकार कथं;
 उपनिच्छायथ=सिक्क च्वना भाविता या; शमथ=शमथयात
 च; विपस्सन=विपरयनायात नं; वग्देय=वृद्धि जुइकी;
 इति वृत्तं होति=युक्तं अभिप्रेत जुल ।

उकी शमथयात नं वृद्धि जुइकेया निरति प्रेरणा बिया
 बिज्याना तःगु खने दु । उकि शमथयात नं निरति खने मज्यू ।
 तथागतं स्वयं हे शमथ कर्मस्थानयात नं भाविता याये निरति
 प्रेरणा बिया बिज्याना तल । उच्चकोटियापि अरहन्तपिसं
 शमथयात पृष्ठभूमि याना विपरयना भाविता याना बिज्योइगु
 खः । उकि शमथयात अनादर व अगौरव रूपं धाये मज्यू
 घयागुयात विशेष होश यायेमाः । स्कन्धादियात भाविता
 यायेबले विपरयना हे खः । शमथ मखु । उकि स्मृतिप्रस्थान
 सूत्र इयापथ पर्वादि अनुसार भाविता याना च्वनेगुयात नं

शमथ धका धाल धाःसा अयथार्थं असत्य कथं आरोप लने
यायेगु जू वं । वास्तवय् ला शमथ कर्मस्थान ४०-गुलि अलष
जुया च्वंगु रूप व नाम स्वभाव धर्मयात भाविता यात धाःसा
विषयना जक जुइगु लः । उकि—

कायथ = भाविता या; वा = शमथयात नं वृद्धि जुइकी;
विषयनायात नं वृद्धि जुइकी; मा पनावत्य = प्रमादी (बेहोसी);
जुइ मते; ल्वमंका च्वने मते; (थन ल्वःमनिगु २-थी दु ।
१-भाविता याये माःगु शमथ आरम्मण, विषयना आरम्मण-
यात भाविता मयासे च्वन धायेवं नं ल्वःमना च्वंगु धाःवनी ।
ल्वःमनिगुया कारण जुया च्वंगु कामगुण आरम्मणयात विधा-
याना च्वन धायेवं, दुअरित्र कर्मतयत्त विधाः याना च्वन
धायेवं नं ल्वःमना च्वंगु धाःवनी । उकथं ल्वःमना च्वनीगु
पहःवात टीकाय् २-थी छुटे याना तःगु दु । उकि ल्वःमंका
च्वने मते धयागु शमथ आरम्मण; विषयना आरम्मणयात
मदिक भाविता या धयागु अभिप्राय लः । उकथं भाविता
मयासे ल्वःमंका च्वन धाःसा समय बिते जुइबले नुगः मछिनिगु
परिडाह जुइगु जुया च्वने यः । उकि) पण्य = समय बिते
जुया बने धंका सिपा तिनि; विप्यटितारिणे = छबले, पूर्ण रूपं
जाकिता याना मयागु तःसकं हुन धका नुमः नाकिता
च्वनेगु; परवाताप जुइका च्वनेगु; मा महवत्य = जुइका च्वने
मते । (अबले उमेर वनिबले स्वास्थ्यं परिपूर्णं जुया च्वंबले
फुक्कफाक्कं कथंहुना सप्पाय जुया च्वंबले पूर्णं रूपं भाविता
याये मखंगु, उदयोग व अम्यास याये मखंगु तःसकं हुन तःसकं

द्वन धका पुतुपुतु हाला विचाः याना नुगः मर्छिका च्वनेगु याये मते । उकथं मजुइक ल्वःममंकुसे बेहोशी मजूसे, भाविता या, उदद्योग व अम्यास याः घयागु मतलब खः ।) अयं=भाविता या; ल्वःमंके मते, लिपा तिनि पश्चाताप चायेके मालीगु जुइके मते; घयागु ध्व वचन; वो=छिर्पि प्रियपुत्रर्पित; अम्हाकं=जिर्पि तथागतपिनिगु; अनुसासनी=बार बार तनंतं मदिक निर्देशन बिया च्वनागु अनुशासन हे जुल ।

व थुगु सूत्रया अन्तिम इति श्री निगमन वचन खः । तथागतं शिष्यपिन्त आचरण याये निति विहिंसां निसें कया सन्दिट्टिपरामास अन्त दुगु ४४-गू अकुशल धर्मंत सालुका पाः जुइकीगु आचरणयात सल्लेख वारादि द्वारा न्यागू वार सम्पूर्ण जुइक आज्ञा दयेका बिज्यात । उकिं शास्ता जुया बिज्याःम्ह तथागतयागु कर्तव्य कृत्य ला सिद्ध व पूर्ण जुइ धुकल; उगु उपदेश अनुरूप आचरण याये निति ला बुद्ध श्रावक जुया च्वर्पि व्यक्तिपिनिगु कर्तव्य मुक्कं जुल । उकिं भाविता याये निति, आचरण याये निति बृक्षमूलत व शून्यागार कर्मस्थान स्थलत्तयत् निर्देशित याना क्यना बिज्याना भाविता याये निति प्रेरणा बिया बिज्यात । भाविता मयासे ल्वःमंका च्वन घाःसा लिपा नुगः मर्छिनिगु पश्चाताप जुइगु जुइका च्वने माली । उकथं मजुइकेत बेहोश मजूसे, भाविता या, चायेकी, उदद्योग व अम्यास याः धका सचेत याना निर्देशन बिया बिज्याःगु जुल । उकीयात थन स्मरणिका न्यागू दयेका तथा । (क) व (ख) यात ला नकतिनि घया वये धुन । तर च्वः प्वः

स्वापु तयेत हानं घायेनु ।—

- (क) न्यागु चारया सल्लेख, बुद्धं जाजा दयेकल ।
 (ख) याये माःगु ज्या—खं दक्ख हे, पूबंकागु बुद्ध धुं कल ।
 (ग) मुन्यागार वृक्षमूलय, च्वना या लिक्क भाविता ।
 (घ) नुगः मच्चिका पञ्चाताप, काये मते स्व कुत्तमय्यु ।
 (ङ) प्रेरणायुक्त—नुशासन, खः तथागतया च्व हे ।

पुण्यानुमोदन उपदेश इति श्री निगमन

थौं जिमिसं संग्रह व संचित याना अभ्यास व उदधोग
 याना वयागु दान कुशल शील कुशल भावना कुशल वेय्यावच्च
 कुशल धर्मदेशना कुशल धर्मश्रवण कुशल आदि थुपि कुशल
 समूहया अंश भाग मा—बोपिन्त समभागं (पुण्य तोता इना
 बिया च्वना ।) थःधितिपिन्त समभागं पुण्य तोता इना बिया
 च्वना । थुगु थासय् मुं वया च्वं पि मनुष्य परिषद् देव
 परिषद्पिन्त समभागं पुण्य तोता इना बिया च्वना । देवेन्द्र
 शक्रं निसैं कया सम्पूर्णं देव समूह सम्पूर्णं सत्त्व समूहपिन्त
 समभागं पुण्य तोता इना बिया च्वना । सम्पूर्णं सत्त्व प्राणी
 समूहपि समभागं पुण्य लाभ याना काय चित्त नितां सुखीपि
 जुया च्वने दयेमाः, फयेमाः ।

सम सम समभागं पुण्य ग्रहण याये माल !

साधु ! साधु !! साधु !!!

सल्लेख सूत्रोपदेश किंनिगुगु काण्ड क्वचाल ।

सल्लेख सूत्रोपदेश निगुगु दद्याः क्वचाल ।

सम्पूर्णं सल्लेख सूत्रोपदेश थनं क्वचाःगु जुल ।

थुगु “सल्लेख सूत्रोपदेश” निगूगु थाय् दुथ्याःगु स्मरणिकात

(१-क) कर्म व कर्मया फल मदु घका धारणा द्वनिगु
दुअररित्र मिथ्यादृष्टि खः ।

पौल्याः १७-२४

(१-ख) कर्म व कर्मया फल दु घका सही धारणा
दइगु सुअररित्र सम्यग्दृष्टि खः ।

पौल्याः २५

११-अधिष्ठान स्मरणिका

कतपि (कर्म व कर्मया फल मदु) घका धारणा द्वंका
अवनीगु थासय् जिमिसं ला (कर्म व कर्मया फल दु) घका
सही धारणा दयेके । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण
थाये ; थुजागु चित्त उत्पन्न जुइके । द्वंगु धारणा-मिथ्यादृष्टि-
यात सही धारणा-सम्यग्दृष्टि द्वारा छले थाये । सम्यग्दृष्टि
द्वारा श्रेणी यहाँ वने । मिथ्यादृष्टि क्लेश मियात सम्यग्दृष्टि
शुद्ध लखं शमन थाये ।

पौल्याः ३१

(२-क) जीव आत्म दु धका मती तयेगु धारण
यायेगु आत्मदृष्टि-सत्कायदृष्टि सः ।

पौल्याः ३५

(२-ख) रूप व नाम स्वभाव धर्म जक दु धका
सिया खना थुया च्वनीगु विपश्यना सम्यग्दृष्टि सः ।

पौल्याः ४२

विपश्यना सम्यग्दृष्टि अधिष्ठान स्मरणिका

मेपि व्यक्तिपि जीव आत्म दु धका धारणा द्वना
च्वंपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला रूप व नाम स्वभाव
धर्म मात्र दु धका सिया खना च्वनीगु विपश्यना सम्यग्दृष्टि
सही धारणा दयेका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात
आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइका च्वने ।
आत्मदृष्टि सत्कायदृष्टि द्वं गु धारणा द्वं गु मार्गयात विपश्यना
सम्यग्दृष्टि सही धारणा सही मार्गं छले याये । विपश्यना
सम्यग्दृष्टि द्वारा श्रेणी यहाँ बने । आत्मदृष्टि सत्कायदृष्टि
क्लेश मियात विपश्यना सम्यग्दृष्टि शुद्ध लक्षं शमन याये ।

पौल्याः ४५

(३-क) सत्त्व छगू जन्मं मेगु जन्मय् सरे जुया सदां
स्थिर जुया च्वन धका मती तयेगु धारण यायेगु शाश्वतदृष्टि
सः ।

पौल्याः ४७

(३-ख) सत्त्व मरणं लिपा छुं हे त्यं मदुसे त्वाः
दला वनीगु खः धका मती तयेगु धारण यायेगु छ (वि)
च्छेददृष्टि खः ।

पौल्याः ४८

(३-ग) कारण कार्यं स्वापु तथा मदिक उत्पत्ति
(विनाश) जुया च्चन धका सिया खना थुया वइगु विपश्यना
सम्यग्दृष्टि खः ।

पौल्याः ५१-५७

(३-घ) उत्पत्ति जुया तना लोप जुया वंगु खना
अनित्य दुःख अनात्म धका सिया खना थुया वइगु नं विपश्यना
सम्यग्दृष्टि खः ।

पौल्याः ५९

(३-च) उत्पन्न जुया वये धुंका तना लोप जुया
खना च्चनीगुयात खना अनित्य दुःख चिराधीन-अनात्म धका
सिया खना थुया वइगु नं विपश्यना सम्यग्दृष्टि खः ।

पौल्याः ६२

(३-ङ) उत्पत्ति विनाश जुक्व रूप व नाम संस्कार
त्रिकुल निरोध त्र शान्त जुइगु स्वभावयात खना प्यंगू सत्थ
अथार्थ धर्मयात सिया खना वनीगु मार्गं सम्यग्दृष्टि खः ।

पौल्याः ६२-६५

(१) मूल, पूर्व, आर्य-स्वंगू खः मार्गाङ्ग ।

(२) जुडकेवं वृद्धि, थुपिं मार्गं अंगत,
थ्यनी जुल निर्वाण घातुइ तप्यंक ।

पौल्याः ६६

कर्तपिं कर्म व कर्मफल मदु आदि धका द्वंगु धारणा
दुपिं जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला कर्म व कर्मफल दु आदि
धका सही धारणा दयेका च्वने । क्लेश पाः जुडकीगु आचरण-
यात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुडका च्वने ।
मिथ्यादृष्टि द्वंगु धारणा द्वंगु मार्गयात सम्यग्दृष्टि सही
धारणा सही मार्ग द्वारा छले याये । सम्यग्दृष्टि द्वारा श्रेणी
यहाँ वने; मिथ्यादृष्टि क्लेश मियात सम्यग्दृष्टि शुद्ध लखं
शमन याये ।

पौल्याः ६६

(क) यइपु ल्वःवनापुगुयात विचाः यायेगु काम-
वितर्कं; मरण व विनाश जुडकेगु विचाः व्यापाद वितर्कं;
शास्ति यायेगु विचाः विहिंसा वितर्कं; थुपिं संकल्प वा विचाः
स्वंगूयात मिथ्या संकल्प धाइ ।

पौल्याः ७४

सकल सत्त्वपिं शत्रु भय मदुपिं जुडमाः । मानसिक
दुःख मदुपिं जुडमाः । शारीरिक दुःख मदुपिं जुडमाः । शरीर
व मन नितानं सुखपूर्वकं थःथःपिनिगु स्कन्ध भार बहन याथे
फयेमाः ।

पौल्याः ८६

(ख) ल्वःवनीगु यइपु ताइगु मदयेकेया निति विचाः यायेगु नैष्क्रम्य वितर्कं; सुख जुइकेया निति विचाः यायेगु अब्यापाद वितर्कं; दया करुणा तथा विचाः यायेगु अविहिंसा वितर्कं; थुपिं स्वंगू वितर्कयात सम्यक्संकल्प धाइ ।

पौल्याः ८८

(१२) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिं ल्वःवंकेगु यइपु तायेगुयात विचाः यायेगु, मरण व विनाश जुइकेया निति विचाः यायेगु, शास्ति याये निति विचाः यायेगु द्वारा द्वंगु विचाः दुपिं जुया च्वनीगु थासय् जिपिं ला सही विचाः दुपिं जुया च्वने; क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइके । द्वंगु विचाः द्वंगु मार्गं (कुपथ) यात सही विचाः भिगु मार्गं (सुपथ) द्वारा छले याये । सही विचारं श्रेणी यहाँ बने । द्वंगु विचाः मिथ्या संकल्प क्लेश मियात सही विचाः सम्यक्संकल्प शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः ९०

(क) मुसा, पिसु, फरु, सम्फप, ध्व प्यंगू मिथ्या वचन खः ।
(ख) मिथ्या वचन विरमण, खः सम्यग्वचन इपिं ।

पौल्याः ९१

(१३) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं मिथ्यावचन घया लहाना च्वनीगु थासय्
जिपिं ला सम्यग्वचनं पूर्ण जुइका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु
आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइका
च्वने । मिथ्यावचनयात सम्यग्वचनं छले याये । सम्यग्वचनं
श्रेणी थहाँ बने । मिथ्यावचन क्लेश मियात सम्यग्वचन शुद्ध
लखं शमन याये ।

पौल्याः ६२

- (क) प्राणी हिंसा, खुया कायेगु; कामेसु मिथ्याकर्मन्ति ।
(ख) प्राणी हिंसा, खुया कायेगु, कामेसु-विरति, सम्यक्-
कर्मन्ति ।

पौल्याः ६५

Dk (१४) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं मिथ्याकर्मन्ति कार्यं याना जुया च्वनीगु
थासय् जिपिं ला सम्यक्कर्मन्तिं परिपूर्ण जुइका च्वने ।
क्लेशयात पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।.....
मिथ्या-कर्मन्तियात सम्यक् कर्मन्तिं छले याये । सम्यक्
कर्मन्ति द्वारा श्रेणी थहाँ बने । मिथ्या कर्मन्ति क्लेश मियात
सम्यक् कर्मन्ति शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः ६५

(क) अधर्म सम्पत्ति मालेगु; खः थुपि मिथ्या जीविका ।

(ख) धार्मिक सम्पत्ति आर्जन; खः थुपि सम्यगाजीविका ।

पौल्याः ६८

(१५) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपिसं स्यायेगु, लाका खुया कायेगु; ह्येकेगु आदि द्वारा अधार्मिक पूर्वक प्रत्यय माला द्वंक जीवन हना च्वनीगु यास्य् जिमिसं ला धार्मिक पूर्वकं प्रत्यय माला सही ढंगं जीवन हनेगु सम्यग्-आजीविकां परिपूर्ण जुइका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।.....मिथ्या आजीव द्वंगु लंपुयात, सम्यग् आजीव सही लंपु छले याये । सम्यग्-आजीविका द्वारा श्रेणी यहाँ वने । मिथ्या आजीव क्लेश मियात सम्यग्-आजीव शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः १०५

(ग) सम्प्राप्त व समादान, समुच्छेद विरती त्रिधा ।

पौल्याः १०६

(क) प्रयास अकुशल धाक्वय्-मिथ्या व्यायाम खः थुपि ।

पौल्याः १०८

(ख) उद्योग कुशल क्षेत्रय्, धाइ सम्यक् प्रधान व ।

पौल्याः ११२

(१६) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि लौकिक विषयय् व अकुशल कृत्यय् जोश दयेका मिथ्या व्यायाम दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला कुशल कृत्यय् जोश दुपि जुया सम्यग्-व्यायामं पूर्णं जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु.....मिथ्या व्यायाम कुमार्गयात सम्यग्-व्यायाम सुमार्गं छले याये । सम्यग्-व्यायाम द्वारा श्रेणी थर्हा वने । मिथ्या व्यायाम क्लेश मियात सम्यग्-व्यायाम शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः ११३

(क) लुमन्ति अकुशल क्षेत्रय् - घाइ खः मिथ्यास्मृति व ।

पौल्याः ११५

(ख) लुमन्ति कुशल क्षेत्रय् - घाइ खः सम्यग्-स्मृति व ।

(ग) लुमन्ति नाम व रूपय् - खः विपश्यना स्मृति व ।

पौल्याः ११६

(१७) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि लौकिक व अकुशल विषयय् लुमन्ति बल्लापि जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला कुशल विषयय् चायेकेगु स्मृति बांलाःपि बल्लापि जुया च्वने । क्लेश....मिथ्या स्मृति कुमार्ग-यात सम्यक्स्मृति सुमार्गं छले याये । सम्यक्स्मृति द्वारा श्रेणी

यहाँ बने; मिथ्यास्मृति क्लेश मियात सम्यक्स्मृति शुद्ध लखं शनन याये ।

पौल्या: ११८

(क) स्थिरता अकुशल क्षेत्रय्, धाइ खः मिथ्यासमाधि व ।

पौल्या: ११९

(ख) स्थिरता कुशल क्षेत्रय्, धाइ खः सम्यक्समाधि व ।

पौल्या: १२०

(ग) क्षणिक उपचारपणा, चायेकी समाधि स्वथी ।

पौल्या: १२२

(१८) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्त्तपि लौकिक व अकुशल विषय्य चित्त स्थिरपि जुया चवनीगु थासय् जिपि ला कुशल क्षेत्रय् स्थिर चित्तपि जुया चवने । क्लेश पाः जुइकीगु.....मिथ्यासमाधि कुमार्गयात सम्यक्समाधि सुमार्गं छले याये । सम्यक्समाधि द्वारा श्रेणी यहाँ बने । मिथ्यासमाधि क्लेश मियात सम्यक्समाधि शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्या: १२४

(क) कुचिन्तन मभि कर्मय्, याये धुंका भि घका हनं ।

मीमांषा मभि-ज्याय् थुकथं, धाइ जुल मिथ्याज्ञान व ।

पौल्या: १२६

(स) खँ स्यू यथार्थता घात्थें, मार्ग, फल, निर्वाण नं ।
याइगु विमंशन हानं, सम्यग्ज्ञान घाइ जुल ।
पौल्या: १२७

(१९) अघिष्ठान स्मरणिका

कर्तपि मिथ्याज्ञान दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं
ला सम्यग्ज्ञान दयेका च्वने । क्लेश पा: जुइकीगु...मिथ्याज्ञान
कुमार्गयात सम्यग्ज्ञान सुमार्ग छले याये । सम्यग्ज्ञान द्वारा
श्रेणी यहाँ वने । मिथ्याज्ञान क्लेश मियात सम्यग्ज्ञान बुद्ध
लखं शमन याये ।

पौल्या: १२७

(क) धारणा अविमुक्त नं मुक्त, मिथ्याविमुक्ति थ्व जुल ।

पौल्या: १३३

(ख) यहाँ बना छसिकथं, आर्य मार्गय विपश्यना ।

दयेका न्हेगु विमुद्धि नं, थ्यंका आर्य फलय हुनं ।

जुइगु विमुक्ति घात्थें सः, घाइगु सम्यग्-विमुक्ति व ।

पौल्या: १३८

(२०) अघिष्ठान स्मरणिका

कर्तपि अविमुक्तपि जुया नं विमुक्तपि जुल घका मती
तया निर्व्यापार दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला सही

आर्यं फल द्वारा सम्यग्-विमुक्ति दद्व कथं उद्योग याना च्वने ।
क्लेश पाः जुडकीगु आचरणयात आचरण याये । थुजागु
चित्तयात उत्पन्न जुडका च्वने । मिथ्या विमुक्ति कुमार्गयात
सम्यग्-विमुक्ति सुमार्गं छले याये । सम्यग्-विमुक्ति द्वारा
श्रेणी यहाँ बने । मिथ्या विमुक्ति क्लेश मियात सम्यग्-विमुक्ति
शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः १४०

(२१) कर्तापि चित्त गुजुं च्वंका छ्वासुका च्वनीगु
थासय् जिपि ला चित्त गुजुं च्वंका छ्वासुका च्वनेगुलि रहित
जुडका च्वने । क्लेश पाः जुडकीगु आचरणयात आचरण
याये ।

पौल्याः १५४

(२२) कर्तापि चित्तयात संयम व सुरक्षित मयासे
चंचल जुडका च्वनीगु थासय् जिमिसं ला चित्तयात चंचल
मजुडकुसे स्थिर जुडका च्वने । क्लेश पाः जुडकीगु आचरण-
यात आचरण याये ।

पौल्याः १५८

(२३) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापिसं बुद्ध, धर्म, संघ यथार्थं व सही आचरण प्रति
द्वन्द व संशय जुडका च्वनीगु थासय् जिपि ला उक्ति मुक्त
जुडगु कथं उद्योग व अभ्यास याना संशय रहितपि जुया च्वने ।

क्लेश पाः जुइकीगु..., संशय कुमार्गयात् विस्वास व निर्णय सुमार्ग द्वारा छले याये । विस्वास व निर्णय द्वारा श्रेणी थर्हा चने । संशय विचिकित्सा क्लेश मियात् विस्वास व निर्णय अधिमोक्ष शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः १७४

(२४) कतपि तँ अप्वःपि जुया तँ पिकाये अःपुपि जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला इन्द्रिय मस्यंकुसे तँ पिमकासे सह याना च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात् आचरण याये ।

पौल्याः १८१

(क) वं जिगु अनर्थं याये धुंकल, याना च्वन, याइतिनि घका दागा तयेगु ३-गू ।

(ख) जिमि यःम्हसिगु अनर्थं याये धुंकल, याना च्वन, याइतिनि घका दागा तयेगु स्वंगू ।

(ग) जिमि शत्रुयागु अर्थं याना वये धुंकल, याना च्वन, याइतिनि घका दागा तयेगु स्वंगू । जम्मा आघात वस्तु ६-गू जुल ।

पौल्याः १८४

(२५) अधिष्ठान स्मरञ्जिका

कतपिसं दागा तथा जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं दागा तयेगु मदयेका (शत्रुभाव तंका) उचित कथं नुगलं

चायेका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइके । दागा तयेगु कुमार्गयात दागा मतयेगु सुमार्ग द्वारा छले याये; दागा मतयेगुलि श्रेणी थहाँ च्वने । दागा तयेगु क्लेश मिघात दागा रहितगु मैत्री शुद्ध लखं शमन याये ।

पौत्याः १६०

(२६) कर्तापि कृतघ्न जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं ला परउपकारयात त्वःममंकुसे सदां सीका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

पौत्याः १६५

(२७) कर्तापिसं श्रेष्ठ पवित्र व्यक्ति लिसे प्रतिस्पर्धा याना च्वनीगु थासय् जिमिसं ला प्रतिस्पर्धा रहित जुया आदर गौरव तथा च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

पौत्याः १६७

(२८) ईर्ष्यां महु परिवार, लय्तां यशस्वी जुइ जुल । सकल सत्त्वापि लाभ जुया च्वने धुंकूगु ऐश्वर्य सम्पत्ति विहीन मजूसे यथावत् सम्पन्न जुया च्वनेमाः ।

यथावत् हे बृद्धि व विकास जुया च्वनेमाः । यथावत् हे सुख जुया च्वनेमाः ।

पौत्याः २०२

(२८) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि ईर्ष्यालु जुया च्चनीगु थासय् जिपि ला प्रसन्न
 प्रफुल्लित प्रमुदितपि जुया च्चने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरण-
 यात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइके । ईर्ष्यालु
 कुमार्गयात प्रसन्न प्रमुदित मुदिता सुमार्गं छले याये । मुदिता
 सुमार्गं द्वारा श्रेणी थहाँ वने । ईर्ष्या क्लेश मियात मुदिता
 शुद्ध लखं शमन याये ।

पौल्याः २०३-४

(२९) मबीवं जुइ दीन हीन, बीवं सम्पन्न जुइगु खः ।

पौल्याः २१२-१८

आवास, कुल, लाभ, वर्ण; धर्म मात्सर्यं थुपि न्यागू ।

पौल्याः २२०

“पूर्णं जुइमाः फ़िगू वास; सीकेमाः विभंग निथी ।
 कर्माकर्मं स्कन्धकपदय्; दयेमाः दक्षता हनं ॥
 कने फयेमाः नाम रूप; थी थी याना छुटे छुटे ।
 जुइवं पूर्णं न्यागू अंग; जुइ अले विहार नायक ॥

पौल्याः २२६

- (क) आवास मच्छरिय=विहार सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (ख) कुल मच्छरिय=शिष्य शिष्या उपासक उपासिका
 सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (ग) लाभ मच्छरिय=लाभ सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।
 (घ) वर्ण मच्छरिय=गुण सम्बन्धय् नुगः स्यायेगु ।

(३) धम्म मच्छरिय=धर्म ग्रन्थ साहित्य वाङ्मय सम्बन्धय
नुगः स्यायेगु ।

पील्याः २३८

(२९) अघिष्ठान स्मरणिका

कर्तपि नुगः स्याता च्वनीगु थासय् जिपि नुगः
मस्याःपि जुया नुगः छ्वदापि जुया च्वने । क्लेश.....नुगः
स्यायेगु कुमार्गयात्त नुगः मस्यायेगु सुमार्ग द्वारा छले याये ।
नुगः मस्याःसे श्रेणी यहाँ बने । नुगः स्यायेगु क्लेश मियात्त
नुगः मस्यायेगु शुद्ध लखं शमन याये ।

पील्याः २३८-६

“कामभूमी निवासीपि; सकलें देव मनुष्यापि ।
च्वने यः शान्त शीतलं; जुइका पूर्ण सुख फुकं ॥
मयः शत्रु मय दक्खं; तर मज्जू अये थन ।
कारण मेता मसु स्व; ईर्ष्या मात्सर्य मूल खः ॥
गयिषिका तल इमिसं; इच्छा याःवें मज्जूइ कर्षं ।
उकि जुल दुःख लोकय्; दया नं आश मुक्तिया ॥

पील्याः २४१

ददगु विश्वास, निरोगिता, तयेगु चित्त तप्यं क ।
कुत्तः दु क्वात्तसे च्वंगु, खं हनं उदय व्यय ।
ध्व हे खः प्रधानियंग, न्याता अंग नं पूर्ण ब ॥

पील्याः २४०

(१०) अधिष्ठान स्मरणिका

केपि व्यक्तिपि पहःगुलु बकं फुसुलुगु फुईबाज जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला पहःगुलु जुइगुलि रहित जुया तप्यपि जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात्त आचरण याये ।

पौल्याः २६७.

(३१) कर्तपि दोष त्वःपुया छले धाना जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला त्वःपुया मतइपि सिदा सादा तप्यपि जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात्त आचरण याये ।

पौल्याः २६८.

“गौरवं दह उच्च कुल ; हीम कुल अगौरवं ।

पौल्याः २७०.

(३२-३३) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तपिसं गौरव तये मफइगु क्वछुइ मफइगु थासय् जिपि ला आदर गौरव तया कोमुली जुइ । कर्तपि अत्यधिक अभिमानी जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला निरभिमानी कोमुलीपि जुया च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात्त आचरण याये ।

पौल्याः २७६.

(३४) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्त्तपि धया खँ न्यके थाकूपि जुया च्वनीगु थासय्
जिपि ला धया खँ न्यके अःपुपि जुया च्वने । क्लेश पाः
जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

पौल्याः २८५

मदु श्रद्धा, शील, श्रुत, मात्सर्यी हीन प्राज्ञपि ।
छसे षीका अलग ति; पापमित्र धाइ थुपि ॥

पौल्याः २८८-२९७

श्रद्धा शील श्रुत त्यागी, प्रज्ञावान् गुम्ह जुइ थन ।
कल्याणमित्र धात्थेम्ह, सेवन या उम्हस्या न्हिथं ॥

पौल्याः २९९-३०५

(३५) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्त्तपि पापमित्रयात सेवन याना जुया च्वनीगु थासय्
जिमिसं ला कल्याणमित्रयात सेवन याये । क्लेशयात पाः
जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

पौल्याः ३०६

- (क) तोता तयेगु चित्तयात, त्रिविध दुश्चरित्रय् व ।
मदयेक संयम छुं हे, पञ्चकाम गुणय् हनं ॥
- (ङ) नया त्वना सना जुइगु, निर्धक्क न्ह्याइपुका मनं ।
घाइ प्रमाद वयात नं, ल्वःमंम्ह सकतां थन ॥

पौल्याः ३१२

(ब) मयायेगु कुशल वृद्धि, तथा आदर गौरव ।

(ङ) स्मरणिका जोडे यायेगु ।

पौल्याः ३१३

(ग) वीर्यं भार दिका स्वात्त, याना सिथिल चित्त व ।

मयासे वृद्धि अटूट - तीतेगु छन्द धुर नं ॥

(ङ) जोडे यायेगु ।

पौल्याः ३१७

(घ) मया सेवन, मजू वृद्धि, मद्दु उद्योग वीर्यं नं ।

(ङ) जोडे यायेगु ।

पौल्याः ३१६

(३६) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि बेहोश जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला बेहोश मजुइगु अप्रमाद धर्मं पूर्णं जुइका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । युजागु चित्त उत्पन्न जुइके । बेहोश जुइगु प्रमाद धर्मंयात बेहोश मजुइगु अप्रमाद द्वारा छले याये । बेहोश मजूसे उद्योग व अभ्यास द्वारा श्रेणी यहाँ वने । बेहोश जुइगु क्लेश मियात बेहोश मजुइगु अप्रमाद शुद्ध लक्षं समन याये ।

पौल्याः ३३०

कर्म व कर्मया फल दु घका बिश्वास यायेगु अट्टा धर्म लः ।

पौल्याः ३३४

घात्यों यथार्थगु बुद्ध, धर्म, संघयात विश्वास यायेगु नं
श्रद्धा धर्म खः ।

त्रिरत्न लिसें कर्म व कर्मया फलयात विश्वास यायेगु
श्रद्धा धर्म खः ।

पौल्याः ३३७

(३७) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपि श्रद्धा धर्म रहित जुया च्वनीगु थासय् जिमिसं
ला श्रद्धा धर्म सम्पन्न जुइका च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु
आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात उत्पन्न जुइके ।
विश्वास मयाइगु कुमार्गयात विश्वास याइगु सुमार्ग द्वारा छले
याये । विश्वास यायेगु श्रद्धा धर्म द्वारा श्रेणी यहाँ दने ।
विश्वास मयाइगु क्लेश मियात विश्वास याइगु श्रद्धा शुद्ध
सखं शमन याये ।

पौल्याः ३३८

(३८-६) कतपि अकुशल खना मछाः मज्जुपि त्राश
मचाःपि जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला मछालेगु त्राश चायेगु
दुपि जुया च्वने । क्लेशयात पाः जुइकीगु आचरणयात
आचरण याये ।

पौल्याः ३४१

छु गायान्यना मात्रं, यायेगु आचरण सि जुल ।

सःसां यक्व मदु चर्या, मदु लाभ उकी थन ॥

पौल्याः ३४६

मदु न्ह्यसः मदु चर्चा, मदु ज्ञान-मिखा बंधा ।
यायेगु चर्चा दइगु न्ह्यसः, विशाल बुद्धि कारण ।

पौल्याः ३५४

(४०) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपि अल्पश्रुतपि जुया च्वनीगु यासय् (मेकथं)
श्रवणं श्रुते दया न आचरणे मर्यायेगु द्वारा दर्शनं श्रुत हीन
जुइका च्वनीगु यासय् जिपि ला बहुश्रुतं सम्पन्न जुइका च्वने ।
म्यना लुनका तये नंगु द्वारा साक्षात् दर्शनं ज्ञानं दृष्टि दइ
कथं उधींग व अम्मांस याना च्वने । क्लेश पाः जुइकीगु
आचरणयात आचरणे याये ।

पौल्याः ३५६

(४१) अधिष्ठान स्मरणिका

कतपि कुशल क्षेत्रय् आलस्य जुया च्वनीगु भासिथं
जिभिसं ला अलसि मथाःसे लिमंध्यसे दृढ व प्रबल रूपं उधींग
याना वने । क्लेश पाः जुइकीगु आचरणयात आचरणे बंधि ।

पौल्याः ३६०

(४२) कतपि माधिता बान्ना चायेकेगु मंदुसे स्मृति
स्वप्नधीं जुया च्वनीगु यासय् जिपि ला लुया वक्कयात

भाविता याना चायेका स्मृति उपस्थित जूपि जुया च्वने ।
क्लेशयात पाः जुइकीगु आचरणयात आचरण याये ।

पौल्याः ३६४

लुइ श्रद्धा उम्हसिके, याःम्ह भाविता पश्यना ।
दिव्यलोक्य् थ्यनी उम्ह, यंकूथें ल्हाः ज्वना उकि ॥

पौल्याः ३८६

(४३) अधिष्ठान स्मरणिका

कर्तापि उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता याना
चायेकेगु मदया विपश्यना प्रज्ञा विहीन जुया च्वनीगु थासय्
जिपि ला उत्पत्ति क्षणया रूप व नामयात भाविता याना
चायेका विपश्यना प्रज्ञां सम्पन्न जुइका च्वने । क्लेश पाः
जुइकीगु आचरणयात आचरण याये । थुजागु चित्तयात
उत्पन्न जुइका च्वने । विपश्यना प्रज्ञा विहीनगु कुमार्गयात
विपश्यना प्रज्ञा सुमार्ग द्वारा छले याये । विपश्यना प्रज्ञा द्वारा
श्रेणी थहाँ वने । विपश्यना प्रज्ञा विहीन जुइगु धयागु मोह
क्लेश मियात विपश्यना प्रज्ञा शुद्ध लखं शमय याये ।

पौल्याः ३९६-७

मदयेक सत्य मार्गाङ्ग, भाःपिया सुख कारण ।
यायेगु व्रताचरण थी थी, ज्वना दृष्टि क्वात्तुक ।
शीलव्रत परामर्श, धाइगु व मिथ्या धारणा ॥

पौल्याः ४०३

[४५८]

सल्लेख सूत्रोपदेश-२

थःगु दृष्टि जक मुक्कं, क्वात्तुक दयेका तइ जुल ।
सही कारण क्यना ब्यूसां, मज्यू हीके छति गनं ।
निरर्थक कट्टरतां, मडु लाभ छुं हे थन ॥

पौल्याः ४२८

(४४) कतपि द्वं क परामर्शन याना कट्टरपन्थी
जुया ख्वात्तुगु दृष्टि दुपि जुया च्वनीगु थासय् जिपि ला
कट्टरपन्थी मजूसे च्वंच्वने ।

पौल्याः ४२९

न्यागू वारया सल्लेख, बुद्धं आज्ञा दयेकल ।
याये माःगु ज्या-खँ दक्व हे, पूर्वकागु जुइ धुकल ॥

पौल्याः ४३१

- (क) व (ख) च्वय्थे तुं जुल ।
(ग) शून्यागार वृक्षपूलय्, च्वना या लिक्क भाविता ।
(घ) नुगः मच्छिका पश्चाताप, काये मते स्व ई वीका ।
(ङ) प्रेरणायुक्त-नुशासन, खः तथागतया थ्व हे ॥

पौल्याः ४३६

